ANTANAS BARANAUSKAS

Raštai V/2

Šventojo Rašto vertimas

Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas

UDK 888.2
Ba402

Projektą iš dalies finansuoja
LIETUVOS KULTŪROS MINISTERIJA
LIETUVOS KULTŪROS TARYBA

Sudarė, parengė ir komentarus parašė
ILONA ČIUŽAUSKAITĖ

Šventojo Rašto kserokopiją darė
VIRGINIJUS GASILIŪNAS

Apipavidalino
VIDA KURAITĖ

Maketavo
VIDA DAŠKUVIENĖ

© Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2014

ISBN 978-609-425-137-5

Turinys

Redakcinės pastabos 9
Santrumpos ir simboliai 11

Šventojo Rašto vertimas

Knįga Iosue 17
Intwedimas Knįgon Iosues 19
Padėjimas I. 21
Padėjimas II. 23
Padėjimas III. 25
Padėjimas IV. 27
Padėjimas V. 29
Padėjimas VI. 30
Padėjimas VII. 33
Padėjimas VIII. 35
Padėjimas IX. 39
Padėjimas X. 40
Padėjimas XI. 43
Padėjimas XII. 45
Padėjimas XIII. 47
Padėjimas XIV. 51
Padėjimas XV. 52
Padėjimas XVI 55
Padėjimas XVII. 56
Padėjimas XVIII. 60
Padėjimas XIX. 60
Padėjimas XX. 62
Padėjimas XXI. 63
Padėjimas XXII. 66
Padėjimas XXIII. 68
Padėjimas XXIV. 70

Knįga Iudicum (Sudžu) 73
Intwedimas Knįgon Sudžu 75
Padėjimas I. 77
Padėjimas II. 80
Padėjimas III. 82
Padėjimas IV. 84

Padėjimas V. 86
Padėjimas VI. 89
Padėjimas VII. 92
Padėjimas VIII. 94
Padėjimas IX. 97
Padėjimas X. 102
Padėjimas XI. 103
Padėjimas XII. 106
Padėjimas XIII. 108
Padėjimas XIV. 110
Padėjimas XV. 111
Padėjimas XVI. 113
Padėjimas XVII. 116
Padėjimas XVIII. 117
Padėjimas XIX. 120
Padėjimas XX. 122
Padėjimas XXI. 126

Knįga Ruth. 129
Intwedimas Knįgon Ruth 131
Padėjimas I 133
Padėjimas II. 135
Padėjimas III. 136
Padėjimas IV. 138

Pirmoja Knįga Regum (Karalu). 141
Intwedimas Keturiosna knįgosna karaliu. 143
Padėjimas I. 145
Padėjimas II. 147
Padėjimas III. 151
Padėjimas IV. 153
Padėjimas V. 155
Padėjimas VI. 156
Padėjimas VII. 158
Padėjimas VIII. 159
Padėjimas IX. 161
Padėjimas X. 163
Padėjimas XI. 165
Padėjimas XII. 167
Padėjimas XIII. 169
Padėjimas XIV. 171
Padėjimas XV. 175
Padėjimas XVI. 178
Padėjimas XVII. 180

Padėjimas XVIII. . . . 184
Padėjimas XIX. . . . 186
Padėjimas XX. . . . 188
Padėjimas XXI. . . . 191
Padėjimas XXII. . . . 192
Padėjimas XXIII. . . . 194
Padėjimas XXIV. . . . 196
Padėjimas XXV. . . . 198
Padėjimas XXVI. . . . 201
Padėjimas XXVII. . . . 203
Padėjimas XXVIII. . . . 204
Padėjimas XXIX. . . . 207
Padėjimas XXX. . . . 208
Padėjimas XXXI. . . . 210

Antroja knįga Regum (Karalu) . . . 213
Padėjimas I. . . . 215
Padėjimas II. . . . 217
Padėjimas III. . . . 219
Padėjimas IV. . . . 222
Padėjimas V. . . . 223
Padėjimas VI. . . . 225
Padėjimas VII. . . . 227
Padėjimas VIII. . . . 229
Padėjimas IX. . . . 231
Padėjimas X. . . . 232
Padėjimas XI 234
Padėjimas XII. . . . 236
Padėjimas XIII. . . . 238
Padėjimas XIV. . . . 241
Padėjimas XV. . . . 243
Padėjimas XVI. . . . 246
Padėjimas XVII. . . . 248
Padėjimas XVIII. . . . 250
Padėjimas XIX. . . . 252
Padėjimas XX. . . . 256
Padėjimas XXI. . . . 258
Padėjimas XXII. . . . 260
Padėjimas XXIII. . . . 262
Padėjimas XXIV. . . . 264

Treczoja Knįga Regum (Karalu). . . . 267
Padėjimas I 269
Padėjimas II. . . . 273

Padėjimas III. 276
Padėjimas IV. 278
Padėjimas V. 280
Padėjimas VI. 282
Padėjimas VII. 285
Padėjimas VIII. 288
Padėjimas IX. 292
Padėjimas X. 295
Padėjimas XI. 297
Padėjimas XII. 301
Padėjimas XIII. 303
Padėjimas XIV. 305
Padėjimas XV. 308
Padėjimas XVI. 310
Padėjimas XVII. 312
Padėjimas XVIII. 314
Padėjimas XIX. 317
Padėjimas XX. 319
Padėjimas XXI. 322
Padėjimas XXII. 325

Ketwirtoja Knįga Regum (Karalu) 329
Padėjimas I. 331
Padėjimas II. 332
Padėjimas III. 335
Padėjimas IV. 337
Padėjimas V. 340
Padėjimas VI. 342
Padėjimas VII. 345
Padėjimas VIII 346
Padėjimas IX. 349
Padėjimas X. 351
Padėjimas XI. 354
Padėjimas XII. 356
Padėjimas XIII. 357
Padėjimas XIV. 359
Padėjimas XV. 362
Padėjimas XVI. 364
Padėjimas XVII. 366
Padėjimas XVIII. 369

Redakcinės pastabos

Antano Baranausko Raštų penktojo tomo antrojoje knygoje dedama: Jošuės knyga (Knįga Iosue), Teisėjų knyga (Knįga Iudicum), Rutos knyga (Knįga Ruth) ir Keturios Karalių knygos (Pirmoja Knįga Regum; Antroja Knįga Regum; Treczoja Knįga Regum; Ketwirtoja Knįga Regum).

Baranausko Šv. Rašto (Senojo Testamento) vertimo tekstas šiam Raštų tomui perrašytas paraidžiui. Rankraštyje esantys žodžio ar frazės taisymai pateikiami išnašose, t. y. puslapio pabaigoje po pagrindiniu tekstu ir numeruojami skaičiais. Po rodyklės (←) pateikiamas ankstesnis, buvęs, variantas; jei ištaisyto žodžio neįmanoma rekonstruoti, pateikiama su klaustuku.

Jei išnašoje šalia taisomo žodžio ar frazės nurodoma *tais.*, vadinasi, vietoj ankstesnio, neįskaitomo, įrašytas visas žodis. Taisymais nelaikomi ir išnašose nekomentuojami tie atvejai, kai akivaizdžiai matyti, jog rašalu tik paryškinama žodžio raidė ar skiemuo. Taip pat neinterpretuojama pagrečiui vartojama varijuojanti žodžių rašyba ar žodžių rašymas didžiąja ar mažąja raidėmis (*Rasztas Szwentas* ir *Rasztas szwentas*, *Istorijos* ir *istorijos*, *Knįga* ir *knįga*). Jei žodis, jo dalis ar frazė įterpti, vartojama santrumpa *įtrp.* (plačiau apie teksto parengimo principus žr. Antanas Baranauskas, *Raštai* V/ 1: *Šventojo Rašto vertimas*. Vilnius: Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, 2008, p. lvii–lviii).

Santrumpos ir simboliai

Act., Act. Ap (Actus Apostolorum) – Apd, Apaštalų darbai
Amos. (Prophetia Amos) – Am, Amoso knyga
Apoc. (Apocalypsis Ionannis) – Apr, Apreiškimas Jonui
Baruch. (Prophetia Baruch) – Br, Barucho knyga
Can., Cant. Cant (Canticum Canticorum) – Gg, Giesmių giesmė
Col. (Epistula ad colossenses) – Kol, Laiškas kolosiečiams
1 Cor. (Epistola Beati Pauli Apostoli ad Corinthios Prima) – 1 Kor, Pirmasis laiškas korintiečiams
2 Cor. (Epistola Beati Pauli Apostoli ad Corinthios Secunda) – 1 Kor, Antrasis laiškas korintiečiams
Deut., Deuter. (Libri deuterocanonici) – Antrojo kanono knygos
Eccli. (Ecclesiastes) – Ekleziastas, Mokytojo knyga
Eph. (Epistola Pauli ad Ephesios) – Ef, Laiškas efeziečiams
Esdr. (Liber Esdrae) – Ezd, Ezdro knyga
Esth. (Liber Esther) – Est, Esteros knyga
Exod. (Liber Exodus) – Iš, Išėjimo knyga
Ezech. (Prophetia Ezechielis) – Ez, Ezekielio pranašystė
Gal. (Epistola Pauli ad Galat) – Gal, Laiškas galatams
Gen. (Liber Genesis) – Pr, Pradžios knyga
Hebr. (Epistula ad hebraeos) – Laiškas hebrajams (NT)
Iac. (Epistola Catholica Iacobi) – Jok, Jokūbo laiškas
Ierem. (Liber Ieremiae) – Jer, Jeremijo pranašystė
Ioan. (Evangelium secundum Ioannem) – Jn, Evangelija pagal Joną
Iob. (Liber Job) – Jobo knyga
Ios. (Liber Iosue) – Joz, Jozuės knyga
Is., Isai. (Liber Isaiae) – Iz, Izaijo pranašystė
Iudae (Epistola Iudae) – Jud, Judo laiškas
Iudic. (Liber Iudicum) – Ts, Teisėjų knyga
Iudith (Liber Iudith) – Jud, Juditos knyga
Levit (Liber Leviticus) – Kun, Kunigų knyga
Luc. (Evangelium secundum Lucam) – Lk, Evangelija pagal Luką
1 Machab. (Liber primus Machabaeorum) – 1 Mak, Makabiejų pirmoji knyga
2 Machab. (Liber secundus Machabaeorum) – 2 Mak, Makabiejų antroji knyga
Mar. (Evangelium secundum Marcum) – Mk, Evangelija pagal Morkų
Matt. (Evangelium secundum Mattaeum) – Mt, Evangelija pagal Matą
Mich. (Prophetia Michaeae) – Mch, Michėjo pranašystė
Nehem. (Liber Nehemiae) – Neh, Nehemijo knyga
Num. (Liber numeri) – Sk, Skaičių knyga
1 Par. (Liber primus Paralipomenon) – 1 Met, Metraščių (Kronikų) pirmoji knyga

2 Par. (Liber secundus Paralipomenon) – 2 Met, Metraščių (Kronikų) antroji knyga
1 Petr. (Epistola Beati Petri Apostoli Prima) – 1 Pt, Pirmasis Petro laiškas
2 Petr. (Epistola Beati Petri Apostoli Secunda) – 1 Pt, Antrasis Petro laiškas
Proverb. (Liber Proverbia) – Pat, Patarlių kmyga
Ps., Psalm. (Liber Psalmorum) – Ps, Psalmynas
I Reg. (Liber Regum) – 1 Kar, Karalių knyga
2 Reg. (Liber Regum) – 2 Kar, Karalių knyga
Rom. (Epistola ad Romanos) – Rom, Laiškas romiečiams
Sap. (Liber Sapientia) – Iš, Išminties knyga
Thren. (Threni, Idest Lamentationes Ieremiae Prophetae) – Jeremijo rauda
1 Tim. (Epistola Beati Pauli Apostoli ad Timotheum prima) – 1 Tim, Pirmasis laiškas Timotiejui
2 Tim. (Epistola Beati Pauli Apostoli ad Timotheum secunda) – 2 Tim, Antrasis laiškas Timotiejui
Tob. (Liber Tobiae) – Tob, Tobito knyga
Zachar. (Prophetia Zachariae) – Zch, Zacharijo knyga
70 – Septuaginta, II a. pr. Kr. Senojo Testamento vertimas į graikų kalbą

Šventojo Rašto vertimas

Biblija

Rasztas Szwentas

Seno ir Naujo testamento.

Isz łotiniszkos wulgatos

Lietuviszkai perguldytas

su trumpais pareiszkinimais

isz Kunigo Menokijaus ir kitu mokytu

A.B. Seinu Wyskupo

Kniga Iosue.

Intwedimas Knįgon Iosues.

Raszytoju szios knįgos Iosues per wisas gadynes pripażintas buwo pats Iosue, wadas żmonijos Israelaus. Regima tai ir isz grynos kałbos ebrajiszkos, be żodżu chaldejiszku ir kitu kokiu, pas kum newaikiai ebrajiszkon kałbon intsimaisziusiu, ir panaszios ing kałbą knįgu Maiżiesziaus. Wisa szioji knįga perjimta dwasią zokono Maiżiesziaus. Geriausiai tai pritinka Iosuei, tikimiausiai draugei Maiżiesziaus.

Iosue buwo sunumi Nuno, isz gentijos Ephraimo. Wadinosi pirma Oseas, bet paskum jį Maiżieszius permainė ing Iosue. (Num. XIII, 17.); żenklina tai: Iszganytojas duotas nuog Diewo. Apirinktas paties Diewo įstotojas Maiżiesziaus, numirus tamui wadui ir zokono dawėjui, septynioliką metu walde żmoniją Israelaus pagal dwasios yszminties, kurios buwo inkwėptas. (Deut. XXXIV, 9.). Numirė turėdamas metu amżiaus 110. pałaidotas buwo sawoję sodyboję kałnuosę Ephraimo.

Didżausia ir įpaczausia garbė Iosues buwo, jo wardas ir weikałai, kuriais weikslino busintį Mesijoszių. Zokonas Maiżiesziaus buwo tiktai kaip szaszėlys businczo zokono Ewangelijos; nes nors nudengė sugedimą szirdies żmogaus, wienok neiszsigałėjo żmogaus suwisu pagydyt, atgimdyt ir priwest tobulybėn. Norėdamas iszreikszt szią pasłaptį, Diewas teip parėdė, jog Maiżieszius negałėjo iszrinktosios żmonijos intwest żemėn pażadėton; bet padarė tai Iozue, arba isz grekiszko Iezus. Iozue, kaipo pergałėtojas, inejo żemėn pażadėton, ir dawė joj żmonijai Diewo sodybą; teip ir Iezus Kristus, pergałėtojas smerties ir welnio, żengė dangun, ir ten sekėjamus sawo, tobułai iszpildżantiemus jo zokoną, pritaisė amżinus gywenimus.

Dwasia szwenta burnoj Iszmintingojo diewiszko (Ecclì. XLVI, 1.) trumpais żodżais giria Iosuę, tarydama: *Stipras*[1] *karionėj, Iezus Nawe, kuris įstojo po Maiżiesziui, pranaszuosę*[2]*, kuris buwo didys ant sawo wardo itt.*

Knįgoj Iosues 24. padėjimuosę, apsakyta weikałai iszsipildę żmonijoj Israelaus, nuog smerties Maiżiesziaus per 17. metu, iki smerti Iosues, tai yra, iki metamus nuog sutwėrimo swieto 2570. priesz użgimimą Kristaus 1434. Perejimas Israelitu per upę Iordono; apipiaustymas negałėjusiu pustynėj apsipiaustyt del wargumo kelones; szwentimas pirmuju Welyku inejus żemėn Chanaan; paėmimas miestu Iericho ir Hai; sandaras sukałbėtas su Gabaonitais; pamuszimas penkiu karalu Chananejos ledais, stebuklingai muszanczais neprietelus, prailginus dieną małdą Iosues; kowos su tułais kitais karalumis Chananejos; ażuejimas Chanaano, apraszimas tos żemės ir paskirstymas jos terp gentiju Israelaus; paskyrimas miestu priebėgos, ir 48. miestu Lewitamus; pabaudimas Israelitu apie użłaikymą zokono Diewo; ir smertis Iosues, priraszyta paskutinėsę eilosę wėlywesnio kurio raszytojo.

Raszytojas szios knįgos norėjo skaitytojamus parodyt, kaip liko iszpildyti żadėjimai Diewo, daug kartu patikrinti Patrijarkamus, apie atadawimą Israelitamus sodybon żemės Chanaan.

[1] Stipras – *S* tais. [2] pranaszuose ← ant pranaszawimo

Padėjimas I.

Bylojimas Diewo Iosuei, ir prieruosza żmonijos pereit Iordonui.

1. Ir stojosi po smerti Maiżiesziaus tarno Wieszpaties, jog byłojo Wieszpats Iosuei sunui Nuno, tarnui Maiżiesziaus, ir tarė jamui:
2. Maiżieszius tarnas mano numirė: kelkis, ir pereik Iordoną szitą tu ir wisa żmonija su tawimi żemėn, kurią asz duosiu sunumus Israelaus.
3. Wisokią wietą, kurią mindys pėdas kojos jusu, ataduosiu jumus, kaip esmi byłojęs Maiżiesziui.
4. Nuog pustynės ir Libano iki upei didei Euphratei, wisa żemė Hethėju iki mariomus didėmus priesz saułės sėdimą bus krasztas jusu. (Deut. XI, 24.)
5. Niekas negałės jumus prieszinties wisomis dienomis gywatos tawo: kaip buwau su Maiżiesziumi, teip busiu su tawimi, neapłaisiu tawęs, nei paliksiu. (Ios. III, 7; Hebr. XIII, 5.)
6. Susistiprink, ir buk twirtas: nes tu burtą padalysi żmonijai sziai żemę, del kurios prisiegiau tėwamus jos, idant ją ataduocza jiemus. (Deut. XXXI, 7, 23; 3. Reg. II, 2.)
7. Stiprinkis tad, ir buk twirtas łabai, idant sergėtumai, ir darytumai wisą zokoną, kurį prisakė tau Maiżieszius, tarnas mano: nekreipkis nuog jo deszinėn arba kairėn, idant iszmanytumai wisa ką darai.
8. Tegul neatsitraukia knįga zokono szito nuog burnos tawo: bet mąstyk joj dienomis ir naktimis, idant sergėtumai ir darytumai wisa kas paraszyta yra joj tadą taisysi kelą tawo, ir iszmanysi jį.
9. Sztai prisakau tau, stiprinkis, ir buk twirtas. Nebijokis, ir negąsczok, nes su tawimi yra Wieszpats Diewas tawo wisuosę daiktuosę, kuriump tiktai eisi.
10. Ir prisakė Iozue kunigaikszczamus żmonijos, tarydamas: Pereikit per widurį taworiju, ir liepkit żmonijai, ir tarykit:
11. Prisitaisykit sau peno, nes po treczai dienai pereisit Iordoną, ir ineisit apimtu żemės, kurią Wieszpats Diewas jusu duos jumus.
12. Rubenitamus teipogi ir Gaditamus, ir pusei gentijos Manassės tarė:
13. Atsiminkit byłą, kurią prisakė jumus Maiżieszius, tarnas Wieszpaties, tarydamas: Wieszpats Diewas jusu dawė jumus atilsį ir wisą żemę.
14. Moterys jusu ir súnūs, ir kełtuwai jusu atliks żemėj, kurią atadawė jumus Maiżieszius ażu Iordono: jus gi pereikit szarwuoti priesz brolus jusu, wisi stipros rankos, ir kaukites ażu juos, (Num. XXXII, 26.)
15. iki kołei duotu Wieszpats atilsį brolamus jusu, kaip ir jumus dawė, ir apimtu anys teipogi żemę, kurią Wieszpats Diewas jusu duos jiemus: ir sziteip pagrįszit żemėn sodybos jusu, ir gywensit joj, kurią jumus dawė Maiżieszius tarnas Wieszpaties, ażu Iordono rytuosę.
16. Ir atsakė Iosuei, ir tarė: Wisa, ką prisakei mumus, padarysim, ir kur tiktai pasiųsi, eisim.
17. Kaip pakłusnais buwom wisuosę daiktuosę Maiżiesziui, teip pakłusnais busim ir tau: tiktai bunai Wieszpats Diewas tawo su tawimi, kaip buwo su Maiżiesziumi.

18. Kas priesztarautu burnai tawo, ir nebutu pakłusnas wisomus byłomus, kurias prisakysi jamui, numirsztai: tu tiktai stiprinkis, ir daryk kaip wyras.

Pareiszkinimai.

Szitą knįgą wadina Zydai Iehosuah ben Nun, tai yra, Iosue sunus Nuno; 70 wertėju: Iesus Nawe. Apraszyta inejimas sunu Israelaus žemėn pažadėton, pergałėjimas pagoniszku karalu ir paskirstymas žemės dwylikai gentiju. Atsitikimai nuo smerties Maižiesziaus iki smerti Iosues; nekurie tuokia metu asztuonelus ir dwi deszimti.

1. *Ir stojosi po smerti Maižiesziaus.* Po jo apraudojimui 30. dienu. Deut. XXXIV, 8. *Tarno Wieszpaties.* Wisą gywenimą tarnawo Diewui weikałais, jausmais ir mislimis pildydamas jo walą. – *Tarnui Maižiesziaus.* Užweizdėjusiam szeimyną, draugei jo małdu ir rupesniu, pildytojui jo walos ir liepimu.
3. *Wisokią wietą, kurią mindys pėdas kojos jusu ataduosiu jumus.* Ziur Deut. X, 24.
4. *Nuog pustynės ir Libano.* Apraszo krasztus žemės pažadėtos. Ziur Deut. I, 7. – *Wisa žemė Hetheju.* Hethejai gyweno Hebronę ir apylenkėję, kur buwo prowaikiai Enacim, kaip regima isz Num. XIII, 23. Drąsina Diewas Iosuę, jog ir sziuos baisiausius neprietelus pergałės.
5. *Niekas negałės jumus prieszinties.* Ir prieszindamas nepergałės. – *Kaip buwau su Maižiesziumi, teip busiu su tawimi.* Duosiu mylistas ir paszałpas. –
7. *Nekreipkis nuog jo deszinėn nei kairėn.* Dažnai tinkasi Rasztę szwentamę toks žodys ir reiszkia wisokį atsitraukimą nuog zokono Diewo. – *Idant iszmanytumai wisa ką darai.* Chald. ir Rabimai: *idant tau gerai dėtusi ką tiktai darai.*
8. *Tegul neatsitraukia knįga zokono szito nuog burnos tawo.* Turėk szią knįgą nuołat priesz akis, szirdyj ir burnoj. – *Bet mąstyk joj dienomis ir naktimis.* Pasigardės, gausi saldybę, szwiesą, syłą, dorą.
9. *Sztai prisakau tau.* Ziurėk, kas ir kam? *Nebijokis ir negąsczok.* Su manimi esant nėra ko bijoties.
10. *Prisakė kunigaikszczamus žmoniju.* Kaipo aukszczausis waldytojas.
11. *Prisitaisykit sau peno.* Ar manna tebekrito, ir liepė Iosue jos daugiaus prisirinkti; ar prisitaisyti kitus kokiuos walgius. – *Nes po treczai dienai pereisit Iordoną.* Pereita gi benkiek wėlaus, delto kad iszsiuntė prażwalgytojus, słapiusiuosius tris dienas po kałnus; ir jiems pagrįžus, perėjimas Iordono dar buwo atadėtas ant triju dienu. Ios. III, 1.
13. *Atsiminkit byłą.* Grumena Rubenitus iszpildytu sankałbos, duodant jiems sodybas ažu Jordono.
14. *Priesz brolus jusu.* Pirmosę eilosę pirmuju pułku kelyję ir kowoję. – *Wisi stipros rankos.* Palikę namė aprupintojus ir sargus.
17. *Tiktai bunai Wieszpats Diewas tawo su tawimi, kaip buwo su Maižiesziumi.* Busim pakłusnais, liepiant tau su Diewo walą; ir troksztam, kad Diewas butu su tawimi, kaip buwo su Maižiesziumi. –
18. *Kas gi priesztarautu... numirsztai.* Diewas kankindawo maisztinįkus, anys gi ir patys padėjo įstatymą kankinantį smertimi nepakłusną.

Padėjimas II.

Apie prażwalgytojus siųstus Ierichan ir moteriszkę Rahab.

1. Siuntė tadą Iosue, sunus Nuno, isz Setim du wyru prażwalgytoju pasłapczomis, ir tarė jiemus: Eikit, ir iszżiurėkit żemę, ir miestą Iericho. Kurie eidami inejo namuosna moteriszkės pałaistuwės, wardu Rahab, ir prisėdo pas ją. (Hebr. XI, 31; Iac. II, 25.)
2. Ir buwo duota żinia karalui Iericho, ir pasakyta: Sztai wyrai inejo cza naktį isz sunu Israelaus, prażwalgytu żemės.
3. Ir siuntė karalus Iericho Rahabai tarydamas: Iszwesk wyrus, kurie atajo tawęsp, ir inejo namuosna tawo: nes yra prażwalgytojais, ir wisos żemės iszżiurėtu atajo. (Ios. VI, 17.)
4. Ir paėmusi moteriszkė wyrus, pasłėpė ir tarė: Prisipażįstu, atajo manęsp, bet nežinojau, isz kur buwo:
5. ir ażudarant wartus patamsyj, ir anys kartù iszejo, nežinau kur nuejo: wykit greitai, ir sugausit juos.
6. Pati gi ażułaipino wyrus pawietin namu sawo, ir apidengė juos lino spalais, kurie ten buwo.
7. Tie gi, kurie buwo siųsti, wijo juos kelu, wedanczu brastosp Iordono; ir jiemus iszejus tuoj wartai buwo ażudaryti.
8. Dar nebuwo ażumigę, kurie słėpėsi, ir sztai moteriszkė użulipė pas juos, ir tarė:
9. Żinau, jog Wieszpats atadawė jumus żemę: nes użtiko ant musu baisybė jusu, ir nusłobo wisi gywentojai żemės.
10. Girdėjom, jog iszdżowino Wieszpats wandenis mariu raudonuju jumus ineit, kai iszejot isz Egipto, ir ką padarėt dwiem karalum Amorrheju, kurie buwo ażu Iordono, Sehonui ir Ogui, kuriuos ażumuszėt (Exod. XIV, 21; Num. XXI, 24.)
11. Ir tai girdėdami nusigandom, ir apałpo szirdis musu, nei beliko mumysę dwasia jumus ineitint[1]: Nes Wieszpats Diewas jusu pats yra Diewas danguj auksztyn, ir żemėj żemyn.
12. Nunai tad prisiegkit mań per Wieszpatį, jog, kaip asz miłaszirdystę dariau su jumis, teip ir jus darysit su namais tėwo mano: ir duosit mań tikrą żenkłą,
13. jog iszganysit tewą mano ir motyną, brolus ir seseris mano, ir wisa kas ju yra, ir isztrauksit duszias musu nuog smerties.
14. Kurie atsakė jai: Duszia musu bunai ażu jus ant smerties, jei wienok neiszduosi musu: ir kai ataduos mumus Wieszpats żemę, darysim tau miłaszirdystę ir tiesą. (Ios. VI. 22.)
15. Nułaidė tad juos per wirwę isz łango; nes namai jos buwo prikibę murui.
16. Ir tarė jiemus: Kałnuosna żengkit, idant kartais nepatiktu jusu pagrįždami: ir ten słapykites tris dienas, pakołei pagrįsz, ir teip eisit kelù jusu.
17. Kurie tarė jai: Nekalti busim nuog prisiegos szios, kurią prisiegdinai mus:
18. jei ineitint mumus żemėn, żenkłas bus wirwėlė szioji raudona, ir pririszi ją łangę, pro

[1] ineitint ← ineinant

kurį nułaidei mus: ir tėwą tawo ir motyną, ir brolus ir wisą giminystę tawo surinksi namuosna tawo.

19. Kas pro duris namu tawo bus iszejęs, kraujas jo bus ant gałwos jo, ir mes busim swetimais. Wisu gi kraujas, kurie su tawimi bus namuosę, atsitėksz gałwon musu, jei juos kasnorint pakibintu.
20. Bet jei norėsi musu iszduot, ir byłą szitą iszreikszt, busim gryni nuog szios prisiegos, kurią mus prisiegdinai.
21. Ir ana atsakė: Kaip kałbėjot, teip tegul stojasi; ir pałaidusi juos, idant eitu, pakabino wirwełę raudoną łangę.
22. Anys gi eidami nuejo kałnuosna, ir pabuwo ten tris dienas, kołei pagrįžtu, kurie buwo wiję; nes jieszkodami po wisus kelus, neatrado ju.
23. Kuriemus miestan inejus, pagrįżo, ir nużengė prażwalgytojai nuog kałno; ir pereję Iordoną, atajo pas Iosuę, sunų Nuno, ir apsakė jamui wisa, kas buwo atsitikę jiemus,
24. ir tarė: Padawė Wieszpats wisą szią żemę rankosna musu, ir baimės iszkłoti yra wisi gywentojai jos.

Pareiszkinimai.

1. *Du wyru prażwalgytoju.* Gałėjo buti iszsiusti[1] giedėjimo metę. Ziur Ios. I, 1. Pirma buwo Maižieszius siuntęs dwyliką (Num. XIII.), bet tadą buwo tyku, nereikė tokio saugolo. Dabar siuntė du, kad wienas kitam padėtu sumanyti ir daryti. – *Pasłapczomis.* Nei patys Israelitai to nežinojo. – *Iszżiurėkit żemę.* Iericho. Kaip jie ruoszias ir kaip gali ginties. – *Kurie eidami inejo.* Iordoną ar perpłaukė, ar perbrido. Brastas paminėta Iudic. III, 28; XII, 8. – *Moteriszkės pałaistuwės, wardu Rahab.* Ne kurie iszgułdo, jog ne pałaistuwė, bet gaspadinė namu. Bet kitoj wietoj Raszto szwento wadinasi pałaistuwė. Ebraiszkas żodys: *zonah*, żenklina pałaistuwę. Rahab buwo toji pati, kurią mini Ewangelija terp proseniu Kristaus.
2. *Ir buwo duota żinia karalui.* Toj paczoj dienoj, ar ant rytojaus.
4. *Pasłėpė.* Wirszuję namu, pawietyję, ant saułės, rubams padżauti, griozdams sudėti, apidengė spalais, ar linais neiszmintais. – *Nežinojau, isz kur buwo.* Ne tas wienas buwo Rahabos mełas, nusidėjimas neperdidys, norėjo żmones pagełbeti, o gal sau ir neskaitė ażu grieką.
7. *Brastosp Iordono.* Tuokdami, jog ten jie turėjo eiti. – *Wartai buwo ażudaryti.* Wartai miesto.
8. *Dar nebuwo ażumigę.* Iszgąsczui praejus ir sargyboms atsitraukus.
9. *Zinau jog Wieszpats.* Zinojo isz niukos apie Israelitus ir isz Diewo apszwietimo, Szw. Powiłas giria jos tikėjimą Hebr. XI. 31. – *Użtiko ant musu baisybė jusu.* Diewo użłaista (Lev. XXVI, 36.). – *Nusłobo.* Ebr: *sutirpo.* Kaip sniegas ar waszkas.
11. *Danguj auksztyn ir żemėj żemyn.* Yra be gało ir kraszto, yra wisur, wałdo wisa.
12. *Asz miłaszirdystę dariau su jumis.* Ebr: *chesed.* geradėjystė wertam ar newertam, tur-

[1] iszsiusti – *ti* tais.

tingam ir ne, padaryta. – *Ir duokit mań tikrą ženklą.* Kurį jums parodycza ir bucza su sawaisiais be baimės.

13. *Iszganysit.* Nuo smerties. – *Ir isztrauksit duszias musu nuog smerties.* Piaudami kitus.
14. *Duszia musu bunai ażu jus ant smerties.* Tokia prisiega, buk sakytu: duszią sawo iki smerczai ażustatom ażu jus, arba: tegul mus prażudys Wieszpats, jei neiszpildytumem sawo żodżo. Żadinys iszpildytas, kaip regima isz Ios. VI, 25. – *Jei wienok neiszduosi musu.* Sweikus iszłaisi, ir nesakysi, jog tawo namuosę kas bus, tas iszliks. – *Miłaszirdystę ir tiesą.* Pildydami wisa, ką pażadėjom.
15. *Nułaidė tad juos per wirwę isz łango.* Per wirwę raudonai dażytą. Tą paczą wirwę prażwalgytojai paliko łangę ant żenkło.
17. *Wirwełė szioji.* Nors neperstora, bet gan stipra, jog iszturėjo żmogaus kuną.
19. *Kraujas jo bus ant gałwos jo.* Pats sau bus kałtas. – *Atsitėksz.* Musu bus kaltybė. Chald: *kaltis smerties jo ant gałwos musu.*
20. *Busim gryni.* Pałaisti isz szios prisiegos.
21. *Pakabino wirwełę raudoną łangę.* Pakabino tuoj, idant jai prisiżiurėtu ir pażintu prażwalgytojai.
24. *Padawė Wieszpats.* Nors dar nebuwo padawęs, bet jie tikriausiai to tikėjosi.

Padėjimas III.

Stebuklingas pasausinimas Iordono ir perejimas per jį Israelitu.

1. Taigi Iosue isz nakties atsikėłęs krutino taworijas; ir iszeję isz Setim atajo Iordonop, pats ir wisi sunus Israelaus, ir buwo ten tris dienas.
2. Kuriomus iszejus, perejo szaukołai per widurį taworiju,
3. ir ėmė szaukti: Kai iszwysit skrynią sandaro Wieszpaties Diewo jusu, ir kunigus kelmenies Lewitiszkos neszanczus ją, jus teipogi kelkites, ir sekit paskui einanczus pirma:
4. ir bunai terp jusu ir skrynios erdwė wuołaktu dwieju tukstantu, idant isz toło gałėtumet reget ir żinot, kuriuomi kelu eitumet, nes pirmiaus newaikszczojot juomi: ir saugokites idant neprisiartintumet skryniosp.
5. Ir tarė Iosue żmonijai: Pasiszwęskit: nes rytoj padarys Wieszpats terp jusu stebukłus.
6. Ir tarė kunigamus: Imkit skrynią sandaro, ir eikit pirma żmonijos. Kurie pildydami liepimą paėmė ir ejo pirma ju.
7. Ir tarė Wieszpats Iosuei: Szendiena pradėsiu auksztint tawę po akim wiso Israelaus, idant żinotu, jog, kaip buwau su Maiżiesziumi, teip esmi ir su tawimi.
8. Tu gi liepk kunigamus, neszantiemus skrynią sandaro, ir taryk jiemus: Kai ineisit dalin wandenies Iordono, stowėkit jamę.
9. Ir tarė Iosue sunumus Israelaus: Eikit szę artyn, ir kłausykit żodżo Wieszpaties Diewo jusu.
10. Ir wėl: Isz to, sako, żinosit, jog Wieszpats Diewas gywas yra widuj jusu, ir iszgaiszins akysę jusu Chananeją ir Hetheją, ir Heweją ir Pherezeją, Gergezeją teipogi ir Iebuseją ir Amorrheją.

11. Sztai, skrynia sandaro Wieszpaties wisos žemės eitie pirma jusu per Iordoną.
12. Paruoszkit dwyliką wyru isz gentiju Israelaus, po wieną isz kiekwienos gentijos.
13. Ir kai padės pėdus koju sawo kunigai, kurie nesza skrynią Wieszpaties Diewo wisos žemės, wandenysę Iordono, wandenys, kurie yra pakałnėn, nutekės ir nuseks: kurie gi ataina isz kałno, wienoj kruwoj stowės.
14. Taigi iszejo žmonija isz gėtru sawu, idant pereitu Iordoną; ir kunigai, kurie neszė skrynią sandaro, ejo pirma jos. (Eccli. XXIV, 36.)
15. Ir inejus jiemus Iordonan, ir kojom ju dalyj wandenies suszłapus, (Iordonas gi krasztus tekmenies sawo piuties metę buwo pripildęs)
16. sustojo wandenys atatekėdami wienoj wietoj, ir kaip kałnas pasikełdami regėjosi isztoło nuog miesto, wadinamo Adom , iki wietai Sarthan; kurie gi buwo pakałnėn, mariosna pustynės (wadinamosna szendiena mirusiomis) nutekėjo, iki kołei suwisu iszseko.
17. Žmonija gi ejo priesz Iericho; ir kunigai, kurie neszė skrynią sandaro Wieszpaties, stowėjo ant sausos žemės widuryj Iordono apsijuosę, ir wisa žmonija per iszsausėjusią wagą perejo.

Pareiszkinimai.

1. *Isz nakties atsikėlęs.* Brėksztant. – *Isz Setim.* Iordonas buwo 60. warstu tołumo nuog Setim; 8. warstai yra wałakiszkoję myloję. – *Buwo ten tris dienas.* Setimę ir pajordonyję, kur nakwojo tiktai wieną naktį, kaip tai regima isz ebrajiszko, kur pasakyta: *Atajo Iordonop patys, ir wisi sunus Israelaus, ir pernakwojo ten, priesz perejimą Iordono, ir stojosi po trimus dienomus.*
2. *Kuriomus iszejus.* Per abi wieti, ir jau tas dienas pasakius (Ios. I, 11.). – *Szaukołai.* Ios. I, 10. wadinami kunigaikszczais žmonijos.
3. *Kunigus... neszanczus ją.* Skrynią nesziodawo Lewitai, bet gałėdawo ir kunigai. – *Ir sekit paskui einanczus pirma.* Neszanczus skrynią. Maižiesziui numirus, debesies stułpas iszniko.
4. *Erdwė wuołaktu dwieju tukstantu.* Ebr. ir Chald: *apie dwejatą tukstantu wuołaktu.* Del didesnės garbos skryniai. Isz taworiju waikszczojant subatomis szėtron, jėmė mokyti tokį tołumą wadinti kelù Subatos. (Act. I, 12.)
5. *Pasiszwęskit.* Pasiruoszkit, apsikuopkit, nusiturėkit nuo moteru, rubus iszsiwełėkit apsitaisykit. – *Nes rytoj padarys Wieszpats terp jusu stebukłus.* Suturės tekėjimą upės.
6. *Imkit skrynią sandaro.* Liepia kunigams, pats Diewo lieptas (eil. 8.)
7. *Szendiena pradėsiu auksztint tawę.* Ikisziołei dar nebuwo per jį daręs stebukłu.
8. *Kai ineisit dalin wandenies Iordono, stowėkit jamę.* Widurin upės (Ios. IV, 10.)
9. *Eikit szę artyn.* Begne widuryję taworiju buwo tadą Iosue ir ten suszaukė.
10. *Wieszpats Diewos gywas yra.* Gywata pasirodża krutėjimais, darbais; aprupina jus, szelpia.

12. *Priruoszkit dwyliką wyru.* Iszimti akmenims isz upės, ir eiti prie kunigams neszantiems skrynią.
13. *Kunigai.* Wieni sako, skrynią neszdawę dujen, kiti gi, jog keturi. Per Jordoną neszęs Eleazar su Itamaru, arba su su Phmeesu. –
15. *Piuties metę.* Mieżiu, arba kwieczu, Karwelo mėnesyj. – *Iordonas gi krasztus tekmenies sawo... buwo pripildęs.* Tirpstant sniegams ant Libano, Iordonas pasikeldawo.
16. *Regėjosi isz toło.* Kaip kalnas. – *Nuog miesto wadinamo Adom.* Rubeno gentijoję.
17. *Ant sausos żemės.* Ar nuo smėlo dugnyję[1] upės, ar per stebukłą. – *Apsijuosę.* Gatawi. – *Ir wisa żmonija per iszsausėjusią wagą perejo.* Pereidami didżą dienos dalį prawertė.

Padėjimas IV.

Iszėmimas 12. akmenu isz wagos Iordono, ir padėjimas kitu 12. wagoj ant paminkło.

1. Kuriemus perejus, tarė Wieszpats Iosuei:
2. Iszrink dwyliką wyru po wieną isz kiekwienos gentijos,
3. ir liepk jiemus, idant paimtu isz widurio Iordono tekmenies, kur stowėjo kojos kunigu, dwyliką kieczausiu akmenu, kuriuos padėsit wietoj taworiju, kur pastatysit sziąnakt gėtras.
4. Ir paszaukė Iosue dwyliką wyru, kuriuos buwo iszrinkęs isz sunu Israelaus, po wieną isz kiekwienos gentijos,
5. ir tarė jiemus: Eikit priesz skrynią Wieszpaties Diewo jusu widurin Iordono, ir neszkit isz ten kiekwienas po wieną akmenį ant peczu jusu, sulig skaiczumi sunu Israelaus,
6. idant butu żenkłas terp jusu: ir kai pakłaus jus sūnūs jusu rytoj, tarydami: Kas tai yra szitie akmenys?
7. atsakysit jiemus: Nuseko wandenys Iordono priesz skrynią Sandaro Wieszpaties, pereitint per jį: todrin padėti yra akmenys, szitie ant paminkło sunu Israelaus iki ant amżiu.
8. Padarė tad sūnūs Israelaus, kaip prisakė jiemus Iosue, neszdami isz widurio Iordono wagos dwyliką akmenu, kaip Wieszpats jamui buwo liepęs, sulig skaiczumi sunu Israelaus, iki wietai, kurioj padirbo taworijas, ir tenai juos padėjo.
9. Kitus teipogi dwyliką akmenu padėjo Iosue widuryj Iordono wagos, kur stowėjo kunigai, kurie neszė skrynią sandaro; ir yra ten iki sziai dienai.
10. Kunigai gi, kurie neszė skrynią, stowėjo widuryj Iordono, kołei buwo iszpildyta wisa, ką Iosuei sakyti żmonijai buwo įsakęs Wieszpats, ir buwo jamui sakęs Maiżieszius. Ir skubinosi żmonija, ir perejo.
11. Ir perejus wisiemus, perejo ir skrynia Wieszpaties, ir kunigai ejo priesz żmoniją.
12. Sūnūs teipogi Rubeno, ir Gado, ir pusė gentijos Manasses, ginkłuoti ejo pirma sunu Israelaus, kaip jiemus buwo prisakęs Maiżieszius; (Num. XXXII, 28.)
13. ir keturios deszimtys tukstanczu kariaunįku pułkais ir kelais żingsniawo per lygumas ir łaukus miesto Iericho.

[1] dugnyję ← dugniję

14. Dienoj anoj padidino Wieszpats Iosuę akysę wiso Israelaus, idant bijotusi jo, kaip budawo bijoję Maiżiesziaus, kołei gywas buwo.
15. Ir tarė jamui:
16. Liepk kunigamus, kurie nesza skrynią sandaro, idant żengtu isz Iordono.
17. Kuris prisakė jiemus, tarydamas: Żengkit isz Iordono.
18. Ir ażużengus neszantiemus skrynią sandaro Wieszpaties, ir pradėjus mindyt sausą żemę, pagrįżo wandenys wagon sawon, ir tekėjo, kaip pirma tekėdawo.
19. Żmonija gi żengė isz Iordono, deszimtoj dienoj mėnesies pirmo, ir padirbo taworijas Galgalosę rytu szonę miesto Iericho.
20. Dwyliką teipogi akmenu, kuriuos isz Iordono wagos buwo paėmę, padėjo Iosue Galgalosę,
21. ir tarė sunumus Israelaus: Kai pakłaus sūnūs jusu rytoj tėwus sawo, ir tarys jiemus: Kas tai yra akmenys szitie?
22. pamokysit juos, ir tarysit: per sausinczą wagą perejo Israelus szį Iordoną,
23. Iszsausinus Wieszpati Diewui jusu wandenis jo akysę jusu, kołei perejot:
24. kaip buwo padaręs pirmiaus mariosę Raudonosę, kurias iszsausino, iki kołei perejom, (Exod. XIV, 21.)
25. idant iszmoktu wisos żemiu żmonijos stipriausią Wieszpaties ranką, idant ir jus bijotumetes Wieszpaties Diewo jusu wisamę łaikę.

Pareiszkinimai.

2. *Po wieną isz kiekwienos gentijos.* Wienas buwo iszrinktas ir isz gentijos Lewi, ir isz gentijos Iosepho teipogi wienas, nežiurint, jog dwi buwo gentiji Ephraimo ir Manasses. Teip iszejo skaiczus dwylika.
3. *Kieczausiu akmenu.* Rabinai iszgułdo: *didżausiu.* Didumas buwo toks, jog wienas żmogus nuneszė Galgalosna. Kieczausiu gi idant netrupėtu, iszbutu per amżius.
6. *Zenkłas.* Atsitikimo tos wietos. – *Rytoj.* Businczoj gadynėj.
9. *Dwyliką akmenu padėjo Iosue widuj Iordono wagos.* Skirium kiekwieną padėjo, kaip Maiżieszius Exod. XXIV, 4. dwyliką stułpu. – *Iki sziai dienai.* Isz szitu żodżu nekuriems regis, jog szią knįgą paraszęs kas kitas paskiaus. Gana sziems żodżams, jei juos raszė Iosue benkiek paskiaus po perejimui Iordono.
10. *Stowėjo widuryj Iordono.* Ziurėdami pietu szonan, Iordono pakałnėn, poakim turėjo żmoniją einanczą per upę, ażupakalyj kałną wandenu. Gałėjo teip buti. – *Buwo jamui sakęs Maiżieszius.* Teip noromis ir pakłusnai iszpildė, kaip wisados.
11. *Priesz żmoniją.* Pirma żmonijos, arba akysę żmonijos; arba, ne teip kaip pustynėję, kur szėtra ir skrynia budawo widuryję żmonijos, dabar gi pirma wisu.
12. *Kaip jiemus buwo prisakęs Maiżieszius.* Num. XXXII, 29.
13. *Keturios deszimtys tukstanczu kariaunįku.* Rubenitu, Gaditu ir Manessitu; kuriu gentijosę daug buwo daugiaus kareiwiu (Num. XXVI.)
19. *Żmonija gi żengė isz Iordono.* Neprietelai nusigandę kelo neażustojo. Ineidami Israelitai żemėn pażadėton turėjo dżaugties, Diewą garbint, melsties, żemę pasweikint. – *Ir*

padirbo taworijas Galgalosę. Ar Diewo lieptas, ar yszminties wedamas, Iosue nesiskubino Iericho. Wieta taworijoms gera, szalimai wanduo ir miszkas.

20. *Padėjo Iosue Galgalosę.* Orę, artie szėtros, kad wisi regėtu.

25. *Stipriausią Wieszpaties ranką.* Galybę.

Padėjimas V.

Ĩszgąstys Chananeju, apipiaustymas Israelitu, szwentimas Paschos, palowimas mannos, pasirodymas Iosuei Anioło.

1. Iszgirdus tad wisiemus karalumus Amorrheju, gywenusiu ażu Iordono wakarump ir wisiemus karalumus Chanaan, turėjusiemus artimas didżuju mariu wietas, jog pasausino Wieszpats tekmenis Iordono prie sunumus Israelaus, kołei perejo, apałpo szirdis ju, ir nebeliko juosę dwasios, bijant inejimo sunu Israelaus.
2. Tuo metu tarė Wieszpats Iosuei: Pasidirbk sau peilus akmeninius, ir apipiaustyk antruokart sunus Israelaus.
3. Padarė, ką buwo liepęs Wieszpats, ir apipiaustė sunus Israelaus ant Kałwos atapiowu.
4. Szioji gi yra prieżastis antro apipiaustymo: Wisa żmonija, iszejusi isz Egipto wyriszkos lyties, wisi kariaunįkai wyrai, iszmirė pustynėj ilgiausiuosę kelo sukimuosę,
5. kurie wisi buwo apipiaustyti. Zmonija gi, gimusi pustynėj,
6. per keturias deszimtis metu kelonės płaczausioj pustynėj buwo neapipiaustyta; iki kołei neiszmirė, kurie nebuwo pakłaũsę bałso Wieszpaties, ir kuriemus pirma buwo prisiegęs, jog neparodys jiemus żemės pienu ir medumi tekanczos.
7. Tuju sũnũs intstojo wieton tėwu, ir apipiaustyti yra nuog Iosues; nes kaip buwo gimę, buwo atapiowoj, nei ju buwo niekas kelyj apipiaustęs.
8. Apipiausczus gi wisus, pasiliko taworijos toj paczoj wietoj, kołei pagijo.
9. Ir tarė Wieszpats Iosuei: Szendiena ataėmiau ażugėdinimą Egipto nuog jusu. Ir pramintas yra wardas wietos anos Galgala iki sziai dienai.
10. Ir buwo jo sũnũs Israelaus Galgaloj, ir darė Phase, keturioliktoj dienoj mėnesies wakarop, łaukuosę Iericho;
11. ir walgė isz waisiu żemės ant rytojaus, prėskienes duonas, ir spraginį tu metu.
12. Ir palowė manna, ėmus walgyt isz waisiu żemės, nei bewalgė daugiaus ano peno sũnũs Israelaus, bet walgė isz waisiu sziumeczu żeme Chanaan.
13. Budamas gi[1] Iosue łaukę miesto Iericho, pakėłė akis, ir iszwydo wyrą stowintį priesz sawę, turintį iszmaksztintą kaławiją, ir ejo pas jį, ir tarė: Musiszkys esi, ar prieszu?
14. Kuris atsakė: Neikiek ne, bet esmi kunigaiksztys karios Wieszpaties, ir nun ataimi[2].
15. Puoło[3] Iosue kniubsczas ing żemę. Ir kłoniodamas tarė: Ką Wieszpats mano było tarnui sawo? (Exod. III, 5; Act. VII, 33.)
16. Nusiauk, sako, autuwą tawo nuog koju tawo: nes wieta, kurioj stowi, szwenta yra. Ir padarė Iosue, kaip jam buwo liepta.

[1] gi ← łaukę [2] ataimi – antroji *a* tais. [3] Puoło ← tad

Pareiszkinimai.

2. *Pasidirbk sau peilus akmeninius.* Tamę kartę apipiaustymas buwo peilais akmeniniais, kitais kartais, gałėjo buti geležiniai ir plieniniai. Gen. XVII, 12. – *Ir apipiaustyk.* Apipiaustė ne wieni kunigai ir Lewitai, bet ir wisi apipiaustyti isz Egipto. – *Antruokart sunus Israelaus.* Atnaujink wėl papratimą apipiaustyt, teip iłgai pustynėję apłaistą. Wieszpats liepė apipiaustyt, idant pradėtu pildyti wisas ceremonijas, neapipiaustytiems ażugintas; ir idant butu atžymėti nuo pagonu. (Gen. XVII, 12.)
3. *Ant Kałwos atapiowu.* Pramintos teip nuo apipiaustymo ir pakasimo ten wisu atapiowu.
5. *Zmonija gi... neapipiaustyta.* Pustynėję neapipiaustydawo, kad sweikata nepabotu.
6. *Iki kołei neiszmirė.* Todel ir waiku neapipiaustydawo.
7. *Intstojo wieton tėwu.* Gawo ju żadinius, kuriuos anie pragaiszino.
9. *Ażugėdinimą Egipto.* Atapiową. – *Galgala.* Nuo żodżo *galal,* atatolint Galgala, atatolinimas atapiowu, ażugėdinimo Egipto.
10. *Darė Phase.* Welykas, jau treczuokart. Pirmuokart Egiptę, iszeinant; antruokart antrais metais pustynėj Sinai; potam nebe szwentė Welyku pustynėj.
11. *Spraginį.* Isz warpu sziumeczu.
12. *Ir palowė manna.* Turint jau gan grudu.
13. *Iszwydo wyrą stowintį.* Aniołą. Szw. Mykołą Arkaniołą , kunigaikszti Diewo kariu. Dan. X, 13. – *Turintį iszmaksztintą kaławiją.* Kariautu atajusį priesz Chanaan. – *Musiszkys esi, ar prieszu?* Ar Żydas, ar pagonas?
14. *Nun ataimi.* Padėtu jums, kaip padėjau pustynėj ir pereinant Iordoną.
15. *Puoło Iosue kniubsczas ing żemę.* Żemai pasikłoniojo, sukniubęs. Wisgi neteip kaip paczam Diewui. – *Było.* Ko nori byłoti?
16. *Nusiauk, sako, autuwą.* Garbdamas asabą Anioło, ir wietą nuo jo buwimo paszwęstą.

Padėjimas VI.

Paėmimas miesto Ierícho, ażułaikymas Rahabos, ir prakeikimas Iericho.

1. Iericho gi buwo ażudaryta ir apmuryta[1] , isz baimės sunu Israelaus, ir niekas nedrįso iszeiti arba ineiti.
2. Ir tarė Wieszpats Iosuei: Sztai dawiau rankon tawo Iericho, ir karalų jo ir wisus stiprus wyrus.
3. Apeikit aplink miestą wisi kariaunįkai kartą ant dienos: teip darysit szeszias dienas.
4. Sekmoj gi dienoj kunigui paimie septynias triubas, kuriomis triubuoja jubileuszę, ir eity pirma skrynios sandaro: ir septynis kartus apeisit aplink miestą, ir kunigai triubuos triubomis.
5. Ir kai sutriubuos bałsas triubos ilgesnys ir łabiaus trukczodamas, ir ausysę jusu su-

[1] apmuryta ← apginkłais apweizdėta

skambės, suszuks wisa żmonija szauksmu didżausiu, ir murai miesto isz dugnio sugrius, ir ineis kiek wienas per wietą, priesz kurią stowėjo.

6. Paszaukė tad Iosue, sunus Nuno, kunigus, ir tarė jiemus: Paimkit skrynią sandaro, ir septyni kiti kunigai tegul ima septynias jubileuszo triubas ir eit priesz skrynią Wieszpaties.
7. Zmonijai teipogi tarė: Eikit, ir apeikit aplink miestą, ginkłuoti, eidami pirma skrynios Wieszpaties.
8. Ir pabaigus Iosuei żodżus, ir septyniemus kunigamus septyniomis triubomis triubuojant, priesz skrynią sandaro Wieszpaties,
9. ir wisai szarwuotai kariai einant pirma, kita wisotimė sekė paskui skrynią, ir bałsas triubu wisur skambėjo.
10. Buwo gi prisakęs Iosue żmonijai, tarydamas: Neszukausit, nei girdėsis bałsas jusu, nei iszeis jokia była isz burnos jusu, kołei atais diena, kurioj tarysiu jumus: Szukaukit, ir rėkaukit:
11. Apejo tad skrynia Wieszpaties aplink miestą kartą ant dienos, ir pagrįżusi taworijosna buwo ten.
12. Taigi, Iosuei atsikėłus naktimi, paėmė kunigai skrynią Wieszpaties,
13. ir septyni isz ju septynias triubas, kuriomis triubuoja jubileuszę; ir ejo pirma skrynios Wieszpaties żingsniuodami ir triubuodami; ir szarwuota żmonija ejo pirma ju, wisotimė gi kita sekė paskui skrynią, ir triubomis triubawo.
14. Ir apejo aplink miestą antroj dienoj kartą, ir pagrįżo taworijosna. Sziteip darė per szeszias dienas.
15. Dienoj gi septintoj, aũsztant atsikėłę, apejo aplink miestą, kaip buwo įsakyta, septynis kartus.
16. Ir sekmamę apejimę triubuojant triubomis kunigamus, tarė Iosue wisamui Israelui: Rėkaukit, nes atadawė jumus Wieszpats miestą:
17. ir bunai miestas szitas prakeiktas, ir wisa, kas jamę yra, Wieszpati: wiena Rahab pałaistuwė bunai gywa su wisais, kurie su ją yra namuosę: nes pasłėpė pasiuntinius kuriuos siuntėm. (Ios. II, 4.)
18. Jus gi saugokites, idant isz tu daiktu, apie kuriuos prisakyta, nepaliestumet nieko, ir nukałstumet per żengimo, ir wisos taworijos Israelaus butu po nusidėjimu ir pamisztu.
19. Kas gi tiktai bus aukso ir sidabro, ir indu wariniu ir geležies, bunai paszwentinta Wieszpati, padėta iżduosę jo. (Lev. XXVII, 28.)
20. Taigi wisai żmonijai szukaujant, ir triubomus triubuojant, kaip tiktai ausysna daugybės bałsas ir skambėjima paspigo, murai tuoj sugriuwo; ir żengė kiekwienas per aną wietą, kuri buwo priesz jį; ir paėmė miestą, (Hebr. XI, 30.)
21. ir pamuszė wisa, kas buwo jamę, nuog wyro iki meteriszkei, nuog kudykio iki seniui. Jauczus teipogi ir awis ir asiłus pamuszė nasrais kaławijo.
22. Dwiem gi wyram, kurie buwo siųsti prażwalgytojais, tarė Iosue: Ineikit namuosna moteriszkės pałaistuwės, ir iszweskit ją, ir wisa kas jos yra, kaip jai prisiegą patwirtinot.

23. Ir ineję jaunikaiczai, iszwedė Rahabą, ir gimdytojus jos, brolus teipogi, ir wisus daiktus ir gimines jos, ir liepė buti ażu taworiju Israelaus.
24. Miestą gi, ir wisa kas buwo jamę, sudegino; be aukso ir sidabro, ir indu wariniu, ir geležies, kuriuos paszwentino iždan Wieszpaties.
25. Rahabai gi pałaistuwei, ir namamus tėwo jos, ir wisamui ką turėjo, liepė Iosue gywiemus but; ir gyweno widuryj Israelaus iki sziai dienai; delto kad pasłėpė pasiuntinius, kuriuos buwo siuntęs, prażwalgytu Iericho. Anuo metu keikė Iosue, tarydamas:
26. Prakeiktas wyras po akim Wieszpaties, kuris prikeltu ir pastatytu miestą Iericho. Ant pirmagimio sawo tegul deda jo pamatus, ir ant paskutinio waiku tegul stato wartus jo. (3. Reg. XVI, 34.)
27. Buwo tad Wieszpats su Iosuę, ir wardas jo[1] intsigarsino wisoj žemėj.

Pareiszkinimai.

1. *Iericho gi buwo ażudaryta ir apmuryta.* Chald: *Iericho turėjo wartus geležinius ir paspirtus żalwarinėmis spandomis. – Ir niekas nedrįso iszeiti arba ineiti.* Buta ir sargũ. –
2. *Ir tarė Wieszpats Iosuei:* Aniołas jam pasirodęs. Ios. V, 13.
4. *Kunigai paimie septynias triubas.* Padarytas isz awino ragu. – *Ir eity pirma skrynios sandaro.* Kunigai skrynią neszė tie patys, kurie ją neszė per Jordoną. – *Ir septynis kartus.* Sekmasys apejimas jau skaitėsi pabaigtas, atajus wieton, isz kurios prasidėjo apeiga, skryniai, kunigams ir Josuei. – *Kunigai triubuos triubomis.* Norėjo Wieszpats triubawimo, idant żinotu jog toji karionė Israelitu nenuludnins, bet palinksmins, 2, norėjo triubawimo tokio kaip jubileuszę, delto kad kaip tadą wisi pagrįżta sawon sodybon, teip dabar Zydai żemėn pażadėton.
5. *Trukczodamas.* Tankiai ir smagiai. – *Suszuks wisa żmonija.* Baidydama neprietelus, ragindama Israelitus, szaukdamo Diewo pagełbos, ir isz dżaugsmo. – *Szauksmù didżausiu.* Ebraiszkas żodys żenklina szauksmą yszkiłmų.
9. *Kita wisotimė sekė paskui skrynią.* Pułkai wyru, moteru, jaunimo, seniu ir pozelitu Egiptėnu.
12. *Atsikėłus naktimi.* Łabai anksti.
15. *Apejo aplink miestą... septynis kartus.* Wisu apiejimu buwo 13, ne 14. kaip Rabinai sako.
17. *Ir bunai miestas szitas prakeiktas.* Prakeikimas, *Anathema*, iszdawė miestą wisą ant sunaikinimo. – *Wieszpati.* Ant garbės.
18. *Saugokites, idant... nepaliestumet nieko.* Wisa turėjo buti sunaikinta, żmonės pamuszti, namai sudeginti su wisais daiktais; tiktai namai Rahabos użłaikyti; rudos wisokios iždan Wieszpaties sudėti. – *Taworijos Israelaus butu po nusidėjimu.* Kentėtu kankį nusidėjimo.
20. *Murai tuoj sugriuwo.* Ant wietos kur stowėjo.
21. *Pamuszė wisa.* Ebr: *padarė Anathemą.* – *Nuog wyro iki moteriszkei.* Ziur Deut. XX, 14.

[1] jo – įtrp.

23. *Ir liepė buti ażu taworiju Israelaus.* Kołei miestas sudegė, ir szėtrą jai padirbo, arba kołei tapo prozelitką.
24. *Be aukso ir sidabro.* Brangios rudos padėta, statyti bażnyczai.
25. *Liepė Iosue gywiemus but.* Nuo smerties ażułaikė.
26. *Ant pirmagimio sawo tegul deda jo pamatus.* Kas atstatytu miestą, tam turi wisi waikai iszmirt; dedant pamatus, pirmagimys; potam kiti isz eilos; statant gi wartus, paskutinys. Datyrė to Hiel de Betel (3. Reg. XVI, 34.)

Padėjimas VII.

Pakłupimas Israelitu miestę Hai del wagystės daiktu prakeiktu, daejimas ir pakankinimas wagystės.

1. Súnūs gi Israelaus perżengė prisakymą, ir pasisawino isz prakeiksmo. Nes Achan, sunus Charmi, sunaus Zabdi, sunaus Zare isz gentijos Iudos, pasiėmė ben kiek isz prakeiksmo: ir papyko Wieszpats priesz sunus Israelaus. (Ios. XXII, 20; 1. Par. II, 7.)
2. Ir siųsdamas Iosue isz Iericho wyrus priesz Hai, esantį ties Bethawen, rytu szonę miestelo Bethel, tarė jiemus: Zengkit, ir prażwalgykit żemę. Kurie prisakymus pildydami prażwalgė Hai.
3. Ir pagrįżę tarė jamui: Neżengie wisa żmonija; bet dwi arba trys tukstantys wyru eitie, ir isznaikinie miestą: kam wisa żmonija dowanai warys priesz truputį neprietelu?
4. Zengė tad trys tukstantys kariaunįku. Kurie tuoj grężdami nugaras,
5. pamuszti yra nuog wyru miesto Hai, ir griuwo isz ju trys deszimtys szeszi żmonės; ir wijo juos prieszai isz wartu iki Sabarim, ir muszė bėganczus pakałnėn; ir nusigando szirdis żmonijos, ir kaip wanduo praskydo.
6. Iosue gi supłėszė rubus sawo, ir kniubsczas puoło ing żemę priesz skrynią Wieszpaties iki wakarui, teip pats kaip wisi seniai Israelaus, ir bėrė dulkes ant gałwu sawo.
7. ir tarė Iosue: Ai Wieszpatie Diewe kam norėjai perwest żmoniją szitą per Iordono upę, idant iszduotumai mus rankosna Amorrheju, ir prażudytumai? Kad bengi, kaip pradėjom, butumem buwę ażu Iordono.
8. Wieszpatie Diewe mano, ką sakysiu, regėdamas Israelų neprietelumus sawo nugaras grężiant?
9. Iszgirs Chananejai, ir wisi gywentojai żemės, ir kruwon susidarę apstos mus, ir isznaikins wardą musu isz żemės: ir ką padarysi didżamui wardui tawo?
10. Ir tarė Wieszpats Iosuei: Kelkis, ko guli kniubsczas żemėj?
11. Nusidėjo Israelus, ir perżengė sankałbą mano: ir paėmė isz prakeiksmo, ir pawogė ir pameławo, ir pasłėpė terp indu sawo.
12. Nei gałės Israelus stowėt priesz neprietelus sawo, ir nuog ju pabėgs: delto kad yra suteptas keiksmù. Nebebusiu daugiaus su jumis, kołei nesutrupinsit to, kuris yra kałtas szios nuodėmės.
13. Kelkis, paszwentink żmoniją, ir taryk jiemus: Pasiszwentinkit ant rytdienos, nes tai sako Wieszpats Diewas Israelaus: Prakeiksmas yra widuryj tawęs Israelau: negałėsi

stowėt priesz neprietelus sawo, kołei nebus isznaikintas isz tawęs, kuris susitepė szitą nuodemę. (Lev. XX, 7; Ios. III, 5.)

14. Ir prieisit ryto kiekwienas gentijomis jusu, ir kurią norint gentiją burta atras, prieis sangentystėmis sawomis, ir sangentystė namais, ir namai wyrais.
15. Ir kasnorint tasai szioj nuodemėj bus sugautas, bus sudegintas ugnimi su wisais sawo turtais: jog peržengė sankałbą Wieszpaties, ir padarė nedorybę Israeluję.
16. Teip gi atsikėłęs Iosue ryto atawedė Israelų gentijomis jo, ir atrasta yra gentija Iudos.
17. Kurią atwedus sangentystėmis jos, atrasta yra sangentystė Zare. Ją teipogi wesdamas namais, atrado Zabdį;
18. kurio namus iszskirstęs po wieną wyrą, atrado Achan, sunų Charmi, sunaus Zabdi, sunaus Zare isz gentijos Iudos.
19. Ir tarė Iosue Achanui: Sunau mano, duok garbę Wieszpati Diewui Israelaus, ir iszpažink, ir pasakyk mań, ką padarei: nesłėpk.
20. Atsakė Achan Iosuei, ir tarė jamui: Tikrai asz nusidėjau Wieszpati Diewui Israelaus, ir padariau teip ir teip:
21. nes pamaczau terp płėszmo apisiautą raudoną łabai gerą, ir du szimtu siklu sidabro, ir aukso taisykłę penkiu deszimtu siklu: ir pageidęs paėmiau, ir pasłėpiau żemėj widuriop gėtros mano, ir sidabrą iszkastą żemę apidengiau.
22. Siuntė tad Iosue tarnus, kurie nubėgę gėtron jo atrado wisa pasłėpta toj paczoj wietoj, ir kartù sidabrą.
23. Ir paėmę isz gėtros ataneszė juos wisump sunump Israelaus, ir pametė priesz Wieszpatį.
24. Paėmęs tad Iosue Achaną sunų Zarės, ir sidabrą ir apisiautą, ir aukso taisykłę, sunus teipogi ir dukteris jo, jauczus ir asiłus ir awis, ir paczą gėtrą, ir wisus daiktus (ir wisas Israelus su juomi), wedė juos słenin Achor,
25. kur tarė Iosue: Jog nugąsdinai[1] mus, iszgąsdinie[2] tawę Wieszpats dienoj szioj. Ir akmeniawo jį wisas Israelus; ir wisa, kas jo buwo, ugnimi sudegė.
26. Ir sukrowė ant jo kruwą didę akmenu, kurioji tebėra iki sziai dienai. Ir atsitraukė ażusidegimas Wieszpaties nuog ju. Ir praminta wardas wietos anos, słėnys Achor, iki sziai dienai. (2. Reg. XVIII, 17.)

Pareiszkinimai.

1. *Achan.* 70: *Achar.* Teip jį wadina Wulgata, 1. Par. II, 7. Ebraiszkai *hachar* żenklina *gąsdinti.* Ir Achano wardo pradżą rodża Iosue eil. 26. – *Sunus Charmi.* Nuosakiai iszwardyta gimdymas Achano: 1, ataskiriant jį nuo kitu to wardo; 2, jieszkant kaltybės, keltinos eiksztėn, po wisas gentijas, szeimynas, namus ir asabas; 3, aptemdżant atminimą gimdytoju neszłowę ażu netikusį iszaukłėjimą sunaus; 4, didinant neszłowę nusidėjėlo, gimusio isz garsios giminės. – *Pasiėmė ben kiek isz prakeiksmo.* Kokį daiktą? pasakyta eil. 12.

[1] nugąsdinai ← patramdei [2] iszgasdinie ← isztremie

2. *Hai.* Miestelys Amorrheju; kitas to wardo prigulėjo Ammonitams, paminėtas Hierem. XLIX, 3. – *Bethawen.* Wardas miesto ir pustynės, paminėta Ios. XVIII, 12. – *Bethel.* Miestelys teip pramintas isz prieżasties parodytos Gen. XXVIII, 19. pirma wadinosi Lusa.
5. *Iki Sabarim.* Sabarim żenklina patrupos, łużnios. Chald. ir 70: *iki sutrupins*, arba *sułaużys juos.* – *Ir kaip wanduo praskydo.* Nusigandę żmonės swyruoja, skysta kaip wanduo.
6. *Supłėszė rubus sawo.* Płėszymas rubu reiszkia szirdies gėlimą (Iudic. XI, 35; 1. Reg. IV, 12; Iob. I, 20; 1. Machab. II, 14.). – *Priesz skrynią Wieszpaties.* Iosue, nebudamas kunigu, negałėjo ineiti szwentinyczon, sukniubo kur buwo, skryniosp. – *Seniai.* Wyresnieji gentiju ir szeimynu. – *Birė dulkes ant gałwu sawo.* Reikszdami teipogi szirdies skausmą.
7. *Idant iszduotumai mus rankosna Amorrheju.* Idant papułtumem. – *Kad bengi, kaip pradėjom, butumem buwę ażu Iordono.* Jieszkoję ten sodybu, kaip ir kiti. Tais żodżais Josue gal nenusidėjo, nei buwo kankintas, iszsitaręs isz jausmo, ne manymo. –
9. *Ką padarysi didżamui wardui tawo?* Kuriam nuimdinėja garbę neprietelai musu, sakydami, jog tu negalįs musu gelbėti isz baisybės.
10. *Kelkis.* Cza ne wieta małdos, ir neapsikuops żmonija nekankinusi kalczos.
11. *Pameławo.* Wisi żadėjo nieko neimti isz prakeiksmo (Ios. VI, 18, 19.), dabar gi padarė kiteip. – *Terp indu.* Terp daiktu ir griozdu.
12. *Yra suteptas keiksmù.* Ebr: *pati żmonija stojosi anathema.* –
13. *Paszwentink żmoniją.* Teip, kaip pasakyta Ios. III, 5.
18. *Atrado Achan.* Iszsipildė żodys Salomono Prov. XVI, 33. ąBurtas meta prieglobstin bet Wieszpats jas wedaą. –
23. *Priesz Wieszpatį.* Priesz skrynią Wieszpaties.
25. *Jog nugąsdinai mus.* Yra tai priekaisztys Achanui wardo. Ziur eil. 1.
26. *Ant jo.* Ant paties Achano. – *Słėnys Achor.* Słėnys yszgąszczo.

Padėjimas VIII.

Paėmimas miesto Hai, pastatymas akmeninio ałtoriaus, pakorimas karalaus, raszymas drożiniais knįgos antrojo zokono ant akmenies, ir pałaiminimas żmonijai duotas.

1. Tarė gi Wieszpats Iosuei: Nebijokis, nei bailinkis, pasiimk su sawimi wisą daugybę kariaunįku, ir kėłęs żengk miestelin Hai: sztai atadawiau rankon tawo karalų jo ir żmoniją, ir miestą ir żemę.
2. Ir padarysi miestui Hai, ir karalui jo, kaip padarei Ierichui, ir karalui jo: płėszmą gi, ir wisus gywulus iszdraskysit jumus: padėk apejimą miestui ażu jo. (Ios. VI, 24.)
3. Ir kėłėsi Iosue ir wisa karia kariautoju su juomi, idant żengtu Hain, ir rinktines tris deszimtis tukstantu wyru stipru siuntė naktyj,
4. ir prisakė jiemus, tarydamas: Padėkit apejimą ażu miesto: nei traukites tolyn, ir busit wisi pasiruoszę:

5. asz gi, ir kita daugybė, kuri yra su manimi, eisim miestan isz kitos pusės. Ir kai iszeis priesz mus, kaip pirma padarėm, pabėgsim, ir nugaras gręszim: (Ios. VII, 4.)
6. iki kołei wydamies nuog miesto tolyn atsitrauks: nes tarysis, jog mes pabėgam kaip pirmai.
7. Mumus tad bėgant, ir jiemus wejant, sukilsit isz apejimo, ir płészit miestą: ir ataduos jį Wieszpats Diewas jusu rankosna jusu.
8. Ir paėmę, ażudegkit jį, ir teip wisa padarysit, kaip liepiau.
9. Ir iszłaidė juos, ir nuejo wieton apejimo, ir sėdosi terp Bethel ir Hai wakaru szonę miesto Hai; Iosue gi aną naktį buwo widuryj żmonijos,
10. ir atsikėłęs brėksztant sudarė draugę, ir żengė su wyresniaisiais prieszakyj karios, apsisiautęs paszałpą kariaunįku.
11. Ir ataję, ir ażużengę isz kitos pusės miesto, sustojo żiemiu szonę miesto, terp kurio ir ju buwo widuryj słėnys.
12. Penkias gi tukstantis wyru buwo iszrinkęs, ir padėjęs ant apejimo terp Bethel ir Hai isz wakaru szono to paties miesto;
13. wisa gi kita karia taikinosi ing żiemius, teip jog paskutiniai tos daugybės siekė wakaru szoną miesto. Iszejo tad Iosue anąnakt, ir sustojo widuryj słėnio.
14. Ką iszwydęs karalus Hai, skubinosi anksti, ir iszejo su wisą karią miesto, ir grężė prieszakį priesz pustynę, nežinodamas pasisłėpusio ażupakalyj apejimo.
15. Iosue gi, ir wisas Israelus atsitraukė isz wietos, apsimetę baiłæ, ir bėgdami kelù pustynės.
16. O anys szukaudami kartu, ir siundydamies wienas kitą, wijo juos. Ir atsitolinus jiemus nuog miesto,
17. ir nebelikus miestę Hai ir Bethel nei wieno tieg, kuris nebutu wijęs Israelaus (kaip buwo iszszokę, palikdami miestelus atawirus),
18. tarė Wieszpats Iosuei: Pakelk skidą, kuri rankoj tawo yra, priesz miestą Hai, nes jį tau ataduosiu.
19. Ir pakėłus jamui skidą priesz miestą, apejimas, kuris buwo pasisłėpęs, sukiło tuoj; ir skubini miestan, paėmė, ir ażudegė jį.
20. Wyrai gi miesto, kurie wijo Iosuę, atsiżwelgę ir matydami dumus miesto iki dangui żengiant, nebegałėjo daugiaus szen ir ten bėginėti; įpaczai tiemus, kurie buwo apsimetę bėganczais, ir traukė pustynėn, priesz wejanczus stipriausiai atsispyrus.
21. Ir regėdamas Iosue ir wisas Israelus, jog miestas paimta, ir dumai miesto werczasi, pagrįżęs pamuszė wyrus Hai.
22. Nes ir anie, kurie buwo paėmę ir ażudegę miestą, iszeję isz miesto priesz sawuosius, ėmė żeist prieszus widuryj esanczus. Susipiovus[1] tad prieszamus isz abieju pusiu, teip jog niekas isz teip didżos daugybės neiszliko,
23. karalų teipogi miesto Hai sugawo gywą, ir padawė Iosuei.
24. Taigi, wisus pamuszus, kurie buwo wiję Israelų traukiantį pustynėn, ir kritus nuog kaławijo toj paczoj wietoj, pagrįżę sunus Israelaus suardė miestą.

[1] Susipiovus – *ov* tais.

25. Buwo gi tu kurie toj dienoj buwo kritę, nuog wyro iki moteriszkei, dwylika tukstantu žmoniu, wisi miesto Hai.
26. Iosue gi nesurietė rankos, kurią buwo auksztyn pakėlęs, laikydamas skidą, iki kolei pamuszti butu wisi gywentojai Hai.
27. Kełtuwus gi ir plėszmą miesto pasidalijo sunus Israelaus, kaip buwo prisakęs Wieszpats Iosuei.
28. Kuris sudegino miestą, ir padarė jį kapais amžinais;
29. karalų teipogi jo pakorė ant kartuwiu iki wakarui ir saulės sėdimui. Ir liepė Iosue, ir nuėmė numirėlį jo nuog kryžiaus; ir pametė paczoj ineigoj miesto, sukrowę ant jo didę kruwą akmenu, tebėsanczą iki sziai dienai.
30. Tuomet pastatė Iosue ałtorių Wieszpati Diewui Israelaus ant kałno Hebal,
31. kaip buwo prisakęs Maiżieszius, tarnas Wieszpaties, sunumus Israelaus, ir paraszyta yra knįgoj zokono Maiżiesziaus; ałtorius gi isz akmenu nedailintu, kuriu geležis nekibino; ir apierawojo ant jo wisodeginius Wieszpati, ir apierawojo ramintines apieras. (Exod. XX, 25.)
32. Ir paraszė ant akmenu Antrąjį zokoną zokono[1] Maiżiesziaus, kurį anas buwo isztaisęs po akim sunu Israelaus.
33. Wisa gi žmonija, ir wyresnieji, ir kunigaikszczai ir sudżos stowėjo isz abieju szalu skrynios akysę kunigu, kurie neszė skrynią sandaro Wieszpaties, kaip atajunas teip ir wietos gywentojas. Pusė ju ties kałnu Garizim, ir pusė ties kałnu Hebal, kaip buwo prisakęs Maiżieszius tarnas Wieszpaties. Ir iszpirmo tieg pałaimino žmonijai Israelaus.
34. Potam skaitė wisus żodżus pałaiminimo ir prakeikimo, ir wisa kas paraszyta buwo knįgoj zokono.
35. Nieko isz tu daiktu, kuriuos Maiżieszius buwo liepęs, nepaliko nepaliesto, bet wisa persakė akysę wisos daugybės Israelaus, moteru ir mażutėlu ir atajunu, kurie terp ju buwojo.

Pareiszkinimai.

1. *Nei bailinkis.* Chald. *nei duokis priweikt.*
4. *Padėkit apejimą.* Isz 30. tukstantu, Iosue iszsintė apejiman tiktai penkias, kaip regima isz eil. 12. – *Busit wisi pasiruoszę.* Užtiktu, kai reiks, ant miesto.
9. *Buwo widuryj žmonijos.* Taworijosę.
10. *Sudarė draugę.* Gal delto, kad po kowai butu regima, jog wisi tebėra. – *Su wyresniaisiais.* Prisimananczais kariauti, galinczais duoti gerą sumanymą prireikus.
15. *Kelù pustynės.* Einanczu pustynėn.
18. *Pakelk skidą.* Driauczui pririszęs, idant apejimo sargyba jį pamatytu, kaipo sukałbėtą ženklą, jog jau metas užtikti.
19. *Ażudegė jį.* Ziemiu pusę miesto.
20. *Kurie buwo apsimetę bėganczais.* Kuriu nei wienas nepakłupo.

[1] zokono – įtrp.

22. *Widuryj esanczus.* Neprietelus terp Israelitu.
24. *Traukiantį pustynėn.* Apsimetus bėganczu kelù pustynės,
28. *Kapais amżinais.* Łabai iłgam. Po kelatui amżiu buwo atstatytas, ir paminėtas Ezdrosziaus II, 28 (1. Esdr.); 2. Esdr. VII, 32; XI, 32.
29. *Pakorė ant kartuwiu.* Ant kryżiaus. – *Iki wakarui ir saułės sėdimui.* Teip liepta Deut. XXI, 23. – *Paczoj inejgoj miesto.* 70. pylimuosna.
30. *Ant kalno Hebal.* Kałnai Hebal ir Garizim, arti Sichem. (Iudic. IX, 7.)
31. *Isz akmenu nedailintu.* Teip liepta. Deut. XXVII, 5; Exod. XX, 24.
32. *Paraszė ant akmenu Antrąjį zokoną zokono Maiżiesziaus.* Daugalo reikė akmenu, begne dwylikos sulig skaiczumi gentiju.
33. *Kaip atajunas.* Prozelitai. – *Pałaimino.* Ar pats, kaipo Pranaszus, arba per kunigus.

Padėjimas IX.

Iszsisukimas Gabaonitu nuog smerties, ir ju newala.

1. Ką iszgirdę, wisi karalūs ażu Iordono, kurie gyweno po kałnus ir łaukus, pamarėsę ir pakrasztyj didżu mariu, tie teipogi kurie gyweno ties Libanu, Hethejas, ir Amorrhejas, Chananejas, Pherezejas, ir Hewejas, ir Iebusejas,
2. susirinko draugėn kautusi priesz Iosuę ir Israelų wienaszirdżai ir wienamislai.
3. Bet tie, kurie gyweno Gabaonę, girdėdami wisa, ką buwo padaręs Iosue Ierichui ir Hai;
4. ir suktai manydami pasiėmė sau peno, maiszus pałaikius ant asiłu użudėję, ir wynui indus supłėszytus ir susiutus,
5. ir autuwus parplyszusius, kurie ant żymės senumo łopiniais buwo susiuti, apsiwilkę pałaikiais rubais, duonos teipogi, kurias neszėsi kelonėn, buwo kietos ir kąsniuosna sutrupėjusios;
6. ir nuejo pas Iosuę, kuris tadą buwo taworijosę Galgalos ir tarė jamui, ir wisamui kartù Israelui: Isz żemės tolimos atajom, pakajaus su jumis padaryt norėdami. Ir atsakė wyrai Israelaus jiemus, ir tarė:
7. Kad kartais negywentumet żemėj, kuri mumus burtą priguli, ir negałėtumem daryti sandaro su jumis.
8. Anys gi Iosuei: Tarnai, sako, esme tawo. Kuriemus Iosue tarė: Kas jus este? ir isz kur atajot?
9. Atsakė: Isz żemės łabai tolimos tarnai tawo wardan Wieszpaties Diewo tawo. Nes girdėjom garsą galybės jo[1], wisa ką padarė Egiptę,
10. ir dwiem karalum Amorrheju; kurie buwo ażu Iordono, Sehonui karalui Hesebono, ir Ogui karalui Basano, kurie buwo Astarotę: (Num. XXI, 24.)
11. ir sakė mumus wyresnieji, ir wisi gywentojai żemės musu: Pasiimkit rankosna peno ilgiausiamui kelui, ir pasitikit juos, ir tarykit: Tarnai jusu esme, darykit su mumis sandarą.

[1] jo – įtrp.; jo ← tawojo

12. Sztai duonos, iszeidami isz namu musu, ataitu jusump, ėmėm karsztas, nun sudžuwo, ir per daug suseniejęs sutrupėjo:
13. indus wyno pripylėm naujus, nun parplyszo ir isziro: rubai ir autuwai, kuriais wilkim ir awim ant koju, del ilgumo ilgesnio kelo[1] susinesziojo, ir kone parplyszo.
14. Priėmė tad isz peno ju, ir burnos Wieszpaties nesikłausė.
15. Ir padarė Iosue su jais pakajų, ir sukałbėjęs sandarą priżadėjo, jog nebus ażumusztais; kunigaikszczai teipogi daugybės prisiegė jiemus.
16. Po trimus gi dienomus padaryto sandaro, iszgirdo jog artimai gywena, ir terp ju bus. (2. Reg. XXI, 2.)
17. Ir krutino taworijas sūnūs Israelaus, ir atajo miestuosna ju dienoj treczoj, kuriu szitie yra wardai, Gabaon ir Kaphira ir Beroth ir Kariathiarim.
18. Ir nepamuszė ju, delto kad buwo prisiegę jiemus kunigaikszczai daugybės wardan Wieszpaties Diewo Israelaus. Murmėjo tad wisa wisotimė priesz kunigaikszczus.
19. Kurie atsakė jiemus: Prisiegėm jiemus wardan Wieszpaties Diewo Israelaus, ir todrin negalim ju paliest.
20. Bet tai padarysim jiemus: Bunai ażułaikyti tieg idant liktu gywi, kad priesz mus pyktys Diewo nebutu pabudintas, jei sułaużytumem prisiegą:
21. bet teip bunai gywi, reikałamus wisos daugybės małkas kapotu, ir wandenis nesziotu. Kuriemus tai sakant,
22. paszaukė Gabaonitus Iosue, ir tarė jiemus: Kodel norėjot apgaut mus wylumi, jog sakėt: Łabai toli gywenam nuog jusu, budami widuryj musu?
23. Togidel busit po prakeikimù, ir nebus stigu isz kelmenies jusu kapojanczo małkas, ir wandenis nesziojanczo namuosna, Diewo mano.
24. Kurie atsakė: Pasakyta yra mumus tarnamus tawo, jog yra pażadėjęs Wieszpats Diewas tawo Maiżiesziui tarnui sawo, ataduoti jumus wisą żemę, ir isznaikinti wisus gywentojus jos. Nusigandom tad łabai, ir aprupinom duszias musu, jusu yszgąsczo waromi, ir sziteip sumanėm.
25. Nunai gi rankoj tawo esme: kas tau gerù ir tiesumi regisi, daryk mumus.
26. Padarė tad Iosue, kaip buwo pasakęs, ir iszwadawo juos isz rankos sunu Israelaus, idant nebutu ażumuszti.
27. Ir įsakė anoj dienoj jog anys bus ant tarnawimo wisai żmonijai, ir ałtoriui Wieszpaties, kirsdami małkas, ir wandenis nesziodami, iki sziamui łaikui wietoj, kurią Wieszpats aprinktu.

Pareiszkinimai.

1. *Ażu Iordono.* Nuo żemės Moab. – *Didżu mariu.* Widużemiu. – *Ties Libanu.* Didys kałnas żiemiuosę nuo żemės szwentos.
3. *Kurie gyweno Gabaonę.* Hewejai, kartais wadinami Amorrhejais (2. Reg. XXI, 2.)
5. *Kąsniuosna sutrupėjusios.* Ebr: *supelėjusios.*

[1] kelo ← parplyszo

14. *Priėmė tad isz peno jo.* Duonos; wieni sako, jog mėgindami kietumo; kiti gi, jog ragaudami darant sandarą. – *Ir burnos Wieszpaties nesikłausė.* Zodinyczos ant maldytuwės.
15. *Ir padarė Iosue su jais pakajų.* Ażuginta buwo Zydams daryti sankałbas su giminėmis gywenanczomis žemėj pażadėtoj. Jei nepriims Zydu religijos, ir neataduos jiems sawo turto. Gabaonitai garbina stebukłus Diewo ir wadina sawę tarnais Zydu, mełsdami del sawęs tiktai gywatos. Todel Iosue gałėjo su jais daryti sandarą.
16. *Po trimus gi dienomus.* Susiprato Zydai błogai padarę, jog nesikłausė Diewo, perweikiai Gabaonitams intikėjo. – *Iszgirdo jog artimai gyweno.* Nuo kupczu, ar nuo Rahabos.
17. *Kaphira ir Beroth ir Kariathiarim.* Begne duoklinįkais buwo Gabaono szie miestai (Ios. X, 2.)
21. *Reikałamus wisos daugybės.* Wandenį ir małkas bażnyczai ir ałtoriui. Paskum Gabaonitai buwo praminti Nathinejais 1. Par. IX, 2; 1. Esdr. VIII, 20. –
23. *Busit po prakeikimu.* Wergais. – *Nebus stigu isz kelmenies jusu kapojanczo małkas.* 70: *Nebus stigu wergo.*
27. *Iki sziamui łaikui.* Nėra żinios, ar buwo Gabaonitai kadą pałaisti nuo sziu darbu. –

Padėjimas X.

Priweikimas ir pakorimas penkiu karalu, prailginimas dienos, paėmimas kitu miestu.

1. Ką iszgirdęs Adonisedek, karalus Ierusalem, jog sakau paėmė Iosue Hai, ir iszardė jį (nes kaip buwo padaręs Ierichui ir karalui jo, teip padarė Hai ir karalui jo) ir jog pabėgo Gabaonitai Israelausp, ir buwo sandarnįkais ju,
2. nusigando łabai. Nes miestas buwo didys Gabaon, ir wienas isz miestu karaliszku, ir didesnys ażu miestelį Hai, ir wisi kariaunįkai jo stipriausi.
3. Siuntė tad Adonisedek karalus Ierusalem Oham karalui Hebron, ir Pharam karalui Ierimoth, Iaphia teipogi karalui Lachis, ir Dabir karalui Eglon, tarydamas:
4. Manęsp atżengkit, ir neszkit apginkłą, idant paimtumem Gabaon, kam pabėgo pas Iosuę, ir pas sunus Israelaus.
5. Susirinkę tad żengė penki karalūs Amorrheju: karalus Ierusalem, karalus Hebron, karalus Ierimoth, karalus Lachis, karalus Eglon, kartu su kariomis sawo ir statė tawo rijas aplink Gabaon, imdami jį.
6. Gywentojai gi Gabaono miesto apigułto siuntė pas Iosuę, kuris tuomet buwo tawo rijosę ties Galgalą, ir tarė jamui: Neatatrauk rankos tawo nuog paszałpos tarnu tawo: atżengk greitai, ir iszwaduok mus, ir neszk apginkłą: nes susirinko priesz mus wisi karalūs Amorrheju, kurie gywena kałnuosę.
7. Ir żengė Iosue isz Galgalos, ir wisa karia kariaunįku su juomi, wyrai stipriausi.
8. Ir tarė Wieszpats Iosuei: Nebijokis ju: nes rankosna tawo atadawiau juos: nei wienas isz ju negałės tau atsispirt.
9. Użtiko tad Iosue ant ju umai, wisą naktį żengdamas isz Galgalos.

10. Ir nugąsdino juos Wieszpats nuog weido Israelaus; ir sutrynė blėdimi didę Gabaonę, ir wijo juos kelù żengimo Bethoron, ir muszė iki Azeka ir Maceda. (1. Reg. VII, 10.)
11. Ir bėgant nuog sunu Israelaus, ir esant nużengimę isz Bethoron, Wieszpats łaidė ant ju akmenis didżus isz dangaus iki Azeka; ir numirė daug daugiaus nuog akmenu kruszos, neg kuriuos kaławijù buwo pamuszę sùnus Israelaus.
12. Tuo metu byłojo Iosue Wieszpati dienoj, kurioj padawė Amorrheją priesz akis sunu Israelaus, ir tarė prie jiemus: Saułė, priesz Gabaon nesikrutink, ir menuo, priesz słėnį Ajalon.
13. Ir sustojo saułė ir mėnuo, kołei atakerszė giminė neprietelumus sawiemus. Bau to neparaszyta knįgoj teisiuju? Sustojo tad saułė pusėj dangaus ir nesiskubino sėstu wienos dienos metą.
14. Nebuwo pirma nei paskum teip iłgõs dienos, pakłausant Wieszpati bałso żmogaus, ir kaujant ażu Israelų. (Eccli. XLVI, 5.)
15. Ir pagrįżo Iosue su wisu Israelumi taworijosna Galgalos.
16. Nes buwo pabėgę penki karalūs, ir pasisłėpę ołoj miesto Maceda.
17. Ir duota yra żinia Iosuei, jog buwo atrasti penki karalūs pasisłėpę ołoj miesto Maceda.
18. Kuris prisakė draugei, ir tarė: Riskit uołas dides skyłesp ołos, ir pastatykit wyrus prisimananczus, kurie sergėtu ażudarytus:
19. jus gi, nestowėkit, bet wykit neprietelus, ir paskutinius wisus bėganczuju kirskit: nei dałaiskit jiemus inbėgt apginkłuosna ju miestu, kuriuos padawė Wieszpats Diewas rankosna jusu.
20. Pamuszus tad prieszus blėdimi didę, ir kone sunaikinus iki paskutiniamui, tie kurie gałėjo isztrukt nuog Israelaus, inejo ing miestus apginkłuotus.
21. Ir pagrįżo wisa karia Iosuesp Macedon, kur tuo metu buwo taworijos, sweiki ir piłno skaiczaus; ir nei wienas priesz sunus Israelaus zumbtełėt nedrįso.
22. Ir prisakė Iosue, tarydamas: Atadarykit skyłę ołos, ir iszweskit manęsp penkis karalus, kurie joj słepiasi.
23. Ir padarė tarnai, kaip jiemus buwo prisakyta; ir iszwedė pas jį penkis karalus isz ołos: karalų Ierusalem, karalų Hebron, karalų Ierimoth, karalų Lachis, karalų Eglon.
24. Ir esant iszwestiemus pas jį, paszaukė wisus wyrus Israelaus, ir tarė kariawedżamus, kurie su juomi buwo: Eikit, ir dėkit kojas ant kakłu karalu szitu. Kuriemus nuejus, ir paguldytu kakłus kojom sumindżus,
25. wėl tarė jiemus: Nebijokites, nei bailinkites, susistiprinkit ir bukit twirti: nes sziteip padarys Wieszpats wisiemus neprietelumus jusu, priesz kuriuos kaujates.
26. Ir ażugawo Iosue, ir ażumuszė juos, ir pakorė ant penkiu stiebu; ir buwo pakarti iki wakarui.
27. Ir ażusėdant saułei, liepė draugei idant nuimtu juos nuog kartuwiu. Kurie nuimtus metė ołon, kurioj buwo pasisłėpę, ir ażuritė ant skyłės jos uołas łabai dides, kurios tebėra iki sziołei. (Deut. XXI, 23.)
28. Toj paczoj teipogi dienoj Macedą paėmė Iosue, ir pamuszė ją nasruosę kaławijo, ir

karalų jos ažumuszė, ir wisus gywentojus jos; nepaliko joj nors mažu liekanu. Ir padarė karalui Macedos, kaip buwo padaręs karalui Iericho.

29. Perejo gi su wisu Israelumi isz Macedos Lebnon, ir kowėsi priesz ją;
30. kurią padawė Wieszpats su karalumi jos rankosna Israelaus; ir pamuszė miestą nasruosę kaławijo, ir wisus gywentojus jo; nepaliko jamę nei kokiu liekanu. Ir padarė karalui Lebnos, kaip buwo padaręs karalui Iericho. (Ios. VI, 2.)
31. Isz Lebnos perejo Lachin su wisu Israelumi, ir karią aplinkom sustatęs, ėmė jį.
32. Ir padawė Wieszpats Lachį rankosna Israelaus, ir paėmė jį ant rytojaus, ir pamuszė nasruosę kaławijo, ir wisokią duszią, kuri buwo joj buwusi, kaip buwo padaręs Lebnoj.
33. Tamę metę atażengė Horam, karalus Gazer, idant gełbėtu Lachį; kurį pamuszė Iosue su wisą žmoniją jo iki paskutiniui.
34. Ir perejo isz Lachis ing Eglon, ir apigułė aplinkom,
35. ir paėmė jį toj paczoj dienoj; ir pamuszė nasruosę kaławijo wisas duszias, kurios buwo jamę, sulig wisa ką buwo padaręs Lachisę.
36. Żengė teipogi su wisu Israelumi isz Eglon ing Hebron, ir kowėsi priesz jį;
37. paėmė jį, ir pamuszė nasruosę kaławijo karalų teipogi jo, ir wisus miestelus jo, ir wisas duszias, kurios jamę buwo gywenę, nepaliko jamę nei jokiu liekanu; kaip buwo padaręs Eglonę, teip padarė ir Hebronę, wisa, ką jamę rado, naikindamas kaławijù.
38. Isz ten pagrįżęs ing Dabir,
39. paėmė jį ir suardė; karalų teipogi jo ir wisus aplinkom miestelus pamuszė nasruosę kaławijo, nepaliko jamę nei jokiu liekanu; kaip buwo padaręs Hebronę ir Lebnoj, ir karalumus ju, teip padarė ir Dabirę ir karalui jo.
40. Taigi pamuszė Iosue wisą żemę kałnotą ir pietu szalies ir łankuotą, ir Asedoth su karalumis ju; nei paliko jamę nei jokiu liekanu, bet wisa, kas gałėjo kwėpuoti, ażumuszė, kaip buwo prisakęs jamui Wieszpats Diewas Israelaus,
41. nuog Kadesbarne iki Gazai. Wisą żemę Gosen iki Gabaon,
42. ir wisus karalus, ir szalis ju wienu użutikimu paėmė ir suardė; nes Wieszpats Diewas Israelaus kowėsi ażu jį;
43. ir pagrįżo su wisu Israelumi wieton taworiju Galgaloj.

Pareiszkinimai.

1. *Adonisedek.* Wardas szis żenklina karalų teisingą.
3. *Siuntė tad Adonisedek.* Szaukia kitus karalus ar budamas wyresniu ażu juos, ar delto kad turėjo isz wienos szalies Israelitu taworijas, isz kitos gi Gabaoną. – *Hebron... Ierimoth... Lachis... Eglon.* Miestai tie potam buwo gentijoję Iudos.
7. *Ir żengė Iosue isz Galgalos.* Palikęs wienok reikalingą apginkłą.
10. *Gabaonę.* Zemėję Gabaono.
11. *Akmenis didżus.* Didżus łedus, kietus kaip akmenis; kaip sekmamę kankinimę Egipto. Exod. XIII, 24. – *Isz dangaus.* Isz oro.
12. *Saułė priesz Gabaon nesikrutink.* Saułė tikrai sustojo. Habac. III, 11.: *Saułė ir mėnuo sustojo gywenimę sawo.*

13. *Knįgoj teisiuju.* Buwo tai knįga apie gywatas szwentu wyru, tułus atsitikimus istoriszkus, weikałus eiszkiuosius metę karios ir pakajaus pildytinus sulig zokonu, paraszyta giesmiszkai, kaip nuomanu isz raudos Dowido (2. Reg. I, 18) iszimtos isz to knįgos. – *Pusėj dangaus.* Auksztumoję padangės. – *Wienos dienos metą.* Apie 12. adynu, teip jog tos dienos iłgumas buwo 24. adynos.
14. *Nebuwo pirma nei paskum teip iłgos dienos.* Nei dienosę Ezekijosziaus karalaus, saułei grįżus deszimtį liniju. – *Pakłaũsant Wieszpati.* Ebr: *scamang.* żenklina: kłausyti, iszkłausyti, buti pakłusnam.
15. *Ir pagrįżo Iosue... taworijosna Galgalos.* Begrįždamas, gawo żinią apie apejimus neprietelu ir liepė (eil. 17,–19.) juos waikyti, gaudyti, ir potam susirinkti Macedon.
21. *Piłno skaiczaus.* Nei wieno netrúko. – *Zumbtełėt nedrįso.* Nei kiek prieszinties.
24. *Dėkit kojas ant kakłu karalu szitu.* Bediewiams pakankint, Israelitams padrąsint ir padidint paduksį ant Diewo.
26. *Ir ażugawo Iosue ir ażumuszė juos.* Ne kaławijù bet ant stiebu. – *Ant penkiu stiebu.* Kaip karalų Hai. (Ios. XIII, 29).
27. *Ażuritė ant skyłės uołos łabai dides.* Del paminkło, ir kad kas neiszimtu ir nepałaidotu kunu garbiaĩ.
28. *Toj paczoj dienoj.* Tamę paczamę metę. – *Mażu liekanu.* Nieko nepaliko.
41. *Kadesbarne.* Pats pietu krasztas Judejos. – *Gosen.* Ar tai wardas miesto, ar trąszios żemės, kaip Egiptę buwo Juozapo duota brolams. Gen. XLVII, 11.

Padėjimas XI.

Pergałėjimas Josues Jabino ir kitu karalu, Diewui liepus.

1. Ką iszgirdęs Iabin, karalus Asor, siuntė pas Iobab, karalų Madon; ir pas karalų Semeron, ir pas karalų Achsaph;
2. pas karalus teipogi żiemiũ, kurie gyweno kałnuosę ir lygumoj ing pietus Ceneroth łaukuosę teipogi ir szalysę Dor ties mariomis;
3. Chananeją teipogi nuog rytu ir wakaru, ir Amorrheją ir Hetheją ir Pherezeją ir Iebuseją kałnotosę; Heweją teipogi, kuris gywena paszaknysę Hermon żemėj Maspha.
4. Ir iszejo wisi su pułkais sawais, żmonija per daug didė kaip smėlys, kuris yra pakraszty mariu; arklai teipogi ir weżimai nesuskaitytos daugybės.
5. Ir suejo wisi karalus szitie kruwon prie wandenimus Merom, kautusi priesz Israelų.
6. Ir tarė Wieszpats Iosuei: Nebijokis ju, nes rytoj toj paczoj wałandoj asz paduosiu wisus sziuos ant sużeidimo akysę Israelaus: arklamus ju pakirsi gysłas, ir weżimus ugnimi sudeginsi.
7. Ir atajo Iosue, ir wisa karia su juomi priesz juos prie wandenimus Merom netikėtai, ir użpuoło ant ju;
8. ir padawė juos Wieszpats rankosna Israelaus. Kurie pamuszė juos, ir wijo iki Sidonui didżamui ir wandenimus Maserephoth, ir łaukui Masphe, kuris yra ing jo rytu pusę. Teip pamuszė wisus, jog nei jokiu isz ju nepaliko pałaiku;

9. ir padarė, kaip buwo prisakęs Wieszpats, arklamus ju pakarpe gysłas, ir weżimus sudegino ugnimi.
10. Ir pagrįżęs tuoj paėmė Asor, ir karalų jo ażumuszė kaławiju; nes Asor senobėj terp wisu sziu karalyszczu budawo pirmiausia.
11. Ir pamuszė wisas duszias, kurios ten buwo, nepaliko jamę nei jokios liekanos; bet sunaikino wisa iki paskutiniamui, ir patį miestą sudegino ugnimi.
12. Ir wisus aplinkom miestus ir karalus ju pagawo, pamuszė ir iszgaiszino, kaip buwo prisakęs jamui Maiżieszius tarnas Wieszpaties.
13. Be miestu, kurie buwo padėti ant kałwu ir pilu, kitus sudegino Israelus; wieną tiktai Asor apginkłuoczausį liepsną sudegino. (Deut. VII, 1.)
14. Ir wisą płėszmą szitu miestu ir kełtuwus pasidalijo sūnūs Israelaus, wisus żmones ażumuszę.
15. Kaip buwo prisakęs Wieszpats Maiżieszіui tarnui sawo, teip prisakė Maiżieszius Iosuei, ir anas wisa iszpildė; neapilenkė isz wisu įsakymu, nei wieno tieg żodżo, ką buwo liepęs Wieszpats Maiżieszіui. (Exod. XXXIV, 11.)
16. Taigi paėmė Iosue wisą żemę kałnotą, ir pietinę, ir żemę Gosen, ir lygumą, ir wakaru szalį, ir kałną Israel, ir łaukus jo;
17. ir[1] dalį kałno, żengianczą[2] ing Seir iki Baalgad per lygumą Libano pakałnėj Hermon; wisus karalus ju suėmė, ażugawo, ir ażumuszė.
18. Ilgą metą kowėsi Iosue priesz karalus szituos.
19. Nebuwo miesto, kuris nebutu pasidawęs sunumus Israelaus, atskyrus Hewejį, gywenusį Gabaonę; nes wisus kariaudamas paėmė.
20. Nes Wieszpaties buwo likta, idant sukietėtu szirdys ju, ir kariautu priesz Israelų, ir pakłuptu, ir nebutu[3] wertais jokio pasigailėjimo, ir prażutu, kaip buwo prisakęs Wieszpats Maiżieszіui.
21. Anuo metu atajo Iosue, ir pamuszė Enacim isz kałnu, Hebron ir Dabir ir Anab, ir isz wisokio kałno Iudos ir Israelaus, ir miestus ju sugriowė.
22. Neliko nei wieno isz kelmenies Enacim żemėj sunu Israelaus; be miestu Gaza ir Geth ir Azoto, kuriuosę wienuosę pasiliko.
23. Paėmė tad Iosue wisą żemę, kaip byłojo Wieszpats Maiżieszіui, ir atadawė ją sodybai sunumus Israelaus pagal dalas ir gentijas ju; ir aptiłko żemė nuog karioniu. (Ios. XIV, 15.)

Pareiszkinimai.

1. *Asor.* Szalis paskum prigułėjusi gentijai Nephthali. Ios. XIX, 36. Buwo priesz kałną Libano, netoli nuo Cezarejos Filypo. – *Siuntė pas Iobab.* Wisi karalai prikłausydawo karalui Asor, kaip regima isz Ios X.
2. *Pas karalus teipogi żiemių, kurie gyweno kałnuosę.* Wirszukalniuosę Libano, żiemiu szalyję nuo Iudejos. – *Lygumoj ing pietus Ceneroth.* Ceneroth miestas, paskiaus

[1] ir – r tais. [2] żengianczą – *a* įtrp. [3] nebutu – *n* tais.

pramintas Tiberijadą, ant ežero, wadinamo Rasztę szw.[1] mariomis Tiberijados ir mariomis Ceneroth, Num. XXXIV, 11; Deut. III, 17; Marc. VI, 33. – *Łaukuosę.* Begne Aulon, arba *Skaistus slėnys*, wadinamas teipogi karalaus łaukù. Gen. XII, 6; XIV, 17. Deut. XI, 30. – *Dor.* Dorus, Dorum arba Dora, buwo gentijoję Manasses, arti Iordono. Ios. XVII, 11. – *Ties mariomis.* Ebr: *nuog mariu.* T. y. nuo wakaru. –

3. *Chananejąą.* Szioję wietoję Chananeja wadinas wiena giminė Chananeju. – *Paszaknyj Hermon.* Dalis Libano. Yra kitas kałnas Hermon prie upelui Cisson, netoli nuo Gelboe. – *Zemėj Maspha.* Maspha ženklina sarginyczą, daug wietu Rasztę szw. teip wadinasi. Szitoji gi tartum buwo ant Libano.
4. *Per daug didė.* Per didžo skaiczaus. Iosephus sako buwę 300. tukstanczu pėstinįku ir 10. tukstanczu joties, ir 20. tukstanczu wežimu. –
5. *Prie wandenimus Merom.* Ežeras terp Iordono wersmės ir Genezaret.
6. *Toj paczoj wałandoj.* Ebr: *sziuo metu.* – *Pakirsi gysłas.* Koju ir błauzdu. Norėjo Diewas idant Zydai tikėtusi Diewù ne arklais. Ps. XIX, 8: Wieni wežimais, kiti arklais: mes gi wardan Wieszpaties Diewo musu szauksimes. – *Wežimus.* Karios wežimus dalgėtus[2], peiluotus[3], arba kaip kiteip ginkłuotus.
8. *Iki Sidonui didžamui.* Ant kraszto mariu widužemiu. – *Wandenimus Maserephoth.* Kokie ir kur buwo tie wandenys nėra tikros žinios.
12. *Wisus aplinkom miestus.* Kuriuos tiktai ėmė, paėmė.
16. *Ir kałną Israel.* Samarijos kałną, pramintą Israelaus kałnu, atsiskyrus deszimti gentijon arba kałną *Bethel*, kur Jokubas regėjo kopeczas, jisai gi wadinasi Israel.
20. *Idant sukietėtu szirdys ju.* Nekłausydamos Diewo, atmesdamos jo mylistą.
21. *Pamuszė Enacim.* Milžinus isz weisłės Enako.
23. *Atadawė ją sodybai sunumus Israelaus.* Paskiaus.

Padėjimas XII.

Skaiczus karalu pajordoniuosę pamusztu Maižiesziaus ir Iosues.

1. Szie yra karalūs, kuriuos pamuszė sūnūs Israelaus, ir paėmė ju žemę[4] ażu Iordono ing saułatekį, nuog upelo Arnon iki kałnui Hermon, ir wisą rytu szalį, žiurinczą pustynėn:
2. Sehon, karalus Amorrheju, kuris gyweno Hesebonę, wieszpatawo nuog Aorer, stowėjusio ant kraszto upelo Arnon, ir pusės słenyj, ir pusės Galaad, iki upelui Iabok, kuris yra krasztas sunu Ammon;
3. ir nuog pustynės iki mariomus Ceneroth priesz rytus, ir iki mariomus pustynės, kurios yra marios suriausios, rytu szaliesp kelù wedanczu ing Bethsimoth, ir nuog pietu szalies, gulinczos po Asedoth, Phasga.

[1] toliau einanti frazė *ežera Tibe* išbraukta [2] dalgėtus – *ė* tais. [3] peiluotus – *u* tais. [4] žemę ← žemes

4. Krasztas Ogo karalaus Basan, isz pałaiku Raphaim, kuris gyweno Asthrothę[1], ir Edraiję[2] ir wieszpatawo ant kałno Hermon, ir Salechoj, ir wisamę Basan, iki krasztamus
5. Gessuri ir Machati, ir pusės Galaad, krasztamus Sehon karalaus Hesebon.
6. Maiżieszius, tarnas Diewo ir súnūs Israelaus pamuszė juos ir atadawė żemę ju Maiżieszius sodybai Rubenitamus, ir Gaditamus, ir pusei gentijos Manasses.
7. Szie yra karalūs żemės, kuriuos pamuszė Iosue ir súnūs Israelaus ażu Iordono wakaru szalin, nuog Baalgad łaukę Libano iki kałnui, kurio dalis traukiasi ing Seir; ir atadawė ją Iosue sodybai gentijomus Israelaus, kiekwienai dalą sawo,
8. teip kałnuosę, kaip lygumosę ir łaukuosę. Asedothę ir pustynėj ir pietusę buwo Hethejas ir Amorrhejas, Chananejas ir Pherezejas, Hewejas ir Iebusejas.
9. Karalus Iericho wienas; Karalus Hai, kuris yra szonę Bethel, wienas;
10. karalus Jerusalem wienas, karalus Hebron wienas;
11. karalus Ierimoth wienas, karalus Lachis wienas;
12. karalus Eglon wienas, karalus Gazer wienas;
13. karalus Dabir wienas, karalus Gader wienas;
14. karalus Herma wienas, karalus Hered wienas;
15. Karalus Lebna wienas, karalus Odullam wienas;
16. karalus Maceda wienas, karalus Bethel wienas;
17. karalus Taphua wienas, karalus Opher wienas;
18. karalus Aphek wienas, karalus Saron wienas;
19. karalus Madon wienas, karalus Asor wienas;
20. karalus Semeron wienas, karalus Achsaph wienas;
21. karalus Thenak wienas, karalus Mageddo wienas;
22. karalus Kades wienas, karalus Iachanan Karmelo wienas;
23. karalus Dor, ir szalies Dor wienas, karalus giminiu Galgal wienas.
24. karalus Thersa wienas: Wisu karalu trys deszimtys wienas.

Pareiszkinimai.

1. *Nuog upelo Arnon.* Upė Arnon skiria Moabitus nuo Amorrheju sziąpus[3] Iordono, żiuř Num. XXI, 21. Du krasztu cza parodyta szalies ażu Iordono, upelys Arnon nuo pietu, ir kałnas Hermon nuo żiemiu. Tokie krasztai ir Deut. III, 8; IV, 48.
2. *Nuog Aroer.* Żiuř Ios. XIII, 25. Apraszo płatumą żemės Sehon. – *Iabok.* Upė skiria żemę Galaad nuo Ammonitu.
3. *Iki mariomus Ceneroth.* Żiuř Ios. XI, 2. – *Bethsimoth.* Ziemiu krasztas łauku Moab. Żiuř Ios. XIII, 20. – *Asedoth, Phasga.* Żiuř Ios. XIII, 20.
4. *Isz pałaiku Raphaim.* Teip pasakyta ir Deut. III, 11: „Nes tiktai pats wienas Og karalus Basano buwo atlikęs isz kelmenies milżinuą. – *Astarothę.* Żiuř Ios. XIII, 31. – *Edraiję.* Żiuř ten pat. – *Salechoj.* Wadinasi Salecha, Salcha, Selcha, Selchar, Salchata.
5. *Gessuri.* Karalaus miestas ir szalis; żiemiu pakrasztys żydu żemės ażu Iordono. – *Machati.* Maacha Amorrheju szalyj Gessuri ir Hermon.

[1] Asthrothę ← *thr* tais. [2] Edraiję ← Edraję [3] sziapus ← ażu

7. *Nuog Baalgad.* Baalgath, kałnas ir miestas lygumoję Libano pakałnėję Hermon. *Ing Seir.* Wardas kałno ir miestelo ant jo. Kałnas auksztas ażu Iordono nuo žemės Hus pietump. Pramintas Seir nuo wardo Esano. Seir, płaukuotas.
9. *Karalus Iericho wienas.* Pirmiauj jis paminėtas, delto kad perejus Iordoną pirmoja kowa buwo su juomi.
10. *Karalus Hebron.* Miestas tas buwo widuryj dalos Iudos, nuo Ierusalem pietump.
11. *Karalus Ierimoth.* Ierimoth, Lachis ir Eglon buwo daloję Iudos.
12. *Karalus Gazer.* Miestas Gazer daloję Ephraimo.
13. *Karalus Dabir.* Kiteip Kariathsepher, t. y. miestas moksłu. – *Karalus Gader... Herma... Hered... Odullam... Maceda.* Tie penki miestai daloję Iudos.
16. *Karalus Bethel.* Bethel paimtas po smerti Iosue: tai ar jo karalus ažumusztas buwo nepaėmus miesto, arba cza suraszyta karalui Israelitu pamuszti prie ir po gywai gałwai Iosues. Judic. I, apsakyta paėmimas miesto Bethel.
17. *Karalus Taphua.* Gentijoj Iudos. – *Opher.* Nėra žinios kur. – *Aphek.* Gentijoj Aser. Ios. XIX, 30; arti karalystės Philistinu.
18. *Saron.* Nėra žinios kur. Begne Seon daloj Issacharo? – *Madon.* Dalybosę nepaminėtas. – *Asor.* Daloj Iudos.
20. *Semeron.* Gentijoj Zabulono (Ios. XIX, 15.). – *Achsaph.* Gentijoj Aser. – *Thenak.* Gentijoj Manasses, wakarump. Ios. XVII, 11. – *Mageddo.* Pusėj gentijos Manasses arti Thenak. (Iudic. I, 27.). – *Kades.* Galilejoj, daloj Nephthali. (Ios. XIX, 37; XX, 7.). Buwo tai wienas isz miestu priebėgos. – *Iochanem.* Pakarmelyję, potam ataduotas Lewitams. – *Dor.* Žiuř aukszczaus Ios. XI, 2. – *Karalus giminiu Galgal.* Wadinasi karalumi giminiu, jog krasztuosę sawo karalystės turėjo ažuostatinįkus isz giminiu Chanaan, gywenusius jo žemėję. Galgal deszims warstu nuo Iericho. (Ios. V, 9.). – *Thersa.* Daloj Ephraimo (3. Reg. XVI, 6, 8); Baasa ir Ela karalai Israelaus gywenę tamę miestę. –
24. *Wisu karalu trysdeszimtys wienas.* Neskaitant Sehono ir Ogo, ažumusztu Maižiesziaus. Waldytojus ir mažu miestelu Rasztas szwentas wadina karalais.

Padėjimas XIII.

Liepimas Diewo Iosuei padalyt žemę terp gentiju, ir kam po kiek.

1. Iosue senys, ir pakrunusio amžiaus buwo, ir tarė Wieszpats jamui: Pasenai, ir iłgaamžys[1] esi, ir žemė płaczausia pasiliko, kuri dar burtą nepadalyta tebėra:
2. wisa sakau Galilea, Philisthiim, ir wisa Gessuri,
3. nuog upės drumsczos, łaistanczos Egiptą, iki krasztamus Akkarono priesz žiemius: žemė Chanaan, dalijama ing penkis karałėlus Philisthiim: Gazėnus ir Azotėnus, Askalonitus, Gethėnus ir Akkaronitus.
4. Ing pietus gi yra Hewejai, wisa žemė Chanaan, ir Maara Sidonieczu iki Aphekai ir krasztamus Amorrhejo,

[1] iłgaamžys – *l* įtrp.

5. ir jo pakraszczai. Libano teipogi szalis priesz rytus nuog Baalgad pakalnėj Hermon, iki ineisi Emathan.
6. Wisu, kurie gywena ant kalno nuog Libano iki wandenimus Maserephoth, ir wisi Sidoniszkiai. Asz esmi, kuris isznaikinsiu juos nuog weido sunu Israelaus. Ineity tad dalon tėwykszczos Israelaus, kaip prisakiau tau.
7. Ir nunai paskirstyk žemę sodybai dewyniu gentiju, ir pusei gentijos Manasses,
8. su kurią Ruben ir Gad apsėdo žemę, kurią atadawė jiemus Maižieszius tarnas Wieszpaties ažu sraumenu Iordono rytu szaliesp.
9. Nuog Aroer, stowinczo ant kraszto upelo Arnon, ir widuryj słėnio, ir wisi łaukai Medaba, iki Dibon: (Num. XXXII, 33.)
10. ir wisus miestus Sehono, karalaus Amorrheju, karalawusio Hesebonę iki krasztamus sunu Ammon:
11. ir Galaad, ir krasztą Gessuri ir Machati, ir wisą kalną Hermon, ir wisą Basan, iki Salechai,
12. wisą karalystę Ogo Basanę, karalawusio Astarothę ir Edraiję, anas buwo isz liekanu Raphaim; ir pamuszė juos Maižieszius, ir isznaikė.
13. Ir nenorėjo iszgaiszint sunus Israelaus Gessuri ir Machati; ir gyweno widuryj Israelaus iki sziai dienai.
14. Gentijai gi Lewi nedawiau sodybos; bet apieros ir dowanos Wieszpaties Diewo Israelaus, paczos yra jo tėwykszcza, kaip yra byłojęs jamui. (Num. XVIII, 20.)
15. Dawė tad Maižieszius sodybą gentijai sunu Rubeno pagal gentysczu ju.
16. Ir buwo krasztas ju nuog Aroer, stowinczo ant kraszto upelo Arnon, ir widuryj słėnio to paties upelo; ir wisą lygumą, wedanczą Medabon,
17. ir Heseboną, ir wisus kaimus ju, esanczus łaukuosę; Dibon teipogi, ir Bamothbaal, ir miestelį Baalmaon,
18. ir Iassa, ir Cedimoth, ir Mephaath,
19. ir Kariathaim, ir Sabama, ir Sarathasar ant kalno pakalnės;
20. Bethphogor ir Asedoth, Phasga ir Bethiesimoth,
21. ir wisus miestus łaukinius, ir wisas karalystes Sehono karalaus Amorrheju, karalawusio Hesebonę, kurį ažumuszė Maižieszius su kunigaikszczais Madian; Hewejį ir Recem, ir Sur, ir Hur, ir Rebe, kunigaikszczus Sehono gywentojus žemės.
22. Ir Balaamą sunų Beoro burtinįką ažumuszė sūnūs Israelaus kaławiju su kitais ažumusztaisiais. (Num. XXXI, 8.)
23. Ir tapo krasztas sunu Rubeno Iordono upė. Szioji yra sodyba Rubenitu gentystėmis ju miestu[1] ir kaimu[2].
24. Ir dawė Maižieszius gentijai Gado ir sunumus jo po gentystes ju sodybą, kurios szisai yra skirstymas:
25. Krasztas Iaser, ir wisi miestai Galaad, ir pusė žemės sunu Ammon, iki Aroer, esanczamui priesz Rabba;
26. ir nuog Hesebon iki Ramoth, Masphe ir Betonim; ir nuog Manaim iki krasztamus Dabir,

[1] miestu – įtrp. [2] kaimu ← kaimais

27. słėnyj teipogi Betharan, ir Bethnemra, ir Sokoth, ir Saphon likusią dalį karalystės Sehono karalaus Hesebono; szito teipogi gałas yra Iordonas iki paczai pabaigai mariu Cenereth ażu Iordono rytu szalin.
28. Szioji yra sodyba sunu Gado szeimynomis, miestais ir kaimais ju.
29. Dawė ir pusei gentijos Manasses, ir sunumus jos sulig gentystėmis ju sodybą,
30. kurios szioji yra pradża: Nuog Manaim wisą Basan, ir wisas karalystes Ogo karalaus Basano, ir wisus kaimus Iair, esanczus Basanę, szeszias deszimtis miestelu;
31. ir pusę Galaad ir Astaroth ir Edrai, miestus karalaus Ogo Basanę; sunumus Machiro, sunaus Manasses pusei sunu Machiro sulig gentystėmis ju.
32. Szitą sodybą paskirstė Maiżieszius łaukuosę Moab ażu Iordono priesz Iericho rytu szalyj.
33. Gentijai gi Lewi nedawė sodybos, nes Wieszpats Diewas Israelaus patsai yra sodyba jo, kaip yra byłojęs jamui. (Ios. XIII, 14.)

Pareiszkinimai.

1. *Kuri dar burtą nepadalyta tebėra.* Ir ażujimtosios ir dar neażuimtos wisos żemės turėjo burtomis buti padalytos.
2. *Galilea.* Tą szalį jau apiėmė Israelitai po kowai prie wandenims Meron (Ios. X.) Ebr: *geliloth* żenklina krasztus, gałus, bet ne wardą szalies. – *Wisa Gessuri.* Ziemiu pakrasztys nuo mariu ing Siriją. Kiti, ne tie buwo Gesurai, szalimai gyweną su Amalecitais, kuriuos įsakyta buwo Saului isznaikinti (1. Reg. XV, 3.)
3. *Nuog upės drumsczos.* Nilaus Egipto. – *Akkaron.* Įiemiu krasztas Pilistinu. – *Ing penkis karałėlus.* Sodybas karałėlu.
4. *Iki Aphekai.* Apheka buwo gentijoję Aser (Ios. XIX, 30.); kita gi wieta[1] buwo gentijoj Iudos to wardo (Ios. XV, 53.)
5. *Iki ineisi Emathan.* T. y. iki Emath, karalaus miestui arti Libano, rytżiemiu szonę.
6. *Iki wandenimus Maserephoth.* Ziur Ios. XI, 8. – *Ineity tad dalon tėwykszczos Israelaus.* Ebr. *padaryk idant ineitu tėwykszczon Israelaus.* Padalyk Israelitams.
8. *Su kurią.* Su wisą gentiją Manasses, (ne su pusę tiktai).
9. *Nuog Aroer, stowinczo ant kraszto upelo Arnon, ir widuryj słėnio.* Ar cza buwo miesto dwi dali skirium, ar wrienas płaczai iszsitiesęs. (eil. 25.). – *Łaukai Medaba iki Dibon.* Du tai buwo miestu Sehono karalaus. Wienas teko Rubenitams, kitas Gaditams. Abudu paminėta Isai XV.
10. *Hesebon.* Ziur żemiaus eil. 17.
11. *Ir Galaad.* Greiczaus miestas neg kałnas to wardo iszreikszta. – *Gessuri.* Ziur Ios. XII, 5. *Kałną Hermon.* Ażu Iordono żiemiuosę paczamę gałę. – *Iki Salechai.* Paskutinys miestas priekałnui Hermon żiemiump.
12. *Anas buwo isz liekanu Rephaim.* Isz milżinu weisłės.
13. *Ir nenorėjo iszgaiszint sunus Israelaus Gessuri ir Machati.* Turėdami be ju gar żemės ir miestu pustreczai gentijai.

[1] wieta – įtrp.

16. *Nuog Aroer.* Krasztę gentijos Gado.
17. *Hesebon.* (eil. 21, 26.). Pirma prigulėjo Moabitams, potam Amorrhejams. – *Dibon.* Dalis jo prigulėjo Rubenitams, kita gi Gaditams. (Num. XXXII, 34.). – *Bamothbaal.* Isz szios wietos Balaam pałaimino Israelui. (Num. XXII.). – *Baalmeon.* (Num. XXXII, 38.) Paral. V, 8; Ezech. XXV, 9.). Baalmeon ženklina giminės bałwoną.
18. *Jassa.* Miestas gentijoję Rubeno, ataduotas Lewitams. Pranaszawo priesz jį Isai XV, Ierem. XLVIII. Iassa ženklina rejastį. – *Cedimoth.* Kiteip Kademoth, miestas Lewitu, 1. Par. VI, 79. Nuo jo pustynė to wardo. – *Mephaath.* Miestas Lewitu, wadinasi teipogi Miphaath ir Mepheth, ir Maspha; ženklina: pasirodymas wandenu.
19. *Kariathaim.* Zenklina skaitymai, arba szaukimai. Pranaszawo apie jį Ierem. XLVIII, 23; Ezech. XXV, 9. – *Sabama.* Zenklina susipratimą, newalą, žiłumą. Stipriausis miestas Rubenitu pastatytas, po priemiestis gausios wynyczos. – *Sarathasar.* T. y. lipymas rytmetinys; ant kałno priesłėniui Bethphogor.
20. *Bethphogor.* szwentinycza Phogor, miestas, kuriamę garbindawo Phogorą, t. y. Priapą. *Asedoth, Phasgą.* t. y. kaimelys kałno. – *Bethiesimoth.* t. y. namai isznaikinimu. Ziemiu krasztę łauku Moab.
21. *Ir wisas karalystes Sehono karalaus.* Ebr. ir wisi miestai lygumos, buwę karalystės Sehono. Dalis jo karalystės teko Rubenitams. – *Kunigaikszczus Sehono.* Ažumusztus karionėję Madijanitu. (Num. XXXI.), prikłausiusius Sehonui.
22. *Ir Balaamą sunų Beoro.* Neintikėjusį nei stebukłams padarytiems ant Israeilitu, nei pamełusį stabmeldystės, teisingai Diewas iszgaiszino su jo giminę.
23. *Tapo krasztas sunu Rubeno Iordono upė.* Krasztas wakaru.
24. *Kurios szisai yra skirstymas.* Gentijos Gado krasztai nuo wakaru siekė Rubenitus, nuo rytu Ammonitus ir Arabijos kałnus: nuo žiemiu traukėsi iki Manaim; isz kur ejo žemyn iki intekmei Iabok; arti isz ten buwo ežeras Tiberijados, isz kurio iszteka Iordonas.
25. *Krasztas Jaser.* Rytu szonę. Jaser ženklina: szelpėja. Kitados prigulėjo Moabitams (Isai. XVI, 8; Ierem. XLVIII, 32.) – *Ir wisi miestai Galaad.* Kurie prigulėjo Manassei, turėjusei pusę žemiu Galaad (eil. 31.). – *Ir pusė žemės sunu Ammon.* Atimtos nuo Amorrheju. – *Iki Aroer.* Wadinamam teipogi Ar, arba Arnon. – *Rabba.* Teip pramintas del didumo.
26. *Iki Ramoth, Masphė.* Wardai kałnu. – *Betonim.* Arba Bethanim.
27. *Słenyj teipogi.* Szie miestai buwo widuryj szalies, pakałnėję. – *Bethamar:* namai aukszti. *Bethnemra.* Namai łuszio; *Sokoth.* grįczełes; *Saphon,* wiesułas; – *Szito teipogi gałas.* Zemės Gaditu wakaru krasztas Iordonas. – *Ažu Iordono.* Wisi Gaditai.
30. *Manaim.* Taworijos. Jokubas teip pramine susitikęs cza Aniołus Diewo. – *Iair.* Kiti raszo Iahir: apszwiecząs, arba apiszwiestas.
31. *Astaroth.* Wadinasi ir Astorathearnaim. Sostinė Ogo karalaus Basan. – *Edrai.* Wadinta paskum Adar, Adaram.
32. *Łaukuosę Moab.* Lygumos ir kałwos, nors siekė ir kałnus. Wadinasi Moab, delto kad priesz Amorrhejus prigulėjo Moabitams. – *Kaip yra byłojęs jamui.* (Num. XVIII, 20.)

Padėjimas XIV.

Dawimas Kalebui miesto Hebron, pażadėto nuog Maiżiesziaus.

1. Tai yra, ką apsėdo súnūs Israelaus żemėj Chanaan, kurią dawė jiemus Eleazar kunigas, ir Iosue, sunùs Nuno, ir kunigaikszczai szėimynu gentijosę Israelaus;
2. burtą wisa skirstydami, kaip buwo prisakęs Wieszpats rankoj Maiżiesziaus, dewyniomus gentijomus, ir pusei gentijos. (Num. XXXIV, 13.)
3. Nes dwiem gentijom, ir pusei buwo dawęs Maiżiesziusażu Iordono sodybą; be Lewitu, kurie nieko żemėj negawo terp brolu sawo;
4. bet ju wieton intstojo súnūs Iosepho ing dwi gentiji[1] perskirti, Manasse ir Ephgraim; nei ėmė Lewitai kitos dalos żemėj, tiktai miestus gywenimui, ir pamiestes ju kełtuwamus ganyti ir mażiemus galwijamus sawo.
5. Kaip buwo prisakęs Wieszpats Maiżiesziui, teip padarė súnūs Israelaus, ir paskirstė żemę. (Num. XIV, 24.)
6. Taigi prisiartino súnūs Iudos Iosuep Galgaloj, ir byłojo jamui Kaleb sunus Iephone Cenezejas: Zinai, ką yra byłojęs Wieszpats Maiżiesziui żmogui Diewo, apie manę ir tawę Kadesbarnėj.
7. Keturiu deszimtu metu buwau, siunczant manę Maiżiesziui, tarnui Diewo, isz Kadesbarnes, prażwalgytu żemės, ir pasakiau jamui, kas mań tikrù regėjosi. (Num. XIII, 24.)
8. Brolai gi mano, kurie buwo żengę su manimi, atraiszė szirdį żmonijos: ir taczaus asz sekiau paskui Wieszpatį Diewą mano.
9. Ir prisiegė Maiżieszius dienoj anoj, tarydamas: Zemė, kurią mindė koja tawo, bus sodyba tawo ir sunu tawo ant amżiu, jog sekei paskui[2] Wieszpatį Diewą mano.
10. Suteikė tad Wieszpats gywatą mań, kaip yra żadėjęs iki sziai dienai. Keturios deszimtys ir penkeli yra metai, nuog byłojimo Wieszpaties szito żodżo Maiżiesziui, waikszczojant Israelui po pustynę: szendiena esmi asztuoniu deszimtu penkelu metu,
11. teip galįs, kaip tuo metu gałėjau, kai buwau siųstas prażwalgytu: ano meto sweikata tebėra manyj iki sziai dienai, teip kariaut kaip waikszczot. (Eccli XLVI, 11.)
12. Duokią tad mań kałną szitą, kurį pażadėjo Wieszpats, tau teipogi girdint, ant kurio yra Enacim, ir miestai didi ir apginkłuoti: jei kartais bus Wieszpats su manimi, ir gałėsiu isznaikint juos, kaip mań pażadėjo.
13. Ir pałaimino jamui Iosue, ir atadawė jamui Hebron sodybai.
14. ir nuog tadą buwo Hebron Kalebui sunui Iephone Cenezejui iki sziai dienai, jog sekė Wieszpatį Diewą Israelaus.
15. Wardas Hebron pirma wadindawosi Kariath[3] Arbe; Adam didżausis terp Enacim ten padėtas; ir żemė aptiłko nuog kowimu. (Num. XIV, 6.)

[1] gentiji ← dali pers gentiji [2] paskui ← paskui [3] Kariath – *K* tais.

Pareiszkinimai.

1. *Eleazar kunigas, ir Iozue.* Kuriuos su kitais kunigaikszczais padėjo Wieszpats ant paskirstymo žemės. Num. XXXIV, 17. Eleazar pirmoję wietoję, kaipo szwentas Kunigaiksztys, cza ir kitur. Kartais gi paminėta wienas Iosue. – *Kunigaikszczai szeimynu.* Wardai ju Num. XXXIV, 17. ir kitur.
2. *Burtą wisa skirstydami.* Koks buwo burimas, nėra žinios. – Buwo gi paskirstytos žemės ir dar nepaimtosios nuo pagonu. – *Kaip buwo prisakęs Wieszpats rankoj Maižieszius.* Num. XXXIV, 13.
4. *Intstojo.* Del papildymo skaiczaus dwylikos. – *Ing dwi gentiji perskirti.* Jokubo Patrijarkos Gen. XLVIII, 5.
6. *Ir byłojo jamui Kaleb.* Pirma neg gentija Iudos gawo sawo dalą. – *Sunus Iephone.* Jephone ženklina yszmintį. – *Cenezejas.* Begne Iephones tėwo wardas buwo Cenez. – *Apie manę ir tawę.* T. y. jog tiktai mudu teineiswa žemėn pažadėton. Num. XIV, 30, 38.
7. *Ir pasakiau jamui kas mań tikrù regėjosi.* Kitiems prażwalgytojams gąsdinant žmoniją.
9. *Žemė kurią mindė koja tawo, bus sodyba tawo.* Toksai Kalebui žadinys tiktai cza tepaminėta. Num. XIV, 24. ne teip nuosakiai.
10. *Waikszczojant Israelui po pustynę.* Ir trunkant pobuwį Kadesbarnej, isz kur siųsti buwo prażwalgytojai žemėn Chanaan.
12. *Enacim.* Waikai Enako, milžinai, kuriuos nors Iosue isztrėmė (Ios. XI, 21.), bet galėjo pagrįžti ir intaisyti apginkłus priesz Israelitus; Josuei užsijėmus kitomis karionėmis.
13. *Ir pałaimino jamui Iosue.* Pałaiminimas yra dawimas gero ar žodžo, ar daikto.
15. *Kariath Arbe.* Miestas keturiu, keturiu didumo. Wardas milžino gywenusio jamę buwo Arba. Miestas Arbo. Potam pramintas Hebron, nuo draugės ir prietelystės padarytos Abraomo (Gen. XIV, 13) su pirmaisiais wyrais tos wietos. – *Adam didžausis terp Enacim ten padėtas.* Ar tai buwo Adomas wisu žmoniu tėwas, ar milžinu didžausis, tikros žinios nėra.

Padėjimas XV.

Miestai ir szalys tekusios gentijai Iudos, ir Kalebo kałnas.

1. Burta tad sunu Iudos gentystėmis ju buwo szioji: Nuog kraszto Edom, pustynė Sin pietu szonan, ir iki paczai pabaigai pietu szalies; (Num. XXXIV, 3.)
2. pradża jos nuog gało mariu suriausiu, ir nuog lieżuwio ju, žiurinczo pietump.
3. Ir iszeit priesz ażużengimą kurklo, ir pereit Sina; ir kelasi ing Kadesbarne, ir nueit ing Esron, kełdamosi ing Adar, ir eidama aplink Karkaa,
4. ir isz ten pereidama ing Asemona, ir nueidama upelop Egipto; ir bus krasztai jos marios didės, szisai bus gałas pietu szalies.
5. Nuog rytu gi bus pradża mariu suriausiu iki gałui Iordono; kas žiuri žiemiump nuog lieżuwio mariu iki tai paczai upei Iordono;

6. ir kelasi krasztas ing Beth Hagla, ir pereit nuog žiemiu ing Beth Araba; kełdamasi akmeniesp Boen sunaus Ruben;
7. ir traukdamasi iki krasztui Dederos isz słėnio Achor, priesz žiemius žiurėdamas Galgalon, esanczon isz kitos szalies kriauszio Adommim, nuog pietu szalies upelo; ir pereit wandenis, wadinamus Wersmė druskos, ir bus pabaigos jo pas wersmę Rogel;
8. ir kelasi per pakałnę sunaus Ennom isz szono Jebusejo ing pietus, tai yra Ierusalem; ir isz ten kełdamasi wirszukalnin, esanczan priesz Geennom[1] ing wakarus galę słėnio Raphaim priesz žiemius;
9. ir pereit nuog wirszukalnio iki wersmei wandenies Nephtoa; ir nueit iki kaimamus kałno Ephron, ir žemyn eit Baalon, kuri yra Kariathiarim, tai yra, miestas miszku;
10. ir eit aplink Baalą priesz wakarus iki kałnui Seir; ir pereit ties szonu kałno Iarim žiemiuosę ing Cheslon, ir nusiłaidża ing Bethsames, ir pereit Thamnon;
11. ir nueit žiemiuosna szonu dalies Akkaron, ir łaidżasi Sechronon, ir pereit kałną Baala; ir nueit ing Iebneel, ir gałù didżu mariu priesz wakarus ażusidaro.
12. Szie yra krasztai sunu Iudos aplinkom gentystėsę ju.
13. Kalebui gi, sunui Iephones, dawė dalą widuryj sunu Iudos, kaip buwo prisakęs jamui Wieszpats: Kariath Arbe tėwo Enako, ana yra Hebron:
14. Ir iszgaiszino isz jos Kaleb tris sunus Enako, Sesai ir Ahiman ir Tholmai isz kelmenies Enak. (Num. XIII, 23; Iudic. I, 20.)
15. Ir isz ten pażengėjęs atajo pas gywentojus Dabir, wadinamo pirmiaus Kariath Sepher, tai yra, miestas moksłu.
16. Ir tarė Kaleb: Kas pamusz Kariath Sepher, ir paims jį, duosiu[2] tamui dukterį mano ażu moterį.
17. Ir paėmė jį Othoniel, sunus Cenez, brolys Kalebo jaunys, ir dawė jamui Aksą dukterį sawo ażu moterį.
18. Kuri, jodama kartu, prikałbėta buwo nuog wyro sawo, idant mełstu nuog tėwo sawo łauko, ir dusaudama sėdėjo ant asiło. Kuriai Kaleb: Kas tau yra, sako?
19. O ana atsakė: Duok mań pałaiminimą: žemę papieczai ir sudżuwusią dawei mań, pridėk ir drėgną. Teip gi dawė jai Kaleb drėgnumą auksztesnę ir žemesnę,
20. Szioji yra sodyba gentijos sunu Iudos gentystėmis ju.
21. Ir buwo miestai nuog gału sunu Iudos ties krasztais Edom nuog pietu: Kabsee ir Eder ir Jagur,
22. ir Cina ir Dimona ir Adada,
23. ir Kades ir Asor ir Iethnam,
24. Ziph ir Telem ir Baloth,
25. Asor naujas ir Karioth, Hesron, szis yra Asor,
26. Amam, Sama, ir Molada,
27. ir Asergadda ir Hassemon ir Bethphelet,
28. ir Hasersual ir Bersabee ir Baziothia,
29. ir Baala ir Iim ir Esem,

[1] Geennom – antroji *e* įtrp. [2] duosiu ← duosiu ażu

30. ir Eltholad ir Cesil ir Harma,
31. ir Siceleg ir Medemena ir Sensenna,
32. Lebaoth ir Selim ir Aen ir Remon: wisu miestu dwideszimti dewyni, ir kaimai ju.
33. Łaukuosę gi: Estael, ir Sarea ir Asena,
34. ir Zanoe ir Aengannim ir Taphna ir Enaim,
35. ir Ierimoth ir Adullam, Socho ir Azeka,
36. ir Saraim ir Adithaim ir Gedera ir Gederothaim: miestu keturiolika, ir kaimai ju.
37. Sanan ir Hadassa ir Magdałgad,
38. Delean ir Masepha ir Iekthel,
39. Lachis ir Baskath ir Eglon,
40. Chebbon ir Lokeman ir Cethlis,
41. ir Gideroth ir Bethdagon ir Naama ir Maceda: miestu szesziolika, ir kaimai ju.
42. Labana ir Ether ir Asan,
43. Iephtha ir Esna ir Nesib,
44. ir Ceila ir Achzib ir Mareesa: miestai dewyni, ir kaimai ju.
45. Akkaron su kaimais ir ulytėłėmis sawomis.
46. Nuog Akkaron iki mariomus: wisa kas traukiasi Azotop ir kaimump jo.
47. Azotas su kaimais ir ulytėłėmis sawomis: Gaza su kaimais ir ulytėłėmis sawomis, iki upelui Egipto, ir mariomus didėmus krasztas jo.
48. Ir ant kałno: Samir ir Iether ir Sokoth
49. ir Danna ir Kariathsenna, szis yra Dabir,
50. Anab ir Istemo ir Anim,
51. Gosen ir Olon ir Gilo: miestu wienuolika ir kaimai ju.
52. Arab ir Ruma ir Esaan,
53. ir Ianum ir Beththaphua ir Apheka,
54. Athmatha ir Kariatharbe, szis yra Hebron,
55. Maon ir Karmel ir Ziph ir Iota
56. Iezrael ir Iukadam ir Zanoe,
57. Akkain, Gabaa ir Thamna: miestu deszims, ir kaimai ju.
58. Halhul ir Bessur ir Gedor,
59. Mareth ir Bethanoth ir Eltekon: miestai szeszi ir kaimai ju.
60. Kariathbaal, szis yra Kariathiarim, miestas miszku, ir Arebba: miestu du, ir kaimai ju.
61. Pustynėj Betharaba, Meddin, ir Sachacha,
62. ir Nebsan, ir miestas druskos, ir Engaddi: miestai szeszi, ir kaimai ju.
63. Iebusejo gi gywentojo Ierusalem negałėjo sūnūs Iudos isznaikyt; ir gyweno Iebusejas su sunumis Iudos Ierusalemę iki sziai dienai.

Pareiszkinimai.

1. *Edom.* Idumeja; siekusi pustynę Sin. Num. XXXIV, 3. – *Pustynė Sin.* Raszoma per tzade, ne toji kurion Israelitai iszejė isz Egipto inejo antramę mėnesyj, ir kurią raszo per samech. Tartum pustynė Sin nebuwo Iudejoję, nuo mariu mirusiu in pietus.

2. *Mariu suriausiu.* Ežero asphaltiszko. Apraszyta pietu krasztas gentijos Iuda iki krasztui rytu. – *Nuog lieżuwio mariu.* 70: *nuog wirszunės.* Chald: *cepha*: uoła. –
3. *Priesz užužengimą kurklo.* Kałwa, ar kałnas kurklyno.
4. *Upelop Egipto.* Rhinokoluro. – *Marios didės.* Widużemės.
6. *Beth Hagla.* Nuo Iericho trys mylos szonan Mariu mirusiu. – *Boen sunaus Ruben.* Nėra żinios kokio Rubeno.
7. *Galgalon.* Nekurie sako, jog ne toji wieta, kur buwo Israelitu taworijos. Ios. V. 9.
8. *Sunaus Ennom.* Pakałnė arti Ierusalem. – *Geennom.* Pakałnė ludna, siriszkai żenklina pragarą. – *Raphaim.* Milżinu.
9. *Nuog wirszukalnio.* Prie słėniui Raphaim. – *Iki wersmei wandenies Nephthoa.* Teip praminta gal del staigymo wandenies. Nephthoa żenklina szłakstyti. –
10. *Iki kałnui Seir.* Ne tas, kuris yra Idumejoję.
11. *Dalies Akkaron.* Einant ing wakarus, Akkaron pasilieka ing pietus. – *Ing Iebneel.* Miestas arti mariu, wadinasi ir Iamnia.
14. *Ir iszgaiszino isz jos Kaleb.* (Ios. X, 37.) Iosue paėmė Hebron, potam gal wėl buwo miłżinai paėmę.
16. *Kariath Sepher.* Miestas moksłu.
17. *Brolys Kalebo jaunys.* Gałėjo żenyties su Aksą pagal seno zokono.
18. *Dusaudama sėdėjo ant asiło.* Kiti pergułdo nukrito, pasilenkė.
19. *Duok mań pałaiminimą.* Szarwą. – *Papieczai.* Saułės sukepinta. – *Drėgną żemę aukszteśnę.* Aukszczaus gulinczą.
32. *Wisu miestu dwideszimti dewyni.* Suskaiczus, iszeina daugiaus; bet mażesnieji priskaityta kaimams.
36. *Miestu keturiolika.* Paminėta gi penkiolika; wienas isz ju buwo gal kaimas.
63. *Iebusejo gi gywentojo Ierusalem.* Iebusejai turėjo pilį Sion, kurį paėmė Dowidas karalus (2. Reg. V, 7.). – *Negałėjo sunus Iudos isznaikyt.* Ziemiu dalis miesto prigułėjo Beniaminitams; pietu gi Iudos gentijai, ir nebuwo santarmės. –

Padėjimas XVI

Dala gentijos Ephraimo ir duokłė Chananeju.

1. Puoło teipogi burta sunu Iosepho nuog Iordono priesz Iericho ir wandenis jo nuog rytu: pustynė kuri kelasi nuog Iericho kałnop Bethel,
2. ir iszeit isz Bethel Luza, ir pereit krasztą Archi, Ataroth[1];
3. ir nusiłaidża wakarump ties krasztu Iephleti, iki krasztamus Bethorom[2] żemesniojo, ir Gazer; ir baigiasi szalys jo mariomis didėmis;
4. ir apsėdo sunus Iosepho Manasses ir Ephraim.
5. Ir stojosi krasztas sunu Ephraimo gentystėmis ju, ir sodyba ju ing rytus Atarot-Addar iki Beth-horon auksztesniamui.

[1] Ataroth – pirmoji *a* tais. [2] Bethorom – *et* tais.

6. Ir iszeit pakraszczai ing marias; Machmethath gi žiuri ing[1] žiemius, ir eit aplink krasztus ing rytus ing Thanathselo, ir pereit nuog rytu ing Ianoe;
7. ir nužengia nuog Ianoc ing Ataroth ir Naaratha, ir nueit ing Iericho, ir iszeit Iordonop.
8. Isz Taphua pereit mariump słėnin nendryno[2], ir yra iszeigos jo ing[3] marias suriausias. Szioji yra sodyba gentijos sunu Ephraimo szeimynomis ju.
9. Ir miestai atskirti yra sunumus Ephraimo widuryj sodybos sunu Manasses, ir kaimai ju.
10. Ir neiszmuszė sunus Ephraimo Chananejo, gywenusio Gazerę; ir gyweno Chananejas widuryj Ephraimo iki dienai sziai duoklinįkas.

Pareiszkinimai.

1. *Priesz Iericho ir wandenis jo.* Ios. XVIII, 12: *ties szonu Iericho žiemiu szalies. Pustynė kuri kelasi nuog Iericho kalnop Bethel.* Kelasi burtos krasztas.
2. *Ir iszeit.* Krasztas. – *Isz Bethel Luza.* Bethel pirma wadinosi Luza.
4. *Apsėdo.* Kiti[4] sako: *pasidalijo.*
5. *Ir stojosi krasztas.* Nuo szios eilos[5] iki galui apsakyta krasztai gentijos Ephraimo.
6. *Eit aplink krasztus.* Serarius skaito: eit aplink krasztai.
8. *Słėnin nendryno.* Nekurie tariasi per tą słėnį tekąs upelys Karith, kur słėpėsi Elijoszius. 3. Reg. XVII, 3. – *Ing marias suriausias.* Kiti iszgulđo: widužemes. –
9. *Widuryj sodybos sunu Manasses.* Nelygioms daloms iszpuołus.
10. *Ir neiszmuszė sunus Ephraimo Chananejo.* Nusidėjo Diewui. – *Iki dienai sziai.* Pharaonas karalus Egipto, iszduodamas dukterį ažu Salomono, dawė szarwę szį miestą. 3. Reg. IX[6]. 16.

Padėjimas XVII.

Dala kitos pusės gentijos Manasses, dukteru Salphaado ir priedas Iosephui.

1. Puoło gi burta gentijai Manasses (nes jisai yra pirmagimys Iosepho): Machir pirmagimiui Manasses tėwui Galaado, kuris buwo wyras kariaunįkas, ir turėjo sodybą Galaad ir Basan;
2. ir kitiemus sunumus Manasses pagal szeimynu ju, sunumus Abiezer ir sunumus Helek ir sunumus Esriel ir sunumus Sechem ir sunumus Hepher ir sunumus Semida. Szitie yra sunus Manasses sunaus Iosepho, wyriszkiai, po gentystes ju. (Num. XXVI, 30.)
3. Salphaad gi sunui Hephero sunaus Machiro sunaus Manasses nebuwo sunu, bet wienos dukterys, kuriu szitie yra wardai: Maala ir Noa ir Hekla ir Melcha ir Thersa (Num. XXVII, 1; XXXVI, 11.)

[1] ing ← ing rytus [2] nendryno – *y*, o tais. [3] ing – *i* tais. [4] Kiti – antroji *i* tais. [5] eilos – *ei* tais. [6] IX ← XIX

4. Ir atajo akysna Eleazaro kunigo ir Iosues sunaus Nuno ir kunigaikszczu, tarydamos: Wieszpats prisakė per ranką Maižiesziaus, idant butu duota mumus sodyba widuryj brolu musu. Ir dawė jomus pagal liepimo Wieszpats sodybą widuryj brolu tėwo ju.
5. Ir puoło wirwelu Manasses, deszims, be żemės Galaad ir Basan ażu Iordono.
6. Nes dukterys Manasses apiėmė tėwykszczą widuryj[1] sunu jo. Zemė gi Galaad puoło dalon sunu Manasses, kurie buwo likę.
7. Ir buwo krasztas Manasses nuog Aser, Machmethath kuris żiuri ing Sichem; ir iszeit deszinėn ties gywentojais wersmės Taphne.
8. Nes daloj Manasses puołusi buwo żemė Taphne, kuri yra ties krasztais Manasses sunu Ephraimo.
9. Ir nusiłaidża krasztas Słėnio nendrynės pietump upelo miestu Ephraimo, esanczu widuryj miestu Manasses; krasztas Manasses nuog żiemiu upelo, ir pabaiga jo eit mariump;
10. teip jog sodyba Ephraimo yra nuog pietu, ir nuog żiemiu Manasses, ir abidwi ażudaro marios, ir sueit draugėn gentijoj Asero nuog żiemiu, ir gentijoj Issacharo nuog rytu.
11. Ir buwo tėwykszcza Manasses Issacharę ir Aserę, Bethsan ir kiemelai jo, ir Ieblam su kiemelais jo, ir gywentojai Dor su miestelais sawo; ir teipaja gywentojai Thenak su kiemais sawais, ir gywentojai Mageddo su kiemais sawais, ir trecza dalis miesto Nepheth.
12. Nei gałėjo sūnūs Manasses sziu miestu iszgriaut, bet ėmė Chananejas gywent żemėj sawo.
13. Intsigałėję gi sūnūs Israelaus, pamuszė Chananejus, ir padarė sau duoklinįkais, ir neażumuszė ju.
14. Ir byłojo sūnūs Iosepho Iosuei, ir tarė: Kam dawei mań sodybą burtas ir wirwełės wienos, esant mań teip didżos daugybės, ir pałaiminus mań Wieszpati?
15. Kuriemus Iosue tarė: Jei żmonija esi didė, żengk miszkan ir iszskink sau lydimus[2] żemėj Pherezejo ir Raphaim, jog angszti yra tau sodyba kałno Ephraim.
16. Kuriamui atsakė sūnūs Iosepho: Negałėsim kałnuosna użulipt gełeżiniais weżimais wartojant Chananejamus, gywenantiemus[3] lygumoję[4], kurioj padėta Bethsan su kiemais sawo, ir Iezrael ażuėmusi pusę słėnio.
17. Ir tarė Iosue namamus Iosepho, Ephraimo ir Manasses: Zmonijos esi daugybė, ir didżos stiprybės, neturėsi dalos wienos,
18. bet pereisi kałnan, ir iszsiskinsi ir iszkuopsi gywenimui lydimus: ir gałėsi tolaus eiti iszwertęs Chananeją, kurį sakai, jog turįs gełeżinius weżimus, ir esąs stipriausis.

Pareiszkinimai.

1. *Machir pirmagimiui Manasses.* Ir wienagimiui. Rasztas szwentas ir tuos wadina pirmagimiais, kuriems nebuwo brolu. Teip Matth. I, 25. Kristus wadinasi pirmagimiu Mergaitės. – *Wyras kariaunįkas.* Egiptę, kur gyweno. – *Galaad ir Basan.* Ażu Jordono.

[1] widuryj ← widuryj brolu [2] lydimus ← lydymus [3] gywenantiemus ← gywenantiemus po [4] lygumoje ← lygumas

3. *Salphaad.* Kaip tai buwo, žiur Num. III, 27.
4. *Kunigaikszczu.* Skirsczusiu žemes kartu su Iosuę ir Eleazaru. Wardai ju Num. XXXIV.
5. *Wirwelu Manasses.* Szeszeli buwo namai: Abiczero, Heleko, Esrielo, Sechemo Semidos, ir Hephero. Paskum isz Hephero gimė Salphaad, kuris pagimdė sunus bet ir penkias dukteris. Toms penkioms dukterims duota buwo dala, arba wirwelė. Tiek buwo ir wyriszku wirwelu, isz wiso deszims. Bet penkios moteriszkos wirwelės lygios buwo wienai wyriszkai. Nes tokia buwo teisybė dalybu.
6. *Nes dukterys Manasses.* Salphaado.–*Kurie buwo likę.* Kurie buwo ne isz tu szeszelu namu.
7. *Nuog Aser, Machmethath.* Apraszyta krasztai pusės gentijos sziąpus Iordono, pradėjus nuo pietu kraszto, buwusio Ephraimitams žiemiu krasztu. – *Ties gywentojais wersmės Taphne.* Lenkiant krasztą ben kiek pietump, arti gywentoju žemės Taphne.
8. *Nes daloj.* Ebr: *Manasses buwo žemė Taphna, Taphna gi krasztę Manasses sunu Ephraimo*; mislis tokia: jog dirwos ir łaukai Taphna prigułėjo Manassitams; pats gi miestas Taphna, nors krasztuosę Manassitu, duotas buwo gywenti Ephraimitams.
9. *Ir nusiłaidża krasztas.* Zemyn mariump. – *Upelo.* Arba słėnio. –
12. *Nei gałėjo sunus Manasses sziu miestu iszgriaut.* Kodel negałėjo? Iudic. II, 20, 21.
13. *Padarė sau duoklinįkais.* Peržengė prisakymą Deut. XX, 16.
14. *Sunūs Iosepho.* Gentijos Ephraimo ir Manasses. – *Burtos ir wirwelės wienos.* Skundėsi, jog abiem kartu žemės nuo Chananeju luosos duota tiek kiek iszpuoła wienai gentijai, ne gi dwiem.
15. *Zengk miszkan.* Iszmeskit Pherezejus ir Raphaimus, iszkirskit miszkus ir bus kur gywenti.
16. *Gełeżiniais weżimais.* Sagytais dalgėmis.
17. *Neturėsi dalos wienos.* Jei isznaikinus Pherezejus ir Raphaimus, prapłatinsi sawo krasztus.

Padėjimas XVIII.

Iszsiuntimas wyru apraszytu žemės septyniomus likusiomus gentijomus ir dala Beniamino.

1. Ir susirinko wisi sunus Israelaus ing Silo, ir ten pastatė szėtrą ludymo ir buwo jiemus žemė pawełsta.
2. Buwo gi likę sunu Israelaus septynios gentijos, kurios dar nebuwo gawę sodybu sawo.
3. Kuriemus Iosue tarė: Ikikołei gi kirmijat nerupestyj, ir neineinat apimtu žemės, kurią Wieszpats Diewas tėwu jusu dawė jumus?
4. Iszrinkit isz kiekwienos gentijos po tris wyrus, idant siųscza juos, ir eitu ir apwaikszczotu žemę, ir apraszytu ją pagal skaiczaus kiekwienos daugybės: ir atnesztu mań, ką suraszys.
5. Pasiskirstykit[1] sau žemę ing septynias dalis: Iuda bunai sawuosę krasztuosę nuog pietu szalies, ir namai Iosepho nuog žiemiu:

[1] Pasiskirstykit – pirmoji *t* tais.

6. widurinę terp ju żemę iszraszykit ing septynias dalis: ir cza ataisit manęsp, idant po akim Wieszpaties Diewo jusu mescza jumus cza burtą:
7. nes nėra terp jusu dalos Lewitu, bet kunigystė Wieszpaties yra ju tėwykszcza. Gad gi ir Ruben ir pusė gentijos Manasses jau buwo gawę sodybas sawo ażu Iordono rytu szalyj, kurias dawė jiemus Maiżieszius, tarnas Wieszpaties.
8. Ir atsikėłus wyramus, eitu, apraszytu żemės, liepė jiemus Iosue, tarydamas: Apwaikszczokit żemę, ir apraszykit ją, ir pagrįżkit manęsp, idant cza po akim Wieszpaties Siloj mescza jumus burtą.
9. Teip gi iszejo, ir perżiurėję ją, ing septynias dalis paskirstė, intraszydami knįgon. Ir pagrįżo pas Iosuę taworijosna Siloj.
10. Kuris metė burtas po akim Wieszpaties Siloj, ir perskyrė żemę sunumus Israelaus ing septynias dalis.
11. Ir iszejo burta pirmoja sunu Beniamino szeimynomis ju, idant apsėstu żemę terp sunu Iudos ir sunu Iosepho.
12. Ir buwo krasztas ju priesz żiemius nuog Iordono, eidamas ties szonu Iericho żiemiu szalies; ir isz ten priesz wakarus żengdamas kałnuosna, ir nueidamas pustynėn Bethawen,
13. ir pereidamas ties Luzą pietump, jis yra Bethel; ir nusiłaidża ing Atharothaddar ant kałno, esanczo pietump Beth-horon żemesniojo; (Gen. XXVIII, 19.)
14. ir lenkiasi apeidamas priesz marias pietump kałno, żiurinczo ing Beth-horon priesz pietį wėją; ir pabaigos jo yra ing Kariathbaal, wadinamą ir Kariathiarim, miestą sunu Iudos. Szioji yra szalis priesz marias, wakarump.
15. Nuog pietu gi isz szalies Kariathiarim iszeit krasztas priesz marias, ir nueit iki wersmei wandenu Nephtoa.
16. Ir nużengia dalin kałno, żiurinczo słėnin sunu Ennom; ir yra priesz żiemiu szalį galinėj dalyj słėnys Raphaim. Ir nusiłaidża ing Geennom (tai yra, słėnin Ennom) pro szoną Iebusejo ing pietus; ir nueit wersmėn Rogel,
17. pereidamas ing żiemius, ir iszeidamas ing Esemes, tai yra wersmėn druskos;
18. ir pereit iki pilakalniamus, esantiemus kitoj szalyj ażużengimo Adommim; ir nusiłaidża ing Abenboen, tai yra, akmenį Boen sunaus Ruben; ir pereit żiemiu szonu łaukuosna; ir nużengia lygumon,
19. ir praeit priesz żiemius pro Bethhagla; ir pabaigos jo yra priesz lieżuwį mariu suriausiu nuog żiemiu galę Iordono pietu szalin,
20. kuris yra krasztas jo nuog rytu. Szitoji yra sodyba sunu Beniamino krasztais jo aplinkom, ir szeimynomis jo.
21. Ir buwo miestai jo: Iericho ir Bethhagla ir słėnys Kasis.
22. Betharaba ir Samaraim ir Bethel,
23. ir Awim, ir Aphara, ir Ophera,
24. kaimas Emona ir Ophni ir Gabee: miestu dwylika ir kaimai ju.
25. Gabaon ir Rama ir Beroth,
26. ir Mesphe ir Kaphara, ir Amosa,
27. ir Recem, Iarephel ir Tharela,

28. ir Sela, Eleph ir Iebus, kuris yra Ierusalem, Gabaath ir Kariath; miestu keturiolika, ir kaimai ju. Szioji yra sodyba sunu Beniamino pagal szeimynu ju.

Pareiszkinimai.

1. *Ir susirinko.* Wisa wyresnybė dwasiszka ir swietiszka pasikałbėtu kur perkelti Szėtrą Wieszpaties ir pabaigtu dalybu żemės. – *Ing Silo.* Gentijon Ephraimo. – *Ir ten pastatė Szėtrą.* Widuryj żemės szwentos, kad wisiems butu arczaus. – *Buwo jiemus żemė pawełsta.* Pamszus Chananejus.
5. *Ing septynias dalis*[1]. Didumo nelygias, wertybės lygios. –
6. *Po akim Wieszpaties.* Prie szėtrai.

Padėjimas XIX.

Dalos szesziu gentiju: Simeono, Zabulono, Issacharo, Asero, Nephthali, Dano, ir dala Iosues.

1. Ir iszejo burta antra sùnu Simeono gentystėmis[2] ju; ir buwo tėwykszcza
2. ju widuryj sodybos sunu Iudos: Bersabee ir Sabee ir Molada,
3. ir Hasersual, Bala ir Asem,
4. ir Etholad Bethuel ir Harma,
5. ir Siceleg, ir Bethmarchagoth ir Hasersusa,
6. ir Bethlebaoth ir Saroben: miestu trylika, ir kaimai ju.
7. Ain ir Remmon ir Athar ir Asan: miestai keturi, ir kaimai ju;
8. wisi kiemai aplinkom sziu miestu iki[3] Baalath Beer Ramath priesz pietu szalį. Szioji yra tėwykszcza sunu Simeono pagal ju gentysczu,
9. sodyboj ir wirwełėj sunu Iudos, jog buwo didesnė; ir todrin sunus Simeono apsėdo widurį tėwykszczos ju.
10. Ir puoło burta treczoja sunu Zabulon gentystėmis[4] ju; ir traukėsi krasztas sodybos ju iki Sarid.
11. Ir kelasi isz mariu ir Merala, ir eit ing Debbaseth, iki upelui, esanczumui priesz Iekonam.
12. Ir grįżta isz Sared priesz rytus krasztuosna Ceseleththabor; ir iszeit ing Dabereth, ir kelasi priesz Iaphie.
13. Ir isz ten pereit iki rytu szali Gethhepher ir Thakasin; ir iszeit ing Remmon[5], Amthar ir Noa.
14. Ir eit żiemiuosę aplink Hanathon, ir[6] yszeigos jo yra słėnys Iephthahel,
15. ir Kateth ir Naalol ir Semeron ir Iedala ir Bethlehem: miestu dwylika ir kaimai ju:
16. Szioji yra tėwykszcza gentijos sunu Zabulono sangentystėmis ju, miestai ir kiemai ju.

[1] dalis – *i* tais. [2] gentystėmis – *y* tais. [3] iki ← iki Bałaath [4] gentystėmis ← gentystėmis sawo [5] Remmon – antroji *m* tais. [6] ir ← ir pabaigos

17. Issacharui iszėjo burta ketwirtoja sangentystėmis jo,
18. ir buwo jo tėwykszcza: Iezrael ir Kasaloth ir Sunem.
19. ir Hapharaim ir Seon ir Anaharath,
20. ir Rabboth ir Cesion ir Abes,
21. ir Rameth ir Engannim ir Enhadda ir Bethpeses.
22. Ir nueit krasztas jo iki Thabor ir Sehesima ir Bethsames, ir bus pabaigos jo Iordonas; miestu szesziolika, ir kaimai ju.
23[1]. Szioji yra sodyba sunu Issacharo sangentystėmis ju, miestai ir kaimai ju.
24. Ir puoło burta penktoja gentijai sunu Aser sangentystėmis ju;
25. ir buwo krasztas ju: Halkath ir Chali ir Beten ir Asaph,
26. ir Elmelech ir Amaad ir Messal; ir nueit iki Karmelui mariu ir Sihor ir Labanath.
27. Ir grįżta priesz rytus Bethdagon, ir pereit iki Zabulon ir słėniui Iephthahel priesz žiemius ing Bethemek ir Nehiel. Ir iszeit kairėn Kabul,
28. ir Abran ir Rohob ir Hamon ir Kana, iki Sidonui didžamui;
29. ir pagrįżta ing Horma iki miestui geriausio apginkło Tirui, ir iki Hosa; ir bus pabaigos jo mariosna isz wirwełės Achriba;
30. ir Amma ir Aphek ir Rohob: miestu dwideszimti du, ir kaimai ju.
31. Szioji yra sodyba sunu Asero sangentystėmis ju, ir miestai ir kiemai ju.
32. Sunu Nephthali szesztoja burta puoło szeimynomis ju,
33. ir prasidėjo krasztas isz Heleph ir Elon Saananimę ir Adamij, kuris yra Neceb, ir Iebnael iki Lekum, ir yszeigos ju iki Iordonui;
34. ir pagrįżta krasztas priesz wakarus ing Azanotthabor, ir isz ten iszeit Hakukon, ir pereit Zabulonan pietump, ir Aseran wakarump, ir Iudon Iordonop rytump;
35. miestai geriausio apginkło, Assedim, Ser ir Emath ir Rekkath ir Cenereth,
36. ir Edema ir Arama, Asor,
37. ir Cedes ir Edrai, Enhasor,
38. ir Ieron ir Magdalel, Horem ir Bethanath ir Bethsames: miestu deszims ir dewyni ir kaimai ju.
39. Szioji yra sodyba gentijos sunu Nephthali sangentystėmis ju, miestai ir kiemai ju
40. Gentijai sunu Dano szeimynomis ju iszejo burta sekmoja,
41. ir buwo krasztas sodybos jo: Saraa ir Esthael ir Hirsemes tai yra miestas druskos;
42. Selebin ir Ajalon ir Iethela,
43. Elon ir Themna ir Akron,
44. Elthece, Gebbethon ir Balaath,
45. ir Iud ir Bane, ir Barach ir Gethremmon,
46. ir Majarkon ir Arekon, su krasztu žiurinczu Ioppen,
47. ir patimi gału ažusidaro. Ir žengė sūnūs Dano, ir kowėsi priesz Lesem, ir paėmė jį; ir pamuszė jį nasruosę kaławijo, ir apsėdo, ir gyweno jamę, wadindami wardą jo Lesem Dan, nuog wardo Dan tėwo sawo.
48. Szioji yra sodyba gentijos sunu Dano, sangentystėmis ju, miestai ir kiemai ju.

[1] 23 – *3* tais.

49. Ir pabaigus burtą skirstyt žemę kiekwienamui po gentijas ju, dawė sūnūs Israelaus sodybą Iosuei, sunui Nuno, widuryj sawęs,
50. sulig prisakymu Wieszpaties, miestą kurio geidė, Thamnath Saraa ant kalno Ephraim; ir pastatė miestą, ir gyweno jamę.
51. Szios yra sodybos, kurias burtą paskirstė Eleazar kunigas, ir Iosue sunus Nuno, ir kunigaikszczai szeimynu, ir gentiju sunu Israelaus Siloj, po akim Wieszpaties prie durim szėtros ludymo, ir padalijo žemę.

Pareiszkinimai.

2. *Widuryj sodybos sunu Iudos.* Ziur eil. 9. – *Bersabee ir Sabee.* Du wardu, wienas miestas. –
8. *Priesz pietu szalį.* Apraszyta padėjimas wisos gentijos Simeono.
9. *Jog buwo didesnė.* Ebr: jog buwo dala sunu Judos didesnė ażu kitas. t. y. perdidė.
10. *Krasztas sodybos ju.* Wakaru krasztas nuo pietu in žiemius, t. y. nuo miesto Sarid iki upelui, esanczam isz szalies miesto Iechonam.
11. *Iki upelui.* Arti Sidono, wadinamam Papida arba Belum.
12. *Ir grįžta.* Pietu krasztas nuo wakaru in pietus, nuo miesto Sarid iki Remmon. – *Iszeit.* Baigiasi.
13. *Amthar ir Noa.* Tuodu miestu darė rytu krasztą nuo pietu in žiemius, nuo Remon in Noa. –
14. *Słėnys Iephthahel.* Ziemiu krasztas nuo rytu in wakarus, nuo Noa per słėnį Iephthahel iki marioms widużemėms.
15. *Ir Bethlehem.* Ne tas, kur gimė Kristus. – *Miestu dwylika.* Suraszyta daugiaus, bet nekurie buwo kaimais.
22. *Thabor.* Miestas, ne kalnas. – *Bethsamės.* Kitas, ne ką gentijoję Iudos.
25. *Ir buwo krasztas ju Halkath.* Wakaru krasztas gentijos Asero nuo žiemiu in pietus.
27. *Ir grįžta.* Pietu krasztas nuo rytu in wakarus. – *Ir iszeit kairėn.* Rytu krasztas nuo pietu in žiemius.
33. *Ir prasidėjo krasztas isz Heleph.* Rytu krasztas gentijos Nephthali, nuo žiemiu in pietus.
38. *Miestu deszims ir dewyni.* Daugiaus; bet nekurie buwo kaimais.
51. *Siloj.* Szėtra buwo Siloj iki smerti Heli. Pagrįžusi skrynia nuo Pilistinu perkełta buwo miestan Betsamet 1. Reg. VI.

Padėjimas XX.

Atskyrimas miestu priebėgos žmogaužmuszėjamus ir kadą ten buti. –

1. Ir byłojo Wieszpats Iosuei, tarydamas: Byłok sunumus Israelaus, ir taryk jiemus:
2. Atskirkit miestus pabėgėlu, apie kuriuos byłojau jumus per ranką Maižiesziaus, (Num. XXXV, 11.)

3. idant pabėgtu juosna, kas tiktai duszią pamusztu nežinodamas, ir gałėtu isztrukt nuog rustybės artymo, atkerszianczo kraują.
4. Pabėgęs wienan isz sziu miestu, stos priesz wartus miesto, ir byłos wyresniemus to miesto tai, kas parodytu jog jisai nekałtas: ir teip jį priims, ir duos jamui wietą gywent.
5. Ir atkerszėjui kraujo atsiwijus, neiszduos rankosna jo: jog nežinodamas ażumuszė artymą jo, nei parodyta jog wakarykszczai arba ażuwakarykszczai buwęs jo neprietelumi.
6. Ir gywens miestę anamę, kołei stos sudan apsakytu sawo darbo, ir numirs kunigas didys[1], busįs tamę metę, tuo metu pagrįsz žmogaužmuszys, ir ineis miestan ir namuosna sawo, isz kuriu buwo pabėgęs.
7. Ir paskyrė: Cedes Galilejoj kałno Nephthali, ir Sichem ant kałno Ephraim, ir Kariatharbe, szisai yra Hebron kałnę Iudos.
8. Ir ażu Iordono rytu szalin Iericho padėjo: Bosor, stowintį łaukuotoj pustynėj isz gentijos Ruben, ir Ramoth Galaadę isz gentijos Gado, ir Gaulon Basanę isz gentijos Manasses. (Deut. IV, 43.)
9. Szie miestai paskirta wisiemus sunumus Israelaus, ir atajunamus, kurie gyweno terpu[2] ju, idant pabėgtu juosna kas duszią butu nežiniomis ażumuszęs, ir nenumirtu rankoj artymo, norinczo atkerszt pralieto kraujo, kołei stos priesz žmoniją apsakytu sawo reikało.

Pareiszkinimai.

2. *Apie kuriuos byłojau.* Num. XXXV; Deut. XIX.
3. *Duszią pamusztu.* Zmogų. – *Nežinodamas.* Tokiems buwo miestai priebėgos.
4. *Stos priesz wartus miesto.* Kur budawo sudai. – *Numirs kunigas didys.* Aukszczausis.
7. *Galilejoj kałno Nephthali.* Ebr: Galilejoj, ant kałno Nephthali.
8. *Padėjo.* Patwirtino jau Maižiesziaus padėtą. Deut. IV, 43.
9. *Ir atajunamus.* Prozelitams.

Padėjimas XXI.

Paskyrimas miestu Lewitamus, ramybė sunu Israelaus.

1. Ir prisiartino kunigaikszczai szeimynu Lewi Eleazarojo kunigop, ir Iosuesp sunausp Nuno, ir kunigaikszczump sangentysczu kiekwienos gentijos sunu Israelaus,
2. ir byłojo jiemus Siloj žemės Chanaan, ir tarė: Wieszpats prisakė per ranką Maižiesziaus, idant butu mumus duota miestai gywent, ir pamiestės ju galwijamus ganyt. (Num. XXXV, 2.)
3. Ir dawė sūnūs Israelaus isz sodybu sawo sulig liepimu Wieszpaties miestus ir pamiestes ju.

[1] didys ← aukszczausis kunigas [2] terpu – *e* tais.

4. Ir iszejo burta ant szeimynos Kaath, sunu Aarono kunigo, isz gentiju Iudos ir Simeono ir Beniamino, miestu trylika;
5. ir kitiemus sunu Kaath, tai yra Lewitamus, kurie buwo likę, isz gentiju Ephraimo ir Dano ir pusės gentijos Manasses, miestu deszims.
6. Tolaus sunumus Gersono iszejo burta, idant imtu isz gentiju Issacharo ir Asero ir Nephthali, ir pusės gentijos Manasses, Basanę miestu skaiczumi tryliką.
7. Ir sunumus Merari sangentystėmis ju, isz gentiju Rubeno ir Gado ir Zabulono, miestu dwylika.
8. Ir dawė sunus Israelaus Lewitamus miestus ir pamiestes ju, kaip prisakė Wieszpats per ranką Maiżiesziaus, kiekwienamui burtą atskirdami.
9. Isz gentiju sunu Iudos ir Simeono dawė Iosue miestus, kuriu szitie yra wardai: (1. Par. VI, 55.)
10. Sunumus Aarono szeimynomis Kaatho Lewitiszkos gimės (nes pirmoja burta jiemus iszejo)
11. Kariatharbe tėwo Enak, wadinama Hebron, kalnę Iudos, ir pamiestės jo aplinkom.
12. Łaukus gi, ir kaimus jo buwo dawęs Kalebui, sunui Iephone, sodybai. (Ios. XIV, 14; 1. Par. VI, 56.)
13. Dawė tad[1] sunumus Aarono Hebron, priebėgos miestą, ir pamiestes jo ir Lobną su pamiestėmis sawomis;
14. Ir Iether ir Estemo,
15. ir Holon ir Dabir,
16. ir Ain ir Ieta ir Bethsames, su pamiestėmis ju: miestus dewynis isz gentiju, kaip pasakyta dwieju.
17. Isz gentijos gi sunu Beniamino: Gabaon ir Gabae,
18. ir Anathoth ir Almon, su pamiestėmis sawomis: miestai keturi.
19. Wisu kartù miestu sunu Aarono kunigo, trylika, su pamiestėmis sawomis.
20. Kitiemus gi per szeimynas sunu Kaatho Lewitiszkos gimės sziop yra duota sodyba:
21. Isz gentijos Ephraimo, miestai priebėgos, Sichem su pamiestėmis sawomis ant kalno Ephraim, ir Gazer,
22. ir Cibsaim ir Beth-horon, su pamiestėmis sawomis: miestai keturi.
23. Isz gentijos teipogi Dano: Eltheko ir Gabathon,
24. ir Alalon ir Gethremmon, su pamiestėmis ju: miestui keturi.
25. Tolaus nuog pusės gentijos Manasses: Thanach ir Gethremmon su pamiestėmis sawomis: miestu du.
26. Wisu miestu deszims ir pamiestės ju duota yra sunumus Kaatho żemesnio żinginio.
27. Sunumus teipogi Gersono Lewitiszkos gimės dawė isz pusės gentijos Manasses, priebėgos miestus: Gaulon Basanę ir Bosram, su pamiestėmis ju: miestu du.
28. Potam isz gentijos Issachar: Cesion ir Dabereth,
29. ir Iaramoth ir Engannim, su pamiestėmis ju: miestai keturi.
30. Isz gentijos gi Aser: Masal ir Abdon,

[1] tad ← tad Aaraonui

31. ir Helkath ir Rohob, su pamiestėmis ju: miestai keturi.
32. Isz gentijos teipogi Nephthali miestai priebėgos: Cedes Galilejoj ir Hammoth Dor ir Karthan, su pamiestėmis ju: miestai trys.
33. Wisu miestu szeimynu Gersono trylika: su pamiestėmis sawomis.
34. Sunumus teipogi Merari, Lewitamus żemesnio żinginio, pagal szeimynu ju duota yra isz gentijos Zabulono: Ieknam ir Kartha,
35. ir Damma ir Naalol: miestai keturi su ju pamiestėmis.
36. Isz gentijos Ruben, ażu Iordono ties Iericho, miestai priebėgos: Bosor pustynėj, Misor ir Iaser ir Iethson ir Mephaath: miestai keturi su pamiestėmis sawomis.
37. Isz gentijos Gado miestai priebėgos: Ramoth Galaadę, ir Manaim, ir Hesebon ir Iaser: miestai keturi su pamiestėmis ju.
38. Wisu miestu sunu Merari po szeimynas ir sangentystes ju, dwylika.
39. Teipgi wisu miestu Lewitu widuryj sodybos sunu Israelaus buwo keturios deszimtys asztuoni
40. su pamiestėmis sawomis, kiekwienas iszskirstytas pagal szeimynu.
41. Ir dawė Wieszpats Diewas Israelui wisą żemę, kurią duosįs tėwamus ju buwo prisiegęs; ir apiėmė ją, ir gyweno joj.
42. Ir duota yra nuog jo ramybė ant wisu aplinkom giminiu; ir niekas isz neprietelu nedrįso jiemus spirties, bet wisi ju waldżon parwaryti yra.
43. Nei wieno tieg żodżo, kurį jiemus padarysįs buwo pażadėjęs, nebuwo dowanai, bet daiktais iszpildyta yra wisa.

Pareiszkinimai.

2. *Wieszpats prisakė.* Nebuwo Iozues ażumirszti Lewitai, bet reiká[1] pirma paskirstyti żemę gentijoms ir isz ju dalu atskirt miestus Lewitams.
3. *Ir dawė sunus Israelaus.* Isztraukę burtas.
4. *Ant szeimynos Kaath*[2] *sunu Aarono kunigo.* Ketweriopi buwo Lewitai: 1, Kunigai, waikai Aarono; 2, Lewitai isz Kaatho, bet ne isz Aarono ir delto ne kunigai; 3, Lewitai. Gersonitai; 4. Meraritai. – *Miestu trylika.* Kunigams.
5. *Ir kitiemus sunu Kaath.* Ne kunigams.
11. *Kariatharbe tėwo Enak.* Žiur Ios. XIV, 15.
20. *Kitiemus gi per szeimynas sunu Kaatho.* Ne kunigams.
21. *Miestai priebėgos.* Ebr: miestas priebėgos, t. y. Sichem.
26. *Żemesnio żinginio.* Ne kunigams.
27. *Sunumus teipogi Gersono.* Treczoję wietoję; nors Gerson buwo pas Lewi pirmagimys. Maižiesziaus ir Aarono iszauksztinti liko Kaatitai.
41. *Ir dawė Wieszpats Diewas Israelui wisą żemę.* Nors dar ne wisą paėmė kołei bus didesnys skaiczus.

[1] reiká – *á* tais. [2] Kaath ← Katho

Padėjimas XXII.

Pagrįžimas gentiju Rubeno, Gado, ir pusės Manasses ażu Iordono.

1. Tamę paczamę metę paszaukė Iosue Rubenitus, ir Gaditus, ir pusę gentijos Manasses,
2. ir tarė jiemus: Padarėt wisa, ką prisakė jumus Maiżieszius, tarnas Wieszpaties: mań teipogi wisuosę daiktuosę pakłusnais buwot,
3. nei apłaidėt brolu jusu iłgą metą iki sziai dienai, sergėdami prisakymą Wieszpaties Diewo jusu.
4. Kad gi dawė Wieszpats Diewas jusu brolamus jusu tykumą ir ramybę, kaip yra żadėjęs: pagrįżkit, ir eikit szėtrosna jusu, ir żemėn sodybos, kurią atadawė jumus Maiżieszius, tarnas Wieszpaties, ażu Iordono.
5. teip wienok, idant sergėtumet żiurėdami, ir darbu iszpildytumet įsakymą ir zokoną, kurį prisakė jumus Maiżieszius, tarnas Wieszpaties, idant myłėtumet Wieszpatį Diewą jusu, ir waikszczotumet wisuosę keluosę jo, ir ażułaikytumet liepimus jo, ir prikibę butumet jamui, ir tarnautumet wisoj szirdyj, ir wisoj duszioj jusu. (Ios: I, 13; XIII, 8.)
6. Ir pałaimino jiemus Iosue, ir iszłaidė juos: Kurie pagrįżo szėtrosna sawo.
7. Pusei gi gentijos Manasses sodybą Maiżieszius buwo dawęs Basanę; ir todrin pusei likusiai dawė Iosuė dalą terp kitu brolu ju ażu Iordono szaliesp wakaru. Ir iszłaisdamas juos szėtrosna ju, ir pałaiminęs jiemus,
8. tarė jiemus: Didżais turtais ir łobiais grįżtat sėdėtuwėsna jusu su sidabru ir auksu, wariu ir geležimi, ir tułais rubais: pasidalykit gi płėszmą neprietelu su brolais jusu.
9. Ir pagrįżo, ir nuejo sunus Rubeno, ir sunus Gado, ir pusė gentijos Manasses, nuog sunu Israelaus isz Silo, esanczo Chanaanę, eidami Galaad żemėn sodybos sawo, kurią buwo gawę suliģ liepimu Wieszpaties rankoj Maiżiesziaus.
10. Ir atajė pas pilakalnius Iordono żemėn Chanaan, pastatė pajordonyj ałtorių begał didį.
11. Ką iszgirdę sunus Israelaus, ir tikriemus apsakytojamus jiemus daneszus, jog sūnūs Rubeno ir Gado ir pusės gentijos Manasses pastatė ałtorių żemėj Chanaan, ant pilakalniu Iordono, priesz sunus Israelaus;
12. suejo wisi ing Silo, idant żengtu ir kautusi priesz juos.
13. Ir tuotarpu siuntė pas juos żemėn Galaad Phineeesą sunų Eleazaro kunigo,
14. ir deszimtį kunigaikszczu su juomi, po wieną isz kiekwienos gentijos.
15. Kurie atajo sunump Rubeno ir Gado, ir pusės gentijos Manasses żemėn Galaad, ir tarė jiemus:
16. Tai liepia wisa żmonija Wieszpaties: Kas yra szisai perżengimas: Kam apłaidėt Wieszpatį Diewą Israelaus, statydami ałtorių szwentażagį, ir nuog garbos jo atsitraukdami?
17. Ar maża jumus yra, jog nusidėjot Beelphegorę, ir iki sziai dienai suteptė szios nuodėmės mumysę pasiliekt? ir daug isz żmonijos pargriuwo.
18. Ir jus szendiena apłaidėt Wieszpatį, ir rytoj ant wiso Israelaus pyktys jo gailinsis. (Deut. IV, 3.)

19. Jeigu jumus regisi, jog neczysta yra žemė sodybos jusu, pereikit žemėn, kurioj yra szėtra Wieszpaties, ir gywenkit terp musu: tiktai idant nuo Wieszpaties ir nuog musu draugės neatsitrauktumet, pastatę ałtorių kitą neg ałtorių Wieszpaties Diewo musu.
20. Bau Achan sunus Zare neperžengė prisakymo Wieszpaties, ir ant wisos žmonijos Israelaus pyktys jo gułło? ir jisai[1] buwo wienas žmogus, ir kad gi wienas butu prażuwęs nuodėmėj sawo. (Ios. VII, 1.)
21. Ir atsakė sūnūs Rubeno ir Gado ir pusės gentijos Manasses Kunigaikszczamus pasiuntimo Israelaus:
22. Stipriausis Diewas Wieszpats, Stipriausis Diewas Wieszpats, pats žino, ir Israelus kartu iszmanys, ar ketindami peržengt szitą ałtorių pastatem, tegul musu nesergi, bet kankina mus nunai.
23. ir jei tokią mislimi padarėm, idant wisodeginius ir apierą ir ramintines apieras ant jo ażudėtumem patsai tegul kłausiasi ir sudyja:
24. ir ne łabiaus teip mislydami ir sakydami, jog tarėm: Rytoj sakys sunus jusu sunumus musu: Kas jumus ir Wieszpati Diewui Israelaus?
25. krasztą padėjo Wieszpats terp musu ir jusu, o sunus Rubeno ir sunus Gado, Iordono upę: ir todrin dalos neturit Wieszpatyj. Ir per szią prieżastį atatolins sūnūs jusu sunūs musu nuog baimės Wieszpaties. Teipgi pamislijom geriaus,
26. ir tarėm: Pasistatykim sau ałtorių ne wisodeginiamus, nei apieromus apierawoti[2],
27. bet ant ludymo terp musu ir jusu, ir mażutėlu musu ir jusu waiku, idant tarnautumem Wieszpati, ir butu mumus teisa apierawot ir wisodeginius ir apieras ir ramintines dowanas: ir niekaip nesakytu rytoj sunus jusu sunumus musu: Nėra jumus dalos Wieszpatyj.
28. O jei norėtu sakyt atsakys jiemus: Sztai ałtorius Wieszpaties, kurį padarė tėwai musu, ne wisodeginiamus, nei apierai, bet ant ludymo musu ir jusu.
29. Szalin nuog musu szitoji nuodėmė, idant atsitrauktumem nuog Wieszpaties, ir jo pedus apłaistumem pasistatę ałtorių wisodeginiamus, ir apieromus, ir dowanomus apierawot, ant kito neg ałtorius Wieszpaties Diewo musu, kuris yra pastatytas[3] priesz szėtrą jo.
30. Ką iszgirdę, Phinees kunigas, ir kunigaikszczai pasiuntimo Israelaus, kurie buwo su juomi, apsimaldė; ir žodžus sunu Rubeno ir Gado, ir pusės gentijos Manasses, geriausiai priėmė.
31. Ir tarė Phinees, sunus Eleazaro kunigas jiemus: Nun žinom, jog su mumis yra Wieszpats, nes tolimi este nuog nusižengimo szito, ir iszwadawot sunus Israelaus isz rankos Wieszpaties.
32. Ir pagrįžo su kunigaikszczais nuog sunu Rubeno ir Gado, isz žemės Galaad krasztu Chanaan, pas sunus Israelaus, ir daneszė jiemus.
33. Ir pamėgo była wisiemus kłausantiemus. Ir garbino Diewą sunus Israelaus, ir nei kiek daugiaus nebesakė, idant žengtu priesz juos, ir kautusi, ir isznaikytu žemę sodybos ju.
34. Ir praminė sunus Rubeno ir sunus Gado ałtorių, kurį buwo pastatę: Ludymas musu, jog Wieszpats patsai yra Diewas.

[1] jisai – pirmoji *i* tais. [2] apierawoti – *ap* tais. [3] pastatytas ← pastytas

Pareiszkinimai.

1. *Ilgą metą.* Draugėję mano ilgai buwot. Ebr: sziomis ilgomis dienomis. – *iki sziai dienai.* Septintiems jau metams sueinant.
8. *Pasidalykit gi płészmą.* Num. XXXI, 27. įsakyta płėszmą lygiai pasidalyti su tais, kurie buwo namė.
9. *Galaad żemėn sodybos sawo.* Galaad Rasztę szwentamę kartais żenklina tiktai kalną (Gen. XXXI, 23, 48; Ierem. VIII, 22.); kartais miestą prie tam kalnui (Num. XXXI, 39.); kartais szalį nuo to kalno iki Iordonui; kartais gi, kaip ir cza, wisą żemę karalysczu Sehono ir Ogo. – *Rankoj Maiżiesziaus.* Per Maiżieszių.
10. *Ałtorių begał didį.* Hyperbola. Ebr: didį ant paweizdos.
12. *Suejo wisi ing Silo.* Suszaukimo nepaminėta; gal suejo patys. – *Idant żengtu ir kautusi priesz juos.* Kaipo priesz peržengėjus įsakymo Wieszpaties, idant butu wiena wieta ałtoriui, apieroms ir Małdoms (Exod. XX, 24; Lev. XVII, 8, 9; Deut. XII, 5, 13, 14.)
13. *Tuo tarpu siuntė.* Pasiuntinius su Phineesu kłausdamies kam tą ałtorių pastatė, jei butu stabmeldystė, arba atsiskyrimas koks, norėdami sudrausti, o nekłausant, ir suturėti, ir kariauti ant ju isznaikinimo.
16. *Tai liepia wisa żmonija.* Sako wardan wisos żmonijos, kad jo geriaus kłausytu. – *Żmonija Wieszpaties.* Wiernieji atsiskyrelams. – *Kam apłaidėt Wieszpatį Diewą Israelaus?* Nori, idant teisindamies pasakytu wisa. – *Ałtorių szwentażagį.* Ebr. ałtorių atatraukiantį nuog Diewo.
17. *Beelphegorę.* Ziur Num. XXV. – *Suteptė szios nuodėmės mumysę pasiliekt.* Gėda mums to ir dabar. – *Daug isz żmonijos.* Dwi deszimti keturios tukstantys. Num. XXV, 9.
19. *Neczysta yra żemė sodybos jusu.* Nėsant pas jus nei szėtros, nei ałtoriaus, nei apieros. – *Gywenkit terp musu.* Duosim jums wietą terp sawęs.
20. *Jisai buwo wienas żmogus.* Wienam nusidėjus, tokios blėdys; dabar gi tiek.
22. *Stipriausis.* Prisiegos żodys.
23. *Patsai tegul kłausiasi ir sudyja.* Jei butumem nukałtę, tegul kankina.
24. *Rytoj.* Businczamę łaikę.
27. *Nėra jumus dalos Wieszpatyj.* Wieszpats musu, ne jusu.
31. *Iszwadawot sunus Israelaus isz rankos Wieszpaties.* Idant ażu jusu nusidėjimą nekankintu ir nesunaikintu wiso Israelaus.
34. *Ludymas musu.* Jog iszpażįstam tą paczą religiją ir Diewą, kaip Israelus.

Padėjimas XXIII.

Priminimas Iosues Israelitams, idant nesusidėtu su pagonais.

1. Iszejus gi daug łaiko, kai buwo pakajų[1] dawęs Wieszpats Israelui, pamuszus aplinkom wisas gimines, ir Iosue jau ilgamżys[2] budamas[3] ir nukarszejusios senatuwės;

[1] pakajų ← pakajų dawęs [2] ilgaamżys – *y* tais. [3] budamas ← esant

2. paszaukė Iosue wisą Israelų, ir wyresniuosius, ir kunigaikszczus ir karwedžus, ir mokytojus, ir tarė jiemus: Asz pasenau, ir esmi pasislinkusio amžiaus:
3. ir jus regit wisa, ką padarė Wieszpats Diewas jusu wisomus aplinkom giminėmus, kaip ažu jus pats kowės:
4. ir nun, jog jumus burtą paskirstė wisą žemę nuog rytu szalies Iordono iki mariomus didėmus, ir daug dar tebėra giminiu:
5. Wieszpats Diewas jusu isznaikys jas ir atims nuog weido jusu, ir paimsit žemę, kaip jumus pažadėjo.
6. Tiktai susistiprinkit ir bukit rupestingi, idant sergėtumet wisa kas yra paraszyta knįgoj zokono Maiżiesziaus, ir nesilenktumet nuog ju nei deszinėn nei kairėn:
7. idant, ineję pas gimines, kurios terp jusu bus, neprisiegtumet wardan diewu ju, ir netarnautumet jiemus, ir nesikłoniotumet jiemus:
8. bet turėkites Wieszpaties Diewo jusu, ką darėt iki sziai dienai.
9. Ir tuometu atims Wieszpats Diewas akysę jusu gimines dides ir twirczausias, ir niekas jumus atsispirt negałės.
10. Wienas isz jusu wys neprietelu tukstantį wyru: jog Wieszpats Diewas jusu ažu jus pats kausis, kaip pažadėjo.
11. To tiktai atsidėję saugokit, idant myłėtumet Wieszpatį Diewą jusu.
12. Bet jei norėsit giminiu, kurios terp jusu gywena, suklydimamus atsiduot, ir su jomis ženyties, arba prietelystes masgyt:
13. jau nunai żinokit, jog Wieszpats Diewas jusu neisznaikys ju priesz weidą jusu, bet anos bus jumus duobę ir żabangomis ir klutimi paszonėj jusu, ir baslais akysę jusu, kołei jus atims ir iszgaiszins isz żemės szios geriausios, kurią atadawė jumus.
14. Sztai, asz szendiena ineimi kelan wisos żemės, ir wisą duszią pażinsit, jog isz wisu żodżu, kuriuos Wieszpats jumus żadėjosi iszpildyt, nei wienas nepraeis dowanai. (3. Reg. II, 2.)
15. Kaip tad iszpildė darbu, ką żadėjo, ir wisi daiktai pasiseke: teip atwes ant jusu, ką tiktai pikta pagrasė, kołei atims jus ir isznaikys isz żemės szios geriausios, kurią atadawė jumus:
16. delto kad peržengėt sankałbą Wieszpaties Diewo jusu, kurią sukałbėjo su jumis, ir tarnawot diewamus swetimiemus, ir kłoniojotesi jiemus: greitai ir umai kiłs ant jusu ażusidegimas Wieszpaties, ir busit nutraukti nuog szios żemės geriausios, kurią atadawė jumus.

Pareiszkinimai.

2. *Paszaukė Iosue wisą Israelų.* Wieni sako jog tas susirinkimas buwęs Siloj, kiti gi, jog Thamnathsaraa, jo paties sodyboję. Suszaukė wyresnybes gentiju. *Karwedżus.* Ebr. ir 70: *Sudżas.* – *Asz pasenau.* Rodża kam suszaukė.
7. *Idant ineję pas gimines.* Inejimas ebraiszkai gali żenklinti ir gentystę ir sawybę terp genczu, teipogi ir wisokią gentystę ir prietelystę.
13. *Duobę ir żabangomis.* Kojams inkluti. – *Klutimi paszonėj.* 70: wynimis. – *Baslais.* Ebraiszkas żodys żenklina ir baslį ir erszkietį.
16. *Greitai ir umai.* Greitai kankis użtiks, umai iszsipildys.

Padėjimas XXIV.

Priminimas żydamus geradėjysczu Diewo, apsiżadėjimas żmonijos tarnauti Diewui, smertis Iosues, pałaidojimas kaułu Iosepho, smertis Eleazaro kunigo.

1. Ir surinko Iosue wisas gentijas Israelaus ing Sichem, ir paszaukė wyresniuosius, ir kunigaikszczus ir sudżas ir mokytojus; ir sustojo po akim Wieszpaties,
2. ir żmonijai sziteip byłojo: Tai sako Wieszpats Diewas tawo Israelau: Ażu upės gyweno tėwai jusu nuog pradżos, Thare tėwas Abraomo ir Nachor, ir tarnawo diewamus swetimiemus. (Gen. XI, 26.)
3. Paėmiau tad tėwą jusu Abraomą isz Mesopotamijos krasztu, ir atawedżau jį żemėn Chanaan, ir padauginau sėkłę jo, (Gen. XI, 31.)
4. ir dawiau jamui Izaoką, ir jamui wėl dawiau Iokubą ir Esavą: Isz kuriu, Esavui, dawiau kałną Seir sodybai: Iokubas gi, ir sunūs jo nużengė Egiptan. (Gen. XXI, 2; XXV, 26; XXXVI, 8; XLVI, 6.)
5. Ir siunczau Maiżieszių ir Aaroną, ir pamusziau Egiptą daug żenkłais ir prajėwais. (Exod. III. 10.)
6. Ir iszwedżau jus ir tėwus jusu isz Egipto, ir atajot pas marias: ir wijo Egiptėnai tėwus jusu su wežimais ir jotimi iki mariomus radonomus. (Exod. XII, 37; XIV, 9.)
7. Szaukėsi gi Wieszpatiesp sunus Israelaus, kuris padėjo tamsybes terp jusu ir Egiptėnu, ir atawedė ant ju marias, ir apidengė juos. Regėjo akys jusu wisa, ką Egiptę padariau, ir gywenat pustynėj[1] daug łaiko:
8. ir intwedżau jus żemėn Amorrhejo, kuris gyweno ażu Iordono. Ir kaujantis priesz jus, padawiau juos rankosna jusu, ir paėmėt żemę ju, ir ażumuszet juos. (Num. XXI, 24.)
9. Kiło gi Balak, sunus Sephor, karalus Moab, ir kowėsi priesz Israelų. Ir nusiuntė ir paszaukė Balaamą sunų Beor, idant prakeiktu jus: (Num. XXII, 5.)
10. ir asz nenorėjau kłausyt jo, bet prieszais per jį pałaiminau jumus, ir iszwadawau jus isz rankos jo.
11. Ir perejot Iordoną, ir atajot ing Iericho. Kowėsi priesz jus wyrai ano miesto, Amorrhejas, ir Pherezejas ir Chananejas ir Hethejas ir Gergesejas ir Hewejas ir Iebusejas: ir padawiau juos rankosna jusu. (Ios. III, 14; VI, 1; XI, 3.)
12. Ir siunczau priesz jus szirszuolus, ir iszmeczau juos isz wietu ju, du karalu Amorrheju, ne kaławiję nei kilpinę tawo. (Deut. VII, 20; Ios. XI, 20.)
13. Ir dawiau jumus żemę, kurioj nedirbot, ir miestus, kuriu nestatėt, idant gywentumet juosę: wynyczas ir alywinyczas, kuriu nesodinot.
14. Nunai tad bijokites Wieszpaties, ir tarnaukit jamui tobułą szirdimi ir tikriausią, ir iszmeskit diewus, kuriemus tarnawo tėwai jusu Mesopotamijoj ir Egiptę, ir tarnaukit Wieszpati. (1. Reg. VII, 3; Tob. XIV, 10.)
15. Bet jeigu pikta jumus regisi, idant Wieszpati tarnautumet, wala jumus duota: Apsirinkit szendiena, kas tinka, kam tarnaut łabiausiai turit, ar diewamus, kuriemus

[1] pustynėj ← iłgą łaiką

tarnawo tėwai jusu Mesopotamijoj, ar diewamus Amorrheju, kuriu žemėj gywenat: asz gi ir namai mano tarnausim Wieszpati.

16. Ir atsakė żmonija, ir tarė: Szalin nuog musu, idant apłaistumem Wieszpatį, ir tarnautumem diewamus swetimiemus.
17. Wieszpats Diewas musu patsai iszwedė mus ir tėwus musu isz żemės Egipto, isz namu newalos: ir padarė regint mumus żenkłus didżus, ir sergėjo mus wisamę kelyj, kuriuomi waikszczojom, ir wisosę żmonijosę, per kurias perejom,
18. Ir iszmetė wisas gimines. Amorrhejį gywentoją żemės, kurion mes intejom. Tarnausim tadą Wieszpati, nes anas yra Diewas musu.
19. Ir tarė Iosue żmonijai: Negałėsit tarnaut Wieszpati: Nes Diewas szwentas ir stipras pawydnįkas yra, nei atłais nuodėmiu jusu ir nusidėjimu.
20. Jei apłaisit Wieszpatį, ir tarnausit diewamus swetimiemus, apsigręsz ir nuwargins jus ir iszwers, padaręs jumus gera.
21. Ir tarė żmonija Iosuei: Neikiek ne teip bus, kaip kalbi, bet Wieszpati tarnausim.
22. Ir Iosue żmonijai: Ludynįkais, sako, jus este, jog patys apsirinkot sau Wieszpatį, idant tarnautumet jamui. Atsakė: Ludynįkais.
23. Nunai tad, sako, iszmeskit diewus swetimus isz widurio jusu, ir palenkit szirdis jusu Wieszpatiesp Diewas Israelaus.
24. Ir tarė żmonija Iosuei: Wieszpati Diewui musu tarnausim, ir pakłusnais busim prisakymamus jo.
25. Sumuszė tad Iosue dienoj anoj sandarą, ir padėjo priesz żmoniją prisakymus ir sudus Sichemę.
26. Paraszė teipogi wisus żodżus sziuos knįgoj zokono Wieszpaties; ir paėmė akmenį perdidį, ir padėjo jį po ążuołu, buwusiu szwentinyczoj Wieszpaties;
27. ir tarė wisai żmonijai: Sztai akmuo szitas bus jumus ant ludymo, jog girdėjo wisus żodżus Wieszpaties, kuriuos esmi byłojęs jumus: idant kartais potam nenorėtumet ginties, ir meluot Wieszpati Diewui jusu.
28. Ir iszłaidė żmoniją, kiekwieną sodybon jo.
29. Ir potam numirė Iosue, sunus Nuno, tarnas Wieszpaties, szimto ir deszimties metu;
30. ir pakasė jį krasztuosę sodybos jo Thamnathsarėj, padėtamę ant kałno Ephraim, żiemiu szalyj kałno Gaas.
31. Ir tarnawo Israelus Wieszpati wisomis dienomis Iosues ir wyresniu, kurie iłgą metą gyweno po Iosuei, ir kurie żinojo wisus darbus Wieszpaties, kuriuos buwo padaręs Israeluję.
32. Kaułus teipogi Iosepho, kuriuos buwo atsineszę sunūs Israelaus isz Egipto, pakasė Sichemę, dalyj dirwos, kurią buwo nupirkęs Jokubas nuog sunu Hemoro tėwo Sichem, ażu szimtą jauniklu awiu, ir buwo sodyboj sunu Iosepho. (Gen. L, 24; XXXIII, 19.)
33. Eleazar teipogi sunus Aarono numirė; ir pakasė jį Gabaathę Phinees[1] sunaus jo, kuris duotas yra jamui ant kałno Ephraim.

[1] Phinees ← Phinees sunaus jo

Pareiszkinimai.

1. *Ing Sichem.* 70: Ing Silo. Sutinka su tuomi ir žodžiai: *Ir sustojo po akim Wieszpaties.* Priesz szėtrą, buwusią Siloj.
2. *Ażu upės.* Euphrates. – *Ir tarnawo diewamus swetimiemus.* T. y. Thare tėwas Abraomo ir Nachor brolys Abraomo.
4. *Kalną Seir.* Idumeją.
11. *Kowėsi priesz jus.* Szw. Aug. (qu. 20. in Iosue) sako *kowimas*, ženklina ażudarymą wartu priesz neprietelus.
12. *Ir siunczau priesz jus szirszuolus.* Kaip buwo žadėta Exod. XXIII, 28, Deut. VII, 20.
14. *Iszmeskit diewus.* Isz to regima, jog ir Egiptę, ir Iosues gadynėję nekurie pasłapczomis łaikė ir garbino bałwonus. (Eil. 23.)
15. *Wala jumus duota.* Neduota wala apsirinkimo ko sau nori, bet sustatyta du daiktu, pats geriausis ir pats pikczausis, idant aprinktasys daiktas pasirodytu tiktai wienas tėsąs geras.
19. *Negałėsit tarnaut Wieszpàti.* Yra tai smagus paraginimas tarnautu Wieszpati. Teip kareiwiams meldżant karwedį, idant juos łaistu użlikti ant neprietelu, esti atsakoma: nepriweikšit, neiszturėsit priesz juos. Tokie żodżai dar łabiaus juos pakursto. – *Nes Diewas szwentas.* Buk sakytu: negałėsit tarnauti Wieszpati, jei jam su wisu neatsiduosit wisą szirdimi ir syłą, użłaikysit szwentus papratimus ir nenusidėsit.
25. *Sumuszė tad Iosue dienoj anoj sandarą.* Kaip sumuszė, tuoj apsako. *Padėjo priesz żmoniją prisakymus.* Ar juos persakydamas żmonijai, ar geisdamas iszpildymo zokonu ir sudu.
26. *Wisus żodżus sziuos.* Atnaujinta sandaras ir wisa kas jamę buwo pasakyta ir padaryta. – *Knįgoj zokono Wieszpaties.* Knįgoję kurion Maiżieszius įraszė Deuteronomium ir kurią liepė łaikyti prie skryniai sandaro. – *Ir paėmė akmenį perdidį.* Pastatė jį kaip stułpą, nedailintą. – *Po ążuołu.* 70: po terebintu. –
29. *Ir potam numirė Iosue.* Begne weikiai po tam susirinkimui.
30. *Ir pakasė jį.* Nepaminėta giedėjimas po jam, bet turėjo buti iszpildytas.

10. XII, 1901

Kniga Iudicum (Sudżu).

Intwedimas Knįgon Sudżu.

Sudżomis wadinasi waldytojai ir karwedżai wardan Diewo żmonijos Israelaus nuog smerties Iosues iki pirmamui karalui Saului, per 339. metus, iki metamus nuog sutwėrimo swieto 2909, priesz Kristų 1095. Tokiu sudżu Diewo pakeltu, arba żmoniu aprinktu, buwo penkiolika, kuriu wardai buwo: Otoniel, Aod, Samgar, Debora pranaszė, Gedeon, Abimelech, Samson, Tola, Iair, Iephte, Abeson, Eilon, Abdon, Heli ir Samuel. – Knįga szwenta kurioj ju darbai apraszyta, iki gadynei użgimimo Samuelaus, wadinasi *Knįgą Sudżu*. Kraunasi ji isz triju dalu, isz kuriu dwi paskutini yra kaip priedas, nes nors apraszo atsitikimus buwusius Sudżu gadynėj, bet neprigulinczus ju darbamus.

Pirmoja dalis 16. padėjimu, apraszo, kaip nekurios gentijos Israelaus, nenorėdamos isznaikyt Chananeju, ir darydamos juos tiktai sau duoklinįkais, per susineszimą su jais gadino sawo budus ir kluwo stabmeldystėn. Wieszpats Diewas płakdamas paduodawo Israelitus newalon artimuju giminiu, isz kurios susipratusius iszwaduodawo, siųsdamas jiemus didżus wyrus.

Antroja dalis dwiejuosę padėjimuosę, 17. ir 18. apraszo intwedimą stabmeldystės gentijoję Dano.

Treczojoj ant gałos dalyję, trijuosę paskutiniuosę padėjimuosę, 19, 20 ir 21, apraszyta karionė wienuolikos gentiju Israelaus priesz Beniamitus, atkersziant ażu pasylinimą nekuriu isz ju wienos moteriszkės isz gentijos Lewi.

Raszytojo norėta parodyt Israelitamus, ir atsitikimais patwirtint, jog datiriamos ju nełaimės ir blėdys buwo kankimis ażu nusidėjimus, ażu neiszpildymą zokono Maiżiesziaus ir jog kiteip negali tikėties sau łaimės, kaip tiktai użłaikydami prigulinczai tą zokoną.

Knįga paraszyta isz rasztu tos gadynės ebraiszkai. Kas gi ją paraszė, tikros żinios nėra. Wieni sako, Phinees Aukszczausis kunigas; kiti, jog raszęs Ezdroszius, arba Ezechijoszius, kiti wėl, jog Samuelus. Paskutinė żinia regisi tikresnė ażu kitas ir płaczaus priimta.

Knįga Sudżu, kaip ir kitos Raszto szwento knįgos, apsakydama tikriausius atsitikimus istorijos, turi da daug pamokslo apie tikėjimą ir gerą gywenimą.

Szwentieji Tėwai Bażnyczos mokia, jog *Gedeon* weikslinęs Mesijoszių, iszganantį swietą daiktais, kaip żmogui matosi, menkiausiais. Du stebukłu ant wiłnos żenklinę paszaukimą tikėjiman Kristaus pirma Zydu; potam jiems apjekus ir ażusikietinus, wisu kitu giminiu per Apaształus, kaip kareiwius Gedeono, su żiburiais tikėjimo ir triubomis apsakinėjimo pamuszę Kristui wisus pagonus swieto. Teipogi wiłna, kartą sausa, kituokart sudrėgusi, weikslina Szwenczausią Mergą Mariją, paczą wieną be pradżogriekio ir Anioło pasweikintą pilną mylistos.

Samsonas weikslina Iszganytoją, stebuklingai gimsintį, apsirinksinti sau moterį, Bażnyczą, terp pagonu, ir per sawo smertį wisiszkai pergałėsintį welnią. Prieszingi Israelitams Chananejai, ne suwisu sunaikinti, parodża kam yra wierniems pagundymai, kuriais Diewas sawo tarnus tiria, ławina, budina ir żemina.

Zenkłai, Gedeono nuog Diewo geistieji, imant pasiuntimą waldytu żmonijos, parodża, kaip reikia iszpirmo gerai isztirti mokytojus, ar jie yra siųsti Diewo ir Bażnyczos, ar tikrą ir szwentą moksłą apsako.

Menka sauja kareiwiu, kuriais Gedeonui Diewas liepė isztremt Madijanitus, parodża, kaip łabai Diewas rupinasi apie sawo garbę ir nenori, idant żmogus ją sawintusi sawo yszmoniai.

Iszmintis Diewo duota moteriszkei Deborai ir stiprybė Iahelai, parodża, jog Diewas kartais menkiausiais ir silpniausiais daiktais daro didżus stebukłus, ir jog żmogus kiekwienas, nors ir menkiausis regėtusi swietui, gali padaryt didżausius daiktus, jei Diewas jam suteikia sawo mylistą ir galybę.

Padėjimas I.[1]

Karionė gentiju Iudos ir Simeono priesz neprietelus, moterystė Othonielo, ir duokłė ażudėta ant Chananeju.

1. Po smerti Iosues kłáusėsi súnūs Israelaus Wieszpatį, tarydami: Kas żengs pirma musu priesz Chananeją, ir bus wadas karionės?
2. Ir tarė Wieszpats: Iudas żengs; sztai, padawiau żemę rankosna jo.
3. Ir tarė Iudas Simeonui brolui sawo: Żengk su manimi dalon mano, ir kaukis priesz Chananeją, idant ir asz eicza su tawimi dalon tawo. Ir nuejo su juomi Simeon.
4. Ir żengė Iudas, ir padawė Wieszpats Chananeją, ir Pherezeją rankosna ju; ir pamuszė Bezekę deszimtį tukstantu wyru.
5. Ir atrado Adonibezeką Bezekę, ir kowėsi priesz jį, ir pamuszė Chananeją, ir Pherezeją.
6. Pabėgo gi Adonibezek; kurį wydami sugawo, nukirtę gałus ranku jo ir koju.
7. Ir tarė Adonibezek: Septynios deszimtys karalu nukirstais ranku[2] ir koju[3] gałais rankiodawo pastałėj mano walgiu trupinius: kaip padariau, teip atadawė mań Diewas. Ir atawedė jį ing Ierusalem, ir ten numirė.
8. Imdami tad sunus Iudos Ierusalem, paėmė jį, ir pamuszė nasruosę kaławijo, ataduodami gaisrui wisą miestą.
9. Ir potam nużengdami kowėsi priesz Chananeją, gywenusį kałnuosę ir pietu szalyj łaukuosę.
10. Ir ejęs Iudas priesz Chananeją, gywenusį Hebronę, (kurio wardas buwo senobėj Kariatharbe) pamuszė Sesai ir Ahiman ir Tholmai; (Ios. XV, 14.)
11. ir isz ten eidamas nuejo gywentojump Dabir, kurio senas wardas buwo Kariath Sepher, tai yra, miestas moksłu.
12. Ir tarė Kaleb: Kas pamusz Kariath Sepher, ir sunaikins jį, duosiu tamui Aksą dukterį mano ażu moterį.
13. Ir paėmus jį Othonielui sunui Cenez brolui Kalebo jauniui, dawė jamui Aksą dukterį sawo ażu moterį.
14. Kurią jojant kelu prikałbėjo wyras jos, melsti nuog tėwo sawo dirwos. Kuriai dusaujant sėdinczai ant asiło, tarė jai Kaleb: Kas tau yra?
15. O ana atsakė: Duok mań pałaiminimą, delto kad żemę sudżuwusią dawei mań, duok ir drėginamą[4] wandenimis. Dawė tad jai Kaleb drėgną auksztėsnę, ir drėgną żemesnę.
16. Súnūs gi Cinejo sangenczo Maiżiesziaus, żengė isz miesto palmu, su sunumis Iudos pustynėn dalos jo, esanczon pietuosę Arad, ir gyweno su juomi.
17. Nuejo gi Iudas su Simeonu brolu sawo, ir pamuszė kartu Chananeją, gywenusį Sephaathę, ir ażumuszė jį. Ir praminta wardas miesto, Horma, tai yra, prakeiksmas.
18. Ir paėmė Iudas Gazą su krasztais jo, ir Askaloną ir Akkaroną su krasztais ju.

[1] Išbrauktas po Pirmo padėjimo esantis tekstas *Karionė gentiju Iudos ir Semeono priesz neprietelus, moterystė Othonielo, ir duokłė ażudėta ant Chananeju. 1. Dienosę wieno sudżos, sudżamus wyresnius esant, stojosi badas żemėj. Ir iszėjo żmogus isz Bethlehem Iudos, kelautu szalyj Moabitiszkoj su moterimi sawo, ir dwiem waikam: 2. Patsai wadinosi Elimetech* [2] ranku ← rankom [3] koju ← kojom [4] drėginamą – pirmoji *a* tais.

19. Ir buwo Wieszpats su Iudą, ir kalnynus paėmė; ir negałėjo sunaikyt gywentoju słėnio, jog apsczai turėjo dalgiaweżimiu.
20. Ir dawė Kalebui Hebroną, kaip buwo pasakęs Maiżieszius, kuris isznaikė isz jo tris sunus Enako. (Num. XIV, 24; Ios. XV, 14.)
21. Jebusejo gi, gywentojo Ierusalem, neisznaikė sūnūs Beniamino; ir gyweno Iebusejas su sunumis Beniamino Ierusalemę iki sziai dienai.
22. Numai teipogi Iosepho żengė ing Bethel, ir buwo Wieszpats su jais.
23. Nes apgulę miestą, kuris pirmiaus wadindawosi Luza,
24. iszwydo żmogų iszeinantį isz miesto, ir tarė jamui: Parodyk mumus ineigą miestan, ir padarysim su tawimi miłaszirdystę.
25. Kuriamui parodżus jiemus, pamuszė miestą nasruosę kaławijo[1]; żmogų gi aną, ir wisą sangentystę jo pałaidė.
26. Kuris pałaistas, nuejo żemėn Hetthim[2], ir pastatė ten miestą ir praminė jį Luzą; kuris teip wadinasi iki sziai dienai.
27. Manasse teipogi neisznaikė Bethsan ir Thanak su kiemais ju, ir gywentoju Dor ir Ieblaam ir Mageddo su kiemais ju; ir pradėjo Chananėjas gywent su jais.
28. Susistiprinęs gi Israel, padarė juos duoklinįkais, ir iszgaiszint nenorėjo.
29. Ephraim teipogi neażumuszė Chananejo, gywenusio Gazerę, bet gyweno su juomi.
30. Zabulon neiszgaiszino gywentoju Cetrono ir Naalolo; bet gyweno Chananejas widuryj jo, ir tapo jamui duoklinįku.
31. Aser teipogi neisznaikė Akcho ir Sidono, Ahalabo ir Acharibo ir Helbos ir Apheko ir Rohobo;
32. ir gyweno widuryj Chananejo gywentojo anos żemės, nei ażumuszė jo.
33. Nephthali teipogi neiszgaiszino gywentoju Bethsames ir Bethanath ir gyweno terp Chananejo gywentojo żemės; ir buwo jamui Bethsamitai duoklinįkais.
34. Ir suspaudė Amorrhejas sunūs Dano kałnę, nei dawė jiemus wietos nueiti lygumon;
35. ir gyweno ant kałno Hares, iszgułdomo szuketas[3], Aialonę ir Salebimę. Ir apsunko ranka namu Iosepho, ir stojosi jamui duoklinįku.
36. Buwo gi krasztas Amorrhejo nuog ażużengimo kerrklo, uoła, ir áuksztumos.

Pareiszkinimai.

Szioji knįga żydiszkai wadinasi Schophetim arba Schophtim, grekiszkai cbitai, tai yra Sudżos. Teip wadindawo wyresnybes per kurias po smerti Maiżieszius ir Iosues Diewas waldė Israelitus. Apraszyta kankinimai żmonijos ażu nusidėjimus ir gełbėjimai jos pakutawojanczos per sudżos Diewo duodamus. Istorija nuo smerties Iosues iki Samuelui 317. metu.

1. *Po smerti Iosues.* Ir prigulinczam pałaidojimui (Ios. XXIV, 30.). – *Kłáusėsi sūnūs Israelaus Wieszpatį.* Saneigoję Siloję kłausėsi per aukszczausį kunigą. – *Kas żengs pirma musu?* Kurioji gentija pradės kariauti priesz Chananeją?

[1] kaławijo – *j* tais. [2] Hetthim – *h* įtrp. [3] szuketas – *etas* tais.

2. *Judas žengs.* Gentija Iudos pradės.
3. *Tarė Judas Simeonui brolui sawo.* Wisi Israelitai terp sawęs brolai, bet Simeonas gawo dalą daloj Iudos ir abudu isz wienos motynos Lijos gimė.
4. *Bezekę.* Bezek ženklina žaibą, buwo tai miestas gentijoję Iudos arti Bethlehem.
5. *Adonibezeką.* T. y. poną miesto Bezeko.
7. *Septynios deszimtys karalu.* Tułu wietu kunigaikszczu waldytoju. – *Nukirstais ranku ir koju gałais.* Kad newaldytu ginkło ir negałėtu pėsti pabėgti. – *Rankiodawo pastałėj mano.* Kas do kruwinas gaiłumas teip czudyties isz sugautu kunigaikszczu, ir prabengumas stało, jog trupiniu gana budawo 70. wyrams. – *Kaip padariau, teip atadawė mań Diewas.* Anot żodżu Sap. XI, 17: Kuomi kas nusidėst ant to ir kankinamas est. – *Ir atawedė jį ing Ierusalem.* Kurį weikiai ir paėmė.
8. *Imdami tad sunus Iudos Ierusalem.* Pietu dalis miesto, wadinama Iebus, prigułėjo gentijai Iudos; žiemiu gi, wadinama Salem, gentijai Beniamino. Ėmė gi jį delto kad wiena dalis miesto jiems prigułėjo ir kitos imti Beniamitai negynė. – *Pamuszė nasruosę kaławijo.* Ugnimi ir kaławiju sunaikino. Buwo tai jau antras paėmimas miesto. Pirmuokart buwo Iosue paėmęs ir pakoręs Adonizedeką karalų. (Ios. XII. 10.)
10. *Priesz Chananeją, gywenusį Hebronę.* Ziur Ios. XV, 14 sg.
11. *Miestas moksłu.* Turėjo ten busi ar mokslinycza, ar sandelys knįgu.
16. *Sunus gi Cinejo, sangenczo Maiżiesziaus.* Sunus Iethro, wadinamo teipogi Cineju. *Isz miesto palmu.* Isz Iericho. (Deut. XXXIV, 3). – *Pustynėn.* Pietusę, krasztę Iudėjos. – *Pietusę Arad.* Pietu krasztę suriuju mariu. – *Gyweno su juomi.* Ebr: *su žmonijĄ* t. y. Israelaus.
17. *Ażumuszė jį.* Gal apsiżadėta Chananejams sugautiems daryti smertį, kaip kariaujant su karalumi Chananeju Aradu Num. XXI, 2., ir imant Ierichą Ios. VI, 21.
18. *Gazą... Askaloną ir Akkaroną.* Potam Gaza Philistinams teko, lygiai ir Askalon ir Akaron.
19. *Ir negałėjo sunaikyt gywentoju słėnio.* Bijodamies dalgiuotu wežimu. – *Dalgiawežimiu.* Wežimai turėjo prieszakyję driauczus, isz abieju szalu dalges; inbaiksztinus arklus, pałaisdawo juos ant neprietelu, badydami juos, kirsdami ir mindydami.
20. *Kaip buwo pasakęs Maiżieszius.* Num. XIV, 24. – *Kuris isznaikė isz jo tris sunus Enako.* (Ios. XV, 14.)
21. *Neisznaikė.* Nusidėjo, kaip ir kitos gentijos, tingėdami ir norėdami duoklės.
23. *Miestą, kuris pirmiaus wadindawosi Luza.* Yra tai Bethel[1].
26. *Zemėn Hetthim.* Kokia tai buwo žemė, nėra žinios. – *Praminė jį Luzą.* Mylėdamas sawo tėwynę.
35. *Ir gyweno.* Ne Dan, bet Amorrhejas. – *Szukėtas.* Pramintas teip nuo kruwu szukiu isz moliniu indu. – *Ir apsunko.* Pergałėjo Amorrhejus.
36. *Nuog ażużengimo kurklo.* Ziur Num. XXXIV, 4. – *Uoła.* Wardas miesto stowėjusio ant uołu pakrasztyję pietu Chananejos. – *Ir auksztumos.* Amorrhejai siekė ir miestą Uołos ir wirszukalnius pietu. –

[1] Išbraukta: 24. Parodyk mumus ineigą miestan

Padėjimas II.

Aniołas Diewo siųstas żmonijos baustu ażu nusidėjimus, jos pakuta ir iszwadawimas.

1. Ir użużengė Aniołas Wieszpaties isz Galgalu wieton werkianczu, ir tarė: Iszwedżau jus isz Egipto, ir intwedżau żemėn, del kurios prisiegiau tėwamus jusu: ir pażadėjau, idant nedarycza perniek sankałbos mano su jumis ant amżiu,
2. teip wienok, idant nedarytumet sandaro su gywentojais żemės szios, bet ałtorius ju iszwerstumet: ir nenorėjot kłausyt bałso mano: kam tai padarėt?
3. Toąndrin nenorėjau isznaikint ju nuog weido jusu, idant turėtumet neprietelus, ir diewai ju butu jumus ant nuopuolo.
4. Bekałbant Aniołui Wieszpaties sziuos żodżus wisiemus sunumus Israelaus, pakėłė anys bałsą sawo, ir raudojo.
5. Ir praminta wardas wietos anos: Wieta werkianczu arba aszaru: ir apierawojo ten apieras Wieszpati.
6. Pałaidė tad Iosue żmoniją, ir nuejo sūnūs Israelaus, kiekwienas sodybon sawo, idant ją apturėtu; (Ios. XXIV, 28.)
7. ir tarnawo Wieszpati wisomis dienomis jo ir wyresniuju, kurie iłgą metą gyweno po jamui, ir żinojo wisus darbus Wieszpaties, kuriuos buwo padaręs su Israelumi.
8. Numirė gi Iosue, sunus Nuno, tarnas Wieszpaties, szimto ir deszimties metu;
9. ir pakasė jį krasztuosę sodybos jo Thamnathsarėj ant kałno Ephraim, nuog żiemiu szalies kałno Gaas.
10. Ir wisas anas gimdymas surinktas yra tėwump sawo, ir kėłėsi kiti, kurie nebuwo pażinę Wieszpaties ir darbu, kuriuos buwo padaręs su Israelumi.
11. Ir padarė sūnūs Israelaus pikta akysę Wieszpaties, ir tarnawo Baalim.
12. Ir apłaidė Wieszpatį Diewą tėwu sawo, kuris buwo iszwedęs juos isz żemės Egipto? ir sekė paskui diewus swetimus, ir diewus żmoniju[1], gywenusiu aplinkom ju, ir kłoniojosi jiemus ir papykdė Wieszpatį,
13. apłaisdami jį ir tarnaudami Baalui ir Astarothai.
14. Ir papykęs Wieszpats priesz Israelų, padawė juos rankosna płėszytoju, kurie pagawo juos, ir pardawė neprietelumus, gywenusiemus aplinkom, nei gałėjo atsispirt prieszamus sawo;
15. bet kur tiktai norėtu eiti, ranka Wieszpaties buwo ant ju, kaip yra byłojęs, ir prisiegęs jiemus; ir łabai buwo priwarginti.
16. Ir pabudino Wieszpats sudżas, kurie juos iszwaduotu isz ranku naikanczu[2]; bet nei ju nenorėjo kłausyt,
17. pałodą darydami su diewais swetimais, ir kłoniodamies jiemus. Weikiai pametė kelą, kurian buwo ineję tėwai ju; ir kłausydami įsakymu[3] Wieszpaties wisa ką darė atwirsczai.
18. Ir Wieszpats pabudinęs sudżas, dienosę ju lenkdawosi miłaszirdystėn, ir kłausydawo dėjawimo pawargusiu, ir waduodawo juos isz ażumuszimo naikanczu.

[1] żmoniju ← giminiu [2] naikanczu ← naikanczu; juos [3] įsakymu ← įsakymo Diewo

19. Numirus gi sudżai, pagrįždawo ir daug darydawo błogiaus, neg darė tėwai ju, sekdami paskui diewus swetimus, tarnaudami jiemus, ir kłoniodamies jiemus. Nepametė iszsiradimu sawo ir kelo kieczausio, kuriuomi waikszczot paprato.
20. Ir papyko ażusidegimas Wieszpaties ant Israelaus, ir tarė: Kadą gi niekais pawertė giminė szitoji sankałbą mano, kurią buwau sukałbėjęs su tėwais ju, ir bałso mano kłausyt paniekino:
21. ir asz neisznaikinsiu giminiu, kurias paliko Iosue, ir numirė,
22. idant josę isztircza Israelų, ar sergi kelą Wieszpaties, ir waikszczoja juomi, kaip sergėjo tėwai ju, ar ne.
23. Paliko tad Wieszpats wisas gimines szias, ir weikiai iszwerst nenorėjo: nei padawė rankosna Iosues.

Pareiszkinimai.

1. *Aniołas Wieszpaties.* Tartum tas pats buwo Aniołas, kuris jau Galgalosę buwo pasirodęs. Ios. V. 13. Wieni sako, buwęs Gabrijelus, kiti, jog Mykołas, kiti gi, jog koks pranaszas ir wieta paminėta isz kur atojo. Pranaszui wardas Anioło ne naujiena. – *Isz Galgalu.* Kur tiek gawo geradėjysczu, atnaujino sandarą per apipiaustymą. – *Wieton werkianczu.* Wieton kur werkė, iszgirdę Anioło żodį. Sakoma, wieta toji buwusi Silo, delto kad ten (eil. 5.) apierawojo apieras Wieszpati; niekur kitur nedałaista apierawoti, tiktai prie szėtrai Wieszpaties; Szėtra gi tadą buwo Siloj (Iudic. VI, 20, 26; XIII, 19.)
3. *Ant nuopuolo.* Isz to jums bus nuopuolys.
6. *Pałaidė tad Iosue.* Perraszyta cza isz knįgos Iosue XXIV. Nors pasirodymas Anioło[1] atsitiko Iosuei numirus. Zodżai gi cza įraszyta rodżant, kaip iłgai Zydai Diewui isztikimi buwo, ir kaip ir krito stabmeldystėn.
11. *Tarnawo Baalim.* Baal żenklina ponas, kartais teip wadina wisus diewus ir deiwes, kartais wieną kurį diewą ar deiwę, pridėdami jo wardą; teip Baal Beŕot.
13. *Astarothai.* Wardas reiszkia kelatą deiwiu moteriszku.
15. *Kur tiktai norėtu eit.* Ką tiktai pradėtu dirbt. – *Ranka Wieszpaties buwo ant ju.* Ebr. ir 70: ant ju pikto buwo ant ju. – *Prisiegęs.* Levit. XXVI, 14., Deut. XXVIII, 15. – *Ir łabai buwo priwarginti.* Suspausti. –
16. *Ir pabudino.* Wienus pats Diewas, kitus żmonija.
18. *Ir waduodawo juos.* Kartais wadinasi iszganytojais Iudic. III, 9, 12.
19. *Kelo kieczausio.* Nusidėjimu kelas kietas griaudimais, płakimais, nełaimėmis.
22. *Idant juos isztircza.* Ebr. ir 70. gundycza.
23. *Paliko.* Neisznaikino.

[1] pasirodymas Anioło – įtrp.

Padėjimas III.

Draugė Israelitu su pagonais, pasitaisymas ir iszwadawimus per Othonielą, Aodą ir Samgarą.

1. Szios yra giminės, kurias Wieszpats paliko, idant ławintu jomis Israelų, ir wisus, kurie nebuwo żinoję karioniu Chananeju;
2. idant potam iszmoktu sūnūs ju kauties su neprietelumis, ir turėt prieprotį kowimosi:
3. penkis kunigaikszczus Philistinu, ir wisą Chananeją ir Sidonietį, ir Heweją, gywenusį ant kałno Libano, nuog kałno Baal Hermon iki ineigai Emath.
4. Ir paliko juos, idant jais isztirtu Israelų, ar kłauso įsakymu Wieszpaties, kuriuos buwo prisakęs tėwamus ju per ranką Maiżiesziaus, ar ne.
5. Ir teip sūnūs Israelaus gyweno widuryj Chananejo ir Hethejo ir Amorrhejo, ir Pherezejo ir Hewejo ir Iebusejo;
6. ir ėmė moteris dukteris ju, ir patys dukteris sawo ażu sunu ju nudawė, ir tarnawo diewamus ju.
7. Ir darė pikta akysę Wieszpaties, ir ażumirszo Diewą sawo, tarnaudami Baalim ir Astaroth.
8. Ir papykęs priesz Israelų Wieszpats iszdawė juos rankosna Chusano Rasathaim, karalaus Mesopotamijos, ir tarnawo jamui asztuonelus metus.
9. Ir szaukėsi Wieszpatiesp; kuris pabudino jiemus iszganytoją, ir iszwadawo juos, Othonielį sakau sunų Cenezo, brolį Kalebo jaunį;
10. ir buwo jamę Dwasia Wieszpaties, ir sudyjo Israelų. Ir iszejo kautusi, ir iszdawė Wieszpats rankosna jo Chusaną Rasathaim, karalų Sirijos, ir apgniażė jį.
11. Ir aptiłko żemė keturias deszimtis metu; ir numirė Othoniel, sunus Cenez.
12. Pridėjo gi sunūs Israelaus daryt piktą akysę Wieszpaties; kuris sustiprino priesz juos Egloną, karalų Moab, delto kad padarė piktą akysę jo.
13. Ir prisegė jamui sunus Ammon ir Amalek; ir nuejo ir pamuszė Israelų, ir paėmė Miestą Palmu.
14. Ir tarnawo sunus Israelaus Eglonui, karalui Moab, asztuonioliką metu;
15. ir potam szaukėsi Wieszpatiesp, kuris pabudino jiemus iszganytoją wardu Aod, sunų Gera, sunaus Iemini, kuris wartojo abiem rankom ażu deszinę. Ir nusiuntė sunus Israelaus per jį dowanas Eglonui, karalui Moab.
16. Kuris pasidirbo sau kaławiją dwiaszmenį, turintį widuryj kotą iłgumo płasztako rankos, ir prisijuosė jį po apisiautą ant deszinės strėnos.
17. Ir padawė dowanas Eglonui, karalui Moab. Buwo gi Eglon riebus per daug.
18. Ir padawęs jamui dowanas, ejo paskui sawo draugę, kurie su juomi buwo ataję.
19. Ir pagrįżęs isz Galgalu, kur buwo bałwonai, tarė karalui: Zodį słapų turiu del tawęs, o karalau. Ir anas liepė tyłėt; ir iszejus wisiemus, kurie aplink jį buwo,
20. inejo Aod pas jį, sėdėjo gi wasarinėj grįczoj pats wienas ir tarė: Zodį Diewo turiu tau. Kuris tuoj atsikėłė isz sosto.
21. Ir isztiesė Aod kairę ranką, ir isztraukė peilį isz deszinės strėnos sawo, ir inbedė jį piłwan jo

22. teip stiprai, jog kotas paskui geležį parlindo žaizdon, ir riebiausiais taukais ažusikimszo. Nei isztraukė kaławijo, bet teip, kaip buwo sudawęs, paliko kunę; ir tuoj per słapumas prigimimo piłwo męszłai pratruko.
23. Aod gi ažudaręs rupestingiausiai duris grįczos, ir ažurakinęs spynąj,
24. per ažupakalį iszejo. Ir tarnai karalaus ineję pamatė ažudarytas duris grįczos, ir tarė: Gal widuriuoja wasarinėj grįczoj.
25. Ir pałaukę iłgai, kołei ažusigėdino, ir regėdami, jog niekas neatadaro, paėmė raktą; ir atwėrę atrado poną sawo žemėj gulint numirusį.
26. Aod gi, aniemus nusigandus, pabėgo, ir praeję pro wietą bałwonu, isz kur buwo pagrįžęs. Ir atajo ing Seirath,
27. ir tuoj sutriubawo triubą ant kałno Ephraim; ir nużengė su juomi sunus Israelaus, paczamui prieszakyj eitant.
28. Kuris tarė jiemus: Sekit paskui manę: nes iszdawė Wieszpats neprietelus musu Moabitus rankosna musu. Ir nużengė paskui jį, ir apstatė brastas Iordono, kuriomis perbrenda ing Moab, ir nełaidė pereit niekam;
29. bet pamuszė Moabitus anamę metę, aplink deszimtį tukstantu[1], wisus twirtus ir stiprus wyrus; nei wienas isz ju negałėjo isztrukti.
30. Ir pażemintas yra Moab anoj dienoj po ranką Israelaus; ir aptiłko žemė asztuonias deszimtis metu.
31. Po sziamui buwo Samgar, sunus Anath, kuris pamuszė isz Philisthiim szeszis szimtus wyru žagrę; ir anas teipogi apgynė Israelų.

Pareiszkinimai.

1. *Idant ławintu jomis Israelų.* Ebr: *isztirtu.* – *Kurie nebuwo žinoję karioniu Chananeju.* Kurie nebuwo ju regėję ir datyrę.
2. *Idant potam iszmoktu sunus ju kauties su neprietelumis.* Idant iszmoktu karionės weikało.
3. *Kunigaikszczus.* Satrapas. Žodys persiszkas. – *Nuog kałno Baal Hermon.* Teip pramintas kałnas nuo bałwono Baal, stowėjusio ant Hermon arti kałno Antilibano, žiemiuosę nuo Palestinos. – *Iki ineigai Emath.* Nekurie sako, buwusi tai Antiochija.
7. *Akysę Wieszpaties.* Jam regint ir kaltinant. – *Tarnaudami Baalim ir Astaroth.* Ebr: *Aseroth*; 70: *Baalim ir gojamus.*
8. *Iszdawė juos.* Ebr. *pardawė.* – *Chusan Rasathaim.* Žodys ženklina dwi piktybi. – *Karalaus Mesopotamijos.* Mesopotamija ebraiszkai wadinasi Sirija dwieju upiu. 70: Sirija upiu. Terp Tigro ir Euphrates. – *Ir tarnawo.* Mokėdami brangią duoklę.
9. *Iszganytoją.* Gerai sako szw. Augustinas, ir iszganytoju wadinasi ir žmogus, per kurį Diewas iszgano.
10. *Ir buwo jamę Dwasia Wieszpaties.* Syła, galybė, yszmintis, noras kauties, karsztybė waduojant Israelų. – *Ir apgniaužė jį.* Ebr: ir ranka jo buwo stipra ant jo.

[1] tukstantu – antrasis *tu* tais.

11. *Ir aptiłko żemė.* Aptiłko karionės, płėszmai, religija ir zokonai pildėsi.
12. *Pridėjo gi sunus Israelaus daryti piktą.* Numirus Othonielui. – *Sustiprino.* Bediewį pagoną płakdamas nusidėjėlus.
13. *Ir prisegė jamui.* Pritraukė. – *Pamuszė Israelų.* Padarė didę blėdį ir dalą żemės ażuejo. – *Paėmė miestą Palmu.* Iericho, łaukus.
14. *Ir tarnawo... Eglonui... asztuonioliką metu.* Tarnawo karalui Mesapotamijos asztuonelus metus; didyn einant kaltybei, didinasi ir kankymas. –
15. *Wardu Aod.* Antras sudża Israelaus. Pirmasys buwo Othoniel. Aod żenklina: girckus; jog priweikė Egloną. – *Sunų Gera sunaus Iemini.* Isz gentijos Beniamino. – *Kuris wartojo abiem rankom ażu deszinę.* Lygiai kairę[1] kaip deszinę.
16. *Kaławiją dwiaszmenį.* Abi szali aszmeniuoti, be briaunu.
18. *Ejo paskui sawo draugę.* Iszłaidė kitus, ażudengdamas nuo atsakymo.
19. *Liepė tyłėt.* Nesakyt prie kitiems.
26. *Ir atajo ing Seirath.* Pakrasztyję gentijos Beniamino prie kałnui Ephraim.
27. *Prieszakyj eitant.* Pirma wisu.
31. *Po sziamui buwo Samgar.* Nėra żinios isz kokios gentijos.

Padėjimas IV.

Kowa Deboros Pranaszės ir Barako priesz Sisarą, kariawedį karalaus Iabino, ir Sisaros smertis nuog Iahel Haberienės.

1. Ir pridėjo sunūs Israelaus daryt pikta akysę Wieszpaties po smerti Aodo,
2. ir iszdawė juos Wieszpats rankosna Iabino, karalaus Chanaano, karalawusio Asorę; ir turėjo wadą karios sawo wardu Sisarą; patsai gi gyweno Harosethę pagonu. (1. Reg. XII, 9.)
3. Ir szaukėsi sunus Israelaus Wieszpatiesp; nes turėjo dewynis szimtus weżimu dalgėtu, ir per dwi deszimti metu łabai buwo juos prispaudęs.
4. Buwo gi Debbora pranaszė, motė Lapidotho, kuri sudyjo żmoniją anamę metę.
5. Ir sėdėjo po palmą, kuri wadinosi jos wardu, terp Rama ir Bethel ant kałno Ephraim; ir żengdawo pas ją sunus Israelaus ant kiekwieno sudo.
6. Kuri pasiuntė ir paszaukė Baraką, sunų Abinoemo isz Kedos Nephthali, ir tarė jamui: Prisako tau Wieszpats Diewas Israelaus: Eik, ir wesk karią ant kałno Thabor, ir pasiimsi su sawimi deszimtį tukstantu kariaunįku, isz sunu Nephthali ir isz sunu Zabulono:
7. asz gi atwesiu tawęsp wieton upelo Cison, Sisarą kunigaikształ karios Iabino, ir weżimus jo ir wisą daugybę, ir iszduosiu juos rankon tawo.
8. Ir tarė jai Barak: Jei eisi su manimi, eisiu: jei nenorėsi eiti su manimi, neisiu.
9. Kuri tarė jamui: Eisiu tieg su tawimi, bet szį kartą pergałėjimas nebus paskaitytas tau, delto kad rankoj moteriszkės bus iszduotas Sisara. Taigi kėłėsi Debora, ir ejo su Baraku ing Kedes.

[1] kairę – *k* tais.

10. Kuris, paszaukęs Zabuloną ir Nephthalį, žengė su deszimtimi tukstantu kariaunįku, turėdamas Debborą draugėj sawo.
11. Haber gi Cinejas buwo kitados atstojęs nuog kitu Cingiu, brolu sawo, sunu Hobabo sangenczo Maižiesziaus, ir pastatęs gėtras iki słėniui, wadinamamui Sennim, buwusiamui ties Kedes.
12. Ir duota buwo žinia Sisarai, jog užužengė Barak, sunus Abinoem, ant kałno Thabor;
13. ir surinko dewynis szimtus dalgėtu wežimu, ir wisą Karią isz Haroseth pagonu upelop Cison.
14. Ir tarė Debbora Barakui: Kelkis, nes szioji yra diena, kurioję iszdawė Wieszpats Sisarą rankosna tawo: ir pats yra wadas tawo. Nužengė tad Barak nuog kałno Thabor, ir deszims tukstantu su juomi.
15. Ir nugąsdino Wieszpats Sisarą, ir wisus wežimus jo, ir wisą daugybę nasruosę kaławijo iszwydus Baraką; teip łabai, jog Sisara, nuszokęs nuog wežimo, pėsczas bėgo, (Ps. LXXXII, 10.)
16. ir Barak wijo bėganczus wežimus, ir karią iki Haroseth pagonu, ir wisa neprietelu daugybė iki paskutiniamui krito.
17. Sisara gi bėgdamas pribuwo gėtron Iahelos, moteries Habero Cinejo. Nes buwo pakajus terp Iabino karalaus Azoro, ir namu Habero Cinejo.
18. Iszejusi tad Iahel pasitiktu Sisaros, tarė jamui: Ineik pas manę, pone mano: ineik, nebijokis. Kuris inejęs gėtron jos, ir apidengtas nuog jos apisiautą,
19. tarė jai: Duok mań, meldžu, szłaką wandenies, nes troksztu łabai. Kuri atwėrė[1] indą pieno, ir dawė jamui gerti, ir apidengė jį.
20. Ir tarė Sisara jai: Stowėk prie durim gėtros: ir kai atais kas kłausdamas tawę, ir tarydamas: Ar cza yra kas? atsakysi: Nėra nieko.
21. Tai paėmė Iahel wynį gėtros, imdama kartu ir kujį; ir inejusi pasłapczom, ir tyłomis pridėjo int smilkinį gałwos jo wynį, ir sudawusi kuju inbedė smagenysna iki žemei; kuris miegą prigłaudęs smerti nuswaigo, ir numirė.
22. Ir sztai, Barak wydamas Sisarą atbėgo; ir iszejusi Iahel pasitiktu jo, tarė jamui: Eik szen, ir parodysiu tau wyrą, kurio jieszkai. Kuris inejęs pas ją, iszwydo Sisarą gulint numirusį, ir wynį inbestą smilkinyj jo.
23. Nužemino tad Diewas dienoj anoj Iabiną, karalų Chanaano, akysę sunu Israelaus;
24. kurie augo kasdiena ir stiprą ranką spaudė Iabiną, iki kołei sunaikino jį.

Pareiszkinimai.

1. *Po smerti Aodo.* Nepaminėta Samgar, delto kad suwisu trumpai tesudyjo Israelų.
2. *Ir iszdawė juos Wieszpats.* Ebr. *pardawė.* – *Iabino, karalaus Chanaano.* Wieno isz waiku to Iabino, kuris paminėta Ios. XI, 1. – *Asorę.* Miestas Iosues iszardytas ir sudegintas (Ios. XI, 11), bet Chananeju potam atstatytas. – *Harosethę pagonu.* Daug ten gyweno pagonu.

[1] atwėrė ← atwėrusi

3. *Dewynis szimtus weżimu dalgėtu.* Ziur Iudic. I, 19.
4. *Motė Lapidotho.* S. Ambroz. sako buwusi naszlė. Szw. Ieronimas, gina. – *Kuri sudyjo żmoniją.* Nors be aukszczausios waldżos.
5. *Terp Rama ir Bethel.* Pakrasztyję dwieju gentiju Ephraimo ir Beniamino. – *Ant kalno Ephraim.* Gentijoję Ephraimo kalnuotoję.
6. *Paszaukė Baraką.* Diewo inkwępta, ar liepta. – *Isz sunu Nephthali ir isz sunu Zabulono.* Tu dwieju gentiju krasztai siekė kalną Thabor.
8. *Jei eisi su manimi, eisiu, jei nenorėsi eiti su manimi, neisiu.* Neskubota pakłusnybė, nedrąsmė. –
9. *Rankoj moteriszkės bus iszduotas Sisara.* Debora wedė karią, Iahel ażumuszė Sisarą. –
10. *Zabuloną ir Nephthalį.* Gentijas Zabulono ir Nephthali.
11. *Haber gi Cinejas.* Ziur Iudic. I, 16. – *Iki słėniui, wadinamamui Sennim.* Ebraiszkas żodys żenklina ir słėnį ir ążuolą. 70: *iki ążuołui.* Bet słėnyję buwo ążuolynas. –
12. *Ant kalno Thabor.* Kalnas Thabor nuo Nazareto dwi adyni keło, buwo gentijoję Zabulono. Arti buwo Harosethę, Sisara su sawais weżimais dalgėtais ir karią.
13. *Upelop Cison.* Isztekanczop isz kalnu Thabor, Hermon ir Gelboe ir tekanczop wieną szaką widużemesna mariosna, kitą eżeran Genezaret. –
14. *Szioji yra diena.* Diewo paskirta, geriaus neg żmogaus yszminties sumanyta. – *Rankosna tawo.* Tu pergałėsi, Iahel ażumusz. –
15. *Nugąsdino.* Nekurie raszo buwę wiesułai ir perkunai.
17. *Gėtron Iahelos.* Gėtron moteru. – *Habero Cinejo.* Wieni Cinejai nusigabeno pustynėn Arad, kiti gentijon Zabulono, terp tu buwo ir Haber.
21. *Pasłapczom ir tyłomis.* Karionės metę teisingos, neprietelus naikina ir pasałomis. Iahel ażumuszė Sisara, budama Diewo inkwępta, ir nenusidėjo.

Padėjimas V.

Dėkawonė Diewui Debboros ir Barako ażu pergałėjimą neprietelu.

1. Ir giedojo Debbora ir Barak, sunus Abinoemo, anoj dienoj, tarydami:
2. Kurie patys apierawojot isz Israelaus duszias jusu baisybėn, łaiminkit Wieszpati.
3. Kłausykit karalūs, ausim perimkit kunigaikszczai: Asz esmi, asz esmi, kuri Wieszpati giedmi, jiedosiu Wieszpati Diewui Israelaus.
4. Wieszpatie, tau iszeitant isz Seir, ir pereitant per szalis Edom, żemė krutėjo, dangūs ir debesys warwėjo wandenimis.
5. Kałnai tekėjo nuog weido Wieszpaties, ir Sinai nuog weido Wieszpaties Diewo Israelaus.
6. Dienosę Samgar sunaus Anath, ir dienosę Iahel iłsėjosi takai: ir kurie jais waikształinėdawo, waikszczojo pėdais be takiais.
7. Lowėsi stiprieji Israeluję, ir aptiłko, kołei kėłėsi Debbora, kėłėsi motyna Israeluję.
8. naujas kariones aprinko Wieszpats, ir wartus neprietelu pats iszwertė: skida ir driauczus jei pasirodytu keturiosę deszimtysę tukstantu Israelaus.

9. Szirdis mano myli kunigaikszczus Israelaus, kurie patys norėdami apierawojotes baisybėn: łaiminkit Wieszpati.
10. Kurie žengiat ant žibanczu asiłu, ir sėdit sudę, ir waikszczojat kelu, byłokit.
11. Kur sudużo weżimai, ir neprietelu pasmaugta yra karia, ten bunai apsakomos teisybės Wieszpaties ir małonumas stipriemus Israelaus: tadą nużengė żmonija Wieszpaties, wartump[1] ir gawo wyriausybę.
12. Kelkis, kelkis, Debbora, kelkis, kelkis, ir byłok giesmę: kelkis Barak, ir suimk sugautus tawo, sunau Abinoem.
13. Iszwaduotos yra liekanos żmonijos, Wieszpats stipruosiuosę kowėsi.
14. Isz Ephraimo isznaikė juos Amalekan[2], ir po jamui isz Beniamino żmonijosna tawosna o Amalekai: isz Machiro kunigaikszczai nużengė, ir isz Zabulono, kurie karią westu kariautu.
15. Kunigaikszczai Issachar buwo su Deborą, ir Barako pėdais sekė, kuris kaip nuog skardżaus ir prapultin dawėsi baisybėn: persiskyrus priesz sawę Rubenui, didżamislu atsirado rejastis.
16. Kam gyweni terp dwieju krasztu, idant kłausytumai blowimo galwiju? persiskyrus priesz sawę Rubenui, didżamislu atsirado rejastis.
17. Galaad ażu Iordono iłsėjosi, ir Dan gurdo łaiwais: Aser gyweno ant kraszto mariu, ir priepłaukosę trùko.
18. Zabulon gi ir Nephthali padėjo duszias sawo ant smerties szalyję Meromes.
19. Pribuwo karalūs ir kowėsi, kowėsi karalūs Chanaano Thanachę ties wandenimis Mageddo, ir wienok nieko negawo płėszdami.
20. Isz dangaus kautasi priesz juos: żwaizdės, budamos eiloj ir bėgimę sawo, priesz Sisarą kowėsi.
21. Upelys Cison wiłko numirėlus ju, upelys Kadumim, upelys Cison; sumindyk duszia mano twirtuosius.
22. Nagos arklu krito bėgant smagiai, ir kulais wirstant stipriausiemus neprietelu.
25. Prakeikit żemę Meroz, tarė Aniołas Wieszpaties: prakeikit gywentojus jos, jog neatajo ant padėjimo Wieszpati, ant pagełbėjimo stipriausiemus jo.
24. Pagirta terp moteru Iahel, motė Habero Cinejo, ir bus pagirta gėtroj sawo.
25. Wandenies praszanczamui pieną dawė, ir taurėj kunigaikszczu ataneszė swiestą.
26. Kairę ranką isztiesė ing wynį, ir deszinę ing kuju kalwiu, ir ażugawo Sisarą, jieszkodama gałwoj żaizdai wietos, ir smilkinį stiprai perskrosdama.
27. Terp koju jos griuwo, nuswaigo, ir numirė: wolojosi prie kojom jos, ir drybsojo beduszys ir wargulys.
28. Pro łangą żiurėdama, staugė motyna jo, ir isz seklyczos kałbėjo: Ko trunka grįžt weżimas jo? Ko ażutruko kojos ketweri weżimu[3] jo?
29. Wiena iszmintingesnė ażu kitas moteris jo, sziuos żodżus anytai atsakė:
30. Begne płėszmus nun dalija, ir grażiausia moteriszkė bus iszrinkta jamui: rubai tułu krosu Sisarai duostis płėszmui, ir daiktai tuli kakłamus dabint kraunasi.

[1] wartump – įtrp. [2] Amalekan – *an* tais. [3] weżimu – įtrp.

31. Sziteip prażunai wisi neprietelūs tawo, Wieszpatie: kurie gi myli tawę, kaip saulė užutekėdama blisga, teip spindai.
32. Ir buwo tyki žemė per keturias deszimtis metu.

Pareiszkinimai.

1. *Ir giedojo Debbora ir Barak.* Iudėjo ir giedojo szią giesmę pranaszė Debora.
4. *Tau iszeitant isz Seir.* Mislis sziu žodžu Deut. XXXIII, 2; arba: Wieszpats perwesdamas sawo žmoniją per Idumeją ir kitas žemes, łabai nugąsdino gimines. – *Dangūs ir debesys warwė jo wandenims.* Iszgąsczo prakaitu apsipyłęs, lig sakytu: Wisas swietas sudrebo. (Exod. XIX, 18.)
5. *Kałnai tekėjo.* Kałnai sudrebo ir tartum sutirpo, kaip kitados Sinai (Exod. XIX, 18.)
6. *Dienosę Samgar... dienosę Iahel.* Wisamę metę nuo Aodo iki sziam pergałėjimui dwi znaimiausi asabi, wienos ir kitos lyties, buwo Samgar ir Iahela. – *Ilsėjosi takai.* Prisakymu Diewo, niekas ju nebemynė. Užtiko kankis Diewo. Piktadėjai apgułė takus, reikė jieszkoti pasłapczomis pėdu be tako.
7. *Lowėsi stiprieji Israeluję ir aptiłko.* Nebuwo kam piktadėju suturėt. – *Motyna Israeluję.* Jog iszwadawo žmoniją.
8. *Naujas kariones aprinko Wieszpats.* Ir kėłė jas priesz neprietelus Israelaus. – *Skida ir driauczus jei pasirodytu keturiosę deszimtysę tukstantu Israelaus.* Wisoj karioj Israelaus nebuwo nei driauczaus, nei skidos. Diewas neprietelus pakłupdė.
10. *Kurie žengiat ant žibanczu asiłu.* Senobėję jodinėdawo didumenė ant bałtu asiłu. – *Sėdit sudę.* Sudydami. – *Waikszczojat kelu.* Chald. waikszczos kelu apsakinėdami galybes kurios stojosi jiem. – *Byłokit.* Zodžus: Łaiminkit Wieszpati (eil. 9.).
11. *Teisybės Wieszpaties.* Atkerszusios Chananejams nuodemes. – *Małonumas.* Gełbant isz nełaimės. *Wartump.* Imant neprietelu miestus.
13. *Liekanos žmonijos.* Iabino prispaustas.
14. *Isz Ephraimo isznaikė juos Amalekan, ir po jamui isz Beniamino žmonijosna tawosna, o Amalekai.* Karia Sisaros nuo kałno Thabor ir upelo Cison pradėjus, isz wisur atstumta, iszgrusta, Amalekan parwaryta. – *Isz Machiro.* Sunaus Manasses, pagyrimas kunigaikszczams Manassitams.
15. *Kuris kaip nuog skardżaus ir prapultin dawėsi baisybėn.* Szoko ant teip baisiu neprietelu. *Persiskyrus priesz sawę Rubenui.* Wieniems Rubenitams norint karionės, kitiems ne. – *Didžamis su atsirado rejastis.* Kunigaikszczu.
16. *Kam gyweni terp dwieju krasztu?* Nei puoli ant neprietelu, nei eini draugėn Israelaus, pateikauji. – *Idant kłausytumai blowimo galwiju.* Nesirupindamas apie bendrą nełaimę.
17. *Galaad ažu Iordono iłsėjosi.* Gentijos ažu Iordono nesirupino. – *Dan gurdo łaiwais.* Mainaudamas. *Aser gyweno ant kraszto mariu.* Nieko nedarė del bendro gero.
18. *Zabulon gi.* ir Nephthali nebijojo smerties. – *Szalyję Merome.* Ebr. *łaukas auksztu.* Kałnas Thabor, kurio wirszuję yra lyguma 26. warstu.
19. *Ties wandenimis Mageddo.* Prie upelui Cison. – *Ir wienok nieko negawo płėszdami.*

70: dowanu sidabro negawo. Yra tai Tapinoza: teip negawo płészmo, jog ir patys liko pergałėti ir sunaikinti. –

20. *Isz dangaus kautasi priesz juos.* Raszo Ioseph Flav. Kowos metę užtikusi baisi audra su szturmais, perkunais, ledais. – *Zwaizdės budamos eiloj ir bėgimę sawo, priesz Sisarą kowėsi.* Aniołai sujudino wisą prigimimą priesz Sisarą.
21. *Upelys Kadumim.* Upelo Cison szaka, tekanti ing rytus, wadinusis *Kadumim.* Zodys *Kedom* Rasztę szw. daΩnai ženklina rytus. Gausiai lyjant, pasikėlė, ir numirelus wiłko. – *Twirtuosius.* Kareiwius Sisaros.
22. *Nagos arklu krito.* Numusztos, łuszos.
23. *Prakeikit žemę Meros.* Kokia tai buwo žemė Meroz, nejusi szwenton karionėn, nėra žinios. – *Tarė Aniołas.* Tikras, begne szw. Mykolas, wadas tos karionės ir apgynėjas Israelitu.
25. *Taurėj kunigaikszczu.* Indę padabintamę, brangiamę. *Swiestą.* Prėską riebų pieną.
28. *Isz seklyczos.* Wirszutinės, patogios pasižiurėti.
29. *Wiena iszmintingesnė.* Norėdama pasirodyti iszmintingą.
32. *Ir buwo tyki žemė.* Žiur Iudic. III, 11.

Padėjimas VI.

Ažuejimas Madijanitu, pasirodymas Anioło Gedeonui, sutrupinimas bałwono Baalo.

1. Padarė gi sunūs Israelaus pikta akysę Wieszpaties; kuris iszdawė juos rankon Madijano septynelus metus,
2. ir prispausti buwo łabai nuog ju. Ir padarė sau ołas ir urwus kałnuosę, ir wietos stipriausio apginkło ant atsispyrimo.
3. Ir pasėjus Israelui, atžengdawo Madijan ir Amalek, ir kitos rytieczu giminės;
4. ir pas juos pasistatę gėtras, kaip budawo žołėsę wisa, naikydawo iki ineigai Gazos; ir suwisu nieko nepalikdawo prigulinczo gywatai Israeluję, nei awiu, nei jauczu, nei asiłu.
5. Nes patys ir wisi ju galwijai ataidawo su gėtromis sawomis, ir kaip skerai wisa pripildydawo, nesuskaityta daugybė žmoniu ir kupranugariu, ką tiktai buwo palietę naikydami.
6. Ir łabai yra nužemintas Israelus akysę Madijano.
7. Ir szaukėsi Wieszpatiesp, melsdamas pagełbos priesz Madijanitus.
8. Kuris siuntė jiemus wyrą pranaszą, ir byłojo: Tai sako Wieszpats Diewas Israelaus: Asz jus iszżanginau isz Egipto, ir iszwedżau jus isz namu wergijos,
9. ir iszwadawau isz rankos Egiptėnu ir wisu neprietelu, kurie wargino jus: ir iszmeczau juos jumus ineitant, ir atadawiau jumus žemę ju.
10. Ir tariau: Asz Wieszpats Diewas jusu, nebijokites diewu Amorrheju, kuriu žemėj gywenat. Ir nenorėjot kłausyt bałso mano.
11. Atajo gi Aniołas Wieszpaties, ir sėdėjo po ąžuołu, buwusiu Ephroj, ir prigułėjusiu Ioasui, tėwui szeimynos Ezri. Ir Gedeonui sunui jo kulant ir wėtant jawus trėszkinėj, idant pabėgtu nuog Madijano,

12. pasirodė jamui Aniołas Wieszpaties, ir tarė: Wieszpats su tawimi, wyru stipriausis.
13. Ir tarė jamui Gedeon: Meldžu, mano Pone, jei Wieszpats yra su mumis, kodel paėmė mus szita wisa? kur yra dywynumai jo, kuriuos apsakė tėwai musu, ir tarė: Isz Egipto iszwedė mus Wieszpats? Nunai gi apłaidė mus Wieszpats ir iszdawė rankon Madijano.
14. Ir atsiżwelgė ing jį Wieszpats, ir tarė: Eik szioj stiprybėj tawo, ir iszwaduosi Israelų isz rankos Madijano: żinok jog siunczau tawę. (1. Reg. XII, 11.)
15. Kuris atsakydamas tarė: Meldžu, mano Wieszpatie, kumę iszwaduosiu Israelų? sztai, szeimyna mano łėczausia yra Manassėj, ir asz mażiausis namuosę tėwo mano.
16. Ir tarė jamui Wieszpats: Asz busiu su tawimi: ir pamuszi Madijaną, kaip wieną wyrą.
17. Ir anas: Jei radau, sako, mylistą po akim tawo, duok mań żenklą, jog tu esi, kuris byłai mań.
18. Nei atsitrauk isz cza, kołei pagrįsziu tawęsp, neszdamas apierą, ir apierawodamas tau. Kuris atsake: Asz pałukėsiu atajimo tawo.
19. Taigi iszėjo Gedeon, ir iszkepė ożį, ir isz miłtu mieros prėskas duonas; ir mėsas indėjęs sudaretin, ir wirałą mėsiszką inpyłęs puodan, nuneszė[1] wisa po ąžuołu, ir apierawojo jamui.
20. Kuriamui tarė Aniołas Wieszpaties: Paimk mėsas ir prėskas duonas, ir padėk ant uołos anos, ir wirałą ażupilk isz wirszaus. Ir padarius sziteip,
21. isztiesė Aniołas Wieszpaties gałą łazdos, kurią turėjo rankoj, ir palietė mėsas ir duonas prėskas; ir żengė ugnis isz uołos, ir mėsas ir prėskas duonas suėdė; Aniołas gi Wieszpaties isznyko isz akiu jo.
22. Ir iszwydęs Gedeon, jog buta Anioło Wieszpaties, tarė: Ai, mano Wieszpatie Diewe, jog regėjau Aniołą Wieszpaties weidu weidan.
23. Ir tarė jamui Wieszpats: Pakajus su tawimi: nebijokis, nenumirsi.
24. Pastatė tad ten Gedeon ałtorių Wieszpati, ir praminė jį, Wieszpaties pakajumi, iki sziai dienai. Ir tebėsant jamui Ephroj, kuri yra szeimynos Ezri,
25. anąnakt tarė Wieszpats jamui: Paimk werszį tėwo tawo, ir kitą werszį septynelgį, ir iszgriausi ałtorių Baalo, kuris yra tėwo tawo: ir gojų, esantį aplink ałtorių iszkirsk:
26. ir pastatysi ałtorių Wieszpati Diewui tawo wirszunėj uołos szitos, ant kurios pirma padėjai apierą: ir paimsi werszį antrąjį, ir apierawosi wisodeginį ant kruwos małku, kurias isz gojaus sukirsi.
27. Paėmęs tad Gedeon deszimtį wyru isz tarnu sawo, padarė kaip buwo prisakęs jamui Wieszpats. Bijodamas gi namu tėwo sawo, ir żmoniu ano miesto, dieną nenorėjo to daryt, bet wisa naktyj iszpildė.
28. Ir atsikėlę wyrai miestelo to ryto, iszwydo sugriautą ałtorių Baalo, ir krumą iszkirstą, ir werszį antrąjį uždėtą ant ałtoriaus, kuris tuomet pastatytas buwo.
29. Ir tarė wienas kitamui: Kas tai padarė? Ir bejieszkant durytojo darbo, buwo pasakyta: Gedeon, sunus Ioaso wisa tai padarė.
30. Ir tarė Ioasui: Iszwesk sunų tawo szen, idant numirtu, jog sugriowė ałtorių Baalo, ir iszkirto krumą.

[1] nuneszė ← ataneszė

31. Kuriemus anas atsakė: Bau atkerszėjais este Baalo, idant kautumetes ažu jį? kas yra jo prieszas, numirsztai pirma rytdienos: jei yra Diewu, atkerszie pats tamui, kas pakasė ałtorių jo.
32. Isz anos dienos pramintas yra Gedeon, Ierobaal, delto kad tarė Ioas: atkerszie sau ant to Baal, kas pakasė ałtorių jo.
33. Tai wisas Madijan ir Amalek, ir rytieczu żmonijos susirinko draugėn, ir pereję Iordoną, pastatė taworijas słėnyj Iezrael.
34. Dwasia gi Wieszpaties apwiłko Gedeoną, kuris triubuodamas triubą suszaukė namus Abiezero, idant sektu paskui jį.
35. Ir siuntė siuntinius wisai Manassei, kuri ir pati sekė paskui jį; ir kitus siuntinius Aserui ir Zabulonui ir Nephthali, kurie pasitiko jį.
36. Ir tarė Gedeon Diewui: Jei iszganysi mano ranką Israelų, kaip esi byłojęs,
37. padėsiu szitą kezułą wilnu ant pado: jei rasa bus ant wieno kezuło, ir ant wisos żemės sausumas, żinosiu, jog per ranką mano, kaip esi byłojęs, iszwaduosi Israelų.
38. Ir stojosi teip. Ir naktyj atsikėłęs, iszsunkęs kezułą, bludą rasos pripyłė.
39. Ir tarė wėl Diewui: Nesirustinie ażusidegimas tawo priesz manę, jei dar kartą tirsiu, żenkło jieszkodamas ant kezuło. Meldżu, idant ant wieno kezuło butu sausa, ir wisa żemė szłapia nuog rasos.
40. Ir padarė Diewas anąnakt, kaip buwo meldęs; ir buwo sausumas ant wieno kezuło, ir rasa wisoj żemej.

Pareiszkinimai.

1. *Rankon Madijano.* Madijanitai buwo prowaikiais Abraomo isz Ceturos. – *Septynelus metus.* Trumpiaus neg pirma; bet didesniamę wargę. –
3. *Ir Amalek.* Prowaikiai Ezauo. Gen. XXXVI, 12. – *Ir kitos rytieczu giminės.* Gywenusios rytuosę nuo żemės szwentos.
4. *Iki ineigai Gazos.* Wakaruosę pamarėję widużemiu mariu.
8. *Wyrą pranaszą.* Wardas jo nežinomas nei isz kur buwo.
11. *Atajo gi Aniołas Wieszpaties.* Begne szwentas Mykołas. – *Buwusiu Ephroj.* Gentijoję Manasses; kita Ephra buwo gentijoję Beniamino. – *Tėwui szeimynos Ezri.* Gałwai namu. *Trėszkinėj.* Toj paczoj wietoj kur buwo trėszkinė. – *Idant pabėgtu nuog Madijanitu.* Jo kwieczai.
14. *Ir atsiżwelgė ing jį Wieszpats.* Aniołas, akim miłaszirdystės. – *Eik szioj stiprybėj tawo.* Kurią Diewas dawė ir nun padaugino.
15. *Kamę iszwaduosim Israelų?* Kaip ir kuomi, budamas toks menkas. – *Szeimyna mano yra łėczausia Manassėj.* Palyginus su kitomis. – *Ir asz mażiausis namuosę tėwo mano.* Ir amžiumi ir syłomis. –
16. *Kaip wieną wyrą.* Kaip ne su didę karią, bet su wienu reiktu kauties.
17. *Duok mań żenkłą, joą tu esi, kuris byłai mań.* Akim, ausim juto, meldė żenkło, jog galima tikėti, żadant tokiuos daiktus.
18. *Neszdamas apierą.* Ebr. *dowaną.* Neszė walgį, norėdamas papenėti sweczo. Aniołas pawertė apierą.

20. *Padėk ant uołos.* Idant butu ałtoriumi akmenies nedailinto. (Exod. XX, 25.). – *Wirałą ażupilk isz wirszaus.* Skystas wirałas padidino stebukłą Anioło.
21. *Gałą łazdos.* Kurią rimsczawosi. – *Zengė ugnis isz uołos.* Sudegino kaip wisodeginį.
22. *Ai mano Wieszpatie Diewe.* Tarydawosi žmonės, jog iszwydus Aniołą reiks mirti.
24. *Pastatė... ałtorių.* Tą patį ką eil. 26.
25. *Werszį tėwo tawo.* Jo wieno wardan apierą del Baalo paskirtą. – *Kitą werszį.* Bendrą ir paskirtą wardan wiso miesto apierai del bałwono. – *Septinelgį.* Sulig skaiczumi metu prispaudimo. *Ir iszgriausi ałtorių Baalo, kuris yra tėwo tawo.* Ioas buwo stabmeldys, Gedeon tartum ne. –
26. *Apierawosi wisodeginį.* Aniołui liepiant, gałėjo tai daryti, nors nebudamas kunigu.
31. *Bau atkerszėjais este Baalo?* Patsai pakankins kaltinįką.
32. *Pramintas yra Gedeon, Ierobaal.* Zenklina: prieszas Baalo.
33. *Słėnyj Iezrael.* Miestas to wardo gentijoję Iudos (Ios. XV, 16.) arti kałno Gelboe ir Jordono.
34. *Dwasia gi Wieszpaties.* Žiur Iudic. III, 10. – *Namus Abiezero.* Szeimyną Ezri, sawo.
35. *Pasitiko jį.* Pristajo jo karion.
36. *Jei iszganysi.* Tikėjo, bet patwirtinimo norėjo.
37. *Kezułą.* Wilną wisos awies nukirptos.

Padėjimas VII.

Iszrinkimas Israelitu tinkanczu karionei, pamuszimas Madijanitu, ażumuszimas Orebo ir Zebo.

1. Taigi Ierobaal, kuris ir Gedeon, naktį atsikėłęs, ir wisa žmonija su juomi, atajo pas wersmę, wadinamą Harad; buwo gi taworijos Madijano słėnyj int žiemiu szalį kałwos auksztos.
2. Ir tarė Wieszpats Gedeonui: Daug su tawimi yra žmonijos, nei bus iszduotas Madijan rankosna jos, kad nesigirtu priesz manę Israel, ir tarytu: Mano syłomis esmi iszwaduotas.
3. Byłok žmonijai, ir wisiemus girdintiemus apsakyk: Kas yra baiłus ir bijąsys, pagrįžtai. Ir atsitraukė isz kałno Galaad, ir pagrįžo isz žmonijos dwi deszimti dwi tukstanti wyru, ir tiktai deszims tukstantu teliko. (Deuter. XXVIII, 8; 1. Machab. III, 56.)
4. Ir tarė Wieszpats Gedeonui: Dar žmonijos yra daug, wesk juos wandenump, ir ten isztirsiu juos, ir apie kurį pasakysiu tau, idant eitu[1] su tawimi, eity anas: kuriamui eiti ażuginsiu, pagrįžtai.
5. Ir nużengus žmonijai wandenump, tarė Wieszpats Gedeonui: Kurie lieżuwiu łaks wandenis, kaip łaka szunys, tuos atskirsi skirium: kurie gi kelakłupsti gers, bus kitoj pusėj.
6. Teipgi buwo skaiczus tu, kurie ranką tėkszdami burnon buwo łakę wandenis, trys szimtai wyru; wisa gi kita daugybė buwo[2] gerę kelakłupsti.

[1] eitu – *tu* tais. [2] buwo – įtrp.

7. Ir tarė Wieszpats Gedeonui: Trijuosę szimtuosę wyru, kurie łakė wandenis, iszwaduosiu jus, ir iszduosiu rankon tawo Madijaną: wisa gi kita daugybė grįžtai wieton sawo.
8. Teipgi paėmęs sulig skaiczumi peno ir triubu, wisai kitai daugybei liepė[1] grįžt gėtrosna sawo; ir pats su trimis szimtais wyru dawėsi kowon. Taworijos gi Madijano buwo apaczoj słėnyj.
9. Tą paczą nakt tarė Wieszpats jamui: Kelkis, ir nużengk taworijosna, nes iszdawiau juos rankon tawo:
10. O jeigu bijaisi eiti pats wienas, nużengie su tawimi Phara, tarnas tawo.
11. Ir kai iszgirsi, ką było, tuomet susistiprins rankos tawo, ir drąsesnys nużengsi taworijosna neprietelu. Nużengė tad pats ir Phara tarnas jo dalin taworiju, kur buwo szarwuotu sargybos.
12. Madijan gi ir Amalek, ir wisos rytieczu żmonijos pasliki gułėjo słėnyj, kaip skeru daugybė; kupranugariai buwo teipogi nesuskaityti, kaip smėlys, gulįs pakrasztyj mariu.
13. Ir atajus Gedeonui, sakė kasten sapną artymui sawo, ir sziteip apsakinėjo: Maczau sapną, ir regėjosi mań kaip papełanė pładełė mieżienė rieda, ir nużengia taworijosna Madijano: ir pasiekusi gėtrą, sudawė jon, ir pargriowė, ir su żemę padan sulygino.
14. Atsakė tas kuris byłojo: Cza yra ne kas kitas, tiktai kaławijas Gedeono, sunaus Ioaso wyro Israelito nes iszdawė Wieszpats rankosna jo Madijaną, ir wisas taworijas jo.
15. Ir iszgirdęs Gedeon sapną, ir iszguldymą jo, pasikłoniojo; ir pagrįżo taworijosna Israelaus, ir tarė: Kelkites, nes iszdawė Wieszpats rankosna musu taworijas Madijano.
16. Ir perskyrė tris szimtus wyru ing tris dalis, ir dawė triubas rankosna ju, ir uzbonus dykus ir żiburius widuryj uzbonu.
17. Ir tarė jiemus: Ką regėsit jog asz darau, tai darykit: ineisiu dalin taworiju, ir ką padarysiu, teip darykit.
18. Kai sutriubuos triuba rankoj mano, jus teipogi aplinkom taworiju triubuokit, ir suszukit: Wieszpati ir Gedeonui.
19. Inejo Gedeon, ir trys szimtai wyru, kurie buwo su juomi, dalin taworiju, prasidėstint sargybomus widunakczo, ir prikėłę sargus, ėmė triubomis triubuot, ir daużyt uzbonus ing wienas kitą.
20. Ir aplink taworijas trijosę wietosę sutriubawę, ir uzbonus sudaużę, turėjo kairėmis rankomis żiburius, ir deszinėmis triubuodami triubomis, ir suszuko: Kaławijas Wieszpaties ir Gedeono;
21. stowėdami kiekwienas sawoj wietoj aplink taworijas neprietelu. Taigi wisos taworijos nusigando, ir rėkdamos ir staugdamos pabėgo;
22. ir taczaus grudosi trys szimtai wyru triubomis triubuodami. Ir intłaidė Wieszpats kaławiją wisosna taworijosna, ir wieni kitus kirtosi,
23. bėgdami iki Bethseta, ir krasztui Abelmehula Tebbathę. Szukaudami gi wyrai Israelaus isz Nephthali ir Aser ir wiso Manassės wijo Madijaną.
24. Ir nusiuntė Gedeon pasiuntinius wisan kałnan Ephraim, tarydamas: Nużengkit ażu akiu Madijanui, ir ażuimkit wandenis iki Bethberai ir Iordonui. Ir szaukė wisas Ephraim, ir ażuėmė wandenis ir Iordoną iki Bethberai.

[1] liepė – įtrp.

25. Ir sugawę du wyru Madijano, Oreb ir Zeb, ażumuszė Oreb ant uołos Oreb, Zeb gi trėszkėj Zeb. Ir wijo Madijaną, neszdami gałwas Orebo ir Zebo Gedeonui, ażu sraumenu Iordono. (Ps. LXXXII, 12; Isai. X, 26.)

Pareiszkinimai.

1. *Pas wersmę, wadinamą Harad.* Ebr: *Charod.* wersmė baimės. – *Słėnyj.* Słėnyj Iesrael (Iudic. VI, 33.). – *Kałwos auksztos.* Dalies kałno Gelboe.
2. *Daug su tawimi yra żmonijos.* Trys deszimtys dwi tukstanti. Madijanitu gi skaiczus, kaip regima isz Iudic. VIII, 10, siekė 135. tukstantis.
3. *Kas yra baiłus ir bijąsys.* Tokiuos pałaisti įsakyta Deut. XX, 8. – *Ir atsitraukė isz kałno Galaad.* Taworijos Gedeono buwo ant kałno Gelboe, kurio dalis nėra żinios kodel wadinasi Galaad. – *Dwi deszimti dwi tukstanti wyru.* Pribuwo drąsiai, iszwydę Madijanitus nusigando.
5. *Kurie liežuwiu łaks wandenis.* Pasisemdami rankom. – *Kurie gi kelakłupsti gers.* Burną, kaip galwijai pasilenkę.
7. *Trijuosę szimtuosę wyru.* Pasiłaikyti liepė tuos wyrus, kaipo łabiaus nusiturinczus.
9. *Nes iszdawiau juos rankon tawo.* Iszgirdęs, ką ten kałba, pats tai suprasi.
11. *Tuomet susistiprins rankos tawo.* Drąsina Diewas pasilikusią saujelę wyru. – *Pats ir Phara.* Dwiem drąsiaus.
13. *Pasiekusi gėtrą.* Kariawedżo, arba kareiwiu.
14. *Cza yra ne kas kitas, tiktai kaławijas Gedeono.* Gerai iszmanyta. Duona mieżienė prastesnė ażu kwietienę, Ezri namai nekokie. Riedėjimas gerai reiszkia Gedeono użtikimą teip weikiai ant neprietelu. Pargriowimas gėtros, blėdį Madijanitu.
15. *Pasikłoniojo.* Diewui.
16. *Dawė triubas rankosna ju.* Ragines. Gana ju buwo wisiems. – *Ir uzbonus dykus.* Molinius. – *Ziburius.* Szakalu, ar waszko.
18. *Wieszpati ir Gedeonui.* eil. 20. Kaławijas Wieszpaties ir Gedeono. Chald. paraphrasis: Kaławijas nuog weido Wieszpaties iszeit; o pergałėjimas yra per rankas Gedeono. Szukawimai pasmagina użpuołanczus, nugąsdina gi użpułtus.
21. *Stowėdami kiekwienas sawoj wietoj.* Idant regėtusi Madijanitams, jog tie tiktai szwiecza, kiti gi użpuls.
22. *Wieni kitus kirtosi.* Tarydamies kertą neprietelus.
23. *Iki Bethseta.* Wieta nežinoma.
25. *Oreb ir Zeb.* Du kariawedżu Madijanitu.

Padėjimas VIII.

Ephraimitai, wyrai Sokkoth ir smertis Gedeono.

1. Ir tarė jamui wyrai Ephraim: Kas yra tai, ką norėjai padaryt, jog musu neszaukei eidamas kautusi priesz Madijaną? bardamies stiprai ir kone sylindami.

2. Kuriemus anas atsakė: Nes kągi tokį gałėjau padaryt, kaip jus padarėt? bau ne geresnė yra kekė Ephraim, ażu wynorinkius Abiezero?
3. Rankosna jusu Wieszpats iszdawė kunigaikszczus Madijan, Orebą ir Zebą: ką tokį gałėjau padaryt kaip jus padarėt? Ką pasakius, aptiłko dwasia ju, kurią putėsi priesz jį.
4. Ir atajęs Gedeon Iordonop, perejo jį su trimis szimtais wyru, kurie buwo su juomi; ir isz nuowargio bėganczu wyti negałėjo.
5. Ir tarė wyramus Sokkoth: Duokit, meldżu, duonos żmonijai, su manimi esanczai, nes łabai nusłobo, idant gałėtumem wyt Zebeę ir Salmaną, karalus Madijano.
6. Atsakė kunigaikszczai Sokkotho: Begne dełnai ranku Zebeę ir Salmanos rankoj tawo yra, ir delto geidi, idant duotumem kariai tawo duonos.
7. Kuriemus anas tarė: Kai tad iszduos Wieszpats Zebeę ir Salmaną rankosna mano, sutrupinsiu mėsas jusu su erszkieczais ir usnėmis pustynės.
8. Ir iszżengęs isz ten, nuejo ing Phanuel; ir byłojo teipaja wyramus anos wietos. Kuriamui ir anys atsakė, kaip buwo atsakę wyrai Sokkotho.
9. Taigi tarė ir jiemus: Kai pagrįsziu pergałėtoju pakajuję, sugriausiu boksztą szitą.
10. Zebee gi ir Salmana iłsėjosi su wisą karią sawo. Nes penkiolika tukstantu wyru buwo likę isz wisu pułku rytieczu żmoniju, iszpiowus szimtą dwi deszimti tukstantu kariaunįku iszmaksztinanczu kaławiją.
11. Ir żengdamas Gedeon kelù tu, kurie gyweno gėtrosę, rytu szalin Nobes, ir Iegbaos, pamuszė taworijas neprietelu, buwusiu drąsmėj, ir nieko prieszingo nenumaniusiu. (Ose. X, 14.)
12. Ir pabėgo Zebee ir Salmana, kuriuos wydamas Gedeon sugawo, patrėmęs wisą karią ju.
13. Ir grįždamas isz karionės pirma saułės tekėjimo,
14. sugawo waiką isz wyru Sokkoth; ir iszkłausinėjo jį wardu kunigaikszczu ir wyresniuju Sokkotho, ir suraszė septynias deszimtis septynis wyrus.
15. Ir atajo ing Sokkoth, ir tarė jiemus: Sztai, Zebee ir Salmana, ant kuriu iszmetinėjot mań, tarydami: Begne rankos Zebees ir Salmanos yra rankosę tawo, ir delto geidi, idant duotumem duonos wyramus paiłsusiemus ir apsłobusiemus.
16. Paėmė tad wyresniuosius miesto ir erszkieczus pustynės ir usnis, ir sutrynė su jais, ir sutrupino wyrus Sokkoth.
17. Boksztą teipogi Phanuel sugriowė, pamuszęs gywentojus miesto
18. Ir tarė Zebeei ir Salmanai: Kokie buwo wyrai, kuriuos ażumuszėt ant Thaboro? Kurie atsakė: Panaszūs tau, ir wienas isz ju kaip sunus karalaus.
19. Kuriemus anas atsakė: Brolai mano buwo, sunūs motynos mano: gywas Wieszpats, jog, jei butumet ażułaikę juos, nebucza jusu ażumuszęs.
20. Ir tarė Ietherui pirmagimiui sawo: Kelkis, ir ażumuszk juos. Kuris neisztraukė kaławijo; nes bijojosi, jog tebebuwo waikas.
21. Ir tarė Zebee ir Salmana: Tu kelkis, ir użtik ant musu, nes sulig amžiumi syła yra żmogaus. Kėłėsi Gedeon, ir ażumuszė Zebeę ir Salmaną; ir paėmė parėdnias ir kankałus, kuriais esti dabinami kakłai karaliszku kupranugariu. (Ps. LXXXII, 12.)

22. Ir tarė wisi wyrai Israelaus Gedeonui: Wieszpatauk ant musu tu, ir sunus tawo, ir sunus sunaus tawo, jog iszgełbėjai mus isz rankos Madijano.
23. Kuriemus anas tarė: Newieszpatausiu ant jusu, nei wieszpataus ant jusu sunus mano, bet wieszpataus jumus Wieszpats.
24. Ir tarė jiemus: Wieno meldimo geidmi nuog jusu: Duokit mań ausiakabius isz płészmo jusu. Nes ausiakabius aukso Ismaelitai turėt buwo[1] papratę.
25. Kurie atsakė: Łabai norėdami duosim. Ir isztiesę ant żemės apisiautą, sumetė ant jos ausiakabius isz płészmo;
26. ir buwo swora geidżamu ausiakabiu, tukstantis septyni szimtai siklu auko, be parėdniu, ir rankadabiu, ir rubu purpuros, kuriais karalūs Madijano wilkėdawo, ir be aukso lenciugu kupranugariu.
27. Ir padarė isz jo Gedeon Ephod, ir padėjo jį miestę sawo Ephroj. Ir darė jamę pałodą wisas Israel, ir stojosi Gedeonui ir wisiemus namamus jo ant nuopuolo.
28. Nużemintas gi yra Madijan akysę sunu Israelaus, nei begałėjo sprandu pakelt; bet iłsėjosi żemė keturias deszimtis metu, per kuriuos waldė Gedeon.
29. Nuejo tad Ierobaal, sunus Ioaso, ir gyweno namuosę sawo;
30. ir turėjo septynias deszimtis sunu, delto kad daug turejo moteru.
31. Priegułas gi jo, kurią turėjo Sichemę, pagimdė jamui sunų wardu Abimelech.
32. Ir numirė Gedeon, sunus Ioaso, senatuwėj geroj, ir pakastas yra grabę Ioaso tėwo sawo Ephroj isz szeimynos Esri.
33. Numirus gi Gedeonui, atsitraukė sunūs Israelaus ir pałodą darė su Baalim. Ir sudaużė su Baal sandarą, idant butu jiemus ażu Diewą;
34. nei atsiminė Wieszpaties Diewo sawo, kuris juos isztraukė isz ranku neprietelu ju wisu aplinkom;
35. nei padarė miłaszirdystės namamus Ierobaalo Gedeono, sulig wisais gerumais, kuriuos buwo padaręs Israelui.

Pareiszkinimai.

1. *Kas tai yra, ką norėjai padaryt?* Szaukęs buwo Gedeon karionėn keturias gentijas, apłaidęs gi terp kitu ir Ephraimą. Ażu tatai jie pyksta, skundżasi ir barasi, jog jiems pawydėdamas wisos garbės norėjęs wieniems Manassitams.
2. *Kągi tokį gałėjau padaryt, kaip jus padarėt?* Ebr. ir 70. *Ką padariau dabar, kaip jus?* Sugaudami kunigaikszczus Madijanitu Orebą ir Zebą? – *Bau ne geresnė yra kekė Ephraimo ażu wynorinkius Abiezero?* Wiena kekė ażu wisą wynorinkį. Abiezerui ne pasilygint su Ephraimu.
3. *Aptiłko dwasia ju.* Atsakymas miełas małdo rustybę. (Prov. XV, 1.)
5. *Sokkoth.* Gėtros. Gėtras toj wietoj pastatė Jokubas[2] grįždamas isz Mesopotamijos ir lenkdamas Ezausę. Miestas Sokkoth gentijoję Gudo.
6. *Begne dełnai ranku.* Tu ju nepriweiksi, mums bus nełaimė, dawus tau peną.

[1] buwo – įtrp. [2] Jokubas – įtrp.

7. *Sutrupinsiu mėsas jusu su erszkieczeis ir usnėmis pustynės.* Werti buwo smerties[1] ażu nemiłaszirdystę ant badu mirsztanczu.
8. *Nuejo ing Phanuel.* Wardas miesto isz to, kad Iokubas toj wietoj regėjo Diewą ir kałbėjosi Gen. XXXII, 30. Gentijoj Gado, upelop Iabok, pakrasztyj, Amorrheju.
9. *Sugriausiu bokszta szitą.* Jie tikėjosi apginkłu sawo bokszto.
11. *Kelù tu, kurie gyweno gėtrosę.* Arabu, wadinamu Scenitais del gėtru. – *Rytu szalin Nobes.* paminėtos Num. XXXII, 42. – *Iegbau.* Buwo gentijoję Gado. (Num. XXXII, 35.). – *Buwusiu drąsmėj ir nieko prieszingo nenumaniusiu.* Mislijusiu, jog Gedeonas su sawais ilsis po nakties kowai.
14. *Sugawo waiką isz wyru Sokkoth.* Suraszė wardus, norėdamas atskirt nuo kałtu nekałtus.
18. *Wyrai, kuriuos ażumuszėt ant Thaboro.* Ebrejams słapantis po ołas kałnu nuo Madijanitu, Gedeono brolai tikri ir netikri słėpėsi ant Thaboro. Juos tad radę Zebee ir Salmana nużudė. Apie juos kłausiaisi Gedeon. – *Panaszūs tau, wienas isz ju kaip sunus karalaus.* Giria pasitiekėdami Gedeonui.
19. *Nebucza jusu ażumuszęs.* Isakymas Num. XXXI, 17. buwo tiktai tam kartui.
20. *Jetherui.* Iether żenklina nebet koks. – *Kelkis, ir ażumuszk juos.* Pratindamas sunų kowon, neapikanton neprietelu, atkersziman ażu dėdes, ir garbėn.
24. *Duokit mań ausiakabius.* Po wieną.
27. *Ir padarė isz jo Gedeon Ephod.* Kunigams parėdnią. – *Darė jamę połodą wisas Israel.* Apie rawodami jamę apieras Baalui, po smerti Gedeono.
30. *Septynias deszimtis sunu.* Terp ju ir Abimelech.
31. *Priegułas gi jo.* Tikra motė, mażesnėja, isz wergiu.
32. *Senatuwėj geroj.* Gerai senas, ir gerai gywenęs.
33. *Atsitraukė sunus Israelaus.* Nuo Diewo. – *Ir sudaużė su Baal sandarą.* Padarė.
35. *Nei padarė miłaszirdystės.* Miłaszirdystė cza żenklina wisas doras kitam ant gero. –

Padėjimas IX.

Ażumuszimas Abimelecho 70. brolu, be jauniausio Ioatamo, ir smertis Abimelecho.

1. Nuejo gi Abimelech, sunus Ierobaalo Sicheman brolump motynos sawo, ir byłojo jiemus, ir wisai sangentystei namu tėwo motynos sawo, tarydamas:
2. Byłokit wisiemus wyramus Sichemo: Kas jumus yra geriaus, idant wieszpatautu ant jusu septynios deszimtys wyru, wisi sunus Ierobaalo, ar idant wieszpatautu wienas wyras? ir kartu żiurėkit, jog esmi kaułas jusu ir mėsa jusu.
3. Ir byłojo brolai motynos jo apie jį wisiemus wyramus Sichemo wisas byłas szias, ir nulenkė szirdis ju Abimelechop tarydami: Brolys musu yra.
4. Ir dawė jamui septynias deszimtis swaru sidabro isz bałwonyczos Baalberith. Kuris pasisumdė sau isz jo wyrus pawargėlus ir padaużas, ir sekė paskui jį.

[1] smerties – įtrp.

5. Ir atajo namuosna tėwo sawo Ephroj, ir ażumuszė brolus sawo sunus Ierobaalo, septynias deszimtis wyru ant wieno akmenies; ir liko Ioatham, sunus Ierobaalo mażiausis, ir buwo pasłėptas.
6. Susirinko gi wisi wyrai Sichemo, ir wisos szeimynos miesto Mello; ir nuejo ir użudėjo karalumi Abimelechą ties ąžuołu, stowėjusiu Sichemę.
7. Dażinojęs tai Ioatham, ejo ir stojo wirszukalnyj kałno Garizim, ir pakėłęs bałsą szaukė, ir tarė: Kłausykit manęs wyrai Sichemo, teip tegul kłauso jusu Diewas.
8. Ejo medżai pateptu karalaus ant sawęs, ir tarė alywai: Liepk mumus.
9. Kuri atsakė: Argi galu pamest riebumą mano, kuriuomi wartoja ir diewai ir żmonės, ir ateiti, idant bucza terp medżu iszauksztinta?
10. Ir tarė medżai medżui fygos: Ateik, ir imk karalystę ant musu.
11. Kuri atsakė Jiemus: Argi galu pamest saldybę mano, ir waisius gardżausius, ir eiti, idant bucza terp kitu medżu iszauksztinta?
12. Ir byłojo medżai wynomedżui: Ateik, ir liepk mumus.
13. Kuris atsakė jiemus: Argi galu pamest wyną mano, kuris linksmina Diewą ir żmones, ir terp kitu medżu buti iszauksztintu?
14. Ir tarė wisi medżai bałtamujamui erszkieczui: Eik szen, ir karalauk ant musu.
15. Kuris atsakė jiemus: Jei tikrai manę sau karalumi dėstit, eikit szen ir po unksmę mano atsiłsėkit: o jeigu nenorit, iszeity ugnis isz bałtojo erszkieczo, ir suesty cedrus Libano.
16. Nunai tad, jei tiesiai, ir be nusidėjimo użdėjot ant sawęs karalumi Abimelechą, ir gerai darėt su Ierobaalu, ir su namais jo, ir atadawėt ażumokestį ażu geradėjystes jo,
kuris kowėsi ażu jus,
17. ir duszią sawo dawė baisybėsna, idant isztrauktu jus isz rankos Madijano,
18. Kurie nun pasikėłėt priesz namus tėwo mano, ir ażumuszėt sunus jo septynias deszimtis wyru ant wieno akmenies, ir pastatet karalumi Abimelechą, sunų wergės jo, ant gywentoju Sichemo, delto kad yra brolu jusu.
19. Jei tad tiesiai ir be klauties padarėt su Ierobaalu ir namais jo, szendiena dżaugkites isz Abimelecho, ir anas dżaugysi isz jusu.
20. Bet jeigu perwerstai: iszeity ugnis isz jo, ir sunaikai gywentojus Sichemo, ir miestelį Mello, ir praryjie Abimelechą.
21. Ką isztaręs, pabėgo, ir nuejo Beron; ir gyweno ten isz baimės Abimelecho brolo sawo.
22. Teipgi karalawo Abimelech ant Israelaus trejus metus.
23. Ir siuntė Wieszpats dwasią pikczausią terp Abimelecho ir gywentoju Sichemo, kuriemus pradėjo anas biurti,
24. ir nuodėmę ażumuszimo septyniu deszimtu sunu Ierobaalo, ir prałėjimą kraujo ju werst ant Abimelecho brolo ju, ir ant kitu kunigaikszczu Sichimitu, kurie jamui buwo padėję.
25. Ir padėjo apejimus priesz jį wirszukalniuosę; ir łaukdami jo atajimo pildė ażumuszimus, płėszdami płėszmus nuog praeitinczu; ir pasakyta buwo Abimelechui.
26. Atajo gi Gaal, sunus Obelo, su brolais sawo, ir nuejo Sichiman. Kuriamui atajus pasidrąsinę gywentojai Sichemo,

27. iszejo łaukuosna, naikydami wynyczas, ir wynawuoges mindydami; ir intaisę giesminįku szokinėjimus, inejo bałwonyczon diewo sawo, ir terp puotu ir tauriu piktažodžawo Abimelechui,
28. Sznekant Gaalui, sunui Obedo: Kasgi yra Abimelech, ir kas yra Sichem, idant tarnautumem jamui? baugi yra ne sunus Ierobaalo, ir uždėjo kunigaikszczu Zebulą wergą sawo ant wyru Emoro tėwo Sichemo? Kamgi tad tarnausim jamui?
29. kad kas duotu žmoniją szitą po mano ranką, idant iszmescza oran Abimelechą. Ir pasakyta buwo Abimelechui: Surink karios daugybę ir ataik.
30. Nes Zebul, kunigaiksztys miesto, iszgirdęs byłas Gaalo sunaus Obedo, papyko łabai,
31. ir nusiuntė pasłapczomis Abimelechui pasiuntinius, tarydamas: Sztai, Gaal sunus Obedo atajo Sicheman su brolais sawo, ir spirdina priesz tawę miestą.
32. Teip gi kelkis naktyj su žmoniją, kuri yra su tawimi, ir słapykis łaukę,
33. ir anksti ryto saułei tekant, užpulk ant miesto: jamui gi iszeitint priesz tawę, su žmoniją sawo, daryk jamui ką gałėsi.
34. Tai atsikėłė Abimelech su wisą karią sawo naktyj, ir apejimą padarė ties Sichimu keturiosę wietosę.
35. Ir iszejo Gaal, sunus Obedo, ir stojo ineigoj wartu miesto. Kėłėsi gi Abimelech, ir wisa karia su juomi isz apejimo wietos.
36. Ir iszwydęs žmoniją Gaal, tarė Zebului: Sztai nuog kałnu daugybė nużengia. Kuriamui anas atsakė: Unksmes kałnu matai kaip gałwas žmoniu, ir szituo monu apsigauni.
37. Ir wėl Gaal tarė: Sztai, žmonija isz bambos žemės nulipa, ir wiena aibė eit kelu, žiurinczu ąžuołop.
38. Kuriamui tarė Zebul: Kur yra nun snukys tawo, kuriuomi łojai? Kas yra Abimelech, idant tarnautumem jamui? Baugi tai ne žmonija, kurią iszniekinai? Iszeikią, ir kaukis priesz ją.
39. Nuejo tad Gaal, žiurint Sichimitu žmonijai, ir kowėsi priesz Abimelechą,
40. kuris wijo jį bėgantį, ir miestan intwarė; ir krito isz szalies jo daugybė, iki wartamus miesto;
41. Ir Abimelech sėdėjo Rumoj; Zebul gi Gaalą ir draugę jo iszwarė isz miesto, nei kentė jamę jo buwimo.
42. Ant rytojaus tad iszejo žmonija łaukan. Ką pasakius Abimelechui,
43. paėmė karią sawo, ir perskyrė ing tris pułkus, taisydamas apejimus łaukuosę. Ir matydamas, jog iszeit žmonija isz miesto, kėłėsi, ir užpuoło ant ju.
44. su pułku sawu, imdamas, ir apgułęs miestą; du gi pułku dirinėjanczus po łaukus prieszus waikė.
45. Potam Abimelech per wisą aną dieną ėmė miestą, kurį paėmė, ažumuszęs gywentojus jo ir jį sugriowęs, teip, jog druską ant jo pabarstė.
46. Ką iszgirdę, kurie gyweno boksztę Sichimitu, inejo bałwonyczon diewo sawo Berith, kur sandarą su juomi buwo sukałbėję, ir isz to wieta wardą buwo gawusi, kuri buwo łabai apginkłuota.
47. Abimelech teipogi iszgirdęs jog wyrai bokszto Sichimitu suejo kruwon,

48. žengė kałnan Selmon su wisą žmoniją sawo; ir pagriebęs kirwį nukirto medžo szaką, ir užsidėjęs neszdamas ant peties, tarė draugei: Ką regit jog asz darau, umai darykit.
49. Taigi lenkczomis szaku nuog medžu prisikirtę, sekė paskui wadą. Kurie apkłoję boksztą, ażudegė; ir teip stojosi, jog dumais ir ugnimi tukstantis žmoniu ażutroszko, wyrai kartu ir moterys gywentoju bokszto Sichem.
50. Abimelech gi isz ten eidamas nuejo miestelin Thebes, kurį apsiautęs apsėdo karią.
51. Buwo gi boksztas auksztas widuryj miesto, kurian buwo subėgę kartù wyrai ir moterys, ir wisi kunigaikszczai miesto, ażudarę stipriausiai duris, ir ant stogo bokszto stowėdami po apginkłus.
52. Ir prisiartinęs Abimelech boksztop kowėsi stiprai; ir prisiartinęs durump, norėjo ugnies pakurt.
53. ir sztai, wiena moteriszkė skelaudą girnu mesdama isz wirszaus, sudawė gałwon Abimelecho, ir sudawie smagenis jo. (2. Reg. XI, 21.)
54. Kuris grait pasiszaukė skidaneszį sawo, ir tarė jamui: Isztrauk isz makszties kaławiją tawo, ir kirsk manę, kad kartais nebutu sakyta, jog nuog moteriszkės esmi ażumusztas. Kuris liepimą darydamas, ażumuszė jį. (1. Reg. XXXI, 4; 1. Par. X, 4.)
55. Ir jamui numirus wisi kurie buwo su juomi isz Israelaus, pagrįžo wietosna sawo,
56. ir atadawė Diewas pikta, ką buwo padaręs Abimelech priesz tėwą sawo ażumuszęs septynias deszimtis brolu sawo.
57. Sichimitamus teipogi, ką padirbo, atmokėta yra, ir atajo ant ju prakeikimas Ioathamo, sunaus Ierobaalo.

Pareiszkinimai.

1. *Abimelech.* Sunus Gedeono isz prieguło, paminėtas Iudic. VIII, 31.
2. *Wyramus Sichemo.* Wyresniemsiems. – *Idant wieszpatautu wienas wyras.* Monarchia geresnė ażu kitas waldžos weiksłes. – *Kaułas jusu ir mėsa jusu.* Giminietys jusu.
4. *Septynias deszimtis swaru sidabro.* Ebr. Chald. ir Grek. *septynias deszimtis sidabro.* Gal 70. talentu. Talentę yra 3000 siklu; siklyję 4. sidabriniai Iszpanijos. – *Isz bałwonyczos Baalberith.* Berith ženklina sandarą. Ar ten buwo diewaitys sandaru; ar Sichemitai atsidawė Baalui darydami su juomi sandarą; ar toję bałwonyczoję padaryta sandaras Sichemitu su Abimelechu, dawė prieżastį tam wardui (eil. 46.)
5. *Septynias deszimtis wyru.* 68. Be Abimelecho ir Ioathamo isztrukusio. – *Ant wieno akmenies.* Kaip ałtoriaus, Baalui apiera gandarymo isz sunu Gedeono, ażu tėwo iszwertimą ałtoriaus Baalo ir pastatymą naujo tikram Diewui.
6. *Szeimynos miesto Mello.* Yra tai miestelys netoli nuo Sichem; yra ir kitas to wardo paminėtas 2. Reg. V, 9. – *Użudėjo karalumi Abimelechą.* Neteisiai; bet paskaitytas terp sudžu delto kad isz tikro waldė Israelitus.
7. *Wirszukalnyj kałno Garizim.* Netoli nuo Sichem, kaip ir kałnas Hebal. – *Teip tegul kłauso jusu Diewas.* Jei norit, kad Diewas jusu kłausytu, pakłausykit manęs.
8. *Ejo medžai pateptu karalaus ant sawęs.* Pasaka. –
9. *Kuri atsakė.* Alywa, Fyga ir wynomedys atsisako nuo karalawimo, nenorėdami apłaist

sawo gerybės, geros ir kitiems, geresnės ažu patį karalawimą. – *Kuriuomi wartoja ir diewai ir žmonės.* Patepami esti szwenti indai ir žmonės.

11. *Ir waisius gardžausius.* Ebr. pełnus geriausius. Ir patiems walgyt ir parduot.
13. *Linksmina Diewą ir žmones.* Apieros, skystimai ir puotos.
14. *Tarė wisi medžai bałtamujamui erszkieczui.* Geriausiems waisingiems medžams atsisakius, grężiasi pas bewaisį ir pikczausį, bałtąjį erszkietį.
15. *Po unksmę mano atsiłsėkit.* Ir atsigułęs po erszkieczu gałwos nepakrutinsi nesusidraskęs. – *Iszeity ugnis.* Draskymas ir deginimas tironu žymė.
16. *Nunai tad, jei tiesiai.* Yra tai apodosis. Trys gerieji medžai ženklina geruosius žmones, kurie waldžos nepriimtu; erszkietys gi piktuosius, įpaczai gi Abimelechą tironą. Jei gerai padarėt dżaugkites karalumi ir karalus jumis; bet jei negerai, susiėskit wienas kitą.
21. *Beron.* Bera miestelys, buwęs gentijoj Iudos.
23. *Dwasią pikczausią.* Welnią. – *Gywentoju Sichemo.* Wisotimės.
25. *Padėjo apejimus.* Sichimitai, pristoję draugėn Gaalo, norėjusio iszmesti Abimelecho. *Łaukdami jo atajimo.* Abimelecho. – *Płėszdami płėszmus nuog praeitinczu.* Łabiausiai szalinįku Abimelecho.
26. *Gaal sunus Obelo.* Didžos giminės, turtingas, wisu lenkiamas, nėra žinios kokios gentijos.
27. *Naikydami wynyczas.* Ebr. ir 70. rankiodami wyną isz wynyczu. Pirma to nedrįso. – *Inejo bałwonyczon diewo sawo.* Pagarbintu ažu iszmetimą Abimelecho.
28. *Sznekant Gaalui.* Eiszkiai nebepasznibždomis. Niekinant Abimelechą, giriant miestą Sichemą. – *Uždėjo kunigaikszczu Zebulą wergą sawo.* Toks tokį atrado. – *Ant wyru Emoro.* Tokiu garbingu.
29. *Pasakyta buwo Abimelechui.* Ar Zebulo, ar kito kieno.
31. *Spirdina.* Kursto spirtusi priesz tawę ir apginkłus taiso.
32. *Słapykis łaukę.* Tykodamas patogybės sugausi ir atkerszti.
34. *Keturiosę wietosę.* Karią perskyrė in keturias dalis, po keturiais wadais.
35. *Ir iszejo.* Tolyn, arba isz namu.
36. *Iszwydęs žmoniją Gaal tarė Zebului.* Zebul gerinosi, bet, jam nežinant szaukė Abimelechą Sichiman Gaalo[1] sugautu. – *Unksmes kałnu matai.* Monyja, kad Gaal neiszsisuktu.
37. *Ir wėl Gaal tarė.* Geriaus prisižiurėjęs. – *Isz bambos žemės.* Isz wirszukalniu. – *Kelu žiurinczu gążuołop.* (eil. 6.)
38. *Kur yra nun snukys tawo?* Jau Zebul pasirodża koks jisai, ir kursto Gaalą kautusi.
40. *Miestan intwarė.* Miesczonys wieni stowėjo ažu Gaalą, kiti ažu Abimelechą.
41. *Sėdėjo Rumoj.* Ruma, miestas pakrasztyję Diospolo, wadinamas ir Arimathejąą.
42. *Iszejo žmonija łaukan.* Kełdama karionę.
43. *Iszeit žmonija isz miesto.* Ne dirbtu, bet kautusi.
45. *Teip jog druską ant jo pabarstė.* Idant niekas neželtu.

[1] Gaalo – *aa* tais.

46. *Ką iszgirdę, kurie gyweno boksztę Sichimitu.* Wieni sako, boksztas buwęs miestę, kiti gi, – ażu miesto. – *Inejo bałwonyczon diewo sawo Berith.* Pasidrąsintu ir apsigintu.
48. *Kałnan Selmon.* Netoli nuo bokszto Sichem rytum ir Iordonop. Tankus miszkas, sniegas retai tetiłpdawo. (Ps. XLXVII, 16: Bus iszbaltinti kaip sniegas ant kałno Selmon.)
50. *Nuejo miestelin Thebes.* Gentijoj Manosses.

Padėjimas X.

Sudžos Thola[1] ir Iair, stabmeldystė Israelitu[2], kankinimas ju per Philistinus.

1. Po Abimelechui kiło wadas Israeluję Thola, sunus Phua dėdės Abimelecho, wyras isz Issachar, kuris gyweno Samirę kałno Ephraim;
2. ir sudyjo Israelų dwideszimti ir trejus metus, ir numirė ir pakastas Samirę.
3. Po szitamui intstojo Iair Galaadėnas, kuris sudyjo Israelų per dwi deszimti ir dwejus metus,
4. turėdamas tris deszimtis sunu sėdinczu ant triju deszimtu asiłaiczu, ir kunigaikszczu triju deszimtu miestu, kurie isz wardo jo buwo wadinami Hawoth Iair, tai yra, miestelai Iairo, iki sziai dienai żemėj Galaad.
5. Ir numirė Iair, ir pakastas wietoj, wadinamoj Kamon.
6. Súnūs gi Israelaus nusidėjimamus seniemus pridėdami naujus, darė piktumą akysę Wieszpaties, ir tarnawo bałwonamus, Baalim ir Astaroth, ir diewamus Sirijos ir Sidono ir Moab ir sunu Ammon ir Philisthiim; ir apłaidė Wieszpatį, ir negarbino jo.
7. Priesz kuriuos Wieszpats papykęs iszdawė juos rankosna Philisthiim ir sunu Ammon.
8. Ir buwo nuwarginti, ir łabai prispausti per asztuonioliką metu, wisi kurie gyweno ażu Iordono żemėj Amorrhejo, kuris yra Galaadę;
9. teip łabai, jog súnūs Ammon, pereję Iordoną, naikė Judą ir Beniaminą ir Ephraimą; ir nuwargintas buwo Israel per daug.
10. Ir szaukdamies Wieszpatiesp, tarė: Nusidėjom tau, jog apłaidėm Wieszpatį Diewą musu, ir tarnawom Baalim.
11. Kuriemus bylojo Wieszpats: Bau ne Egiptėnai ir Amorrhejai, ir súnūs Ammon ir Philisthiim,
12. Sidonieczai teipogi ir Amalek ir Chanaan prispaudė jus, ir szaukėtes manęsp, ir isztraukiau jus isz ranku ju?
13. Ir wienok pametėt manę ir garbinot diewus swetimus: todrin nebepridėsiu, idant daugiaus jus iszwaduocza:
14. eikit, ir szaukites diewu, kuriuos apsirinkot: tegul anys jus iszgełbės metę suspaudimo.
15. Ir tarė súnūs Israel Wieszpati: Nusidėjom, ataduok tu mums, kas tiktai tau tinka, tiktai nunai iszgełbėk mus.

[1] Thola – *a* tais. [2] Izraelitu – įtrp.

16. Ką sakydami, wisus isz sawo krasztu swetimu diewu bałwonus iszmetė, ir tarnawo Wieszpati Diewui; kuris gaiłėjosi ant wargu ju.
17. Taigi súnūs Ammon, susiszaukę Galaadan, pasidirbo gėtras; priesz kuriuos susirinkę sunus Israelaus Masohoj[1] taworijas pastatė.
18. Ir tarė kunigaikszczai Galaado kiekwienas artymui sawo: Kas pirmasys isz musu priesz sunus Ammon pradės kauties, bus wadas żmonijos Galaado.

Pareiszkinimai.

1. *Kiło wadas Israeluję.* Zmonijos apirinktas. Ebr. Chald. ir Grek. Kiło idant iszgełbėtu Israelų. Nuo stabmeldystės ir nełaimiu po Abimelechui. – *Sunus Phua, dėdės Abimelecho; wyras isz Issachar.* Gedeonas buwo isz gentijos Manasses. Brolys jo, Phua gałėjo buti isz tos paczos motynos, bet isz kito tėwo. – *Samirę kałno Ephraim.* Miestas Sam ir gentijos Issachar, prie paczam krasztui Ephraim. Kitas Samir yra gentijoj Iudos. Ios. XV, 48.
3. *Iair.* Zenklina: Apszwiecząs. Kitas buwo Iair, paminėtas Num. XXXII, 41. – *Galaadėnas.* Isz ażu Iordono.
4. *Kunigaikszczu.* Waldytoju.
6. *Baalim.* Diewaiczams. – *Astaroth.* Deiwėms. – *Sidono.* Astarthe deiwė (3. Reg. XI, 5) *Moab.* Chamos. (3. Reg. XI, 7, 33.). – *Sunu Ammon.* Moloch (3. Reg. XI, 5, 33). – *Philisthiim.* Dagon (Iudic. XVI, 23.)
8. *Ir buwo nuwarginti ir łabai prispausti.* Ebr. tie sunaikino ir sutrupino Israelitus.
13. *Nebepridėsiu.* Jei nepasitaisysit.
15. *Ataduok tu mumus.* Patsai mus płak, nuo neprietelu gełbėk.
17. *Masphoj.* Maspha żenklina sarginyczą; todel to wardo yra tułos wietos.

Padėjimas XI.

Iephte, Iudża Israelaus, jo pergałėjimas Ammonitu, ir jo duktė.

1. Buwo anamę metę Iephte, Galaadietys, wyras stipriausis ir kariaunįkas, sunus moteriszkės pałaistuwės gimęs isz Galaad.
2. Turėjo gi Galaad moterį, isz kurios gawo sunus, kurie budami użaugę, iszmetė Iephtę, tarydami: Tėwainiu namuosę tėwu musu negałėsi buti, jog użugimei isz kitos motynos.
3. Nuog kuriu anas bėgdamas ir wengdamasi, gyweno żemėj Tob ir susirinko jop wyrai neturėlai ir ażumuszėjai, ir sekė kaip paskui kunigaikszti.
4. Anosę dienosę kowėsi súnūs Ammono priesz Israelų.
5. Kuriemus kietai użugułant, ejo wyresnieji isz Galaado, imtusi paszałpon Iephtes isz żemės Tob,

[1] Masohoj – įtrp.

6. ir tarė jamui: Eik szen ir buk kunigaikszczu musu, ir kaukis priesz sunus Ammono.
7. Kuriemus anas atsakė: Bau ne jus este, kurie neapikentėt manęs, ir iszmetėt isz namu tėwo mano, ir nunai atajot manęsp prispirti reikało? (Gen. XXVI, 27.)
8. Ir tarė kunigaikszczai Galaado Iephtei: Deltos tad prieżasties nunai tawęsp atajom, idant eitumai su mumis, ir kautumais priesz sunus Ammono, ir butumai kunigaikszczu wisu, kurie gywena Galaadę.
9. Iephte teipogi tarė jiemus: Iei tikrai atajot manęsp, idant kauczasi ażu jus priesz sunus Ammono, ir iszduos juos Wieszpats rankosna mano, aszgu busiu jusu kunigaikszczu?
10. Kurie atsakė jamui: Wieszpats, kuris tai girdi, patsai yra tarpinįkas ir ludynįkas, jog żadėjimą musu padarysim.
11. Taigi nuejo Iephte su kunigaikszczais Galaado, ir padarė jį wisa żmonija kunigaikszczu sawo. Ir byłojo Iephte wisas byłas sawo po akim Wieszpaties Masphoj.
12. Ir nusiuntė pasiuntinius karalui sunu Ammono, pasakytu isz jo asabos: Kas yra mań ir tau, jog atajai priesz manę, naikytu żemės mano?
13. Kuriemus anas atsakė: Iog paėmė Israel żemę mano, żengdamas isz Egipto nuog krasztu Arnon iki Iabokui ir Iordonui: nunai tad su pakajumi ataduok mań ją. (Num. XXI, 24.)
14. Per kuriuos wėl įsakė Iephte, ir liepė jiemus, idant sakytu karalui Ammono:
15. Tai sako Iephte: Nepaėmė Israel żemės Moab, nei żemės sunu Ammono:
16. bet żengdami isz Egipto waikszczojo per pustynę iki Mariomus Raudonomus, ir atajo ing Kades. (Num. XX, 14.)
17. Ir nusiuntė pasiuntinius karalui Edomo, tarydamas: Łaisk manę pereit per żemę tawo. Kuris nenorėjo pritart meldimamus jo. Siuntė teipogi Karalui Moab, kuris ir pats pereigą duot paniekino. Taigi pasiliko Kadesę,
18. ir ejo isz szono aplink żemę Edom ir żemę Moab ir atajo priesz rytu szalį żemės Moab, ir pasidirbo taworijas ażu Arnono, nei norėjo ineiti krasztuosna Moabo: nes Arnon yra pakrasztys żemės Moab. (Num. XXI, 13.)
19. Teipgi nusiuntė Israel pasiuntinius Sehonui karalui Amorrheju, gywenusiamui Hesebonę, ir anys tarė jamui: Dałaisk, idant pereicza per żemę tawo iki upei.
20. Kuris ir pats Israelaus żodżus suniekinęs, nedałaidė jamui pereiti per krasztus sawo: bet surinkęs begał didżą daugybę iszejo priesz jį Iasson, ir stiprai spyrėsi.
21. Ir iszdawė jį Wieszpats rankosna Israelaus su wisą karią jo, kuris pamuszė jį, ir paėmė wisą żemę Amorrhejo gywentojo szalies anos,
22. ir wisus krasztus jo nuog Arnono iki Iabokui, ir nuog pastynės iki Iordonui.
23. Wieszpats tad Diewas Israelaus iszwertė Amorrhejį, kaujantis priesz jį żmonijai jo Israelui, ir tu nunai nori paimt żemės jo:
24. Baugi tai, ką turi Chamos diewas[1] tawo, nepriguli tau teisiai? Kągi Wieszpats Diewas musu pergałėtojas paėmė, musu iszeis sodybon:
25. negu kartais butumai geresnys ażu Balak, sunų Sephoro karalų Moab, arba gali parodyt, jog barė Israelų, ir kowėsi priesz jį, (Num. XXII, 2.)

[1] diewas ← diewas tawas

26. kai gyweno Hesebonę ir kiemuosę jo, ir Aroerę ir kaimuosę jo, arba wisuosę miestuosę ties Iordonu, per tris szimtus metu. Kodel per teip ilgą metą to atreikaławimo nemėginot?
27. Togidel ne asz nusidėmi tau, bet tu piktai darai priesz manę, ażusakydamas mań kariones neteisingas. Sudyjie Wieszpats sudża szios dienos terp Israelaus ir terp sunu Ammono.
28. Ir nenorėjo pritart karalus sunu Ammono żodżamus Iephtes, kuriuos per pasiuntinius buwo sakęs.
29. Stojosi tad ant Iephtes Dwasia Wieszpaties, ir apwaikszczodamas Galaadą ir Manassę, Masphą teipogi Galaado, ir isz ten pereidamas sunump Ammono,
30. Apiżadą apsiżadėjo Wieszpati, tarydamas: Jei iszduosi sunus Ammono rankosna mano,
31. kas tiktai pirmas bus iszejęs isz wartu namu mano, ir manę pasitiks grįżtantį su pakajumi[1] nuog sunu Ammono, tą wisodeginin apierawosiu Wieszpati.
32. Ir perejo Iephte pas sunus Ammono, kautusi priesz juos, kuriuos iszdawė Wieszpats rankosna jo.
33. Ir pamuszė nuog Aroer iki[2] ateisi ing Mennith, dwi deszimti miestu, ir iki Abel, kuris yra wynyczomis nusodintas patrėmimu didżu perdaug; ir nużeminti yra sūnūs Ammono nuog sunu Israelaus.
34. Grįżtant gi Iephtei Masphon namuosna sawo, atbėgo pasitiktu jo wienagimė duktė jo su bubinais ir szokinėjimais; nes neturėjo kitu waiku.
35. Kurią iszwydęs perpłėszė rubus sawo, ir tarė: Ai mań, duktė mano, apgawai manę, ir pati esi apgauta: nes atwėriau burną mano Wieszpati, ir kiteip daryt negałėsiu.
36. Kuriamui ana atsakė: Tėwe mano, jei atwėrei burną tawo Wieszpati, daryk mań ką tiktai esi żadėjęs, suteikus tau atkerszimą ir pergałėjimą neprietelu tawo.
37. Ir tarė tėwui: Tai tiktai wiena mań padaryk, ko meldżiu: Łaisk manę, idant per du mėnesiu apwaikszczocza kałnus, ir apraudocza mergystę mano su pamergėmis mano.
38. Kuriai anas atsakė: Eik. Ir pałaidė ją ant dwieju mėnesiu. Ir iszejusi su draugę ir pamergėmis sawo, raudojo mergystės sawo po kałnus.
39. Ir iszsipildżus dwiem mėnesim[3], pagrįżo pas tėwą sawo, ir padarė jai kaip buwo apsiżadėjęs, kuri nepażino wyro. Iszto papratimas inejo Israeluję, ir budas yra ażułaikytas,
40. jog suejus apskritiemus metamus sueina draugėn dukterys Israelaus, ir rauda dukteries Iephtes Galaadietes per keturias dienas.

Pareiszkinimai.

1. *Iephte.* Iephte żenklina *atwirai* ir *durys*. Iephta miestelys gentijoję Iudos Ios. XV, 43. – *Galaadietys*. Isz gentijos Manasses, kaip sako wieni; kiti sako, isz Gado. – *Sunus moteriszkės pałaistuwės*. Isz swetmoterystės gimęs.
2. *Budami użaugę*. Tėwui numirus. – *Iszmetė Iephtę*. Per sudą.

[1] su pakajumi – įtrp. [2] iki – įtrp. [3] mėnesim – antroji *m* tais.

3. *Gyweno żemėj Tob.* Galaadę. – *Ażumuszėjai.* Tokiais pirma buwę.
5. *Kuriemus.* Ammonitams. – *Kietai użugułant.* Ant Israelitu.
6. *Buk kunigaikszczu musu.* Ażujordonieczu.
7. *Ir iszmetėt isz namu tėwo mano.* Ką jam iszmesdami padarė, nepasakyta.
8. *Kurie gywena Galaadę.* Paskum liko kunigaikszczu wiso Israelaus.
11. *Wisas byłas sawo.* Wisą ką ketino daryti ir darė. – *Po akim Wieszpaties Masphoj.* Nieko nenusłėpdamas nuo suejimo wyresniuju.
13. *Iog paėmė Israel żemę mano.* Mełas. Paėmė nuo Amorrheju żemę pirma buwusią Moabitu.
16. *Zengdami isz Egipto.* Wisas apsakymas żinomas isz Num. XXI, ir Deut. I ir III.
25. *Negu kartais butumai geresnys ażu Balak.* Karalus Moabitu niekados negeidė anos żemės; dar mażiaus tu jos gali geisti.
29. *Stojosi tad ant Iephtes Dwasia Wieszpaties.* Žiur Iudic. III, 20.
31. *Kas tiktai pirmas bus iszejęs isz wartu namu mano.* Wieniems regisi, jog Iephte dukterį Diewui paszwentęs ant wiso amżiaus, bet ne wisodeginin. Kiti, jog apsiżadėjęs isz Diewo inkwėpimo, apierawoti wisodeginį, bet nepamislyjęs jog gałėtu teip atsitikti, kaip atsitiko.
33. *Iki ataisi ing Mennith.* Pakrasztyję Ammonitu, netoli nuo Rabbos in pietus. – *Iki Abel, kuris yra wynyczomis nusodintas.* Abel żenklina lygumą; paminėta wynyczos del atskyrimo nuo kitu miestu to wardo.
34. *Duktė jo su bubinais ir szokinėjimais.* Pergałėtojus grįžtant isz karionės pasitikdawo mergos giedodamos ir szokinėdamos. (Exod. XV, 20; 1. Reg. XVIII, 6. ir kitur).
35. *Apgawai.* Tikėjausi isz tawęs dżaugsmo, dabar gi bus mań skausmas ir aszaros.
37. *Apraudocza mergystę mano su pamergėmis mano.* Jog reiks numirti be waisiaus.
38. *Kuriai anas atsakė: Eik.* Gerai ir be nusidėjimo dałaidė tokį trumpą metą.
39. *Ir padarė jai kaip buwo apsiżadėjęs.* Teip sako wisi senieji Tėwai Bażnyczos. – *Kuri nepażino wyro.* Neweisłumas jai buwo pikczaus smerties. Neweislą łaikydawo prakeiktą. Exod. XXIII, 27; Deut. VII, 14; Sap. III. 13; Gen. XXX, 1; 1. Reg. I.
40. *Rauda dukteries Iephtes Galaadietės per keturias dienas.* Kas metai toks giedėjimas įstatyta: 1, ant garbos dukteri Iephtes, jog iszejus dwiem mėnesim pati ejo ant apieros. 2, reiszkiant, jog apsiżadėjus ir sunkiausį daiktą, reikia iszpildyti. 3, Primenant wisoms dukterims Israelaus, jog turi Diewą garbinti, gimdytoju kłausyti ir tėwynę myłėti. 4. Persergint, idant apżadu paikai nedarytu ir 5, Parodżant, jog apraudojimas miełu asabu neażugintas.

Padėjimas XII.

Maisztas gentijos Ephraimo, smertis Iephtes; sudżos: Abesan, Ahialon ir Abdon.

1. Sztai gi, Ephraimę kiło maisztas. Nes pereję priesz żiemius, tarė Iephtei: Kodel eidamas kowon priesz sunus Ammono, paszaukt musu nenorėjai, idant eitumem su tawimi? Todel ażudegsim namus tawo.

2. Kuriemus anas atsakė: Rejastis buwo mań ir żmonijai mano priesz sunus Ammono karszta: ir szaukiau jus, idant duotumet mań paszałpą, ir daryt nenorėjot.
3. Ką regėdamas padėjau duszią mano rankosę mano, ir perejau sunump Ammono, ir iszdawė juos Wieszpats rankosna mano. Kogi nukałtau, idant priesz manę kełtumetes kowon?
4. Taigi pasiszaukęs sawęsp wisus wyrus Galaado, kowėsi priesz Ephraimą; ir pamuszė wyrai Galaado Ephraimą, jog buwo sakęs: Pabėgėlys yra Galaad nuog Ephraimo, ir gywena widuryj Ephraimo ir Manasses.
5. Ir ażuėmė Galaaditai brastas Iordono, per kurias Ephraim turėjo grįżti. Ir atajus jump pabėganczamui[1] isz skaiczaus Ephraimo, ir pasakius: Meldżu, idant dałaistumet mań pereiti, sakydawo jamui Galaaditai: Ar Ephratejas esi? kuriamui sakant: Neesmi;
6. kłausdawo jį: Isztarykią tad Scibboleth, kas iszgułdoma warpa. Kuris atsakydawo: Sibboleth, tą paczą literą warpos isztaryt negałėdamas. Ir tuoj jį sugawę kirsdawo paczoj Iordono pereigoj. Ir krito anamę metę isz Ephraimo keturios deszimtys dwi tukstanti.
7. Taigi sudyjo Iephte Galaadietys Israelų szeszelus metus, ir numirė, ir pakastas miestę sawamę Galaadę.
8. Po sziamui sudyjo Israelų Abesan isz Bethlehemo,
9. kuris turėjo tris deszimtis sunu, ir tiek pat dukteru, kurias iszłaidęs dawė ażu wyru, ir to paties skaiczaus sunumus tawo paėmė moteris, intwesdamas namuosna sawo. Kuris septynelus metus sudyjo Israelų;
10. ir numirė, ir pakastas Bethlehemę.
11. Po kuriamui intstojo Ahialon, Zabulonietys; ir sudyjo Israelų deszimtį metu,
12. ir numirė, ir pakastas Zabulonę.
13. Po sziamui sudyjo Israelų Abdon, sunus Illelo, Pharatonietys;
14. kuris turėjo keturias deszimtis sunu, ir isz ju tris deszimtis anuku, jojanczus ant septyniu deszimtu asiłaiczu; ir sudyjo Israelų asztuonelus metus,
15. ir numirė, ir pakastas Pharatonę żemės Ephraimo, kalnę Amalek.

Pareiszkinimai.

1. *Kiło maisztas.* Isz tos paczos prieżasties, del kurios sziauszėsi priesz Gedeoną (Iudic VIII.) geismas garso ir pawydėjimas naudu. – *Pereję priesz żiemius.* Pereję per Iordoną żiemiuosę. – *Paszaukt musu nenorėjai.* Mełas. Szaukiami nejo. – *Ażudegsim namus tawo.* Ir tawę kartu.
3. *Padėjau duszią mano rankosę mano.* Gywatą staczau ant smerties.
4. *Pabėgėlys yra Galaad nuog Ephraimo.* Niekingas, baiłus. Arba atsiskyrėlys nuo musu, ptlikdamas ażu Iordono. – *Ir gywena widuryj Epraimo ir Manasses.* Ażu kito ażusigłaudę drąsūs. –
6. *Isztarykiej tad Scibboleth.* Literą scin isztarydawo kaip samech. – *Kas iszgułdoma: Warpa.* Zodżai priraszyti iszguldytojo.

[1] pabėganczamui – *ui* įtrp.

7. *Sudyjo... Israelų.* Wisą. – *Numirė.* Szw. Powiłas (Hebr. XI, 32.) skaito Iephtę terp szwentuju. – *Miestę sawamę Galaadę.* Masproj, Galaado žemėj.
8. *Abesan isz Bethlehemo.* Gentijoj Iudos.
9. *Intwesdamas namuosna sawo.* Sawon szeimynon, nors ne wienon triobon.
13. *Pharathonietys.* Isz miesto Pharathon, gentijos Ephraimo.
15. *Kalnę Amalek.* Amalek kitados ten gyweno.

Padėjimas XIII.

Israelitai Philistinu pajungti[1], gimimas Samsono ažusakytas Anioło.

1. Ir wėl sunus Israelaus padarė pikta akysę Wieszpaties; kuris padawė juos rankosna Philisthinu keturias deszimtis metu. (Iudic. X, 6.)
2. Buwo gi wienas wyras isz Saraa, ir isz kelmenies Dano, wardu Manue, turėdamas moterį bewaikę.
3. Kuriai pasirodė Anioląs Wieszpaties, ir tarė jai: Newaisinga esi ir be waiku, bet prasidėsi ir pagimdysi sunų: (Gen. XVI, 11; 1. Reg. I, 20; Luc. I, 31.)
4. saugokis tad, idant negertumai wyno ir siceros, nei suterszto nieko newalgytumai, (Num. VI, 3.)
5. nes prasidėsi ir pagimdysi sunų, kurio gałwos nedasilytės barzdaskutys: nes bus Nazarejas Diewo nuog kudykystės sawo ir isz yszczos motynos, ir anas pradės waduot Israelų isz ranku Philisthinu.
6. Kuri atajusi pas wyrą sawo, tarė jamui: Wyras Diewo atajo pas manę, turėdamas weidą anioliszką, baisus perdaug. Kurį kai pakłausiau kas jis butu, ir isz kur butu atajęs, ir kuo wardu wadintusi, nenorėjo mań pasakyt:
7. bet szita atsakė: Sztai, prasidėsi ir pagimdysi sunų, saugokis idant negertumai wyno, nei siceros, ir newalgytumai ko suterszto: nes waikas bus Nazarejas Diewo nuog kudykystės sawo, isz yszczos motynos sawo iki dienai smerties sawo.
8. Taigi meldėsi Manue Wieszpati, ir tarė: Meldżu, Wieszpatie, idant wyras Diewo, kurį siuntei, ataitu wėl, ir pamokytu mus, ką turim daryt su waiku, kuris užugims.
9. Ir iszkłausė Wieszpats meldżanczosi Manues, ir pasirodė wėl Anioląs Diewo moteri jo sėdinczai łaukę. Manue gi wyras jos nebuwo su ją. Kuri iszwydusi Aniołą,
10. skubinosi ir bėgo wyrop sawo, ir pasakė jamui, tarydama: Sztai, pasirodė mań wyras, kurį pirma buwau maczusi.
11. Kuris kėłėsi, ir sekė paskui moterį sawo, ir atajęs pas wyrą, tarė jamui: Tugu esi, kuris byłojai moteriszkei? Ir anas atsakė: Asz esmi.
12. Kuriamui Manue: Kadą, sako, była tawo bus iszpildyta, ko nori, idant darytu waikas? arba nuog ko turės ažusiłaikyt?
13. Ir tarė Anioląs Wieszpaties Manuei: Nuog wiso, ką byłojau moteri tawo, tegul ažusiłaiko:

[1] pajungti – *n* įtrp.

14. ir kas tiktai isz wynyczos gema, tegul newałgo, wyno ir siceros tegul negeria, nieko suterszto tegul newałgo: ir ką jai prisakiau, tegul iszpildża ir sergi.
15. Ir tarė Manue Aniołui Wieszpaties: Meldżu tawę, idant pritartumai małdomus mano, ir pritaisytumem tau ożį isz ożku.
16. Kuriamui atsakė Aniołas: Jei manę prispiri, newalgysiu duonu tawo: o jeigu nori wisodeginio padaryt, apierawok jį Wieszpati. Ir nežinojo Manue jog buwo Aniołas Wieszpaties.
17. Ir tarė jamui: Koks tau yra wardas, idant, jei była tawo bus iszpildyta, garbtumem tawę?
18. Kuriamui anas atsakė: Kam kłausi wardo mano, kuris yra dywinas? (Gen. XXXII, 29.)
19. Taigi paėmė Manue ožį isz ożku, ir skystimus, ir padėjo ant uołos, apierawodamas Wieszpati, kuris daro dywus; pats gi ir motė jo weizdėjo.
20. Ir kįłant liepsnai ałtoriaus dangun, Aniołas Wieszpaties kartu liepsnoj užužengė. Ką iszwydę Manue ir motė jo sukniubo ant žemės;
21. ir daugiaus jiemus nebepasirodė Aniołas Wieszpaties. Ir tuoj suprato Manue, jog yra Aniołas Wieszpaties,
22. ir tarė moteri sawo: Smertimi numirsim, jog regėjom Diewą.
23. Kuriamui atsakė moteriszkė: Jei Wieszpats mus norėtu ażumuszti, nebutu priėmęs isz ranku musu wisodeginio ir skystimu, nei butu mumus parodęs to wiso, nei pasakęs to kas atais.
24. Taigi pagimdė sunų, ir praminė jo wardą Samson. Ir augo waikas, ir pałaimino jamui Wieszpats.
25. Ir pradėjo Dwasia Wieszpaties buti su juomi taworijosę Dano terp Saraa ir Esthaol.

Pareiszkinimai.

2. *Isz Saraa.* Miestas Saraa terp krasztu gentiju Iudos ir Dano. Apylenkėję to miesto gimė Samson. – *Manue.* Regima jog buta wyro gero.
4. *Saugokis idant negertumai wyno ir siceros.* Idant gywentumai nazarejiszkai.
5. *Nes prasidėsi ir pagimdysi sunų.* Szwentybė sunaus reikaławo szwento gywenimo motynos. – *Pradės waduot Israelų isz ranku Philisthinu.* Wadawimas pasibaigė paskum. 1. Reg. VII, 13.
6. *Wyras Diewo atajo pas manę.* Aniołas pasirodė po paweiksłu szwento žmogaus. *Turėdamas weidą anioliszką.* Grażiausį, skaisczausį. – *Baisus per daug.* Łabai garbus.
8. *Wyras Diewo... ataitu wėl.* Ebr. ir 70: *manęsp.*
13. *Tegul užsiłaiko.* Motė.
18. *Kam kłausi wardo mano kuris yra dywinas?* Begne szw. Mykołas, apgynėjas Sinagogos.
19. *Ir skystymus.* Apieras skystas, pridedamas kruwinoms apieroms. – *Padėjo ant uołos.* Kaip ałtoriaus. – *Apierawodamas Wieszpati.* Per Aniołą.
20. *Ir kįłant liepsnai.* Begne Anioło kurtai, kaip Gedeonui Iudic. VI, 21. – *Aniołas Wieszpaties kartu liepsnai užužengė.* Parodydamas, jog apiera Diewui miela, jog jis

ją dangun nesza, ir su wisodeginiu patsai atsiduoda Diewui. – *Sukniubo ant żemės.* Kłoniodamies ir isz baimės.

24. *Pałaimino jamui Wieszpats.* Skałsą sweikatos, syłos, mylistos.
25. *Ir pradėjo Dwasia Wieszpaties buti su juomi.* Ziur. Iudic. III, 10.

Padėjimas XIV.

Motė Samsono, lewas supłėszytus, ażumuszimas 30. Philisthinu.

1. Nużengė tad Samson Thamnathon, ir iszwydęs ten moterį isz dukteru Philisthiim,
2. żengė, ir pasakė tėwui sawo ir motynai sawo, tarydamas: Regėjau moteriszkę Thamnathoj isz dukteru Philisthinu, kurią, meldżu, idant mań paimtumet ażu moterį.
3. Kuriamui tarė tėwas ir motyna jo: Argi nėra moteriszkės terp dukteru brolu tawo, ir wisoj żmonijoj mano, jog nori imt moterį isz Philisthiim, kurie yra neapipiaustytais? Ir tarė Samson tėwui sawo: Szitą mań imk, nes pamėgo akim mano.
4. Gimdytojai gi jo nežinojo, jog daiktas stojosi nuog Wieszpaties, ir jieszkojo prieżasties priesz Philisthiim; nes anamę metę Philisthiim wieszpatawo ant Israelaus.
5. Nużengė tad Samson su tėwu sawo ir motyną Thamnathon. Ir atajus jiemus wynyczump miestelo, pasirodė jauniklys lewas piktas ir staugdamas, ir ażubėgo jamui.
6. Użtiko gi Dwasia Wieszpaties ant Samsono, ir supłėszė lewą, kaip ożį, in kąsnius draskydamas, suwisu nieko neturėdamas rankoj; ir to tėwui ir motynai nenorėjo pasakyt.
7. Ir nużengė, ir kałbėjo moteriszkei, kuri buwo pamėgusi akim jo.
8. Ir po kelatui dienu grįżdamas, paimtu jos, iszlenkė, pażiurėtu maitos lewo, ir sztai, spieczus biczu buwo nasruosę lewo, ir korys medaus.
9. Kurį paėmęs rankosna, walgė kelyj, ir atajęs tėwop sawo ir motynosp, dawė jiemus dalį, kurie ir patys walgė; nei teczaus jiemus nenorėjo pasakyt, jog medų isz kuno lewo buwo paėmęs.
10. Taigi nużengė tėwas jo moteriesp, ir kėlė sunui sawo Samsonui pietus; nes teip darydawo jaunikiai.
11. Iszwydę gi jį miesczonys anos wietos, dawė jamui tris deszimtis swotu, idant butu su juomi.
12. Kuriemus byłojo Samson: Ażuminsiu jumus mąsłę, kurią jei intspėsit mań per septynias dienas swotbos, duosiu jumus tris deszimtis marszku, ir tiek lupelu:
13. o jeigu negałėsit intspėt, jus duosit mań tris deszimtis marszku, ir to paties skaiczaus lupełes. Kurie atsakė jamui: Ażumink mąsłę, idant iszgirstumem.
14. Ir tarė jiemus: Isz ėdanczo iszejo penas, ir isz stipro iszejo[1] solis. Nei gałėjo per tris dienas mąsłės intminti.
15. Ir[2] ateitant dienai sekmai, tarė anys moteri Samsono: Miełauk[3] wyrą tawo, ir kalbink jį, idant pasakytu tau ką żenklina mąsłė: o jei daryt nenorėsi, ażudegsim tawę, ir namus tėwo tawo. Ar delto kwietėt mus swotbon, idant nupłėsztumet?

[1] iszejo ← iszejo walgys [2] Ir ← Ar [3] Miełauk – *au* tais.

16. Kuri łėjo pas Samsoną aszaras, ir skundėsi tarydama: Neapkenti manęs, ir nemyli, todel mąslės, kurią ażumina sunumus żmonijos mano, nenori mań iszguldyt. O jisai atsakė: Tėwui mano ir matynai nenorėjau pasakyt, ir taugu pasakyti gałėsiu?
17. Per septynias tad dienas swotbos raudojo prie jamui; ant gało dienoj sekmoj, kai jamui nusibodo, iszguldė. Kuri tuoj pasakė miesczonimus sawo.
18. Ir anys tarė jamui dienoj septintoj priesz saułės sėdimą. Kas saldesnys ażu medų, ir kas stipresnys ażu lewą? Kuris tarė jiemus: Kad nebutumet arę telyczą mano, nebutumet radę mąslės mano.
19. Taigi użtiko ant jo Dwasia Wieszpaties, ir nużengė Askalonan, ir pamuszė ten tris deszimtis wyru, kuriu atėmęs rubus dawė tiemus, kurie mąslę buwo intminę. Ir perpykęs perdaug żengė namuosna tėwo sawo;
20. motė gi jo paėmė ażu wyrą wieną isz prietelu jo ir swotu.

Pareiszkinimai.

1. *Thamnathon.* Miestelys tas buwo sanbėgoj krasztu gentiju Iudos, Dano ir Ephraimo szonan mariu widużemiu, ant wieszkelo isz Ptolemaidos Gazon. Paminėtas Gen. XXXVIII; Ios. XV, 10; 2. Par. XXVIII, 19. 1. Mach. IX, 50.
2. *Kurią, meldżu, idant paimtumet mań ażu moterį.* Jei taps prozelitką.
3. *Argi nėra moteriszkės?* Gimdytojai prieszinosi, del zokono, gynusio moterystes su Chananejais Deut. VII, 3; Exod. XXXIV, 10.
4. *Iieszkojo prieżasties.* 70: jieszkojo atkerszimo.
5. *Pasirodė jauniklys lewas.* Samsonui.
6. *Dwasia Wieszpaties.* Duodama drąsmę ir syłą. – *Ir to tėwui ir motynai nenorėjo pasakyt.* Stipri wyrai nesigiria.
8. *Spieczus biczu buwo nasruosę lewo.* Numėsintuosę ir iszdżuwusiuosę.
19. *Ir nużnegė Askalonan.* Philisthinu miestan, dażnai paminėtan Rasztę szwentamę. *Pamuszė ten tris deszimtis wyru.* Wisus kartu.

Padėjimas XV.

Sudeginimas jawu Philisthinu per łapes ir ażumuszimas tukstanties Philistinu żandakaulu asiło.

1. Benkiek łaiko prałaidus, ateitant dienomus kwieczapiutės, atajo Samson, norėdamas sawo moteries apłankyt, ir ataneszė jai ożį nuog ożku. Norint jamui, kaip budawo, ineit jos kamaron, nełaidė jo tėwas jos, tarydamas:
2. Asz tariausi, jog neapkentei jos, ir delto iszdawiau ją ażu prietelaus tawo: bet turi seserį, kuri yra jaunesnė ir grażesnė ażu ją, bunai tau ażu ją moterimi.
3. Kuriamui Samson atsakė: Nuog szios dienos nebus kalczos manyj priesz Philisthejus: nes darysiu jumus pikta.
4. Ir ejo ir pagawo tris szimtus łapiu, ir wuodegas ju suriszė su wuodegomis, ir żiburius intriszė widurin;

5. kuriuos ugnimi ażudegęs, pałaidė, idant bėginėtu szen ir ten. Kurios tuoj dawėsi jawuosna Philisthinu. Kuriuos ażudegus, ir sukrauti jau waisiai, ir tebestowį ant sziaudo sudegė teip, jog wynyczas teipogi ir alywinyczas liepsna prarijo.
6. Ir tarė Philisthiim: Kas padarė szitą daiktą? Kuriemus buwo pasakyta: samson żentas Thamnathejo, jog paėmė moterį jo, ir kitamui iszdawė, tai padarė. Ir żengė Philisthiim, ir sudegino teip moteriszkę kaip tėwą jos.
7. Kuriemus tarė samson: Nors tai padarėt, wienok dar jumus atkersziu, ir tadą aptilksiu.
8. Ir pamuszė juos didżu łabai[1] musziù, teip jog nustebę błauzdą dėjo ant[2] strėnos. Ir nużengęs gyweno urwę uołos Etam.
9. Tai żengdami Philisthiim żemėn Iudos, statė taworijas wietoj, pramintoj paskum Lechi, tai yra, żandakaulys, kur ju karia yra iszbłokszta.
10. Ir tarė jiemus isz gentijos Iudos: Kodel atażengėt priesz mus? Kurie atsakė: Surisztu Samsono, atajom, ir ataduotu jamui ką mumus padarė.
11. Nużengė tad trys tukstantys wyru isz Iudos urwop uołos Etam, ir tarė Samsonui: Nežinai, jog Philisthiim wałdo mus? kodel tai norėjai padaryt? Kuriemus anas tarė: Kaip padarė mań, teip padariau jiemus.
12. Surisztu, sako, tawęs atajom, ir iszduotu rankosna Philisthinu. Kuriemus Samson: Prisiegkit, tarė, ir priżadėkit mań, jog neażumuszit manęs.
13. Anys tarė: Neażumuszim tawęs, bet surisztą iszduosim. Ir suriszė jį dwiem naujom wirwėm, ir paėmė jį isz uołos Etam.
14. Kuriamui[3] atajus[4] wieton żandakaulo, ir Philisthiim rėkiantiemus ażubėgus jamui, użtiko Dwasia Wieszpaties ant jo, ir kaip nuog ugnies kwapo linai susmiłksta, teip rysziai, kuriais buwo surisztas, subiro ir pasiłaidė.
15. Ir rastą żandakaulį, tai yra żiauną asiło, kuri gułėjo, pagriebęs, ażumuszė su ją tukstantį wyru,
16. ir tarė: Zandakaulu asiło żiauną asiłaiczo isznaikinau juos, ir pamusziau tukstantį wyru.
17. Ir pabaigęs sziuos żodżus giedodamas, pametė żiauną isz rankos, ir praminė wardą wietos anos Ramathlechi, kas iszgułdoma: pakėlimas żandakaulo.
18. Ir ażutroszkęs łabai, szaukėsi Wieszpati, ir tarė: Tu dawei rankoj tarno tawo iszganymą szį didżausį ir pergałėjimą; sztai troszkulu mirsztu, ir inpulsiu rankosna neapipiaustytu.
19. Taigi atwėrė Wieszpats kruminį dantį żandakaulyj asiło, ir iszejo isz jo wandenys. Kuriu atsigėręs, atwėdino dwasią, ir syłas atgawo. Todel pramintas yra wardas wietos anos, Wersmė szaukianczo isz żiaunos, iki sziai dienai. (Iudic. XVI, 31.)
20. Ir sudyjo Israelų dienosę Philisthiim dwi deszimti metu.

Pareiszkinimai.

1. *Norint jamui, kaip budawo, ineiti jos kamaron.* Jau Samsono pyktys buwo perejęs ir atsiliepė meilė pirmoja.

[1] łabai – tais. [2] ant ← ant szłaunies [3] Kuriamui – *mui* įtrp. [4] atajus – *u* tais.

2. *Iszdawiau ją ażu prietelaus tawo.* Ažu swoto paminėto Iudic. XIV, 20. Iszsiteisinimas uoszwio niekam netikęs. Wyras moteri duodawo rasztą skyrybų, ne motė gi wyrui. Nors Samsonas ir iszejo papykęs, bet reikė jį pakłausti, ar skiriasi nuo moteries. – *Bet turi seserį.* Numanė uoszwys abidą žento ir tikrai norėjo jo numaldyti, siulydamas dukterį kitą.
3. *Nuog szios dienos.* Nei nori tos moterystės su sawo swainę[1] amsonas, nei gali pagal zokono Levit. XVIII, 18.
4. *Pagawo tris szimtus łapiu.* Palestinoję yra łapiu daugybė. – *Ir wuodegas jų suriszė su wuodegomis.* Pałaisdamas jas po dwi, pusantro szimto poru. – *Ir žiburius intriszė widurin.* Smalingas bałanas ar szakalus.
5. *Kuriuos ugnimi ażudegęs.* Intrisztus. – *Pałaidė.* Ne wisas kartu ir ne wienoję wietoję.
6. *Ir tarė Philisthiim.* Isz ju kłausimo ir wadinimo Samsono uoszwės Thamnoteju, regima jog łaukai buwo płaczai nudeginta.
7. *Atkersziu.* Ir ažu sawę ir ažu wisotimę.
8. *Teip jog nustebę błauzdą dėjo ant strėnos.* Bėgdami kulnimis daužė melmenį. Arba teip buwo intweikti, jog nusiminę sėdėjo uždėję błauzdą wiewos, ant szłaunies kitos kojos.
11. *Kodel tai norėjai padaryt?* Philisthinus priesz mus inpykdyt. – *Kaip padarė mań.* Atakersziau sawo abidą.
14. *Rėkiantiemus.* Isz dżaugsmo. – *Nuog ugnies kwapo.* Linai beżiurint użsidega liepsną ir nyksta.
18. *Sztai troszkulu mirsztu.* Isz perdidžo nusitąsymo, suszilimo ir prakaito.
19. *Iszejo isz jo wandenys.* Isz žemės, bet per dantį. – *Wardas wietos anos.* Wisos wietos wardas: pakėlimas żandakaulo; isztryszkusiu gi wandenu: wersmė szaukianczo isz żiannos. – *Iki sziai dienai.* Dienai raszymo knįgos.

Padėjimas XVI.

Samsono iszneszimas wartu Gazos; Dalilos iszdawimas, suėmimas ir smertis Samsono.

1. Nuejo teipogi Gazon, ir pamatė ten moteriszkę pałaistuwę ir inejo pas ją.
2. Ką iszgirdę Philisthiim, ir praejus paskałui pas juos, jog inejo miestan Samson, apisiautė jį, pastatę wartuosę miesto sargus; ir ten wisą naktį tyłomis łaukdami, idant rytui iszauszus iszeitantį ażumusztu.
3. Miegojo gi Samson iki widunakczui; ir isz ten atsikėłęs paėmė abi pusi wartu su warczomis ju ir spyną, ir ażusidėjęs ant peczu sawo nuneszė wirszun kałno, żiurinczo ing Hebron.
4. Potam myłėjo moteriszkę, gywenusią słėnyj Sorek, ir wadinamą Dalila.
5. Ir atajo pas ją kunigaikszczai Philisthinu, ir tarė: Apgauk jį, ir dasižinok nuog jo,

[1] moterystės su sawo swainę – įtrp.

kamę turi tokią didę[1] stiprybę, ir kaip jį gałėtumem priweikt, ir surisztą wargint: ką jei padarysi, duosim tau kiekwienas po tukstantį ir szimtą sidabriniu.

6. Byłojo tad Dalila Samsonui: Pasakyk mań, meldżu, kamę yra tawo didżausia stiprybė, ir koks yra daiktas kuriuomi surisztas negałėtumai isztrukt?
7. Kuriai atsakė Samson: Jei septyniomis gyslinėmis wirwėmis dar nesudżuwusiomis ir dar drėgnomis bucza surisztas, busiu silpnas kaip kiti żmonės.
8. Ir ataneszė pas ją satrapai Philisthinu septynias wirwes, kaip buwo pasakęs: kuriomis ana jį suriszė,
9. pasisłėpus pas ją apejimui, ir kamaroj łaukiant pabaigos; ir suszuko jamui: Philisthim ant tawęs Samson. Kuris patraukė ryszius, kaip kas patraukia siułą susuktą isz spalu nuobrauku, ugnies kwapą pajutęs; ir nebuwo pażinta, kamę butu jo stiprybė.
10. Ir tarė jamui Dalila: Sztai, apmonyjai manę ir netiesą sakei: nors dabar pasakyk mań, kuomi reiktu tawę suriszt[2].
11. Kuriai anas atsakė: Jei surisztas bucza naujomis wirwėmis, niekados neriszusiomis, silpnas busiu, ir toks kaip kiti żmonės.
12. Kuriomis wėl Dalila suriszė jį, ir suszuko: Philisthiim ant tawęs Samson; kamaroj apejimą priruoszus. Kuris teip patraukė ryszius kaip gijas drobės.
13. Ir tarė Dalila wėl jamui: Ikikołei gi apgaudinėsi manę ir netiesą kałbėsi? paroduk, kuomi reikia tawę suriszt? Kuriai atsakė Samson: Jei septynis płaukus gałwos mano su metmenimis supinsi, ir wynį jais apirisztą żemėn inbesi, busiu silpnas.
14. Ką padariusi Dalila, tarė jamui: Philisthiim ant tawęs Samson. Kuris atsikėłęs isz miego isztraukė wynį su płaukais ir metmenimis.
15. Ir tarė jamui Dalila: Kaipgi sakai, jog myli manę, dusziai tawo nėsant su manimi? Per tris kartus pameławai mań, ir nenorėjai pasakyt, kamę yra didżausia stiprybė tawo.
16. Ir esant jai nuobodżai jamui, ir per daug dienu nuołat prikibus, wietos atilsiui neduostinczai, nuleipo duszia jo, ir iki smerti nuwargo.
17. Tadą, atwerdamas daikto tiesą, tarė jai: Geležis niekados nežengė ant gałwos mano, jog isz yszczos motynos mano esmi Nazarejas, tai yra, paszwęstas Diewui: jei butu nuskusta gałwa mano, atsitrauks nuog manęs stiprybė mano, ir pasilpsiu, ir busiu kaip kiti żmonės.
18. Ir regėdama ana, jog iszpażino jai wisą mislį sawo, pasiuntė kunigaikszczamus Philisthinu, ir liepė: Atżengkit dar kartą, nes nunai mań atwėrė szirdį sawo. Kurie atażengė pasiėmę pinigus, kuriuos buwo priżadėję.
19. O ana ażumidgė jį ant kelu sawo, ir prieglobstin sawo prigłaudė jo gałwą. Ir paszaukė skutėją, ir nuskutė septynis płaukus jo, ir ėmė stumt jį, ir nuog sawęs waryt, nes tuoj nuog jo atsitraukė stiprybė;
20. ir tarė: Philisthiim ant tawęs Samson. Kuris isz miego atsikėłęs, tarė szirdyj sawo: Iszeisiu, kaip pirma dariau, ir nusikratysiu; nežinodamas, jog atstojo nuog jo Wieszpats.
21. Kurį suėmę Philisthiim, tuoj iszłupė akis jo, ir nuwedė Gazon surisztą lenciugais, ir ażudarę kalinėj malt liepė.

[1] didę – ę tais. [2] suriszt ← susiriszt

22. Ir jau płaukai jo buwo pradėję atżelt;
23. ir kunigaikszczai Philisthinu suejo kruwon, apierawotu apieru didžu Dagonui diewui sawo ir puotuotu, tarydami: Iszdawė diewas musu neprietėlų musu Samsoną rankosna musu.
24. Ką regėdama ir żmonija, garbino diewą sawo, ir tai pat tarė: Iszdawė diewas musu prieszą musu rankosna musu, kuris sunaikė żemę musu ir ażumuszė daugalį.
25. ir linksmindamies puotosę, pawalgę pietu, liepė idant butu paszauktas Samson, ir prie jiemus żaistu. Kuris atawestas isz kalinės żaidė prie jiemus; ir pastatė jį terp dwieju stułpu.
26. Kuris tarė waikui wedanczamui żingsnius jo: Dałaisk mań, idant dasilytėcza stułpu, ant kuriu stowi wisi namai, ir atsiszliecza ant ju, ir benkiek atsiłsėcza.
27. Namai gi buwo pilni wyru ir moteru, ir buwo ten wisi kunigaikszczai Philisthinu, ir isz stogo ir seklyczos apie tris tukstantis abieju lyczu żiurinczu ing żaidżantį Samsoną.
28. O jisai szaukdamas Wieszpati tarė: Wieszpatie Diewe, atsimink manę, ir ataduok mań stiprybę pirmykszczą, Diewe mano, idant atsikerszcza neprietelumus mano, ir ażu prażudymą dwieju akiu wieną atkerszimą gaucza.
29. Ir apėmęs abudu stułpu, ant kuriu namai stowėjo, ir wieną isz ju turėdamas deszinę, ir kitą kairę[1],
30. tarė: Numirsztai duszia mano su Philisthiim; ir sujudinus[2] stiprai stułpus, sugriuwo namai ant wisu kunigaikszczu, ir kitos daugybės, buwusios ten; ir daug daugiaus ażumuszė mirdamas, ne kaip pirma gywas buwo ażumuszęs.
31. Atżengę gi brolai jo ir wisa sangentystė paėmė kuną jo, ir pakasė terp Saraa ir Esthaol kapę tėwo jo Manues; ir sudyjo Israelų dwideszimti metu.

Pareiszkinimai.

1. *Gazon.* Gazos miestas stowi ant kraszto widużemiu mariu, didys, apginkłuotas turi geras priepłaukas.
3. *Wirszun kałno, żiurinczo ing Hebron.* Apie septynetą mylu tołumo nuo miesto.
4. *Słėnyj Sorek.* Kiteip wadinamamę słėniu kekės, delto kad ten yra geri[3] wynomedżai. *Dalila.* Philisthinka; wieni sako buwusi moterimi Samsono; kiti gi, jog pałaistuwė[4].
5. *Kunigaikszczai Philisthinu.* Zemėję Philisthinu buwo penkios kunigaiksztystės: Gaza, Geth, Akkaron, Azot, ir Askalon. Tie penki kunigaikszczai pribuwo pas Dalilą. – *Kiekwienas po tukstantį ir szimtą sidabriniu.* Arijas mano, jog kiekwiena kunigaiksztystė skyrė po tukstantį, kunigaikszczai gi nuo sawęs, po szimtą sidabriniu siklu pridėjo. –
7. *Gyslinėmis wirwėmis.* Suktinėmis arba pintinėmis isz gyslu stumbro, karwės i. k.
13. *Septynis płaukus.* Wisas septynias płauku kasas ant gałwos.
17. *Tadą atwerdamas daikto tiesą.* Ebr. ir Grek.: *wisą szirdį sawo.* – *Iej butu nuskusta gałwa mano.* Tołej drutas, kołei wiernas nazarejystei.

[1] kairę ← kairę ranką [2] sujudinus ← sujudinęs [3] geri ← gerbs [4] pałaistuwė – tais.

24. *Iszdawė diewas musu.* Isz to regima, jog apieros buwo dėkawonės ažu sugawimą Samsono.
26. *Stułpu, ant kuriu stowi wisi namai.* Bałwonycza Dagono, kurioję buwo apieros ir puotos.
27. *Isz stogo ir seklyczos apie tris tukstantis abieju lyczu.* Didelės buta bałwonyczos, kad ant jos stogo tiłpo teip daug.

Padėjimas XVII.

Motynos Micho nułėjimas bałwono, ir Micho pastatymas jamui bałwonyczos.

1. Buwo anamę metę wienas wyras isz kałno Ephraim wardù Michas,
2. kuris tarė motynai sawo: Tukstantį ir szimtą sidabriniu, kuriuos buwai sau atskyrusi, ir ant kuriu mań girdint buwai prisiegusi, sztai, asz turiu, ir pas manę yra. Kuriamui ana atsakė: Pałaimintas sunus mano Wieszpati.
3. Atadawė tad juos motynai sawo, kuri buwo sakiusi jamui: Paszwenczau ir apsiżadėjau szitą sidabrą Wieszpati, idant isz rankos mano priimtu sunus mano, ir padarytu drożinį ir nulietinį, ir nunai ataduomi jį tau.
4. Taigi atadawė juos motynai sawo, kuri paėmė du szimtu sidabriniu, ir dawė juos sidabriui, idant padarytu isz ju drożinį ir nulietinį, buwusį namuosę Micho.
5. Kuris triobełę teipogi juosę Diewui atskyrė, ir padirbo Ephod, ir theraphim, tai yra, rubą kunigiszką, ir bałwonus; ir pripiłdė ranką wieno sunũ sawo, ir tapo jamui kunigu.
6. Dienosę anosę nebuwo karalaus Israeluję, bet kiekwienas, kas jamui tiesumi regėdawosi[1], tai darydawo.
7. Buwo teipogi kitas jaunikaitys isz Bethlehemo Judos, isz sangentystės jo; ir buwo anas Lewitas, ir gyweno ten.
8. Ir iszejęs isz miesto Bethlehemo, norėjo kelauti, kur tiktai atrastu sau patogumą. Ir atajęs kałnan Ephraimo, kelaudamas, ir ażuejęs truputį namuosna Micho,
9. pakłaustas yra nuog jo, isz kur atajęs. Kuris atsakė: Lewitas esmi isz Bethlehemo Iudos, ir eimi, gywentu kur gałėsiu.
10. Ir tarė Michas: Buk pas manę, ir buk mań tėwu ir kunigu: ir duosiu tau kasmetai po deszimtį sidabriniu, ir dwejus rubus, ir ko reikia penui.
11. Pritarė, ir pasiliko pas żmogų, ir buwo jamui kaip wienas isz sunu;
12. ir pripildė Michas ranką jo, ir turėjo waiką kunigą pas sawę.
13. nunai żinau, tarydamas, jog gerai darys mań Diewas turinczamui kunigą Lewitiszkos gimės.

[1] regėdawosi ← tais.

Pareiszkinimai.

1. *Anamę metę.* Istorija szio Micho, ir po jai kitos, apie moterį numarintą ir karionę priesz Beniaminą dėjosi, dar sudžams nebuwus. Nes karionė su Beniaminu atsitiko tebėsant gywam Phineesui anukui Aarono; istorija gi Micho dėjosi arba tuoj po smerti Josues, dar priesz Sudžas, arba tebesudyjant Othonielui.
2. *Kuris tarė motynai sawo.* Begne naszłei; wyro nepaminėta. – *Tukstantį ir szimtą sidabriniu.* Siklu.
3. *Padarytu drožinį ir nulietinį.* Bałwoną drožinį isz akmenies, nulietinį isz sidabro. – *Ir nunai ataduomi jį tau.* Daryk sau ką nori. Bałwoną wadina Wieszpatimi, tarydamosi, garbinanti tikrą Diewą.
4. *Kuri paėmė du szimtu sidabriniu.* Kita isz tu pinigu gałėjo iszeiti ant pastatymo triobełės, isztaisymo Ephod, kunigiszko rubo, ir pasudžu diewaiczui.
5. *Ir pripildė ranką wieno isz sunu sawo.* Ar alywą, ar apieromis, szwęsdamas jį kunigu. – *Buwo jamui kunigu.* Koks diewaitys, tokia ir kunigystė.
6. *Anosę dienosę nebuwo karalaus Israeluję.* Wieni sako, jog po Samsonui, priesz Helį; kiti gi, jog tuoj po smerti Iosues. – *Kiekwienas, kas jamui tiesumi regėdawosi tai darydawo.* Pasakyta tai, parodžant, jog nėra dywo, atsiradus tokiems, kurie be baimės drįsdawo tai daryti.
7. *Kitas jaunikaitys.* Ne Micho sunus, kunigas. Jaunikaitys, neženotas. – *Buwo anas Lewitas.* Maižiesziaus anukas, sunus Gersamo (Iudic. XVIII, 30), wardù Ionuthan. –
8. *Norėjo kelauti.* Neturėlys, jieszkojo kaip pergywenti; wėjałaukys, pametė religiją sawo tėwu. –
10. *Buk mań tėwu ir kunigu.* Jaunesnys wyresniam, del jo[1] dwasiszko stono. – *Dwejus rubus.* Wasarai, ir žiemai; arba kasdieninius ir iszeiginius.
13. *Nunai žinau, tarydamas, jog gerai darys mań Diewas.* Reikė buwo bijoties płakimo ažu perłaužimą pirmojo isz deszimties Diewo prisakymu, ažugynusio drožinį ir nulietinį; ir ažu intwedimą stabmeldystėn Lewito, dinlant jam ałgą; ir kunigystėn, prigulinczon waikams wieno Aarono, tiek ne Maižiesziaus.

Padėjimas XVIII.

Atėmimas Israelitu gentijos Dano bałwono nuog Micho, metę iszsirėdymo ant miesto Lais.

1. Dienosę anosę nebuwo karalaus Israeluję, ir gentija Dano jieszkojo sau sodybos, idant gywentu joj; nes iki anai dienai terp kitu gentiju dalos nebuwo ėmusi.
2. Siuntė tad sùnūs Dano kelmenies ir szeimynos sawo penkis wyrus stipriausius isz Saraa ir Esthaol, prażwalgytu žemės, ir rupestingai intžiurėtu, ir tarė jiemus: eikit, ir peržiurėkit žemę. Kurie eidami ataję kałnan Ephraim, ir ineję namuosna Micho, atsiłsėjo ten;

[1] jo – įtrp.

3. ir pažinę balsą jaunikaiczo Lewitos, ir budami jo kamaroj, tarė jamui: Kas tawę cza atawedė? ką cza dirbi? kodel cza norėjai atait?
4. Kuris atsakė jiemus: Tai ir tai padarė mań Michas, ir ażu ałgą manę pasamdė, idant bucza jamui kunigu.
5. Meldė gi anys jį, idant pasikłaustu Wieszpatį, kad gałėtu żinot, ar łaimingu kelù eit, ir ar daiktas jiemus seksis.
6. Kuris atsakė jiemus: Eikit pakajuję. Wieszpats weizdiaus kelo jusu ir kelonės, kuriuomi eitat.
7. Taigi eidami penki wyrai atajo ing Lais, ir matė żmoniją gywenanczą jamę be jokios baimės, pagal budo Sidonieczu, drąsią ir tykią, niekam jai suwisu nepriesztaraujant, ir didżu turtu ir toli nuog Sidono ir nuog wisu żmoniu atskirtą.
8. Ir pagrįżę pas brolus sawo ing Saraa ir Esthaol, ir kłausinėjantiemus ką padarė atsakė:
9. Kelkites, żengkim jump, nes regėjom żemę łabai turtingą ir gausią, neapłaiskit, nelaukites: eime, ir apimkim ją, nebus jokio wargo.
10. Ineisim pas nesirupinanczus, szalin płaczausion, ir iszduos mumus Wieszpats wietą, kurioję nei wieno daikto nestigu isz tu kurie gema żemėj.
11. Taigi[1] iszejo isz sangentystės Dano, tai yra, isz Saraa ir Esthaol szeszi szimtai wyru apsijuosę ginkłais karioniszkais,
12. ir żengdami sustojo Kariathiarimę Iudos, kuri wieta nuog to meto gawo wardą tawoiju Dano, ir yra ażupakalyj Kariathiarimo.
13. Isz ten perejo kałnan Ephraim. Ir atajus jiemus namuosna Micho,
14. tarė penki wyrai, kurie pirma buwo siųsti apżwalgytu żemės Lais, kitiemus brolamus sawo: Żinot jog namuosę sziuosę yra ephod ir theraphim ir drożinys ir nulietinys: żiurėkit, kas jumus tinka.
15. Ir truputį iszsilenkę, inejo namuosna jaunikaiczo Lewito, kuris buwo namuosę Micho, ir pasweikino jį żodżais tykiais.
16. Szeszi gi szimtai wyru teip, kaip buwo szarwuoti, stowėjo prie durim.
17. Bet tie, kurie buwo ineję namuosna jaunikaiczo, drożinį ir ephod ir theraphim, ir nulietinį sylinosi paimt, ir kunigas stowėjo prie durim, szesziemus szimtamus wyru stipriausiu netoli łaukiant.
18. Taigi paėmė, kurie buwo ineję, drożinį, ephod ir bałwonus, ir nulietinį. Kuriemus tarė kunigas: Ką gi darot?
19. Kuriamui atsakė: Tyłėk, ir padėk pirsztą ant łupu tawo, ir eik su mumis, idant turėtumem tawę tėwu ir kunigu. Kas tau yra geriaus, buti kunigu namuosę wieno wyro, ar wienoj gentijoj ir szeimynoj Israeluję?
20. Kuris iszgirdęs, pritarė kałbomus ju, ir paėmė ephod ir bałwonus, ir drożinį, ir ejo su jais.
21. Kuriemus eitant, ir pirma sawęs warant mażutėlus ir kełtuwus, ir wisa kas buwo brangu,
22. ir jau nuog namu Micho esant atstu, wyrai, kurie gyweno rumuosę Micho, susiszaukę sekė paskui,

[1] Taigi ← Taigi eidami

23. ir ažupakalyj ėmė rėkti. Kurie atsigręžę, tarė Michui: Ko tu nori? ko rėki?
24. Kuris atsakė: Diewas mano, kuriuos pasidirbau sau, paėmėt, ir kunigą, ir wisa ką turiu, ir sakot: Kas tau yra?
25. Ir tarė jamui sunūs Dano: Saugokis, idant daugiaus nebekałbėtumai mumus, ir ataitu[1] tawęsp wyrai papykę, ir pats su wisais namais tawo neprażutumai.
26. Ir teip pradėtu kelu ejo. Regėdamas gi Michos, jog anys stipresni ažu jį buwo, pagrįžo namuosna sawo.
27. Szeszi gi szimtai wyru paėmė kunigą, ir ką sakėm aukszczaus; ir atajo ing Lais pas žmoniją tykią ir nesinepinanczą, ir pamuszė juos nasruosę kaławijo, ir miestą gaisru sudegino,
28. niekai niekam neduostint apginkło, delto kad gyweno atstu nuog Siaono, ir su nieku isz žmoniu neturėjo neijokios draugės ir reikało. Buwo gi miestas padėtas szalyję Rohob; kurį wėl atstatę gyweno jamę,
29. praminę wardą miesto Dan pagal (wardo tėwo sawo, kurį buwo pagimdęs Israel, kuris pirmiaus wadindawosi Lais.
30. Ir padėjo sau drožinį, ir Ionathaną, sunų Gersamo sunaus Maižiesziaus, ir sunus jo kunigais gentijoj Dan iki dienai newalos sawo.
31. Ir pasiliko pas juos bałwonas Micho wisą metą, kuriamę buwo Diewo namai Siloj. Dienosę anosę nebuwo karalaus Israeluję.

Pareiszkinimai.

1. *Nebuwo karalaus* Israeluj. Ziur Iud. XVII, 6. – *Dalos nebuwo ėmusi.* Dala ju buwo mažoka, neisznaikius Chananeju.
2. *Isz Saraa ir Esthaol.* Ziur Iudic. XIII, 12. – *Prażwalgytu žemės.* Ar bus gera gywenti, iszwarius pirmykszczus gywentojus.
3. *Pažinę bałsą jaunikaiczo.* Isztarmę kitoniszką.
6. *Eikit pakajuję: Wieszpats weizdi ant kelo jusu.* Ar jam welnias per drožinį pasakė, arba pats prasimanė mielą jiems žodį. –
7. *Atajo ing Lais.* Miestas Lais buwo žiemiuosę žemės pažadėtos, pakrasztyję, prie kałnui Libano, wadinamas teipogi Lesem Ios. XIX, 47; ir Dan. – *Pagal budo Sidonieczu.* Ar užlaikydami ju parėdymas, arba teip tykus ir be baimės. – *Niekam jai suwisu nepriesztaraujant.* Ebr: nėsant ažugėdinanczo žodžù ant žemės. Kiti gi cza regi iszreikszta apłaidumą wyresnybiu, duodanczu patuką wisiems.
14. *Brolamus sawo.* Kitiems Danitams. – *Ziurėkit kas jumus tinka.* Ar wisa tai atimti ir neszties, ar nepradėti.
15. *Ir truputį iszlenkę.* Isz kelo, ir jau sumislyję užeiti namuosna. – *Namuosna jaunikaiczo Lewito.* Ton namu dalin, kur gyweno Lewitas.
17. *Stowėjo prie durim.* Bet tuoj widun ineję, randa penkis wyrus imant bałwonus ir[2] rubus kunigiszkus.
19. *Kas tau yra geriaus.* Kur didesnys pełnas ir garba?

[1] ataitu – antroji *a* tais. [2] ir – įtrp.

24. *Wisa ką turiu.* Ebr: *ir kas mań dar, arba wirszaus.* Priesz bałwonus wisa nieką.
28. *Atstu nuog Sidono.* Kuriam Lais gal prigułėjo. – *Szalyję Rohob.* Sirijoj Trachonitu, kaip regima isz 2. Reg. X, 6, 8.
30. *Iki dienai newalos sawo.* Wieni derina tai newalai Salmanazaro; kiti paėmimui Philisthinu skrynios sandaro; kiti gi dar, jog turėjusi buti įpati newala miesto Dan.
31. *Wisą metą kuriamę buwo Diewo namaj Siloj.* Kołei skrynią paėmė Philisthinai.

Padėjimas XIX.

Biaurus Gabaonitu numarinimas moteries wieno Lewito, wyro jos supiaustymas kuno indwyliką dalu ir nusiuntimas kiekwienai gentijai po dalį.

1. Buwo nekuris wyras Lewitas, gywenąs szonę kałno Ephraim, kuris ėmė moterį isz Bethlehem Iudos;
2. kuri apłaidė jį, ir pagrįžo namuosna tėwo sawo ing Bethlehem, ir buwo pas jį keturis mėnesis.
3. Ir sekė paskui ją wyras jos, norėdamas susiderint su ją, ir maldyt, ir su sawimi parsiwest, turėdamas draugėj waiką ir du asiłu; kuri priėmė jį, ir intwedė namuosna tėwo sawo. Ką iszgirdęs jo uoszwys, ir jį pamatęs, pasiliko jį su dżaugsmu,
4. ir apsikabino żmogų. Ir buwo żentas namuosę uoszwės tris dienas, walgydamas su juomi ir gerdamas kaip sawas.
5. Dienoj gi ketwirtoj atsikėłęs naktyj, norėjo jot. Kurį sudraudė uoszwys, ir tarė jamui: Paragauk pirma truputį duonos, ir pastiprink piłwą, ir teip josi.
6. Ir susėdo kartu, ir walgė ir gėrė. Ir tarė tėwas mergaitės żentui sawo: Meldżu tawę, idant szendiena cza pabutumai, ir kartù pasilinksmintumem.
7. Bet anas atsikėłęs, ėmė norėt jot. Ir taczaus uoszwys kieczaus jį ėmė, ir pas sawę suturėjo.
8. Rytui gi iszauszus, ruoszėsi Lewitas kelonėn. Kuriamui uoszwys wėl: Meldżu tawę, sako, idant walgio benkiek użkąstumai, ir pasistiprinęs, kołei iszaugs diena, potam josi. Walgė tad kartu.
9. Ir atsikėłė jaunikaitys, jotu su moterimi sawo ir waiku. Kuriamui wėl uoszwys byłojo: Ziurėk, jog diena ing saułės sėdimą pakrypėjo, ir artinasi wakarop, buk pas manę ir szendiena, ir perłaisk dieną linksmą, ir rytoj josi, idant parjotumai namuosna tawo.
10. Nenorėjo żentas pritart byłomus jo; bet tuoj iszjojo, ir atajo ties Iebus, wadinamamui kitu wardu Ierusalem, wesdamas su sawimi du asiłu su nasztom, ir priegułą.
11. Jau buwo ties Iebus, ir diena wirto naktimi; ir tarė waikas ponui sawo: Ateik, meldżu, ażujokim miestan Iebusaju, ir bukim jamę.
12. Kuriamui atsakė ponas: Neineisiu miestelin giminės swetimos, esanczos ne isz sunu Israelaus, bet pereisiu iki Gabaa:
13. ir kai ten nueisiu, busim jamę, arba gal miestę Rama.
14. Praejo tad Iebus, ir pradėtą ejo kelą, ir nusėdo jiemus saułė ties Gabaa, kuri yra gentijoj Beniamino:

15. ir ażuejo jan, idant butu tenai. Kur ineję, sėdėjo ulyczoj miesto, ir nei wienas nenorėjo ju priimt padwarijon.
16. Ir sztai, pasirodė żmogus senas, grįždamas isz łauko ir nuog darbo sawo wakarą, kuris ir pats buwo nuog kałno Ephraim, ir pakeleiwiu gyweno Gabaoj; żmonės gi szalies anos buwo sūnūs Jemini.
17. Ir pakėłęs akis, iszwydo senys, sėdintį żmogų su nasztėłėmis sawomis ulyczoj miesto, ir tarė jamui: isz kur atjoji? ir kur joji?
18. Kuris atsakė jamui: Iszjojom isz Bethlehemo Iudos, ir jojam wieton musu, kuri yra szonę kałno Ephraim, isz kur buwom nueję ing Bethlehem, ir nunai eitam namump Diewo, ir nei wienas nenori musu priimt pastogėn sawo,
19. turinczus pełu ir szieno asiłamus paszarui, ir duonos ir wyno reikałamus mano ir tarnaitės tawo, ir waiko, kuris yra su manimi: nei jokio daikto nereikałaujam tiktai gaspados.
20. Kuriamui atsakė senys: Pakajus su tawimi bunai, asz duosiu wisa, ko reikia: tiktai, meldżu, nebuk ulyczoj.
21. Ir intwedė jį namuosna sawo, ir dawė paszarą asiłamus: ir nusimasgojus kojas sawo, priėmė juos puoton.
22. Iiemus bekandant, ir po nuowargiui kelo walgiu ir gėrimu bestiprinant kunus, atajo wyrai miesto ano, sūnūs Belialo, (tai yra, be jungo) ir apstoję namus senio, duris dusgent pradėjo, szaukdami poną namu, ir tarydami: Iszwesk wyrą, kuris inejo namuosna tawo, idant terlotumem jį. (Gen. XIX, 5.)
23. Ir iszejo pas juos senys, ir tarė: Nenorėkit brolai, nenorėkit daryt szito pikto, nes inejo żmogus padwarijon mano, ir bukitės nuog szios durnystės:
24. turiu dukterį mergą, ir szis żmogus turi priegułą, iszwesiu jas jumus, idant pażemintumet jas, ir geidulį jusu iszpildytumet: tiktai, meldżu, idant nuodėmės szitos prieszais prigimimui nedarytumet wyrui.
25. Nenorėjo kłausyt żodżu jo; ką regėdamas żmogus, iszwedė jiemus priegułą sawo, ir iszdawė jiemus ant sużagimo; kurią wisą naktį koneweikę, pałaidė ją ryto.
26. O moteriszkė, aūsztant, atajo durump namu, kur buwo ponas jos, ir ten sugriuwo.
27. Rytui iszauszus, atsikėłė żmogus, ir atwėrė duris, idant pabaigtu pradėtą kelą; ir sztai, priegułas jo gułėjo prie durim iszkėtojusi rankas ant slenksczo.
28. Kuriai anas, tarydamas jog ji ilsis, kałbėjo: Kelkis, ir eikim. Kuriai nieko neatsakant, supratęs, jog buwo numirusi; paėmė ją, ir użudėjo ant asiło, ir pagrįżo namuosna sawo.
29. Kuriuosna ineję, pagriebė kaławiją, ir numirėlį moteries su kaułais jo sukapoję ing dwyliką dalu ir łustu, siuntė wisuosna krasztuosna Israelaus.
30. Ką iszwydę kiekwienas, wienu bałsu szaukė: Niekados toks daiktas nebuwo padarytas Israeluję isz tos dienos, kurioj atażengė tėwai musu isz Egipto, iki sziamui łaikui: duokit dekretą, ir bendrai apsudykit, ką reikia daryt.

Pareiszkinimai.

1. *Kałno Ephraim.* Kałnu wadinasi kałnota szalis.
2. *Kuri apłaidė jį.* Nėra žinios kodel; wieni ją kaltina, kiti jos wyrą.
5. *Atsikėlęs naktyj.* Brėksztant.
8. *Kołei iszaugs diena.* Ebr. *palenkės diena.* t. y. atausz kepinimas ir bus wėsiaus.
10. *Ties Iebus.* Ierusalem, wadinama Iebus nuo Iebuseju, gywentoju; pirmiaus gi ir gadynėję Melchisedecho, wadindawosi Salem.
12. *Iki Gabaa.* Gentijoję Beniamino. Kiti sako, buwę du miestu Gabaa gentijoję Beniamino, wienas kałnotas, kitas lygiuosę łaukuosę.
13. *Arba gal miestę Rama.* Ne toli nuo Gabaa ir toję paczoję gentijoję Beniamino.
16. *Súnūs Iemini.* Beniamino, wadinamo kartais Iemini. (Iudic. III, 15; 1. Reg. IX, 1. ir kitur).
18. *Namump Diewo.* Nes Silo, kur buwo szėtra, buwo gentijoję Ephraimo.
23. *Laukites nuog szios durnystės.* Nuodėmės.
24. *Turiu dukterį mergą.* Neiszpuoło siulyti negeidżamu moteru; teisina juos tiktai ne iszmanymas ir tamsybę.
26. *Ausztant.* Skystant tamsybėms. – *Sugriuwo.* Numirė isz sopulo ir gėdos.
29. *Ing dwyliką dalu.* Kiekwienon gentijon po dalį.

Padėjimas XX.

Kowa Israelitu priesz gentiją Beniamino ażu numarinimą Lewitienės.

1. Teipgi iszejo wisi súnūs Israelaus, ir kruwon susirinko kaip wienas wyras, nuog Dan iki Bersabee, ir žemė Galaad Wieszpatiesp Masphon;
2. ir wisos sąsparos žmoniju, ir wisos gentijos Israelaus suszaukiman žmonijos Diewo suejo keturios deszimtys tukstantu pėstinįku kariaunįku;
3. nei buwo nežinoma sunumus Beniamino, jog sužnegė sunūs Israelaus Masphon. Ir pakłaustas Lewitas, wyras moteriszkės ażumusztos, kaip tokia didė nuodėmė buwo padaryta,
4. atsakė: Atajau ing Gabaa Beniamin su moterimi mano, ir tenai sustojau:
5. ir sztai žmonės miesto ano apstojo naktyję aplink namus, kuriuosę buwau, norėdami manęs ażumuszt, ir moterį mano netikėtinu ażusidegimu geidulo wargindami, ant gało ji mirė.
6. Kurią pagriebęs sukapojau łustais, ir nusiunczau[1] dalis wisuosna krasztuosna sodybos jusu: delto kad niekados teip didė piktybė ir teip biauri nuodėmė nebuwo padaryta Israeluję.
7. Este czonai wisi sunus Israelaus, apsudykit, ką turit daryti.
8. Ir stowėdama wisa žmonija, kaip wieno žmogaus žodżais, atsakė: Negrįszim gėtrosna musu, ir nei wienas neineis sawuosna namuosna:

[1] nusiunczau – antroji *u* įtrp.

9. bet tai priesz Gabaą bendrai darysim:
10. deszims wyru bunai iszrinkta isz szimto isz wisu gentiju Israelaus, ir szimtas isz tukstanties, ir tukstantis isz deszimties tukstantu, idant[1] sunesziotu penus kariai, ir gałėtumem kauties priesz Gabaą Beniamin, ir gtaduot jamui ażu nuodėmę, ką ażusidirbo.
11. Ir suejo wisas Israel miestan, kaip wienas żmogus wienokią mislimi ir wienu sumanymu,
12. ir nusiuntė pasiuntinius wisai gentijai Beniamino, pasakytu: kodel tokia pikta biaurybė atsirado terp jusu?
13. Iszduokit żmones isz Gabaos, kurie szitą piktybę padirbo, idant numirtu, ir butu nuimtas piktumas nuog Israelaus. Kurie nenorėjo pakłausyt liepimo brolu sawo sunu Israelaus.
14. bet isz wisu miestu, buwusiu ju daloj, suejo ing Gabaą, duotu paszałpos jiemus ir kautusi priesz wisą żmoniją Israelaus.
15. Ir atsirado dwi deszimti penkios tukstantys isz Beniamino isztraukianczu kaławiją, be gywentoju Gabaos,
16. kuriu buwo septyni szimtai wyru stipriausiu, teip kairę kaip deszinę kaujanczusi; ir teip mėtykłėmis akmenis staczai smegdanczu, jog ir płauką gałėtu pakludyt, ir nei kiek smegimas akmenies nekriptelėtu ing kitą szalį.
17. Wyru teipogi Israelaus, be sunu Beniamino, radosi keturi szimtai tukstantu isztraukianczu kaławiją, ir pasiruoszusiu kowon.
18. Kurie atsikėlę atajo namuosna Diewo, tai yra, ing Silo, ir kłáusėsi Diewą, ir tarė: Kas bus karioj musu kunigaikszczu kowos priesz sunus Beniamino? Kuriemus atsakė Wieszpats: Iuda bunai kunigaikszczu jusu.
19. Ir tuoj sūnūs Israelaus, atsikėlę ryto, statė taworijas ties Gabaa;
20. ir isz ten eidami kowon priesz Beniaminą, pradėjo imt miestą.
21. Ir iszejęs sunus Beniamino isz Gabaos, ażumuszė isz sunu Israelaus anoj dienoj dwi deszimti dwi tukstanti wyru.
22. Ir wėl sunūs Israelaus tikėdamies ir stiprybę ir skaiczumi, toj paczoj wietoj, kurioj pirma buwo kowęsi, karią sustatė;
23. teip wienok, jog pirma żengė ir raudojo po akim Wieszpaties iki nakti, ir kłáusėsi jį, ir tarė: Turiugu dar eit kautusi priesz sunus Beniamino brolus mano, ar ne? Kuriemus anas atsakė: Zengkit jump, ir kaukites.
24. Ir sunumus Israelaus ant rytojaus priesz sunus Beniamino iszejus kautusi,
25. iszszoko sūnūs Beniamino isz wartu Gabaos; ir susitikę su jais teip didę piową ant ju doszyjosi, jog asztuonioliką tukstantu wyru isztraukianczu kaławiją paguldė.
26. Togdrin wisi sunus Israelaus atajo namuosna Diewo, ir sėdėdami werkė po akim Wieszpaties; ir posnįkawo anoj dienoj iki wakarui, ir apierawojo jamui wisodeginius, ir ramintines apieras,

[1] idant – įtrp.

27[1]. ir kłausėsi apie sawo padėjimą. Tamę metę tenai buwo skrynia sandaro Diewo,
28. ir Phinees sunus Eleazaro sunaus Aarono wyresniuoju namu. Taigi kłáusėsi Wieszpatį, ir tarė: iszeitigu dar turim kautusi priesz sunus Beniamino brolus musu, ar lauties? Kuriemus tarė Wieszpats: Zengkit, nes rytoj iszduosiu juos rankosna jusu.
29. Ir padėjo sunus Israelaus apiejimus aplinkom miestą Gabaa
30. ir treczuokart, kaip kartą ir du, priesz Beniaminą karią iszwedė.
31. Bet ir súnūs Beniamino drąsiai iszpuoło isz miesto, ir bėganczus prieszus tolaus wijo, teip jog sużeidė isz ju kaip pirmądien ir antrą, ir kirto dwiem kelutėm grężianczus nugaras, kuriu wiena dawėsi ing Bethel, ir kita ing Gabaa, ir paguldė apie trejatą deszimtu wyru;
32. nes tarėsi jog jie paprastu budu grįżta. Kurie tyczomis apsimetę bėganczais susitarė atatraukt juos nuog miesto ir kaip ir bėgdami nuwest juos ing aukszczaus paminėtas kelutes.
33. Taigi wisi sunus Israelaus atsikėlę isz sawo wietu isztiesė eilą wietoj, wadinamoj Baalthamar. Apiejimai teipogi, kurie buwo aplinkom miesto, isztykėlo pradėjo rodyties,
34. ir iszeiti nuog wakaru szalies miesto. Bet ir kiti deszims tukstanczu wyru isz wiso Israelaus, wadinėjo gywentojus miesto kautusi. Ir intsigailino karionė priesz sunus Beniamino; ir nesuprato, jog isz wisu szalu jiemus artinosi prażuwa.
35. Ir pamuszė juos Wieszpats akysę sunu Israelaus, ir anys ażumuszė isz ju anoj dienoj dwi deszimti penkias tukstantis ir szimtą wyru, wisus kariaunįkus ir isztraukianczus kaławiją.
36. Súnūs gi Beniamino, matydamies priweiktais, ėmė bėgti. Ką regėdami sunus Israelaus, dawė jiemus wietą bėgti, idant ant pritaisytu apiejimu ażusidurtu, kuriuos ties miestu buwo pastatę.
37. Kurie netikėtai isz słapumu atsikėlę, ir Beniaminui grężiant kertantiemus nugaras, inejo miestan, ir pamuszė jį nasruosę kaławijo.
38. Zenkłą gi buwo dawę súnūs Israelaus tiemus, kuriuos apiejimuosę buwo pastatę, idant, paėmę miestą, ugnį sukurtu; kad dumamus werczantis auksztyn, regima butu, jog miestas paimta.
39. Ką regėdami súnūs Israelaus budami paczamę susitikimę (nes súnūs Beniamino tarėsi jie bėgą, ir pridurę wijo, nukirtę isz ju karios tris deszimtis wyru),
40. ir matydami kaip stułpą dumu isz miesto kįłant; Beniamin teipogi pażwelgėjęs atgal, regėdamas jog miestas paimta, ir ir liepsnos auksztyn muszasi; (Ios. VIII, 20.)
41. kurie pirma buwo apsimetę bėganczais, atgręžę weidą stipriaus spyrės. Ką iszwydę sunūs Beniamino, bėgon dawėsi,
42. ir ėmė eiti kelop pustynės, ir ten teipogi juos prieszamus wejant; bet ir tie, kurie miestą buwo ażudegę, ażubėgo jiemus.
43. Ir teip stojosi, jog isz abieju szalu nuog neprietelu buwo kertami, nei buwo jokio atilsio mirsztantiemus. Krito, ir pakłoti yra rytu szonę miesto Gabaa.

[1] 27 –7 tais.

44. Buwo gi ažumusztuju toj paczoj wietoj, asztuniolika tukstantu wyru, wisi patys druczausi kariaunįkai.
45. Ką iszwydę, kurie buwo likę isz Beniamino, pabėgo pustynėn, ir ejo uołosp, kurios wardas yra Remmon. Ir anoj teipogi bėgoj kłajojanczus ir iszsiskłaisczusius ažumusze penkias tukstantis wyru. Bėgant gi tolaus, wijo juos, ir ažumuszė dar kiti dwi tukstanti.
46. Ir teip stojosi, jog wisu, kurie buwo kritę isz Beniamino tułosę wietosę, buwo dwi deszimti penkios tukstantys, kariaunįkai karionėmus wikriausi.
47. Ir teip liko isz wiso skaiczaus Beniamino, kurie gałėjo isztrukt ir pabėgt pustynėn, szeszi szimtai wyru; ir sėdėjo uołoj Remmon keturis mėnesis.
48. Pagrįžę gi sūnūs Israelaus, wisas pałaikas miesto nuog wyru iki galwijamus kaławiju pamuszė, ir wisus miestus ir kaimus Beniamino ėdri liepsna prarijo.

Pareiszkinimai.

1. *Kaip wienas wyras.* Wienos mislies ir wieno sumanymo. – *Nuog Dan iki Bersabee* Dan paczamę gałę žiemiu, Bersabee gi paczamę pietu gałę žemės szwentos. – *Zemė Galaad.* Gentijos ažujordonietis. – *Wieszpatiesp Masphon.* Terp kitu Masphu, teip wadinusys ir Silo, sako Masonins; kiti gi sako, jog Masphon Beniamino, isz kur maczusys[1] ir szėtra Siloj, ir ten susirinkę Israelitai, taręsi esą po akim Diewo.
2. *Sąsparos žmoniju.* Kunigaikszczai, kuriuosę yra žmoniju syła, kaip syła rumu sąsparosę.
10. *Deszims wyru bunai iszrinkta isz szimto.* Isz kiekwienos deszimties po wieną. Teip isz keturiu szimtu tukstantu susidarė keturios deszimtys tukstantu.
12. *Nusiuntė pasiuntinius.* Kiekwienamę reikalę pirma sudo, arba karionės, reikia gerù ir tykiai perkratinėti nesutikimą, ar negalima susitaikinti.
17. *Keturi szimtai tukstantu.* Pustynėj Num. I, 46. buwo kareiwiu 600,000. Dabar gi sumažėjo nełaimingosę karionėsę, Iosuei numirus.
18. *Ir kłausėsi Diewą.* Per aukszczausį kunigą. – *Juda bunai kunigaikszczu jusu.* Gentija Judos.
21. *Ažumuszė anoj dienoj isz sunu Israelaus dwi deszimti dwi tukstanti wyru.* Daug tadą buwo terp Israelitu ne teip kaip reikia. Diewo teisybė isz pirmo nupłakė Israelitus, potam Beniamitus.
23. *Zengkit jump ir kaukites.* Nepažadėta pergałėjimo. Du kartu buwo pamuszti Beniaminitu, Diewui płakant ažu garbinimą bałwono Micho miestę Dan, Israelitams žinant ir nieko nedarant.
26. *Sėdėdami werkė po akim Wieszpaties.* Sėdėjimas dažnai Rasztę szwentamę reiszkia ludėjimą. – *Wisodeginius ir ramintines apieras.* Mełsdamies pakajaus ir atsiduodami su wisu Diewui.
28. *Wyresniuoju namu.* Aukszczausiu kunigu.

[1] maczusys – *czu* įtrp.

33. *Taigi wisi sunus Israelaus.* Didesnė dalis karios. Karia buwo perskirta in tris dalis; wiena pasisłėpė apejimuosę; kita ejo miestop iszwadintu Beniaminitu; trecza sustojo eilon Baalthamarę. – *Baalthamar.* Chald: *lygumosę Iericho.*
36. *Súnūs gi Beniamino.* Ju dalis, užpuolusi ant didesnės dalies Israelitu.
38. *Ugnį sukurtu.* Ažudegę miestą.
39. *Budami paczamę susitikimę.* Kurie apsimetę bėganczais, buwo Beniamitus iszwilbinę isz miesto tolyn.
47. *Szeszi szimtai wyru.* Idant nebutu perdėta teisybės, ir stigu miłaszirdystės; užłaikyti buwo tie szeszi szimtai; ir idant neiszsipeikėtu wiena gentija Israelaus. *Uołoj Remmon.* Nuo Jerusalem 15 mylų nuo Gabaa ne toli, tėwynė Saulo Karalaus. Kitos Remmon Gentijoję Simeono Ios. XIX, 7. pakrasztyję gentijos Judos in pietus. – *Keturis mėnesis.* Nepigu buwo iszmisti, apgultiems, ir nieko neatsineszusiems.

Padėjimas XXI.

Beniaminitu paėmimas ažu moteris dukteru Gabes Galaad ir Silo.

1. Prisiegė teipogi sunūs Israelaus Masphoj ir tarė: Niekas isz musu neduos sunumus Beniamino isz dukteru sawo moteries.
2. Ir atajo wisi namuosna Diewo Silon, ir akysę jo sėdėdami iki wakarui, pakėlė bałsą, ir łabai raudodami ėmė werkt, tarydami:
3. Kam, Wieszpatie Diewe Israelaus, pasidarė szis błogumas żmonijoj tawo, jog szendiena wiena gentija bus atimta isz musu?
4. Ant rytojaus gi ausztant atsikėłę, pastatė ałtorių, ir apierawojo ten wisodeginius, ir ramintines apieras, ir tarė:
5. Kas neżengė karioj Wieszpaties isz wisu gentiju Israelaus? Nes didę prisiegą buwo susiriszę, budami Masphoj, jog tie bus ażumusztais, kuriu nebusį.
6. Ir nuimti gaiłesties sunus Israelaus ant brolo sawo Beniamino, ėmė sakyt: Atimta yra wiena gentija isz Israelaus.
7. isz kur moteris gaus? nes wisi bendrai prisiegėm, jog mes neduosim sziemus dukteru musu.
8. Todrin tarė: Kas yra isz wisu gentiju Israelaus, kuris neżengė Wieszpatiesp Masphon? Ir sztai atrasti yra gywentojai Iabes Galaad, jog nebuwo anoj karioj.
9. (Tamę teipogi metę, kai buwo Siloj, nei wienas isz ju tenai nebuwo rastas.)
10. Nusiuntė tad deszimtį tukstantu wyru stipriausiu, ir prisakė jiemus: Eikit, ir pamuszkit gywentojus Iabes Galaado nasruosę kaławijo, teip moteris kaip mażutėlus ju.
11. Ir tai bus, ką užłaikyt turit: Kiekwieną lyties wyriszkos, ir moteris, kurios pażino wyrus, ażumuszkit, mergas gi užłaikykit. (Num. XXXI, 17.)
12. Ir atarastos yra isz Iabes Galaado keturi szimtai mergu, kurios nepażino wyro łowos, ir atawedė jas taworijump Siloj, żemėn Chanaan.
13. Ir nusiuntė pasiuntinius sunumus Beniamino, kurie buwo uołoj Remmon, ir prisakė jiemus, idant juos priimtu pakajuję.

14. Ir atajo sunus Beniamino anamę metę, ir duotas buwo jiemus paczos isz dukteru Iabes Galaado; kitu gi nerado, kurias lygiai teip butu dawę.
15. Ir wisas Israel łabai skaudėjo, ir darė pakutą ażu ażumuszimą wienos gentijos isz Israelaus.
16. Ir tarė wyresnieji: Ką padarysim kitiemus, kurie negawo paczu? wisos Beniaminę moteriszkės krito,
17. ir didę rupestimi ir perdidżu weikału reikia mumus apweizdėti, idant wiena gentija neisznyktu isz Israelaus.
18. Nes dukteru musu jiemus duoti negalim, susiriszę prisiegą ir keiksmu, kuriuomi tarėm: Prakeiktas, kas duotu isz dukteru sawo moterį Beniaminui.
19. Ir susimanė, ir tarė: Sztai, didė szwentė Wieszpaties metinė yra Siloj, kuri yra padėta ing żiemius miesto Bethel ir rytu szalyj kelo, einanczo nuog Bethel Sichiman, ir ing pietus miestelo Lebona.
20. Ir prisakė sunumus Beniamino, ir tarė: Eikit, ir pasisłėpkit wynyczosę.
21. Ir iszwydę dukteris Silo iszeitint kaip tai esti szokinėtu, iszeikit netikėtai isz wynyczu, ir nutwerkit isz ju kiekwienas po wieną moterį, ir duokites żemėn Beniamino.
22. Ir kai atais tėwai ju, ir brolai, ir pradės priesz jus skųsties, ir barties, pasakysim jiemus: Susimilkit ant ju, nes nepagriebė ju teisą kariaujanczu ir pergałėtoju, bet jiemus meldżant idant gautu, nedawet, ir isz jusu szalies yra nusidėjimas.
23. Ir padarė sūnūs Beniamino kaip jiemus buwo liepta; ir pagal skaiczaus sawo pagriebė kiekwienas sau isz tu, kurios szokinėjo, po wieną moterį; ir nuejo sodybon sawo statydami miestus, ir gywendami juosę.
24. Sunūs teipogi Israelaus pagrįżo po gentijas, ir szeimynas gėtrosna sawo. Dienosę anosę nebuwo karalaus Israeluję; bet kiekwienas, kas jamui tiesumi regėdawosi[1], tai darydawo.

Pareiszkinimai.

1. *Prisiegė.* Pirma karionės. Teisa aukszczausia żmonijos gałėjo teip pakankinti Beniaminitus, ir prisiegoję nebuwo nusidėjimo.
2. *Akysę jo sėdėdami.* Ziur Iudic. XX, 26.
4. *Pastatė ałtorių.* Israelitams wienas tiktai teturėjo buti ałtorius prieangėję szėtros Siloję. Bet del daugybės apieru, buwo wala statyti ir kitus, jei nebuwo baisu stabmeldystės. Teip Samuel Ramathoję ir Masphoję apierawojo apieras 1. Reg. XI, 7 ir Galgaloję. Dowidas ant pado Arennos Iebusejo 2. Reg. XXIV, 25; Elijoszius ant kałno Karmel 3. Reg. XVIII, 32. –
6. *Ir nuimti gaiłesties.* Nepeikdami darbo, bet gaiłėdami sunaikintos gentijos.
7. *Nes wisi bendrai prisiegėm.* Ebr: *Wieszpatyję.* nėra gi żodżo: *bendrai.*
8. *Gywentojai Iabes Galaad.* Miestas ażu Iordono, gentijoję Manosses.
12. *Keturi szimtai mergu.* Użaugusiu.

[1] regėdawosi – *daw* tais.

13. *Idant juos priimtu pakajuję.* Ebr. idant jiemus apreiksztu pakajų.
14. *Duotos buwo jiemus paczos.* Nebuwo tai prieszinga prisiegai, kurios syła buwo neduoti sawu tiktai dukteru.
21. *Nutwerkit isz ju kiekwienas po wieną.* Ir cza nebuwo łaużymo prisiegos, nes tiktai patys sawaimi duoti negałėjo.
22. *Ir isz jusu szalies yra nusidėjimas.* Pergaiłus naikymas Beniamino be miłaszirdystės.

21. XII, 1901.

Kniga Ruth.

Intwedimas Knįgon Ruth

Knįga Ruth yra kaip priedas knįgai Sudžu ir ineiga knįgon Karalu: nes joję apraszyta istorija isz Sudžu gadynės, ir nuog tos Ruth, kaip pirmosios sawo motynos, ejo Dowidas ir kiti Karalūs Iudos, kuriu weikałai apraszyta knįgosę karalu. Todel szioji knįga Ruth patogiai[1] padėta terp knįgu Sudžu ir Karalu.

Szioji knįga turi wardą Moabitkos moteriszkės, Ruth, gawusios ažu sawo doras, teisą dieweristės, ženybas su szłowingu Bethlehemo Israelitu, Boasu, prosenelu Dowido karalaus.

Raszytojas szios knįgos norėjo parodyt, kaip Dowidas, isz kurio prowaikiu turėjo gimti Kristus, buwo isz gentijos Iudos, kuriamui pranaszauta buwo Iokubo Patrijarko ir pažadėta karaliszka łazda, arba aukszczausia waldża Israeluję, iki ateis ant swieto łaukiamasai Mesijoszius.

Knįga szioji buwo paraszyta jau Dowidui užgimus, delto kad jis yra paminėtas; bet dar nelikus karalumi, nes to nepasakyta, butu gi raszytojas to netyłėjęs, kad butu žinojęs ažudėjimą Dowido karalumi. Pirmykszczas szios knįgos lieżuwys buwo ebraiszkas; nežinoma kas ją paraszė; kone wisi spėja, jog Samuel.

Knįgoję Ruth nedidėj, tiktai keturis padėjimus teturinczoj, nemāża randam del sawęs iszganingu pamokslu ir paweikslu. Regim, jo Wieszpaties Jezaus Kristaus terp sawu proboczu norėta turėti ir pagonkas, kokiomis buwo Rahab ir Ruth; „Idant anot szwento Ieronimo, parodytu, jog nekratosi eiti isz nusidėjusiu tasai, kuris atajo naikintu nusidėjimu wisu žmoniu; ir idant Ruthoj pagonkoj ir pirmoj probobutėj Kristaus butu iszweikslinta paszaukimas tikėjiman Kristaus pagonu, atmetus jį Zydamusą. Booz paliko mumus paweikslą patrijarkiszko gerumo, miełumo, ir diewgarbios meiłės artymu; Ruth duosti paweikslą tobułos meiłės moteriszkos ir waikiszkos. Galim teipogi grožuoties jos didžu tikėjimu, tokiuomi kaip Abraomo. Apłaidė sawo szalį, gimines, ir senobinius zabobonus, ir sekė paskui sawo anytą Noemi, prisigłaudė jos žmonijon, ir pripažino jos Diewą. Ažutat ir Diewas, ažu szias jos doras, priėmė ją sawon žmonijon, ir teip parėdė, jog inejo szeimynon Abraomo ir Dowido, ir pertat eilon gimdytoju[2] Mesijosziaus. itt.

[1] patogiai – *t* tais. [2] gimdytoju – *m* įtrp.

Padėjimas I

Persigabenimas Elimelecho ing Moab, del bado, jo smertis ir jo sunu, pagrįžimas jo moteries Noemi su marczą Ruth ing Bethlehem.

1. Dienosę wieno sudžos, sudžamus esant wyriausiais, stojosi badas žemėj. Ir iszejo žmogus isz Bethlehem Iudos, głaustytusi[1] szalyj Moabitiszkoj su moterimi sawo, ir dwiem waikam[2]:
2. patsai wadinosi Elimelech, ir motė jo Noemi, ir du sunu, wienas Mahalon, ir kitas Chelion, Ephratejai isz Bethlehem Judos. Ir ineję szalin Moabitiszkon, gyweno tenai.
3. Ir numirė Elimelech wyras Noemi; ir atliko pati su sunumis.
4. Kurie paėmė moteris Moabitkas, kuriu wiena wadinosi Orpha, kita gi Ruth. Ir gyweno ten deszimtį metu,
5. ir abudu numirė, Mahalon sakau ir Chelion; ir atliko moteriszkė naszłė be dwieju waiku ir wyro.
6. Ir kėłėsi eitu tėwynėn su abiem marczom sawom isz szalies Moabitiszkos; nes buwo girdėjusi, jog atsiżwelgė Wieszpats ant sawo żmonijos, ir dawė jiemus peną.
7. Ir teip iszejo isz wietos kelawimo sawo su abiem marczom; ir jau budama kelyj pagrįżimo żemėn Iudos,
8. tarė jom: Eikit namo motynos jusu, padaryk su jumis Wieszpats miłaszirdystę, kaip darėt su nabasznįkais ir su manim.
9. Duostie jumus rast atilsį namuosę wyru, kurie jumus teks. Ir pabuczawo jas. Kurios pakėłę bałsą ėmė werkt,
10. ir sakyt: Eisim su tawimi żmonijon tawo.
11. Kuriom ana atsakė: Grįżkit, dukrełės mano, ko jum eiti su manim? baugi daugiau turiu sunu yszczoj mano, idant gałėtumet wyru tikėties isz manęs?
12. Grįżkit, dukrełės mano, ir eikit sau: nes jau senatuwės esmi suėsta, nei betinku raiszczui moterystės. Nors ir gałėcza sziąnakt prasidėt, ir gimdyt sunus,
13. jei norėtumet łaukt, iki kołei anys ażaugtu, ir iszpildytu metus jaunystės, pirma busit bobomis neg isztekėsit. Nenorėkit, meldżu, dukrełės mano, nes jusu suspaudimas łabiaus manę spaudża, ir iszejo ranka Wieszpaties priesz manę.
14. Pakėłę tad bałsą, wėl ėmė werkt, Orpha pabuczawo anytą, ir pagrįżo; Ruth prikibo anytai sawo.
15. Kuriai tarė Noemi: Sztai pagrįżo sangentė tawo żmonijon sawo, ir diewump sawump, eik su ją.
16. Kuri atsakė: Neprieszinkis mań, idant apłaiszcza tawę ir atsitraukcza: nes kur tiktai eisi, eisiu, ir kur busi, ir asz busiu kartu. Zmonija tawo żmonija mano, ir Diewas tawo Diewas mano.
17. Kurioji żemė priims tawę mirsztant, toję numirsiu, ir tenai imsiu wietą kapui. Tai mań padārai Wieszpats, ir tai pridestie, jei ne wiena smertis manę ir tawę perskirs.

[1] głaustytusi ← kelautu [2] waikam – tais.

18. Regėdama tad Noemi, jog teip kietai Ruth ażusikrito su ją eiti, nenorėjo prieszinties, neibeprikalbinėt daugiaus pagrįżimo sawybėn,
19. ir ejo kartù, ir atajo ing Bethlehem. Kuriom miestan inejus, graitai pas wisus prasipłatino paskałas; ir sakinėjo moteriszkės: Szioji yra anoji Noemi.
20. Kuriomus tarė: Newadinkit manęs Noemi (tai yra, grażią): bet wadinkit manę mara (tai yra, karczą) nes kartybės łabai manę pripildė Wisagalįs.
21. Iszejau piłna, ir dyką pagrążino manę Wieszpats. Kam tad wadinat manę Noemi, kurią Wieszpats nużemino, ir nuwargino Wisagalįs?
22. Atajo tad Noemi su Ruth Moabitką, marczą sawo, isz żemės kelawimo sawo, ir pagrįżo ing Bethlehem, piaunant pirmuosius miežius.

Pareiszkinimai.

1. *Dienosę wieno sudżos.* Nepasakyta, ir nėra żinios kurio. – *Stojosi badas żemėj.* Per deszimtį metu, Diewo łaistas ażu stabmeldystę. – *Szalyj Moabitiszkoj.* Rytuosę, ażu Iordono.
2. *Patsai wadinosi Elimelech.* Zodys żenklina: Diewas karalus. Rabinai sako jis buwęs brolu Salmono, sunumi Nahassono (Ruth. IV, 20.). – *Ir motė jo Noemi.* Zodys żenklina: grażi, mieła, linksma. Rabinai sako, ji buwusi anukė Nahassono, kunigaikszczo gentijoję Iudos, ir brolo dukrą Salmono. *Mahalon.* Sargaluotas, siłpnas. *Chelion.* Tobulas, arba kaip karwelys. – *Ephratejai isz Bethlehem Iudos.* Buwo ir kitas Bethlehem; sakant tad apie Bethlehem Iudos, pridedama dar esi Ephratejas, delto kad szis miestas wadindawosi dar Ephrata (Gen. XXXV, 19.)
4. *Wiena wadinosi Orpha, kita gi Ruth.* Orpha buwo Chelionienė, Ruth Mahalonienė.
5. *Abudu numirė.* Nepalikę waiku.
7. *Iszejo... su abiem marczom.* Lydėjusiom ją ir norėjusiom eiti ing Bethlehem ir ten su ją gywenti.
8. *Eikit namo motynos jusu.* Ar neturėjo tėwu, ar kad moterys gyweno skirium nuo wyru. –
9. *Atilsį namuosę wyru.* Wienybę, sutikimą ir meilę.
11. *Baugi daugiaus sunu turiu yszczoj mano.* Primena zokoną (Gen. XXXVIII, 11 ir Deut. XXV, 5), liepiantį brolui żenyties su naszlę po brolui, jei neturėjo waiku.
15. *Zmonijon sawo ir diewump sawump.* Isz cza regima, jog Orphos nepriimta Zydu religijos.
16. *Diewas tawo Diewas mano.* Atsiżadėsiu sawu zabobonu ir tawo religijon pristosiu.
17. *Tai mań padãrai Wieszpats, ir tai pridestie.* Prisiegdama ant wienu nełaimiu iszreiszkė, ant ko sawę keikia, jei neiszpildytu żadėjimo: ant bado, maro, smerties.
21. *Iszejau piłna, ir dyką pagrążino manę Wieszpats.* Be wyro, be waiku, be nieko.
22. *Piaunant pirmuosius miežius.* Prasidedant miežia piuczui; mėnesyj Nisan (Karwelyję).

Padėjimas II.

Ruthos rankiojimas warpu łaukę Boozo.

1. Buwo gi wyrui Elimelechui sangentys, żmogus galįs, ir didżu turtu, wardu Booz.
2. Ir tarė Ruth Moabitka anytai sawo: Jei liepi, eisiu łaukan, ir rankiosiu warpas, kurios isztruktu isz ranku piowėju, kur tiktai rasiu mylistą małonaus ant manęs ukinįko. Kuriai ana atsakė: Eik, duktė mano.
3. Nuejo tad ir rankiojo warpas ażupakalyj piowėju. Tikosi gi, jog łaukas anas turėjo poną wardu Booz, kuris buwo isz sangentystės Elimelecho.
4. Ir sztai, buwo atainąs isz Bethlehem, ir tarė piowėjamus: Wieszpats su jumis. Kurie atsakė jamui: Łaiminie tau Wieszpats.
5. Ir tarė Booz jaunikaiczui, pastatytamui ant piowėju: Kieno yra szioji mergaitė?
6. Kuriamui atsakė: Szioji yra Moabitka, atajusi su Noemi isz szalies Moabitiszkos,
7. ir meldė, idant rinktu warpas liekanczas, sekdama piowėju pėdais, ir nuog ryto iki sziołei stowi łaukę, ir nei ant wałandos tieg negrįżo namo.
8. Ir tarė Booz Ruthai: Kłausyk dukte, nenueik kitan łaukan rankiotu, nei atsitrauk nuog szios wietos: bet eik draugėn mergaiczu mano,
9. ir, kur piaus, sek paskui. Nes liepiau waikamus mano, idant niekas nebutu tau bodus: bet dar, jei norėsi gert, eik maiszelump, ir gerk wandenis, kuriuos ir waikai geria.
10. Kuri sukniubusi ant weido sawo ir kłoniodamosi ant żemės, tarė jamui: Isz kur mań tai, jog radau mylistą priesz akis tawo, ir teikeis pażint manę swetimos szalies moteriszkę?
11. Kuriai anas atsakė: Pasakyta yra mań wisa, ką padarei anytai tawo po smerti wyro tawo, ir jog palikai gimdytojus tawo ir żemę, kurioj gimei, ir atajai żmonijon, kurios pirma nepażinai.
12. Ataduostie tau Wieszpats ażu darbą tawo, ir pilną mokestį gauk nuog Wieszpaties Diewo Israelaus, kuriop atajai, ir po kurio sparnais pribėgai.
13. Kuri tarė: Radau mylistą akysę tawo, pone mano, kuris palinksminai manę, ir byłojai szirdin tarnaitės tawo, kuri ne esmi lygi wienai isz tarnaiczu tawo.
14. Ir tarė jai Booz: Kai bus wałanda walgymo, ataik sziczon, ir walgyk duoną ir dażyk riekełę tawo uksuję. Taigi atsisėdo szalyj piowėju, ir prisikrėtė spraginio, ir walgė ir pasisotino, ir pasiėmė kas liko.
15. Ir isz ten kėłėsi, rinktu kaip buwo papratusi warpu. Prisakė gi Booz waikamus sawo, tarydamas: nors ir su jumis norėtu piaut, neginkit jai:
16. ir isz jusu teipogi pėdu padraikykit tyczomis, ir likt duokit, idant nerauduonuodama rankiotu, ir rankiojanczos niekas nebarie.
17. Rankiojo tad łaukę iki wakarui; ir ką buwo surinkusi, łazdą kułdama ir iszbłoszkusi rado mieżiu apie ephi mieros, tai yra, tris saikus.
18. Kuriuos neszdama pagrįżo miestan, ir parodė anytai sawo; ir dar iszėmė, ir dawė jai isz liekanu walgio sawo, kuriuomi buwo pasisotinusi.
19. Ir tarė jai anyta jos: Kur szendiena rankiojai, ir kur dirbai? bunai pałaimintas, kuris susimyłėjo ant tawęs. Ir pasakė jai, pas ką buwo dirbusi, ir pasakė wardą wyro, jog wadinosi Booz.

20. Kuriai atsakė Noemi: Pałaimintas bunai nuog Wieszpaties, jog tokią paczą mylistą, kurią rodydawo gywiemus, ażułaikė ir numirusiemus. Ir wėl tarė: Giminė musu yra żmogus.
21. Ir Ruth: Tai teipogi, sako, liepė mań, idant teip iłgai su jo piowėjais bucza draugėj, kołei wisi jawai bus nupiauta.
22. Kuriai tarė anyta: Geriaus yra, duktė mano, idant su jo mergaitėmis iszeitumai piautu, idant kas swetimamę łaukę neprieszintusi tau.
23. Taigi pristojo ing mergaites Boozo; ir teip iłgai su jomis piowė, iki kołei mieżiai ir kwieczai buwo sudorota.

Pareiszkinimai.

1. *Buwo gi wyrui Elimelechui sangentys.* Sangentystės Rasztus szw. neiszweda. Rabbi Iosue sako, jog Elimelech, Salmon ir Hijob buwę brolais; Booz sunus Salmono, brołėnas Elimelecho, dėdę. *Wardù Booz.* Booz żenklina: galybėję, arba: jamę galybė.
2. *Rankiosiu warpas.* Zokonas Lev. XIX, 9; XXIII, 22; Deut. XXIV, 19. liepie warpas palikti dirwoję neturėlams ir pakeleiwiams. Todel Ruth, kaip neturėłė ejo rankiotu warpu.
4. *Wieszpats su jumis.* Bunai. Kogi stigu tam, su kuomi yra Wieszpats? Bażnycza sako sziuos żodżius Miszios.
8. *Eik draugėn mergaiczu mano.* Teip pridera moteriszkei buti draugėję moteru. –
9. *Gerk wandenis.* Didė geradėjystė, kur wandenies suwisu stigu esti.
10. *Kłoniodamosi ant żemės.* Iki żemei. Rasztas szw. dażnai mini kłoniojomąsi moteru wyrams.
11. *Atajai żmonijon, kurios pirma nepażinai.* Ir jos religiją priėmei.
13. *Byłojai szirdin tarnaitės tawo.* Palinksminai. – *Kuri neesmi lygi.* Menkesnė.
14. *Walgyk duoną.* Wisokį walgį. – *Dażyk riekełę tawo uksuję.* Uksus atgauna ażutroszkusį. – *Szalyj piowėju.* Idant int akis nežiurėtu. – *Prisikrėtė spraginio.* Prikrėtė daug del jos spragintu grudu ir ażudarytu dażiniais, suriu i. k. – *Pasiėmė kas liko.* Drąsinama. –
17. *Apie Ephi mieros.* Ephin tiłpo trys saikai; t. y. 960 unciju, arba 80. swaru.

Padėjimas III.

Atsigulimas Ruthos prie kojom Boozo, ir jo dowanos ir żadėjimas ją imti.

1. Pagrįżusi gi pas anytą sawo, iszgirdo nuog jos: Dukte mano, jieszkosiu tau atilsio, ir apweizdėsiu, idant gera butu tau.
2. Szisai Booz, kurio mergaitėmus łaukę pristojai, yra mumus artymas, ir sziąnakt kłaimą mieżiu wėto.
3. Nusiprausk tad, ir pasitepk, ir apsiwilk grażesniais rubais, ir nużengk kłaiman: nemãtai tawęs żmogus, kołei pabaigs walgyt ir gert.

4. Eitant gi gułtu, pażymėk wietą, kurioj gułės: ir ataisi ir nukłosi apkłodę[1] nuog szalies koju, ir sudribsi, ir ten gułėsi: patsgi tau pasakys, ką turi daryt.
5. Kuri atsakė: Ką tiktai liepsi, padarysiu.
6. Ir nużengė kłaiman, ir padarė wisa, ką jai buwo liepusi anyta.
7. Ir pawalgius Boozui, ir atsigėrus, ir linksmesniu tapus, ir nuejus gułtu prie kupeczui pėdu, atajo tyłomis, ir nudengusi apkłodę nuog koju jo, sudribo.
8. Ir sztai, jau widunaktyj baimė paėmė żmogų, ir nusigando; ir iszwydo moteriszkę gulinczą prie kojom sawo,
9. ir tarė jai: Kas esi? ir ana atsakė: Asz esmi Ruth tarnaitė tawo: isztiesk apkłodę tawo ant tarnaitės tawo, nes esi artymas.
10. Ir anas: Pałaiminta, tarė, esi nuog Wieszpaties dukte, ir pirmąją miłaszirdystę paskutinę prakėłei: nes nesekei paskui jaunikius neturėlus, arba turtingus.
11. Taigi nebijokis, bet ką tiktai pasakysi mań, padarysiu tau. Nes żino wisa żmonija, kuri gywena terp wartu miesto mano, jog tu esi moteriszkė doros.
12. Nei ginuosi jog asz esmi artymas, bet yra kitas ażu manę artimesnys.
13. Ilsėkis szią naktį: ir iszaũszus rytui, jei norės tawę teisą artimystės pałaikyt sau, daiktas gerai yra padaryta: bet jeigu anas nenorės, asz tawę imsiu be jokio abejojimo, gywas yra Wieszpats: miegok iki rytui.
14. Ir teip miegojo prie kojom jo iki nakties iszejimui. Ir teip atsikėłė, pirma neg żmonės pażintu wienas kitą, ir tarė Booz: Saugokis, idant kas nežinotu, jog cza esi atajusi.
15. Ir wėl: Isztiesk, sako, apisiautą tawo, kurią apsidengi, ir łaikyk abiem rankom. Kuriai isztiesus ir łaikant, atmierawo szeszius saikus miežiu, ir ażudėjo ant jos. Kuriuos neszdama inejo miestan,
16. ir atajo pas anytą sawo. Kuri tarė jai: Ką darei duktė? Ir apsakė jai wisa, ką jai padarė żmogus.
17. Ir tarė: Sztai szeszis saikus miežiu dawė mań, ir tarė: Nenoriu kad tu dyka pagrįżtumai pas anytą sawo.
18. Ir tarė Noemi: Pałukėk dukte kołei matysim, koksai daiktui bus gałas: nes nei lausis żmogus, tiktai iszpildys, ką yra byłojęs.

Pareiszkinimai.

1. *Jieszkosiu tau atilsio.* Nuo darbu ir wargu neturto ir apłaidimo tėwynės, neturėjimo waiku, teip tau gaiłaus.
2. *Yra mumus artymas.* Isz tu, kuriems yra teisa prigłausti mus ir neduot wardui waiku mano ir wyro tawo pragaiszti, iszbudinant jiems sėkłę, pagal Zokono Lev. XXV, 25; Deut. XXV, 5. – *Kłaimą miežiu wėto.* Ruosziasi wėtytu.
3. *Nusiprausk.* Liepia apsitaisyti, idant łabiaus pamėgtu. – *Pasitepk.* Rytu szalies[2] moterys tepdawosi dażnai. – *Nemãtai tawęs żmogus.* Booz.

[1] apkłodę – *ap* tais. [2] szalies – įtrp.

4. *Pažymėk wietą kurioj gułės.* Senobėję ukinįkai, ir turtingieji, kulant jawus, gułėdawo kłaimuosę. – *Pats gi tau pasakys, ką turi daryt.* Noemi tikisi moterystės Ruthos, ir jog teip gałės stotis, bet prideranczai ir pagal prisakymu Diewo.
7. *Ir linksmesniu tapus.* Wienok nepasigėrus, kaip paskum pasirodė.
9. *Isztiesk apkłodę tawo ant tarnaitės tawo.* Chald: tegul bus wadintas wardas tawo ant tarnaitės tawo, imant manę ażu moterį. Ebr: isztiesk sparną tawo ant tarnaitės tawo. Teip budawo praszoma paszałpos, apweizdos, apginkło. Cza gi buwo meldimas ne betkokio użtarymo, bet drowus meldimas moterystės.
10. *Pirmąją miłaszirdystę.* Wyrui[1] ir anytai iki sziołei rodytą. – *Paskutinę prakėlei.* Rupindamosi użłaikyti jo wardą waikuosę. – *Nesekei paskui jaunikius neturėlus arba turtingus.* Giria Ruthą, jog budama jauna naszłė, neisztekėjo sawoję tėwynėję, bet atsidawė Iudejon, ir ten ne ażu bet ko norėjo isztekėt, bet ażu tokio tiktai, kuris gałėtu atnaujinti pragaiszusį wardą jos wyro.
13. *Gywas yra Wieszpats.* Zodżai prisiegos, dażnai randami Rasztę szwentamę.
14. *Pirma neg żmonės pażintu wienas kitą.* Łabai anksti, dar neiszaũszus. – *Saugokis, idant kas nežinotu, jog cza esi atajusi.* Kad nekiłtu kałbos.
15. *Isztiesk apisiautą tawo.* Priejuostuwę (kwartuką). – *Kuriuos neszdama inejo miestan.* Dywyjasi nekurie teip didei nasztai del moteries. Bet 160. swaru panesza ne wiena sweika moteriszkė.

Padėjimas IV.

Zenybos Boozo su Ruthą, ir gimimas sunaus Obedo.

1. Zengė tad Booz wartump, ir atsisėdo tenai. Ir iszwydęs jog artymas praeit, apie kurį pirma buwo kałbėta, tarė jamui: Iszsikreipk benkiek ir prisėsk cza; wadindamas jį jo wardù. Kuris iszsikreipė ir prisėdo.
2. Paėmęs gi Booz deszimtį wyru isz wyresniuju miesto, tarė jiemus: Sėskites czon.
3. Kuriemus atsisėdus, byłojo artymui: Dalį łauko brolo musu Elimelecho parduos Noemi, kuri pagrįżo isz szalies Moabitiszkos,
4. ko norėjau idant girdėtumai, ir tau pasakyt prie wisiemus sėdintiemus, ir wyresniemus isz żmonijos mano. Jei nori apimt teisą artymystės, pirk, ir apimk: o jeigu tau nemėgia, tai pat pasakyk mań, idant żinocza, ką turiu daryt: nes nei wieno nėra artymo, atskyrus tawę, kuris esi pirmas, ir manę, kuris esmi antras. O anas atsakė: Asz łauką pirksiu.
5. Kuriamui tarė Booz: Kad pirksi łauką isz rankos moteriszkės, Ruth teipogi Moabitką, kuri buwo nabasznįko motė, turi imt, idant prikełtumai wardą artymo tawo tėwykszczoj jo.
6. Kuris atsakė: Atstoju nuog teisos artymystės, nes neturiu naikyt prowaikiu szeimynos mano: tu łaimėk priwiliejumi mano, kurio noromis iszpażįstu jog asz neturiu.

[1] Wyrui – *W* tais.

7. Szitas gi budawo senobėj budas Israeluję terp artymu, jog jei kuomet kitas kitamui perłaisdawo sawo teisą, idant perłaidimas butu twirtas, nusiaudawo żmogus autuwą sawo, ir duodawo artymui sawo; szitas budawo ludymas perłaidimo Israeluję.
8. Tarė tad artymui sawo Booz: Nusiauk kurpę tawo. Kurią tuoj nusiawė nuog kojos sawo. (Deut. XXV, 7.)
9. O anas wyresniemus, ir wisai żmonijai: Ludynįkais, tarė, jus este szendiena, jog apiėmiau wisa, kas buwo Elimelecho, ir Cheliono ir Mahalono, perduostint Noemi:
10. ir Ruth Moabitką, moterį Mahalono, moterystėn paėmiau, idant prażadincza wardą nabasznįko tėwykszczoj jo, kad wardas jo neisznyktu isz szeimynos jo ir brolu ir żmonijos. Jus, sakau, szito daikto ludynįkais este.
11. Atsakė wisa żmonija, kuri buwo wartuosę, ir wyresnieji: Mes esme ludynįkais: padārai Wieszpats szitą moteriszkę, kurioji ineina namuosna tawo, kaip Rachel ir Liją, kurios pastatė namus Israelaus, idant butu paweikslas doros Ephratoj, ir turėtu garsų wardą Bethlehemę.
12. ir tampie namai tawo, kaip namai Phareso, kurį Thamar pagimdė Iudai, isz sėklės, kurią tau duos Wieszpats isz szios mergaitės. (Gen. XXXVIII, 29.)
13. Ir teip paėmė Booz Ruthą, ir wedė ją ażu moterį; ir inėjo jon, ir dawė jai Wieszpats, jog prasidėjo, ir pagimdė sunų.
14. Ir tarė moteriszkės Noemi: Pałaimintas Wieszpats, kuris nedałaidė, idant isznyktu intsiotojas szeimynos tawo, ir wardas jo butu wadinamas Israeluję.
15. Ir turėtumai kam palinksmint duszią tawo, ir iszpenėt senatuwę: nes gimė isz marczos tawo, mylinczos tawę, ir esanczos tau daug geresnę, neg jei turėtumai septynis sunus.
16. Ir paėmusi Noemi[1] bernelį pasidėjo prieglobstin sawo, ir darė weikałą penėtojos ir nesziotojos.
17. Kaiminkos gi moterys dżaugdamosi su ją, ir tarydamos. Gimė sunus Noemi: praminė wardą jo Obed. Szisai yra tėwas Isai, tėwo Dowido.
18. Szitie yra gimdymai Phareso: Phares pagimdė Esroną. (1. Par. II, 5; IV, 1; Matt. I, 3.)
19. Esron pagimdė Aramą, Aram pagimdė Aminadabą.
20. Aminadab pagimdė Nahassoną, Nahasson pagimdė Salmoną,
21. Salmon pagimdė Boozą, Booz pagimdė Obedą,
22. Obed pagimdė Isaį, Isai pagimdė Dowidą.

Pareiszkinimai.

1. *Zengė tad Booz wartump.* Didżuosiuosę wartuosę miestu Iudejos budawo sudai ir eiszkiosios sankałbos. – *Atsisėdo tenai.* Atsisėsdawo ten, kas turėdawo kokį reikałą.
2. *Deszimtį wyru isz wyresniuju.* Businczu sudżomis ir ludynįkais to kas dėsis.
3. *Brolo musu.* Genczo. – *Parduos Noemi.* Łaukas prigułėjo Ruthai isz kurios gałėjo gimti tėwainys, bet paminėta jos anyta, idant anasai giminietys nesuprastu, jog reiks żenyties, ir delto, kad Ruth wisuosę daiktuosę kłáusės ir kłaũsė anytos.

[1] Noemi – įtrp.

5. *Ruth teipogi... turi imt.* Bewaikei naszłei prigułėdawo tėwykszcza wyro, jai isztekant ażu giminės nabasznįko, pereidawo ant jo, kołei gims ir užaugs pirmagimys, tėwainys, ir apims tėwykszczą. Nes tadą tėwykszcza, nors ir butu parduota, wėl jam grįždawo.
6. *Nes neturiu naikyt prowaikiu szeimynos mano.* Mažinti ju tėwykszczos; jei turėcza daug waiku isz Ruthos, kuriems reiktu duoti turtą, prigulintį mano tėwykszczai ir tiktai wienas pirmagimys teturėtu tėwykszczą Mahalono.
7. *Nusiaudawo žmogaus autuwą sawo.* Tasai, kuris perłaisdawo sawo teisą kitam.
9. *Wisa kas buwo Elimelecho, Cheliono ir Mahalono.* Numirus Chelionui, ir Orphai pagrįžus tėwynėn, nei jieszkant pabudintojo sikłės nabasznįko, wisa teisa Cheliono perejo ant Mahalono ir jo tėwainio.
11. *Ephratoj.* Bethlehemę.
12. *Kaip namai Phareso.* Isz penkiu szeimynu Iudos, pirmoja ir didžoja buwo Phareso, kuriai prigułėjo ir Bethlehemitai. Tokio garso isz szios moterystės ir Boozui geidża. –
17. *Praminė wardą jo Obed.* Tuokia Serarius, jog praminė Noemi, pamokiama kitu moteru kaiminku. *Obed* ženklina tarnaujantį, paspiriantį. Jog Obed turėjo duot pasparą ant senatuwės sawiems gimdytojams. Ir kaiminkos sakė: *turėtumai kam palinksmint duszią tawo ir iszpenėt senatuwę tawo.*

23. XII, 1901.

Pirmoja knįga Regum (Karalu.)

Intwedimas Keturiosna knįgosna karalu.

Keturios karalu knįgos taip wadinasi delto kad apsako pradžą ir istoriją karalystės žmonijoj Ebreju. Zydai dwi pirmosias isz ju wadina knįgomis Samuelo, ir dwi paskutini, knįgom karalu. Bet 70. iszguldytoju ir Wulgata wisas keturias wadina knįgomis karalu, nes wisos apsako tą patį daiktą. Pirmoja knįga prasideda nuog užgimimo Samuelo, paskutinė gi baigiasi newalą Babilono; apraszyta josę istorija iszrinktosios žmonijos, apie 594. metu, tai yra nuog metu pradžos swieto 2848 iki 3442; priesz užgimimą Kristaus nuog 1156 iki 562.

Knįgos szios buwo paraszytos ebraiszkai, dydumas daiktu isz apraszymu garsiuju atsitikimu ir weikału tos gadynės, negałėjo buti pabaigtos priesz newalą Babilono, apsakomą ketwirtoję knįgoję. Nors wisados budawo pripažintos Diewo inkwėptomis ir szwentomis, wis gi nėra tikros žinios, kas jas paraszė: ar Ieremijoszius, ar Ezechid, ar Ezdroszius.

Apraszyta szitie daiktai: Szwenta istorija apie Helį, aukszczausį kunigą, diewabaimingą, bet nełaimingą ažu nusidėjimus sawo sunu; užgimimas, jaunystė ir weikałai Samuelo, sudžos ir pranaszo, paskirto nuog Diewo karalumus paszwęsti. Saul, pirmasai karalus žmonijos Diewo, jo pergałėjimai neprietelu, paikumas apierawojant apieras be kunigu, atmetimas ir nuopuolys. Dowidas, piemenėlys, priweikėjas Golijoto, didys karalus, didys pranaszas, mokėjęs per pakutą nusidėjimą sawo apwersti Diewui ant garbės. Salomonas, sunus ir intstotojas Dowido, karalus iszmintingas ir tykus, pastatytojas pirmosios bažnyczos Wieszpati, kurios paszwentimą su didžausią yszkilmę iszpildė, ir garbė jo karalawimo gałop gywenimo aptemo nuog biauriu jo silpnybiu. Roboamas, jo sunus ir intstotojas. Atsiskyrimas deszimties gentiju nuog karalystės Iudos, isz kuriu Ieroboam padarė karalystę Israelaus. Karalūs Israelaus, płatintojai stabmeldystės ir butu nedorybiu. Karalūs Iudos, kurie daugiausiai budawo tikimais Diewui. Iszwarymas deszimties gentiju Niniwon ir kituosna Assirijos miestuosna Nabuchodonozoro paėmimas Ierusalemo, sugriowimas bažnyczos, ir iszwedimas Babilonan karalaus Judos su aukszczausiu kunigu ir didesnę dalimi žmonijos.

Raszytojas tu knįgu, arba juoties Dwasia Szwenta, waldydama jo mislį ir płuksną, norėjo idant butu ne tiek del musu akywybės nuosakiai apraszyta wisa kas dėjosi ebrajiszkoj žmonijoj, per mainius teokratiszką rėdą in monarkiszką; kiek del musu apszwietimo ir iszganingo pełno, priminta isz istorijos Israelitu tiktai tie atsitikimai, isz kuriu regima, jog wisus daiktus ant swieto sužino ir wałdo wienas Diewas, apwersdamas ir žmoniu nedorybes ant iszpildymo sawu amžinuju parėdymu yszminties. Isz szwentos sziu knįgu istorijos wisur regima Diewo neiszpasakyta teisybė, szwentumas, wisagalybė, miłaszirdystė ant wargstanczu, atłaidimas kalczu tikrai pakutawojantiemus, apgynimus nekaltybės, gausus ažumokėjimas ažu doras ir baisus atkerszimas nedorybiu. Wisur mus mokia, jog amžinon łaimėn, kurios teip troksztam ir jieszkom, wienas teweda kelas: nužemintas atsidawimas suwisu ant apweizdos Diewo ir tikimes iszpildymas wisuosę daiktuosę jo szwenczausios walos.

Krikszczonys tad, skaitydami szias knįgas, wisados turi atsiminti, jog anos paraszytos del musu iszganingo pamokymo, ir jog wisa kas atsitikdawo żydamus, weikslindawo daiktus prigulinczus mumus. Łaimėti tad turim ir tomis mylistomis, kurias skalsiai Diewas iszpiłdawo ant sawo żmonijos, ir tomis kankimis, kuriomis płakdawo jos nuodėmes. Nupratimas żydu nuog Diewo, apjekimas, ażukietėjimas, ir krypimas stabmeldystėn parodża mumus, kokiais ir mes taptumem be mylistos Kristaus, dawusios mumus pażint tiesą, pamyłėt gerybę amżiną. Nełaimės ir blėdys żydu, turi mus nugrėsti nuog atsitraukimo nuog Diewo ir nepakłusnybės.

Ne wieni tiktai pamoksłai ir paweiksłai, bet yra sziosę knįgosę tułos pranaszystės apie Wieszpatį Jezų Kristų ir jo Bażnyczą. Kaip Samuel, ażudėtojas karalystės ir karalu, teip ir karalūs Iudėjos weikslindawo Atpirkėją, gimsintį isz ju prowaikiu, esantį Karalumi karalu ir Wieszpatimi wieszpataujanczu. Todel szwentas Augustinas (lib. 22. contra Faust. c. 24.) apie juos raszė: Szitu żmoniu ne tiktai lieżuwys, bet ir gywata buwo pranaszystę, ir wisa anoji karalystė żmonijos Ebreju buwo kaip didżausis didżausio pranaszas.

Padėjimas I.

Apie Elkaną ir dwi jo moteri, Oną ir Phenenną, apiżadą Onos ir użgimimą Samuelo.

1. Buwo wienas wyras isz Ramathaim sophim, isz kałno Ephraim, ir wardas jo Elkana, sunus Ierohamo, Sunaus Eliu, sunaus Thohu, sunaus Supho, Ephrathejas;
2. ir turėjo dwi moteri, wardas wienos Anna, ir wardas kitos Phenenna. Ir buwo Phenennai sunūs; Annai gi nebuwo waiku.
3. Ir żengdawo wyras anasai isz miesto sawo paskirtomis dienomis, pasikłoniotu ir apierawotu apieru Wieszpati kariu Silon. Buwo gi ten du sunu Heli, Ophni ir Phinees, kunigai Wieszpaties.
4. Atajo tad diena, ir apierawojo Elkana, ir dawė Phenennai moteri sawo, ir wisiemus sunumus jos, ir dukterimus dalas;
5. Annai gi dawė dalą wieną nuludęs, nes Anną myłėjo. Wieszpats gi buwo ażudaręs yszczą jos.
6. Wargino teipogi ją prieszinįkė jos, ir łabai siełojo teip, jog prikaisziojo, jog Wieszpats ażudarė jos yszczą;
7. ir teip darydawo kas metai, żengiant atajusiamę metę bażnyczon Wieszpaties, ir teip iszwadinėdawo ją. Paskum ana werkdawo ir newalgydawo.
8. Tarė tad jai Elkana[1] wyras jos: Anna, ko werki? ir kodel newałgai? ir del kokio daikto kremtasi szirdis tawo? bau negeresnys asz esmi tau, neg deszims sunu?
9. Kėłėsi gi Anna pawalgiusi ir atsigėrusi Siloj. Ir Heli kunigui sėdint ant suołelo prie durim bażnyczos Wieszpaties,
10. budama Anna karczos dwasios, meldėsi Wieszpati, griaudżai werkdama,
11. ir apiżadą apsiżadėjo, tarydama: Wieszpatie kariu, jei atsiżwelgęs iszwysi sieławartą tarnaitės tawo, ir atsiminsi manę, nei ażumirszi wergės tawo, ir duosi tarnaitei tawo lytį wyriszką: duosiu jį Wieszpati wisomis dienomis gywatos jo, ir barzdaskutys nežengs ant gałwos jo.
12. Stojosi gi, jog jai dauginant małdas, Heli żiurėjosi jos łupom.
13. Tolaus Anna byłojo szirdyj sawo, ir tiktai łupos jos tekrutėjo, ir bałsas wisiszkai nebuwo girdimas. Tarėsi tad Heli, jog ji girta,
14. ir tarė jai: Ikikołei girta busi? prasibłaiwyk ben kiek wyną, kuriamę mirksti.
15. Atsakydama Anna: Neikiek ne, tarė, pone mano: nes asz esmi moteriszkė nełaiminga perdaug, wyno ir wiso, kas gali nugirdyt, negėriau, bet iszpylau duszią mano akysę Wieszpaties.
16. Nepaskaityk tarnaitės tawo kaip wieną isz dukteru Belial, nes isz daugybės skausmo, ir nuludimo mano byłojau iki sziołei.
17. Tuomet Heli tarė jai: Eik pakajuję, ir Diewas Israelaus duostie tau meldimą tawo, kurio meldei jį.
18. Ir ana tarė: Kad bengi rastu tarnaitė tawo mylistą akysę tawo. Ir atsitolino moteriszkė kelan sawo, ir walgė, ir weidai jos nebesimainė kiteip.

[1] Elkana – *lk* tais.

19. Ir kėlėsi anys ryto, ir pasikloniojo po akim Wieszpaties; ir pagrįžo, ir parejo namuosna sawo Ramathon. Pažino gi Elkana moterį sawo; ir atsiminė ją Wieszpats.
20. Ir stojosi po ratui dienu, prasidėjo Anna, ir pagimdė sunų ir wadino wardą jo Samuel, delto kad buwo jo nuog Wieszpaties melđusi.
21. Zengė gi wyras jos Elkana, ir wisi namai jo, apierawotu Wieszpati apieros iszkilmios, ir apiżado sawo,
22. ir Anna nežengė; nes tarė wyrui sawo: Neisiu, kolei bus nujunkytas kudykys, ir wesiu jį pasirodytu priesz akis Wieszpaties, ir pasiliktu ten nuolat.
23. Ir tarė jai Elkana wyras jos: Daryk kas gera tau regisi, ir buk kolei jį nujunkysi: ir meldżu, idant iszpildytu Wieszpats żodį sawo. Buwo tad moteriszkė, ir žindė sunų sawo, kolei atstatė jį nuog pieno.
24. Ir atawedė jį su sawimi, budama nujunkiusi, trijuosę wersziuosę, ir trijuosę saikuosę miłtu, ir uzbonę wyno, ir atawedė jį namuosna Wieszpaties Silon. Waikas gi tebebuwo dar kudykėlys.
25. Ir apierawojo anys werszį, ir atadawė waiką Heli.
26. Ir tarė Anna: Meldżu, mano pone, gywa yra duszia tawo, pone: asz esmi anoji moteriszkė, kurioji stowėjau po akim tawo cza melsdama Wieszpatį.
27. Szito waiko meldżausi, ir dawė mań Wieszpats meldimą mano, kurio jį meldżau.
28. Togdrin ir asz paankszczojau jį Wieszpati wisomis dienomis, kuriosę bus paankszczotas Wieszpati. Ir pasikloniojo anys ten Wieszpati; ir meldėsi Anna, ir tarė:

Pareiszkinimai.

1. *Ramathaim sophim.* eil. 19. wadinasi tas miestas Ramatha. Nekurie sako jog tas pats miestas esąs Arimateją, isz kur buwo Juozapas, nuėmėjas Kuno Kristaus Wieszpaties nuo Kryżiaus. – *Sophim* żenklina sarginyczą. Sarginyczos budawo auksztosę wietosę; Rama żenklina teipogi auksztumą. – *Isz kalno Ephraim.* Nors Elkana gyweno kalnę Ephraim, bet buwo gentijos Lewi, isz waiku Kores (1. Par. VI, 34.)
2. *Wardas wienos Anna.* Anna buwo pirmesnė motė ir ukinįkė, Phenennagi mažesnė ir tarnaitė.
3. *Ir żengdawo wyras anasai.* Tris kartus ant metu sulig zokonu Deut. XVI, 10. ant welyku, sekminiu ir kuczku. – *Apierawotu.* Per kunigą. – *Silon.* Kur buwo szėtra Wieszpaties nuo Josues iki auksczczausiam kunigui Heli arti 360. metu.
4. *Atajo tad diena.* Wiena isz szwenczu auksczczaus paminėtu. – *Apierawojo Elkana.* Apieras ramintines, kuriu didżą dalą grąžindawo apierawojusiam, idant ją suwalgytu su namiszkiais. – *Dalos.* Mėsos apierawotas.
5. *Wieszpats gi buwo ażudaręs yszczą jos.* Nedawęs waiku.
9. *Prie durim bažnyczos.* Prieangės szėtros; nes bažnycza dar nebuwo pastatyta.
11. *Duosiu jį Wieszpati wisomis dienomis gywatos jo.* Lewitams reikdawo tarnauti bažnyczai nuo 30 iki 50. metams amżiaus. Anna apsiżadėjo, ataduosinti sunų ant wiso amżiaus. – *Ir barzdaskutys nežengs ant galwos jo.* Bus Nazareju ant wiso gywenimo; Nazarejai gi nei kirpdawo nei skusdawo płauku. (Num. VI, 5, 7.)

13. *Tiktai łupos jos tekrutėjo.* Isz didżo jausmo.
15. *Iszpylau duszią mano.* Małdomis ir troszkimais szirdies.
16. *Kaip wieną isz dukteru Belial.* Belial żenklina be jungo. Nepiłdanti zokono.
17. *Eik pakajuję.* Tegul tau sekasi, buk łaiminga.
18. *Kad bengi rastu tarnaitė tawo mylistą akysę tawo.* Kad ażu manę pasimełstumai. – *Wardas jos nebesimainė kiteip.* Nuo małdos ir apiżado nurimo szirdis.
20. *Po ratui dienu.* Iszejus metui, reikalingam prasidėjimui ir pagimdymui. – *Delto kad buwo jo nuog Wieszpaties mełdusi.* Samuel żenklina iszmełstas nuo Diewo.
21. *Zengė gi wyras jos Elkana.* Suejus metams nuo paskutinio buwimo Siloję. – *Apieros iszkilmios.* Zokono įsakytos ant nekuriu dienu kiekwienam Israelitui. – *Ir apiżado sawo.* Pesnei apżadėto, apierawoti apierą, jei Diewas duos waiką isz Annos.
22. *Kołei bus nujunkytas kudykys.* Kudykius tada, żindydawo ir pienu girdydawo artie treju metu.
23. *Idant iszpildytu Wieszpats żodį sawo.* Zodżù wadina dażnai Rasztas szwenta daiktą ir darbą. Idant ugdytu ir stiprintu waiką ir mus palinksmintu tobułai.
24. *Trijuosę wersziuosę.* Apierawojo werszį tiktai wieną (eil. 25.); du kitu atadawė kunigui, duodama sunų; arba paliko szėtroję ant apieru, įsakytu zokono.
26. *Meldżu.* Kłausyk. *Gywa yra duszia tawo.* Zodżai prisiegos, Zydu dażnai sakomos.
28. *Paankczojau jį Wieszpatį.* Apżadėjau ir ataduomi ant wiso amżiaus. – *Meldėsi Anna.* Giedojo giesmę, cza paskui padėtą.

Padėjimas II.

Giesmė dėkawonės motynos Samuelo, ir nedorybė sunu Heli.

1. Pradżugo szirdis mano Wieszpatyję, ir pasikėłė ragas mano Diewę mano: prasipłatino burna mano ant neprietelu mano, jog pasilinksminau iszganyboj tawo.
2. Nėra szwento, kaip yra Wieszpats: nes nėra kito kaip tiktai tu, ir nėra stipro kaip Diewas musu.
3. Nenorėkit daugint byłojimu iszauksztintu, girdamies: atsitraukie nuog burnos jusu pałaikiai, nes Diewas yra moksłu Wieszpats, ir jamui ruosziasi mislys.
4. Kilpinas twirtuju yra priweiktas, ir silpnieji apjuosti yra stiprybę.
5. Sotieji pirmiaus, ażu duoną samdėsi, ir ałkanieji pasisotino, iki kołei newaisinga pagimdė daugalį, ir kurioji turėjo daug sunu, sugleżo.
6. Wieszpats numarina ir atgaiwina, nuweda pragaran ir ataweda. (Deut. XXXII, 39; Tob. XIII, 2; Sap. XVI, 13.)
7. Wieszpats neturėlį daro ir prałobina, nużemina ir paauksztina.
8. Prikela isz dulkiu pawargėlį, ir isz mieszło iszauksztina elgetą: idant sėdėtu su kunigaikszczais ir garbės sostą turėtu. Nes Wieszpaties yra pawaros żemės, ir padėjo ant ju skritą.
9. Kojas szwentuju sawo ażułaikys, ir nedorėlai tamsybėsę nutiłs, nes ne twirtybėj sawo pasistiprins wyras.

10. Wieszpaties bijosis prieszinįkai jo, ir ant ju danguosę griaus. Wieszpats sudys krasztus žemės, induos[1] galybę karalu sawo, ir iszauksztins ragą Kristaus sawo.
11. Ir parejo Elkana Ramathon namuosna sawo; waikelys gi buwo tarnas akysę Wieszpaties priesz weidą Heli kunigo.
12. Tolaus sūnūs Heli, sunus Belial, nepažįstą Wieszpaties,
13. nei weikało kunigu žmonijosp; bet kas tiktai butu apierawojęs apierą, ataidawo tarnas kunigo, bewerdant mėsomus, ir turėdawo szakełes triszakas rankoj sawo,
14. ir kiszdawo jas katiłan, arba puodan, arba puodinėn, arba paliwonan; ir wisa, kas turėdawosi ant szakelu, pasiimdawo kunigas sau; teip darydawo wisamui Israelui ataitantiemus ing Silo.
15. Ir dar nedeginus tauku, ataidawo tarnas kunigo ir sakydawo apierawojanczamui: Duok mań mėsą, idant wircza kunigui: nes neimsiu nuog tawęs mėsos wirtos, bet žalą.
16. Ir tarydawo jamui apierawojąs: Tegul pirma sudega taukai kaip tai esti, ir imk sau, kiek tiktai trokszta duszia tawo. Kuris atsakydamas tarydawo jamui: Neikiek ne: nes nunai duosi, kiteip atimsiu per sylį.
17. Buwo tad nusidėjimas tarnu perdidys po akim Wieszpaties; jog atatraukdawo žmones nuog apieros Wieszpaties:
18. Samuel gi tarnawo priesz weidą Wieszpaties, waikelys apsijuosęs ephod lininiù.
19. Ir lupėłę mažą darydawo jamui jo motyna, kurią atneszdawo paskirtosę dienosę, žengdama su wyru sawo, apierawotu apieros iszkilmios.
20. Ir pałaimino Heli Ukanai ir moteri jo, ir tarė jamui: Ataduostie tau Wieszpats sekłę isz moteriskės szios ažu paankszczojimą, kurį paankszczojai Wieszpati. Ir parejo wieton sawon.
21. Apłankė tad Wieszpats Anną, ir prasidėjo, ir pagimdė tris sunus ir dwi dukteri; ir pradido waikelys Samuel pas Wieszpatį.
22. Heli gi buwo łabai senas, ir girdėjo wisa, ką darydawo sūnūs jo wisamui Israelui, ir kaip gułėdawo su moterimis, jutėjusiomis prie durim szėtros,
23. ir tarė jiemus: Kam darot szituos daiktus, kuriuos asz girdmi daiktus pikczausius nuog wisos žmonijos?
24. Nenorėkit, sūnūs mano: nes yra negeras garsas, kurį asz girdmi, jog peržengdinat žmoniją Wieszpaties.
25. Jei nusidės wyras wyrui, gali jamui Diewas buti numaldytinas, bet jeigu wyras nusidės Wieszpati, kas melsis ažu jį? Ir nekłaūsė bałso tėwo sawo: nes norėjo Wieszpats ažumuszt ju[2].
26. Waikelys gi Samuel ejo didyn, ir augo, ir pamėgo teip Wieszpati, kaip žmonėmus. (Luc. II, 40.)
27. Atajo gi wyras Diewo pas Helį, ir tarė jamui: Tai sako Wieszpats: Argi ne eiszkiai apreiszkiau namamus tėwo tawo, kai buwo Egiptę namuosę Pharaono?
28. Ir iszrinkau jį isz wisu gentiju Israelaus sau ažu kunigą, idant žengtu ałtoriausp mano, ir nesziotu ephod po akim mano: ir dawiau namamus tėwo tawo wisa isz apieru sunu Israelaus.

[1] induos – *duos* įtrp. [2] Nubraukta frazė skliaustuose (Luc. II, 40.)

29. Kodel kojĄ paspyrėjot apierą mano, ir dowanas mano, kurias prisakiau, idant butu apierawotas bażnyczoj: ir łabiaus pagarbei sunus tawo, neg manę, idant walgytumet pirmenis wisu apieru Israelaus, żmonijos mano?
30. Todrin sako Wieszpats Diewas Israelaus: Byłodamas byłojau, idant namai tawo ir namai tėwo tawo tarnautu akysę mano, iki ant amżiu. Nunai gi sako Wieszpats: Szalin tai nuog manę[1]: bet kas tiktai pagarbins manę, pagarbinsiu jį: kurie gi manę paniekina, bus beszłowiais[2].
31. Sztai, dienos atait, ir nukirsiu petį tawo ir petį namu tėwo tawo, idant nebutu senio namuosę tawo. (3. Reg. II, 27.)
32. Ir regėsi prieszinįką tawo bażnyczoj, ir wisuosę pasisekimuosę Israelaus: ir nebus senio namuosę tawo per wisas dienas.
33. Wienok neatimsiu suwisu wyro isz tawęs nuog ałtoriaus mano: bet idant nyktu akys tawo, ir dżutu duszia tawo, ir didė dalis namu tawo numirs, wyriszkan amżiun atajusi.
34. Szitas gi bus tau żenkłas, kuris atais dwiem sunum tawo, Ophni ir Phineesui: Dienoj wienoj numirs abudu. (1. Reg. IV, 11.)
35. Ir prikelsiu sau kunigą tikimą, kuris darys sulig szirdimi mano ir duszią mano: ir pastatysiu jamui namus tikimus, ir waikszczos po akim pateptinio mano wisomis dienomis.
36. Bus gi teip, jog kasnorint liks namuosę tawo, atais, idant mełstusi ażu jį, ir apierawotu pinigą sidabrinį ir riekę duonos, ir sakytu: Priłaisk manę, meldżu, prie wienos dalos kunigiszkos, idant walgycza kąsnelį duonos.

Pareiszkinimai.

1. *Pradżugo szirdis mano Wieszpatyję.* Dawusiamę mań waiką. – *Pasikėłė ragas mano.* Galybė, grażybė ir garbė. – *Prasipłatino burna mano.* Pirmu nedrįsdawau burnos atwerti. – *Ant neprietelu mano.* Ant Phenennos prieszinįkės mano łabiaus galu girties pagimdżusi wieną Samuelą, neg Phenenna daugalù waiku. *Iszganyboj tawo.* Tawyję Wieszpatie, kuris manę tikrai iszganei; arba, iszganymę, kurį gawau gimdydama Samuelą.
2. *Nėra szwento, kaip yra Wieszpats.* Nėra tokio kaip Wieszpats. – *Nes nėra kito tiktai tu.* Niekur negausi tokios priegłaudos ir apweizdos, kaip pas Diewą.
3. *Nenorėkit daugint byłojimu iszauksztintu.* Nebesigirk Phenenna, nei bekałbėk isz didżo. *Atsitraukie nuog burnos jusu pałaikiai.* Pasigyrimai. Kiteip jau kałbėk apie sawę, neg buwai papratusi. – *Diewas yra moksłu Wieszpats.* Wisa żino. – *Jamui ruosziasi mislys.* Wisagalįs. Ko tiktai nori, – pamislys ir yra. –
4. *Kilpinas twirtuju.* Ginkłas. Phenennos kilpinu buwo jos weisłumas. – *Ir silpnieji apjuosti yra stiprybę.* Neweisłumas mano buwo silpnybė.
5. *Sotieji.* Turtingi. – *Ażu duoną samdėsi.* Dirbo, kad badù nemirti. – *Ałkanieji pasisotino.* Tėwykszcza nuo waiku Phenennos persikėłė ant mano sunaus. –

[1] manę ← manęs [2] beszłowiais ← beszłowais

6. *Wieszpats numarina ir atgaiwina.* Jo galybėję yra gywata ir smertis. – *Nuweda pragaran ir ataweda.* Numirusius prikela; gramsdina wargan ir pakela łaimėn.
8. *Prikela isz dulkiu.* Nuludę barstydawosi dulkėmis, ir walodawosi dulkėsę. – *Nes Wieszpaties yra pawaros żemės.* Wieszpats skritą żemės pawėrė, pakabino ir wałdo.
9. *Kojos szwentuju sawo ażułaikys.* Nuog priklimpimo ir pażeidos. – *Ir nedorėlai tamsybėsę nutiłs.* Pażeminti, tamsybėn ingrusti. – *Nes ne twirtybėj sawo pasistiprins wyras.* Wisa żmogaus wiltis turi buti paguldyta ant Diewo.
10. *Wieszpaties bijosis prieszinįkai jo.* Apgynėjas geriausis. – *Ir duos galybę karalui sawo.* Kristui Wieszpati. – *Iszauksztins ragą Kristaus sawo.* Kristaus ragas pażemintas kanczoję ir smertyję, iszsiauksztino prisikėlimę isz numirusiu ir garbėję.
11. *Buwo tarnas akysę Wieszpaties.* Tarnaudamas szėtrai. – *Priesz weidą Heli.* Jo prieżiuroję.
12. *Sunus Belial.* Be jungo; nełaikydami zokono. – *Nepażįstą Wieszpaties.* Negarbiną, ir nepakłusni.
13. *Nei weikało kunigu żmonijosp.* Peržengdami zokoną, kunigams įsakytą. – *Tarnas kunigo.* Arba sunus. – *Bewerdant mėsomus.* Arba bekepant. –
14. *Kas turėdawosi ant szakelu.* Ne wieną tiktai krutinėłę ir petį.
15. *Dar nedeginus tauku.* Imdawo isz żalu tauku sau, wisi gi reikė sudeginti Diewui. Nusidėdawo Diewui, atimdami jo dalą, ir żmonėms, nugrėsdami juos nuo apieru.
18. *Apsijuosęs Ephod lininiù.* Kunigu parėdnia.
20. *Ataduostie tau Wieszpats.* Ażu waiką, Diewui duotą, duostie tau daug waiku.
22. *Jutėjusiomis prie durim szėtros.* Budawo tai mergos ir naszłės, atsidawusios ant wiso gywenimo, arba ant kokio meto, tarnauti szėtrai, apsiuti, wełėti, sużinoti skalbinius itt. Su jomis sūnūs Heli pałaistuwaudawo.
23. *Kam darot szituos daiktus?* Baudimas perszwełnus ir minksztas. Reikė ryksztės.
24. *Peržengdinat żmoniją Wieszpaties.* Patys peržengdami zokoną apie apieras.
25. *Jei nusidės wyras wyrui.* Tai ażu jį atsimełs kunigas; bet jei nusidės kunigas, kas gi atsimełs ażu jį? – *Nes norėjo Wieszpats ażumuszt ju.* Neduodamas įpaczos mylistos. –
27. *Atajo gi wyras Diewo pas Heli.* Pranaszas, nėra żinios koks. – *Apreiszkiau namamus tėwo tawo.* Aaronui, nuo kurio ejo Heli per Ithamarą. Apreiszkimas Exod. IV, 27.
28. *Wisa isz apieru.* Isz wisu apieru benkiek, nes ir isz wisodeginio ada tekdawo kunigams.
29. *Kodel kojĄ paspyrėjot apierą mano.* Neażułaikydami szwentu ceremoniju, ir nugrėsdami żmoniją nuo apierawojimo. – *Ir łabiaus pagarbei sunus tawo.* Nesuturėdamas ju nuo nusidėjimo mań, nenorėdamas pats jiems nusidėti. – *Idant walgytumet pirmenis wisu apieru Israelaus, żmonijos mano.* Paczas gerumas ir riebumas apieru.
30. *Byłodamas byłojau.* Kadą buwo tai żadėta kunigui Heli, nėra żinios. Buwo gi isz karto tai żadėta Exod. XXVIII. 43; XXIX, 9. – *Szalin tai nuog manęs.* Zadėta buwo, jei Heli ir jo prowaikiai bus dori; jiems gi[1] esant nedoriems, ne dekretas Diewo atsimainė, bet jie tapo newertais aukszczausios kunigystės.

[1] gi – įtrp.

31. *Nukirsiu petį.* Galybę, aukszczausią kunigystę atimsiu ir waldžą sudžos žmonijos. *Idant nebutu senio.* Aukszczausio kunigo; nors jis ir nebutu senas metais amžiaus.
32. *Regėsi.* Akim prowaikiu tawo. – *Prieszinįką tawo.* Aukszczausį kunigą isz prowaikiu Eleazaro. – *Wisuosę pasisekimuosę Israelaus.* Garbėję ir szlowėję. Aukszczausia kunigystė perkełta liko ant waiku Eleazaro, karalaujant Salomonui (3. Reg. II, 27.) wietą Abiataro ažuėmus Sadokui.
33. *Neatimsiu suwisu isz tawęs wyro nuog ałtoriaus mano.* Bus prowaikiai tawo mažaisiais kunigais. – *Idant nyktu akys tawo.* Nuog pawydėjimo.
34. *Szitas gi bus tau ženklas.* Jog nemeluoju, bet isz Diewo dwasios pranaszauju, ir jog iszsipildys wisa, kaip sakiau.
35. *Prikelsiu sau kunigą tikimą.* Nekuriems regis jog Samuelą. Bet Samuel nebuwo isz giminės Aaromo. Kiti sziuos žodžus geriaus derina Sadokui. Bet tie žodžai dar ženklina ir Wieszpatį Kristų. – *Kuris darys sulig szirdimi mano ir duszią mano.* Pagal walos mano. Toks buwo Sodok. *Ir pastatysiu jamui namus tikimus.* Duodamas gerą waiką ir jo waikams užlaikydamas aukszczausią kunigystę. – *Po akim pateptinio mano.* Karalaus Salomono.
36. *Apierawotu pinigą sidabrinį.* Nusipirkti pładełei duonos ant menkos pawargėlu apieros. – *Priłaisk manę.* Neturėlį ir ałkaną, kaip mažąjį kunigą.

Padėjimas III.

Apreiszkimas kankiu Diewo ant Heli ir sunu jo.

1. Waikas gi Samuel tarnawo Wieszpati po akim Heli, ir była Wieszpaties buwo brangi dienosę anosę; nebuwo regėjimo ciszkaus.
2. Stojosi tad wienoj dienoj, Heli gułėjo sawoj wietoj, ir akys jo buwo aptemę, nei begałėjo regėt;
3. pirma neg žibinė Diewo buwo ažugesyta, Samuel miegojo bažnyczoj Wieszpaties, kur buwo skrynia Diewo.
4. Ir szaukė Wieszpats Samuelą. Kuris atsakydamas, tarė: Sztai asz.
5. Ir nubėgo pas Helį, ir tarė: Sztai asz: nes szaukei manę. Kuris tarė: Neszaukiau: grįžk, ir miegok. Ir nuejo, ir miegojo.
6. Ir pridėjo Wieszpats wėl szaukt Samuelą. Ir atsikėłęs Samuel, nuejo pas Helį, ir tarė: Sztai asz, nes szaukei manę. Kuris atsakė: Neszaukiau tawęs sunau mano: grįžk ir miegok.
7. O Samuel dar nepažino Wieszpaties, nei buwo jamui apreikszta była Wieszpaties.
8. Ir pridėjo Wieszpats, ir szaukė dar Samuelą treczuokart. Kuris atsikėłęs nuejo pas Helį,
9. ir tarė: Sztai asz: nes szaukei manę. Suprato tad Heli, jog Wieszpats szaukė waiką, ir tarė Samuelui: Eik, ir miegok, ir jei paskum szauks tawę, tarysi: Byłok, Wieszpatie, nes kłauso tarnas tawo. Nuejo tad Samuel, ir miegojo sawo wietoj.
10. Ir atajo Wieszpats, ir atsistojo, ir szaukė, kaip buwo szaukęs antruokart: Samuel, Samuel. Ir tarė Samuel: Byłok Wieszpatie, nes kłauso tarnas tawo.

11. Ir tarė Wieszpats samuelui: Sztai asz darau żodį Israeluj kurį kas tiktai iszgirs, suskambės abi ausi jo.
12. Dienoj anoj pakelsiu priesz Helį wisa, ką esmi byłojęs ant namu jo: pradėsiu ir pabaigsiu.
13. Nes prasakiau jamui, jog turėjau sudyt namus jo ant amžiu del nedorybės, delto kad buwo žinojęs jog negerai daro sūnūs jo, ir nepłakė ju.
14. Todrin prisiekiau namamus Heli, jog neapsikuops nedorybė namu jo apieromis ir dowanomis iki ant amžiu.
15. Miegojo gi samuel iki rytui, ir atwėrė duris namu Wieszpaties. Ir Samuel bijojosi regėjimą pasakyt Heli.
16. Paszaukė tad Heli Samuelą, ir tarė: samuel sunau mano: Kuris atsakydamas tarė: Cza esmi.
17. Ir pakłausė jį: Kuri yra była, kurią yra byłojęs Wieszpats tau? meldżu tawę, nesłėpk mań. Tai dārai tau Diewas, ir tai pridestie, jei nusłėpsi nuog manęs byłą isz wisu żodżu, kurie sakyta yra tau.
18. Ir teip pasakė jamui Samuel wisas byłas, ir nenusłėpė nuog jo. Ir anas atsakė: Wieszpats yra, kas gera yra akysę jo, dārai.
19. Augo gi Samuel, ir Wieszpats buwo su juomi, ir nenukrito isz wisu żodżu jo żemėn.
20. Ir pażino wisas Israel nuog Dan iki Bersabeei, jog tikimas Samuel buwo pranaszas Wieszpaties.
21. Ir pridėjo Wieszpats, jog pasirodė Siloj, nes buwo apsireiszkęs Wieszpats Samuelui, sulig żodżu Wieszpaties. Ir iszsipildė była Samuelo wisamui Israelui.

Pareiszkinimai.

1. *Była Wieszpaties buwo brangi.* Retai budawo pranaszas anoję gadynėję. – *Nebuwo regėjimo eiszkaus.* Tokio kaip paskum Elijosziaus, Izajosziaus, Elizeuszo i. k. wisai żmonijai żinomu pranaszu.
2. *Gułėjo sawoj wietoj.* Turėjo sawo kamarą netoli nuo szėtros.
3. *Pirma neg żibinė Diewo buwo ażugesyta.* Zibinės degdawo per naktį. Tai Samuelo gułėta szėtroj.
7. *Dar nepażino Wieszpaties.* Nebuwo dar gawęs apreiszkimo Diewo, nei girdėjęs bałso.
10. *Kaip buwo szaukęs antruokart.* Dukart sakant: Samuel, Samuel; arba szaukiant wėl ir wėl, dażnai.
11. *Darau żodį.* Iszpildżu daiktą. – *Suskambės abi ausi jo.* Isz didżo yszgąsczo.
12. *Pakelsiu.* Padarysiu. – *Pradėsiu ir pabaigsiu.* Iszpildysiu grasymą mano.
13. *Jog turėjau sudyt.* Persergėjau, jog kankinsiu.
14. *Nedorybė.* Kankis ażu nedorybę.
17. *Tai darai tau Diewas ir tai pridėstie.* Tegul tau bus błoga.
19. *Wieszpats buwo su juomi.* Łaimindamas ir mylistomis apipiłdamas jį.
20. *Nuog Dan iki Bersabeei.* Du miestu paczuosę gałuosę szwentos żemės: Dan żiemiuosę, Bersabee pietusę.

21. *Ir pridėjo Wieszpats, jog pasirodė Siloj.* Antruokart. – *Sulig žodżu Wieszpaties.* Sakydamas žodį, bet nerodydamas paweikslo sawo. – *Ir iszsipildė była samuelo wisamui Israelui.* Ebr: ir buwo była itt. Prasipłatino po wisą Israelų.

Padėjimas IV.

Iszsipildymas kankies Diewo ant Heli ir wisu namu jo.

1. Ir stojosi dienosę anosę, suejo Philisthiim kowon; ir iszejo Israel pasitiktu Philisthiim ir kautusi, ir statė taworijas ties Akmenimi paszałpos. Tolaus Philisthiim atajo ing Aphek,
2. ir isztiesė eilas priesz Israelų. Pradėjus gi kauties, nugaras grįžė Israel Philisthinamus; ir pamuszti buwo anoj kowoj wisur apie ketwertą tukstantu wyru.
3. Ir pagrįžo žmonija taworijosna; ir tarė wyresnieji isz Israelaus: Kodel pamuszė mus Wieszpats szendiena po akim Philisthiim? Atsineszkim isz Silos skrynią sandaro Wieszpaties, ir ateity widurin musu, idant iszwaduotu mus isz ranku neprietelu musu.
4. Siuntė tad žmonija Silon ir paėmė isz ten skrynią sandaro Wieszpaties kariu sėdinczo ant Cherubim; ir buwo du sunu Heli su skrynią sandaro Diewo, Ophni ir Phinees.
5. Ir pribuwus skryniai sandaro Wieszpaties taworijosna, szúkawo wisas Israel szauksmu didżu, ir skambėjo žemė.
6. Ir iszgirdo Philisthiim bałsą szauksmo, ir tarė: Kas tai yra szisai bałsas szauksmo didżo taworijosę Ebreju? Ir pażino, jog skrynia Wieszpaties pribuwo[1] taworijosna.
7. Ir nusigando Philisthiim, tarydami: Atajo Diewas taworijosna. Ir dėjawo tarydami:
8. Ai mumus, nes nebuwo teip didżo dżaugsmo wakar ir ażuwakar: ai mumus. Kas mus iszwaduos isz rankos szitu Diewu auksztuju? szitie yra Diewai, kurie pamuszė Egiptą wisokią kankimi pustynėj.
9. Stiprinkites, ir bukit wyrais, Philisthiim, idant newergautumet Ebrejamus, kaip ir anys wergawo jumus: stiprinkites ir kariaukit.
10. Kowėsi tad Philisthiim, ir kirstas buwo Israel, ir pabėgo kiekwienas szėtron sawon, ir padaryta buwo blėdis perdidė; ir krito isz Israelaus trys deszimtys tukstantu pėstinįku.
11. Ir skrynia Diewo buwo paimta; du teipogi sunu Heli numirė, Ophni ir Phinees.
12. Bėgdamas gi wyras isz Beniamin isz karios, atajo ing Silo dienoj anoj, perplėszęs rubą, ir pabarstęs dulkėmis galwą.
13. Ir jamui atajus, Heli sėdėjo ant suołelo žiurėdamas ing kelą. Nes buwo szirdis jo baili apie akrynią Diewo. Wyras gi anasai, kaip tiktai inejo, apreiszkė miestui; ir raudojo wisas miestas.
14. Ir iszgirdo Heli garsą szauksmo, ir tarė: Kas tai yra szis trenksmas szito sumiszimo? O jisai skubinosi, ir atajo, ir pasakė Heli.

[1] pribuwo ← pribuwo szėtrose

15. Heli gi buwo dewyniu deszimtu ir asztuonelu metu, ir akys jo buwo aptemusios, ir negałėjo regėt.
16. Ir tarė Helui: Asz esmi, kuris atajau isz kowos, ir asz, kuris szendiena pabėgau isz karios. Kuriamui anas tarė: Kas dėjosi, sunau mano?
17. Atsakydamas gi anas, kuris dawė žinią, Pabėgo, tarė, Israel po akim Philisthiim, ir nuopuolys didys stojosi žmonijoj: ne gana to ir du sunu tawo numirė, Ophni ir Phinees: ir skrynia Diewo yra paimta.
18. Ir isztarius jamui skrynią Diewo, nugriuwo nuog suołelo atpakal ties durim, ir nułużus sprandui numirė. Nes senas buwo wyras ir didżamżys: ir pats sudyjo Israelų keturias deszimtys metu.
19. Marti gi jo, motė Phineeso, buwo nėszcza, ir arti gimdymo, ir iszgirdusi žinią, jog paimta buwo skrynia Diewo, ir numirė jos szesziuras ir jos wyras, susirietė ir pagimdė; nes buwo ażutikę ant jos sopulai netikėti.
20. Paczoj gi walandoj jos smerties, tarė jai, kurios stowėjo aplink ją: Nebijokis, nes pagimdei sunų. Kuri neatsakė jomus, nei tuokė.
21. Ir wadino waiką, Ichabod, tarydama: Perkelta yra garbė isz Israelaus, nes paimta yra skrynia Diewo, ir del szesziuro sawo ir del wyro sawo;
22. ir tarė: Perkelta yra garbė nuog Israelaus, delto kad paimta yra skrynia Diewo.

Pareiszkinimai.

1. *Ties Akmenimi paszalpos.* Yra tai prolepsis (ańticipatio); nes teip tą wietą praminė paskum Samuel (1. Reg. VII, 12.)
3. *Atsineszkim isz Silos skrynią.* Nenusidėjo Israelitai guldydami wiltį ant Diewo ir turėjimo prie sau Skrynios. Nes ir Maižieszius, krutinant isz wietos taworijas ir Skrynią, sakydawo: Kelkis Wieszpatie, ir tegul iszsiskłaisto neprietelūs tawo, ir tegul pabėga kurie neapkencza tawęs, nuog weido tawo. (Num. X, 35.)
4. *Paėmė isz ten skrynią.* Isz wietos szwentos imti skrynią nebuwo dałaista. Bet żydai sekė paskui paweikslą Iosues, nesziojusio skrynią aplink murus Iericho, neżiurėdami, jog toks buwo Wieszpaties įsakymas.
5. *Szúkawo.* Su didžu rėksmu.
7. *Atajo Diewas taworijosna.* Teip sakė, budami girdėję, jog Diewas sėdi ant skrynios, arba mislydami, jog Diewas yra skrynioję ażudarytas.
8. *Wakar ir ażuwakar.* Teip Żydai reiszkia żodį *ażuwakar.* – *Pustynėj.* Raudonosę mariosę.
18. *Numirė.* Ne amżiną smertimi, kaip mano swarūs mokytojai.
19. *Susirietė ir pagimdė.* Isz didžo yszgąsczo.
21. *Ichabod.* Zodys żenklina: Kamę garbė? arba: ai garbei. Garbę wadinama Skrynia, nes ji buwo garbė Israelaus, delto kad ant jos pasirodydawo Diewas.

Padėjimas V.

Kankys Philisthiim ażu paėmimą Skrynios nuog Israelitu.

1. Philisthiim gi paėmė skrynią Diewo, ir nuneszė ją nuog Akmenies paszałpos Azotan.
2. Ir paėmė Philisthiim skrynią Diewo, ir intneszė ją bałwonyczon Dagon, ir pastatė ją ties Dagon.
3. Ir atsikėłus brėksztant Azotėnamus ant rytojaus, sztai, Dagon gułėjo kniubsczas żemėj priesz skrynią Wieszpaties; ir paėmė Dagoną, ir grążino jį sawon wieton.
4. Ir wėl ryto ant rytojaus atsikėłę, rado Dagoną gulintį ant weido sawo żemėj priesz skrynią Wieszpaties; gałwa gi Dagono, ir du delnu ranku jo buwo nukirsta ant slenksczo;
5. potam Dagon pats wienas apkapotas buwo pasilikęs sawoj wietoj. Del szios prieżasties apiernįkai Dagono, ir wisi kurie ineit bałwonyczon jo, nemindo slenksczo Dagono Azotę iki sziai dienai.
6. Apsunkinta gi yra ranka Wieszpaties ant Azotėnu, ir sugadino juos, ir ażukrėtė słėpumoj melmenies Azotą, ir krasztus jo. Ir iszwiro kaimai ir łaukai widuryj anos szalies, ir gimė pełės, ir stojosi sumiszimas smerties didės miestę.
7. Regėdami gi wyrai Azotėnai szitokią kankį, tarė: Nebunai skrynia Diewo Israelaus pas mus, nes kieta yra ranka jo ant musu, ir ant Dagono Diewo musu.
8. Ir siuntinėdami surankiojo wisus satrapas Philisthinu sawęsp, ir tarė: Ką darysim su skrynią Diewo Israelaus? Ir atsakė Gethejai: Bunai aplinkom[1] wežiojama skrynia Diewo Israelaus. Ir aplinkom wežiojo skrynią Diewo Israelaus.
9. Jiemus gi ją aplinkom wežiojant, stodawosi ranka Wieszpaties kiekwienamę miestę ażumuszimo perdidżo; ir ażukrėsdawo wyrus kiekwieno miesto, nuog mażo iki didesniamui, ir pudawo ju iszlindę widuriai. Ir sumanė Gethejai sumanymą, ir pasidirbo suołelus adinius.
10. Siuntė tad skrynią Diewo ing Akkaron. Ir pribuwus skryniai Diewo Akkaronan, suszuko Akkaronitai, tarydami: Ataweżė musump skrynią Diewo Israelaus, idant ażumusztu mus ir żmoniją musu.
11. Taigi siuntė ir surinko wisus satrapas Philisthinu, kurie tarė: Pałaiskit skrynią Diewo Israelaus, ir pagrįżtai sawon wieton, ir nepamuszie musu su żmonijį musu.
12. Nes nuimdawo baimė smerties kiekwienamę miestę, ir sunkiausia łabai ranka Diewo; wyrai teipogi, kurie nebudawo numirę, ażusikrėsdawo słėpumoj melmenies, ir żengdawo waitojimas kiekwieno miesto dangun.

Pareiszkinimai.

2. *Bałwonyczon Dagon.* Diewaiczo Azotėnu. – *Pastatė ją ties Dagon.* Pripażindami sawam diewaiczui pergałėjimą Israelitu.
3. *Gułėjo kniubsczas.* Żenkłas buwo Azotėnams, jog Diewas Israelitu begał didesnys yra ażu Dagoną.

[1] aplinkom – įtrp.

4. *Gałwa gi Dagono.* Kitas dar reiszkesnys ženkłas galybės Diewo tikrojo ir niekingumo bałwono.
6. *Sugadino juos.* Ažukrėtė juos sunkiomis ligomis, prisłėgė tułomis nełaimėmis, daugybę ju numarinęs. – *Słėpumoj melmenies.* Gailais hemorrhoidais. – *Ir gimė pełės.* Sugraužusios jawus łaukuosę. – *Sumiszimas smerties didės.* Daug tułu žmoniu iszmirė.
8. *Ir atsakė Gethejai.* Geth buwo wiena isz pirmuju waldybu Philisthinu. – *Bunai aplinkom weżiojama skrynia Diewo Israelaus.* Idant isztirtu, ar wisurgi darys tas nełaimės kaip Azotę.
9. *Stodawosi ranka Wieszpaties.* Stojasi ant ko ranka Wieszpaties, pasirodant ant jo galybei Diewo, ar jam ant gero, ar ant błogo.
10. *Ing Akkaron.* Wiena isz penkiu satrapiju (kunigaiksztyszczu) Philisthinu.

Padėjimas VI.

Philisthinu grąžinimas Skrynios ing Bethsames, ir kankys ten jos padarytos.

1. Buwo tad skrynia Wieszpaties žemėj Philisthinu septynis mėnesis.
2. Ir paszaukė Philisthiim apiernįkus ir burtinįkus, tarydami: Ką darysim su skrynią Wieszpaties? parodykit mumus, kaip ją parsiųsim wieton jos. Kurie tarė:
3. Jei parsiunczat skrynią Diewo Israelaus, nesiųskit jos dykos, bet kas nuog jusu priguli, ataduokit jai ažu nusidėjimą, ir tadą pagysit: ir žinosit, kodel neatsitraukia ranka jo nuog jusu.
4. Kurie tarė: Kas yra, ką turim jamui ataduot ažu nusidėjimą? Ir atsakė anys:
5. Sulig skaiczumi waldybu Philisthinu padarysit penkias aukso ruras, ir penkias aukso pełes, nes wiena buwo blėdis wisiemus jumus, ir satrapomus jusu. Padarysit paweikslus ruru jusu, ir paweikslus pelu, sunaikiusiu žemę, ir duosit Diewui Israelaus garbę, beg kartais nenukełs rankos sawo nuog jusu, ir nuog diewu jusu, ir nuog žemės jusu.
6. Kam apsunkinat szirdis jusu, kaip apsunkino szirdį sawo Egiptas, ir Pharao? bau ne kai buwo pamusztas, tadą pałaidė juos, ir iszejo? (Exod. XII, 31.)
7. Nunai tad imkit ir darykit wieną weżimą naują: ir dwi karwi su telukais, kuriom nebuwo ažudėtas jungas, pajungkit weżiman, ir ažudarykit telukus ju namė.
8. Ir paimsit skrynią Wieszpaties, ir padėsit weżimę, ir aukso indus, kuriuos iszteiset jamui ažu prożingį, indėsit skrynełėn szonę jos: ir pałaisit ją, idant eitu.
9. Ir žiurėsit, ir jei tieg kelù krasztũ sawũ žengs priesz Bethsames, anas padarė mumus szitą piktybę didę: o jeigu ne, žinosisim, jog jo ranka neikiek nepakibino musu, bet priepuolu atsitiko.
10. Padarė tad anys sziteip; ir paėmę dwi karwi, žindžanti telukus, pajungė weżiman, ir telukus ju ažudarė namė.
11. Ir użukėlė skrynią Diewo ant weżimo, ir skrynełę, turėjusią aukso pełes ir paweikslus ruru.
12. Ejo gi karwės tiesiai kelù, wedanczu ing Bethsames, ir žengė wienu kelù, bėgdamos

ir murodamos, ir nesisukė nei deszinėn nei kairėn: bet ir satrapos Philisthiim sekė paskui iki krasztamus Bethsames.

13. Tolaus Bethsamitai piowė kwieczus słėnyj, ir pakėlę akis sawo, iszwydo skrynią, ir pradżugo pamatę.
14. Ir wežimas atajo dirwon Iosues Bethsamito, ir sustojo tenai. Buwo gi ten akmuo didys, ir sukapojo medżus wežimo, ir karwes użudėjo ant ju wisodeginį Wieszpati.
15. Lewitai gi nukėlė skrynią Diewo, ir skrynelę, buwusią prie jai, kurioj buwo aukso indai, ir padėjo ant akmenies didżo. Wyrai gi Bethsamitai apierawojo wisodeginius, ir apierawojo apieras anoj dienoj Wieszpati.
16. Ir penki satrapos Philisthinu weizdėjo, ir pagrįżo ing Akkaron dienoj anoj.
17. Szitos gi yra aukso ruros, kurias atadawė Philisthiim ażu prożingį Wieszpati: Azotas wieną, Gaza wieną, Askalon wieną, Geth wieną, Akkaron wieną;
18. ir aukso pełes pagal skaiczaus miestu Philisthiim, penkiu waldybu, nuog miesto muryto iki kaimui, buwusiamui be muro, ir iki Abel didżamui, ant kurio padėjo skrynią Wieszpaties, kuri buwo iki anai dienai dirwoj Iosues Bethsamito.
19. Pamuszė gi isz wyru Bethsamitu, delto kad regėję buwo skrynią Wieszpaties, ir pamuszė isz żmonijos septynias deszimtis wyru, ir penkias deszimtis tukstantu wisotimės. Ir raudojo żmonija, delto kad Wieszpats yra pamuszęs żmoniją kankimi didę.
20. Ir tarė wyrai Bethsamitai: Kas gałės stowėt akysę Wieszpaties Diewo szwento szito? ir pas ką gi żengs nuog musu?
21. Ir siuntė pasiuntinius gywentojamus Kariathiarim, tarydami: Ataweżė Philisthiim skrynią Wieszpaties, atżengkit, ir parsiweżkit ją sau.

Pareiszkinimai.

2. *Paszaukė Philisthiim apiernįkus.* Numanydami, jog iszguldymas nereiszkgkim apie szwentus daiktus priguli moksłui kunigu.
3. *Ataduokit jai ażu nusidėjimą.* Apierą arba dowaną. Nusidėjimo buta, regima tai isz kankiu teip didżu. – *Ir żinosit, kodel neatsitraukia ranka jo nuog jusu.* Septynis mėnesis teip skaudżai kentėdami, dar abejoja isz kur tos ligos ir pełės.
5. *Ir duosit Diewui Israelaus garbę.* Apieromis, ir pripażindami jam sawo nełaimes, ir nuo jo łaukdami iszwadawimo. – *Ir nuog Diewu jusu.* Ne wienam Dagonui, bet tekta ir kitiems bałwonams.
6. *Kaip apsunkino szirdį sawo Egiptas.* Zinoma buwo Philisthinams, kas dėjosi Egiptę.
7. *Wežimą naują.* Del garbos skrynios neiszpuoło jos wežti ratais pałaikiais. – *Ir dwi karwi su telukais.* Idant isztirti, ar tos nełaimės buwo nuo Diewo.
8. *Aukso indus.* Subines ir pełes aukso.
13. *Piowė kwieczus słėnyj.* Apie sekmines, Gegużės mėnesyję; pas Philisthinus skrynia buwo 7. mėnesis; iszpuoła, jog paimta buwo Łapkrityję.
14. *Akmuo didys.* Buwo jiems ażu ałtorių.
18. *Pagal skaiczaus miestu.* Penkiosę waldybosę Philisthinu buwo miestu daugiaus. *Nuog miesto muryto iki kaimui.* Wisi miestai ir kaimai prisidėjo in tas dowanas. – *Iki Abel didżamui.* Akmuo wadinosi *Abel*, żenklina werksmą, ludėjimą.

19. *Delto kad regėję buwo skrynią.* Pakełdami ażuodangą, arba ir antwożą. – *Isz żmonijos septynios deszimtis wyru.* Ebr: ir pamuszė isz żmonijos septynias deszimtis wyru penkias deszimtis tukstantu wyru. Wieni mano, jog isz penkiu deszimtu tukstantu buwę pamuszti 70. wyru; kiti gi, jog 50,070. wyru. –

Padėjimas VII.

Perkėlimas Skrynios ing Kariathiarim, pamuszimas Philisthinu nuog Israelitu.

1. Atajo tad wyrai Kariathiarimo, ir parwežė skrynią Wieszpaties, ir intneszė ją namuosna Abinadab Gabaoj; Eleazarą gi sunų jo paszwentino, sergėt skryniai Wieszpaties.
2. Ir stojosi, isz kurios dienos buwo skrynia Wieszpaties Kariathiarimę, pasidaugino dienos (nes buwo jau metai dwideszimti), ir atsiłsėjo wisi namai Israelaus paskui Wieszpatį.
3. Tarė gi Samuel wisiemus namamus Israelaus, sakydamas: Jei wisoj szirdyj jusu pagrįżtat Wieszpatiesp, iszmeskit diewus swetimus isz widurio jusu, Baalim ir Astaroth, ir priruoszkit szirdis jusu Wieszpati, ir tarnaukit jamui wienamui, ir isztrauks jus isz ranku Philisthiim. (Deut. VI, 13.)
4. Numetė tad sunūs Israelaus Baalim ir Astaroth, ir tarnawo wienamui Wieszpati.
5. Tarė gi Samuel: Surinkit wisą Israelų ing Masphath, idant melsczuosi ażu jus Wieszpati.
6. Ir suejo ing Masphath; ir sėmė wandenį ir iszłėjo akysę Wieszpaties, ir posnįkawo dienoj anoj, ir tarė ten: Nusidėjom Wieszpati. Ir sudyjo Samuel sūnus Israelaus Masphathę.
7. Ir iszgirdo Philisthiim, jog buwo susirinkę sunus Israelaus Masphathę, ir żengė satrapos Philisthinu pas Israelų. Ką iszgirdę sunus Israelaus bijojosi nuog weido Philisthinu.
8. Ir tarė Samuelui: Nepalauk ażu mus szaukties Wieszpatiesp Diewop musu, idant iszwaduotu mus isz ranku Philisthinu.
9. Paėmė tad Samuel gerelį żindamą wieną, ir apierawojo jį wisodeginį wisą Wieszpati; ir szaukėsi Samuel Wieszpatiesp ażu Israelų, ir iszkłaūsė jį Wieszpats.
10. Stojosi gi, Samuelui apierawojant wisodeginį, Philisthiim pradėjo kauties priesz Israelų; sugriáudė gi Wieszpats griausmù didżù dienoj anoj ant Philisthiim, ir iszgąsdino juos, ir iszkapoti yra nuog weido Israelaus. (Ios. X, 10.)
11. Ir iszejęę wyrai Israelaus isz Masphath wijo Philisthinus, ir muszė juos iki wietai, buwusiai żemiaus Bethchar. (Eccli. XLVI, 21.)
12. Paėmė gi Samuel wieną akmenį, ir padėjo jį terp Masphath ir terp Sen; ir praminė wardą wietos anos, Akmuo paszałpos. Ir tarė: Iki sziołei szelpė mus Wieszpats.
13. Ir nużeminti yra Philisthiim, nei bepridėjo daugiaus, idant ataitu krasztuosna Israelaus. Ir teip stojosi ranka Wieszpaties ant Philisthinu per wisas dienas Samuelo.
14. Ir ataduoti yra miestai, kuriuos buwo paėmę Philisthiim nuog Israelaus, Israelui, nuog Akkaron iki Geth, ir krasztamus ju; ir iszwadawo Israelų isz rankos Philisthinu, ir buwo pakajus terp Israelaus ir Amorrhejo.

15. Sudyjo teipogi Samuel Israelų per wisas dienas gywatos sawos
16. ir waikszczodawo kasmetai apeidamas Bethel ir Galgala ir Masphath, ir sudydawo Israelų aukszczaus paminėtosę wietosę.
17. Ir pagrįždawo Ramathon; nes tenai buwo namai jo, ir ten sudydawo Israelų; pastatė ir ten ałtorių Wieszpati.

Pareiszkinimai.

1. *Namuosna Abinadab.* Isz gentijos Lewi, diewabaimingas ir teisus żmogus. – *Gabaoj.* Gabaa żenklina kałwą. Skrynia buwo padėta namuosę Abimadebo ant kałwos, miestę Kariathiarimę. – *Eleazarą gi sunų jo paszwentino.* Paskyrė sergėti skryniai.
2. *Ir atsiłsėjo.* Ebr. ludėjo; t. y. darė pakutą. 70: pagrįżo. Chald. *buwo tyku.* – *Paskui Wieszpatį.* Sekdamas.
3. *Iszmeskit diewus swetimus.* Delto ir atsiłsėjo Israelus, jog iszmetė bałwonus kłausydamas samuelo. – *Baalim ir Astaroth.* Ziur Iudic. II, 11, 13.
5. *Idant melsczuosiażu jus Wieszpati.* Meldėsi Samuel nebudamas kunigu, ir apierawojo apieras, isz Diewo inkwėpimo. (Lev. XVII, 3.)
6. *Sėmė wandenį ir iszlėjo akysę Wieszpaties.* Reikszdami tikrybę szirdies, pametant bałwonus. – *Ir sudyjo Samuel sunus Israelaus.* Su aukszczausią waldżą.
7. *Pas Israelų.* Priesz Israelų.
9. *Ir apierawojo jį wisodeginį.* Ar per kunigą, arba pats isz Diewo inkwėpimo. – *Wisą.* Nesupiaustytą, użtinkant neprietelums, nespėdami.
13. *Nei bepridėjo daugiaus.* Iłgą metą; nes paskum wėl kiłdawo karionės.
14. *Ir iszwadawo Israelų isz rankos Philisthinu.* Nuog didesnio prispaudimo; nes duokłę tebemokėdawo, iki karalawimui Dowido (2. Reg. VIII, 1.)
15. *Per wisas dienas gywatos sawo.* Arba nebeużiłgo mirė, użdėjus karalų, arba ir prie karalui dar tebesudyjo draug su juomi.

Padėjimas VIII.

Geidimas Israelitu nuog Samuelo ażudėjimo karalaus.

1. Stojosi gi jog pasenęs Samuel, ażudėjo sunus sawo sudżomis Israelaus[1].
2. Ir buwo wardas sunaus jo pirmagimio Ioel, ir wardas antro Abia, sudżu Bersabeej.
3. Ir newaikszczojo sunūs jo keluosę jo; bet sukėsi paskui geidulį turtės, ir ėmė paprakus, ir perwertė sudą.
4. Susirinkę tad wisi wyresnieji Israelaus atajo pas Samuelą ing Ramatha.
5. Ir tarė jamui: Sztai tu pasenai, ir sunūs tawo newaikszczoja keluosę tawo: pastatyk mumus karalų, idant sudytu mus, kaip ir wisos turi giminės. (Osee. XIII, 10.)

[1] Toliau einanti antru numeriuku pażymėta eilutė *Ir newaikszcziojo sunūs jo keluose; bet sukėsi paskui geidulį turtės, ir ėmė paprokus, ir perwertė sūdą* išbraukta

6. Nepamėgo była akysę Samuelo, delto kad yra sakę: Duok mumus karalų, idant sudytu mus. Ir meldėsi Samuel Wieszpati.
7. Tarė gi Wieszpats Samuelui: Kłausyk bałso żmonijos wisamę, ką kałba tau: nes ne tawę atametė, bet manę, idant nekaralaucza ant ju.
8. Sulig wisais darbais sawo, kuriuos darė nuog dienos, kurioj iszwedżau juos isz Egipto, iki sziai dienai, kaip apłaidė manę, ir tarnawo diewamus swetimiemus, teip daro ir tau.
9. Nunai tad kłausyk ju bałso: wienok paudyk juos, ir apsakyk jiemus teisą karalaus, kuris karalaus ant ju.
10. Ir teip Samuel sakė wisus żodżus Wieszpaties żmonijai, kuri buwo geidusi nuog jo karalaus,
11. ir tarė: Szioji yra teisa karalaus, kuris waldys jus: Sunus jusu atims, ir padės wežimuosę sawo, ir pasidarys sau raitinįkus ir prabėgėjus sawu ketwertwežimiu,
12. ir uždės sau tukstantinįkus, ir szimtinįkus, ir artojus sawu dirwu, ir piowėjus jawu, ir darytojus sawu ginkłu ir wežimu.
13. Dukteris teipogi jusu padarys sau tepėjomis, ir wirėjomis, ir duonakepėmis.
14. Dirwas teipogi jusu ir wynyczas ir alywinyczas geriausias atims, ir duos tarnamus sawo.
15. Bet ir jawus jusu ir wynyczu sąrinkas apkraus deszimtinėmis, idant duotu romytiniamus ir tarnamus sawo.
16. Tarnus teipogi jusu ir tarnaites ir jaunikaiczus geriausius ir asiłus atims, ir apwers ant darbu sawo.
17. Isz galwiju teipogi jusu ims deszimtines, ir jus busit jamui wergais.
18. Ir szauksites dienoj anoj nuog weido karalaus jusu, kurį sau apsirinkot: ir neiszkłausys jusu Wieszpats dienoj anoj, jog geidėt sau karalaus.
19. Nenorėjo gi żmonija kłausyt bałso Samuelo, bet tarė: Nieku budu: nes karalus bus ant musu,
20. ir busim mes teipogi, kaip wisos giminės: ir sudys mus karalus musu, ir iszeis priesz mus, ir kariaus kariones musu ażu mus.
21. Ir kłaŭsė Samuel wisu żodżu żmonijos, ir byłojo juos ausysna Wieszpaties.
22. Tarė gi Wieszpats samuelui: Kłausyk bałso ju, ir statyk ant ju karalų. Ir tarė Samuel wyramus Israelaus: Eity kiekwienas miestan sawo.

Pareiszkinimai.

4. *Wyresnieji Israelaus.* Didumenė isz kiekwienos gentijos.
6. *Nepamėgo była akysę Samuelo.* Buwo tai atsitraukimas nuo Diewo, norėjusio ant ju karalauti. Karalaus waldża pradidusi bus sunki żmonijai. Jis pats tiek wargo padėjęs del ju gero, aprinkus karalų, turėjo tapti padonu. – *Ir meldėsi Samuel Wieszpati.* Regima, jog żmonijai żadėjo kłausties Diewą, ir jo żodį jiems pasakyti.
7. *Kłausyk bałso żmonijos.* Kas kita, daryti ką noromis, kas kita nenoromis dałaisti. Diewas buwo Israelitu karalumi, paskirdawo sudżas, kariawedżus, pakłaustas kunigu

duodawo atsakymo. Zydai įsigeidė karalaus žmogaus, ir teip Diewui nusidėjo. Diewas dawė karalų bet aukszczausiam kunigui liepė jį patepti, kaipo žemesnį ažu sawę.

9. *Paudyk juos.* Imdamas ludynįkais Diewą ir žmones. – *Teisą karalaus.* Kokią anas pasisawins.
11. *Padės weżimuosę sawo.* Weżiotojais sawo weżimu. – *Tukstantinįkus ir szimtinįkus.* Ant kareiwiu.
15. *Romytiniamus.* Teip wadindawosi karalaus tarnai.
18. *Nuog weido karalaus jusu.* Nuog jo prispaudimo.
21. *Ir byłojo juos ausysna Wieszpaties.* Kłausdamas, kas daryti.

Padėjimas IX.

Saulo, jieszkant asilyczu, pasitikimas su Samuelu ir wieszėjimas pas jį.

1. Ir buwo wyras isz Beniamino, wardù Cis, sunus Abielo, sunaus Seruro, sunaus Bechoratho, sunaus Aphia, sunaus wyro Ieminį drutos stiprybės.
2. Ir buwo jamui sunus wardu Saul, rinktinys ir geras; ir nebuwo wyro isz sunu Israelaus geresnio ažu jį. Nuog peties auksztyn didesnys buwo ažu wisą žmoniją.
3. Buwo gi prapuołę asilyczos Ciso, tėwo Saulo, ir tarė Cis Saului sunui sawo: Pasiimk su sawimi wieną isz tarnu, ir atsikėłęs eik, ir jieszkok asilyczu. Kurie pereję per kałną Ephraim,
4. ir per żemę Salisa, ir neradę, perejo teipogi per żemę Salim, ir nebuta; bet ir per żemę Iemini, ir niekaip nerado.
5. Atajus gi jiemus żemėn Suph, tarė Saul tarnui, buwusiamui su juomi: Eime ir grįżkim, idant kartais tėwas mano neapłaistu asilyczu, ir nerimesczuotu apie mus.
6. Kuris tarė jamui: Sztai, wyras Diewo yra miestę sziamę, wyras garbus: wisa ką sako, be abejojimo pildżasi. Nunai tadeime tenai, jei kartais pasakys mumus apie musu kelą, del kurio atajom.
7. Ir tarė Saul tarnui sawo: Sztai eisim: kągi neszim wyrui Diewo? duonos pristigo terbos musu, ir neturim dowanėłės, idant duotumem żmogui Diewo, nei nieko kito.
8. Wėl tarnas atsakė Saului, ir tarė: Sztai, atsirado rankoj mano ketwirta dalis siklaus sidabro, duokim żmogui Diewo, idant parodytu mumus kelą musu.
9. (Kitados Israeluj sziteip sakydawo kiekwienas eidamas kłaustusi Diewo: Eikit szen, ir eime Reginczop. Nes kuris szendiena wadinasi Pranaszu, kitados wadindawosi Reginczu.)
10. Ir tarė Saul tarnui sawo: Geriausia kałba tawo, eiksz, eime. Ir ejo miestan, kuriamę buwo wyras Diewo.
11. Ir żengdami kałnan miesto, rado mergaites iszeitinczas semtu wandenies, ir tarė jomus: Ar cza yra Regįs?
12. Kurios atsakydamos tarė jiemus: Cza yra, sztai priesz tawę, skubinkis nunai: nes szendiena atajo miestan, jog apiera yra szendiena żmonijos auksztumoj.
13. Ineidami miestan tuoj atrasit jį, pirma neg żengs auksztumon walgytu: nes nei walgys

żmonija, kołei anas atais, delto kad pats pałaimina apierai, ir potam wałgo, kurie yra paszaukti. Nunai tad żengkit, nes szendiena jį rasit.

14. Ir užužengė miestan. Ir jiemus waikszczojant widuryj miesto, pasirodė Samuel iszeidamas jiemus prieszais, żengtu auksztumon
15. Wieszpats gi buwo apreiszkęs ausi Samuelo wakarykszczai, jog atajo Saul, tarydamas:
16. Szioj paczoj wałandoj, kuri nun yra, rytoj siųsiu wyrą tawęsp isz żemės Beniamino, ir patepsi jį wadù ant żmonijos mano Israelaus; ir iszwaduos żmoniją mano isz rankos Philisthinu, nes atsiżwelgiau ant żmonijos mano, delto kad atajo szauksmas ju manęsp.
17. Ir paweizdėjus Samuelui ing Saulą, Wieszpats tarė jamui: Sztai wyras, kurį tau buwau sakęs, szisai waldys żmoniją mano.
18. Priejo gi Saul ing Samuelą widuj wartu, ir tarė: Parodyk mań, meldżu, kur yra namai Reginczo.
19. Ir atsakė Samuel Saului, tarydamas: Asz esmi Regįs: užužengk priesz manę auksztumon, idant walgytumet su manimi szendiena, ir iszłaisiu tawę rytoj: ir wisa, kas yra szirdyj tawo, parodysiu tau.
20. Ir apie asilyczas, kurias ażuwakar pametei, nesirupink, nes atsirado. Ir kieno bus wisos gẽrumos Israelaus? bau ne tau ir wisiemus namamus tėwo tawo?
21. Atsakydamas gi saul, tarė: Bau ne sunus Jemini asz esmi isz mażiausios gentijos Israelaus, ir sangentystė mano paskutinė terp wisu szeimynu isz gentijos Beniamino? kodelgi tad byłojai mań szitą byłą.
22. Ir teip paėmęs samuel saulą, ir tarną jo, intwedė juos grįczon, ir dawė jiemus wietą pirma tu, kurie buwo pakwiesti; nes buwo trejatas deszimtu wyru.
23. Ir tarė Samuel wirėjui: Duok dalį, kurią dawiau tau, ir liepiau tau, idant padėtumai skirium pas sawę.
24. Pakėlė gi wirėjas petį, ir padėjo priesz Saulą. Ir tarė Samuel: Sztai, kas liko, dėk priesz sawę, ir walgyk, nes tyczomis użłaikyta yra tau, kai żmoniją szaukiau. Ir walgė Saul su Samuelu dienoj anoj.
25. Ir nużengė anys isz auksztumos miestelin, ir byłojo su Saulu seklyczoj, ir pakłojo saului seklyczoj, ir miegojo.
26. Ir ryto jiemus atsikėłus, ir jau iszaũszus, szaukė samuel Saulą seklyczoj, tarydamas: Kelkis, ir iszłaisiu tawę. Ir atsikėlė Saul; ir iszejo abudu, anas sakau ir Samuel.
27. Ir nużengiant jiemus galę miesto, Samuel tarė Saului: Sakyk tarnui, idant eitu pirma musu ir pralenktu: tu gi staptełėk trupuczuką, idant pasakycza tau żodį Wieszpaties.

Pareiszkinimai.

1. *Jemini.* Isz gentijos Beniamino.
2. *Rinktinys ir geras.* Gausiai apdowanotas ant duszios ir kuno.
4. *Salisa.* Gen. XIV, 8. wadinasi Bale ir Segor.
5. *Zemėn Suph.* Kurioję buwo Ramath saphim.
6. *Apie musu kelą.* Apie prieżastį kelo.

7. *Ką gi neszim wyrui Diewo?* Ne mokestį ażu żodį, bet dowaną garbos.
8. *Ketwirta dalis*[1] *siklaus sidabro.* Apie 25. skatikus.
12. *Auksztumoj.* Ant kałno. Bażnyczos dar nebuwo, szėtra be skrynios, ir skrynia ne szėtroję newieta buwo apieros. Todel anuomet apierawodawo auksztumosę. (3. Reg. III, 2.)
13. *Pałaimina apierai.* Walgiui isz ramintiniu apieru pritaisytam.
15. *Wieszpats gi buwo apreiszkęs ausi Samuelo.* Ebraizmas. Apreiszkė Samuelui.
16. *Delto kad atajo szauksmas ju manęsp.* (1. Reg. VIII, 18.) sakė Diewas nekłausysįs szauksmo żmonijos priesz sawo kietų karalų; bet iszkłaūsė szauksmo priesz Philisthinus.
18. *Widuj wartu.* Miesto.
19. *Ir wisa kas yra szirdyj tawo.* Ko tiktai norėsi ir kłausi.
20. *Gĕrumos.* Karalystė. – *Bau ne tau ir wisiemus namamus tėwo tawo?* Jei neperżengsi prisakymu Diewo.
21. *Isz mażiausios gentijos.* Isz Jokubo sunaus paskutinio, ir sunaikintos nełaimingoję karionėję.
24. *Petį.* Pati gardumà mėsos. Petis dar reiszkia syłą ir żenklino karaliszką waldżą.
25. *Seklyczoj.* Wirszuję rumo, szwiesus, saułėtas gywenimas.

Padėjimas X.

Patepimas Saulo karalumi, ir parodymas jo żmonijai.

1. Paemė gi Samuel plėszkytę alywos, ir iszpyłė ant gałwos jo, ir pabuczawo jį, ir tarė: Sztai, patepė tawę Wieszpats ant tėwykszczos sawo kunigaikszczu, ir iszwaduosi żmoniją jo isz ranku neprietelu jos, kurie yra aplinkom ją. Ir szitas tau żenkłas, jog patepė tawę Diewas kunigaikszczu:
2. Iszejęs szendiena nuog manęs, rasi du wyru ties kapù[2] Rachel krasztuosę Beniamino, widudienyj, ir sakys tau: Atsirado asilyczos, kuriu ejai jieszkotu: ir tėwas tawo apłaidęs asilyczas, nerimesxzuoja del jusu, ir sako: Ką darysiu su sunumi mano?
3. Ir nuejus tau isz ten, ir tolaus paejus, ir pribuwus ążuołop Thabor, ras tawę ten trys wyrai żengdami pas Diewą ing Bethel, wienas nesząs tris ożelus, ir kitas tris pładis duonos ir kitas nesząs butelį wyno.
4. Ir pasweikinę tawę, duos tau dwi duoni, ir paimsi isz ranku ju.
5. Potam ataisi kałwon Diewo, kur yra stowykłė Philisthinu; ir tenai[3] inejęs miestan, pasitiksi kruwą pranaszu nużengianczu isz auksztumos, ir priesz juos arpą[4], ir bubimą, ir wamzdį, ir citerą[5], ir juos pranaszaujant.
6. Ir intszoks tawin Dwasia Wieszpaties, ir pranaszausi su jais, ir pawirsi kitù wyru.
7. Iszsipildżus tad del tawęs sziemus wisiemus żenkłamus, daryk ką tiktai antras ranka tawo, nes Wieszpats yra su tawimi.

[1] dalis ← dalis siklaus [2] kapù ← kapais [3] tenai ← tenai tau [4] arpą ← praltenium [5] citerą ← kanklus

8. Ir nużengsi pirma manęs Galgalon (nes asz nużengsiu tawęsp), apierawotu apieros, ir apierawosi apieras ramintines: septynias dienas łauksi, ikikołei ateisiu pas tawę, ir parodysiu tau ką reiks daryt. (1. Reg. XIII, 8.)
9. Ir teip, nugręžus jamui petį sawo, idant nueitu nuog Samuelo, permainė jamui Diewas szirdį kitoniszką, ir iszsipildė wisi szie żenkłai dienoj anoj.
10. Ir atajo anys paminėton kałwon, ir sztai kruwa pranaszu pasitinka jį, ir intszoko ant jo Dwasia Wieszpaties, ir pranaszawo widuryj ju.
11. Regėdami gi wisi, kurie buwo pażinę jį wakar ir ażuwakar, jog buwo su pranaszais, ir pranaszawo, tarė wienas kitamui: Koks daiktas atsitiko sunui Ciso? ar ir Saul terp pranaszu?
12. Ir atsakė wienas kitamui, tarydamas: Ir kas yra tėwas ju? todel pawirto prieżodin: Ar ir Saul terpu pranaszu? (1. Reg. XIX, 24.)
13. Palowė gi pranaszaut, ir atajo auksztumon.
14. Ir tarė dėdė Saulo jamui ir tarnui jo: Kur nuejot? Kurie atsakė: Jieszkotu asilyczu, kuriu neatradę, atajom pas samuelą.
15. Ir tarė jamui dėdė jo: Pasakyk mań, ką tau sakė Samuel.
16. Ir tarė Saul sawo dėdei: Pasakė mumus, jog atsirado asilyczos. Apie byłą gi karalystės nesakė jamui, kurią buwo byłojęs jamui Samuel.
17. Ir suszaukė Samuel żmoniją pas Wieszpatį ing Maspha,
18. ir tarė sunumus Israelaus: Tai sako Wieszpats Diewas Israelaus: Asz iszwedżau Israelų isz Egipto, ir isztraukiau jus isz rankos Egiptėnu, ir isz rankos wisu karalu, kurie jus wargino.
19. Jus gi szendiena pametėt Diewą jusu, kuris pats wienas iszgełbėjo jus isz wisu błogumu ir nuowargiu jusu, ir tarėt: Niekaip ne, bet karalų statyk ant musu. Nunau tad stokit po akim Wieszpaties gentijomis[1] jusu, ir szeimynomis. (1. Reg. VIII, 19.)
20. Ir atawedė Samuel wisas gentijas Israelaus, ir puoło burta gentijos Beniamin.
21. Ir atawedė gentiją Beniamin ir sangentystes jos, ir puoło sangentystė Metri, ir priejo iki Saului, sunui Ciso. Jieszkojo tad jo, ir nebuwo rastas.
22. Ir kłáusėsi potam Wieszpatį: Ar atais ten. Ir atsakė Wieszpats: Sztai pasisłėpęs yra namė.
23. Ir teip nubėgo ir paėmė jį isz ten; ir atsistojo widuryj żmonijos, ir auksztesnys buwo ażu wisą żmoniją nuog peties ir auksztyn.
24. Ir tarė Samuel wisai żmonijai: Už tiesa regit, ką aprinko Wieszpats, jog nėra tokio kaip ãnas wisoj żmonijoj. Ir suszuko wisa żmonija, ir tarė: Gywas bunai karalus!
25. Byłojo gi Samuel żmonijai zokoną karalystės, ir paraszė knįgoj, ir padėjo po akim Wieszpaties; ir pałaidė Samuel wisą żmoniją, kiekwieną namuosna jo.
26. Bet ir Saul parejo sawo namõ ing Gabaa; ir nuejo su juomi dalis karios, kuriu szirdis Diewas buwo pakrutinęs.
27. Sunūs gi Belial tarė: Begu szitas gałės mus iszwaduot? Ir paniekino jį, ir neataneszė jamui dowanu; ãnas gi rodėsi negirdįs.

[1] gentijomis – *gen* tais.

Pareiszkinimai.

1. *Plėszkytę alywos.* Wulgatoję *lenticulam*, t. y. *lyszį*. Buwo tai indelys apskritai plokszczas, panaszus in lyszio grudą. – *Pabuczawo jį.* Ne del ceremonijos, bet myłėdamas.
2. *Ties kapù Rachel krasztuosę Beniamino.* Rachel pałaidota prie kelui einanczam Ephraton, arba Bethleheman, esanczan gentijoję Judos. Jos kapą gal siekia krasztas gentijos Beniamino, gentijon Judos.
5. *Kałwon Diewo.* Ne kaip, tai bus Gabaa, Gabaa żenklina kałwą. Kałwa gi Diewo delto teip wadinta, kad ten buwo kruwa pranaszu. – *Kur yra stowykłė Philisthinu.* Wieta karios priesz Israelitus. Teip buwo sukałbėta nesenai darant pakajų, jog Phisthinai turi walą palikti sawo karią Gabaoję, o gal ir dar kitosę wietosę. – *Kruwą pranaszu.* Pranaszais Rasztę szwentamę wadinasi kartais ir giesminįkai, garbintojai Diewo. (1. Par. XV, 22.). Buwo Gabaoję wieta, kurioję susirinkdami, mokydawosi giesmiu. – *Pranaszaujant.* Giedant.
6. *Dwasia Wieszpaties.* Szwentas jausmas ir moksłas. – *Ir pawirsi kitù wyru.* Buwęs tamsum kiemionimi, pawirsi wyru mokanczu ir galinczu waldyti karalystę.
9. *Nugrężus jamui petį sawo.* Iszeinant. – *Permainė jam Diewas szirdį kitoniszką.* Duodamas jam dwasią karaliszką.
12. *Ir kas yra tėwas ju?* Kas juos iszmokė? Kiemionis tamsius. Diewo dwasia.
16. *Apie byłą gi karalystės nesakė jamui.* Ir saugodamas jį nuo pawydėjimo, ar per żemybę, ar teip buwo Samuelo įsakyta.
17. *Suszaukė Samuel żmoniją.* Del aprinkimo karalaus. – *Ing Maspha.* Terpukrasztyję Judos ir Beniamino, arti Kariathiarim.
19. *Stokit po akim Wieszpaties.* Melskites pażinimo jo walos.
20. *Ir puoło burta.* Diewui teip parėdżus.
22. *Ir kłausėsi potam Wieszpatį.* Gal per Ephod kunigo.
24. *Użtiesa regit.* Giria Samuel Saulo stomenį, tyli gi apie neregimas doras dwasios. – *Gywas bunai karalus!* Tegul jam sekasi wisuosę daiktuosę.
25. *Zokonę karalystės.* Koksai turi buti rėdas jos, koks karalus padonams, ir jie jam.
26. *Dalis karios.* Reikalingos prasidedant karionei su Ammonitais. – *Kuriu szirdis Diewas buwo pakrutinęs.* Palenkęs pakłusnybėn naujam karalui.
27. *Anas gi rodėsi negirdįs.* Nenorėdamas kaltinįku kankies, idant nekiłtu maisztas.

Padėjimas XI.

Saulo patrėmimas karalaus Ammonitu.

1. Ir stojosi kaip po mėnesi, atażengė Naas Ammonitas, ir kauties pradėjo priesz Iabes Galaad. Ir tarė wisi wyrai Iabes Naasui: Turėk mus sandarnįkais, ir tarnausim tau.
2. Ir atsakė jiemus Naas Aÿonitas: Antato sukałbėsiu su jumis sandarą, idant iszłupcza wisiemus jumus deszines akis, ir duocza jus ant yszjuokos wisamę Israeluję.
3. Ir tarė jamui wyresnieji Iabes: Suteik mumus septynias dienas, idant siųstumem

pasiuntinius wisuosna krasztuosna Israelaus: ir jei nebus kam musu apgint iszeisim tawęsp.

4. Atajo tad pasiuntiniai ing Gabaa Saulo, ir byłojo żodżus sziuos, girdint żmonijai; ir pakėłė wisa żmonija sawo bałsą, ir raudojo.
5. Ir sztai Saul grįżo, sekdamas paskui jauczus isz łauko, ir tarė: Kas yra żmonijai jog rauda? Ir apsakė jamui żodżus wyru Iabes.
6. Ir intszoko Dwasia Wieszpaties Saulin, iszgirdus sziuos żodżus, ir papyko ażusidegimas jo perdaug.
7. Ir paėmęs abudu jauczu, supiaustė juos kąsniais, ir siuntė wisuosna krasztuosna Israelaus per ranką pasiuntiniu, tarydamas: Kasnorint neiszeis, ir neseks paskui Saulą ir Samuelą, teip stosis jauczamus jo. Nuėmė tad baimė Wieszpaties żmoniją, ir iszejo kaip wienas wyras.
8. Ir suskaitė juos Bezechę, ir buwo sunu Israelaus trys szimtai tukstantu; wyru gi Judos trys deszimtys tukstantu.
9. Ir tarė pasiuntiniamus, kurie buwo ataję: Sziteip sakysit wyramus, kurie yra isz Iabes Galaad: Rytoj bus jumus iszwadawimas, intsikaitrinus saułei. Atajo tad pasiuntiniai, ir pasakė wyramus Iabes, kurie pradżugo.
10. Ir tarė: Rytoj iszeisim jusump: ir darysit mumus wisa kas jumus pamėgs.
11. Ir stojosi, atajus rytdienai, sustatė saul żmoniją ing tris dalis; ir inejo widun taworiju sargyboj rytmetinėj, ir pamuszė Ammoną pirma neg intsikaitrino diena; kurie gi liko iszsiskłaistė teip, jog terp ju neliko dwieju draugėj.
12. Ir tarė żmonija Samuelui: Kas yra tasai, kuris sakė: saul begu karalaus ant musu? Duokit wyrus, ir ażumuszim juos. (1. Reg. X, 27.)
13. Ir tarė Saul: Nebus ażumusztas niekas szioj dienoj[1], nes szendiena padarė Wieszpats iszganymą Israeluję.
14. Tarė gi Samuel żmonijai: Eikit szen, ir eime ing Galgala, ir atnaujinsim ten karalystę.
15. Ir nuejo wisa żmonija ing Galgala, ir padarė ten Saulą karalumi po akim Wieszpaties Galgaloj, ir apierawojo ten apieras ramintines po akim Wieszpaties. Ir linksminosi ten Saul, ir wisi wyrai Israelaus perdaug łabai.

Pareiszkinimai.

2. *Idant iszłupcza wisiemus jumus deszines akis.* Del ażu gėdinimo ir padarymo negalinczais kauties.
3. *Wisuosna krasztuosna Israelaus.* Karalus Saul nepaminėta, ar kad jo Naus nepaniekintu, ar kad butu neatsargus, tarydamas, Israelitams nėsą wado. – *Iszeisim tawęsp.* Pasiduotu.
5. *Sekdamas paskui jauczus isz łauko.* Aręs.
6. *Ir intszoko Dwasia Wieszpaties Saulin.* Dwasia yszminties ir karsztybės apgynimo Israelaus.

[1] szioj dienoj ← sziai dienai

7. *Nuėmė tad baimė Wieszpaties żmoniją.* Baimė Diewo, pakłusnybė karalui.
8. *Bezechę.* Miestas Adonibezecho (Iudic. I, 5). Adonibezech żenklina poną Bezecho.
9. *Ir tarė.* Saul ir Samuel. – *Intsikaitrinus saułei.* Widudienyję.
10. *Rytoj iszeisim jusump.* Nemini paszałpos, idant Saul użtiktu netikėtai.
11. *Widun taworiju.* Sawũ. – *Sargyboj rytmetinėj.* Brėksztant.

Padėjimas XII.

Nusiteisinimas Samuelo prie karalui ir żmonijai, jog jo waldymas buwo nebłogas, ir priminimas żmonijai, idant turėtusi Diewo.

1. Tarė gi Samuel wisamui Israelui: Sztai pakłausiaũ bałso jusu sulig wisa, ką este byłoję mań, ir pastaczau ant jusu karalų.
2. Ir nunai karalus eit pirma jusu, asz gi pasenau, ir prażiłau, tolaus sũnũs mano yra su jumis: ir teip gywenau po akim jusu nuog jauniszkės mano iki sziai dienai, sztai stowmi cza.
3. Byłokit apie manę po akim Wieszpaties ir po akim pateptinio jo, ar jaucząą kieno paėmiau, arba asiłą: jei ant ko kalczą pramaniau, jei prispaudżau kurį, jei isz kieno rankos dowaną paėmiau: ir paniekinsiu tai szendiena, ir sugrążinsiu jumus. (Eccli. XLVI, 22.)
4. Ir tarė anys: Nepramanei kalczos ant musu, nei prispaudei, nei ėmei nieko isz kieno rankos.
5. Ir tarė jiemus: Ludynįkas yra Wieszpats priesz jus, ir ludynįkas pateptinys jo szendiena, jog neradot rankoj mano nieko. Ir tarė anys: Ludynįkas.
6. Ir tarė Samuel żmonijai: Wieszpats, kuris padarė Maiżieszių ir Aaroną, ir iszwedė tewus musu isz żemės Egipto.
7. Nunai tad stowėkit, idant sudù barczuosi ant jusu po akim Wieszpaties isz wisu miłaszirdysczu Wieszpaties, kurias padarė su jumis, ir su tėwais jusu[1]:
8. kaip Iokubas inejo Egiptan, ir szaukėsi tėwai jusu Wieszpatiesp: ir siuntė Wieszpats Maiżieszių ir Aaroną, ir iszwedė tėwus jusu isz Egipto, ir patalpino jus szioj wietoj. (Gen. XLVI, 5.)
9. Kurie ażumirszo Wieszpatį Diewą sawo, ir iszdawė juos rankon Sisaros, karwedżo Hasor ir rankon Philisthinu, ir rankon karalaus Moab, ir kowėsi priesz juos. (Iudic. IV, 2.)
10. Paskum gi szaukėsi Wieszpatiesp, ir tarė: Nusidėjom, jog apłaidėm Wieszpatį, ir tarnawom Baalim ir Astaroth: nunai tad isztrauk mus isz rankos neprietelu musu, ir tarnausim tau.
11. Ir siuntė Wieszpats Ierobaal ir Badan ir Iephte ir Samuel, ir isztraukė jus isz rankos neprietelu jusu aplinkom, ir gywenot drąsiai. (Iudic. VI, 14.)
12. Iszwydę gi, jog Naas, karalus sunu Ammon, atajo priesz jus, tarėt mań: Niekaip ne, bet karalus waldys mus: Wieszpati Diewui jusu karalawus ant jusu. (1. Reg. X, 19.)

[1] Nubraukta skliaustuose įrašyta frazė (Gen. XLVI, 5.)

13. Nunai tad sztai yra karalus jusu, kurį aprinkot ir geidėt: sztai dawė jumus, Wieszpats karalų.
14. Jei bijosites Wieszpaties, ir tarnausit jamui, ir kłausysit bałso jo, ir nenartinsit burnos Wieszpaties, busit ir jus, ir karalus kuris wałdo jus, sekiojanczais paskui Wieszpatį Diewą jusu:
15. Bet jeigu nekłausysit bałso Wieszpaties, bet įnartinsit byłas jo, bus ranka Wieszpaties ant jusu, ir ant tėwu jusu.
16. Bet ir nunai stowėkit ir regėkit daiktą szitą didį, kurį padarys Wieszpats akysę jusu.
17. Bau ne kwieczapiutys yra szendiena? szauksiuosi Wieszpati, ir duos griausmus ir lietus, ir pażinsit, ir pamatysit, jog didį błogumą pasidarėt sau akysę Wieszpaties, geisdami karalaus ant sawęs.
18. Ir szaukėsi Samuel Wieszpati, ir dawė Wieszpats griausmus ir lietus anoj dienoj.
19. Ir bijosi łabai wisa żmonija Wieszpaties ir Samuelo, ir tarė wisa żmonija Samuelui: Melskis ażu tarnus tawo Wieszpati Diewui tawo, idant nenumirtumem: nes pridėjom wisiemus nusidėjimamus musu piktumą, jog geidėm sau karalaus.
20. Tarė gi Samuel żmonijai: Nebijokites, jus padarėt wisą szitą piktybę: wienok neatsitraukit nuog nugaros Wieszpaties, bet tarnaukit Wieszpati wisoj szirdyj jusu.
21. Ir nesikreipkit tusztybiump, kurios jumus nepadės, nei isztrauks jusu, nes yra tuszczos.
22. Ir neapłais Wieszpats żmonijos sawo del didżo wardo sawo, nes prisiegė Wieszpats daryti jus sau żmonįją.
23. Szalin gi nuog manęs szis nusidėjimas Wieszpati, idant palaucza melstis ażu jus, ir mokysiu jus kelo gero ir tiesaus.
24. Taigi bijokites Wieszpaties, ir tarnaukit jamui tiesoję, ir isz wisos szirdies jusu: nes regėjot didżus daiktus, kuriuos jumysę padarė.
25. Bet jei iszbusit piktybėj, ir jus ir karalus jusu kartù prażusit.

Pareiszkinimai.

2. *Ir nunai karalus eit pirma jusu.* Turit karalų, asz gi jau esmi szioks żmogus, jei matėt mano kokią neteisybę, wałdant jus, skųskit manę karalui ir geiskit kankies. – *Sùnūs mano yra su jumis.* Asz seskas, weikiai numirsiu, bet sunus jums atlygins. Jei ko jums nusidėjo, sakykit, tegul teisinasi, ir asz wisu apskundimu kłausysiu: *sztai stowmi cza.*
3. *Po akim pateptinio jo.* Saulo. – *Paniekinsiu tai.* Sugrążinsiu kaip menką daiktą.
6. *Wieszpats kuris padarė Maiżieszių.* Yra cza ir yra ludynįku.
7. *Idant sudù barczuosi.* Drąsiai; ir pats prisijausdamas, ir jusu pripażintas nekałtù. – *Isz wisu miłaszirdysczu Wieszpaties.* Ażu kurias użsikietint, bałwonus garbinot, ir kitas nuodėmes pildėt.
9. *Rankon Sisaros.* Ziur Iudic. IV, 2. – *Karwedżo Hasor.* Iabino, karalaus Chananeju, gywenusio Hasorę.
11. *Ierobaal ir Badan.* Ebraiszkai Badan, sunus Dano, Samsonas.
14. *Nenartinsit burnos Wieszpaties.* Newesit Wieszpaties pyktin. Pyktys atmaino weidą,

burną, bałsą, żodżus. – *Sekiojanczais paskui Wieszpatį Diewą jusu.* Wieszpats kaip buwo, teip ir pasiliks jusu karalumi, wes ir waldys jus; jus gi jo apweizdoję busit drąsūs.

17. *Bau ne kwieczapiutys yra szendiena?* Tamę metę Palestinoję ne lyja. – *Ir pażinsit.* Melsiu szio stebukło, idant tikėtumet tikrybei mano żodżu, ir pażintumet, jog błogai darėt, geisdami sau karalaus.
19. *Wieszpati Diewui tawo.* Nesako: musu, numanydami, jog nusidėjo.
21. *Tusztybiump.* Teip wadina bałwonus.
22. *Del didżo wardo sawo.* Del sawo garbės ir szłowės; nes Israelitai wadinosi żmonįją Diewo.

Padėjimas XIII.

Smarkus pabaudimas Saulo ażu apierawojimą apieru, nekłausant, nei łaukiant Samuelo.

1. Sunus wienu metu buwo Saul, pradėdamas karalaut, dwejus gi metus karalawo ant Israelaus.
2. Ir iszsirinko sau Saul tris tukstantis isz Israelaus, ir buwo su Saulu dwi tukstanti Machmasę, ir kalnę Bethel, tukstantis gisu Jonathą Gabaoj Beniamino; tolaus kitą żmoniją pałaidė kiekwieną gėtrosna ju.
3. Ir pamuszė Ionatha stowykłę Philisthinu, kuri buwo Gabaoj. Ką iszgirdus Philisthinamus, Saul triubawo triubą po wisą żemę, tarydamas: Girdy Ebrejai.
4. Ir wisas Israel iszgirdo szitokį paskałą: Pamuszė Saul stowykłę Philisthinu: ir pasikėłė Israel priesz Philisthiim. Szaukė gi tad żmonija paskui[1] Saulą Galgaloj.
5. Ir Philisthiim susirinko kautusi priesz Israelų: trys deszimtys tukstantu wežimu, ir szeszios tukstantys raitinįku, ir kita wisotimė kaip smelys, kuris yra pakrasztyj mariu kądaugiausia. Ir żengdami dirbo taworijas Machmasę ing rytus Bethawen.
6. Ką iszwydę[2] wyrai Israelaus, jog buwo angsztumon ingrusti (nes buwo priwarginta żmonija), pasisłėpė urwuosę, ir słėpumosę, uołosę teipogi, ir ołosę, ir szulnįuosę.
7. Ebrejai gi perejo Iordoną żemėn Gad ir Galaad. Tebėsant dar Saului Galgaloj, wisa żmonija nusigando, kuri sekė paskui jį.
8. Ir łaukė septynias dienas sulig noru Samuelo, ir neatajo Samuel ing Galgala; ir atkrito żmonija nuog jo. (1. Reg. X, 8.)
9. Tarė tad Saul: Atneszkit mań wisodeginį, ir ramintines. Ir apierawojo wisodeginį.
10. Ir pabaigus apierawojimą wisodeginio, sztai Samuel atajo; ir iszejo Saul pasitiktu jo, ir pasweikintu jo.
11. Ir tarė jamui Samuel: Ką padarei? Atsakė Saul: Jog regėjau żmoniją atkrintanczą nuog manęs, ir tu nebuwai atajęs sulig dienomis paskirtomis: potam Philisthiim buwo susirinkę ing Machmas,

[1] paskui – įtrp. [2] iszwydę ← iszwydę Izraelitai

12. tariau: Nunai atżengs Philisthiim manęsp ing Galgala, ir weido Wieszpaties nemaldżau. Reikało prispirtas, apierawojau wisodeginį.
13. Ir tarė Samuel Saului: Paikai darei, nei sergėjai įsakymu Wieszpaties Diewo tawo, kuriuos tau prisakė. Kad to nebutumai padaręs, jau nunai butu pritaisęs Wieszpats karalystę tawo ant Israelaus ant amżiu; (1. Reg. XV, 20.)
14. bet niekaip karalystė tawo daugiaus nebepasikeŀs. Jieszkojo sau Wieszpats wyro sulig szirdimi sawo, ir prisakė jamui Wieszpats, idant butu kunigaikszczu ant żmonijos jo, delto kad neużłaikei ką prisakė Wieszpats.
15. Kėłėsi gi Samuel, ir żengė isz Galgalos ing[1] Gabaa[2] Beniamino. Ir kitos żmonijos żengė paskui Saulą priesz żmoniją, kowusią juos ataitint isz Galgala ing Gabaa, kałwoj Beniamino. Ir suskaitė Saul żmoniją, kuri buwo radusys su juomi, apie szeszis szimtus wyru.
16. Ir Saul, ir Ionatha, sunus jo, ir żmonija, kuri buwo atsiradusi su jais, buwo Gabaoj Beniamino; tolaus Philisthiim buwo susistabdę Machmasę.
17. Ir iszejo płėszmautu isz taworiju Philisthinu trys pułkai. Wienas pułkas ejo priesz kelą Ephra żemėn Saul;
18. tolaus kitas żingsniawo kelu Bethoron; treczas gi buwo pasiwertėjęs kelop kraszto siekianczo słėnį Seboim priesz pustynę.
19. Potam kalwys neradosi wisoj żemėj Israelaus; nes Philisthiim buwo ażugynę, idant kartais nedirbtu Ebrejai kaławijo arba ragotinės.
20. Zengdawo tad wisas Israel Philisthinump, pagałąstu kiekwienas sawo arkło ir kaponės ir kirwio ir łopetos.
21. Ir teip buwo atszipę aszmenys arkłu ir kaponiu ir szakiu ir kirwiu iki akstinui pataisytinamui.
22. Ir atajus dienai kowos, nesirado kaławijas ir driauczus rankoj wisos żmonijos, buwusios su Saulu ir Ionathą, atskyrus Saulą ir Ionathą sunų jo.
23. Iszejo gi stowykłė Philisthiim, pereitu ing Machmas.

Pareiszkinimai.

1. *Sunus wienu metu buwo Saul.* Nekałtas, grażus, kaip kudykys. – *Dwejus gi metus karalawo ant Israelaus.* Kitur pasakyta, jog karalawo 40. metu. Szw. Augustinas sako, jog dweji metai iszeję karalawimo Saulo iki surinkimui karios priesz Philisthinus. Kiti gi sako, jog tie dweji metai, iszeję nuo smerties Samuelo iki smerti Saulo. Kiti wėl, jog dwejus metus karalawęs nekałtas budamas, sirma aprinkimo Dowido.
3. *Girdy Ebrejai.* Tokiais żodżais sakydawo karalaus parėdymą.
4. *Szaukė tad żmonija paskui Saulą.* Nėra żinios kokiuos żodżus; nuomanu jog gerus, kaip Iudic. VII, 20. „Kaławijas Wieszpaties ir Gedeonoą.
5. *Trys deszimtys tukstantu weżimu.* Tirėnai toję karionėję ejo su Philisthinais kartù. –

[1] ing – įtrp. [2] Gabaa ← Gabaan

Bethaweni. Namai tusztybės, arba nedorybės. Wieni sako, jog esąs kitas wardas miesto Bethel; kiti gi, jog tai kitas miestas.

6. *Słėpumosę.* Ebr: apginkłuosę. – *Uołosę.* Ebr. skyłėsę uołu. – *Szulniuosę.* Iszdżuwusiuosę.
7. *Tebėsant dar Saului Galgaloj.* Atnaujinant karalystę.
9. *Atneszkit mań wisodeginį.* Tikėtinas yra manymas tu, kurie sako jog apierawojęs Saul ne patsai, bet per kunigus; jo gi kaltybė buwusi, jog nełaukė Samuelo.
13. *Paikai darei.* Liepimas sułaukti Samuelo buwo duotas wardan Diewo. – *Butu pritaisęs Wieszpats karalystę tawo.* Butu patwirtinęs. Cza dar nebuwo paskutinys atmetimas Saulo, tiktai pagrasymas, jei ir tolaus bus nepakłusnas. Atmetimas gi iszreikszta 1. Reg. XV, 29., buwus Saului wėl nepkłusnù.
14. *Prisakė jamui Wieszpats.* Prisakys.
15. *Priesz żmoniją.* Philisthinu.
16. *Machmasę.* Netoli nuo Gabaa.
17. *Priesz kelą Ephra.* Chald: *pietump.* Bet jei toji pati Ephra, kur buwo kapai Gedeono, tai iszpułs żiemiump. Nes Ephra Gedeono buwo gentijoję Manasses, sziąpus Jordono.
18. *Kitas żingsniawo kelù Bethoron.* Wakarump nuo Machmas. – *Kelop kraszto siekianczo słėnį Seboim.* Rytump.
19. *Kalwys neradosi wisoj żemėj Israelaus.* Philisthinai nedałaidė.
20. *Zengdawo tad wisas Israel Philisthinump.* Ing stowykłes Philisthinu żemėję Israelaus.
22. *Nesirado kaławijas ir driauczus.* Terp anu 600. wyru, buwusiu prie Saului. Diewas teip dałaidė idant butu eiszkesnys stebukłas pergałėjimo.
23. *Iszejo gi stowykłė Philisthiim, pereitu ing Machmas.* Regėdami yszgąsti Israelitu, apłaidė stowykłę ir ejo ing Machmas, kur buwo wisos ju taworijos, net iki Gabaai, norėdami paimti Gabaą ir sugauti Saulą ir ażumuszti.

Padėjimas XIV.

Ionathos pergałėjimas Philisthinu.

1. Ir atsitiko wienandien, jog tarė Ionatha, sunus Saulo, waikui szarwanesziui sawo: Eik szen, ir pereikim stowykłėn Philisthinu esanczon ażu wietos anos. Tėwui gi to nepasakė.
2. Tolaus Saul buwo paczamę gałę Gabuos po malogranatu, buwusiu Magronę; ir buwo żmonija su juomi ben szeszetas szimtu wyru.
3. Ir Achias, sunus Achitobo brolo Ichabodo sunaus Phinecso, gimusiojo isz Heli kunigo Wieszpaties Siloj, nesziojo Ephod. Bet ir żmonija nežinojo, kur butu iszejęs Ionatha. (1. Reg. IV, 21.)
4. Buwo gi terp kałnu, per kuriuos sylyjosi Ionatha perlipt stowykłėsp Philisthinu, auksztos uołos isz abieju szalu, ir kaip dantys didi akmenys isz szen ir ten skardżuoti, wardas wieno Boses, ir wardas kito Sene;

5. wienas akmuo iszsiauksztinęs[1] žiemiump priesz Machmas, ir kitas pietump priesz Gabaa.
6. Tarė gi Ionatha jaunikaiczui szarwanesziui sawo: Eik szen, pereikim stowykłėsp neapipiaustytelu szitu: jei kartais darys Wieszpats ażu mus, nes nesunku yra Wieszpati iszgełbėt ar dangybėj, ar mažybėj.
7. Ir tarė jamui szarwaneszys jo: daryk wisa, kas tinka tawo dusziai, eik kur nori, ir busiu su tawimi kur tiktai norėsi.
8. Ir tarė Ionatha: Sztai mes pereitam pas wyrus szituos. Ir kai pasirodysim jiemus,
9. jei sziteip byłos mumus. Pałaukit, kołei ataisim pas jus: stowėkim sawo wietoj, nei žengkim pas juos.
10. O jeigu sakys: Zengkit szen musump, žengkim, nes iszdawė juos Wieszpats rankosna musu: tai bus mumus ženkłu.
11. Taigi pasirodė abudu stowykłei Philisthinu, ir tarė Philisthiim: Sztai Ebrejai iszlenda isz urwu, kuriuosę buwo pasisłėpę.
12. Ir byłojo wyrai isz stowykłės Ionathai, ir skidanesziui jo, ir tarė: Zengkit musump: ir parodysim jumus daiktą. Ir tarė Ionatha szarwanesziui sawo: Zengkim, sek paskui manę: nes iszdawė Wieszpats juos rankosna Israelaus. (1. Mach. IV, 30.)
13. Zengė gi Ionatha rankom ir kojom rėpłodamas, ir skidaneszys jo paskui jį. Ir teip wieni krito priesz Ionathą, kitus ažumuszė szarwaneszys jo sekdamas paskui jį.
14. Ir stojosi pokritys pirmas, kuriuomi pamuszė Ionatha ir ginkłaneszys jo, dwejatą deszimtu wyru pusiau warsto, apiariamo per dieną jungo jauczu.
15. Ir stojosi stebukłas taworijosę, po łaukus; bet ir wisa žmonija ju stowykłės, kuri buwo ejusi płėszmautu, nustebo, ir nusigando žemė; ir stojosi kaipo stebukłas nuog Diewo.
16. Ir pasižiurėjo sargai Saulo, kurie buwo Gabaoj Beniamino, ir sztai daugybė iszkłota, ir szen ir ten bėganczu.
17. Ir tarė Saul žmonijai, buwusiai su juomi: Jieszkokit, ir žiurėkit kas iszejo isz musu. Ir pajieszkojus, buwo atarasta, jog nėsama Ionathos, ir jo szarwaneszio.
18. Ir tarė Saul Achiai: Pridėk skrynią Diewo. (Nes buwo ten skrynia Diewo dienoj anoj su sunumis Israelaus.)
19. Ir Saului bekyłant kunigui, sumiszimas didys kiło taworijosę Philisthinu ir pamažu didyn ejo, ir eiszkiaus trenkė. Ir tarė Saul kunigui: Suriesk ranką tawo.
20. Suszuko tad[2] Saul, ir wisa žmonija, buwusi su juomi, ir atajo iki wietai kowos; ir sztai kaławijas kiekwieno atasukta artymop jo, ir piowa łabai didė.
21. Bet ir Ebrejai, kurie buwo buwę su Philisthinais wakar ir ažuwakar, ir atžengę su jais taworijosna, pagrįžo butu su Israelumi, buwusiu su Saulu ir Ionathą.
22. Wisi teipogi Israelitai, kurie buwo pasisłėpę kalnę Ephraim, iszgirdę, jog buwę pabėgę Philisthinai, pristojo draugėn sawuju kowoj. Ir buwo su Saulu apie deszimtį tukstantu wyru.
23. Ir iszwadawo Wieszpats dienoj anoj Israelų; kowa gi nuejo iki Bethawen.
24. Ir wyrai Israelaus suejo draugėn dienoj anoj; prisiegdino gi Saul žmoniją, taryda-

[1] iszsiauksztinęs – *iszsi* įtrp. [2] tad ← tad žmonu

mas: Prakeiktas wyras, kuris walgys duoną iki wakarui, kołei atkersziu neprietėlumus mano. Ir newalgė wisa żmonija duonos;

25. ir wisa żemės wisotimė atajo sziłan, kur buwo medus ant dirwos.
26. Ir teip inejo żmonija sziłan, ir pasirodė tekama medaus, ir nei wienas neprikiszė rankos burnosp sawo; nes bijojosi żmonija prisiegos.
27. Tolaus Ionatha nebuwo girdėjęs prisiegdinimo żmonijos tėwo sawo; ir isztiesė gałą łazdos, buwusios jamui rankoj, ir padażė koryj medaus, ir prineszė ranką sawo burnosp sawo, ir nuszwito jo akys.
28. Ir atsakydamas wienas isz żmonijos, tarė: Prisiegdindamas suriszė tėwas tawo żmoniją, tarydamas: Prakeiktas wyras, kuris walgys duoną szendiena; (buwo gi żmonija apsłobusi).
29. Ir tarė Ionatha: Sutramdė tėwas mano żemę: regėjot patys, jog nuszwito akys mano, delto kad paragawau truputį isz medaus szito:
30. kiekigi łabiaus, jei butu walgiusi żmonija isz płészmo, nėprietelu sawo, kurį rado? bau ne didesnė butu padaryta blėdis Philisthinamus?
31. Muszė tad dienoj anoj Philisthinus nuog Machmas iki Ajalon. Nuwargo gi żmonija perdaug,
32. ir apsigrężusi płészmop paėmė awis ir jauczus ir telus, ir papiowė żemėj; ir walgė żmonija su krauju.
33. Pasakė gi Saului tarydami, jog żmonija nusidėjo Wieszpati, walgydama su krauju. Kuris tarė: Perżengėt: riskit manęsp jau nunai uołą didę.
34. Ir tarė Saul: Iszsiskłaistykit terp wisotimės, ir sakykit jiemus, idant atwestu manęsp jauczą sawo ir awiną, ir papiaukit ant szitos, ir walgykit, ir nenusidėsit Wieszpati, walgydami su krauju. Ir teip atawedė wisa żmonija kiekwienas jauczą rankoj sawo iki nakti, ir papiowė ten.
35. Pastatė gi Saul ałtorių Wieszpati; ir tadą pirma pradėjo statyt ałtorių Wieszpati.
36. Ir tarė Saul: Użpulkim ant Philisthinu naktį, ir naikykim juos iki iszaũsztant rytui, nei bepalikim isz ju wyro. Ir tarė żmonija: Wisa, kas geru regisi akysę tawo, daryk. Ir tarė kunigas: Prisiartinkim szenai Diewop.
37. Ir kłáusėsi Saul Wieszpatį: Ar turiu wyt Philisthiim? ir iszduosi juos rankosna Israelaus? Ir neatsakė jamui dienoj anoj.
38. Ir tarė Saul: Atweskit czonai wisas sąsparas żmonijos, ir dasiżinokit, ir żiurėkit, per kurį atsitiko szisai nusidėjimas szendiena.
39. Gywas yra Wieszpats iszganytojas Israelaus, jog jei Ionathos sunaus mano padaryta, be atmainymo numirs. Ant ko nei wienas nepriesztarawo jamui isz wisos żmonijos.
40. Ir tarė wisamui Israelui: Atsiskirkit jus wienon pusėn, ir asz su Ionathą sunumi mano busiu pusėj kitoj. Ir atsakė żmonija Saului: Kas geru regisi akysę tawo, daryk.
41. Ir tarė Saul Wieszpati Diewui Israelaus: Wieszpatie Diewe Israelaus, duok żenkłą, kas yra, jog neatsakei tarnui tawo szendiena? Jei manyj, arba Ionathoj sunuję mano yra nedorybė szitoji, duok parodymą: arba jei szioji nedorybė yra żmonijoj tawo, duok szwentumą. Ir atarasta yra Ionatha ir Saul; żmonija gi iszejo.
42. Ir tarė Saul: Meskit burtą terp manęs, ir terp Ionothos sunaus mano. Ir sugautas yra Ionatha.

43. Tarė gi Saul Ionathai: Pasakyk mań ką padarei. Ir pasakė jamui Ionatha, ir tarė: Ragaudamas paragawau ant gało łazdos, buwusios rankoj mano, truputį medaus, ir sztai asz mirsztu.
44. Ir tarė Saul: Tai padãrai mań Diewas, ir tai pridėstie, jog smertimi numirsi Ionatha.
45. Ir tarė żmonija Saului: Taigu Ionatha numirs, kuris padarė iszganymą szį didį Israeluję? Tai nedorybė yra: gywas Wieszpats, jei nukris płaukas nuog gałwos jo żemėn, nes su Diewu dirbo szendiena. Iszgełbėjo tad żmonija Ionathą, jog nenumirė.
46. Ir pagrįżo Saul, nei bewijo Philisthinu: ir Philisthiim nuejo wietosna sawo.
47. Ir Saul, patwirtinęs karalystę ant Israelaus, kariawo aplinkom priesz wisus neprietėlus jo, priesz Moab, ir sunus Ammon ir Edom, ir karalus Soba ir Philisthinus; ir kur tiktai grężdawosi, priweikdawo.
48. Ir surinkęs karią, pamuszė Amaleką, ir isztraukė Israelų isz rankos naikintoju jo.
49. Buwo gi sunūs Saulo, Ionatha ir Iessui ir Melchisua; ir wardai dwieju dukteru jo, wardas pirmagimės Merob, ir wardas jaunės Michol.
50. Ir wardas moteries Saulo, Achinoam duktė Achimaaso; ir wardas kariawedżo jo Abner, sunus Nero, dėdės Saulo.
51. Cis gi buwo tėwas Saulo, ir Ner tėwas Abnero, sunus Abido.
52. Buwo gi karionė galinga priesz Philisthinus per wisas dienas Saulo. Nes kurį tiktai budawo[1] pamatęs Saul wyrą drutą, ir tinkantį karionei, imdawo jį sawo draugėn.

Pareiszkinimai.

2. *Paczamę gałę Gabaos.* Nełabai toli nuo wietos, kur buwo Ionatha. – *Po malogranatu.* Teip wadinosi wieta, kur Saul pasistatė gėtrą.
3. *Nesziojo Ephod.* Buwo aukszczausiu kunigu.
4. *Wardas wieno Boses.* (Ziedas ant jo). Wirszunė tos uołos krypo pietump, Gabaosp. *Ir wardas kito Sene.* (Krumas). Wirszunė tos uołos krypo żiemiump, miestop Machmas.
6. *Eik szen, pereikim stowykłėsp.* Daiktas per drąsus, be Diewo negalimas.
9. *Jei sziteip byłos mumus.* Ir szito żenkło jieszkojo isz Diewo inkwėpimo.
12. *Parodysim jumus daiktą.* Sakė teip kaikindami Ionathą. –
13. *Zengė gi Ionatha.* Nematant Philisthinams, isz kitos szalies uołos. – *Wieni krito priesz Ionathą.* Kłaiko nuimti, teip jog pigiai dwiejuosę nukirto 20. wyru.
15. *Nusigando żemė.* Drebėjo, gąsdindama Philisthinus. – *Kaipo stebukłas.* Stãczai stebukłas.
18. *Pridėk skrynią Diewo.* Eik skryniosp ir kłauskis Diewą. Kaip buwo kłausiama ir atsakoma, nėra żinios.
19. *Suriesk ranką tawo.* Nebėra kadą melsties, eime kautusi.
21. *Ebrejai kurie buwo su Philisthinais.* Ar pabėgėlai, arba newalon paimti. – *Wakar ir ażuwakar.* Ilgesnį metą.
24. *Prakeiktas wyras.* Ażugynimas, po kankimi smerties. – *Walgys duoną.* Wisokį walgį.

[1] budawo – *da* įtrp.

25. *Kar buwo medus ant dirwos.* Kuzawuosę medžu.
27. *Nuszwito jo akys.* Aptemusios nuo bado.
28. *Buwo gi žmonija apsłobusi.* Isz bado.
29. *Sutramdė tėwas mano žemę.* Zmoniją žemės.
32. *Ir walgė žmonija su krauju.* Buwo gi tai ažuginta zokono.
34. *Ir nenusidėsit Wieszpati, walgydami su krauju.* Nuo akmenies patugu bus kraują iszwarwinti žemėn.
35. *Pastatė gi Saul ałtorių Wieszpati.* Apieroms ramintinėms, ir ant paminkło stebuklingo pergałėjimo Philisthinu. – *Ir tadą pirma pradėjo statyt ałtorių Wieszpati.* Buwo tai pirmasys ałtorius Saulo pastatytas.
36. *Ir tarė kunigas.* Aukszczausis kunigas. – *Prisiartinkim szenai Diewop.* Pasikłauskim Diewą.
38. *Wisos sąsparas žmonijos.* Wyresnybes.
41. *Duok szwentumą.* Parodyk nekaltybę; o jei kas nukałto, kankindami jį mes busim nekalti. – *Ir atarasta yra Ionatha ir Saul; žmonija gi iszejo.* Burta kaltybės puoło ant Ionathos ir Saulo.
43. *Ir sztai asz mirsztu.* Neiszmintingas buwo Saulo ažukeikimas, bet ir Jonathos nedoras buwo peikimas sawo tėwo.
45. *Gywas Wieszpats, jei nukris płaukas nuog gałwos jo.* Prieżodiszkai pasakyta. *Iszgełbėjo tad žmonija Ionathą, jog nenumirė.* Neduodama Saului iszpildyti dekretą smerties.
46. *Pagrįžo Saul, nei bewijo Philisthinu.* Negawęs atsakymo nuo Diewo, pabijojo.
47. *Priesz Moab ir sunus Ammon.* kaimynus Israelitu nuo rytu szono. – *Edom.* Nuo pietu. – *Ir karalus Soba.* Nuo žiemiu.
48. *Pamuszė Amaleką.* (1. Reg. XV.). – *Naikintoju jo.* Giminiu aukszczaus paminėtu.
49. *Ionatha ir Iessui itt.* Turėjo ir ketwirtą sunų, wardu Isboseth. – *Iessui.* 1. Par. VIII, 23. wadinasi Abimadab. – *Pirmagimės.* terp seseru, bet ne brolu.
50. *Wardas moteries Saulo.* Dar nebuwusio karalumi. Potam gi dar turėjo priegulą, wardù Respha. – *Abner, sunus Nero.* Ner gi buwo brolys Ciso, tėwo Saulo.

Padėjimas XV.

Nepakłusnybė Saulo Wieszpati Diewui, ir jo atmetimas.

1. Ir tarė Samuel Saului: Manę siuntė Wieszpats pateptu tawęs karalumi ant žmonijos jo Israel: nunai tad kłausyk bałso Wieszpaties:
2. Tai sako Wieszpats kariu: Peržiurėjau, ką tiktai padarė Amalek Israelui, kaip spyrėsi jamui kelyj, žengiant isz Egipto. (Exod. XVII, 8.)
3. Nunai tad eik, ir muszk Amaleką, naikyk wisa jo: neprałaisk jamui, ir negeisk isz daiktu jo nieko: ir ažumuszk nuog wyro iki moteriszkei, ir mažutėlį ir žindantį, jauczą ir awį, kupranugarį ir asiłą.
4. Ir teip prisakė Saul žmonijai, ir suskaitė juos kaip gerelus: du szimtu tukstantu pėstinįku, ir deszimtį tukstantu wyru Iuda.

5. Ir atajęs Saul iki miestui Amalek, pritaisė apejimą upelyj. (Iudic. I, 16.)
6. Ir tarė Saul Cinejui: Nueikit, atsitraukit, ir nužengkit nuog Amaleko, idant kartais neapsiauscza tawęs su juomi: nes tu darei miłaszirdystę su wisais sunumis Israelaus, atżengiant jiemus[1] isz Egipto. Ir atsitraukė Cinejas isz widurio Amaleko.
7. Ir muszė Saul Amaleką nuog Hewila, kołei ataisi ing Sur, esanczamui priesz Egiptą.
8. Ir sugawo Agagą, karalų Amaleko, gywą; wisą gi wisotimę ażumuszė nasruosę kaławijo.
9. Ir atłaidė Saul ir żmonija Agagui, ir geriausiemus pułkamus awiu ir galwiju, ir rubamus ir awinamus, ir wisiemus, kas tiktai buwo grażus, nei norėjo iszgaiszint ju; kas gi tiktai buwo łėtas ir netikęs, tai isznaikė.
10. Stojosi gi żodys Wieszpaties Samuelop[2], byłąs:
11. Griaudżuosi, jog pastaczau Saulą karalumi, nes apłaidė manę, ir żodżū mano darbu neiszpildė. Ir nuludo Samuel, ir szaukėsi Wieszpaties wisą naktį.
12. Ir isz nakties atsikėłus Samuelui, eitu Saulop ryto, pasakyta buwo Samuelui, delto kad atajęs Saul ing Karmelą, ir pasistatęs sau muro łanką dżaugsmo, ir pagrįżęs pereįęs, ir nużengęs Galgalon. Atajo tad Samuel pas Saulą, ir Saul apierawojo wisodeginį Wieszpati isz pradżu płėszmu, kuriuos buwo atneszęs isz Amaleko.
13. Ir atajus Samuelui Saulop, tarė jamui Saul: Pałaimintas tu Wieszpati, iszpildżau żodį Wieszpaties.
14. Ir tarė Samuel: Ir kas tai do blowimas yra awiu, kuris skamba ausysę mano, ir galwiju, kurį asz girdmi?
15. Ir tarė Saul: Isz Amaleko atwarė juos: nes prałaidė żmonija geresniemus[3] awimus ir galwijamus, idant butu apierawoti Wieszpati Diewui tawo, kita gi ażumuszėm.
16. Tarė gi Samuel Saului: Dałaisk mań, ir pasakysiu tau, ką byłojo Wieszpats mań naktį. Ir tarė jamui: Kałbėk.
17. Ir tarė Samuel: Bau, mażutėlu buwęs akysę tawo, nestojaisi gałwą gentijosę Israelaus? ir patepė tawę Wieszpats karalumi ant Israelaus,
18. ir siuntė tawę Wieszpats kelonėn, ir tarė: Eik, ir ażumuszk nusidėjėlus Amalek, ir kariausi priesz juos iki paskutiniamui ju kritus.
19. Kodelgi nepakłausei bałso Wieszpaties, bet grężkis płėszmop, ir padarei pikta akysę Wieszpaties?
20. Ir tarė Saul Samuelui: Iuoties kłausiaū bałso Wieszpaties, ir waikszczojau kelyj, kuriuomi siuntė manę Wieszpats, ir atawedżau Agag karalų Amaleko, ir Amaleką ażumusziau.
21. Paėmė gi żmonija isz płėszmo awis ir jauczus, pirmenis pamusztuju, idant apierawotu Wieszpati Diewui sawo Galgalosę.
22. Ir tarė Samuel: Argi nori Wieszpats wisodeginiu ir apieru, ir ne łabiaus, idant butu pakłusnybė bałsui Wieszpaties? Nes geresnė yra pakłusnybė ażu apieras, ir pakłusnumas, ażu apierawojimą tauku awinu: (Eccles. IV, 17; Osce VI, 6; Matt. IX, 13.)
23. nes kaip nusidėjimas buwimo yra ejimas prieszais: ir kaip nuodėmė stabmeldystės, nenorėjimas kłausyt. Taigi ażutat, kad numetei byłą Wieszpaties, numetė tawę Wieszpats, idant nebutumai karalumi.

[1] jiemus – įtrp. [2] Samuelop ← Samuelas [3] geresniemus – antroji *e* tais.

24. Ir tarė Saul Samuelui: Nusidėjau, jog peržengiau byłą Wieszpaties, ir żodżus tawo, bijodamas żmonijos, ir kłausydamas bałso ju.
25. Bet nunai nesziok, meldżu, nusidėjimą mano, ir pagrįżk su manimi, idant pasikłoniocza Wieszpati.
26. Ir tarė Samuel Saului: Negrįsziu su tawimi, jog pametei byłą Wieszpaties, ir pametė tawę Wieszpats, idant nebutumai karalumi ant Israelaus.
27. Ir nusigrįżo Samuel iszeitu; anas gi nutwėrė wirszų apisiautos jo, kuri ir[1] perplyszo.
28. Ir tarė jamui Samuel: Atpłėszė Wieszpats karalystę Israelaus nuog tawęs szendiena, ir atadawė ją artymui tawo geresniamui ażu tawę. (1. Reg. XXVIII, 17.)
29. Tolaus pergałėtojas Israeluję neprałais, ir gaiłestimi nelinks: nes nei yra żmogumi, idant griaustusi.
30. O anas tarė: Nusidėjau, bet nunai garbk manę po akim wyresniuju żmonijos mano, ir po akim Israelaus, ir grįżk su manimi, idant kłonioczuosi Wieszpati Diewui tawo.
31. Pagrįżęs tad Samuel sekė paskui Saulą; ir kłoniojosi Saul Wieszpati.
32. Ir tarė Samuel: Atweskit mań Agag karalų Amaleko. Ir paduotas buwo jamui Agag riebiausis ir drebėdamas. Ir tarė Agag: Sziteip gu ataskiria karti smertis?
33. Ir tarė Samuel: Kaip padarė be waiku moteris kaławijas tawo, teip be waiku bus terp moteru motyna tawo. Ir sukapojo jį łustuosna Samuel po akim Wieszpaties Galgalosę.
34. Nuejo gi Samuel ing Ramatha; o Saul żengė namuosna sawuosna ing Gabaa.
35. Ir neberegėjo daugiaus Samuel Saulo iki dienai smerties sawo; wienok raudojo Samuel Saulo, jog Wieszpats griaudėsi, pastatęs jį karalumi ant Israelaus.

Pareiszkinimai.

2. *Perżiurėjau, ką tiktai padarė Amalek Israelui.* Apraszyta tai Exod. XVII, 14. Nunai tad rado, jog Amalekui reikia ryksztės. – *Kaip spyrėsi jamui kelyj.* Nełaidė pereiti per sawo żemę, prispyrė daryti didį łankstą (Num. XX); iszałkusius, priwargusius użpuldinėjo, budami gentimis, kaipo prowaikiai Ezauo. (Deut. XXV, 18.)
5. *Iki miestui Amalek.* Sostiniamui karalystės ju.
6. *Cinejui.* Cinejams. (Iudic. I, 16.). – *Nes tu darei miłaszirdystę.* Iethro, ju protėwys buwo geras Maiżiesziui ir Israelitams.
7. *Nuog Hewila.* (Gen. II, 11.). – *Ing Sur.* (Gen. XVI, 7.)
8. *Agagą, karalų Amaleko gywą.* Ar Saul jį użłaikė, del jo ant pażiuros diewagarbumo; ar del pasigyrimo; ar tikėjosi didżu pinigu ażu jo iszpirkimą.
11. *Griaudżuosi.* Pasakyta żmoniszkai. – *Szaukėsi Wieszpaties wisą naktį.* Girdėta bałsas Diewo prasidedant nakti.
12. *Isz nakties.* Łabai anksti. – *Ing Karmelą.* Gentijoję Iudos. – *Pasistatęs sau muro łanką dżaugsmo.* Ne Diewui ant garbės, bet sawo puikybei. – *Isz pradżu płėszmu.* Isz płėszmu geruju.
14. *Ir kas tai do blowimas?* Saul buwo pasigyręs iszpildymu żodżu Wieszpaties, Samuel jį cza sugawo nełuojant.

[1] ir – įtrp.

15. *Nes prałaidė żmonija.* Kaltybę wercza ant żmonijos. – *Idant butu apierawoti.* Dengiasi diewogarbą. – *Wieszpati Diewui tawo.* Tu jį garbini, negali gi ir manęs peikti.
16. *Dałaisk mań.* Gana jau szitu melu.
23. *Nes kaip nusidėjimas burimo yra ejimas prieszais.* Nepakłusnas ir burtinįkas ne tais kelais jieszko łaimės, kuriuos rodża Diewo prisakymai. – *Kaip nuodėmė stabmeldystės.* Nepakłusnybė yra tai iszkėlimas sawo walos wirszun walos Diewo.
24. *Nusidėjau.* Bałsas ne pakutos, bet baimės praradimo karaliszkos waldżos.
25. *Nesziok nusidėjimą mano.* Ir pats atłaisk, ir Diewą melsk atłaidimo. – *Idant pasikłoniocza Wieszpati.* Nusiżeminęs melsczuosi ir apieromis Diewą maldycza.
27. *Wirszų apisiautos.* Skwarną.
28. *Atpłėszė Wieszpats.* Sakė atimsįs nuo tawęs karalystę.
32. *Riebiausis ir drebėdamas.* Isz baimės. – *Sziteipgu ataskiria karti smertis?* Nuo turtu, mėgumu ir karalystės.

Padėjimas XVI.

Patepimas Dowido karalumi ir paszaukimas karalaus dwaran.

1. Ir tarė Wieszpats Samuelui: Ikikołei gi tu raudi Saulo, mań jį atmetus, idant nekaralautu ant Israelaus? pripilk ragą tawo alywos, ir eiksz, idant siųscza tawę pas Isai Bethlehemitą: nes apweizdėjau terp sunu jo del sawęs karalų. –
2. Ir tarė Samuel: Kaip eisiu? nes iszgirs Saul, ir ażumusz manę. Ir tarė Wieszpats: Werszį isz armenies pasiimsi rankon tawo, ir tarysi: Apierawotu Wieszpati atajau.
3. Ir paszauksi Isaį ant apieros, ir asz parodysiu tau, ką turi daryt, ir patepsi kurį norint parodysiu tau.
4. Padarė tad Samuel, kaip byłojo jamui Wieszpats. Ir atajo ing Bethlehem, ir dywyjosi wyresnieji miesto, pasitikdami jį, ir tarė: Ar tykus yra inejimas tawo?
5. Ir tarė: Tykus: apierawotu Wieszpati atajau, pasiszwentinkit, ir eikit su manimi, idant apierawocza. Paszwentino tad Isaį ir sunus jo, ir paszaukė juos ant apieros.
6. Ir inejus jiemus, iszwydo Eliabą, ir tarė: Ar po akim Wieszpaties yra pateptinys jo?
7. Ir tarė Wieszpats Samuelui: Nežiurėk weido jo, nei auksztumo stomenies jo, nes atameczau jį, nei sulig żmogaus paweizdą asz sudyju; nes żmogus regi tai, kas rodżasi, Wieszpats gi żiuri szirdin.
8. Ir paszaukė Isai Abinadabą, ir atawedė jį po akim Samuelo, kuris tarė: Nei szito neaprinko Wieszpats.
9. Atawedė gi Isai Samma, apie kurį tarė: Ir szito neaprinko Wieszpats.
10. Ir teip atawedė Isai septynis sunus sawo po akim Samuelo, ir tarė Samuel Isai: Neaprinko Wieszpats isz szitu.
11. Ir tarė Samuel Isai: Ar jau wisi sunūs tawo? Kuris atsakė: Dar liko mażutėlys, ir gano awis. Ir tarė Samuel Isai: Siųsk, ir atwesk jį: nes nesėsim walgytu pirma, neg cza anas atais.
12. Siuntė tad, ir atawedė jį. Buwo gi rudas, ir grażios paweizdos, ir daiłaus weido, ir tarė Wieszpats: Kelkis, patepk jį, nes yra ānas.

13. Paėmė tad Samuel ragą alywos, ir patepė jį widuryj brolu jo; ir grężta yra Dwasia Wieszpaties nuog dienos anos Dowidan, ir paskum; ir atsikėłęs samuel nuejo ing Ramatha. (2. Reg. VII, 8; Ps. LXXXVIII, 21; Act. XIII, 22.)
14. Dwasia gi Wieszpaties atsitraukė nuog Saulo, ir purtino jį dwasia nedora nuog Wieszpaties.
15. Ir tarė tarnai Saulo jamui: Sztai dwasia Diewo pikta krutina tawę.
16. Liepie ponas musu, ir tarnai tawo, kurie yra po akim tawo, jieszkai żmogaus mokanczo żaisti citerą[1], idant, pagriebus tawę dwasiai Wieszpaties piktai, żaistu ranką sawo, ir bus tau lengwiaus.
17. Ir tarė Saul tarnamus sawo: Apweizdėkit tad mań kurį gerai żaidżantį, ir atweskit jį manęsp.
18. Ir atsakydamas wienas isz tarnu, tarė: sztai maczau sunų Isai Bethlehemito mokantį żaist psalterijumi, ir stipriausios syłos, ir wyrą kariaunįką, ir iszmintingos kałbos, ir wyrą grażų: ir Wieszpats yra su juomi.
19. Siuntė tad Saul pasiuntinius pas Isaį, tarydamas: Siųsk manęsp Dowidą sunų tawo, kuris yra ganykłosę.
20. Ir teip paėmė Isai asiłą, apkrautą duoną, ir indą wyno, ir ożelį nuog ożku wieną, ir siuntė per ranką Dowido sunaus sawo Saului.
21. Ir atajo Dowidas Saulop, ir stojo po akim jo; o ānas pamyłėjo jį łabai, ir stojosi jo skidanesziu.
22. Ir siuntė Saul pas Isaį, tarydamas: Stowy Dowidas priesz akis[2] mano: nes atrado mylistą akysę mano.
23. Taigi kadą tiktai dwasia Wieszpaties pikta pagriebdawo Saulą, Dowidas imdawo citerą[3], ir skambindawo ranką sawo, ir atsigaudawo Saul, ir lengwiaus jam tapdawo; nes atsitraukdawo nuog jo dwasia piktoja.

Pareiszkinimai.

1. *Iki kołei gi tu raudi Saulo.* Werkdamas meldėsi Samuel, idant Diewas neatmestu Saulo nuo karalystės. – *Pripilk ragą tawo alywos.* Ne plėszkełę, kaip 1. Reg. X, 1, bet ragą, żenklinantį gausybę mylistu duotinu Dowidui ir twirtybę jo karalystės.
2. *Tarysi: Apierawotu Wieszpati atajau.* Prieżastis tikra, bet ne pati wiena.
3. *Paszauksi Isaį ant apieros.* Ant puotos isz mėsu apieros.
4. *Dywyjosi wyresnieji miesto.* Nes aprinkus karalų, ir įpaczai, nusidėjus saului Diewui, Samuel sėdėdawo namė. – *Ar tykus yra inejimas tawo?* Beg neatsitiko koks błogumas?
5. *Pasiszwentinkit.* Prisiruoszkit puoton apieru.
6. *Ir inejus jiemus.* Namuosna Isai. – *Ir tarė.* Tyłomis, patsai sau. – *Ar po akim Wieszpaties yra pateptinys jo?* Ar szitą turiu patepti karalumi?
7. *Nes atameczau jį.* Ne jį aprinkau.
11. *Mażutėlys.* Pats jaunasai.

[1] citerą ← kanklais [2] priesz akis ← akysę [3] citerą ← kanklus

13. *Widuryj brolu jo.* Nežinojusiu, kam tas tepimas, atskyrus tiktai Dowidą ir tėwą. *Grįżta yra Dwasia Wieszpaties nuog dienos anos Dowidan.* Tułomis dowanomis jį Diewas padabino, prideranczomis karalui.
14. *Purtino jį dwasia nedora nuog Wieszpaties.* Welnias apsėdo. – *Nuog Wieszpaties.* Isz walos Diewo.
16. *Zaistu ranką sawo, ir bus tau lengwiaus.* Welnias wargino Saulą nedoromis mislimis ir jausmais; nobažna gi muzika jį apmaldydawo.
20. *Siuntė... Saului.* Duokłės dowaną.

Padėjimas XVII.

Dowido priweikimas Goliatho.

1. Surinkę gi Philisthiim pułkus sawus kowon, suejo ing Socho Iudos; ir dirbo taworijas terp Socho ir Azeka krasztuosę Dommim.
2. Potam Saul ir sunus Israelaus susirinkę atajo słėnin Terebintho, ir isztiesė eilas kautusi priesz Philisthiim.
3. Ir Philisthiim stowėjo ant kałno isz szios szalies, ir Israel stowėjo ant kałno isz kitos szalies; ir słėnys buwo terp ju.
4. Ir iszejo wyras betėwys isz taworiju Philisthinu wardù Goliath, isz Geth, auksztumo szesziu wuołaktu ir sprindżo;
5. ir szałmas warinys ant gałwos jo, ir serdokù geležiniù[1] srieguotu apsiwilkęs; swora gi jo serdoko buwo penkiu tukstantu siklu wario;
6. ir keladangczus warinius turėjo ant błauzdu; ir skida warinė dengė peczus jo.
7. Kotas gi jo ragotinės buwo kaip welanas audėju, pati gi geležis ragotinės jo turėjo szeszis szimtus siklu geležies; ir szarwaneszys jo ejo pirma jo.
8. Ir stowėdamas priesz pułkus Israelaus szaukė, ir sakė jiemus: Ko atajot pasiruoszę kautusi? baugi asz ne esmi Philisthinas, ir jus wergai Saulo? Iszrinkit isz sawęs wyrą, ir nużengie musztusi su manimi powienam.
9. Jei gałės kauties su manim, ir ażumusz manę, busim jumus wergais; o jeigu asz priweiksiu, ir ażumusziu jį; jus wergais busit, ir wergausit mumus.
10. Ir tarydawo Philisthinas: Asz iszdergiau pułkus Israelaus szendiena: Duokit mań wyrą, ir imie muszties su manimi po wienam.
11. Girdėdamas gi saul, ir wisi Israelitai byłas Philisthino szitokio, nustebdawo, ir bijodawosi łabai.
12. Dowidas gi buwo sunus wyro Ephrathejo, apie kurį buwo aukszczaus sakyta, isz Bethlehem Iudos, kuriam wardas buwo Isai, kuris turėjo asztuonis sunus, ir buwo wyras dienosę Saulo senas, ir didżamżys terp wyru. (1. Reg. XVI, 1.)
13. Nuejo gi trys sunus jo wyresnieji paskui Saulą karionėn; ir wardai triju sunu jo, kurie nuejo karionėn, Eliab pirmagimys, ir antras Abinadab, ir treczas Samma.

[1] geležiniù ← geležinys

14. Dowidas gi buwo pats jaunys. Trimus gi wyresniemus sekus paskui Saulą,
15. iszejo Dowidas, ir pagrįžo nuog Saulo, ganytu galwiju tėwo sawo Bethlehemę.
16. Iszeidawo gi Philisthinas ryto ir wakaro, ir stowėdawo per keturias deszimtis dienu.
17. Tarė gi Isai Dowidui sunui sawo: Paimk brolamus tawo ephį spraginio, ir deszimtį szitu duonu, ir bėgk taworijosna pas brolus tawo,
18. ir deszimtį sziu suriu nuneszi pułkawedžui[1], ir apłankysi brolus tawo, ar gerai jiemus sekasi: ir pažink su kuriais yra eiloj.
19. Saul gi, ir anys, ir wisi sunus Israelaus, słėnyj Terebintho kowėsi priesz Philisthiim.
20. Ir teip kėłėsi Dowidas ryto, ir paliko galwijus sargui ir apsikrowęs iszejo, kaip buwo jamui prisakęs Isai. Ir atajo wieton Magala, ir karion, iszejusion kautusi szukaujanczon kowoję.
21. Nes buwo eilas sustatęs Israel, bet ir Philisthiim isz prieszakio buwo pasiruoszę.
22. Palikęs tad Dowidas indus, kuriuos buwo atneszęs, ant ranku sargo maiszelu, nubėgo wieton kowos, ir kłausėsi, beg wisa gerai sekasi brolamus jo.
23. Dar jamui tebesikałbant su jais, pasirodė wyras anàs betėwys atżengiąs, wardù Goliath, Philisthinas, isz Geth, isz taworiju Philisthinu; ir byłant jamui tuos paczus żodżus iszgirdo Dowidas.
24. Wisi gi Israelitai, iszwydę wyrą, pabėgo nuog weido jo, bijodami jo łabai.
25. Ir tarė wienas kuris isz Israelaus: Ar matėt wyrą szitą, kuris atżengia? nes atżengia dergtu Israelaus. Wyrą tad, kuris ażumusz jį, prałobins karalus didżais turtais, ir dukterį sawo duos jamui, ir namus tėwo jo padarys be duokłės Israeluję.
26. Ir sakė Dowidas wyramus, stowėjusiemus su juomi, tarydamas: Kas bus duota wyrui, kuris ażumusz Philisthiną szitą, ir nuims iszdergimą nuog Israelaus? nes kas yra szitas Philisthinas neapipiaustytas, kuris iszdergė eilas Diewo gywo?
27. Sakinėjo gi ir żmonija tą paczą byłą, tarydama: Tai bus duota wyrui, kuris ażumusz jį.
28. Ką iszgirdęs Eliab brolys jo wyresnys, kałbant jamui su kitais, papyko ant Dowido, ir tarė: Ko atajai, ir kam palikai kelatą awiu anu pustynėj? asz pažįstu tawo puikybę, ir nedorybę szirdies tawo, jog atajai pamatytu kowos.
29. Ir tarė Dowidas: Kągi padariau? bau yra ne żodys?
30. Ir atsitraukė truputį nuog jo kitop, ir sakė tą paczą byłą. Ir atsakė jamui żmonija żodį kaip pirmiaus.
31. Iszgirsta gi buwo żodżai, kuriuos byłojo Dowidas, ir pasakyta akysę Saulo.
32. Pas kurį budamas atawestas, byłojo jamui: Netirpstai szirdis niekieno isz to: asz tarnas tawo eisiu, ir kausiuosi su Philisthinu.
33. Ir tarė Saul Dowidui: Negali atsispirt Philisthinui szitam, nei kauties su juomi, nes esi waikelys, szitas gi wyras kariaunįkas nuog jauniszkės sawo.
34. Ir tarė Dowidas saului: Ganė tarnas tawo galwijus sawo tėwo, ir ataidawo lewas arba meszka, ir pagriebdawo awiną isz widurio galwiju,
35. ir wydawau juos, ir muszdawau, ir isztraukdawau isz nasru ju: ir anys szokdawo ant

[1] pułkawedžui – *l* įtrp.

manęs, ir apgniaużdawau žiaunas ju, ir pasmaugdawau, ir ažumuszdawau juos. (Eccli. XLVII, 3.)

36. Nes ir lewą ir meszką ažumusziau asz tarnas tawo: taigi bus ir szitas Philisthinas neapipiaustytas, kaip wienas isz ju. Nunai eisiu, ir nuimsiu iszdergimą žmonijos: nes kasgi yra szitas Philisthinas neapipiaustytas, kuris drįso piktažodžuot kariai Diewo gywo?
37. Ir tarė Dowidas: Wieszpats kuris isztraukė manę isz rankos lewo, ir isz rankos meszkos, ãnas manę iszwaduos isz rankos szito Philisthino. Tarė gi Saul Dowidui: Eik, ir Wieszpats bunai su tawim.
38. Ir apwiłko Saul Dowidą sawais rubais, ir uždėjo szałmą warinį ant gałwos jo, ir apwiłko jį serdokù.
39. Prisijuosęs tad Dowidas kaławiją jo ant rubu sawo, pradėjo mėgint, jei gałėtu szarwuotas waikszczot, nes nebuwo pripratęs. Ir tarė Dowidas Saului: Negalu sziteip waikszczot, nes neesmi papratęs. Ir nusiwiłko juos,
40. ir pasiėmė pagalį sawo, kurį wisados turėdawo rankosę, ir iszsirinko penkis skaisczausius akmenis isz upelo, ir intsidėjo juos piemeniszkon terbon, kurią turėjo prie sau, ir wiłksnę paėmė rankon, ir ejo priesz Philisthiną.
41. Ejo gi Philisthinas žingsniuodamas, ir artyn eidamas priesz Dowidą ir szarwaneszys jo pirma jo.
42. Ir pasižiurėjęs Philisthinas, ir iszwydęs Dowidą, paniekino jį. Nes buwo jaunikaitys, rudas, ir gražios paweizdos.
43. Ir tarė Philisthinas Dowidui: Ar asz esmi szuwa, kad tu ataini manęsp su pagalu? Ir keikė Philisthinas Dowidą diewuosę sawuosę:
44. ir tarė Dowidui: Eik szen manęsp, ir duosiu mėsas tawo skraistamus dangaus ir žwėrimus žemės.
45. Tarė gi Dowidas Philisthinui: Tu ataini manęsp su kaławiju ir ragotinę, ir skidą: asz gi ataimi tawęsp wardan Wieszpaties kariu, Diewo pułku Israelaus, kuriuos iszdergei
46. szendiena, ir duos tawę Wieszpats rankon mano, ir ažumusziu tawę, ir nuimsiu gałwą tawo nuog tawęs, ir duosiu numirėlus taworiju Philisthiim szendiena skraistamus dangaus, ir žwėrimus žemės: idant žinotu wisa žemė, jog yra Diewas Israeluję.
47. Ir žinotu wisas susirinkimas szisai, jog ne kaławiju, nei ragotinę iszgano Wieszpats: nes jo yra karionė ir iszduos jus rankosna musu.
48. Atsikėłus[1] tad Philisthinui ir ataitint, ir artinantis priesz Dowidą, skubėsi Dowidas, ir bėgo kautusi isz priekio[2] Philisthino.
49. Ir kiszė ranką sawo terbon ir iszėmė wieną akmenį, ir wiłksnę smegdė, ir apsukęs aplink sudawė Philisthiną kakton; ir intsmego akmuo kakton jo, ir puoło kniubsczas ant žemės.
50. Ir priweikė Dowidas Philisthiną su wiłksnę ir akmenimi, ir ažugawęs Philisthiną ažumuszė. Ir kaławijo neturėdamas rankoj Dowidas, (Eccli. XLVII, 4; 1. Mach. IV, 30.)
51. bėgo, ir stojo ant Philisthino, ir paėmė kaławiją jo, ir isztraukė jį isz makszties jo, ir

[1] Atsikėłus ← Atsikėłus gi [2] priekio – r tais.

ażumuszė jį: ir nukirto gałwą jo. Regėdami gi Philisthiim, jog numirė ju stipriausis, pabėgo.

52. Ir atsikėłę wyrai Israelaus ir Iudos szúkawo, ir wijo Philisthimus iki atajo słėnin, ir iki wartamus Akkaron, ir puoło sużeisti isz Philisthiim kelyj Saraim, ir iki Geth, ir iki Akkaron.
53. Ir grįżdami sunus Israel, wiję Philisthinus, użtiko taworijas ju.
54. Paėmęs gi Dowidas gałwą Philisthino, ataneszė ją ing Ierusalem; szarwus gi jo padėjo gėtroj sawo.
55. Tamę gi metę, kuriamę Saul buwo matęs Dowidą iszeitantį priesz Philisthiną, tarė Abnerui kariawedżui: Isz kurios kelmenies nużengia szisai jaunikaitys, Abnerai? Ir tarė Abner: Gywa duszia tawo, karalau, jei żinau.
56. Ir tarė karalus: Pakłausk tu, kieno butu sunus szitas waikas.
57. Ir pagrįżtant Dowidui, ażumuszus Philisthiną, paėmė jį Abner, ir intwedė po akim Saulo, turintį rankoj gałwą Philisthino.
58. Ir tarė jamui Saul: Isz kokios giminės esi, o jaunikaity? ir tarė Dowidas: Sunus tarno tawo Isai Bethlehemito asz esmi.

Pareiszkinimai.

1. *Ing Socho Iudos.* Ażu Iordono miestas garsus pergałėjimu Gedeono. (Iudic. VIII, 15, 16.) *Azeka.* Kur Iosue garbingai pergałėjo (Ios. X, 11.)
4. *Betėwys.* Sunus nežinomo milżino.
5. *Serdokù gełeżiniù srieguotu.* Isz gełeżiniu blėtu, sukłostytu kaip sriegai. – *Penkiu tukstantu siklu wario.* 208. swarai, skaitant swarę po 12. unciju, uncijoję po du siklu. –
6. *Dengė peczus jo.* Nesikaujant. Pradedant gi kową, dengdawo krutinę.
7. *Kaip wełanas audėju.* Metmenims į riesti. Toks buwo storumus ragotinės koto. – *Szeszis szimtus siklu.* 25. swarus.
8. *Ir stowėdamas... szaukė.* Gyrėsi; wadindamas Żydus baiłais. –
17. *Ephį spraginio.* Ephi miera sausiems daiktams, sworos 960 unciju, arba 80. swaru. Spraginys isz mieżieniu kruopu mirkytu, dżowintu, spragintu ir sumałtu miłtais. –
18. *Pułkawedżui.* Wyresniam tukstanties kareiwiu.
20. *Wieton Magala.* Magala żenklina apigardą; wietą taworiju.
29. *Bau yra ne żodys?* Nieko paikaus nepasakiau.
32. *Isz to.* Isz prieżasties Goliatho.
40. *Skaisczausius akmenis.* Lygius ir nudailintus.
50. *Ażumuszė.* Akmenimi buwo nutrenktas, bet gywas.
52. *Iki wartamus Akkaron.* Wiena isz penkiu kunigaikszstysczu Philisthinu.
55. *Isz kurios kelmenies nużengia szisai jaunikaitys.* Arjau buwo ażumirszęs, ar norėdamas geriaus dasiżinoti. – *Gywa duszia tawo.* Per tawo gywatą prisiegiu. – *Jei żinau.* Jog nežinau.

Padėjimas XVIII.

Prietėlystė Dowido su Ionathą, pawydėjimas Saulo kone ażumuszusio Dowido, żenybos Dowido su Michol.

1. Ir stojosi, jog jamui pabaigus byłot Saului, duszia Ionathos prilipo dusziai Dowido, ir pamyłėjo jį Ionatha kaip duszią sawo.
2. Ir paėmė jį Saul dienoj anoj, ir nedawė jamui pagrįżt namuosna tėwo sawo.
3. Padarė gi Dowidas su Ionathą sandarą; nes myłėjo jį kaip duszią sawo.
4. Nes nusiwiłko Ionatha lupełę, kurią wilkėjo, ir dawė ją Dowidui, ir kitus sawo rubus iki kaławijui ir kilpinui sawo, ir iki juostai.
5. Iszeidawo teipogi Dowidas wiso, ko tiktai jį siųsdawo Saul, ir darydawo iszmintingai; ir uždėjo jį Saul ant wyru karionės, ir miełas buwo akysę wisos żmonijos, łabiausiai akysę tarnu Saulo.
6. Potam Dowidui grįżtant pamuszus Philisthiną, iszejo moterys isz wisu miestu Israelaus, giedodamos ir szokinėdamos, pasitiktu Saulo karalaus, su bubinais dżaugsmo, ir su kanklais.
7. Ir pragisdawo moterys żaisdamos, ir tarydamos: Pamuszė Saul tukstantį, ir Dowidas deszimtį tukstantu. (1. Reg. XXI, 11; Eccli XLVII, 7.)
8. Papyko gi Saul łabai, ir nepamėgo akysę jo kałba szitoji, ir tarė: Dawė Dowidui deszimtį tukstantu, ir mań dawė tukstantį: ko jamui truksta, tiktai wienos karalystės?
9. Zwairom tad akim Saul żiurėdawo ing Dowidą nuog dienos anos ir paskum.
10. Po dienai gi antrai, użtiko dwasia Diewo pikta Saulą, ir pranaszawo widuryj namu sawo; Dowidas gi żaidė ant arpos ranką sawo, kaip kasdiena. Ir turėjo Saul ragotinę,
11. ir metė ją, tardamas sau, gałėsįs Dowidą prisegti ing sieną; ir nusilenkė Dowidas nuog weido jo antruokart:
12. Ir bijojo Saul Dowido, delto kad Wieszpats buwo su juomi, nuog jo gi atsitraukė.
13. Pawarė tad jį Saul nuog sawęs, ir padarė jį wyresniuoju ant tukstanties wyru; ir iszeidawo, ir ineidawo akysę żmonijos.
14. Wisuosę teipogi kėluosę sawo Dowidas darydawo iszmintingai, ir Wieszpats budawo su juomi.
15. Ir teip regėjo Saul, jog buwo łabai iszmintingas, ir ėmė sangoties jo.
16. Wisas gi Israel ir Iuda myłėdawo Dowidą; nes ãnas ineidawo ir iszeidawo prie jiemus:
17. Ir tarė Saul Dowidui: Sztai duktė mano wyresnėja Merob, ją duosiu tau ażu moterį: tiktai buk wyras stipras, ir kariauk kariones Wieszpaties. Saul gi tarėsi, sakydamas: Nubunai ranka mano ant jo, bet bunai ant jo ranka Philisthinu.
18. Tarė gi Dowidas Saului: Kas asz esmi, arba kas yra gywenimas mano, arba sangentystė tėwo mano Israeluję, idant tapcza żentu karalaus.
19. Stojosi gi metas, jog reikiant iszduot Merob dukterį Saulo ażu Dowido, iszduota buwo ażu Hadricho Molathito.
20. Myłėjo gi Dowidą Michol kita duktė Saulo. Ir buwo pasakyta Saului ir pamėgo jamui.

21. Ir tarė Saul: Duosiu ją jamui, idant taptu jamui klutimi, ir butu ant jo ranka Philisthinu[1]: Ir tarė Saul Dowidui: Dwiejuosę daiktuosę žentu mano busi szendiena.
22. Ir liepė Saul tarnamus sawo: Byłokit Dowidui, kaip mań nežinant, tarydami: Sztai tinki karalui, ir wisi tarnai jo myli tawę. Nunai tad buk žentu karalaus.
23. Ir byłojo tarnai Saulo ausysna Dowido wisus sziuos žodžus. Ir tarė Dowidas: Ar menkas daiktas jumus regisi, buti žentu karalaus? Aszgi esmi wyras neturėlys ir subłogęs.
24. Ir pasakė tarnai Saului, tarydami: Szitokius žodžus byłojo Dowidas.
25. Tarė gi Saul: Sziteip byłokit Dowidui: Nereikałauja karalus pragertuwiu, tiktai szimto atapiowu Philisthinu, idant butu atkerszimas neprietelumus karalaus. Bet Saul norėjo iszduoti Dowido rankosna Philisthinu.
26. Ir tarnamus jo pasakius Dowidui žodžus, kuriuos buwo sakęs Saul, pamėgo była akysę Dowido, idant taptu žentu karalaus.
27. Ir po kelatui dienu atsikėłęs Dowidas, iszejo su wyrais, buwusiais po juomi. Ir pamuszė isz Philisthinu du szimtu wyru, ir ataneszė ju atapiowas, ir atskaitė jas karalui, idant butu jo žentu. Ir teip dawė Saul jamui Michel dukterį sawo ažu moterį.
28. Ir regėjo Saul, ir suprato, jog Wieszpats buwo su Dowidu. Michol gi duktė Saulo myłėjo jį.
29. Ir Saul łabiaus pradėjo bijot Dowido; ir tapo Saul neprietelumi Dowido wisomis dienomis.
30. Ir iszejo kunigaikszczais Philisthinu; nuog pradžos gi iszejimo ju. Dowidas darydawo iszmintingiaus, ažu wisus tarnus Saulo, ir jo wardas tapo łabai garsus.

Pareiszkinimai.

1. *Jamui pabaigus byłot Saului.* Atsakius ant wisu Saulo kłausimu.
3. *Padarė gi Dowidas su Ionathą sandarą.* Amžinos prietelystės.
7. *Pamuszė Saul tukstantį ir Dowidas deszimtį tukstantu.* Daug daugiaus Dowidas ažu Saulą.
10. *Pranaszawo.* Yra tai katachresis. Kliedėjo, piktos dwasios apsėstas.
11. *Nuog weido jo.* Pabėgo nuo Saulo. – *Antruokart.* Nes du kartu Saul smegdė ragotinæ Dowidą, nors Rasztę szwentamę apsakyta tiktai wienas kartas.
12. *Bijojo Saul Dowido.* Jog wisu garbiamas, pigiai gali apimti jo sostą.
13. *Ir iszeidawo, ir ineidawo.* Buwo wadu, waldydawo.
15. *Ėmė saugoties jo.* Ziur eil. 12.
17. *Duktė mano wyresnėja.* Jau pirmiaus Dowidui pażadėta. (1. Reg. XVII, 25.). – *Nebunai ranka mano ant jo.* Ne asz, bet Philisthinai ažumusz jį.
19. *Iszduota buwo ažu Hadrielo.* Dowidui pażadėta, ir delto su skaudžą jo abidą.
21. *Idant taptu jamui klutimi.* Prieżastimi smerties, kaujantis su Philisthinais. – *Dwiejuosę daiktuosę busi žentu mano szendiena.* Ažu užmuszimą Goliatho ir atapiowas Philisthinu.

[1] Philisthinu – *li* įtrp.

25. *Nereikałauja karalus pragertuwiu.* Swotbos dowanu, swotbos szarwu, kraiczu.
30. *Ir iszejo kunigaikszczai Philisthinu.* Kariautu priesz Israelitus.

Padėjimas XIX.

Norėjimas Saulo wėl ir wėl ażumuszt Dowido, ir jo pabėgimas Samuelop.

1. Byłojo gi Saul Ionathai sunui sawo, ir wisiemus tarnamus sawo, idant ażumusztu Dowidą. Bet Ionatha sunus Saulo łabai myłėjo Dowidą.
2. Ir pasakė Ionatha Dowidui, tarydamas: Jieszko Saul tėwas mano ażumuszt tawęs: togdrin saugokis, meldżu, ryto, ir nesirodyk, ir pasisłėpk.
3. Asz gi iszejęs stowėsiu ties tėwu mano, łaukę kur tiktai busi, ir asz byłosiu apie tawę tėwui mano, ir ką tiktai pamatysiu, pasakysiu tau.
4. Byłojo tad Ionatha Dowido gerumą Saului tėwui sawo, ir tarė jamui: Nenusidėk, karalau, tarnui tawo Dowidui, nes nenusidėjo tau, ir darbai jo tau yra łabai geri.
5. Ir padėjo duszią sawo rankoj sawo, ir pamuszė Philisthiną, ir padarė Wieszpats iszganymą didį wisamui Israelui: matei, ir dżaugeisi. Kamgi tad nusidėsi kraujui nekałtamui, ażumuszdamas Dowidą, kuris yra be kalczos.
6. Ką iszgirdęs Saul, numaldytas bałsu Ionathos, prisiegė: Gywas yra Wieszpats, jog nebus ażumusztas.
7. Ir teip pawadino Ionatha Dowidą, ir pasakė jamui wisus żodżus sziuos; ir intwedė Ionatha Dowidą pas Saulą, ir buwo prie jamui, kaip buwęs wakar ir ażuwakar.
8. Kiło gi wėl karionė; ir iszėjęs Dowidas kariawo priesz Philisthiim; ir pamuszė juos patrėmimu didżu, ir pabėgo nuog weido jo.
9. Ir użtiko dwasia Wieszpaties pikta ant Saulo; sėdėjo gi namuosę sawo, ir turėjo ragotinę; Dowidas gi żaidė ant arpos ranką sawo.
10. Ir norėjo Saul pribest Dowidą su ragotinę ing sieną, ir nusilenkė Dowidas nuog weido Saulo; ragotinė gi be żaizdos intsibedė sienon, ir Dowidas pabėgo, ir iszsigełbėjo anąnakt.
11. Siuntė tad Saul kirwelnįkus sawo namuosna Dowido, idant sergėtu jį, ir butu ażumusztas ryto. Ką pasakiusi Dowidui Michol motė jo, tarydama: Jei neiszsiwaduosi sziąnakt, rytoj numirsi,
12. nułaidė jį pro łangą; potam ānas iszejo ir pabėgo, ir iszsiwadawo.
13. Paėmė gi Michol żmogaus paweiksłą, ir pagułdė łowon, ir płaukuotą ożkeną pridėjo gałwai jo, ir apidengė jį rubais.
14. Siuntė gi Saul tarnus, suimtu Dowido; ir atsakyta yra jog serga.
15. Ir wėl siuntė Saul siuntinius, pażiurėtu Dowido, tarydamas: Atneszkit jį manęsp łowoj, idant butu ażumusztas.
16. Ir atajus siuntiniamus atarasta yra żmogaus paweiksłas łowoj, ir ożkena prie gałwai jo.
17. Ir tarė Saul Micholei: Kodel teip apgawai manę, ir pałaidei neprietelų mano, idant pabėgtu? Ir atsakė Michol Saului: Jog anas sakė mań: Pałaisk manę, kiteip gi ażumusziu tawę.

18. Dowidas gi pabėgdamas iszsigelbėjo, ir atajo Samuelop Ramathon, ir pasakė jamui wisa, ką buwo jamui padaręs Saul; isz nuejo anas ir Samuel ir buwojo Naiothę.
19. Pasakyta gi buwo Saului nuog tarianczu: Sztai Dowidas Naiothę Ramathoj.
20. Siuntė tad Saul raisziotojus, sugautu Dowido; kuriemus iszwydus kruwą pranaszu pranaszaujanczu, ir Samuelą stowintį ant ju, užtiko Dwasia Wieszpaties ir juos, ir patys teipogi pradėjo pranaszaut.
21. Ką pasakius Saului, siuntė ir kitus siuntinius; pranaszawo gi ir anys. Ir wėl siuntė Saul treczus siuntinius, kurie ir patys pranaszawo. Ir papykęs pykestimi Saul,
22. nuejo teipogi pats Ramathon, ir atajo iki szulniui didžamui, kuris yra Sochoj, ir pakłáusi, ir tarė: Kurioj wietoj yra Samuel ir Dowidas? Ir buwo pasakyta jamui: Sztai Najothę yra Ramathoj.
23. Ir nuejo ing Najoth Ramathoj, ir stojosi teipogi ant jo Dwasia Wieszpaties, ir waikszczojo žingsniuodamas, ir pranaszawo, ikikołei atajo ing Najoth Ramathoj.
24. Ir nusiwiłko teipogi pats rubus sawo, ir pranaszawo su kitais po akim Samuelo, ir parpuoło nuogas wisą dieną aną ir naktį. Isz kur ir iszejo prieżodys: Argu ir Saul terpu pranaszu? (1. Reg. X, 12.).

Pareiszkinimai.

1. *Byłojo gi Saul Ionathai.* Kaipo sawo įstotojui sosto tikėdamasi, jog padės nužudyti Dowido.
3. *Stowėsiu ties tėwu mano.* Girsiu tawę, žiurėsiu ką sakys, ir tau praneszіu.
5. *Padėjo duszią sawo rankoj sawo.* Ant smerties. – *Nusidėsi kraujui nekałtamui.* Norėdamas pralieti kraujo nekałto.
6. *Gywas yra Wieszpats, jog nebus ažumusztas.* Prisiegė isz tikros duszios.
7. *Kaip buwęs wakar ir ažuwakar.* Kaip pirmiaus.
9. *Turėjo ragotinę.* Turėdawo ją wisados prie sau, ir walgydamas, ir miegodamas. 1. Reg. XX, 7, 33.
10. *Ir norėjo Saul perbest Dowidą.* Papykęs Dowidui[1] wėl pasisekus, ir įsigarsinus.
11. *Ir butu ažumusztas ryto.* Norėdamas eiszkiai, neteisingai nukaltinti, ir kad naktyj neisztruktu. –
13. *Paėmė gi Michol žmogaus paweikslą.* Norėdama trukdįti kirwelnįku, idant Dowidas tolaus nubėgtu.
17. *Pałaisk manę, kiteip gi ažumusziu tawę.* Mendacium afficiosum.
18. *Naiothę.* Naioth[2] Chaldaiszkai: namai moksło. Buwo gi susirinkimas pranaszu.
20. *Stowintį ant ju.* Wedantį ju pranaszawimą. – *Ir patys teipogi pradėjo pranaszaut.* Buwo tai Diewo persergėjimas Saului, idant palautu persekioti Dowidą.
22. *Kurioj wietoj yra Samuel ir Dowidas?* Nepagrįžta raisziotoju ir siuntiniu pas Saulą.
23. *Ir pranaszawo iki kołei atajo.* Diewo galybė ir nenorinczus prispiria garbinti Diewą.
24. *Nusiwiłko rubus sawo.* Wirszutinius. *Parpuoło.* Apałpdamas. – *Nuogas.* Ne wisiszkai. – *Argu ir Saul terpu pranaszu?* Dywai ir prajėwai!

[1] Dowidui – *D* tais. [2] Naioth ← Najothę

Padėjimas XX.

Pabėgimas Dowido isz Naioth Ramatha, norėjimas Saulo wėl jo ażumuszt.

1. Pabėgo gi Dowidas isz Naioth, esanczo Ramathoj, ir atajęs byłojo po akim Ionathos: Kągi padariau? kokia yra nedorybė mano, ir koks nusidėjimas mano tėwui tawo, jog jieszko duszios mano?
2. Kuris tarė jamui: Gink Diewe, nenumirsi: nes nepadarys tėwas mano nieko didżo arba mażo, jei pirma nepasakys mań: szitągu tad tiktai wieną byłą tėwas mano nusłėpė nuog manęs? niekaip nebus to.
3. Ir prisiegė wėl Dowidui. Ir ãnas tarė: Zino użtiesa tėwas tawo, jog atradau mylistą akysę tawo, ir tarys: Neżĩnai szito Ionatha, idant kartais nenulustu. Ir juoties dar gywas yra Wieszpats, ir gywa duszia tawo, jog wienu tiktai (jei teip sakysiu) żinginiu asz ir smertis esme atskirti.
4. Ir tarė Ionatha Dowidui: Ką tiktai sakys mań duszia tawo, padarysiu tau.
5. Tarė gi Dowidas Ionathai: Sztai jaunas mėnuo rytoj, ie asz papratęs esmi sėst prie karalui walgytu: dałaisk tad mań, idant pasisłėpcza łaukę iki wakarui dienos treczos.
6. Jei apsidairęs jieszkos manęs tėwas tawo, atsakysi jamui. Meldė manę Dowidas, idant pasiskubintu ing Bethlehem, miestą sawo, nes apieros iszkilmios tenai yra wisiemus sangenczamus jo. (Luc. II, 4.)
7. Jei tars: Gerai, pakajus bus tarnui tawo: o jeigu bus papykęs, żinok, jog iszsipildė piktybė jo.
8. Daryk tad miłaszirdystę tarnui tawo, jog sandarą Wieszpaties mań tarnui tawo liepei su tawimi padaryt: o jeigu yra nedorybė kokia manyj, tu manę ażumuszk, ir pas tėwą tawo manęs neintwesk.
9. Ir tarė Ionatha: Szalin tai nuog tawęs: nes negali buti, idant jei tikrai pażincza, jog iszsipildė piktybė tėwo mano priesz tawę, nepasakycza tau.
10. Ir atsakė Dowidas Ionathai: Kas pasakys mań, jei kartais kokį gaiłumą atsakys tau tėwas tawo apie manę?
11. Ir tarė Ionatha Dowidui: Eik szen ir iszeikim oran łaukan. Ir iszejus abiemus łaukan,
12. tarė Ionatha Dowidui: Wieszpatie Diewe Israelaus, jei iszsikłausinėsiu mislį tėwo mano rytoj ar porytoj, ir kas gera bus ant Dowido, ir ne tuojaus siųsiu tau, ir neduosiu tau żinios,
13. tai padãrai Wieszpats Ionathai, ir tai pridestie. O jeigu staigys tėwo mano piktybė priesz tawę, apreikszіu ausi tawo, ir iszłaisiu tawę, idant eitumai pakajuję, ir bus. Wieszpats su tawimi, kaip buwo su tėwu mano.
14. Ir jei gywas busiu, darysi mań miłaszirdystę Wieszpaties: jeigu numirsiu,
15. neatimsi miłaszirdystės tawo nuog namu mano iki ant amżiu, kai iszraus Wieszpats neprietelus Dowido, kiekwieną isz żemės: isznaikinie Ionathą isz namu jo, ir jieszkai Wieszpats isz rankos neprietelu Dowido.
16. Padarė tad Ionatha sandarą su namais Dowido; ir jieszkojo Wieszpats isz rankos neprietelu Dowido.

17. Ir pridėjo Ionatha prisiegimą Dowidui, delto kad myłėjo jį; nes kaip duszią sawo, teip myłėjo jį.
18. Ir tarė jamui Ionatha: Rytoj jaunas mėnuo, ir reikałaus tawęs:
19. nes reikałaussėdėjimo tawo iki poryt. Nużengsi tad greitai, ir ataisi wieton, kur turėsi pasisłėpt dienoj, kurioj dera dirbt, ir sėdėsi prie akmeni, kuriam wardas yra Ezel.
20. Ir asz tris szaudykłes mesiu[1] ing jį ir smegdysiu kaip ławindamasi ing żenkłą.
21. Siųsiu teipogi ir waiką, sakydamas jamui: Eik, ir atneszk mań szaudykłes.
22. Jei tarysiu waikui: Sztai szaudykłės yra priesz tawę, paimk jas, tu ataik manęsp, nes tau yra pakajus, ir nėra nieko pikto: gywas yra Wieszpats. Bet jeigu sziteip sakysiu waikui: Sztai szaudykłės yra ażu tawęs, eik pakajuję, nes pałaidė tawę Wieszpats.
23. Apie żodį gi, kurį byłojom asz ir tu, bunai Wieszpats terp manęs ir tawęs iki ant amżiu.
24. Pasisłėpė tad Dowidas łaukę, ir stojo jaunas mėnuo, ir sėdo karalus walgytu duonos.
25. Ir atsisėdus karalui ant sosto sawo (pagal papratimo), buwusio pasienyj, kėłėsi Ionatha, ir atsisėdo Abner szalyj Saulo, ir pasirodė dyka wieta Dowido.
26. Ir nebyłojo Saul nieko dienoj anoj; nes mislyjo, jog gałėjo atsitikt jamui susiżagt ir neapsikuopt.
27. Ir praszwitus dienai antrai po jaunamui mėnesi, wėl pasirodė dyka wieta Dowido. Ir tarė Saul Ionathai sunui sawo: Kodel neatajo sunus Isai nei wakar, nei szendiena walgytu?
28. Ir atsakė Ionatha Saului: Meldė manę pristojęs, idant eitu ing Bethlehem, ir tarė:
29. Łaisk manę, nes apiera iszkilmi yra miestę, wienas isz brolu mano kwietė manę: nunai tad, jei atradau mylistą akysę tawo, eisiu graitai, ir pamatysiu brolus mano. Del szios prieżasties neatajo stałan karalaus.
30. Papykęs gi Saul ant Ionathos, tarė jamui: Sunau moteriszkės su noru wyrą griebianczos, ar nežinau, jog myli sunų Isai ant ażugėdinimo tawo, ir ant ażugėdinimo besarmatės motynos tawo?
31. Nes per wisas dienas, kuriosę sunus Isai bus gywas ant żemės, nepasidrutinsi tu, nei karalystė tawo. Ir teip jau nunai siųsk, ir atwesk jį pas manę, nes yra sunumi smerties.
32. Atsakydamas gi Ionatha Saului tėwui sawo, tarė: Ażu kągi numirs? ką padarė?
33. Ir pagriebė Saul ragotinę, perdurt jamui. Ir suprato Ionatha, jog prisiketinta tėwo jo, ażumuszt Dowidą.
34. Kėłėsi tad Ionatha nuog stało użusidegęs pykczu, ir newalgė duonos antroj dienoj jauno mėnesies. Nes sielojosi apie Dowidą, delto kad jį buwo ażugėdinęs tėwas jo.
35. Ir iszaũszus rytui, atajo Ionatha łaukan sulig noru Dowido, ir waikas mażutys su juomi,
36. ir tarė waikui sawo: Eik, ir atneszk mań szaudykłes, kurias asz smegdau. Ir bebėgant waikui, szowė kitą szaudykłę ażu waiko.
37. Ir teip atajo waikas wieton smegdinio, kurį buwo Ionatha metęs; ir szaukė Ionatha ażupakalyj waiko, ir tarė: Sztai, ten yra szaudykłė tolaus ażu tawęs.

[1] mesiu ← szausiu

38. Ir suszuko kituokart Ionatha ażupakalyj waiko, tarydamas: Skubykis umai, nestowėk. Surinko gi waikas Ionathos szaudykłes, ir ataneszė ponui sawo;
39. ir kas dėjosi, nieko nežinojo; nes tiktai Ionatha ir Dowidas buwo daiktą žinoję.
40. Dawė tad Ionatha ginkłus sawo waikui, ir tarė jamui: Eik ir nuneszk miestan.
41. Ir nuejus waikui, atsikėlė Dowidas isz wietos, krypstanczos pietump, ir puołęs kniubszczas ing žemę, pasikłoniojo treczuokart; ir pasibuczawo wienas kitą, ir werkė kartù, Dowidas gi łabiaus.
42. Tarė tad Ionatha Dowidui: Eik pakajuję: ką tiktai prisiegėm abudu wardan Wieszpaties, tarydami: Wieszpats bunai terp manęs ir tawęs, ir terp sėkłės mano ir sėkłės tawo, iki ant amžiu.
43. Ir kėlėsi Dowidas, ir nuejo; bet ir Ionatha inejo miestan.

Pareiszkinimai.

2. *Nes nepadarys tėwas mano.* Teip regėjosi Ionathai, delto kad nesenai dar kłausėsi jį, norėdamas ażumuszt Dowido.
3. *Wienu tiktai... žinginiu asz ir smertis esme atskirti.* Smertis grait weja manę ir tiktai wienas žingsnys jei beliko.
5. *Sztai jaunas mėnuo rytoj.* Zydams szwentė, karalus kełdawo pietus wisiems dwariszkiams. Dowidui, kaipo karalaus žentui, reikė ten buti. – *Idant pasisłėpcza łaukę.* Gal turėjo tokią wietą.
6. *Apieros iszkilmios tenai yra wisiemus sangenczamus jo.* Prieżastis tikra ir teisinga.
7. *Pakajus bus tarnui tawo.* Bus regima, jog turiu pas jį mylistą. – *Jog iszsipildė piktybė*[1] *jo.* Ketina manę nużudyti.
15. *Ir jieszkai Wieszpats.* Tegul atkerszia Wieszpats mań, kaip neprietėlui Dowido.
16. *Su namais Dowido.* Pirmasai sandaras, użmuszus Goliathą, buwo Ionathos su Dowidu, dabar gi terp wisu genczu wieno ir kito.
17. *Pridėjo Ionatha prisiegimą.* Patwirtino naujomis prisiegomis.
18. *Reikałaus tawęs.* Tėwas mano.
19. *Kurioj dera dirbt.* Sziokioję dienoję.
22. *Nes pałaidė tawę Wieszpats.* Wieszpats, apweizdėtojas tawo, nori idant iszeitumai.
23. *Apie žodį gi.* Primena sandarą, nežinodamas, begu dar matysis wienas kitą. – *Bunai Wieszpats.* Ludynįku ir atkerszėju, jei katras sandarą perłaużtu.
30. *Sunau moteriszkės, su noru wyrą griebianczos.* Pałaistuwės. – *Ant ażugėdinimo tawo.* Nes nori atimti nuog tawęs karalystę. – *Ir ant ażugėdinimo besarmatės motynos tawo.* Negałėsinczos pasigirti, jog jos sunus karalus. –
31. *Nes yra sunumi smerties.* Wertas ir paskirtas ant smerties.
35. *Sulig noru Dowido.* Sulig sankałbą.
41. *Pasikłoniojo treczuokart.* Kaipo wyriausiam karalaus sunui ir sawo iszgełbėtojui.
42. *Ką tiktai prisiegėm.* Tegul bus twirta ir iszpildyta.

[1] piktybė ← pyktybė

Padėjimas XXI.

Bėgimas Dowido ing Nobe, walgymas szwęstos duonos par Achimelechą kunigą, perejimas pas Achisą karalų Geth.

1. Atajo gi Dowidas ing Nobe pas Achimelechą kunigą; ir nustebo Achimelech, delto kad atajo Dowidas. Ir tarė jamui: Kodel tu pats wienas, ir nieko nėra su tawim?
2. Ir tarė Dowidas Achimelechui kunigui: Karalus intsakė mań byłą, ir tarė: Niekas nežĩnai daikto, del kurio esi siųstas nuog manęs, ir kokiuos prisakymus dawiau tau: nes ir su tarnais susitariau ton ir ton wieton.
3. Nunai tad, jei ką turi porankiai, arba penketą duonu, duok mań, arba ką tiktai atrasi.
4. Ir atsakydamas kunigas Dowidui, tarė jamui: Neturiu swietiszku duonu porankiai, bet tiktai duoną szwentą: jei czysti yra tarnai, łabiausiai nuog moteru?
5. Ir atsakė Dowidas kunigui, ir tarė jamui: Isz tikro, jei yra kałba apie moteris, nusiturėjom nuog wakar ir ażuwakar, iszeidami, ir buwo indai tarnu szwenti: bet gi szis kelas yra sutersztas, bet ir ãnas szendiena bus paszwentintas induosę.
6. Dawė tad jamui kunigas szwęstą duoną; nes ir nebuwo tenai duonos, tiktai duonos padėtinės, ataimtosios nuog weido Wieszpaties, padedant duonas sziłtas. (Matt. XII, 3.)
7. Buwo gi ten wyras wienas isz tarnu Saulo dienoj anoj widuj szėtroj Wieszpaties; ir wardas jo Doeg Idumejas, stipriausis piemenu Saulo.
8. Tarė gi Dowidas Achimelechui: Jei turi cza porankiai ragotinę, arba kaławiją? nes kaławijo mano ir ginkłu mamo nepasiėmiau su sawimi: delto kad była karalaus ragino.
9. Ir tarė kunigas: Sztai szis kaławijas Goliatho Philisthino, kurį ażumuszei słėnyj Terebintho yra intwiniotas apisiauton ażu ephod: jei szito nori imt, imk, nes nei kito cza nėra, kaip tiktai tas. Ir tarė Dowidas: Nėra kito tokio kaip szitas, duok mań jį.
10. Ir teip kėłėsi Dowidas ir pabėgo dienoj anoj nuog weido Saulo; ir atajo pas Achis, karalų Geth;
11. ir tarė tarnai Achis jamui, iszwydę Dowidą: Bau ne szitas yra Dowidas karalus żemės? bau ne szitamui giedodawo szokinėdamos, tarydamos: Pamuszė Saul tukstantį, ir Dowidas deszimtį tukstantu? (1. Reg. XVIII, 7.)
12. Intsidėjo gi Dowidas szias byłas szirdin sawo, ir nusigando łabai nuog weido Achis, karalaus Geth.
13. Ir permainė burną sawo po akim ju, ir puldinėjo terp ranku ju; ir daużėsi ing duris wartu, ir blaukė seiłės jo ant barzdos.
14. Ir tarė Achis tarnamus sawo: Matėt żmogų pasiutusį, kam atawedėt jį manęsp?
15. Ar nėra mumus pasiutėlu, jog intwedėt szitą, idant siustu prie mań? szitasgu ineis namuosna mano?

Pareiszkinimai.

1. *Ing Nobe.* Miestas gentijoję Beniamino, kur buwo skrynia Wieszpaties. Kitas to wardo miestas buwo ażu Iordono. – *Pas Achimelechą kunigą.* Aukszczausį. Achimelech, kitaip. Achias, sunus Achitobo, sunaus Phineeso, sunaus Heli.

2. *Intsakė mań byłą.* Mełas, mendacium officiosum. – *Susitariau ton ir ton wieton.* Pasakiau jiems wietą, kur turi manęs łaukti.
4. *Duoną szwentą.* Duonas padėtinės. – *Jei czysti yra tarnai, łabiausiai nuog moteru?* Padoriai ir szwelniai kłausia Dowidą apie biaurų darbą, nors jo neminėdamas. Norint walgyti duonas padėtines, reikdawo nusiturėti nuo moteru, nes weikslindawo szwenczausį Sakramentą.
5. *Ir buwo indai tarnu szwenti.* Kunai. – *Bet szis kelas yra sutersztas.* Begne delto, kad ejo žemėn pagonu. – *Bet ir ãnas szendiena bus paszwentintas induosę.* Asabosę.
7. *Widuj szėtroj.* Ebr. Chald. ir Grek. *suturėtas szėtroj.* Wieni sako, jog isz apiżado, kiti gi, jog welnio apsėstas. – *Idumejas.* Isz giminės Idumeju, bet religijos Zydu. –
9. *Apisiauton.* Dangałan. – *Ażu ephod.* Ażu wietos, kur buwo Ephod. – *Jei szito nori imt, imk.* Kaławijas buwo Diewui apierawotas; bet didžamę reikalę, neginta buwo imti.
11. *Dowidas karalus żemės.* Garsus, kaip kitas karalus.
12. *Nusigando łabai.* Jog buwo pażintas.
13. *Ir daużėsi ing duris wartu.* Kaip ir norėdamas pereiti pro duris ażudarytas.

Padėjimas XXII.

Pagrįżimas Dowido sawon szalin, pamuszimas kunigu lieptas Saulo.

1. Nuejo tad Dowidas isz ten, ir pabėgo urwan Odollam. Ką iszgirdę brolai jo, ir wisi namai tėwo jo, nużengė tenai pas jį.
2. Ir suejo pas jį wisi, kurie buwo suspaudimę pastatyti, ir apsłėgti skołomis, ir karczos dwasios; ir stojosi ju kunigaikszczu, ir buwo su juomi ben ketwertas szimtu wyru.
3. Ir ejo isz ten Dowidas Masphon, kuri yra Moab, ir tarė karalui Moab: Bunai, meldżu, tėwas mano ir motyna mano su jumis, kołei pażinsiu, ką darys mań Diewas.
4. Ir paliko juos priesz akis karalaus Moab; ir buwo pas jį wisomis dienomis, per kurias Dowidas buwo pilyj.
5. Ir tarė Gad pranaszas Dowidui: Nebuk pilyj, eik, ir trauk žemėn Iudos. Ir ejo Dowidas, ir atajo sziłan Haret.
6. Ir iszgirdo Saul, jog pasirodė Dowidas, ir wyrai, kurie buwo su juomi. Saul gi, gywendamas Gabaoj, ir budamas gojuję, esanczamę Ramoj, ragotinę rankoj turėdamas, ir wisiemus tarnamus jo aplinkoję stowint,
7. tarė tarnamus sawo, buwusiemus prie jamui: Kłausykit nunai, sunūs Iemini, argi wisiemus jumus duos sunus Isai dirwas ir wynyczas, ir wisus jus padarys tukstantinįkais, ir szimtinįkais:
8. jog susiprisiegėt wisi priesz manę, ir nėra kam pasakyt mań, łabiausiai ir sunui mano padarius sandarą su sunumi Isai? Nėra kam isz jusu[1] pasigailėt nedalos mano, nei kam duot žinią mań, delto kad pasiundė sunus mano tarną mano priesz manę, tykantį manęs iki sziai dienai.

[1] isz jusu – įtrp.

9. Atsakydamas gi Doeg Idumejas, kuris prie jamui stowėjo, ir buwo pirmasai terp tarnu Saulo: Regėjau, sakė, sunų Isai Nobėj pas Achimelechą sunų Achitobo kunigą.
10. Kuris kłáusėsi del jo Wieszpatį, ir peną dawė jamui: bet ir kaławiją Goliatho Philisthino dawė jamui.
11. Siuntė tad karalus paszauktu Achimelecho kunigo sunaus Achitobo, ir wisu namu tėwo jo, kunigu, buwusiu Nobej, kurie wisi atajo pas karalų.
12. Ir tarė Saul Achimelechui: Kłausyk, sunau Achitobo. Kuris atsakė: Sztai esmi Pone.
13. Ir tarė jamui Saul: Kodel susiprisiegėt priesz manę, tu ir sunus Isai, ir dawei jamui duonas ir kaławiją, ir kłáuseisi del jo Diewą, idant pasikełtu priesz manę, wiłtawilu iki sziai dienai tebebudamas?
14. Ir atsakydamas Achimelech karalui, tarė: Ir kasgi isz wisu tarnu tawo, tikimas kaip Dowidas, ir karalaus żentas, ir eitįs ant intsakymo tawo, ir garbingas namuosę tawo?
15. Argi szendiena pradėjau del jo kłausties Diewo? szalin tai nuog manęs, nemislyjie karalus apie tarną sawo tokio daikto wisuosę namuosę tėwo mano: nes nežinojo tarnas tawo apie szį weikałą nieko[1] ar mažo ar didžo.
16. Ir tarė karalus: Smertimi numirsi Achimelech, tu, ir wisi namai tėwo tawo.
17. Ir tarė karalus iszsiųstiniamus, aplink jį stowėjusiemus: Apsigrįžkit, ir ażumuszkit kunigus Wieszpaties: nes rankà ju yra su Dowidu, żinodami jog pabėgo, ir nedawė mań żinios. Nenorėjo gi tarnai karalaus isztiest ranku sawo ant kunigu Wieszpaties.
18. Ir tarė karalus Doegui: Apsigrįžk tu, ir użpulk ant kunigu. Ir apsigrįżęs Doeg Idumejas, puoło ant kunigu, ir pamuszė dienoj anoj asztuonias deszimtis penkis wyrus apsiwiłkusius ephod linìniù.
19. Nobę gi, miestą kunigu, pamuszė nasruosę kaławijo, wyrus ir moteris, ir mażutėlus, ir żindanczus, ir jauczą ir asiłą, ir awį nasruosę kaławijo.
20. Isztrukęs gi wienas sunus Achimelecho, sunaus Achitobo, kurio wardas buwo Abiathar, pabėgo pas Dowidą,
21. ir dawė żinią jamui, jog pamuszė Saul kunigus Wieszpaties.
22. Ir tarė Dowidas Abiatharui: Zinojau dienoj anoj, jog tenai buwęs Doeg Idumejas, be abejojimo duos żinią Saului: asz esmi kałtas wisu dusziu tėwo tawo.
23. Buk su manimi, nebijokis: jei kas jieszkos duszios mano, jieszkos ir duszios tawo, ir su manimi busi ażułaikytas.

Pareiszkinimai.

1. *Urwan Odollam.* Atstumo isz ten dwieju dienu kelo; buwusian gentijoję Iudos. – *Nużengė tenai pas jį.* Isz Bethlehem.
3. *Masphon, kuri yra Moab.* Kita yra Maspha gentijoję Beniamino, kur Samuel darydawo sudus, dar nebuwus Saului karalumi.
5. *Trauk żemėn Iudos.* Gal delto, kad terp pagonu negałėjo buti drąsu ir del religijos ir del gywatos.

[1] nieko – įtrp.

7. *Súnūs Iemini.* Beniamino.
8. *Jog susiprisiegėt wisi priesz manę.* Toksai susiprisiegimas apginti nekaltą, nedarant karalui błogumo, nebuwo nedoras. – *Padarius sandarą.* Saul gałėjo dasigodoti, sandaras buwo padaryta, niekam kitam nežinant. – *Pasiundė sunus mano.* Ne tiesa, teip kaip ir: *tykantį manęs.*
12. *Kłausyk, sunau Achitobo.* Newadina wardù, iszniekindamas.
18. *Apsiwiłkusius Ephod lininiù.* Kasdieniniu, ne tuomi, kuriamę apieras apierawodawo.
19. *Nasruosę kaławijo.* Aszmenimis.
20. *Isztrukęs gi wienas.* Ar isz pułko, ar buwo namė likęs prie szėtrai.
22. *Zinojau.* Spėjau.
23. *Jei kas jieszkos duszios mano, jieszkos ir duszios tawo.* Ginsiu tawęs, nebijodamas smerties.

Padėjimas XXIII.

Dowidas pamuszė Philisthinus prie miestui Ceila; Saul weja Dowidą.

1. Ir gawo žinią Dowidas nuog sekanczu: Sztai Philisthiim ima Ceilą, ir płėszia kłaimus.
2. Kłausėsi tad Dowidas Wieszpatį, tarydamas: Ar eit ir pamuszt Philisthinus szituos? Ir tarė Wieszpats Dowidui: Eik, ir pamuszi Philisthinus, ir Ceilą iszgełbėsi.
3. Ir tarė wyrai, kurie buwo su Dowidu, jamui: sztai mes cza Iudejoj budami bijomesi: kiekią łabiaus jei eisim Ceilon priesz pułkus Philisthinu?
4. Wėl tad Dowidas kłáusėsi Wieszpatį. Kuris atsakydamas, tarė jamui: Kelkis ir eik ing Ceilą: nes asz iszduosiu Philisthinus rankon tawo.
5. Nuejo tad Dowidas, ir wyrai jo ing Ceilą, ir kowėsi priesz Philisthinus, ir pawarė galwijus ju, ir pamuszė juos musziù didżù; ir iszwadawo Dowidas gywentojus Ceilos.
6. Bet tamę metę, kuriamę pabėgo Abiathar, sunus Achimelecho pas Dowidą Ceilon, buwo atżengęs turėdamas prie sau ephod.
7. Duota gi buwo żinia Saului, jog atajo Dowidas Ceilon, ir tarė Saul: Iszdawė jį Diewas rankosna mano, ir yra ażudarytas inejęs miestan, kuriamę yra wartai ir spynos.
8. Ir liepė Saul wisai żmonijai, idant kautusi nużengtu Ceilon, ir apgułtu Dowidą, ir wyrus jo.
9. Ko dasiżinojęs Dowidas, jog Saul taiso jamui pasłapczomis błogumą, tarė Abiatharui kunigui: Pridėk ephod.
10. Ir tarė Dowidas: Wieszpatie Diewe Israelaus, girdėjo paskałą tarnas tawo, jog ruosziasi Saul ataiti Ceilon, iszwerstu miesto del manęs.
11. Iszduosgu manę wyrai Ceilos rankosna jo? ir atżengsgu Saul, kaip girdėjo tarnas tawo? Wieszpatie Diewe Israelaus parodyk tarnui tawo. Ir tarė Wieszpats: Atżengs.
12. Ir tarė Dowidas: Iszduosgu manę wyrai Ceilos, ir wyrus esanczus su manimi, rankosna Saulo? Ir tarė Wieszpats: Iszduos.
13. Kėłėsi tad Dowidas ir wyrai jo ben szesziatas szimtu, ir iszejė isz Ceilos szen ir ten głaustėsi nežinodami; ir duota buwo żinia saului, jog pabėgo Dowidas isz Ceilos, ir iszsiwadawo; toądrin nebeiszejo.

14. Buwojo gi Dowidas pustynėj wietosę stipriausiosę, ir buwo kalnę pustynės[1] Lipn, kalnę unksnotamę; jieszkojo jo wienok Saul wisomis dienomis, ir neiszdawė jo Diewas rankosna jo.
15. Ir matė Dowidas, jog iszejo Saul jieszkotu duszios jo. Buwo gi Dowidas pustynėj Ziph girioj.
16. Ir kėlėsi Ionatha sunus saulo, ir nuejo pas Dowidą girion, ir pastiprino rankas jo Diewę, ir tarė jamui:
17. Nebijokis: nes nei atras tawęs ranka Saulo tėwo mano, ir tu karalausi ant Israelaus, ir asz busiu antras po tawimi, bet ir Saul tėwas mano tai żino.
18. Sumuszė tad abudu sandarą po akim Wieszpaties, ir pasiliko Dowidas girioj; Ionatha gi pagrįżo namuosna sawo.
19. Zengė gi Ziphejai Saulop ing Gabaa, tarydami: Bau sztai Dowidas nesisłapsto pas mus wietosę drąsiausiosę girios, kałwoj Hachila, kuri yra deszinėj szalyj pustynės? (1. Reg. XXVI, 1.)
20. Nunai tad, kaip troszko duszia tawo atżengti, atżengk: musu gi bus darbas, iszduot jį rankosna karalaus.
21. Ir tarė Saul: Pałaiminti jus nuog Wieszpaties, jog pasigailėjot nedalos mano.
22. Eikit tad, meldżu, ir rupestingiaus ruoszkit ir akywiaus darykit, ir intżiurėkit wietą, kur yra koja jo, arba kas jį ten regėjo, nes numano, jog gudriai asz jo tykau.
23. Perżiurėkit ir pamatykit wisus słaptus jo, kuriuosę słepiasi, ir pagrįżkit manęsp su daiktu tikru, idant eicza su jumis: o jeigu ir żemėn intlįstu, jieszkosiu jo wisosę tukstantysę Iudos.
24. O anys atsikėlę nuejo ing Ziph pirma Saulo; Dowidas gi ir wyrai jo buwo pustynėj Maon, łaukuosę po deszinei Iesimon.
25. Ejo tad Saul ir draugė jo jieszkotu jo; ir duota buwo żinia Dowidui; ir tuoj nużengė uołosp, ir buwojo pustynėj Maon. Ką iszgirdęs Saul, wijo Dowidą pustynėj Maon.
26. Ir ejo Saul wienu szonu kałno; Dowidas gi ir wyrai jo buwo kitamę szonę kałno; ir jau buwo Dowidas nusiminęs, beg gałėsįs isztrukt nuog weido Saul; ir teip Saul, ir wyrai jo kaip wainikas apisiautė Dowidą ir wyrus jo, idant sugautu juos.
27. Ir pasiuntinys atajo pas Saulą, tarydamas: Skubykis ir pribuk, nes pasipyłė Philisthiim ant żemės.
28. Pagrįżo tad saul palowęs wyt Dowidą, ir ejo patiktu Philisthinu; todel praminė wietą aną, Uołą skirianczą.

Pareiszkinimai.

1. *Ceilą.* Gentijoję Iudos.
2. *Kłáusėsi tad Dowidas Wieszpatį.* Per pranaszą; nes Abiatharo dar nebuwo.
3. *Iudejoj budami bijomesi.* Widuryję Iudejos, toli nuo Saulo ir Philisthinu, bijomesi; kokia gi bus mums baimė, apsiaustiems neprietelais isz wisu pusiu?
4. *Wėl tad Dowidas kłausėsi Wieszpatį.* Norėdamas padrąsinti wyrus.

[1] pustynės ← įtrp.

5. *Ir iszwadawo Dowidas gywentojus Ceilos.* Nuwaikęs neprietelus.
7. *Kuriamę yra wartai ir spynos.* Liepsiu ażurakinti ir sergėti.
9. *Pasłapczomis.* Nes Saul szarwawosę prasimetęs Philisthinais. – *Pridėk ephod.* Apsiwilk ephod ir kłauskis Diewą per Urim ir Thumim.
12. *Iszduos.* Jei neiszeisi isz ten.
13. *Wyrai jo ben szesziatas szimtu.* Pirmykszczas skaiczus 400. pasididino.
14. *Wietosę stipriausiosę.* Isz prigimimo. – *Kalnę pustynės Ziph.* Arti nuo Idumejos. *Kalnę unksnotamę.* Nuo tankiu medžu.
16. *Pastiprino rankas jo Diewę.* Padrąsino, mokė tikėties Diewù, sauganczu jį.
17. *Saul tėwas mano tai żino.* Regima buwo Diewo apweizda, ir Dowidas, bespaudžamas wis ejo didyn akysę żmoniu, ir Samuel nesenai buwo sakęs Saului, jog geresnys ażu jį bus karalumi 1. Reg. XV, 28.
18. *Sumuszė tad abudu sandarą.* Treczuokart. – *Po akim Wieszpaties.* Prie pranaszui Gadui ir Aukszczausiam kunigui Abiatharui.
23. *Wisosę tukstantysę Iudos.* Su wisą karią gentijos Iudos, kurioję jis gywena.

Padėjimas XXIV.

Didżaszirdystė Dowido, ir susitaikinimas su juomi saulo.

1. Zengė tad Dowidas isz ten, ir gyweno drąsiausiosę wietosę Engaddi.
2. Ir pagrįżus Saului, wijusiamui Philisthinus, pasakyta buwo jamui[1] tarianczu: Sztai, Dowidas yra pustynėj Engaddi.
3. Paėmęs tad Saul tris tukstantis rinktiniu wyru isz wiso Israelaus, ejo jieszkotu Dowido ir wyru jo ir ant uołu łabiausiai skardżuotu, pereitame wienomus tiktai łaukinėmus ożkomus.
4. Ir atajo awikiniump, pasitropusiump kelaujanczamui; ir buwo ten urwas, kurian inejo Saul nusilengwintu widuriu; agi Dowidas ir wyrai jo buwo pasisłėpę widuj urwo.
5. Ir tarė tarnai Dowido jamui: Sztai diena, apie kurią byłojo tau Wieszpats: Asz iszduosiu tau neprietelų tawo, idant darytumai jamui kaip pamėgs akysę tawo. Kėlėsi tad Dowidas, ir tyłomis nukirto skwarną apisiautos Saulo.
6. Potam trankė szirdis sawa Dowidą ażu nukirtimą skwarpo apisiautos Saulo.
7. Ir tarė wyramus sawo: Susimylie ant manęs Wieszpats, idant nedarycza szito daikto ponui mano, pateptiniui Wieszpaties, idant kelcza ranką mano ant jo jog yra pateptinys Wieszpaties.
8. Ir perłaużė Dowidas wyrus sawo byłomis, ir nedawė jiemus pasikelt ant Saulo; potam Saul atsikėłęs isz urwo, ejo pradėtu kelu.
9. Kėlėsi gi ir Dowidas paskui jį, ir iszejęs isz urwo, szaukė isz ażupakalo Saulo, tarydamas: Pone mano karalau. Ir atsigrįżo Saul ażupakalin, ir pasilenkęs Dowidas kniubdamas żemėn pasikłoniojo.

[1] jamui – įtrp.

10. ir tarė Saului: Kodel kłausai žodžu žmoniu kałbanczu: Dowidas jieszko pikto priesz tawę?
11. Sztai szendiena regėjo akys tawo, jog iszdawė tawę Wieszpats rankon mano urwę, ir mislijau, idant ażumuszcza tawę, bet prałaidė tau akis mano, nes tariau: Neisztiesiu rankos mano ant pono mano, jog yra pateptinys Wieszpaties.
12. Juoties dar, tėwe mano, žiurėk, ir pažink skwarną apisiautos tawo rankoj mano, nes nukirsdamas gałą apisiautos tawo, nenorėjau isztiest rankos mano ant tawęs: žiurėk, ir matyk, jog nėra rankoj mano pikto, nei nusidėjau tau: tu gi tykai duszios mano, idant atimtumai ją.
13. Sudyjie[1] Wieszpats terp manęs ir tawęs, ir atkerszie ażu[2] manę Wieszpats[3] tau: ranka gi mano nebunai ant tawęs.
14. Kaip ir prieżodyj senamę sakoma: Nuog bediewiu iszeis bediewystė: ranka gi mano nebunai ant tawęs.
15. Kągi persekioji, karalau Israelaus? ką persekioji? szunį padwėsusį persekioji, ir wieną błusą.
16. Bunai Wieszpats sudża, ir apsudyjie terp manęs ir tawęs: ir iszwystai, ir sudyjie reikałą mano, ir isztraukie manę isz rankos tawo.
17. Ir pabaigus Dowidui byłant szitokias byłas Saului, tarė Saul: Ar tawo gi yra bałsas szitas, sunau mano Dowidai? Ir pakėłė Saul bałsą sawo, ir raudojo,
18. ir tarė Dowidui: Teisesnys tu esi ażu manę, nes tu atadawei mań gera: asz gi atadawiau tau pikta.
19. Ir tu parodei szendiena, ką gero mań padarei: kaip iszdawė manę Wieszpats rankon tawo, ir neażumuszei manęs.
20. Nes kasgi, atradęs neprietėlų sawo, pałais jį geramę kelyj? Bet Wieszpats ataduostie tau teip, kaip tu szendiena mań padarei.
21. Ir nunai, mań žinant, jog tikriausiai karalausi, ir turėsi rankoj tawo karalystę Israelaus,
22. Prisiegk mań Wieszpatyję, jog neisznaikysi sėkłės mano po mań, nei atimsi wardo mano isz namu tėwo mano.
23. Ir prisiegė Dowidas Saului. Parejo tad Saul namuosna sawo; ir Dowidas, ir wyrai jo žengė wietosna drąsesnėsna.

Pareiszkinimai.

1. *Engaddi.* Gentijoję Iudos, kur kitados buwo ir miestas to wardo.
3. *Pereitamu wienomus tiktai łaukinėmus ožkomus.* Hyperbola.
5. *Asz iszduosiu tau neprietelų tawo.* Teip tikrai buwo sakyta Dowidui, ar Samuelo, ar Gado pranaszo, ar kiteip kaip. – *Kėlėsi tad Dowidas.* Norėdamas Saulo ażumuszti, kaip sakosi pats eil. II.
6. *Potam trankė szirdį sawa Dowidą.* Sążinioję sawo pasijuto nukaltęs esąs.

[1] Sudyjie ← Sudyję [2] ażu – įtrp. [3] Wieszpats ← Wieszpats ażu tawę

8. *Perłaużė Dowidas wyrus sawo byłomis.* Nudraudė ju karsztį.
12. *Tėwe mano.* Teip wadina Saulą, wyresnį metuosę, ir sawo uoszwę.
14. *Nuog bediewiu iszeis bediewystė.* Asz gi tau padariau gerai, tai nemislyk, jog norėcza tau błogo. Jei tawę Diewas płaks, tai ne mano ranką.
15. *Szunį padwėsusį.* Tokį menką daiktą.
17. *Ar tawo gi yra bałsas.* Dowidui stowint isz toło, weido jo Saul neintżiurėjo, pażino gi isz bałso.
20. *Geramę kelyj.* Nelietęs.
23. *Prisiegė Dowidas Saului.* Zinoma jog iszsikałbėjęs, jei Saulo waikai nedarys błogo Dowidui. – *Zengė wietosna drąsesnėsna.* Gerai datyręs, jog Saului nereikia tikėti.

Padėjimas XXV.

Smertis Samuelo, Dowidas[1] pustynėj Pharan, weda Abigail, naszłę po Nabalui, Diewo ażumusztamui.

1. Numirė gi Samuel, ir susirinko wisas Israel, ir raudojo jo, ir pakasė jį namuosę jo Ramathoj. Ir atsikėłęs Dowidas nużengė pustynėn Pharan. (1. Reg. XXVIII, 3.)
2. Buwo gi wyras nekuris pustynėj Maon, ir turtas jo Karmelyj, ir żmogus anas didys perdaug; ir buwo jamui awiu trys tukstantys, ir tukstantis ożku; ir atsitiko, jog buwo kerpama banda jo Karmelyj.
3. Wardas gi wyro ano buwo Nabal, ir wardas moteries jo Abigail; ir buwo moteriszkė anoji iszmintingiausia ir graži, o wyras jos kietas ir pikczausis, ir nedoras; buwo gi isz gimės Kalebo.
4. Iszgirdęs tad Dowidas pustynėj, jog kirpo Nabal bandą sawo,
5. siuntė deszimtį jaunikaiczu, ir tarė jiemus: Zengkit Karmelin, ir ataisit pas Nabal, ir pasweikinsit jį isz mano wardo ramintinai.
6. Ir tarysit: Buk brolamus mano, ir tau pakajus, ir namamus tawo pakajus, ir wisiemus daiktamus, ką tiktai turi, buk pakajus.
7. Girdėjau, jog kerpa piemenys tawo, kurie buwo su mumis pustynėj; niekados jiemus bodżais nebuwom, nei kadą nors neprażuwo jiemus niekas isz bandos per wisą metą ju buwimo su mumis Karmelyj.
8. Kłausk piemenis tawo, ir pasakys tau. Nunai tad atrandie tarnai tawo mylistą akysę tawo, nes geroj dienoj atajom: ką tiktai atras ranka tawo, duok tarnamus tawo, ir sunui tawo Dowidui.
9. Ir ataję tarnai Dowido, byłojo Nabalui wisus żodżus sziuos isz wardo Dowido, ir nutiło.
10. Atsakydamas gi Nabal tarnamus Dowido, tarė: Kas yra Dowidas? ir kas yra sunus Isai? szendiena pasidaugino wergai, pabėgėlai nuog ponu sawo.
11. Imsiugu tad duonas mano ir wandenį mano ir mėsas galwiju, kuriuos papiowiau kirpėjamus mano, ir duosiugu wyramus kuriu nežinau isz kur yra?

[1] Dowidas – *D* tais.

12. Ir teip pagrįžo tarnai Dowido kelu sawo, ir pagrįžę atajo, ir pasakė jamui wisus žodžus kuriuos buwo taręs.
13. Tuomet tarė Dowidas tarnamus sawo: Prisijuosie kiekwienas kaławiją sawo. Ir prisijuosė kiekwienas kaławiją sawo; ir prisijuosė Dowidas kaławiją sawo; ir sekė paskui Dowidą apie ketwertą szimtu wyru, o gi du szimtu pasiliko prie daiktamus.
14. Abigailei gi moteri Nabalo pasakė wienas isz tarnu jos, tarydamas: Sztai, Dowidas atasiuntė pasiuntinius isz pustynės, pałaimintu ponui musu, ir bodėjosi ju:
15. Zmonės tie gan geri buwo mumus, ir nenuobodūs, ir niekas niekados neprapuoło per wisą metą musu buwimo su jais pustynėj:
16. kaip muras buwo mumus teip naktį kaip dieną, wisomis dienomis per kurias ganėm pas juos bandas.
17. Togidel žiurėk, ir pamisłyk, ką darysi, nes iszsipildė piktybė priesz wyrą tawo, ir priesz namus tawo, ir pats yra sunus Belial, teip jog niekas negali jamui kałbėt.
18. Taigi pasiskubė Abigail, ir paėmė du szimtu duonu, ir du indu wyno, ir penkis keptus awinus, ir penkis saikus spraginio, ir szimtą kezułu wynawuogiu dżuwusiu, ir du szimtu[1] łustu pygu, ir uždėjo ant asiło,
19. ir tarė tarnamus sawo: Eikit pirma manęs: sztai, asz isz ażupakalo seksiu paskui jus; wyrui gi sawo Nabalui nepasakė.
20. Užusėdus tad jai ant asiło, ir nużengiant paszakniump kałno, Dowidas ir wyrai jo jojo patiktu jos, kuriuos ir ana pasitiko.
21. Ir tarė Dowidas: tikrai dowanai sergėjau wisa, kas szito buwo pustynėj, ir neprapuoło niekas isz wisu daiktu, kas jamui prigułėjo: ir atadawė mań błoga ażu gera.
22. Tai padãrai Diewas neprietelumus Dowido, ir tai pridėstie, jei paliksiu isz wiso, kas jamui priguli, iki rytui mįżanczo pasienyj.
23. Iszwydusi gi Abigail Dowidą, skubėsi, ir nusėdo nuog asiło, ir puoło priesz Dowidą ant weido sawo, ir pasikłoniojo iki żemei,
24. ir pripuoło kojump jo, ir tarė: Manyj bunai, pone mano, szitoji nedorybė: tegul było, meldżu, tarnaitė tawo ausysę tawo, ir kłausyk żodżu tarnaitės tawo.
25. Nedėstie, meldżu, ponas mano karalus szirdies sawo ant wyro szito nedoro Nabalo, nes sulig wardu sawo yra głuszas, ir głuszystė yra su juomi: asz gi tarnaitė tawo neregėjau tarnu tawo, pone mano, kuriuos siuntei.
26. Nunai tad, pone mano, gywas yra Wieszpats, ir gywa yra duszia tawo, kuris suturėjo tawę, idant neataitumai kraujin, ir ażułaikė ranką tawo tau: ir nunai tampie kaip Nabal neprietelūs tawo, ir kurie jieszko ponui mano błogumo.
27. Todrin priimk pałaiminimą szį, kurį ataneszė tarnaitė tawo tau ponui mano, ir duok tarnamus, sekantiemus paskui tawę poną mano.
28. Nuimk nuodėmę tarnaitės tawo: nes darydamas darys Wieszpats tau ponui mano namus tikimus, delto kad kariones Wieszpaties, pone mano, tu kariauji: piktybė tad nebunai atrandama tawyj per wisas dienas gywatos tawo.
29. Nes jei pasikełs kadą żmogus persekiojąs tawę, ir jieszkąs duszios tawo, bus duszia

[1] szimtu ← szimtu wirtiniu

pono mano sergėta kaip pėdelyj gywuju pas Wieszpatį Diewą tawo: ogi duszia neprietėlu tawo suksis, kaip smagumę ir sukinyj wiłksnės.

30. Kai padarys tad Wieszpats tau ponui mano wisa, ką gero yra byłojęs apie tawę, ir pastatys tawę kunigaikszczu[1] ant Israelaus,
31. nebus tai tau ant szniukszėjimo, ir ant krimtimo szirdies ponui mano, jog iszłėjai kraują nekałtą, arba pats atsikerszei; ir kai gerai padarys Wieszpats ponui mano, atsiminsi tarnaitę tawo.
32. Ir tarė Dowidas Abigailei: Pagirtas Wieszpats Diewas Israelaus, kuris siuntė szendiena tawę pasitiktu manęs, ir pagirta yszkałba tawo,
33. ir pagirta tu, kuri suturėjai manę szendiena, idant neicza kraujin, ir atsikerszcza pats[2] sawą ranką.
34. Kiteip gi gywas yra Wieszpats Diewas Israelaus, kuris suturėjo manę, idant pikto nedarycza tau: jei nebutumai weikiai atajusi pasitiktu manęs, nebutu likę. Nabab iki szwiesai ryto, mįżanczo pasienyj.
35. Priėmė tad Dowidas isz rankos jos wisa, ką buwo atneszusi jamui, ir tarė jai: Eik nusiraminusi namuosna tawo, sztai iszkłausiau bałso tawo, ir pagarbiau weidą tawo.
36. Atajo gi Abigail Nabalop; ir sztai, buwo jamui puota namuosę jo, kaip puota karalaus, ir szirdis Nabalo linksma; nes buwo girtas perdaug, ir nesakė jamui żodżo mażo arba didżo iki rytui.
37. Aũsztant gi, suwirszkinus Nabalui wyną, pasakė jamui motė jo sziuos żodżus, ir apimirė szirdis jo widuję, ir stojosi kaip akmuo.
38. Ir praėjus deszimti dienomus, ażugawo Wieszpats Nabalą, ir numirė.
39. Ką iszgirdęs Dowidas jog numirė Nabal, tarė: Pagirtas Wieszpats, kuris apsudyjo reikałą ażugėdinimo mano isz rankos Nabalo, ir tarną sawo apsaugojo nuog pikto, ir piktybę Nabalo atadawė Wieszpats gałwon jo. Siuntė tad Dowidas, ir byłojo Abigailei, idant imtu ją sau ażu moterį.
40. Ir atajo tarnai Dowido pas Abigail Karmelin, ir byłojo jai, tarydami: Dowidas siuntė mus tawęsp, idant pasiimtu tawę sau ażu moterį.
41. Kuri atsikėłusi pasikłoniojo sukniubusi żemėn, ir tarė: Sztai tarnaitė tawo bunai ażu tarnaitę, idant masgotu kojas tarnamus pono mano.
42. Ir skubinosi, ir kėłėsi Abigail, ir użusėdo ant asiło, ir penkios mergaitės ejo su ją, pasekėjos jos, ir sekė paskui pasiuntinius Dowido, ir tapo jamui moterimi.
43. Bet ir Achinoam paėmė Dowidas isz Iezrahel; ir buwo abidwi moterim jo.
44. Saul gi dawė Michol dukterį sawo, moterį Dowido, ażu Phalti sunaus Lais, kuris buwo isz Gallim.

Pareiszkinimai.

1. *Numirė gi Samuel.* Turėdamas 77. metus amżiaus, dwejais metais priesz smertį Saulo. – *Namuosę jo.* Tėwykszczoję jo, kapuosę jo. – *Pustynėn Pharan.* Pietu szalyję nuo żemės Szwentos; dalis tos pustynės wadinasi pustynė Maon.

[1] kunigaikszczu ← wadu [2] pats – įtrp.

2. *Didys perdaug.* Galįs ir turtingas.
3. *Isz gimės Kalebo.* Isz prowaikiu Kalebo.
8. *Geroj dienoj atajom.* Pasisekus turtuosę ir reikałuosę, metę linksmybės.
14. *Pałaimintu ponui musu.* Pasweikintu ir sakytu gero żodżo.
17. *Iszsipildė piktybė priesz wyrą tawo.* Bus kankis. – *Pats yra sunus Belial.* Nusidėjęs ir użsikietinęs. – *Niekas negali jamui kałbėt.* Nes opus ir umus.
22. *Tai padărai Diewas... ir tai pridėstie.* Ziur 1. Reg. III, 17.
24. *Manyj bunai... szitoji nedorybė.* Manę kankink ażu Nabalą.
25. *Nedestie... szirdies sawo.* Nepaturok głuszo.
26. *Gywas yra Wieszpats ir gywa duszia tawo.* Dėkawoja Diewui ir Dowidui, buk jau nebenorinczam kraujo pralieti. – *Tampie kaip Nabal neprietelūs tawo.* Tokiais głuszais ir niekingais.
27. *Pałaiminimą.* Menką dowaną.
28. *Nuimk nuodėmę tarnaitės tawo.* Prisijėmusios kaltybę wyro ant sawęs. – *Darys Wieszpats tau... namus tikimus.* Ne kaip Saului ant trumpo meto, bet ant amżiu. – *Piktybė.* Butu jei mus persekiotumai.
29. *Sergėta kaip pėdelys gywuju.* Draugėję iszrinktaju Diewo, neprażusinczu niekados. – *Suksis kaip smagumę ir sukinyj wiłksnės.* Bus purtinta ir iszbłaszkyta.
35. *Pagarbiau weidą tawo.* Padariau, ko norėjai.
38. *Użugawo Wieszpats Nabalą.* Netikėtą smertimi.
41. *Pasikłoniojo sukniubusi żemėn.* Diewui ir Dowidui.
43. *Bet ir Achinoam.* Jau buwo wedęs pirma neg Abigail.
44. *Kuris buwo isz Gallim.* Miesto gentijoję Beniamino.

Padėjimas XXVI.

Zipheju iszdawimas Dowido, antra baisybė Saului isz szalies Dowido.

1. Ir atajo Ziphejai pas Saula, ing Gabaa, tarydami: Sztai Dowidas pasisłėpęs yra kałwoj Hachila, kuri yra isz kito szono pustynės. (1. Reg. XXIII, 19.)
2. Ir kėłėsi Saul, ir nużengė pustynėn Ziph, ir su juomi trys tukstantys wyru isz rinktiniu Israelaus, jieszkotu Dowido pustynėj Ziph.
3. Ir statė taworijas Saul Gabaoj Hachila, buwusioj kitamę szonę pustynės pakełėj; Dowidas gi gyweno pustynėj. Regėdamas gi jog atajo Saul paskui jį pustynėn,
4. siuntė prażwalgytojus, ir dasiżinojo, jog ten atajo tikriausiai.
5. Ir kėłėsi Dowidas pasłapczomis, ir atajo wieton, kur buwo Saul; ir pamatęs wietą, kurioj miegojo Saul, ir Abner sunus Nero, kunigaiksztys karios jo, ir Saulą miegantį gėtroj, ir kitą wisotimę aplinkom jį,
6. tarė Dowidas Achmelechui Hethejui, ir Abisai sunui Saruijos, brolui Ioabo, sakydamas: Kas nużengs su manimi pas Saulą taworijosna? Ir tarė Abisai: Asz nużengsiu su tawimi.
7. Atajo tad Dowidas, ir Abisai pas żmoniją naktyj, ir rado Saulą gulintį ir miegantį

gėtroj, ir ragotinę inbestą žemėj prie gałwai jo Abnerą gi ir žmoniją mieganczus aplinkom jį.

8. Ir tarė Abisai Dowidui: Ażudarė Diewas neprietelų tawo rankosę tawo: nunai tad perdursiu jį su driauczumi ing žemę kartą, ir kito nebereiks.
9. Ir tarė Dowidas Abisai: Neażumuszk jo: nes kasgi iszties ranką[1] sawo ing pateptinį Wieszpaties, ir bus nekałtas?
10. Ir tarė Dowidas: Gywas yra Wieszpats, jog, jei Wieszpats neażumusz jo, arba diena jo neatais, idant numirtu, arba kowon nużengęs neprażus,
11. małonus bunai mań Wieszpats, idant neisztiescza rankos mano ing pateptinį Wieszpaties: taigi nunai paimk ragotinę, esanczą prie gałwai jo, ir kauszą wandenies, ir iszeikim.
12. Taigi paėmė Dowidas ragotinę, ir kauszą wandenies, buwusį prie gałwai Saulo, ir iszejo; ir nebuwo nei wieno, kuris butu matęs, ir supratęs, ir nubudęs, bet wisi miegojo, nes miegas Wieszpaties buwo użtikęs ant ju.
13. Ir perejęs Dowidas kiton szalin, ir atsistojęs wirszukalnyj isz toło, ir esant didżam atstumui terp ju,
14. suszuko Dowidas żmonijai, ir Abnerui sunui Nero, tarydamas: Argi neatsakysi Abnerai? Ir atsakydamas Abner, tarė: Kas esi tu, kuris nerimastį darai karalui?
15. Ir tarė Dowidas Abnerui: Bau ne wyras tu esi? ir kuris kitas toks kaip tu Israeluję? kodel tad nesergėjai pono tawo karalaus? nes inejo wienas isz kruwos, ażumusztu karalaus pono tawo.
16. Negerai tai yra, ką padarei: gywas yra Wieszpats, jog sunumis smerties este jus, kurie nesergėjot pono sawo, pateptinio Wieszpaties: nunai tad żiurėk, kur yra ragotinė karalaus, ir kur yra kauszas wandenies, buwęs prie gałwai jo.
17. Pażino gi Saul bałsą Dowido, ir tarė: Argi bałsas szitas tawo, sunau mano Dowidai? Ir tarė Dowidas: Bałsas mano, pone mano karalau.
18. Ir tarė: Kodel ponas mano persekioja tarną sawo? Kągi padariau, arba kokia yra piktybė rankoj mano?
19. Nunai tad kłausyk, meldżu, pone mano karalau, żodżu tarno tawo: Jei Wieszpats budina tawę priesz manę, tepauostai apieros: o jeigu súnūs żmogaus, prakeikti yra akysę Wieszpaties, kurie iszmetė manę szendiena, idant negywencza tėwykszczoj Wieszpaties, tarydami: Eik, wergauk diewamus swetimiemus.
20. Ir nunai tegul nebus iszlietas kraujas mano żemėn po akim Wieszpaties, jog iszejo karalus Israelaus, jieszkotu wienos błusos, kaip waikoma esti kurapka po kałnus.
21. Ir tarė Saul: Nusidėjau, pagrįżk sunau mano Dowidai, nes jau neikiek tau błogai nebedarysiu, delto kad brangi buwo duszia mano akysę tawo szendiena: nes regima yra, jog paikai dariau, ir nežinojau łabai daug.
22. Ir atsakydamas Dowidas, tarė: Sztai ragotinė karalaus, pereity wienas isz tarnu karalaus ir imie ją.
23. Wieszpats gi ataduostie kiekwienamui pagal teisybės sawo ir tikėjimo: nes iszdawė

[1] ranką ← ranką ing

tawę Wieszpats szendiena rankon mano, ir nenorėjau isztiest rankos mano ing pateptinį Wieszpaties.

24. Ir kaip padidinta yra duszia tawo szendiena akysę mano, teip bunai padidinta duszia mano akysę Wieszpaties, ir tegul iszgełba manę isz wisokio angsztumo.
25. Tarė tad Saul Dowidui: Pagirtas tu, sunau mano, Dowidai: ir tieg darydamas darysi, ir gałėdamas gałėsi. Nuėjo gi Dowidas kelan sawan, ir Saul pagrįžo wieton sawon.

Pareiszkinimai.

1. *Isz kito szono pustynės.* Isz deszinio, kaip regima isz 1. Reg. XXIII, 19.
3. *Gabaoj Hachila.* Gabaa ženklina kalwą, auksztą wietą. – *Regėdamas gi.* Per prażwalgytojus.
5. *Atajo wieton, kur buwo Saul.* Artimon, isz kur regima buwo wisa kas dėjosi taworijosę.
6. *Kas nużengs su manimi pas Saulą taworijosna.* Baisumas nemażas, bet Diewas inkwėpė, norėdamas parodyti didżaszirdystę Dowido, atwerti akis Saulo. – *Abisai.* Seserėnas Dowido, isz seseries Sarwijos.
12. *Miegas Wieszpaties.* Łabai kietas, nuo Wieszpaties łaistas.
15. *Bau ne wyras tu esi?* Didys ir garsus, o karalaus nesaugai.
16. *Sunumis smerties.* Kalti smerties. – *Ziurėk, kur yra ragotinė?* Nedowanai baru tawę.
19. *Jei Wieszpats budina tawę.* Jei isz Diewo walos. – *Tepauostai apieros.* Atsiduomi ant apieros sałdaus kwėpėjimo Diewui. – *Tėwykszczoj Wieszpaties.* Zemėj Israelaus. – *Eik, wergauk diewamus swetimiemus.* Ne żodżais tai sakyta, bet darbais.
21. *Brangi buwo duszia mano.* Gywata mano. Nenorėjai manęs ażumuszti. – *Ir nežinojau łabai daug.* Nežinojo neapikantos sawo dwariszkiu, nedorybės Zipheju, apmeławimo Doego, nekaltybės szeimynos Dowido, netroszkimo Dowido waldżos, i. k.
24. *Padidinta yra duszia tawo.* Gywata tawo łaikyta didżu daiktu.
25. *Darydamas darysi.* Wisa tau seksis. – *Wieton sawon.* Ing Gabaa sawo miestą.

Padėjimas XXVII.

Buwimas Dowido miestę Siceleg, karalystėj Geth.

1. Ir tarė Dowidas szirdyj sawo: Kadąnors inpulsiu wienoj dienoj rankosna Saulo: bau ne geriaus yra pabėgt ir užusiłaikyt žemėj Philisthinu, idant nesitikėtu Saul, ir palautu manęs jieszkot wisuosę krasztuosę Israelaus? pabėgsiu tad nuog ranku jo.
2. Ir kėłėsi Dowidas, ir nuejo pats, ir szeszi szimtai wyru su juomi, pas Achis sunų Maocho, karalų Geth.
3. Ir gyweno Dowidas su Achisu Gethę, pats ir wyrai jo; wyras ir namai jo ir Dowidas, ir dwi moteri jo, Achinoam Iezrahelitka, ir Abigail motė Nabalo Karmelo.
4. Ir pasakyta buwo Saului, jog pabėgo Dowidas ing Geth, ir nebepridėjo daugiaus jo jieszkot.
5. Tarė gi Dowidas Achisui: Jei atradau mylistą akysę tawo, bunai duota mań wieta

wienamę isz miestu szios szalies, idant gywencza ten: nes kam gywena tarnas tawo karãlaus miestę su tawimi?

6. Ir teip dawė jamui Achis dienoj anoj Siceleg; del kurios prieżasties stojosi Siceleg karalu Iudos iki sziai dienai.
7. Buwo gi skaiczus dienu, kuriosę gyweno Dowidas szalyj Philisthinu, keturi mėnesys.
8. Ir żengė Dowidas, ir wyrai jo, ir darydawo płészmus isz Gessuri ir isz Gerzi ir isz Amalecitu; nes szie kaimai budawo gywenami żemėj senobėj, eitantiemus ing Sur iki żemei Egipto.
9. Ir muszdawo Dowidas wisą żemę, nei palikdawo gywo wyro ir moteriszkės; ir paimdamas awis ir jauczus ir asiłus ir kupranugarius ir rubus pagrįżdawo, ir ataidawo pas Achisą.
10. Tarydawo gi jamui Achis: Ant ko użpuołai szendiena? Atsakydawo Dowidas: Pietump Iudos, ir pietump Ierameel, ir pietump Ceni.
11. Wyro ir moteriszkės negaiwindawo Dowidas, nei atwesdawo ing Geth, tarydamas: Idant kartais nebyłotu priesz mus[1]: Tai padarė Dowidas. Ir szis budawo dekretas jamui wisomis dienomis, kuriosę gyweno szalyj Philisthinu.
12. Tikėjo tad Achis Dowidui, tarydamas: Daug pikto padirbo priesz żmoniją sawo Israelaus: taigi bus mań tarnu amżinu.

Pareiszkinimai.

1. *Kadą nors inpulsiu wienoj dienoj rankosna Saulo.* Iszmintingai sumanė Dowidas, Diewo apiszwiestas. – *Idant nesitikėtu Saul.* Gałėsįs manę sugauti.
5. *Kam gywena tarnas tawo karãlaus miestę su tawimi?* Abiem nepatogu, angsztu; norėjo gi gywenti kur atsczaus nuog karalaus, del łaiswės, patogumo, ir apsisaugojimo nuo stabmeldystės.
6. *Dawė... Siceleg.* Gywenti. –
8. *Isz Gessuri ir Gerzi.* Pietump nuo gentijos Iudos, ineinant pustynėn Sur Egiptop. Kitas yra miestas Gessuria Sirijos, ażu Iordono, gentijoj Manasses.
9. *Muszdawo Dowidas wisą żemę.* Kariawusią nuołat su Israelitais, isz Diewo inkwėpimo. *Ataidawo pas Achisą.* Duodamas jam dowanas isz geriausiu daiktu.
10. *Pietump Ierameel.* Wardai szalu, paskirtu Iudos gentijai.
11. *Wyro ir moteriszkės negaiwindawo Dowidas.* Nepalikdawo gywo. – *Ir szis budawo dekretas* nepalikti gywo, neimti newalon, idant jo apgaudinėjimai neiszeitu eikstėn.

Padėjimas XXVIII.

Naujas kilimas Philisthinu priesz Israelitus, pasirodymas nabasznįko Samuelo Saului.

1. Stojosi gi dienosę anosę, surinko Philisthiim pułkus sawo, idant prisiruosztu kario-

[1] mus – *us* tais.

nėn priesz Israelų, ir tarė Achis Dowidui: Zinodamas nunai żinok, jog su manimi iszeisi taworijosę tu, ir wyrai tawo.

2. Ir tarė Dowidas Achisui: Nunai żinosi, ką padarys tarnas tawo. Ir tarė Achis Dowidui: Ir asz tawę pastatysiu sargu gałwos mano wisomis dienomis.
3. Samuel gi numirė, ir raudojo jo wisas Israel, ir pałaidojo jį Ramathoj, miestę jo. Ir Saul iszwarė czustinįkus ir burtinįkus isz żemės. (1. Reg. XXV, 1.)
4. Ir susirinko Philisthiim, ir atajo, ir darė taworijas Sunamę; surinko gi ir Saul wisą Israelų, ir atajo ing Gelboe.
5. Ir pamatė Saul taworijas Philisthiim, ir bijojosi, ir nusigando szirdis jo łabai.
6. Ir kłáusėsi Wieszpatį, ir neatsakė jamui nei per sapnus, nei per kunigus, nei per pranaszus.
7. Ir tarė Saul tarnamus sawo: Jieszkokit mań moteriszkės turinczos pythoną, ir eisiu pas ją, ir żinios jieszkosiu per ją. Ir tarė tarnai jo jamui: yra moteriszkė turinti pythoną Endorę. (Lev. XX, 27; Act. XVI, 16.)
8. Permainė tad wałkałą sawo, ir apsiwiłko kitais rubais, ir nuejo pats, ir du wyru su juomi, ir atajo pas moteriszkę naktyj, ir tarė jai: Burk mań per pythoną, ir prikelk mań kurį pasakysiu tau.
9. Ir tarė moteriszkė jamui: Sztai, tu żinai, kiek padarė Saul, ir kaip iszskutė czustinįkus ir burtinįkus isz żemės: kamgi tad tykai duszios mano, idant bucza ażumuszta?
10. Ir prisiegė jai Saul Wieszpatyj, tarydamas: Gywas Wieszpats, jog nedėsis tau nieko pikto del szito daikto.
11. Ir tarė jamui moteriszkė: Ką prikelsiu tau? Kuris tarė: Samuelą mań prikelk.
12. Iszwydusi gi moteriszkė Samuelą, suszuko didżu bałsu, ir tarė Saului: Kodel apgawai manę? Nes tu esi Saul.
13. Ir tarė jai karalus: Nebijokis: ką regėjai? Ir tarė moteriszkė Saului: Diewus regėjau żengianczus isz żemės.
14. Ir tarė jai: Kokia yra weikslė jo? Kuri tarė: Wyras senas żengia, ir anas apsiwilkęs yra[1] apisiautą. Ir suprato Saul, jog buwo Samuel, ir pasilenkė ant weido sawo żemėn, ir pasikłoniojo.
15. Tarė gi Samuel saului: Kodel darei mań neramumą, idant[2] bucza prikełtas? Ir tarė Saul: Suspaustas esmi perdaug, nes Philisthiim kariauja priesz manę, ir Diewas atstojo nuog manęs; ir iszkłausyt manęs nenorėjo, nei rankoj pranaszu, nei per sapnus: szaukiau tad tawę, idant parodytumai mań, ką turiu daryt. (Eccli. XLVI, 23.)
16. Ir tarė Samuel: Kogi kłausies manęs, Wieszpati atstojus nuog tawęs, ir perejus prieszop tawo?
17. Nes padarys tau Wieszpats, kaip byłojo rankoj mano, ir atkirs karalystę tawo isz rankos tawo, ir duos ją artymui tawo Dowidui,
18. jog nebuwai pakłusnas bałsui Wieszpaties, nei padarei ażusidegimo pykczo jo ant Amaleko: todrin, ką kenti, padarė tau Wieszpats szendiena.

[1] yra – įtrp. [2] idant ← idant prikelczu

19. Ir duos Wieszpats teipogi Israelų sutawimi rankosna Philisthiim, rytoj gi tu ir sunūs tawo busit su manimi: bet ir taworijas Israelaus iszduos[1] Wieszpats rankosna Philisthiim.
20. Ir tuoj Saul griuwo paslikas żemėn; nes buwo iszsigandęs żodżu Samuelo, ir syłos nebuwo jamę, jog nebuwo walgęs duonos wisą aną dieną.
21. Ir teip inejo anoji moteriszkė pas Saulą (nes buwo łabai iszsigandęs); ir tarė jamui: Sztai buwo pakłusna tarnaitė tawo bałsui tawo, ir padėjau duszią mano rankoj mano, ir iszkłausiau byłu tawo, kurias esi byłojęs mań.
22. Taigi nunai pakłausyk ir tu bałso tarnaitės tawo, ir padėsiu prie tau kąsnelį duonos, idant walgydamas pasistiprintumai, ir gałėtumai kelauti.
23. Kuris atsisakė, ir tarė: Newalgysiu. Prispyrė gi jį tarnai jo ir moteriszkė, ir ant gało pakłaūsęs bałso ju atsikėłė isz żemės, ir atsisėdo ant łowos.
24. Moteriszkė gi anoj turėjo werszį peniukszlį namė, ir skubėsi, ir papiowė jį; ir paėmusi miłtu, intmaiszė juos, ir iszkepė prėskienius,
25. ir padėjo priesz Saulą ir priesz tarnus jo. Kurie, pawalgę, atsikėłė, ir waikszczojo per wisą naktį aną.

Pareiszkinimai.

2. *Nunai żinosi, ką padarys tarnas tawo.* Kaip stiprai kausis ażu tawę. Teip tuos żodżus suprato Achis. Isz tikro gi szie żodżai nieko nepriżada.
3. *Samuel gi numirė.* Jau buwo numiręs. – *Ir Saul iszwarė czustinįkus.* Tebeturėdamas Dwasią Diewo; sulig zokonu: Lev. XIX, 31; XX, 6, 27; Deut. XVIII, 11. –
4. *Sunamę.* Miestas gentijoję Issacharo, pietump nuo kałno Hermon. – *Atajo ing Gelboe.* Teipogi gentijoję Issacharo. Philisthinai buwo nuo żiemiu, Saul nuo pietu; terp ju gi słėnys Iezrael. –
5. *Ir nusigando szirdis jo łabai.* Tiek Philisthinu; jis gi neturi mylistos Diewo; ir pats Diewas nuėmė jį baimę.
6. *Ir neatsakė jamui.* Paniekino Diewas nusidėjėlį, susitepusį nekałtu krauju tiekos kunigu.
7. *Moteriszkės turinczos pythoną.* Pythonais ir pythonissomis wadindawo czustinįkus ir burtinįkus. Wardas nuo pythono didało (smako), kurį ażumuszė Apollo. – *Endorę.* Miestę gentijos Manasses, esanczamę terp krasztu gentijos Issacharo.
8. *Permainė tad wałkałą sawo.* Kad burtinįkė nepażintu, ir negintusi, esant burtinįkė.
10. *Prisiegė jai Saul.* Ir prisiegdamas ant nedoro daikto nusidėjo.
12. *Iszwydusi moteriszkė Samuelą.* Diewo siųstą, ne galybės burtu.
13. *Diewus regėjau.* Daugiaskaitlys ażu wienaskaitlį.
15. *Kodel darei mań neramumą.* Tokiu wargiu daiktu kłausdamas.
16. *Kogi kłausies manęs?* Zinodamas, jog Diewas nuo tawęs atstojo, ir nemyli sawo neprietelaus.

[1] iszduos ← iszduos Diewas

18. *Nei padarei ażusidegimo pykczo jo ant Amaleko.* Neiszpildei prisakytos tau kankies Amaleko.
19. *Rytoj gi tu ir sunūs tawo busit su manimi.* Numirsit wisi lygiai.
21. *Inejo anoji moteriszkė pas Saulą.* Buwo iszejusi, bijodama Samuelo ir nenorėdama kluti, kałbant su juomi Saului.

Padėjimas XXIX.

Karalaus Achiso atszaukimas Dowido isz taworiju.

1. Surinkti tad buwo Philisthiim wisi pułkai ing Aphek; bet ir Israel statė taworijas prie wersmei buwusiai[1] Iezrahelėj.
2. Ir Satrapos tieg Philisthiim żingsniawo szimtais ir tukstantimis; Dowidas gi ir wyrai jo buwo paskutiniamę pulkę su Achisu.
3. Ir tarė kunigaikszczai Philisthiim Achisui: Kas tai do Ebrejai yra szitie? Ir tarė Achis kunigaikszczamus Philisthiim nežinot Dowido, buwusio tarnu Saulo karalaus Israelaus, ir esanczo pas manę nuog daugalo dienu arba metu, ir neatradau jamę nieko nuog dienos, kurioję pabėgo manęsp, iki dienai sziai?
4. Papyko gi ant jo kunigaikszczai Philisthiim, ir tarė jamui: Pagrįżtai wyras szitas wieton sawon, kurioj jį pastatei, ir nežengie su mumis kowon, idant netaptu mumus prieszas, pradėjus kauties; nes kaipgi kiteip gałės numaldyt poną sawo, jei ne gałwomis musu? (1. Par. XII, 19.)
5. Argi ne szitas yra Dowidas, kuriamui giedodawo szokinėtojos, tarydamos: Pamuszė Saul tukstantysę sawosę, ir Dowidas deszimtysę tukstantu sawu?
6. Paszaukė tad Achis Dowidą, ir tarė jamui: Gywas yra Wieszpats, jog tiesus esi tu, ir geras akysę mano, ir iszejimas tawo ir inejimas tawo su manimi yra taworijosę, ir neatradau tawyj nieko pikto nuog dienos, kurioj atajai manęsp iki dienai sziai: bet satrapomus nepamėgsti[2].
7. Pagrįżk tad, ir eik pakajuję, ir nepażeisk akiu satrapu Philisthiim.
8. Ir tarė Dowidas Achisui: Nes kągi padariau, ir ką atradai manyj tarnę tawo nuog dienos, kurioj buwau akysę tawo iki dienai sziai, idant neataicza, ir kauczuosi priesz neprietelus pono mano karalaus?
9. Atsakydamas[3] gi Achis, byłojo Dowidui: Zinau, jog geras esi tu akysę mano, kaip Aniołas Diewo: bet kunigaikszczai Philisthinu tarė: Nežengs su mumis karionėn. (2. Reg. XIV, 17; XIX, 27.)
10. Taigi kelkis ryto tu, ir tarnai pono tawo, kurie atajo su tawimi: ir naktyj atsikėłę, ir pradėjus aŭszti, eikit.
11. Ir teip atsikėłė naktyj Dowidas pats ir wyrai jo, idant eitu ryto, ir pagrįżtu żemėn Philisthiim: Philisthiim gi żengė ing Iezrahel.

[1] buwusiai – antroji *u* tais. [2] nepamėgsti – *gs* tais. [3] Atsakydamas ← Atsakys

Pareiszkinimai.

1. *Ing Aphek.* Wieta słėnyj Iezrahel.
3. *Nuog daugalo dienu arba metu.* Nuo keturiu mėnesiu (1. Reg. XXVII, 7.). Achis gal paskaitė metus nuo pirmojo pasirodymo Dowido jo dwarę.
6. *Ir iszejimas tawo ir inejimas tawo.* Wisas tawo apsiėjimas taworijosę mań mėgia, yra geras.
8. *Kągi padariau?* Ginasi nuo klauczu, kad jam tylint Philisthinai pikczaus apie jį nemislyk.
9. *Kaip Aniołas Diewo.* Gałėjo apie Aniołus gauti žinią nuo żydu, arba nuo paties Dowido.
10. *Ir naktyj aysikėlę.* Liepia iszeiti priesz dieną, nematant kitai kariai, idant piktai nepamislytu ir nenusimintu.

Padėjimas XXX.

Dowido patrėmimas Amalecitu.

1. Ir atajus Dowidui ir wyramus jo ing Siceleg dienoj treczoj, Amalecitai užpuolę buwo isz pietu szalies ant Siceleg, ir pamuszę Sicelegą, ir sudeginę jį ugnimi. (1. Par. XII, 20.)
2. Ir suimtas newalon moteris buwo isz jo isz wedę, nuog mażiausios iki didei; ir nebuwo ażumuszę nieko, bet su sawimi iszsiwedę, ir ejo kelu sawo.
3. Atajęs tad Dowidas ir wyrai jo miestan, ir atradę jį sudegintą ugnimi, ir moteris sawo ir sunus sawo ir dukteris iszwestas newalon,
4. pakėlė Dowidas ir żmonija, buwusi su juomi, bałsus sawo, ir raudojo, ikikołei pristigo sawyj aszaru.
5. Delto kad ir dwi moteri Dowido newalon buwo iszwesta, Achinoam Iezrahelitka, ir Abigail, motė Nabalo Karmelo.
6. Ir nuludo Dowidas łabai, nes norėjo jo żmonija nuakmeniuot, jog apkartusi buwo duszia kiekwieno wyro ant sunu sawo, ir dukteru; pasistiprino gi Dowidas Wieszpatyj Diewę sawo.
7. Ir tarė Abiatharui kunigui, sunui Achimelecho: pridėk manęsp Ephod. Ir pridėjo Abiathar ephod Dowidop,
8. ir kłáusėsi Dowidas Wieszpatį, tarydamas: Wysiuos gu piktadėjus sziuos, ir sugausiu juos, ar ne? Ir tarė jamui Wieszpats: Wykis: nes be abejojimo sugausi juos, ir atmuszi płėszmą.
9. Nuejo tad Dowidas pats, ir szeszi szimtai wyru, kurie buwo su juomi, ir atajo iki upelui Besor; ir pailsę nekurie sustojo.
10. Wijo gi Dowidas pats, ir keturi szimtai wyru: nes buwo sustoję du szimtu, kurie pailsę negałėjo perbrist upelo Besor.
11. Ir aptiko wyrą Egiptėną łaukę, ir atawedė jį Dowidui, ir dawė jamui duonos, idant walgytu ir gertu wandenį,

12. Bet ir łustą pygu taszłos, ir du kezułu wynawuogiu dżowintu. Ką suwalgius atsigawo dwasia jo ir pasistiprino; nes nebuwo walgęs duonos, nei gėręs wandenies, tris dienas ir tris naktis.
13. Ir teip tarė jamui Dowidas: Kieno esi tu? arba isz kur ir kur eiti? Kuris tarė: Waikas Egiptėnas asz esmi, wergas wyro Amalecito; paliko gi manę ponas mano, jog apsirgau ażuwakar.
14. Delto kad mes iszsprudom pietu szalin Cerethi, ir priesz Iudą, ir ing pietus Kaleb, ir Siceleg sudeginom ugnimi.
15. Ir tarė jamui Dowidas: Galigu manę nuwest pułkan karios szitos? Kuris atsakė: Prisiegk mań per Diewą, jog neażumuszi manęs, ir neiszduosi manęs rankosna pono mano, ir asz nuwesiu tawę pułkan karios szitos. Ir prisiegė jamui Dowidas.
16. Kuriamui nuwedus jį, sztai, anys susėdę ant weido wisos żemės walgydami ir gerdami, ir kaip szwentą dieną szwęsdami ażu wisą płėszmą ir naudas, kurias buwo paėmę isz żemės Philisthiim, ir isz żemės Iudos.
17. Ir kowė juos Dowidas nuog wakaro iki wakarui antros dienos, ir neisztruko isz ju niekas, tiktai keturi szimtai wyru jaunu, użsėdusiu ant kupranugariu, ir pabėgusiu.
18. Isztraukė tad Dowidas wisa, ką buwo paėmę Amalecitai, ir dwi moteri sawo isztraukė.
19. Nei neprażuwo nieko nuog mażo iki didżamui, teip isz sunu kaip isz dukteru, ir isz płėszmu; ir ką tiktai buwo pagriebę, wisa atawedė Dowidas.
20. Ir paėmė wisus pułkus awiu ir galwijus, ir ginė priesz weidą sawo; ir tarė anys: Szitas yra płėszmas Dowido.
21. Atajo gi Dowidas dwiejump szimtump wyru, kurie pailsę buwo sustoję, nei begałėję sekt paskui Dowidą, ir pasilikt jiemus buwo liepęs upełyj Besor; kurie iszejo patiktu Dowido, ir żmonijos, buwusios su juomi. Priejęs gi Dowidas żmonijosp, pasweikino juos ramintinai.
22. Ir atsakydamas kiekwienas wyras błogiausis, ir nedoras isz wyru, kurie buwo eję su Dowidu, tarė: Jog neatajo su mumis, neduosim jiemus nieko isz płėszmo, kurį atamuszėm: bet kakinys kiekwienas moterimi sawo ir sunumis, kuriuos pasiėmę, atsitraukie.
23. Tarė gi Dowidas: Ne sziteip darysit brolai mano, su tuomi, ką atadawė mumus Wieszpats, ir sergėjo mus, ir dawė piktadėjus, kurie buwo iszsprudę priesz mus, rankosna musu:
24. nei kłausys jusu niekas, ant byłos szitos: nes lygi dalis bus żengianczo kautusi, ir liekanczo prie maiszėmis, ir lygiai dalysis.
25. Ir stojosi tai isz dienos anos, ir paskum padėta ir įsakyta, ir kaip zokonas Israeluję iki sziai dienai.
26. Atajo tad Dowidas ing Siceleg, ir siuntė dowanas isz płėszmo wyresniemus Judos artimiemus sawo, tarydamas: Priimkit pałaiminimą isz płėszmo neprietelu Wieszpaties:
27. tiemus, kurie buwo Bethelyj, ir kurie Ramothę pietump ir kurie Ietherę,
28. ir kurie Aroerę, ir kurie Sephamothę, ir kurie Esthamoj,
29. ir kurie Rachalyj, ir kurie miestuosę Ierameel, ir kurie miestuosę Ceni,
30. ir kurie Aramoj, ir kurie paczeryj Asan, ir kurie Atachę,

31. ir kurie Hebronę, ir kitiemus, kurie buwo sziosę wietosę, kuriosę buwo gywenęs Dowidas pats, ir wyrai jo.

Pareiszkinimai.

6. *Nes norėjo jo żmonija nuakmeniuot.* Ażu tokį intnartinimą Amalecitu ir palikimą miesto be jokio apginkło. – *Pasistiprino gi Dowidas.* Guldydamas wiltį ant Diewo, jog atkersz neprietelumus ir pagrążins jiems płėszmą.
9. *Iki upelui Besor.* Pakrasztyj gentijos Simeono.
14. *Pietu szalin Cerethi.* Prowincija Philisthinu. – *Priesz Iudą.* Priesz Iudos żemę, ne gentiją. – *Ing pietus Kaleb.* Wietos prowaikiu Kalebo.
16. *Ir kaip szwentą dieną szwęsdami.* Ant garbės diewaiczams, ażu teip didį płeszmą.
20. *Szitas yra płėszmas Dowido.* Zodżai kareiwiu, dėkawojusiu sawam kariawedżui.
21. *Pasweikino juos ramintinai.* Nekaltindamas ażu pasilikimą isz nuowargio.
23. *Su tuomi, ką atadawė mumus Wieszpats.* Diewo gausybė geidża nuo musu gausybės brolams paiłsusiems.
24. *Nes lygi dalis bus.* Wieni ir kiti lygiai pakłusni kariawedżui, ir likusieji iszsaugojo daiktus gałėjusius prapulti.
25. *Ir stojosi tai... kaip zokonas.* Teip ir Diewo buwo prisakyta Madijanitus muszant. Num. XXXI, 27.
27. *Bethelyj.* Gentijoję Beniamino. – *Romothę.* Gentijoję Gado ażu Iordono. – *Iotherę.* Gentijoję Iudos, miestas Lewitu. –
28. *Aroerę.* Gentijoję Rubeno. – *Sephamothę.* Gentijoję Iudos.
29. *Rachalyj.* Gentijoję Iudos. – *Ierameel, ir... Ceni.* Nedidi apigardai gentijoję Iudos.
30. *Aramoj.* Gentijoję Nephthali. – *Paeżeryj Asan.* To wardo ir miestas buwo, nėra gi żinios kokioję gentijoję. – *Athachę.* Gentijoję Iudos.
31. *Hebronę.* Garsus miestas gentijoję Iudos.

Padėjimas XXXI.

Nełaiminga kowa su Philisthinais, ir smertis Saulo.

1. Philisthiim gi kowėsi priesz Israelų; ir pabėgo wyrai Israelaus nuog weido Philisthiim, ir krito ażumuszti kalnę Gelboe.
2. Ir użtiko Philisthiim ant Saulo, ir ant sunu jo, ir pamuszė Ionathą ir Aminadabą, ir Melchisuą, sunus Saulo, (1. Par. X, 2.)
3. ir wisa kowos swora suswiro ant saulo; ir pawijo jį wyrai szaudytojai, ir sużeistas yra skaudżai szaudytoju.
4. Ir tarė Saul skidanesziui sawo: Iszmaksztink kaławiją tawo, ir ażumuszk manę, idant kartais neataitu neapipiaustyti szitie, ir ażumusztu manę, tyczodamies ant manęs. Ir nenorėjo skidaneszys jo, nes buwo perdidżu yszgąsczu nusigandęs; ir teip pagriebė Saul kaławiją ir griuwo ant jo.

5. Ką iszwydęs skidaneszys jo, jog sakau numirė Saul, griuwo ir pats ant kaławijo sawo, ir numirė su juomi. (1. Par. X, 4.)
6. Numirė tad Saul, ir trys sunus jo, ir skidaneszys jo, ir wisi wyrai jo, dienoj anoj kartù.
7. Regėdami gi wyrai Israelaus, kurie buwo ażu słėnio, ir ażu Iordono, jog pabėgo wyrai Israelitai, ir jog buwo numiręs Saul, ir sunūs jo, paliko miestus sawus, ir pabėgo; ir atajo Philisthiim, ir gyweno ten.
8. Tapus gi ant rytojaus, atajo Philisthiim, apipłėsztu pamusztuju, ir aptiko Saulą ir tris sunus jo gulinczus kalnę Gelboe.
9. Ir nukirto gałwą Saulo ir nupłėszė nuog jo szarwus, ir nusiuntė żemėn Philisthinu aplinkom, idant butu apreikszta bałwonyczoj bałwonu ir żmonijosę.
10. Ir padėjo szarwus jo bałwonyczoj Astaroth, kuną gi jo pakorė ant muro Bethsan.
11. Ką iszgirdę gywentojai Iabes Galaado, kas tiktai buwo padaryta Philisthiim Saului,
12. kėłėsi wisi wyrai stipriausi, ir ejo wisą naktį, ir paėmė numirėlį Saulo, ir numirėlus sunu jo nuog muro Bethsan, ir atajo ing Iabes Galaad, ir sudegino juos ten, (2. Reg II, 4.)
13. ir paėmė kaułus ju, ir pakasė sziłę Iabes, ir posnįkawo septynias dienas.

Pareiszkinimai.

3. *Ir wisa kowos swora suswiro ant Saulo.* Kurio neażumuszus, Philisthinams regėjosi nebusįs tikras ju pergałėjimas.
4. *Nes buwo perdidżu yszgąsczu nusigandęs.* Garbdamas karalų. – *Griuwo ant jo.* Isz tos żaizdos ir mirė. Pasakojimas gi Amalecito (2. Reg. I, 10.), begne mełas.
6. *Ir wisi wyrai jo.* Nuosakiaus tai pasakyta 1. Par. X, 6.
7. *Ażu słėnio.* Iezrahel, kurio pietusę kałnas Gelboe, żiemiuosę kałnas Hermon. – *Ażu Iordono.* Ebr: *pereigoj Iordono.* Gentijoję Issacharo, kurios wyrai cza paminėta.
9. *Bałwonyczoj bałwonu ir żmonijosę.* Ten susirinkusiosę; idant dėkawotu diewaiczams.
10. *Ant muro Bethsan.* Ażu pusmylo nuo Iordono szią pus, gentijoję Manasses.
13. *Posnįkawo septynias dienas.* gailėdami karalaus, patys sawaimi, niekam neliepus, teip posnįkawo ir Dowidas (2. Reg. I.), ir Abner (2. Reg. III) ir mełsdamies ażu duszias pamusztuju.

19, I, 1902.

Antroja knįga Regum (Karalu).

Padėjimas I.

Iszdawimas dekreto smerties ant jaunikaiczo Amalecito, ir Dowido apraudojimas smerties Saulo ir Ionathos.

1. Stojosi gi, numirus Saului, jog Dowidas grįżo nuog piowos Amaleko, ir buwo Sicelegę dwi dieni.
2. Treczoj gi dienoj pasirodė żmogus atainąs isz taworiju Saulo rubu perpłésztu, ir dulkėmis apsibarstęs gałwą; ir atajęs pas Dowidą, sukniubo ant weido sawo, ir pasikłoniojo.
3. Ir tarė jamui Dowidas: isz kur atajai? Kuris tarė jamui: Isz taworiju Israelaus pabėgau.
4. Ir tarė jamui Dowidas: Kas yra żodys, kuris stojosi? pasakyk mań. Kuris tarė: Pabėgo żmonija isz kowos, ir daug isz żmonijos sugriuwę numirė: bet ir Saul ir Ionatha sunus jo prażuwo.
5. Ir tarė Dowidas jaunikaiczui, dawusiam żinią jamui: Isz kur żinai, jog numirė Saul, ir Ionatha sunus jo?
6. Ir tarė jaunikaitys dawėjas żinios jamui: Atsitiko mań atait kałnan Gelboe, ir Saul ażusibedęs ant ragotinės sawo: o wežimai ir raitinįkai artinosi jop,
7. ir atsigrężęs ażupakalin, ir pamatęs manę paszaukė. Kuriamui mań atsakius: Pribunu,
8. tarė mań: kas esi tu? Ir sakau jamui: Amalecitas asz esmi.
9. Ir byłojo mań: Stok ant manęs, ir ażumuszk manę: delto kad gniaużia manę sąspauda, ir dar wisa duszia mano tebėra manyj.
10. Ir stojęs ant jo, ażumusziau jį: nes żinojau, jog gywas buti negałėjo po suirutei, ir paėmiau wainiką, buwusi ant jo gałwos, ir rankadabę nuog peties jo, ir atanesziau tau ponui mano sziczon.
11. Pagriebęs gi Dowidas rubus sawo perpłészė, ir wisi wyrai, kurie buwo su juomi,
12. ir werkė, ir raudojo, ir posnįkawo iki wakarui del Saulo, ir del Ionathos sunaus jo, ir del żmonijos Wieszpaties, ir del namu Israelaus, delto kad krito kaławijù.
13. Ir tarė Dowidas jaunikaiczui, dawusiamui żinią jamui: Isz kur esi tu? Kuris atsakė: Sunus żmogaus atajuno Amalecito asz esmi.
14. Ir tarė jamui Dowidas: Kodel nesibijojai pakelt rankos tawo, idant ażumusztumai pateptinį Wieszpaties? (Ps. CIV, 15.)
15. Ir paszaukęs Dowidas wieną isz tarnu sawo, tarė: Priejęs użpulk ant jo. Kuris ażumuszė jį, ir numirė.
16. Ir tarė jamui Dowidas: Kraujas tawo ant gałwos tawo: nes burna tawo byłojo priesz tawę, tarydama: Asz ażumusziau pateptinį Wieszpaties.
17. Raudojo gi Dowidas raudą szitokią ant Saulo, ir ant Ionathos sunaus jo
18. (ir prisakė, idant mokytu sunus Iudos kilpinio, kaip yra paraszyta knįgoj teisiuju), ir tarė: Ziurek Israelau ażu tuos, kurie numirė ant auksztumu tawo sużeisti.
19. Garbieji, Israelau, ant kałnu tawo yra ażumuszti: kaip krito stiprieji?
20. Nesakykit Gethę, nei sakykit ulyczosę Askalono, idant kartais nesidżaugtu dukterys Philisthiim, idant nesilinksmintu dukterys neapipiaustytėlu.

21. Kałnai Gelboe, nei rasa, nei lietus neataity ant jusu, nei bunai dirwos pirmenu, jog ten pamesta yra skida stipruju, skida Saulo, kaip kad nebutu pateptas alywą.
22. Nuog kraujo pamusztuju, nuog riebulo twirtuju, szaudykłė Ionathos niekados negrįžo atgal, ir kaławijas Saulo nepagrįžo dykas.
23. Saul ir Ionatha myłėtini, ir patogūs gywatoj sawo, smertyj, teipogi nepersiskyrė: ażu arłus greitesni, ażu lewus stipresni.
24. Dukterys Israelaus raudokit Saulo, kuris rėdydawo jus karmazinu mėgumuosę, kuris priduodawo papuoszu aukso parėdniomus jusu.
25. Kaipgi pargriuwo stiprieji kowoj? Ionatha auksztumosę tawo yra ażumusztas?
26. Gaili mań tawęs, broli mano Ionatha, grażus łabai ir meiłesnys ażu meiłę moteru. Kaip myli motyna wienatinį sunų sawo, teip asz tawę myłėdawau.
27. Kaip pargriuwo twirtieji, ir prażuwo ginkłai karioniu?

Pareiszkinimai.

Antroja knįga Regum (karalu), żydiszkai, Malachim. Zydai ją negerai wadina antrąją knįgą Samuelo; nes apraszyta weikałai Dowido karalaus, daryti ne weikiai po smerczai Samuelo. Abidwi knįgi nuog Samuelo iki smerti Dowido, apsako atsitikimus tiktai 80. metu. Nes waldė Samuel su Saulu 40. metis metu, ir Dowidas teipogi 40. metu.

2. *Rubù perplėsz ir...* Reikszdamas sawo giedėjimą. – *Ir atajęs pas Dowidą.* Kuriam tikėjosi busint mieła szioji żinia. – *Sukniubo ant weido sawo.* Pripażindamas Dowidui karaliszką garbą.
4. *Saul ir Ionatha sunus jo prażuwo.* Kitu sunu Saulo nemini, kaipo ne teip garsiu, ir nekluwanczu Dowidui, karalystei.
6. *Kałnan Gelboe.* Wieton smerties Saulo. – *Ażusibedęs ant ragotinės sawo.* 1. Reg. XXXI, 4. pasakyta, jog użsibedęs ant kaławijo; bet Rasztę szwentamę kaławiju wadinasi wisokis ginkłas.
8. *Kas esi tu?* Nenorėjo Saul gywas papulti Philisthinams. Tuli iszguldytojai sako jog Amalecitas pameławęs, sakydamas, jog jis użmuszęs Saulą.
9. *Dar wisa duszia mano tebėra manyj.* Wisa gywata ir nuotuoka. Duszia neskirstoma, iszeina kartù wisa isz kuno.
10. *Gywas buti negałėjo po suirutei.* Persiskrodęs ragotinę. Teisinasi Amalecitas.
13. *Zmogaus atajuno.* Prozelito.
16. *Kraujas tawo.* Nusidėjimas kraujo pralieto. – *Ant gałwos tawo.* Kris. – *Burna tawo byłojo priesz tawę.* Sakeisi padaręs, ażu ką reiks mirti. –
18. *Idant mokytu sunus Iudos kilpino.* Idant ławintusi karionėn, įpaczai, szaudyti. *Knįgoj teisiuju.* Ziur. Ios. X, 13. – *Ażu tuos kurie numirė.* Saul ir Ionatha. – *Ant auksztumu tawo.* Wirszukalniuosę kałnu Gelboe. –
19. *Kaip krito stiprieji?* Tokia syła teip weikiai sunaikinta!

Padėjimas II.

Patepimas Dowido karalumi Iudos, ir Isbosetho, karalumi Israelaus, ir maisztai isz to.

1. Taigi potam kláusėsi Dowidas Wieszpatį, tarydamas: Ar żengsiu wienan isz miestu Iudos? Ir tarė Wieszpats jamui: Zengk. Ir tarė Dowidas: Kur żengsiu? Ir atsakė jamui: Ing Hebron.
2. Zengė tad Dowidas ir dwi moteri jo, Achinoam Iezrahelitka, ir Abigail motė Nabalo Karmelo;
3. bet ir wyrus, kurie buwo su juomi, wedė Dowidas kiekwieną su namais jo, ir gyweno miesteluosę Hebron.
4. Ir atajo wyrai Iudos, ir patepė ten Dowidą, idant karalautu ant namu Iudos. Ir duota yra żinia Dowidui, jog wyrai Iabes Galaad pałaidojo saulą. (1. Mach. II, 57.)
5. Siuntė tad Dowidas pasiuntinius wyramus Iabes Galaad, ir tarė jiemus: Pałaiminti jus Wieszpati, kurie padarėt miłaszirdystę szitą ant pono jusu Saulo, ir pałaidojot jį.
6. Ir nunai ataduos jumus tieg Wieszpats miłaszirdystę ir tiesą: bet ir asz ataduosiu mylistą, delto kad padarėt żodį szitą.
7. Susistiprinie rankos jusu, ir bukit sunumis twirtybės: nes nors numirė ponas jusu Saul, wienok manę patepė namai Iudos karalumi ant sawęs.
8. Abner gi, sunus Nero, kariawedys karios Saulo, paėmė Isbosethą, sunų Saulo, ir apiwedżojo jį po taworijas,
9. ir karalumi jį pastatė ant Galaado ir ant Gessuri, ir ant Iezrahel ir ant Ephraimo, ir ant Beniamino ir ant wiso Israelaus.
10. Keturiu deszimtu metu buwo Isboseth sunus Saulo, pradėdamas karalaut ant Israelaus, ir dwejus metus karalawo; wieni gi tiktai namai Iudos sekiojo paskui Dowidą.
11. Ir buwo skaiczus dienu, kurias gyweno Dowidas, karalaudamas Hebronę ant namu Iudos, septyneli metai ir szeszi mėnesys.
12. Ir iszejo Abner sunus Nero, ir tarnai Isbosetho sunaus Saulo isz taworiju ing Gabaon.
13. Nun ir Ioab sunus Sarwijos, ir tarnai Dowido iszejo ir pasitiko juos ties prudu Gabaon. Ir sueję draugėn susėdo wieni priesz kitus; szitie isz wienos szalies prudo, ir anie isz kitos.
14. Ir tarė Abner Ioabui: Tesikelie waikai, ir pasiławinie po akim musu. Ir atsakė Ioab: Tesikelie.
15. Sukiło tad, ir perejo skaiczumi dwylika isz Beniamino, isz szalies Isbosetho sunaus Saulo, ir dwylika isz tarnu Dowido.
16. Ir nutwėrę kiekwienas sawo draugę ażu gałwos, inbedė kaławiją szonan prieszo, ir sugriuwo kartù: ir pramintas buwo wardas anos wietos: Dirwa twirtuju Gabaonę.
17. Ir kiło karionė gan gaili dienoj anoj; ir waikomas buwo Abner, ir wyrai Israelaus nuog tarnu Dowido.
18. Buwo gi tenai trys sunus Sarwijos, Ioab, ir Abisai ir Asael; nun gi Asael buwo bėgėjas greiczausis, kaip wienas isz stirnu esanczu miszkuosę.
19. Wijo gi Asael Abnerą, ir nesilenkė deszinėn nei kairėn palaudamas wyti Abnero.

20. Ir teip atsiżwelgė Abner ażupakalin sawo, ir tarė: Tugu esi Asael? Kuris atsakė: Asz esmi.
21. Ir tarė jamui Abner: Eik deszinėn, arba kairėn, ir pagauk wieną isz jaunikaiczu, ir pasiimk sau płėszmus jo. Nenorėjo gi Asael palaut jo wyt.
22. Ir wėl byłojo Abner Asaelui: Atstok, nesek paskui manę, idant nebucza prispirtas perdurt tawęs żemėn, ir negałėsiu pakelt weido mano ant Ioabo brolo tawo.
23. Kuris kłausyt suniekino, ir nenorėjo wengties; sudawė tad jį Abner atawirsczą ragotinę terpukiszkin, ir perdurė, ir numirė toj paczoj wietoj; ir wisi kurie eidawo pro szalį anos wietos, kurioj buwo pargriuwęs Asael, ir numiręs, sustodawo.
24. Wejant gi Ioabui ir Abisai bėgantį Abnerą, saułė nusėdo; ir atajo iki Kałwai łatako, esanczo kitoj szalyj słėnio kelo pustynės ing Gabaon.
25. Ir susirinko sunūs Beniamino Abnerop, ir susigłaudę wienon kruwon, atsistojo wirszukalnyj wieno kałnelo.
26. Ir suszuko Abner Ioabui, ir tarė: Argi iki isznaikymui tawo kaławijas gailinsis? baugi nežinai, jog baisus esti nusiminimas? iki kołei nesakai żmonijai, idant palautu wyt brolus sawo?
27. Ir tarė Ioab: Gywas yra Wieszpats, jei butumai byłojęs, ryto butu lowusi żmonija wyt brolį sawo.
28. Sutriubawo tad Ioab triubą, ir sustojo wisa karia, nei bewijo tolaus Israelaus, nei pradėjo kauties.
29. Abner gi ir wyrai jo nuejo łaukais per wisą aną naktį, ir perejo Iordoną, ir perżiurėję wisą Bethoron, atajo taworijosna.
30. Tolaus Ioab pagrįżęs, pametęs Abnerą, surinko wisą żmoniją; ir buwo stigu isz tarnu Dowido dewyniolikos wyru, be Asaelo.
31. Tarnai gi Dowido pamuszė isz Beniamino, ir isz wyru, buwusiu su Abneru, tris szimtus szeszias deszimtis, kurie ir numirė.
32. Ir paėmė Asaelį, ir pałaidojo jį kapę tėwo jo Bethlehemę; ir ejo wisą naktį Ioab ir wyrai, buwę su juomi, ir bebrėksztant nuejo ing Hebron.

Pareiszkinimai.

1. *Tarė Wieszpats jamui.* Per Abiatharą aukszczausį kunigą, arba kokį pranaszą. *Ing Hebron.* Sostinin miestan gentijos Iudos, kuriamę gywendawo patrijarkas. Ierusalemo gi apginkłė tebebuwo rankosę Iebuseju.
3. *Miesteluosę Hebron.* Prikłausanczuosę miesto Hebron.
4. *Patepė ten Dowidą.* Per aukszczausį kunigą, arba kurį pranaszą. – *Jog wyrai Jabes Galaad pałaidojo Saulą.* 1. Reg. XXXI, 12.
5. *Pałaiminti jus Wieszpati.* Tegul jums Diewas duos wisokias gerybes.
6. *Miłaszirdystę ir tiesą.* Miłaszirdystę tikrą, sulig żadėjimais.
7. *Sunumis twirtybės.* Stiprais ir drąsiais.
9. *Ant Galaado.* Ant gentiju ażu jordonieczu. – *Ant Gessuri.* Dalis karalystės Gossuri prigułėjo Israelitams. – *Ant Iezrahel.* Słėnio buwusio gentijoję Issacharo.

10. *Dwejus metus karalawo.* Tykiai, dar nekiłus karionėms terp dweju namu. Isz wiso gi karalawo 7. metus ir 6. mėnesis.
12. *Ir tarnai Isbosetho.* Kareiwiai, sargai jo asabos. – *Isz taworiju.* Ebr: Manachim. 70. sako buwęs miestas tokio wardo. – *Ing Gabaon.* Miestas gentijoję Beniamino.
13. *Ioab sunus Sarwijos.* Kariawedys Dowido, ir jo seserėnas, isz seseries Sarwijos. – *Tarnai Dowido.* Kareiwiai. – *Ties prudù Gabaon.* Nedidelu ežerėlu, žuwingu.
14. *Tesikelia waikai, ir pasiławinie po akim musu.* Kaudamies kaławijais. Nusidėjo Abner iszwadindamas, ir Ioab pritardamas, ir kareiwiai smertin kaudamies.
17. *Ir kiło karionė.* Terp Abnero ir Ioabo, kariawedžu abieju karalu.
26. *Baisus esti nusiminimas.* Narsiaus kaujasi nusiminę, norėdami nedowanai pakłupti.
27. *Jei butumai byłojęs.* Prisipažinęs esąs priweiktas.
29. *Bethoren.* Du yra miestu tokio wardo sziąpus Iordono; wienas gentijoję Ephraimo, kitos Beniamino, arba gal Manasses (Ios. XVI, 3.). – *Atajo taworijosna.* Ažu Jordono, kur buwo ir Isboseth.

Padėjimas III.

Perejimas Abnero szalin Dowido, ir nełaiminga jo smertis.

1. Stojosi tad iłga karionė terp namu Saulo, ir terp namu Dowido; Dowidui eitant didyn, ir wis stipresniu tampant ažu sawę patį; namamus gi Saulo kasdiena eitant mažyn. (1. Par. III, 1.)
2. Ir gimė sunūs Dowidui Hebronę; ir buwo jo pirmagimys, Ammon isz Achinoam Iezrahelitkos.
3. Ir po jamui Cheleab isz Abigail moteries Nabalo Karmelo; potam treczas Absalom, sunus Maachos dukteries Tholmai karalaus Gessur.
4. Ketwirtas gi Adonias, sunus Haggith; ir penktas Saphathia, sunus Abital.
5. Szesztas teipogi Iethraam isz Eglos moteries Dowido. Szitie gimė Dowidui Hebronę.
6. Esant tad karionei terp namu Saulo ir namu Dowido, Abner sunus Nero waldė namus Saulo.
7. Buwo gi buwusi Saului priegułas wardu Respha duktė Aia. Ir tarė Isboseth Abnerui:
8. Kam inejai pas priegułą tėwo mano? Kuris papykęs łabai del żodżu Isbosetho, tarė: Argi szunies gałwą esmi asz priesz Iudą szendiena, kuris padariau miłaszirdystę ant namu Saulo tėwo tawo, ir ant brolu ir artymu jo, ir neiszdawiau tawęs rankosna Dowido, ir tu jieszkojai manyj klauties, idant udytumai ažu moteriszkę szendiena?
9. Tai dărai Diewas Abnerui, ir tai pridėstie, ir, jei, kaip prisiegė Wieszpats Dowidui, ne teip darysiu su juomi,
10. idant butu perkełta karalystė isz namu Saulo, ir butu paaukszintas sostas Dowido, ant Israelaus, ir ant Iudos, nuog Dan iki Bersabee.
11. Ir negałėjo atsakyt jamui nieko, nes bijojosi jo.
12. Siuntė tad Abner pasiuntinius Dowidui, ažu jį sakanczus: Kieno yra żemė? ir idant

bylotu: Padaryk su manimi prietelystę, ir bus ranka mano su tawimi, ir atwesiu tau wisą Israelų.

13. Kuris tarė: Ką geriausiai, asz su tawimi padarysiu prietėlystę: bet wieno daikto geidini nuog tawęs, tarydamas: Neregėsi weido mano, pirma neg atwesi Michol dukterį Saulo: ir teip ataisi, ir regėsi manę.
14. Siuntė tad Dowidas pasiuntinius Isbosethui sunui Saulo, tarydamas: Ataduok moterį mano Michol, kurią nusipirszau ażu szimtą atapiowu Philisthiim. (1. Reg. XVIII, 27.)
15. Siuntė tad Isboseth, ir paėmė ją nuog wyro jos Phaltielo, sunaus Lais.
16. Ir sekė paskui ją wyras jos, raudodamas iki Bahurim, ir tarė jamui Abner: Eik, ir pagrįžk. Kuris pagrįžo.
17. Byłą teipogi intneszė Abner wyresniemus Israelaus, tarydamas: Teip wakar kaip ażuwakar jieszkojot Dowido, idant karalautu ant jusu.
18. Nunai tad padarykit, nes Wieszpats byłojo Dowidui, tarydamas: Rankoj tarno mano Dowido iszwaduosiu żmoniją mano Israelų isz rankos Philisthiim, ir wisu neprietelu jo.
19. Byłojo gi Abner ir Beniaminui. Ir nuejo byłotu Dowidui Hebronan wiso, kas buwo pamėgę Israelui, ir wisamui Beniaminui.
20. Ir atajo pas Dowidą Hebronan su dwiem deszimtim wyru; ir padarė Dowidas Abnerui ir wyramus jo, kurie buwo atają su juomi, puotą.
21. Ir tarė Abner Dowidui: Kelsiuos, surinktu, tau ponui mano, karalui, wiso Israelaus, ir padarysiu su tawimi sandarą, ir waldysi wisus kaip trokszta duszia tawo. Iszlydėjus tad Dowidui Abnerą, ir iszejus jamui pakajuję,
22. tuoj tarnai Dowido, ir Ioab atajo pamuszę piktadėjus, su płėszmu didżausiu: Abner gi nebuwo su Dowidu Hebronę, nes jau buwo palydėjęs jį, ir iszejęs buwo pakajuję.
23. Ir Ioab, ir wisa karia, buwusi su juomi, potam atajo; ir teip buwo duota żinia Ioabui nuog sakanczu: Atajo Abner sunus Nero pas karalų, ir iszłaidė jį, ir iszejo pakajuję. (3. Reg. II, 5.)
24. Ir inejo Ioab pas karalų, ir tarė: Ką padarei? sztai atajo Abner pas tawę: kam iszłaidei jį, ir iszejo ir atsitolino?
25. nežinai jog Abner sunus Nero atajo pas tawę, apgautu tawęs, ir pażintu iszejimo tawo, ir inejimo tawo, ir dasižinotu wiso, ką darai?
26. Ir teip iszejęs Ioab nuog Dowido, siuntė pasiuntinius paskui Abnerą, ir pagrąžino jį nuog szulnio Sira, nežinant Dowidui.
27. Ir pagrįżus Abnerui Hebronan, skirium jį nuwedė Ioab widurin wartu, kałbėtu jamui priwiltinai; ir ażugawo jį ten girksznin, ir numirė ant atkerszimo kraujo Asaelo brolo jo.
28. Ką iszgirdęs Dowidas jog jau tai atsitiko, tarė: Czystas asz esmi, ir karalystė mano pas Wieszpatį iki ant amżiu nuog kraujo Abnero sunaus Nero,
29. ir ateity ant gałwos Ioabo, ir ant wisu namu tėwo jo: nei pristingie namai Ioabo kenczanczo tekėjimą sėkłės, ir raupuoczaus, ir turinczo werpstą, ir krintanczo kaławijù, ir neturinczo duonos.

30. taigi Ioab ir Abisai brolys jo ażumuszė Abnerą, delto kad buwo ażumuszęs Asaelą brolį ju Gabaonę karionėj.
31. Tarė gi Dowidas Ioabui, ir wisai żmonijai, buwusiai su juomi: Perpłėszkit rubus jusu, ir apsiwilkit maiszais, ir raudokit priesz pakasynas Abnero. Potam karalus Dowidas[1] sekė paskui morus.
32. Ir pałaidojus Abnerą Hebronę, pakėlė karalus Dowidas bałsą sawo, ir raudojo ant kapo Abnero; raudojo gi ir wisa żmonija.
33. Ir raudodamas karalus ir werkdamas Abnero, tarė: Neikiek ne kaip mirszta netikėlai, numirė Abner.
34. Rankos tawo nebuwo surisztos, ir kojos tawo nebuwo panczais apsunkintos: bet kaip krinta po akim sunu nedorybės, teip pargriuwai. Ir persakydama wisa żmonija raudojo ant jo.
35. Ir atajus wisai daugybei walgytu su Dowidu, dar prie dienos szwiesai prisiegė Dowidas, tarydamas: Tai padārai mań Diewas, ir tai pridestie, jei priesz saułės sėdimą paragausiu duonos arba kito konors.
36. Ir wisa żmonija girdėjo, ir pamėgo jiemus wisa ką padarė karalus akysę wisos żmonijos;
37. ir pażino wisa wisotimė, ir wisas Israel dienoj anoj, jog nebuwo padaryta nuog karalaus, idant butu ażumusztas Abner sunus Nero.
38. Tarė teipogi karalus tarnamus sawo: Bau nežinot, jog kunigaiksztys ir didżausis krito szendiena Israeluję?
39. Asz gi dar iszłepintas, ir pateptas karalumi, bet wyrai szitie sunūs Sarwijos kieti yra mań: ataduostie Wieszpats daranczamui pikta sulig piktybę jo.

Pareiszkinimai.

3. *Dukteries Tholmai karalaus Gessur.* Maacha gal buwo prozelitka. Zenijosi su ją Dowidas del sandaro su Tholmai priesz Isbosethą.
4. *Adonias sunus Haggith.* Ażumusztas Salomono, (3. Reg. II, 24.) ażu norą buti karalumi.
8. *Kam inejai pas priegulą tėwo mano?* Tikrai Abner nusidėjo, ażugėdindamas namus karalaus. – *Argi szunies galwą esmi asz?* Ar teip esmi menkas ir niekingas? – *Priesz Iudą.* Karionėję. – *Ir tu jieszkojai manyj klauties.* Nenutyłėjai.
9. *Tai dārai Diewas Abnerui, ir tai pridėstie.* Keiksmas su prisiegą, jei teip nepadarytu. – *Prisiegė Wieszpats Dowidui.* Priżadėjo.
10. *Idant butu perkełta karalystė.* Nusidėjo Abner ir Isboseth, żinodami, jog karalystė Diewo skirta Dowidui, ir to nežiurėdami. – *Nuog Dan iki Bersabee.* Nuo wieno gało karalystės iki kitam gałui.
11. *Negałėjo atsakyt jamui nieko.* Bijodamas didesnio pykczo ir neapikantos.
12. *Kieno yra żemė?* Bau ne tawo? – *Padaryk su manimi prietelystę.* Iszauksztink manę.

[1] Dowidas – *D* tais.

16. *Iki Bahurim.* Miestelys gentijoję Beniamino.
22. *Pamuszę piktadėjus.* Begne Philisthinus płėszikus.
27. *Ant atkerszimo kraujo Asaelo.* Teip sakė Joab, bet neapkentė Abnero, bijodamas jo paauksztinimo ir pawydėdamas.
29. *Ant wisu namu tėwo jo.* Keiksmas ir ant Abisai. – *Ir turinczo werpstą.* Neturėlo, werpatimi mintanczo.
30. *Ażumuszė.* Ioab ranką, Abisai pritarimù.
31. *Tarė gi Dowidas Ioabui.* Norėdamas jo sugriaudinti ażu nusidėjimą, ir pagarbti pakasynas Abnero.
39. *Sunūs Sarwijos.* Ioab ir Abisai. – *Kieti yra mań.* Neatłaista kaltis, tiktai atadėta kankis.

Padėjimas IV.

Ażumuszimas Isbosetho, smertis ażumuszėju.

1. Iszgirdo gi Isboseth sunus Saulo, jog pakłupo Abner Hebronę ir nuleipo rankos jo, ir wisas Israel nusigando.
2. Du gi wyru kunigaikszcŭ piktadėjū buwo sunui Saulo, wardas wienamui Baana, ir wardas kitamui Rechab: sunūs Remmono Berothito isz sunu Beniamino, delto kad ir Beroth paskaityta yra Beniaminę;
3. ir pabėgo Berothitai ing Gethaim, ir buwo tenai atajunais iki metui anamui.
4. Buwo gi Ionathai, sunui Saulo, sunus silpnu koju; nes buwo penkelu metu, atajus žiniai apie Saulą, ir Ionathą isz Iezrahel; ir teip paėmusi jį aukłė jo pabėgo, ir besiskubiant bėgt, sugriuwo, ir tapo raiszù; ir turėjo wardą Miphiboseth.
5. Ataję tad sunūs Remmon Berothito, Rechab ir Baana, inejo karsztumoj dienos namuosna Isbosetho, miegojusio ant patało sawo widudienyj. Ir wartinįkė namu sijodama kwieczus ażumigo.
6. Inejo gi namuosna pasłapczomis, paėmę kwieczu warpas, ir darė jį girksznin Rechab ir Baana, brolys jo, ir pabėgo.
7. Inejus gi jiemus namuosna, ãnas miegojo ant łowos sawo seklyczoj, ir ażugawę ażumuszė jį; ir paėmę galwą jo, nuejo kelu pustynės wisą naktį,
8. ir ataneszė galwą Isbosetho Dowidui Hebronan, ir tarė karalui: Sztai galwa Isbosetho sunaus Saulo neprietelaus tawo, jieszkojusio duszios tawo: ir dawė Wieszpats ponui mano karalui atkerszimą szendiena Saului ir sėkłei jo.
9. Atsakydamas gi Dowidas Rechabui ir Baanai brolui jo, sunumus Remmon Berothito, tarė jiemus: Gywas yra Wieszpats, kuris isztraukė duszią mano isz wisokio suspaudimo,
10. jog tą, kuris buwo pasakęs mań, ir taręs: Numirė Saul, kuriamui regėjosi jog mań łaimę apsakąs, suėmiau, ir ażumusziau jį Sicelegę, kuriamui reikė duot mokestį ażu žinią. (2. Reg. I, 14.)
11. Kiekią łabiaus nunai, žmonėmus bediewiamus ażumuszus wyrą nekałtą namuosę jo ant łowos jo, neturėcza jieszkot kraujo jo isz rankos jusu ir isznaikyt jus isz žemės?

12. Ir teip prisakė Dowidas tarnamus sawo, ir ażumuszė juos; ir nukirtę rankas ir kojas ju, pakorė jas ant prudo Hebronę; galwą gi Isbosetho paėmė, ir pakasė kapę Abnero Hebronę.

Pareiszkinimai.

1. *Jog pakłupo Abner Hebronę.* Gailėta Isbosetho perejimo Abnero Dowidop; wisgi tikėjosi jį apmaldysįs. Tuo tarpu gawo žinią apie jo smertį. Abner wisa ką darydawo Isbosetui, pamokydawo ir apgindawo. Jo netekus: *Nuleipo rankos jo.* T. y. nusiminė. – *Ir wisas Israel nusigando.* Nežinodami kaip bus.
2. *Kunigaikszcŭ piktadėju.* Wyresnieji karalaus sergėtoju. Karalaus sergėtojus, kareiwius Rymionys wadindawo *latrones, lateronos.* – *Delto kad ir Beroth paskaityta yra Beniaminą.* Ziur Ios. XVIII, 25; IX, 17. –
3. *Pabėgo Berothitai ing Gethaim.* Numirus Saului, pakłupus Israelitams.
6. *Paėmę kwieczu warpas.* Prasimetę grudu pirkti.
7. *Wisą naktį.* Ir wakarykszczą dieną. Isz Manaim miesto ażu Iordono, kur buwo ażumusztas Isboseth Hebronan kelo buwo 30. adynu.
8. *Sunaus Saulo, neprietelaus tawo.* Sukta kałba.
12. *Ant prudo Hebronę.* Prie wersmei, widuryję miesto.

Padėjimas V.

Patepimas Dowido karalumi wiso Israelaus, paėmimas pilies Sion, du pergałėjimu Philisthinu.

1. Ir atajo wisos gentijos Israelaus Dowidop Hebronan, tarydamos: Sztai, mes kaułas tawo ir mėsa tawo esme. (1. Par. XI, 1.)
2. Bet wakar ir ażuwakar, esant Saului karalumi ant musu, tu budawai iszwesdamas ir parwesdamas Israelų: tarė gi Wieszpats tau: Tu ganysi żmoniją mano Israel, ir tu busi wadas ant Israelaus.
3. Atajo teipogi ir wyresnieji Israelaus pas karalų ing Hebron, ir sudarė su jais karalus Dowidas sandarą Hebronę po akim Wieszpaties, ir patepė Dowidą karalumi ant Israelaus.
4. Sunus triju deszimtu metu buwo Dowidas, pradėdamas karalauti, ir keturias deszimtis metu karalawo. (3. Reg. II, 11.)
5. Hebronę karalawo ant Iudos septynelus metus ir szeszis mėnesis, Ierusalemę gi karalawo tris deszimtis trejus metus ant wiso Israelaus ir Iudos.
6. Ir nuejo karalus, ir wisi wyrai kurie buwo su juomi, ing Ierusalem pas Iebuseją gywentoją żemės; ir pasakyta Dowidui nuog ju: Neineisi szen, jei neatimsi akłu ir raiszu sakanczu: Neineis Dowidas szen.
7. Paėmė gi Dowidas pilį Sion, szis yra miestas Dowido.
8. Nes buwo pażadėjęs Dowidas dienoj anoj mokestį tamui, kas pamusztu Iebuseją, ir

paczupinėtu łatakus triobu, ir atimtu akłus ir raiszus neapkenczanczus duszios Dowido. Todrin sakoma prieżodyj: Akłas ir raiszas neineis bażnyczon.

9. Gyweno gi Dowidas pilyj, ir praminė ją miestù Dowido; ir murus statė aplinkom nuog Mello ir widuję. (1. Par. XI, 7.)
10. Ir ineidawo surietėdamas ir augdamas, ir Wieszpats Diewas kariu budawo su juomi.
11. Siuntė teipogi Hiram karalus Tyro pasiuntinius Dowidui, ir medżus cėdrinius, ir dailydes medżu, ir akmenįkus akmenu[1] sienomus; ir pastatė namus Dowidui. (1. Par. XIV, 1.)
12. Ir pażino Dowidas, jog padrutino jį Wieszpats karalumi ant Israelaus, ir jog iszauksztino jo karalystę ant żmonijos sawo Israel.
13. Paėmė tad Dowidas dar priegułus ir moteris isz Ierusalemo, budamas atajęs isz Hebron, ir gimė Dowidui ir kiti sunūs ir dukterys;
14. ir szitie wardai gimusiuju Ierusalemę: Samua, ir Sobab ir Nathan ir Salomon,
15. ir Iebahar ir Elisua ir Nepheg,
16. ir Iaphia ir Elisama ir Elioda ir Elipheleth.
17. Iszgirdo tad Philisthiim, jog buwo patepę Dowidą karalumi ant Israelaus, ir atażengė wisi, jieszkotu Dowido; ką iszgirdęs Dowidas nużengė apgintuwėn. (1. Par. XIV, 9.)
18. Philisthiim gi ataję pasipylė po słėnį Raphaim;
19. ir kłáusėsi Dowidas Wieszpatį, tarydamas: Zengsiu gu priesz Philisthiim? ir duosigu juos rankon mano? Ir tarė Wieszpats Dowidui: Zengk, nes iszduodamas duosiu Philisthiim rankon tawo.
20. Atajo tad Dowidas ing Baal Pharasim, ir pamuszė juos ten, ir tarė: Perskyrė Wieszpats neprietelus mano po akim mano, kaip skiriasi wandenys. Todel pramintas yra wardas wietos anos Baal Pharasim. (Isai XXVIII, 21.)
21. Ir paliko ten drożinius sawo, kuriuos paėmė Dowidas, ir wyrai jo. (1. Par. XIV, 12.)
22. Ir pridėjo dar Philisthiim, idant atżengtu, ir pasipylė słenyj Raphaim.
23. Kłáusėsi gi Dowidas Wieszpatį: Zengsiugu priesz Philisthinus, ir iszduosigu juos rankosna mano? Kuris atsakė: Nežengk priesz juos, bet skritenk ażupakalyj ju, ir ataisi pas juos isz kito szono grusziu.
24. Ir iszgirdęs szłamėjimą eitanczo wirszumi grusziu, imk tuo metu kauties, nes tuo metu iszeis Wieszpats priesz weidą tawo, pamusztu taworiju Philisthiim.
25. Ir teip padarė Dowidas, kaip buwo prisakęs jamui Wieszpats, ir pamuszė Philisthiim isz Gabaa, iki ataisi ing Gezer.

Pareiszkinimai.

1. *Kaułas tawo ir mėsa tawo.* Niekas nekluwa aprinkti tawę karalumi: esi musu brolys isz namu Jokubo, pagal Deut. XVII, 14, 15.
2. *Budawai iszwesdamas ir parwesdamas.* Prie Saului łaimingai kariaudawai. – *Tu ganysi.* Ir Diewas tawę aprinko.

[1] akmenu – įtrp.

6. *Iebusejągywentoją žemės.* Turėjusį pilį. – *Neineisi szen, jei neatimsi akłu ir raiszu.* Iebusejai, atsidėję ant sawo apginkło, apijuokė Dowidą, statydami ant muru akłus ir raiszus, jog ir ju pakaks Dowidui suturėt.
8. *Atimtu akłus ir raiszus.* Perlipęs murus ir iszbłaszkęs apgynėjus. – *Neineis bažnyczon.* Ebr. *namuosna.* t. y. Dowido. Bažnyczon gi ineidawo akli ir raiszi, ir ten juos pagydydawo Wieszpats Kristus. (Matt. XXI, 14.)
9. *Murus statė aplinkom.* Muras aplink Sijoną turėjęs 35. warstus, warstę buwę po 120. žingsniu. – *Nuog Mello.* Mello, giłus, status szlaitas terp miesto ir Sijono, kurį Dowidas nuo Mello apmurijo aplinkon. (3. Reg. IX, 24.)
10. *Ineidawo surietėdamas ir augdamas.* Ejo stipryn ir didyn.
11. *Dailydes medžu ir akmenįkus.* Priemoniausius amatinįkus.
12. *Pažino Dowidas.* Ragėdamas, jog wisa kas jam sekasi.
18. *Po słėnį Raphaim.* Terp gentijos Beniamino ir žemės Philisthinu. *Raphaim.* Milžinu, kitados ten gywenusiu.
19. *Kłausėsi Dowidas Wieszpatį.* Per Abiatharą aukszczausį kunigą. – *Iszduodamas duosiu.* Wisiszkai.
21. *Kuriuos paėmė Dowidas.* Ir liepė sudeginti. (1. Par. XIV, 12.)
25. *Isz Gabaa.* Kur kowa prasidėjo *iki Gezer.* Gentijoję Ephraimo.

Padėjimas VI.

Perkėlimas Skrynios isz namu Abinadabo namuosna Obedo, ir isz ten Ierusaleman.

1. Surinko gi wėl Dowidas wisus rinktinius isz Israelaus tris deszimtis tukstantu. (1. Par. XIII, 5.)
2. Ir kėłėsi Dowidas, ir nuejo, ir wisa žmonija, buwusi su juomi isz wyru Iudos, atwestu skrynios Diewo, ant kurios szauktas yra wardas Wieszpaties kariu, sėdinczo Cherubimuosę ant jos.
3. Ir uždėjo skrynią Diewo ant wežimo naujo, ir paėmė ją isz namu Abinadabo, buwusio Gabaoj; Oza gi, ir Ahio sunūs Abinadabo, wedė wežimą naują.
4. Ir paėmus ją isz namu Abinadabo, buwusio Gabaoj, sergėdamas skrynią Diewo Ahio ejo pirma skrynios. (1. Reg. VII, 1.)
5. Dowidas gi, ir wisas Israel žaidė po akim Wieszpaties wisais medžais priemoningai padarytais, ir arpomis ir citaromis ir bubinais ir kanklais ir cimbołais.
6. Atajus gi kłaiman Nachono, isztiesė Oza ranką skryniosp Diewo, ir priturėjo ją, nes spardėsi jauczai, ir pakreipė ją.
7. Ir papyko apmaudingai Wieszpats ant Ozos, ir trenkė jį del paikumo; kuris numirė tenai ties skrynią Diewo.
8. Nuludo gi Dowidas, del to kad ažumuszė Wieszpats Ozą, ir praminta yra wardas wietos anos: Ažumuszimas Ozos, iki dienai sziai. (1. Par. XIII, 11.)
9. Ir pabijojo Dowidas Wieszpaties dienoj anoj, tarydamas: Kaip gi ineis pas manę skrynia Wieszpaties?

10. Ir nenorėjo west pas sawę skrynios Wieszpaties miestan Dowido; bet nuwedė ją namuosna Obededomo Gethejo.
11. Ir gyweno skrynia Wieszpaties namuosę Obededomo Gethejo tris mėnesis, ir pałaimino Wieszpats Obededomą ir wisus namus jo.
12. Ir pasakyta karalui[1] Dowidui, jog pałaimino Wieszpats Obededomą ir wisus daiktus jo del skrynios Diewo. Nuejo tad Dowidas, ir atawedė skrynią Diewo isz namu Obededomo miestan Dowido su dżaugsmu: ir buwo su Dowidu septyni chorai, ir apiera werszio. (1. Par. XV, 25.)
13. Ir paejėjus neszantiemus skrynią Wieszpaties, szeszius żingsnius, apierawodawo jaucząir awiną,
14. ir Dowidas szokinėdawo isz wisu syłu priesz Wieszpatį; nuneji Dowidas buwo apsiwilkęs ephod lininiù.
15. Ir Dowidas, ir wisi namai Israelaus wedė skrynią ludymo Wieszpaties dżaugdamies ir triubuodami triubą.
16. Ir inejus skryniai Wieszpaties miestan Dowido, Michol duktė Saulo, żiurėdama pro łangą, iszwydo karalų Dowidą szokinėjantį ir szokantį po akim Wieszpaties, ir paniekino jį szirdyj sawo.
17. Ir intwedė skrynią Wieszpaties, ir padėjo ją sawoj wietoj widuryj szėtros, kurią buwo jai isztiesęs Dowidas; ir apierawojo Dowidas wisodeginius, ir ramintines apieras po akim Wieszpaties.
18. Ir pabaigęs apierawot wisodeginius ir ramintines, pałaimino żmonijai wardan Wieszpaties kariu.
19. Ir padalijo wisai daugybei Israelaus, teip wyrui kaip moteriszkei, kiekwienamui pładę duonos wieną, ir peczenką jautienos mėsos wieną ir kwietienį raguolį czirszkintą alywoj; ir nuejo wisa żmonija, kiekwienas namuosna sawo.
20. Ir pagrįżo Dowidas, pałaimintu namu sawo, ir iszejusi Michol duktė Saulo pasitiktu Dowido, tarė: Kaip gi garbingas buwo szendiena karalus Israelaus atsidingdamas priesz werges wergu sawo, ir atsipłėszė, kaip atsipłėszia wienas isz juokadariu.
21. Ir tarė Dowidas Micholei: Priesz Wieszpatį, kuris aprinko geriaus manę neg tėwą tawo, ir neg wisus namus jo, ir liepė mań, idant bucza wadu ant żmonijos Wieszpaties Israeluję,
22. ir Iudos, ir menkesniu tapsiu[2] neg tapau, ir busiu żemas akysę mano: ir su wergėmis, apie kurias byłojai, garbingesniu pasirodysiu.
23. taigi Michol dukteri Saulo negimė sunus iki dienai smerties jos.

Pareiszkinimai.

2. *Ant kurios.* Prie kuriai; arba ant kurios yra majestotas Diewo, tenai szaukiamas. *Sėdinczo Cherubimuosę ant jos.* Ant sparnu Cherubimu, apdengianczu wietą maldytuwės.

[1] karalui – įtrp. [2] menkesniu tapsiu ← tapsiu menkesniu

3. *Ant weżimo naujo.* Lewitai turėjo neszti Num. IV. 15. Bet patingo, ir sekė paweiksłą Philisthinu, parsiuntusiu skrynią Israelitams ant weżimo naujo.
4. *Gabaoj.* Ne miestę Gabaa, bet ant kałno, buwusio Kariathiarimę (1. Par. XIII.)
5. *Medżais priemoningai padarytais.* Tułais żaisłais.
6. *Kłaiman Nachono.* 1. Par. XIII, 9. *Chidon.* Buta dwieju wardu tai wietai.
7. *Ir papyko apmaudingai Wieszpats.* Ażu weżimą ne gi neszimą skrynios.
10. *Namuosna Obededono.* Lewitos, wartinįko ir giedotojo szwentinyczos (1. Par. XV, 18.) *Gethejo.* Miestę Geth gimusio.
12. *Buwo su Dowidu septyni Chorai.* Pułkai lewitu ir kunigu szokinėjusiu ir giedojusiu aplinkom skrynios. – *Ir apiera werszio.* Apieros wersziu.
18. *Pałaimino żmonijai.* Gerą żodį ir dowanas duodamas.
20. *Pałaimintu namu sawo.* Apdowanotu liekanomis apieru ir gerais żodżais. – *Kaip gi garbingas.* Zodżai yszjuokos.
22. *Garbingesniu pasirodysiu.* Tau regisi pażeminimas; mań gi, garbė.
23. *Negimė sunus iki dienai smerties jos.* Diewas ataėmė nuo jos weisłumą.

Padėjimas VII.

Noras Dowido statyt bażnyczos, liepimas Diewo ne jamui, bet jo sunui.

1. Stojusi gi, atsisėdus karalui namuosę sawo, ir Wieszpati dawus jamui atilsį isz wisur nuog wisu neprietelu jo,
2. ir tarė Nathamui pranaszui: Mataigu, jog asz gywenu namuosę cedriniuosę, ir skrynia Diewo padėta yra widuj adu? (1. Par. XVII, 1.)
3. Ir tarė Nathan karalui: Wisa kas yra szirdyj tawo, eik daryk, nes Wieszpats yra su tawimi.
4. Stojosi gi anąnakt, ir sztai była Wieszpaties Nathanui, tarianti:
5. Eik, ir byłok tarnui mano Dowidui: Tai sako Wieszpats: Argi tu statysi mań namus ant gywenimo?
6. Nes nei gywenau namuosę isz dienos anos, kurioj iszwedżau sunus Israelaus isz żemės Egipto, iki sziai dienai: bet waikszczojau szėtroj, ir gėtroj.
7. Wisosę wietosę, kurias perejau su wisais sunumis Israelaus, bau byłodamas byłojau wienai isz gentiju Israelaus, kuriai prisakiau, idant ganytu żmoniją mano Israel, tarydamas: Kodel nepastatėt mań namu cedriniu?
8. Ir nun tai sakysi tarnui mano Dowidui: Tai sako Wieszpats kariu: Asz paėmiau tawę isz ganykłu sekantį paskui galwijus, idant butumai wadù ant żmonijos mano Israel, (1. Reg. XVI, 11; Ps. LXXVII, 70.)
9. ir buwau su tawimi wisuosę daiktuosę, kur tiktai waikszczojai, ir ażumusziau wisus[1] neprietelus tawo nuog weido tawo: ir padariau tau wardą didį, sulig wardu didżuju, kurie yra żemėj.

[1] wisus ← wisus wisus

10. Ir padėsiu wietą żmonijai mano Israel, ir ażusodinsiu ją, ir gywens po ją, ir nebebus pajudinta daugiaus: nei pridės sunūs nedorybės, idant nuwargintu ją kaip pirma,
11. isz dienos, kurioj pastaczau sudżas ant żmonijos mano Israel, ir atilsį duosiu tau nuog wisu neprietelu tawo: ir prasako tau Wieszpats, jog namus padarys tau Wieszpats.
12. Ir iszsipildżus dienomus tawo, ir ażumigus tau su tėwais tawo, prikelsiu sėkłę tawo po tau, iszeisinczą isz yszczos tawo, ir patwirtinsiu karalystę jos: (3. Reg. VIII, 19.)
13. ānas pastatys namus wardui mano, ir patwirtinsiu sostą karalystės jo iki ant amżiu. (1. Par. XXII, 10.)
14. Asz busiu jamui tėwu, ir ānas bus mań sunu: kuris jei nedorai ką padarys, iszbausiu jį ryksztėj wyru, ir płakimuosę sunu żmoniu. (Hebr. I, 5.)
15. Miłaszirdystės gi mano neatimsiu nuog jo, kaip ataėmiau nuog Saulo, kurį atstumiau nuog weido mano. (Ps. LXXXVIII, 34.)
16. Ir tikimi bus namai tawo, ir karalystė tawo iki ant amżiu priesz weidą tawo, ir sostas tawo bus stipras wisados. (Hebr. I, 8.)
17. Pagal wisu sziu żodżu, ir sulig wisu szituo regėjimu, teip byłojo Nathan Dowidui.
18. Inejo gi karalus Dowidas, ir sėdėjo po akim Wieszpaties, ir tarė: Kas asz esmi, Wieszpatie Diewe, ir kas namai mano, jog atawedei manę iki szen?
19. Bet ir tai maża regėjosi akysę tawo, Wieszpatie Diewe, jei nebutumai sakęs ir apie namus tarno tawo ant iłgo łaiko: nes szitas yra zokonas Adomo, Wieszpatie Diewe.
20. Kągi tad begałės dar pridėt Dowidas, idant byłotu tau? nes tu żinai tarną tawo, Wieszpatie Diewe.
21. Del żodżo tawo, ir pagal szirdies tawo padarei wisas didybes szias, teip jog dawei pażinti tarnui tawo.
22. Todrin padidintas esi, Wieszpatie Diewe, jog nėra tokio kaip tu, nei nėra Diewo be tawęs; wisuosę, ką girdėjom ausim musu.
23. Kuri gi yra giminė ant żemės, kaip żmonija tawo Israel, del kurios ejo Diewas, atpirktu jos sau żmoniją, ir padėtu sau wardo, ir padarytu jiemus didżu daiktu ir baisiu ant żemės, nuog weido żmonijos tawo, kurią atsipirkai sau isz Egipto, giminę, ir diewą jos.
24. Nes sustiprinai sau żmoniją tawo Israelų żmoniją amżinąj: ir tu, Wieszpatie Diewe, stojaisi jiemus Diewù.
25. Nunai tad, Wieszpatie Diewe, żodį, kurį byłojai ant tarno tawo ir ant namu jo, prikelk ant amżiu, ir daryk kaip sakei,
26. idant padidintas butu wardas tawo iki ant amżiu, ir butu sakoma: Wieszpats kariu, Diewas ant Israelaus. Ir namai tarno tawo Dowido bus patwirtinti po akim Wieszpaties,
27. nes tu, Wieszpatie kariu, Diewe Israelaus, apreiszkei ausį tarno tawo, tarydamas: Namus pastatysiu tau: todel atrado tarnas tawo szirdį sawo, idant mełstusi tau szitą małdą.
28. Nunai tad, Wieszpatie Diewe, tu esi Diewas, ir żodżai tawo bus tikri: nes byłojai tarnui tawo szitas gerybes.
29. Pradėkią tad, ir pałaimink namamus tarno tawo, idant butu ant amżiu po akim tawo: nes tu, Wieszpatie Diewe, byłojai, ir pałaiminimu tawo bus pałaiminti namai tarno tawo ant amżiu.

Pareiszkinimai.

1. *Atsisėdus karalui namuosę sawo.* Nėsant karionės, nei reikało iszeiti.
3. *Wieszpats yra su tawimi.* Inkwėpė tau szitą mislį. Pasirikta pranaszo. Regima jog pranaszai ne wisados pranaszaudawo, bet kartais kałbėdawo sawą nuomonią.
6. *Nes nei gywenau namuosę.* Gana mań buwo szėtros.
10. *Nebebus pajudinta daugiaus.* Jei użłaikys zokoną. – *Sunūs nedorybės.* Neprietelai.
11. *Jog namus padarys tau Wieszpats.* Ziur Exod. I, 27.
12. *Prikelsiu.* Iszkelsiu ant sosto.
13. *Patwirtinsiu sostą karalystės jo iki ant amżiu.* Wieni daiktai szios pranaszystės priguli Salomonui, kiti gi Kristui. Nes pranaszystės dażnai nuo weikslės perszoka ant weikslinto.
16. *Iki ant amżiu.* Zodys szisai Rasztę szw. dażnai żenklina ilgą łaiką, nors ne be gało.
18. *Jog atawedei manę iki szen.* 1. Par. XVII, 16. jog mań dawei tokiuos daiktus.
19. *Nes szitas yra zokonas Adomo.* Wisu żmoniu. Myłėdami tėwus, mylim ir waikus.
23. *Giminę ir diewą jos.* Egiptėnus ir ju karalų ażumuszdamas.
25. *Zodį... prikelk ant amżiu.* Iszpildyk żadėjimą.
27. *Apreiszkei ausį.* Pasakei. – *Atrado tarnas tawo szirdį sawo.* Pasidrąsino, gawo paduksį.

Padėjimas VIII.

Daug pergałėjimu Dowido pasieniniu giminiu.

1. Stojosi gi potam, pamuszė Dowidas Philisthiim, ir nużemino juos, ir paėmė kamanas duoklės isz ranku Philisthiim. (1. Par. XVIII, 1.)
2. Ir pamuszė Moabą, ir mierawo juos wirwelę, sulygindamas su żemę; mierawo gi dwi wirweli, wieną ant ażumuszimo, ir wieną ant łaikymo gywą; ir stojosi Moab Dowidui tarnaująs po duoklę.
3. Ir pamuszė Dowidas Adarezerą, sunų Rohobo karalų Sobos, iszjojus karalautu ant upės Euphrates. (1. Par. XVIII, 3.)
4. Ir sugawęs Dowidas isz jo szalies tukstantį septynis szimtus raitinįku, ir dwi deszimti tukstantu pėstinįku, pakirto gysłas wisu kinkiniu wežimu; paliko gi isz ju szimtą wežimu.
5. Atajo teipogi Syrija Damaszko, pagełbejimo duotu Adarezeriu karalui Iobos; ir pamuszė Dowidas isz Syrijos dwi deszimti dwi tukstanti wyru.
6. Ir pastatė Dowidas apginkłą Syrijoj Damaszko; ir stojosi Syrija Dowidui tarnaujanti po duoklę; ir ażułaikė Wieszpats Dowidą wisuosę weikałuosę, ko tiktai eidawo.
7. Ir paėmė Dowidas aukso szarwus, kuriuos turėjo tarnai Adarezero, ir nuneszė juos ing Ierusalem.
8. Ir isz Bete, ir isz Beroth, miestu Adarezero, paėmė karalus Dowidas wario łabai daug.
9. Iszgirdo gi Thou, karalus Ematho, jog pamuszė Dowidas wisą twirtybę Adarezero,
10. ir siuntė Thou Ioramą sunų sawo karalui Dowidui, pasweikintu jo su dżaugsmu, ir

padėkawotu ażu priweikimą Adarezero, ir pamuszimą jo. Nes Thou buwo neprietelumi Adarezero, ir rankoj jo buwo indai aukso, ir indai sidabro, ir indai wario;

11. kuriuos ir paczus paszwentino Dowidas Wieszpati su sidabru ir auksu, kuriuos buwo paszwentinęs isz wisu giminiu, kurias buwo ażuejęs
12. isz Syrijos ir Moabo ir sunu Ammono, ir Philisthiim ir Amaleko, ir isz naudu Adarezero sunaus Rohobo karalaus Sobos.
13. Pagarsino teipogi sau Dowidas wardą, pagrįždamas paėmęs Siriją Słėnyj kasyklu druskos, iszkirtęs asztuonioliką tukstantu;
14. ir padėjo Idumejoj sargus, ir pastatė apginklą; ir stojosi wisa Idumeja tarnaujanti Dowidui; ir użłaikė Wieszpats Dowidą wisuosę weikałuosę, ko tiktai yra ejęs.
15. Ir karalawo Dowidas ant wiso Israelaus, darydawo teipogi Dowidas sudą ir teisybę wisai żmonijai sawo.
16. Ioab gi, sunus Sarwijos, buwo ant karios; tolaus Iosaphat sunus Ahiludo buwo raszytojas weikału.
17. Ir Sadok, sunus Achitobo, ir Achimelech sunus Abiatharo, buwo kunigais, ir Sarajas, rasztinįku.
18. Banajas gi sunus Iojados ant Cerethi ir Phelethi; sunūs gi Dowido buwo kunigais.

Pareiszkinimai.

1. *Kamanas duokłės.* Kamanomis wadinasi Philisthinu miestas Geth, pasienyję Zydu żemės, buwęs Żydams kaip żąsłas; Dowidas tą miestą paėmęs, paczus Philisthinus juomi kaip pażabojo, padėjo ten apginklą, ir iszspaudė nuo Philisthinu duokłę. (1. Par. XVIII, 1.)
2. *Pamuszė Moabą, ir mierawo juos wirwełę.* Theodoretus (quaest. 23.) sako, tokią daugybę gywu suėmęs, jog neskaitydamas, kniupsczus atmierawęs in tris dalis, dwi iszpiowęs, treczą gywą palikęs. Kiti gi sako, jog daugybę ażumuszęs, ką norėjęs gywais palikęs, ir kaip norėjęs teip jiems atmierawęs. – *Sulygindamas su żemę.* Kłodamas ażumusztus żemėn; arba murus ju ardydamas. – *Ant łaikymo gywą.* Galima iszguldyti ir teip, jog żemę Moab pamierawo skirdamas in tris dalis, kuriu dwieju wisus gywentojus iszmuszė, treczą gi paliko gywą.
3. *Karalų Sobos.* Syrija Sobos turėjo sostinį miestą Sobos, Celesyrija, rytu szonę; Syrija Damaszko, turėjo sostinį miestą Damaszko, buwo żiemiu szonę; abidwi buwo pasienyję pusės gentijos Manasses ażu Iordono. – *Iszjojus karalautu ant upės Eupkrates.* Kam iszjojus: ar Dowidui, ar Adarezerui? nepasakyta. Gal Adarezerui, szelpiant Moabitus ir norint pawelsti żemę paupėję Eupkrates. Dowidas tadą dar turėjo daug darbo su artimesniais neprietelais.
4. *Tukstantį septynis szimtus raitinįku.* Paczu geruju. Nes isz wiso 7000. kaip regima isz 1. Par. XVIII. – *Pakirto gysłas wisu kinkiniu.* Arklu (1. Par. XVIII, 4.), kad nebeliktu karionei, ir pagal zokono Deut. XVII, 16. ginanczo łaikyti daug arklu.
7. *Aukso szarwus.* Isz 1. Par. XVIII, 7. regima, jog tai buwo aukso indėtuwės kilpino.
9. *Karalus Ematho.* Emath kiteip wadinama Epiphania, arba Antijochija Syrijos.

10. *Ir rankoj jo.* Ioramo sunaus Thou karalaus Emath.
11. *Paszwentino.* Paskyrė ant Bažnyczos.
13. *Slėnyj kasyklu druskas.* Netoli nuo mirusiu mariu, Idumejoję. – *Iszkirtęs asztuonioliką tukstantu.* Syrijoniu ir Idumeju: Abisai szeszias, Ioab dwyliką tukstantu (1. Par. XVIII, 11.)
17. *Ir Sadok, sunus Achitobo, ir Achimelech sunus Abiatharo, buwo kunigais.* Aukszczausiais. Abiathar isztrukęs nuo Saulo pabėgo pas Dowidą, pastaczusį jį aukszczausiu kunigu. Saul gi aukszczausią kunigystę dawė Sadokui, proanukiui Eleazaro; Abiathar gi buwo prowaikiu Ithamaro. Prie Dowidui buwo abudu aukszczausiais kunigais. Salomonas gi Abiatharą iszmetė isz aukszczausios kunigystės ažu prigulėjimą szalin Adonijos, norėjusio karalauti. Dwiem aukszczausiem kunigam esant, tarnawimas szėtroję budawo isz eilos atsimainant wienam po kitam. Abiathar turėjo kitą wardą Achimelech, ir jo sunus Achimelech turėjo kitą wardą Abiathar, kaip iszgulđo Cornelius a Lapide. – *Rasztinįku.* Mokytoju zokono.
18. *Ant Cerethi ir Phelethi.* Stipriausi ir tikimiausi kariaunįkai Dowido. – *Sunūs gi Dowido buwo kunigais.* Kunigaikszczais. Ebr. *Cohen* ženklina ir kunigą ir kunigaikszti.

Padėjimas IX.

Geradėjystė Dowido padaryta Miphibosethui sunui Ionathos.

1. Ir tarė Dowidas: Ar numanai, jog yra kas, kuris atliko isz namu Saulo, idant darycza jamui miłaszirdystę del Ionathos?
2. Buwo gi isz namu Saulo tarnas wardu Siba, kurį karalus sawęsp paszaukęs, tarė jamui: Ar tu esi Siba? Ir anas atsakė: Asz esmi tarnas tawo.
3. Ir tarė karalus: Ar tebėra dar kas isz namu Saulo, idant darycza jamui miłaszirdystę Diewo? Ir tarė Siba karalui: Tėbėra sunus Ionathos, silpnu koju.
4. Kur, tarė, yra? Ir Siba karalui: Sztai, sako, yra namuosę Machiro sunaus Ammielo Lodabarę.
5. Siuntė tad karalus Dowidas, ir paėmė jį isz namu Machiro sunaus Ammielo isz Lodabaro.
6. Atajęs gi Miphiboseth, sunus Ionathos sunaus Saulo pas Dowidą puoło ant weido sawo, ir pasikłoniojo. Ir tarė Dowidas: Miphiboseth? Kuris atsakė: Sztai esmi tarnas tawo.
7. Ir tarė jamui Dowidas: Nebijokis, nes darydamas padarysiu ant tawęs miłaszirdystę del Ionathos tėwo tawo, ir sugrąžinsiu tau wisas dirwas Saulo Tėwo tawo, ir tu walgysi duoną ant stało mano wisados.
8. Kuris pasikłoniojęs jamui, tarė: Kas asz esmi tarnas tawo, jog atsiżwelgei ant szunies padwėsusio tokio kaip asz?
9. Ir teip karalus paszaukė Sibą tarną Saulo, ir tarė jamui: Wisa, kas tiktai buwo Saulo, ir wisus namus jo, dawiau sunui pono tawo.
10. Taigi dirbk jamui żemę tu ir sunūs tawo ir tarnai tawo, ir intneszi sunui pono tawo

walgius, idant butu penimas: Miphiboseth gi sunus pono tawo walgys wisados duoną ant stało mano. Buwo gi Sibai penkiolika sunu ir dwi deszimti tarnu.

11. Ir tarė Siba karalui: Kaip liepei, pone mano karalau, tarnui tawo, teip darys tarnas tawo: ir Miphiboseth walgys ant stało mano, kaip wienas isz sunu karalaus.
12. Turėjo gi Miphiboseth sunų mażutį wardu Michą; wisa gi sangentystė namu Sibos tarnawo Miphibosethui.
13. Tolaus Miphiboseth gyweno Ierusalemę; jog isz stało karalaus wisados walgydawo; ir buwo szłuba abiem kojom.

Pareiszkinimai.

1. *Ir tarė Dowidas.* Pradėjo mąstyti pats sau.
3. *Miłaszirdystę Diewo.* Didę, Diewui mielą.
4. *Namuosę Machiro.* Garbioję, senoję giminėję Machiro sunaus Manasses patrijarkos. *Lodabarę.* Miestę ant kałno Galaad, gentijoję Gado ażu Iordono.
7. *Sugrążinsiu tau wisas dirwas Saulo.* Atimtosias iždan. – *Tėwo tawo.* Senelo tawo.
8. *Ant szunies padwėsusio tokio kaip asz.* Ant manęs, tokio kaip szuwa padwėsęs. Zodżai nusiżeminimo, dażnai sakomi Rasztę szwentamę.
9. *Sunui pono tawo.* Rasztas szwentas anukus wadina sunumis. Miphiboseth buwo Saulo anukas.
10. *Sunui pono tawo.* Michai, sunui Miphibosetho.

Padėjimas X.

Atkerszimas Dowido Ammonitamus, ażu ju karalaus iszniekinimą jo pasiuntiniu.

1. Stojosi gi potam, jog numirė karalus sunu Ammono, ir karalawo Hanon sunus jo ażu jį.
2. Ir tarė Dowidas: darysiu miłaszirdystę Hanonui sunui Naaso, kaip darė tėwas jo mań miłaszirdystę. Siuntė tad Dowidas, linksmindamas jį per tarnus sawo nuog smerties tėwo. Atajus gi tarnamus Dowido żemėn sunu Ammono, (1. Par. XIX, 2.)
3. tarė kunigaikszczai sunu Ammono Hanonui ponui sawo: Taraisi, jog del garbos tėwo tawo siuntė Dowidas tau palinksmintojus? ir ne delto, kad perżiurėtu, ir iszżwalgytu miestą, ir iszgriautu jį, siuntė Dowidas tarnus sawo pas tawę?
4. Ir teip ėmė Hanon tarnus Dowido, ir nuskutė pusę barzdos ju, ir nukirto pusę rubu ju iki melmeni, ir pałaidė juos.
5. Ką pasakius Dowidui, siuntė ju pasitiktu; nes buwo wyrai łabai[1] biauriai ażugėdinti, ir liepė jiemus Dowidas: Pabukit Ierichę, iki kołei atżełs barzda jusu, ir tadą pagrįżkit.
6. Regėdami gi sunūs Ammono, jog abidą padarė Dowidui, siuntė, ir pasamdė mokestimi Syrionį Rohobą ir Syrionį Sobą, dwideszimti tukstantu pėstinįku, ir nuog karalaus Maachos tukstantį wyru, ir nuog Istobo dwyliką tukstantu wyru.

[1] labai – įtrp.

7. Ką iszgirdęs Dowidas, siuntė Ioabą ir wisą karią kariaunįku.
8. Iszejo tad sunūs Ammono, ir isztiesė eilas priesz paczą ineigą wartu; Syrionis gi Soba ir Rohob ir Istob ir Maacha skirium buwo łaukę.
9. Taigi regėdamas Ioab, jog pritaisyta buwo priesz jį kowa, ir isz prieszakio ir isz ażupakalo, iszrinko isz wisu rinktiniu Israelaus, ir intaisė eilas priesz Syrionį;
10. kitą gi dalį żmonijos atadawė Abisai brolui sawo, kuris sustatė eilas priesz sunus Ammono.
11. Ir tarė Ioab: Jei priweiks manę Syrionys, busi mań ant padėjimo; o jeigu sunūs Ammono priweiks tawę, asz padėsiu tau.
12. Buk wyras drutas, ir kaukimas ażu żmoniją musu, ir miestą Diewo musu: Wieszpats gi padarys, kas gera yra akysę jo.
13. Ir teip pradėjo Ioab ir żmonija, buwusi su juomi, kową priesz Syrionis, kurie tuoj pabėgo nuog weido jo.
14. Sunūs gi Ammono pamatę, jog pabėgo Syrionys, bėgo ir patys nuog weido Abisai, ir inejo miestan; ir pagrįżo Ioab nuog sunu Ammono, ir atajo ing Ierusalem.
15. Taigi regėdami Syrionys, jog pakłupo po akim Israelaus, susirinko kruwon.
16. Ir siuntė Adarezer, ir iszwedė Syrionis, kurie buwo ażu upės, ir atawedė ju karią; Sobach gi, kariawedys karios Adarezero, buwo ju wyriausiu.
17. Ką pasakius Dowidui, sutraukė wisą Israelų, ir perejo Iordoną, ir atajo ing Helam; ir isztiesė eilas Syrionys priesz Dowidą, ir kowėsi priesz jį.
18. Ir pabėgo Syrionys nuog weido Israelaus, ir ażumuszė Dowidas isz Syrionu septynis szimtus wežimu, ir keturias deszimtis tukstantu raitinįku; ir Sobachą wyriausį karios ażumuszė, kuris tuoj numirė.
19. Regėdami gi wisi karalūs, kurie buwo apginkłù Adarezerui, jog yra priweiktais nuog Israelaus, nusigando; ir pabėgo penkios deszimtys ir asztuonios tukstantys po akim Israelaus. Ir padarė pakajų su Israelumi, ir tarnawo jiemus, ir bijojosi Syrionys daugiaus beduot paszałpą sunumus Ammono.

Pareiszkinimai.

2. *Kaip darė tėwas jo mań miłaszirdystę.* Naas karalus Ammonitu, Dowidą pabėgusį nuo Achiso karalaus Geth, priglaudė, ir daug gero jam padarė. (S. Hieron. De tradit. Hebr.). Zydams ażuginta buwo geradėjystėmis jieszkoti sandaro su Ammonitais ir Moabitais, bet nebuwo ginta gerù ataduoti ażu gera.
4. *Nuskutė pusę barzdos ju ir nukirto pusę rubu ju.* Buwo tai perdidys iszniekinimas ir ażugėdinimas.
6. *Syrionį Rohobą.* Dalį Syrijos, kurios sostinys miestas buwo Rohob. – *Nuog karalaus Maachos.* Nuog Syrionu, padonu karalaus Maacha. – *Nuog Istabo.* Nuog Syrionu gywenusiu żemėję Istab. Ioseph mano, jog Istob buwęs wardas karalaus.
8. *Ineigą wartu.* Miesto Medaba, kaip regima isz 1. Par. XIX, 9.
18. *Septynis szimtus wežimu.* 1. Par. XIX, 18. *Septynios tukstantis wežimu.* T. y. kiekwienamę wežimę buwo po deszimtį kareiwiu. – *Keturias deszimtis tukstantu raitinįku.*

1. Par. XIX, 18. *Keturias deszimtis tukstantu pėstinįku.* Isz wiso tad buwo pamuszta 80. tukstantu; ir 7. tukstantys kariaunįku wežimuosę.

Padėjimas XI

Swetimoterystė Dowido su Bethsabeę Urijoszienę, ir smertis Urijosziaus.

1. Stojosi gi, suejus metamus, tamę metę, kuriamę karalūs iszeit karionėsna, siuntė Dowidas Ioabą ir tarnus sawo su juomi, ir wisą Israel, ir naikė sunus Ammono, ir apigulė Rabbą; Dowidas gi atliko Ierusalemę. (1. Par. XX, 1.)
2. Tai besidėstint, atsitiko, jog atsikėlė Dowidas isz patało sawo popiet, ir waiksztinėjo po seklyczą namu karaliszku, ir iszwydo moteriszkę besimasgojanczą isz kitos pusės ant sawo seklyczos; buwo gi moteriszkė łabai graži.
3. Siuntė tad karalus, ir kłáusė, kas tai butu toji moteriszkė. Ir buwo jamui pasakyta, jog ana buwo Bethsabee duktė Eliamo, motė Urijos Hethejo.
4. Ir teip nusiuntęs Dowidas pasiuntinius, paėmė ją; kuriai inejus pas jį, gułėjo su ją; ir tuoj buwo paszwentinta nuog neczystybės sawo, (Lev. XV, 18.)
5. ir pagrįžo namuosna sawo prasidėjusį waisių. Ir siųsdama dawė żinią Dowidui, ir tarė: Prasidėjau.
6. Siuntė gi Dowidas Ioabui, tarydamas: Siųsk pas manę Uriją Hetheją. Ir siuntė Ioab Uriją pas Dowidą.
7. Ir atajo Urija pas Dowidą, ir kłáusė Dowidas, kaip gerai sekėsi Ioabui ir żmonijai, ir kaip yra daroma karionė;
8. ir tarė Dowidas Urijai: Eik namo tawo, ir nusimasgok kojas tawo. Ir iszejo Urija isz namu karalaus, ir sekė paskui jį penas karaliszkas.
9. Miegojo gi Urija prie wartamus namu karalaus su kitais tarnais pono sawo, ir nežengė namuosna sawo.
10. Ir buwo pasakyta Dowidui nuog tarianczu: Nejo Urija namuosna sawo. Ir tarė Dowidas Urijai: Argi ne isz kelo atajai? kodel nežengei namuosna tawo?
11. Ir tarė Urija Dowidui: Skrynia Diewo ir Israel ir Iuda gywena gėtrosę, ir ponas mano Ioab, ir tarnai pono mano, walgytu ir gertu, ir gułėtu su moterimi mano per sweikatą tawo, ir per sweikatą duszios tawo nedarysiu szito daikto.
12. Tarė tad Dowidas Urijai: Pabuk czonai dar szendiena, ir rytoj iszłaisiu tawę. Buwo Urija Ierusalemę dienoj anoj ir kitoj;
13. ir paszaukė jį Dowidas, walgytu po akim jo ir gertu, ir nugirdė jį; kuris iszejęs wakaro miegojo patałę sawo su tarnais pono sawo, ir namuosna sawo nežengė.
14. Stojosi tad rytas, ir raszė Dowidas gromatą Ioabui; ir siuntė per ranką Urijos,
15. raszydamas gromatoj: Pastatykit Uriją prieszakin karionės, kur stipriausia yra kowa, ir palikit jį, idant ażugautas prażutu.
16. Taigi Ioab apgułęs miestą, pastatė Uriją wietoj, kur żinojo jog wyrai yra stipriausi.
17. Ir iszejė wyrai isz miesto kariawo priesz Ioabą, ir krito isz żmonijos tarnu Dowido, ir numirė teipogi Urija Hethejas.

18. Ir teip siuntė Ioab, ir dawė žinią Dowidui wisũ żodżu kowos;
19. ir prisakė pasiuntiniui, tarydamas: Pabaigęs wisas byłas karionės karalui,
20. jei jį regėsi jog pyksta, ir tarys: Ko priejot murop, kautusi? ar nežinojot, jog isz wirszaus muro daug esti szaudyklu smegdoma?
21. Kas ażumuszė Abimelechą sunų Ierobaalo? bau ne moteriszkė smegdė ant jo dalį girnos nuog muro, ir ażumuszė jį Thebesę: ko murop priejot? tarysi: Teipogi tarnas tawo Urija Hethejas krito. (Iudic. IX, 53.)
22. Nuejo tad pasiuntinys, ir atajo, ir apsakė Dowidui wisa, ką jamui buwo prisakęs Ioab.
23. Ir tarė pasiuntinys Dowidui: Priweikė mus wyrai, ir iszejo musump łaukan: mes gi użpuołę wijom juos iki wartamus miesto.
24. Ir wertė szaudykłes szaudytojai tarnump tawo isz wirszaus muro: ir numirė isz tarnu karalaus, bet dar ir tarnas tawo Urija Hethejas numirė.
25. Ir tarė Dowidas pasiuntiniui: Tai sakysi Ioabui: Tegul tau szirdies negadina szitas daiktas, nes wiseip atsitinka karionėj, nunai szitą, ir nunai aną suėst kaławijas: stiprink kariaunįkus tawo priesz miestą, idant jį sugriautumai, ir raginк juos.
26. Iszgirdo gi motė Urijos, jog buwo numiręs Urija wyras jos, ir raudojo jo.
27. Pabaigus gi giedėjimą siuntė Dowidas, ir intwedė ją namuosna sawo, ir tapo jamui moterimi, ir pagimdė jamui sunų; ir nepamėgo żodys szitas, kurį buwo padaręs Dowidas, po akim Wieszpaties.

Pareiszkinimai.

1. *Suejus metamus.* Ebr. *pagrįżus metamus.* t. y. pawasaryj, saułei grįżtant. – *Rabbą.* Sostinė Ammonitu.
2. *Po seklycza namu karaliszku.* Solarium, ant saułės; ant stogo lygaus, apiwesto krotelę, teip jog drąsiai ir patogiai galima waikszczoti. – *Iszwydo... isz kitos pusės.* Prie wersmei, arba widuję namu prie łangui.
3. *Bethsabee duktė Eliamo.* Eliam buwo sunumi Achitophejo (2. Reg. XXIII). Pasakyta gi 1. Par. III, 3. jog Bethsabee duktė Ammielo. Tėwo jos buta dwieju wardu: Ammiel żenklina: *Zmonija Diewas mano*; Eliam gi: *Diewas mano żmonija.* – *Hethejo.* Teip wadinosi nuo wardo wietos isz kurios buwo, esanczos gentijoję Iudos. (S. Hieron. in Tradit. c. 11. lib. 2. Paral.
4. *Ir tuoj buwo paszwentinta nuog neczystybės sawo.* Nustojo jos mėnesinė, kaip esti moterims prasidėjus waisių, ir nebeturėjo zokoniszko żagumo (Lev. XV, 19.)
6. *Siųsk pas manę Uriją Hethejį.* Tarėsi, Urija pagrįżęs gułėsįs su sawo moterimi, ir waiką swetmoterystės pripażinsįs sawù.
8. *Nusimasgok kojas tawo.* Masgodawo kojas pagrįżę isz kelonės. – *Sekė paskui jį penas karaliszkas.* Idant papenėtas ir nugirdytas, turėtu geidulį kuniszką.
10. *Ir buwo pasakyta Dowidui nuog tarianczu.* Nuog atsakanczu, Dowidui kłausinėjant. – *Argi ne isz kelo atajai?* Pridera tau poilsys po tokiai kelonei.
11. *Skrynia Diewo.* Regima, jog karionėn neszdawosi Israelitai Skrynią Diewo, ir wesdawosi aukszczausį kunigą. – *Per sweikatą tawo, ir per sweikatą duszios tawo.* Ne dwi prisiegi, bet wiena, dwejopais żodżais isztaryta.

13. *Nugirdė jį.* Budindamas jamę kuniszką geidulį.
16. *Pastatė Uriją wietoj, kur žinojo jog wyrai yra stipriausi.* Statomi karionėję wieton baisiausion.
21. *Kas ažumuszė Abimelechą?* Ziur Iudic. IX, 50.
26. *Raudojo jo.* Gedėdama per septynias dienas. (Eccli. XXII, 13.)
27. *Ir nepamėgo žodys szitas, kurį buwo padaręs Dowidas, po akim Wieszpaties.* Nepamėgo swetimoterystė ir nużudymas Urijos.

Padėjimas XII.

Iszbarimas Dowido ažu nuodėmę, ir užgimimas Salomono.

1. Siuntė tad Wieszpats Nathaną pas Dowidą, kuris atajęs pas jį, tarė jamui: Du wyru buwo wienamę miestę, wienas turtingas, ir kitas neturėlys.
2. Turtingasai turėjo awiu ir jauczu kąnaidaugiausiai.
3. Neturėlys gi neturėjo suwisu nieko, tiktai wieną awełę mažutę, kurią buwo nupirkęs ir mitinęs, ir kuri buwo užaugusi pas jį su sunumis jo kartu, isz duonos jo ėsdama, ir isz taurės jo gerdama, ir prieglobstyj jo miegodama: ir buwo jamui kaip duktė.
4. Atajus gi nekuriamui pakeleiwiui pas turtingąjį, nenorėdamas ānas imti isz awiu ir isz jauczu sawo, idant kełtu pietus pakeleiwiui anamui, kuris buwo atajęs pas jį, paėmė awį wyro neturėlo, ir pritaikė peną žmogui kuris buwo atajęs pas jį.
5. Papykęs tad apmaudŭ Dowidas łabai ant ano žmogaus, tarė Nathanui: Gywas yra Wieszpats, jog sunumi smerties yra wyras kuris tai padarė.
6. Awį ataduos keturiatiek, delto kad padarė žodį szitą, ir neprałaidė. (Exod. XXII, 1.)
7. Tarė gi Nathan Dowidui: Tu esi anuomi wyru. Tai sako Wieszpats Diewas Israelaus: Asz patepiau tawę karalumi ant Israelaus, ir asz isztraukiau tawę isz rankos Saulo,
8. Ir dawiau tau namus pono tawo, ir moteris pono tawo prieglobstin tawo, ir dawiau tau namus Israelaus ir Iudos, ir jei szitie yra menki daiktai, pridėsiu tau daug didesnius.
9. Kodel tad paniekinai žodį Wieszpaties, idant darytumai pikta akysę mano? Uriją Hethejį ažumuszei kaławiju, ir moterį jo paėmei sau ažu paczą, ir ažumuszei jį kaławiju sunu Ammono.
10. Togidel neatsitrauks kaławijas isz namu tawo iki ant amžiu, delto kad paniekinai manę, ir paėmei moterį Urijos Hethejo, idant butu moterimi tawo.
11. Ir teip tai sako Wieszpats: Sztai, asz prikelsiu ant tawęs pikta isz namu tawo, ir atimsiu moteris tawo akysę tawo, ir duosiu artymui tawo, ir gułės su moterimis tawo akysę saułės szios.
12. Nes tu darei pasłapczomis: Asz gi darysiu žodį szitą akysę wiso Israelaus, ir akysę saułės. (2. Reg. XVI, 22.)
13. Ir tarė Dowidas Nathanui: Nusidėjau Wieszpati. Ir tarė Nathan Dowidui: Wieszpats teipogi nukėłė nusidėjimą tawo: nenumirsi. (Eccli. XLVII, 13.)
14. Wienokią, jog bluznindinai neprietelus Wieszpaties del žodžo szito, sunus, kuris gimė tau, smertimi numirs.

15. Ir pagrįžo Nathan namuosna sawo. Ażugawo teipogi Wieszpats mażutėlį, kurį buwo pagimdżusi motė Urijos Dowidui; ir nusiminė.
16. Ir meldė Dowidas Wieszpatį ażu mażutėlį, ir posnįkawo Dowidas posnįką, ir ineįęs nuoszalai, gułėjo ant żemės.
17. Atajo gi wyresnieji namu jo, prispirdami jį, idant kełtusi isz żemės; kuris nenorėjo, nei walgė su jais peno.
18. Atsitiko gi dienoj sekmoj, jog numirė kudykys; ir bijojosi tarnai Dowido pasakyt jamui, jog numirė mażutėlys; nes tarėsi: sztai, mażutėlui tebėsant gywamui, byłodawom[1] jamui, ir nekłausydawo bałso musu: kiekigi łabiaus, jei pasakysim: Numirė waikas, nulus?
19. Matydamas tad Dowidas tarnus sawo sznipszdant, suprato, jog numirė kudykėlys, ir tarė tarnamus sawo: Ar numirė waikas? Kurie atsakė jamui: Numirė.
20. Atsikėłė tad Dowidas isz żemės, ir nusiprausė, ir pasitepė; ir persiwilkęs rubus, inejo namuosna Wieszpaties, ir pasikłoniojo, ir parejo namuosna sawo, ir geidė, idant padėtu jamui duoną, ir walgė.
21. Tarė gi jamui tarnai jo[2]: Kokia yra była, kurią padarei? del kudykio, gywamui jamui tebėsant, posnįkawai, ir werkei: numirus gi kudykiui, atsikėłei, ir walgei duoną?
22. Kuris tarė: Del kudykio, gywamui jamui tebėsant, posnįkawau ir werkiau, nes tariausi: Kas żino, begne dowanos jo mań Wieszpats, ir gywas bus kudykys?
23. Nunai gi, jog numirė, kam beposnįkaucza? Bau begałėsiu jį atgrążint? asz juoties eisiu pas jį: ānas gi nebegrįsz manęsp.
24. Ir linksmino Dowidas Bethsabeę moterį sawo, ir ineįęs pas ją, gułėjo su ją; kuri pagimdė sunų ir praminė wardą jo Salomon, ir Wieszpats myłėjo jį.
25. Ir siuntė rankoj Nathano pranaszo, ir praminė wardą jo: Myłėtinas Wieszpati, delto kad myłėjo jį Wieszpats.
26. taigi kowėsi Ioab priesz Rabbath sunu Ammono, ir paėmė karalaus miestą. (1. Par. XX, 1.)
27. Ir siuntė Ioab pasiuntinius Dowidui tarydamas: Kowiausi priesz Rabbath, ir imtinas yra Miestas wandenu.
28. taigi nunai surink likusią dalį żmonijos, ir apgulk miestą, ir paimk jį, idant, mań isznaikius miestą, nebutu pergałėjimas mań pripażintas.
29. Ir teip surinko Dowidas wisą żmoniją, ir ejo priesz Rabbath; ir kowęsys, paėmė jį.
30. Ir nuėmė wainiką karalaus nuog gałwos jo, sworos aukso talento, turintį akmenėlus brangiausius, ir użdėtas buwo ant gałwos Dowido. Bet ir płėszmą miesto ataneszė łabai didį;
31. żmoniją teipogi jo atwesdamas piełomis trynė, ir ważinėjo ant ju geležiniais weżimais, ir supiaustė peilais, ir perwedė per plytpeczį; teip darė wisiemus miestamus sunu Ammono, ir pagrįżo Dowidas, ir wisa karia Ierusaleman.

[1] byłodawom – *daw* įtrp. [2] jo ← jo: ką padarei?

Pareiszkinimai.

1. *Du wyru buwo.* Pirmosę keturiosę eilosę apsakyta prilyginimas, parodżant didumą kaltybės Dowido swetimoriaujant, ir nużudant Uriją. Ne wisi dalykai pritinka Dowidui, sakyta del pilnumo ir daiłumo kałbos.
5. *Sunumi smerties.* Kałtas smerties. Perdėjo Dowidas; nes zokonas Exod. XXII, 1. liepia ażu wieną awį ataduoti keturias, bet wagies ażumuszti neliepia.
6. *Awį ataduos keturiatiek.* Ażu wieną Uriją ażumusztą ażumuszti liko keturi sunus Dowido: 1. gimęs isz swetimoterystės, numirė (eil. 18.); 2. Ammoną ażumuszė Absalom; 3. Absalomą Ioab; 4. Adoniją Salomonas. Ażu sudergimą Bethsabees, jo paties sunus sudergė deszimtį jo priegułu.
7. *Tu esi anuomi wyru.* Ant kurio iszdawei dekretą.
8. *Paniekinai żodį Wieszpaties.* Perżengei zokoną. – *Ażumuszei.* Kaławiju Ammonitu.
12. *Akysę saułės.* Szwiesoję dienos, eiszkiai.
13. *Nukėlė nusidėjimą tawo.* Atłaidė kalczą, neatłaidė kankies.
14. *Bluznindinai.* Jog Diewas dawė karalų teip nedorą.
24. *Salomon.* Darytojas pakajaus.
25. *Siuntė rankoj Nathano pranaszo.* Siuntė Wieszpats. – *Mylėtinas Wieszpati.* Salomon buwo dwiwardys, nors antruoju nesiwadindawo.
27. *Miestas wandenu.* Rabba, terp bału, ir pro szalį tekejo upelys Iabok. Buwo tas miestas gentijoję Gado.
31. *Teip darė wisiemus miestamus sunu Ammono.* Gal teip Diewo buwo įsakyta.

Padėjimas XIII.

Ammono pasylinimas Thamar seseries Absalomo, ir jo ażumuszimas Ammono.

1. Stojosi gi potam, jog Absalomo sunaus Dowido seserį grażiausią, wardu Thamar, pamylėjo Amnon sunus Dowido,
2. ir łabai nyko isz meilės teip, jog del meilės jos sirgo; nes jai esant mergą, regėjosi jamui wargu, kąnorint su ją nepadoriai padaryt.
3. Buwo gi Amnonui prietelus wardu Ionadab, sunus Semmaos brolo Dowido, wyras łabai iszmintingas.
4. Kuris tarė jamui: Ko teip błogsti, sunau karalaus, kasdiena? kodel nepasakai mań? Ir tarė jamui Amnon: Thamar seserį brolo mano Absalomo mylu.
5. Kuriamui atsakė Ionadab: Atsigulk ant łowos tawo, ir apsimesk serganczu, ir atajus tėwui tawo, apłankytu tawęs, taryk jamui: Ataity, meldżu, Thamar sesuo mano, idant duotu mań peną, ir padarytu wirałą, idant walgycza isz rankos jos.
6. Ir teip atsigułė Amnon, ir rokamos apsirgo; ir atajus karalui jo apłankytu, tarė Amnon karalui: Ataity, meldżu, Thamar sesuo mano, padarytu akysę mano dwieju sriubu po szłaką, ir walgysiu isz rankos jos.
7. Siuntė tad Dowidas pas Thamar namuosna, tarydamas: Ataik namuosna Amnono brolo tawo, ir padaryk jamui wirałą.

8. Ir atajo Thamar namuosna Amnono brolo sawo, anas gi gułėjo; kuri paėmusi miłtu intmaiszė, ir praskiedusi, akysę jo iszwirė sriubas.
9. Ir paėmusi ką buwo iszwirusi, iszpyłė, ir padėjo po akim jo; ir nenorėjo walgyt, ir tarė Amnon: Iszmeskit wisus nuog manęs. Ir iszmetus wisus,
10. tarė Amnon Thamarai: Intneszk peną grįczon, idant walgycza isz rankos tawo. Paėmė tad Thamar sriubełes, kurias buwo padariusi ir intneszė Amnonui brolui sawo grįczon.
11. Ir jai padawus jamui peną, nutwėrė ją, ir tarė: Eik szen, gułėk su manimi, sesuo mano.
12. Kuri atsakė jamui: Nenorėk, broli mano, nenorėk pasylinti manęs, nes nei pridera tai Israeluję: nenorėk daryt paikystės szios.
13. Nes asz negałėsiu iszkęst sudergimo sawo, ir tu busi kaip wienas isz pasiutėlu Israeluję: bet geriaus byłok karalui, ir neatsakys manęs tau.
14. Nenorėjo gi pakłausyt meldimu jos, bet priweikęs syłomis pasylino ją, ir gułėjo su ją.
15. Ir bodėjosi jos Amnon nuobodżu łabai didżu, teip jog bodumas buwo didesnys, kuriuomi bodėjosi jos, ażu meiłę, kurią pirma buwo myłėjęs. Ir tarė jai Amnon: Kelkis, ir eik.
16. Kuri atsakė jamui: Didesnė yra szioji piktybė, kurią nunai darai priesz manę, neg kurią pirma padarei, iszwarydamas manę. Ir nenorėjo kłausyt jos;
17. bet paszaukęs berną, tarnawusį jamui, tarė: Iszmesk szitą nuog manęs oran, ir ażurakink duris po jai.
18. Kuri buwo apsiwiłkusi iłgą lupą; nes tokiais rubais wilkėdawo karalaus dukterys mergos. Ir teip iszmetė ją tarnas jo oran, ir ażurakino duris ażupakalyj jos.
19. Kuri apsibarsczusi galwą sawo pełenais, perpłeszusi iłgąją lupą, ir sunėrusi rankas ant galwos sawo, ejo żengdama ir rėkdama.
20. Tarė gi jai Absalom brolys jos: Argi Amnon brolys tawo sugułė su tawimi? bet nunai sesuo tyłėk, brolys tawo yra: nei begraużk szirdies tawo ażu szitą daiktą. Ir teip gyweno Thamar skursdama namuosę Abzalomo brolo sawo.
21. Iszgirdęs gi karalus Dowidas żodżus szituos, łabai nuludo, ir nenorėjo nuludnint dwasios Amnono sunaus sawo, nes myłėjo jį, jog buwo jamui pirmagimys.
22. Nungi nesakė Absalom Amnonui nei pikto, nei gero; nes neapikentė Absalom Amnono, delto kad pasylino Thamar seserį jo.
23. Stojosi gi po dwejiemus metamus, jog buwo kerpamos awys Absalomo Baalhasorę, esanczamę ties Ephraimu; ir kwietė Absalom wisus karalaus sunus,
24. ir atajo pas karalų, ir tarė jamui: Sztai bus kerpamos awys tarno tawo: ataity meldżu, karalus su tarnais sawo pas tarną sawo.
25. Ir tarė karalus Absalomui: Nenorėk, sunau mano, nenorėk melst, idant ataitumem wisi, ir apsunkintumem tawę. Prispiriant gi jį, ir nenorint eiti, pałaimino jamui.
26. Ir tarė Absalom: Jei nenori ataiti, ataity, meldżu, su mumis nors Amnan brolys mano. Ir tarė jamui karalus: Nereikia, idant eitu su tawimi.
27. Ir teip prispyrė Absalom jį; ir łaidė su juomi Amnoną ir wisus karalaus sunus. Ir buwo padaręs Absalom puotą, kaip puotą karalaus.

28. Buwo gi prisakęs Absalom tarnamus sawo, tarydamas: Ziurėkit, kai girtas bus Amnon wynu, ir tarysiu jumus: Muszkit jį, ir ażumuszkit: nebijokites, nes asz esmi, kuris prisakau jumus, drutinkites, ir bukit wyrais stiprais.
29. Padarė tad tarnai Absalomo Amnonui, kaip buwo jiemus prisakęs Absalom. Ir atsikėlę wisi karalaus sunūs ażusėdo kiek wienas ant mulyczu sawo, ir pabėgo.
30. Tebejojant dar jiemus kelu, nuejo paskałas pas Dowidą, tarydamas: Pamuszė Absalom wisus karalaus sunus, ir nebeliko isz ju nei wieno.
31. Ir teip atsikėlė karalus, ir perpłėszė rubus sawo, ir puoło ant żemės, ir wisi tarnai jo, perpłėszė rubus sawo.
32. Atsakydamas gi Ionadab, sunus Semmaos, brolo Dowido, tarė: Nesitărai Ponas mano karalus, jog wisi jaunikaiczai karalaus sunūs yra ażumusztais: Wienas Amnon numirė, nes buwo padėtas burnoj Absalomo nuog dienos, kurioj pasylino Thamar seserį jo.
33. Nunai tad nedestie ponas mano karalus ant szirdies sawo szito żodżo, tarydamas: Wisi karalaus sunūs yra ażumuszti: delto kad wienas Amnon tenumirė.
34. Pabėgo gi Absalom; ir pakėlė waikas żwalgytojas akis sawo, ir pażiurėjo: ir sztai żmonija didė buwo ataitinti szalakelę pro szoną kałno.
35. Tarė gi Ionadab karalui: Sztai karalaus sunūs pribuna, sulig żodżu tarno tawo teip stojosi.
36. Ir nustojus kałbėt, pasirodė ir sunūs karalaus, ir ineidami pakėlė bałsą sawo, ir raudojo; bet ir karalus ir wisi tarnai jo raudojo werksmù łabai didżù.
37. Nungi Absalom pabėgęs, nuejo pas Thdomaį sunų Ammiudo karalų Gessur. Ludėjo tad Dowidas sunaus sawo wisomis dienomis.
38. Absalom gi, pabėgęs, ir atajęs ing Gessur, buwo tenai trejus metus.
39. Ir palowė karalus Dowidas persekiot Absalomą, delto kad buwo palinksmintas nuog Amnono prażuwimo.

Pareiszkinimai.

1. *Absalomo sunaus Dowido seserį.* Gimusią isz tos paczos motynos su juomi.
3. *Sunus Semmaos.* Brołėnas Amnono. – *Łabai iszmintingas.* Gudrus.
4. *Sunau karalaus.* Buk karałaiczui butu dałaista daryt ko nori, ar gerai, ar piktai.
13. *Kaip wienas isz pasiutėlu.* Piktadėju, łaużanczu zokoną. – *Neatsakys manęs tau.* Neiszmanė zokono, ir norėjo kaip norint isztrukti.
15. *Bodėjosi jos Amnon.* Kodel, nėra żinios.
16. *Didesnė yra szioji piktybė.* Pasididino papildyta piktybė, iszwarant, nes ir sarmata, ir nuodėmės nebegalima nusłėpti.
19. *Sunėrusi rankas ant galwos.* Isz didżo skausmo. – *Zengdama ir rėkdama.* Idant butu regima jog ne pati nusidėjo, bet liko pasylinta.
20. *Brołys tawo yra.* Sako neteisindamas jo, bet ją tildydamas, idant nuodėmė neiszeita eikszten. *Skursdama.* Ebr. ir Chald. *krimsdomosi.*
23. *Baalhasorę, esanczamę ties Ephraimu.* Gentijoję Iudos, ne Ephraimo.
32. *Nes buwo padėtas burnoj Absalomo.* Paskirtas ant smerties szirdyję ir waloję.

39. *Delto kad buwo palinksmintas nuog Amnono prażuwimo.* Atsługo pyktys ant Absalomo ir aptiłko gailista po Amnonui. –

Padėjimas XIV.

Pagrįżimas Absalomo ing Ierusalem, ir buwimas jo szalimai nuog tėwo.

1. Numanydamas gi Ioab, sunus Sarwijos, jog karalaus szirdis grįżosi Absalomop,
2. siuntė Thekuon, ir paėmė isz ten moteriszkę iszmintingą, ir tarė jai: Apsimesk ludinczą, ir apsiwilk rubais giedėjimo, ir nepasitepk alywą, idant butumai kaip moteriszkė jau nuog seno łaiko raudanti numirusio:
3. ir ineisi pas karalų, ir byłosi jamui szitokias byłas. Indėjo gi Ioab żodżus burnon jos.
4. Ir teip, inejusi moteriszkė[1] Thekuitka pas karalų, puoło po akim jo ant żemės, ir pasikłoniojo, ir tarė: Gelbėk manę karalau.
5. Ir tarė jai karalus: Kokį reikałą turi? Kuri atsakė: Ai, asz esmi naszłė: nes numirė wyras mano.
6. Ir tarnaitei tawo buwo du sunu, kurie susimuszė terp sawęs łaukę, ir nebuwo kam ju suturėt, ir ażugawo wienas kitą, ir ażumuszė jį.
7. Ir sztai kiłusi wisa sangentystė priesz tarnaitę tawo, sako: Iszduok tą, kuris ażumuszė brolį sawo, idant ażumusztumem jį ażu duszią brolo jo, kurį ażumuszė, ir nużudysim tėwainį: ir jieszko ażugesyt kibirksztėłės mano, likusiosios, idant nebebutu wardo wyro mano, ir liekanu ant żemės.
8. Ir tarė karalus moteriszkei: Eik namo tawo, ir asz liepsiu ażu tawę.
9. Ir tarė moteriszkė Thekuitka karalui: Manyj, pone mano karalau, bunai nedorybė ir namuosę tėwo mano: karalaus gi ir sostas jo bunai nekałtas.
10. Ir tarė karalus: Kas prieszais tau kałbėtu, atwesk jį pas manę, ir daugiaus nebepridės, idant[2] pakibintu tawę.
11. Kuri tarė: Atsiminie karalus Wieszpatį Diewą sawo, idant nesidaugintu artimi kraujo ant atkerszimo, ir neażumusztu sunaus mano. Kuris tarė: Gywas yra Wieszpats, jog nenukris isz płauku sunaus tawo ant żemės.
12. Tarė tad moteriszkė: Tegul było tarnaitė tawo ponui mano karalui żodį. Ir tarė: Byłok.
13. Ir tarė moteriszkė: Kodel pamislyjai szitokį daiktą priesz żmoniją Diewo, ir byłojo karalus żodį szitą, idant nusidėtu, ir nepagrążintu iszwarytėlo sawo?
14. Wisi mirsztam, ir kaip wandenys insenkam żemėn, kurie nepagrįżtą: nei nori Diewas prażuwimo duszios, bet susipranta mąstydamas, idant neprażutu suwisu, kuris yra atamestas. (Ezech. XVIII, 32; XXXIII, 11.)
15. Taigi nunai atajau, idant byłocza ponui mano karalui szitą żodį, prie żmonijai. Ir tarė tarnaitė tawo: Byłosiu karalui, jei kaip padarys karalus żodį tarnaitės sawo.
16. Ir iszkłaũsė karalus, idant iszgelbėtu tarnaitę sawo, isz rankos wisu, norėjusiu isz tėwykszczos Diewo isznaikint manęs, ir sunaus mano kartu.

[1] moteriszke ← moteriszkė pas karalu [2] idant – įtrp.

17. Sākai tad tarnaitė tawo, idant stotusi żodys pono mano karalaus kaip apiera. Nes kaip Aniołas Diewo, teip yra ponas mano karalus, jog nei pałaiminimu, nei piktażodżawimu nebuna pajudintas, isz to ir Wieszpats Diewas tawo yra su tawimi.
18. Ir atsakydamas karalus, tarė moteriszkei: Nenusłėpk nuog manęs żodżo, kurio tawę kłausiu. Ir tarė jamui moteriszkė: Byłok pone mano karalau.
19. Ir tarė karalus: Begne ranka Ioabo yra su tawimi wisuosę sziuosę daiktuosę? Atsakė moteriszkė; ir tarė: Per sweikatą duszios tawo, pone mano karalau, jog yra nei kairėn[1], nei deszinėn isz wiso to, ką byłojo ponas mano karalus: nes tarnas tawo Ioab patsai mań prisakė, ir pats indėjo burnon[2] tarnaitės tawo wisus sziuos żodżus.
20. Idant permainycza paweikslą szios kałbos, prisakė tai Ioab tarnas tawo: tu gi, pone mano karalau, iszmintingas esi, kaip turi yszmintį Aniołas Diewo, jog supranti wisa ant żemės.
21. Ir tarė karalus Ioabui: sztai numaldytas padariau żodį tawo: eik tad, ir pagrążink waiką Absalomą.
22. Ir puołęs Ioab ant weido sawo żemėn, pasikłoniojo, ir pałaimino karalui, ir tarė Ioab: Szendiena suprato tarnas tawo, jog atradau mylistą akysę tawo, pone mano karalau: nes padarei kałbą tarno tawo.
23. Atsikėłė tad Ioab ir nuejo ing Gessur, ir atawedė Absalomą ing Ierusalem.
24. Tarė gi karalus: Pagrįżtai namuosna tawo, ir neregie weido mano. Ir teip pagrįżo Absalom namuosna sawo, ir weido karalaus neregėjo.
25. Nun gi, kaip Absalom, wyro nebuwo grażaus wisamę Israeluję, ir łabai patogaus; nuog kojos pėdo iki wirszugalwiui nebuwo jamę jokios pateptės.
26. Ir kirpdamas płaukus (kartą gi ant metu kirpdawo, delto kad sunkindawo jį płaukai) swerdawo[3] płaukus sawo gałwos dwiem szimtam siklu, sworos eiszkios.
27. Gimė gi Absalomui sunus trys, ir duktė wiena, wardu Thamar, dailos[4] weikslės.
28. Ir buwo Absalom Ierusalemę dwejus metus, ir neregėjo karalaus weido.
29. Ir teip siuntė Ioabui, idant jį siųstu pas karalų; kuris nenorėjo atait pas jį. Ir antruokart siuntęs, ir jamui nenorėjus atait pas jį:
30. tarė tarnamus sawo: Zinot dirwą Ioabo ties dirwą mano, turinczą piutį miežiu: taigi eikit, ir sudeginkit ją ugnimi. Sudegino tad tarnai Absalomo jawus ugnimi. Ir atajęę tarnai Ioabo, perpłėszę sawo rubus, tarė: Sudegino tarnai Absalomo dalį dirwos ugnimi.
31. Ir atsikėłė Ioab, ir atajo pas Absalomą namuosna jo, ir tarė: Kodel sudegino tarnai tawo jawus mano ugnimi?
32. Ir atsakė Absalom Ioabui: Siunczau tawęsp mełsdamas, idant ataitumai pas manę, ir siųscza tawę pas karalų, ir sakytumai jamui: Ko atajau isz Gessur? geriaus mań buwo tenai buti: meldżu tad, idant pamatycza karalaus weidą: o jeigu atamena nedorybę mano, tegul manę ażumusza.
33. Ir teip inejęs Ioab pas karalų, apsakė jamui wisa; ir paszauktas buwo Absalom, ir inejo pas karalų, ir pasikłoniojo ant weido żemės po akim jo; ir pabuczawo karalus Absalomą.

[1] kairėn ← deszinėn [2] burnon ← burnon mano [3] swerdawo ← swerdawo gałwas [4] dailos ← graži

Pareiszkinimai.

1. *Karalaus szirdis grįżosi Absalomop.* Minkszesnys tapo ant permaldymo.
2. *Siuntė Thekuon.* Miestas gentijoję Iudos netoli nuo Bethlehem. Ioab tikėjosi, jog po Dowidui Absalom bus karalumi, ir delto jam gerinosi. – *Nuog seno łaiko raudanti numirusio.* Idant Dowidas, gailėdamas jos, suminksztėlu ir del Absalomo.
3. *Indėjo gi Ioab żodżus burnon jos.* Pamokė, kaip sakyti.
8. *Liepsiu ażu tawę.* Liepsiu idant nekentėtumai abidos.
13. *Priesz żmoniją Diewo... idant nusidėtu.* Jei neatszauksi, ims garbinti bałwonus, nusidės, užtrauks ant żmonijos Diewo neszłowę ir kankį.
14. *Wisi mirsztam, ir kaip wandenys insenkam żemėn.* Ir Amnon nebutu su saułę gywenęs, ir Absalom mirs neużilgo ir nebudamas ażumusztas. – *Nenori Diewas prażuwimo duszios.* Bet pakutos ir pasitaisymo. – *Bet susipranta.* Atmaino sawo dekretą.
19. *Nei kairėn, nei deszinėn.* Stăczai intspėjai, kaip yra.
20. *Idant permainycza paweikslą szios kałbos.* Idant sakycza per prilyginimą.
22. *Pałaimino.* Dėkawojo.
24. *Neregie weido mano.* Norėjo Dowidas suturėti isztwirkimą Absalomo, ir kad isz ilgesnės kankios suprastu didumą sawo kalczos.
25. *Nebuwo jamę jokios pateptės.* Jokios nesweikatos, łuszumo, nedaiłumo.

Padėjimas XV.

Maisztas Absalomo priesz Dowidą.

1. Taigi potam intsitaisė sau Absalom wežimus ir raitinįkus ir penkias deszimtis wyru kurie waikszczotu pirma jo.
2. Ir ryto atsikełdamas Absalom stowėdawo prie ineigai wartu, ir kiekwieną wyrą, turėjusį reikałą, ateiti karalaus sudan, szaukdawo Absalom sawęsp, ir tarydawo: Isz kurio miesto esi tu? Kuris atsakydamas tarydawo: Isz wienos gentijos Israelaus asz esmi tarnas tawo.
3. Ir atsakydawo jamui Absalom: Mań regisi byłos tawo geros ir teisios. Bet nėra kamui tawęs iszkłausyt pastatytamui nuog karalaus; ir tarydawo Absalom:
4. Kas manę pastatytu sudžą ant żemės, idant pas manę eitu wisi, kurie turi reikałą, ir teisingai sudycza?
5. Bet ir ataitant pas jį żmogui, pasweikintu jo, isztiesdawo ranką sawo, ir paėmęs buczuodawo jį.
6. Ir darydawo tai wisamui Israelui ataitanczamui sudan, idant butu iszkłausytas nuog karalaus, ir kutindawo szirdis wyru Israelaus.
7. Po keturiomus gi deszimtimus metu, tarė Absalom karalui Dowidui: Eisiu, ir ataduosiu apiżadus mano kuriuos apsiżadėjau Wieszpati Hebronę.
8. Nes apsiżadėdamas apsiżadėjo tarnas tawo, budamas Gessurę Syrijos, tarydamas: Jei pagrąžins manę Wieszpats ing Ierusalem apierawosiu Wieszpati.

9. Ir tarė jamui karalus Dowidas: Eik pakajuję. Ir atsikėlė, ir nuejo Hebronan.
10. Siuntė gi Absalom prażwalgytojus wisosna gentijosna Israelaus, tarydamas: Tuoj, kaip iszgirsit triubawimą triubos, sakykit: Karalawo Absalom Hebronę.
11. Nungi su Absalomu ejo du szimtu wyru isz Ieruzalemo pawadintu, eidami tikrą szirdimi ir prieżasties suwisu nežinodami.
12. Pawadino teipogi Absalom Achitophelį, Gilonitą sumanytoją Dowido, isz jo miesto Gilono. Ir jamui apierawojant apieras, stojosi susisiegimas stipras, ir žmonija subėganti dauginosi su Absalomu.
13. Taigi atajo pasiuntinys pas Dowidą, tarydamas: Wisą szirdimi wisas Israel seka paskui Absalomą.
14. Ir tarė Dowidas tarnamus sawo, buwusiemus su juomi Ierusalemę: Kelkites, bėgkim, nes nei bebus mumus yszbėgos nuog weido Absalomo: skubykites iszeiti, idant kartais atajęs nesuimtu musu, ir newerstu ant musu nuopuolo, ir pamusztu miestą nasruosę kaławijo.
15. Ir tarė tarnai karalaus jamui: Wisa, ką tiktai prisakys ponas musu karalus, su noru iszpildysim tarnai tawo.
16. Iszejo tad karalus, ir wisi namai jo pėsti; ir paliko karalus deszimtį moteru priegulu sergėti namamus.
17. Ir iszejęs karalus ir wisas Israel pėsti, sustojo toli nuog namu;
18. ir wisi tarnai jo ejo greczumi su juomi, ir pułkai Cerethi, ir Phelethi, ir wisi Gethejai, kariaunįkai stipri, szeszi szimtai wyru, kurie buwo sekę paskui jį isz Geth pėstinįkai, ejo pirma karalaus.
19. Tarė gi karalus Ethaei Gethejui: Ko ateisi su mumis? pagrįžk, ir gywenk su karalumi, nes esi atajumas, ir iszejai isz wietos tawo.
20. Wakar atajai, ir szendiena turėsi su mumis iszeitu asz gi eisiu, kur turiu eiti: pagrįžk, ir weskis atgal su tawimi brolus tawo, ir Wieszpats darys tau miłaszirdystę, ir tiesą, jog parodei mylistą ir tikėjimą.
21. Ir atsakė Ethaei karalui, tarydamas: Gywas yra Wieszpats, ir gywas yra ponas mano karalus, jog kurioj norint busi wietoj, pone mano karalau, ar smertyj, ar gywatoj, tenai bus tarnas tawo. (Ruth. I, 17.)
22. Ir tarė Dowidas Ethaei: Eik szen ir pereik. Ir perejo Ethaei Gethejas, ir wisi wyrai, kurie buwo su juomi, ir kita daugybė.
23. Ir wisi raudojo didžu bałsù, ir wisa žmonija perejo; karalus teipogi perejo upelį Cedron, ir wisa žmonija ejo kelop, wedanczop pustynėn.
24. Atajo gi ir Sadok kunigas, ir wisi Lewitai su juomi, neszdami skrynią sandaro Diewo, ir nukėlė skrynią Diewo; ir žengė Abiathar, ikikolei iszsipildė wisa žmonija, kuri buwo iszejusi isz miesto.
25. Ir tarė karalus Sadokui: Parneszk skrynią Diewo miestan: jei atrasiu mylistą akysę Wieszpaties, parwes manę atgal, ir parodys mań ją, ir szėtrą sawo.
26. O jeigu tarys mań: Nepamėgsti: Sztai esmi, dārai, kas gera yra po akim jo.
27. Ir tarė karalus Sadokui kunigui: O regėtojy, pagrįžk miestan pakajuję: ir Achimaas sunus tawo, ir Ionatha sunus Abiatharo, du sunu jusu, bunai su jumis.

28. Sztai asz pasisłėpsiu łaukuosę pustynės, iki kołei atais była nuog jusu duodanti mań žinią.
29. Parneszė tad Sadok, ir Abiathar skrynią Diewo Ierusaleman, ir buwo tenai.
30. Nungi Dowidas žengė kałwon Alywu, žengdamas ir werkdamas, basom kojom eidamas, ir apsidengęs gałwą, bet ir wisa žmonija, buwusi su juomi, apsidengusi gałwą žengė werkdama.
31. Duota buwo žinia Dowidui, jog ir Achitophel buwo susisiegimę su Absalomu, ir tarė Dowidas; Sugłuszink, meldżu Wieszpatie, sumanymą Achitaphelo.
32. Ir bežengiant Dowidui wirszun kałno, kuriamę ketino pasikłonioti Wieszpati, sztai pasitiko jį Chusai Arachitas, perpłėsztu rubù, ir gałwą wisą žemėtą.
33. Ir tarė jamui Dowidas: Jei ataisi su manimi, busi mań ant sunkumo:
34. o jeigu pagrįszi miestan, ir tarysi Absalomui: Tarnas tawo esmi, karalau, kaip buwau tarnu tėwo tawo, teip busiu tarnu tawo, iszbarstysi sumanymą Achitophelo.
35. Turi gi prie sau Sadoką ir Abiatharą kunigus, ir kiekwieną žodį kurį tiktai iszgirsi isz namu karalaus, pasakysi Sadokui, ir Abiatharui kunigamus.
36. Yra gi su jais du sunu ju Achimaas, ir Ionatha sunus Abiatharo: ir siųsit per juos manęsp kiekwieną žodį, kurį iszgirsit.
37. Atajus tad Chusai prietelui Dowido miestan, Absalom teipogi inejo Ierusaleman.

Pareiszkinimai.

2. *Prie ineigai wartu.* Kur budawo sudai. – *Isz wienos gentijos Israelaus.* Pasakydawo isz kurios.
3. *Mań regisi.* Sakydawo pasitiekėdamas, ir szirdis sawęsp lenkdamas. *Nėra kamui tawęs iszkłausyt, pastatytamui nuog karalaus.* Gywas mełas, kaip regima isz 2. Reg. VIII, 15.
4. *Wisi kurie turi reikałą.* Neatskirdamas nei wieno, kaip ir jieszkodamas wieno gerumo wisiems.
5. *Pasweikintu jo.* Ebr. *kłoniotusi.* – *Isztiesdawo ranką sawo.* Pakełdamas jį apsikabinęs buczuodawo.
6. *Kutindawo szirdis.* Nuo karalaus grėsdamas, sawęsp lenkdamas.
7. *Po keturiomus deszimtimus metu.* Nuo Israelitu geidimo karalaus (Vatablus); nuo pirmojo patepimo Dowido (Salianus). Kiti gi mano cza apsirikimą, ir liepia skaityti: po ketweriemus metamus. – *Hebronę.* Kur gimė Absalom, pradėjo karalauti Dowidas, ir (S. Hieron. in tradit. Hebr.) guli kunai patrijarku Abraomo, Izaoko ir Iokubo.
12. *Achitophelį.* Senelį Bethsabees.
14. *Nei bebus mumus yszbėgos nuog weido Absalomo.* Jei nesiskubysim. – *Newerstu ant musu nuopuolo.* Priweikęs dar łabiaus nepaskandintu[1] musu.
16. *Pėsti.* Ar isz poskubio, ar besiwargindamas ir parodydamas, jog szitą Diewo dałaidimą priima kaip pakutą ažu nusidėjimą.
18. *Ir pułkai Cerethi ir Phelethi.* Žiur 2. Reg. VIII, 18.

[1] nepaskandintu – *din* įtrp.

19. *Ethaei Gethejui.* Sakoma, jog jis buwęs sunumi Achiso, karalaus Getho, ir garbdamas doras Dowido, pas jį atajęs ir religiją priėmęs. – *Nes esi atajunas.* Ko tau kiszties musu rejastin?
22. *Eik szen ir pereik.* Per upelį Cedrono.
23. *Wedanczop pustynėn.* Pustynė pietu szonę nuo Ierusalemo Ierichop, kur gyweno Szw. Jonas krikszytytojas ir posnįkawo Kristus 40. dienu.
24. *Neszdami skrynią sandaro.* Idant prireikus, gałėtu kłausties Diewą, ką turi daryti Dowidas.
26. *Nepamėgsti.* Nemėgiu tawęs; nebuk karalumi; nebuk gywas.
27. *O regėtojy.* O pranaszai.
28. *Łaukuosę pustynės.* Ziur eil. 23.
30. *Werkdamas, basom kojom eidamas.* Isz gaiłesties ażu nusidėjimus. – *Apsidengęs galwą.* Apdengimas galwos żenklindawo gėdėjimą.
32. *Chusai Arachitas.* Miestas Arach paminėta Gen. X, 10. żemėję Sennaar, arba Celesyrijoję. Szw. Hieron. (de tradit. in cap. X. Gen.) sako, jog Arach wadindawęsys Edessa. Nuomanu, jog Chusai buwo isz pagonu, prozelitas.
33. *Busi mań ant sunkumo.* Budamas senas, karionei netikęs.

Padėjimas XVI.

Inejimas Absalomo Iurusaleman, sumanymai Achitophelo.

1. Ir perejus Dowidui benkiek wirszukalnio, pasirodė Siba tarnas Miphibosetho pasitikdamas jį, su dwiem asiłam, apkrautiem dwiem szimtam duonu, ir szimtù kezułũ wynawuogiu dżowintu, ir szimtù łustũ fygu taszłos, ir indù wyno.
2. Ir tarė karalus Sibai: Ką żenklina szitie daiktai? Ir atsakė Siba: Asiłai, namiszkiemus karalaus użusest: duonos ir fygos walgyt tarnamus tawo: wynas gi, gerti paiłsusiemus pustynėj.
3. Ir tarė karalus: Kur yra sunus pono tawo? Ir atsakė Siba karalui: Atliko Ierusalemę, tarydamas: Szendiena pagrążins mań namai Israelaus karalystę tėwo mano. (2. Reg. XIX, 27.)
4. Ir tarė karalus Sibai: Tawo bunai wisa, kas buwo Miphibosetho. Ir tarė Siba: Meldżu, idant atrascza mylistą po akim tawo, pone mano karalau.
5. Atajo tad karalus Dowidas iki Bahurim; ir sztai buwo iszeitąs isz ten wyras isz sangentystės namu Saulo, wardu Semei, sunus Gera, ir ejo iszeidamas, ir piktażodżawo, (3. Reg. II, 8.)
6. ir smegdinėjo akmenis priesz Dowidą, ir priesz wisus tarnus karalaus Dowido; wisa gi żmonija ir wisi kariaunįkai ejo isz deszinio ir isz kairio szono karalaus.
7. Sziteip gi kałbėjo Semei, piktażodżuodamas karalui: Iszeik, iszeik wyre kraujũ, ir wyre Belial.
8. Atadawė tau Wieszpats wisą kraują namu Saulo, jog ażuejai karalystę ażu jį, ir dawė Wieszpats karalystę rankon Absalomo sunaus tawo: ir sztai słėgia tawę piktybės tawo, jog esi wyrù kraujũ.

9. Tarė gi Abisai, sunus Sarwijos, karalui: Kam piktażodżuoja szitas szuwa padwėsėlys ponui mano karalui? eisiu, ir nukirsiu gałwą jo.
10. Ir tarė karalus: Kas yra mań ir jumus sunūs Sarwijos? łaiskit jamui piktażodżuot: Nes Wieszpats liepė jamui, piktażodżuot Dowidui, ir kas yra kuris drįsta taryt, kodel sziteip padarė?
11. Ir tarė karalus Abisai, ir wisiemus tarnamus sawo: Sztai sunus mano, kuris iszejo isz yszczos mano, jieszko duszios mano: kiekigi łabiaus nunai sunùs Iemini? łaiskit jį, idant piktażodżuotu sulig liepimu Wieszpaties:
12. jei kartais atsiżwełgs Wieszpats ant griaudėjimo mano, ir ataduos mań Wieszpats gera ażu piktażodżawimą szitą szendieninį.
13. Ir teip ejo Dowidas ir draugė jo kelù su juomi. Semei gi ejo wirszukalniu greczumi[1] piktażodżuodamas, ir smegdinėdamas akmenis priesz jį, ir żemės piłdamas.
14. Ir teip atajo karalus ir wisa żmonija su juomi nuwargusi, ir atsigawo ten.
15. Absalom gi ir wisa żmonija jo inejo Ierusaleman, bet ir Achitophel su juomi.
16. Atajęs gi Chusai Arachitas prietelus Dowido pas Absalomą, byłojo jamui: Sweikas karalau, sweikas karalau.
17. Kuriamui Absalom: Szitojigu yra, tarė, mylista tawo prietelui tawo? kodel neejai su prietelumi tawo?
18. Ir atsakė Chusai Absalomui: Neikiek, nes busiu to, kurį aprinko Wieszpats, ir wisa szioji żmonija, ir wisas Israel, ir su juomi buwosiu.
19. Bet idant ir tai sakycza: Kam asz tarnausiu? bau ne karalaus sunui? kaip pakłusnas buwau tėwui tawo, teip busiu pakłusnas ir tau.
20. Tarė gi Absalom Achitophelui: Sumanykit, ką turim daryt.
21. Ir tarė Achitophel Absalomui: Ineik pas priegułus tėwo tawo, paliktosias sergėt namamus, idant iszgirdus wisamui Israelui, jog subiaurinai tėwą tawo, pasistiprintu su tawimi rankos ju.
22. Isztempė tad Absalomui szėtrą ant seklyczos, ir inėjo pas priegułus tėwo sawo po akim wiso Israelaus. (2. Reg. XII, 11.)
23. Sumanymas gi Achitophelo, kurį duodawo anosę dienosę, kaip kam pakłausus Diewą; teip budawo wisokio sumanymas Achitophelo, ir esant jamui su Dowidu, ir esant su Absalomu.

Pareiszkinimai.

3. *Kur yra sunus pono tawo?* Miphiboseth sunus Ionathos. Norėjo Dowidas żinoti, ar dowanas ataneszė nuo sawęs, ar nuo Miphibosetho. – *Szendiena pagrążins mań namai Israelaus.* Netikėtinas apmeławimas; nes żinoma buwo Miphibosethui, jog wisas Israel sekė paskui Absalomą.
5. *Bahurim.* Miestas ant kałno nuo Betanijos tołumo adynos kelo.
10. *Kas yra mań ir jumus sunūs Sarwijos?* Nesikiszkit. – *Nes Wieszpats liepė.* Jisai yra ryksztę teisybės Diewo, płakanczą manę ażu nusidėjimą.

[1] greczumi ← greczumi priesz jį

11. *Kiekigi łabiaus nunai sunùs Iemini?* Swetimas, ne gentys mano, bet Saulo, neapkentusio manęs.
14. *Atsigawo ten.* Miestę Bahurim.
17. *Szitoji gu yra, tarė, mylista tawo prietelui tawo?* Dowidui. Tai koks gi busi del manęs?
21. *Ineik pas priegułus tėwo tawo.* Nemaża buwo bijojusiu, idant sunus nesusitaikintu su tėwu, ir jiems nebutu błogai. Sumanymas Achitophelo parodė wisiems, jog sutikimas negali stoties.
22. *Ant sekłyczos.* Wirszuję namu, ant stogo (2. Reg. XI, 2.)
23. *Kaip kad pakłáusus Diewą.* Piłnas kuniszkos gudrybės, neskirianczos gero nuo pikto, bet gerai sumananczos tarpus teip geram, kaip nedoram gałui.

Padėjimas XVII.

Chusaijo suniekinimas sumanymo Achitophelo, ir dawimas sumanymo negero Absalomui.

1. Tarė tad Achitophel Absalomui: Iszsirinksiu sau dwyliką tukstantu wyru, ir atsikėłęs wysiu Dowidą sziąnakt.
2. Ir užpulsiu ant jo (delto kad yra pailsęs ir siłpnu ranku) pamusziu jį: ir pabėgus wisai żmonijai, esanczai su juomi, ażumusziu karalų apłaistą.
3. Ir pagrążinsiu wisą żmoniją kaip pagrįżta wienas żmogus: nes tu jieszkai wieno żmogaus, ir wisa żmonija bus pakajuję.
4. Ir pamėgo była jo Absabomui, ir wisiemus wyresniemus Israelaus.
5. Tarė gi Absalom: Paszaukit Chusaį Arachitą, ir kłausykim ką ir anas sakys.
6. Ir atajus Chusai pas Absalomą, tarė Absalom jamui: Szitokią byłą byłojo Achitophel: darytgu turim ar ne? kokį duosi sumanymą?
7. Ir tarė Chusai Absalomui: Negeras yra sumanymas, kurį dawė Achitophel szį kartą.
8. Ir wėl isztarė Chusai: Tu żinai tėwą sawo ir wyrus, esanczus su juomi, jog yra druczausi ir karczos dwasios, kaip meszka duksta pagriebus miszkę jos jauniklus: bet ir tėwas tawo yra wyras[1] karianįkas nei sugaisz su żmonijà.
9. Gal nunai słaposi po duobes, arba wienoj kurioj norint wietoj: ir kritus wienamui kuriamui iszpradżos, iszgirs kuris norint iszgirs, ir sakys: Stojosi blėdis żmonijoj, sekusioj paskui Absalomą.
10. Ir kiekwienas stipriausis, kurio szirdis yra kaip lewo, bus nuimtas baimės: nes żino wisa żmonija Israelaus jog stipras yra tėwas tawo, ir druti wisi, kurie yra su juomi.
11. Bet szisai mań regisi geras yra sumanymas: Susirenkie pas tawę wisas Israel, nuog Dan iki Bersabeei, kaip smėlys mariu nesuskaitytas: ir tu busi widuryj ju.
12. Ir užpulsim ant jo kurioj norint wietoj bus atarastas, ir apdengsim jį, kaip krinta rasa ant żemės, ir nepaliksim isz wyru, esanczu su juomi, nei wieno tieg.

[1] wyras – įtrp.

13. Ir jei ineis kurian miestan, aprisz wisas Israel aną miestą wirwėmis, ir trauksim jį upelin, idant neatsirasta isz jo tieg nei akmenėlys.
14. Ir tarė Absalom, ir wisi wyrai Israelaus: Geresnys yra sumanymas Chusaijo Arachito, ażu sumanymą Achitophelo. Wieszpaties gi parėdymŭ subiro geras sumanymas Achitophelo, idant Wieszpats atwestu błogumą ant Absalomo.
15. Ir tarė Chusai Sadokui ir Abiatharui kunigamus: Teip ir teip dawė sumanymą Achitophel Absalomui, ir wyresniemusiemus Israelaus: ir asz dawiau tokį ir tokį sumanymą.
16. Nunai tad siųskit greitai, ir duokit żinią Dowidui, tarydami: Nebuk sziąnakt łaukuosę pustynės, bet nełaukdamas pereik, idant kartais nebutu prarytas karalus, ir wisa żmonija, esanti su juomi.
17. Ionatha gi ir Achimaas stowėjo ties wersmę Rogel; nuejo tarnaitė ir dawė żinią jiemus, ir anys ejo nesztu żinios karalui Dowidui, nes negałėjo buti matytais, arba ineit miestan.
18. Pamatė gi juos nekuris waikas, ir pasakė Absalomui; anys gi tekini inbėgo namuosna nekurio wyro Bahurimę, kuris turėjo szulnį priemenėj sawo, ir nużengė jan.
19. Paėmė gi moteriszkė, ir isztiesė dangałą ant ritinio szulnio, kaip dżowindama selykłą; ir teip daiktas buwo nusłėpta.
20. Ir ataję tarnai Absolomo namuosna, moteriszkei tarė: Kur yra Achimaas ir Ionatha? Ir atsakė jiemus moteriszkė: Perejo skubydamies, paragawę szłakelį wandenies. O tie, kurie jieszkojo, neatradę, pagrįżo Iurasaleman.
21. Ir iszejus, iszlipė jie isz szulnio, ir nueję dawė żinią karalui Dowidui, ir tarė: Kelkites, ir greitai pereikit upę, nes szitokį dawė sumanymą priesz jus Achitophel.
22. Kėłėsi tad Dowidas, ir wisa żmonija, buwusi su juomi, ir persiłaidė per Iordoną, priesz dieną; ir nei wieno tieg neliko, kuris nebutu persiłaidęs per upę.
23. Nungi Achitophel regėdamas, jog nebuwo iszpildytas jo sumanymas, pasibałnojo sawo asiłą, ir atsikėłė ir iszjojo namuosna sawo ir miestan sawo; ir surėdęs namus sawo, pasikoręs numirė, ir pakastas yra kapę tėwo sawo.
24. Dowidas gi atajo taworijosna, ir Absalom persiłaidė per Iadoną, pats ir wisi wyrai Israelaus su juomi.
25. Amasą gi użdėjo Absalom ażu Ioab ant karios; Amasa gi buwo sunus wyro wadinamo Ietrą isz Iesraeli, kuris inejo pas Abigail dukterį Naas seserį Sarwijos, buwusios motyną Ioabo.
26. Ir pastatė taworijas Israel su Absalomu żemėj Galaad.
27. Ir atajus Dowidui taworijosna, Sobi sunus Naaso isz Rabbath sunŭ Ammono, ir Machir sunus Ammihelo isz Lodabaro ir Berzellai Galaaditas isz Rogelimo,
28. ataneszė jamui pakłodes ir kaurus ir indus molinius, kwieczu ir mieżiu, ir miłtu ir kruopu, ir pupu ir lysziu, ir spirgintu griku,
29. Ir medaus ir swiesto, awis ir riebius werszius; ir dawė Dowidui ir żmonijai, buwusiai su juomi, ant walgymo; nes numanė, jog żmonija badą kencza pustynėj.

Pareiszkinimai.

3. *Kaip pagrįżta wienas żmogus.* Wisi eis su tawimi; nes jieszkai wienos gałwos, kurią nukirtus, nebebus kam ju skirstyti.
8. *Karczos dwasios.* Wargu kauties su einanczais ant wieno, nepasiduos dykai. – *Nei sugaisz su żmonijĄ.* Nors karią priweiksi, ãnas mokės pabėgti.
12. *Kaip krinta rasa ant żemės.* Nesuskaitytais łaszais.
16. *Nebuk sziąnakt łaukuosę pustynės.* Idant kartais Absalom wėl nesiimtu sumanymo Achitophelo, ir tu neprażutumai atajus kariai, arba netektumai rankosna sunaus.
17. *Ionatha gi ir Achimaas.* Paties Dowido pasiuntiniais paskirti. – *Ties wersmę Rogel.* Priemiestyję Ierusalemo, rytu szonę. – *Nuejo tarnaitė.* Prasimetusi gełumbės płaustu.
18. *Nekuris waikas.* Sunus tos tarnaitės. (S. Hieron. Tradit.)
24. *Atajo taworijosna.* Miestan Manahaim, ażu Iordono.
25. *Kuris inejo pas Abigail.* Nekurie mano, jog Amasa buwęs waikù ne tikru tėwu.
27. *Sobi sunus Naaso isz Rabbath.* Brolys Hanono Ammonito. – *Machir.* Aukłėtojas Miphibosetho. – *Berżellai.* Apie kurį bus 2. Reg. XIX.

Padėjimas XVIII.

Nuopuolys Absalomo ir jo nełaiminga smertis.

1. Taigi perżiurėjęs Dowidas sawo żmoniją, pastatė ant ju wadus ir szimtinįkus,
2. ir dawė treczą żmonijos dalį po ranką Ioab, ir treczą dalį po ranką Abisai, sunaus Sarwijos brolo Ioabo, ir treczą dalį po ranką Abisai, sunaus Sarwijos brolo Ioabo, ir treczą dalį po ranką Ethai, kuris buwo isz Geth, ir tarė karalus żmonijai: Iszeisiu ir asz su jumis.
3. Ir atsakė żmonija: Neiszeisi: nes ar pabėgsim, nełabai anys musu żiurės: arba pusė isz musu pakłups, ne gan rupinsis, delto kad tu wienas esi skaitomas ażu deszimtį tukstantu: taigi geriaus yra, idant butumai mumus miestę ant apginkło.
4. Kuriemus karalus tarė: Kas jumus regisi tiesumi, tai darysiu. Atsistojo tad karalus ties wartais; ir iszwaiksztinėjo żmonija sawais pułkais po szimtą ir po tukstantį.
5. Ir prisakė karalus Ioabui ir Abisai ir Ethai, tarydamas. Użłaikykit mań waiką Absalomą. Ir wisa żmonija girdėjo prisakantį karalų wisiemus kunigaikszczamus apie Absalomą.
6. Ir teip iszejo żmonija łaukan priesz Israelų, ir stojosi kowa miszkę Ephraim.
7. Ir piauta buwo tenai żmonija Israelaus nuog karios Dowido, ir stojosi blėdis didė dienoj anoj, dwieju deszimtu tukstantu.
8. Buwo gi ten kowa paskłaistyta ant weido wisos żemės, ir daug daugiaus buwo tu, kuriuos miszkas buwo prarijęs isz żmonijos, neg tu, kuriuos buwo suėdęs kaławijas anoj dienoj.
9. Atsitiko gi, jog ażubėgo Absalom tarnamus Dowido, sėdėdamas ant muło; ir inejus

mułui po szakotu ir didżu ążuołu, prikibo gałwa jo ążuołui; ir jamui pasikorus terp dangaus ir żemės, mułas, ant kurio buwo sėdėjęs, perejo.

10. Regėjo gi tai nekuris, ir pasakė Ioabui, tarydamas: Maczau Absalomą kabantį ążuolę.
11. Ir tarė Ioab wyrui, dawusiamui żinią jamui: Jei matei, kodel nesubedei jo su żemę? ir asz bucza dawęs tau deszimtį sidabro siklu, ir wieną juostą.
12. Kuris tarė Ioabui: Jei atswertumai rankosna mano tukstantį sidabriniu, niekaip nepakelcza rankos mano ant sunaus karalaus: nes mumus girdint prisakė karalus tau ir Abisai ir Ethai, tarydamas: Sergėkit mań waiką Absalomą.
13. Bet ir jei drąsiai darycza priesz duszią mano, niekaip to karalus negałėtu nežinot, ir tu stowėtumai prieszais?
14. Ir tarė Ioab: Ne kaip tu nori, bet użtiksiu ant jo po tawo akim. Paėmė tad tris driauczus rankon sawo, ir inbedė juos szirdin Absalomo; ir dar tebewirpant kybanczamui ant ążuoło,
15. pribėgo deszims jaunikaiczu szarwanesziu Ioabo, ir kirsdami ażumuszė jį.
16. Sutriubawo gi Ioab triubą, ir suturėjo żmoniją, idant nebewytu bėganczo Israelaus, norėdamas prałaist daugybei.
17. Ir paėmė Absalomą, ir intmetė jį miszkę duobėn didėn, ir sukrowė ant jo kruwą akmenu łabai didę; wisas gi Israel pabėgo szėtrosna sawo.
18. Nungi Absalom buwo sau pasistatęs, tebebudamas gywas, stułpą, esantį Słenyj karalaus; nes buwo sakęs: Neturiu sunaus, ir bus tai paminkłas wardo mano. Ir praminė stułpą wardù sawo, ir wadinasi Ranką Absalomo, iki sziai dienai.
19. Achimaas gi, sunus Sadoko, tarė: Bėgsiu ir duosiu żinią karalui, jog sudą padarė jamui Wieszpats isz rankos neprietelu jo.
20. Kuriamui Ioab tarė: Nebusi pasiuntiniu szioj dienoj, bet duosi żinią kitoj: szendiena nenoriu idant tu żinią nesztumai, nes sunus karalaus numirė.
21. Ir tarė Ioab Chusi: Eik, ir duok żinią karalui, ką regėjai. Pasikłoniojo Chusi Ioabui, ir nubėgo.
22. Wėl gi Achimaas sunus Sadoko tarė Ioabui: Kas kluwa, jei ir asz bėgcza paskui Chusi? Ir tarė jamui Ioab: Kam nori bėgt, sunau mano? nebusi geros żinios neszėjas.
23. Kuris atsakė: Nes kągi, jei nubėgsiu? Ir tarė jamui: Bėgk. Bėgdamas tad Achimaas trumpesniu kelu, pralenkė Chusį.
24. Dowidas gi sėdėjo terp dweju[1] wartu; żiurėtojas gi, kuris buwo wirszuj wartu ant muro, pakėłęs akis, iszwydo żmogų bėgantį patį wieną.
25. Ir suszukęs pasakė karalui; ir tarė karalus: Jei yra pats wienas, gera żinia yra burnoj jo. Besiskubinant gi jamui, ir eitant artyn,
26. pamatė żiurėtojas żmogų kitą bėgantį, ir rėkaudamas wirszuj, tarė: Pasirodża mań kitas żmogus bėgdamas pats wienas. Ir tarė karalus: Ir szitas yra geras żiniadawys.
27. Żiurėtojas gi: Matau, sako, bėgimą pirmojo, kaip bėgimą Achimao[2] sunaus Sadoko. Ir tarė karalus: Wyras yra geras, ir atait neszdamas gerą żinią.
28. Szukaudamas gi Achimaas, tarė karalui: Sweikas karalau. Ir pasikłoniojęs karalui po

[1] dweju – *e* tais. [2] Achimao ← Achimao eso

akim jo sukniubęs žemėn, tarė: Pagirtas Wieszpats Diewas tawo, kuris ażudarė žmones, pakėłusius rankas sawo priesz poną mano karalų.

29. Ir tarė karalus: Yra gu pakajus waikui Absalomui? Ir tarė Achimaas: Regėjau sumiszimą didį, siunczant Ioabui tarnui tawo, o karalau, manę tarną tawo; nieko kito nežinau.
30. Kuriamui karalus: Prasitrauk, sako, ir stowėk czonai. Ir jamui prasitraukus, ir stowint,
31. pasirodė Chusi, ir atajęs tarė: Gerą ataneszu žinią, pone mano karalau: nes apsudyjo ażu tawę Wieszpats szendiena isz rankos wisu, pasikėłusiu priesz tawę.
32. Tarė gi karalus Chusi: Yra gu pakajus waikui Absalomui? Kuriamui atsakydamas Chusi: Bunai, sako, kaip waikas, neprietėlūs pono mano karalaus, ir wisi, kurie pasikela priesz jį ant pikto.
33. Ir teip nuludęs karalus žengė seklyczon wartu, ir raudojo. Ir sziteip byłojos eidamas: Sunau mano Absalomai, Absalomai sunau mano: kasgi mań duotu, idant asz numircza ażu tawę, Absalomai sunau mano, sunau mano Absalomai! (2. Reg. XIX, 4.)

Pareiszkinimai.

5. *Użłaikykit mań waiką Absalomą.* Jei pergałėsit.
6. *Miszkę Ephraim.* Miszko wardas Ephraim, bet gentijoję Gado ażu Iordono, netoli nuo miesto Manahaim.
12. *Tukstantį sidabriniu.* Siklu.
13. *Priesz duszią mano.* Priesz sążinią.
18. *Słėnyj karalaus.* Cedrono, arba Iozapoto, esanczamę terp Ierusalemo ir kalno Alywu. Cza Melchisedech pasitiko Abraomą, ir praminė słėniu karalaus. – *Neturiu sunaus.* Jau numirta sunu, paminėtu 2. Reg. XIV, 27. – *Ranką Absalomo.* Darbu Absalomo.
19. *Jog sudą jamui padarė Wieszpats.* Atakerszė ażu jį. – *Isz rankos.* Iszwadawęs.
20. *Szioj dienoj.* Szį kartą. – *Nes sunus karalaus numirė.* Błoga žinia. Nuneszė kitą kokią geresnę žinią.
21. *Chusi.* Kokiam kiemioniui, ar gal Etijopėnui.
24. *Terp dweju wartu.* Terp wartu miesto ir perkaso, stiprinanczo apginkłą karionėję. *Wirszuj wartu.* Boksztę ant wartu.
25. *Jei yra pats wienas, gera žinia yra.* Nes priweiktieji bėga kruwomis.
28. *Ażudarė.* Nukankino ir iszgaiszino.
29. *Yra gu pakajus?* Ar sweikas? – *Nieko kito nežinau.* Atsargiai sako apie pergałėjimą, tyli apie žinią negerą, sakymą jos palikdamas Chasaie.

Padėjimas XIX.

Pasidawimas Dowidui gentiju Israelaus, Dowidas skundžasi ant Judos, jog dawėsi kitomus gentijomus pralenkt.

1. Pasakyta gi buwo Ioabui, jog karalus rauda ir ludi sawo sunaus,

2. ir pawirto pergałėjimas werksman anoj dienoj wisai żmonijai, nes iszgirdo żmonija anoj dienoj sakant: Skaudi karalus sunaus sawo.
3. Ir wengėsi żmonija anoj dienoj ineiti miestan, kaip wengiasi żmonija atamuszta ir pabėgusi isz kowos.
4. Nun gi karalus apidengė gałwą sawo, ir szaukė didżu bałsu: Sunau mano Absalomai, Absalomai sunau mano, sunau mano!
5. Ineįęs tad Ioab pas karalų namuosna, tarė: Ażugėdinai szendiena weidą wisu tarnu tawo, iszwadawusiu duszią tawo, ir duszią sunu tawo, ir dukteru tawo, ir duszią moteru tawo, ir duszią priegułu tawo.
6. Myli neapkenczanczus tawę, ir neapkenti mylinczu tawę, ir parodei szendiena, jog nesirupini apie kariawedżus tawo, ir apie tarnus tawo: ir tikrai pażinau dabar, jog, jei Absalom butu gywas, ir wisi mes butumem pakłupę, tadą tau pamėgtu.
7. Taigi nunai kelkis, ir iszeik, ir prakalbęs gandaryk tarnamus tawo: nes prisiegiu tau per Wieszpatį, jog jei neiszeisi, nei wieno tieg neliks su tawimi sziąnakt: ir bus tai tau błogiaus, neg wisi błogumai, kurie atajo ant tawęs nuog jauniszkės tawo iki sziołei.
8. Kėłėsi tad karalus ir atsisėdo wartuosę, ir wisai żmonijai buwo pasakyta, jog karalus sėdi wartuosę, ir atajo wisa daugybė po akim karalaus; Israel gi pabėgo gėtrosna sawo.
9. Wisa gi żmonija rėjosi po wisas gentijas Israelaus, tarydama: Karalus iszwadawo mus isz rankos neprietelu musu, ānas iszgełbėjo mus isz rankos Philisthinu: ir nunai pabėgo isz żemės del Absalomo.
10. Absalom gi, kurį patepėm ant sawęs, numirė karionėj: iki kołei gi tylit, ir nepagrążinat karalaus?
11. Karalus gi Dowidas siuntė Sadokui, ir Abiatharui kunigamus, tarydamas: Byłokit wyresniemus Iudos, tarydami: Kodel ataitat paskutiniai parwestu karalaus namuosna jo? (Była gi wiso Israelaus buwo atajusi pas karalų namuosna jo.)
12. Jus mano brolai, jus mano kaułas ir mano mėsa, kodel paskutiniai parwedat karalų?
13. Ir Amasai tarykit: Bau ne mano kaułas ir mėsa mano esi? Tai mań dārai Diewas, ir tai pridėstie, jei nebusi kariawedżu po akim mano per wisą łaką ażu Ioabą.
14. Ir nulenkė szirdį wisu wyru Iudos, kaip wyro wieno, ir siuntė pas karalų, tarydami: Pagrįżk tu, ir wisi tarnai tawo.
15. Ir pagrįżo karalus, ir atajo iki Iordonui; ir wisas Iuda atajo iki Galgalai pasitiktu karalaus, ir perłaistu jo per Iordoną.
16. Skubinosi gi Semei, sunus Gēros sunaus Iemini isz Bahurim, ir nużengė su wyrais Iudos patiktu karalaus Dowido (3. Reg. II, 8.)
17. su tukstantimi wyru isz Beniamino, ir Siba, tarnas isz namu Saulo; ir penkiolika sunu jo, ir dwi deszimti tarnu buwo su juomi; ir intszokę Iordonan, pirma karalaus
18. perbrido brastas, idant perwestu namus karalaus, ir padarytu sulig liepimu jo. Semei gi, sunus Gēros, paslikas po akim karalaus, jau persiłaidęs per Iordoną,
19. tarė jamui: Nepaskaityk mań, pone mano, nedorybės, nei atsimink abidu tarno tawo dienoj, kurioj iszejai, pone mano karalau, isz Ierusalemo, nei dėkis karalau szirdim tawo.

20. Nes pripażįstu tarnas tawo nusidėjimą mano, ir todrin szendiena pirmas atajais isz wisu namu Iosepho, ir żengiau patiktu pono mano karalaus.
21. Atsakydamas gi Abisai, sunus Sarwijos, tarė: Nejaugi ażu sziuos żodżus nebus ażumusztas Semei, jog piktażodżawo pateptiniui Wieszpaties?
22. Ir tarė Dowidas: Kas mań ir jumus sunūs Sarwijos? kam tampat mań szendiena prieszais? nejaugi szendiena bus ażumusztas wyras Israeluję? bau nežinau jog szendiena esmi użudėtas karalumi ant Israelaus?
23. Ir tarė karalus Semejui: Nenumirsi. Ir prisiegė jamui.
24. Miphiboseth teipogi, sunus Saulo żengė patiktu karalaus nemasgotom kojom, ir nekirptą barzdą, ir rubu sawo nebuwo skalbęs nuog dienos, kurioj buwo iszejęs karalus, iki dienai pagrįżimo jo pakajuj.
25. Ir Ierusalemę patikus karalų, tarė jamui karalus: Kodel neatajai su manimi Miphiboseth?
26. Ir atsakydamas tarė: Pone mano karalau, tarnas mano paniekino manę, ir tariau jamui asz tarnas tawo, idant pabałnotu mań asiłą, ir użusėdęs iszeicza su karalumi: nes esmi szłubas asz tarnas tawo.
27. Negana to ir apskundė manę tarną tawo tau ponui mano karalui: tu gi, pone mano karalau, esi kaip Aniołas Diewo, padaryk kas pamėgsta tau. (2. Reg. XVI, 3; 1. Reg. XXIX, 9.)
28. Nes ir nebuwo namai tėwo mano, jeg[1] tiktai smerties kalti ponui mano karalui: tugi pasodinai manę terp wałganczu stało tawo, ko gi tad turiu teisingai skųsties? arba ko galu szaukties karalui?
29. Tarė tad jamui karalus: Ką daugiaus sakysi? twirta yra, ką esmi byłojęs: tu ir Siba pasidalykit turtais.
30. Ir atsakė Miphiboseth karalui: Ir wisus tegul ima, pagrįżus ponui mano karalui ramintinai namuosna sawo.
31. Berzellai teipogi Galaaditas, nużengęs isz Rogelim, parwedė karalų, per Iordoną, pasirėdęs ir tolaus ażu upės sekt paskui jį. (2. Reg. XVII, 27.)
32. Buwo gi Berzellai Galaaditas łabai senas, tai yra asztuoniu deszimtu metu, ir ānas sawė peno karalui, esant taworijosę; nes buwo wyras łabai turtingas. (3. Reg. II, 7.)
33. Ir teip tarė karalus Berzellaiui: Ataik su manimi, pasiłsėtu be baimės su manimi Ierusalemę.
34. Ir tarė Berzellai karalui: Kiekig bėra dienu metu gywatos mano, idant żengcza su karalumi ing Ierusalem?
35. Asztuoniu deszimtu metu esmi szendiena: argi gaiwūs bėra pajautimai mano atskirt saldżamui nuog kartaus? arba begali pamėgt tarnui tawo penas ir gėrimas? arba begalu daugiaus iszgirst bałsą giesminįku ir giesminįkiu? kam tarnui tawo but sunkumù ponui mano karalui?
36. Benkiek paejėsiu tarnas tawo nuog Iordono su tawimi: nereikia mań szitos atomainos,
37. bet meldżu, idant pagrįżcza tarnas tawo, ir numircza miestę mano, ir bucza pakastas

[1] jeg – įtrp.

prie kapui tėwo mano, ir motynos mano. Yra gi tarnas tawo Chamaam, ãnas teity su tawimi, pone mano karalau, ir daryk jamui, kas tiktai tau gerù regisi.

38. Ir teip tarė jamui karalus: Su manimi pereity Chamaam, ir asz jamui darysiu, kas tiktai tau pamėgs, ir wisa, ko geisi nuog manęs, iszmelsi.
39. Ir perejus wisai żmonijai ir karalui per Iordoną, pabuczawo karalus Berzellaį, ir pałaimino jamui[1]; ir anas pagrįżo wieton sawo.
40. Perejo tad karalus Galgalon, ir Chamaam su juomi; wisa gi żmonija Iudos buwo lydėjusi karalų, ir tiktai pusė tebuwo atajusi isz żmonijos Israelaus.
41. Ir teip wisi wyrai Israelaus subėgę pas karalų tarė jamui: Kodel tawę pawogė brolai musu wyrai Iuda, ir perwedė karalų ir namus jo per Iordoną, ir wisus wyrus Dowido su juomi?
42. Ir atsakė wisokis wyras Iuda wyramus Israelaus: Jog mań artimesnys yra karalus: ko pyksti ant szito daikto? argi suwalgėm ką isz karalaus, arba duota mumus dowanos?
43. Ir atsakė wyras Israel wyramus Iudos, ir tarė: Deszimtimi dalu asz esmi didesnys pas karalų, ir łabiaus mań priguli Dowidas neg tau: kam padarei mań abidą, ir ne mań pirmamui duota buwo żinia, idant parwescza karalų mano? Kieczaus gi atsakė wyrai Iudos wyramus Israelaus.

Pareiszkinimai.

3. *Ir wengėsi żmonija anoj dienoj ineiti miestan.* Inejo tyłomis, be dżaugsmo ir yszkiłmės, kaip ir gėdėdamosi sawo pergałėjimo, del smerties Absalomo ir tiekos aszaru karalaus.
4. *Apidengė galwą sawo.* Gedėdamas.
5. *Iszwadawusiu duszią tawo.* Gywatą tawo, kurio norėjo Absalom atimti.
6. *Tadą tau pamėgtu.* Netiesa. Dowidas troszko użłaikymo sawuju, bet ir Absalomo.
7. *Kelkis.* Palauk gedėti. – *Iszeik.* Pas żmoniją. – *Ir prakalbęs gandaryk tarnamus tawo.* Prakałbėk nepaniuręs, kaip ir piktas, bet nuoszirdżai ir grażiai.
8. *Atsisėdo wartuosę.* Dwarę prie wartams. – *Israel gi pabėgo gėtrosna sawo.* Kurie buwo sekę paskui Absalomą.
9. *Rėjosi.* Wienas priesz kitą girdami Dowidą ir geisdami jo grążinimo ant sosto. – *Pabėgo isz żemės.* Isz gentijos Iudos.
10. *Iki kołei tylit.* Negrążindami Dowido.
11. *Kodel ataitit paskutiniai.* Nuo gentiju Israelaus jau buwo atają pasiuntiniai, mełsdami karalautu. – *Była gi wiso Israelaus.* Pasiuntiniu sakyta. –
13. *Bau ne mano kaułas.* Amasa buwo Dowidui anukas isz seseries Abigail.
20. *Isz wisu namu Iosopho.* Isz wisu gentiju Israelaus, delto kad pirmagi mystė atimta nuo Rubeno, buwo perskirta terp Iudos ir Iuozapo. (1. Par. V, 1.)
22. *Kas jumus ir man sunūs Sarwijos?* Kojums kluwa mano miłaszirdystė? – *Prieszais.* Jei butu liepęs użmuszti Semeį, butu nugrėsęs wisus Israelitus, galinczus taryties, ir jiems businti smertis.

[1] ir pałaimino jamui – įtrp.

23. *Nenumirsi.* Prie gywai mano gałwai.
24. *Nemasgotom kojom ir nekirptą barzdą.* Ludėdamas, Dowidui iszejus. –
26. *Tarnas mano paniekino manę.* Nepakłusnas buwo.
27. *Apskundė manę.* (2. Reg. XVI, 4.)
28. *Namai tėwo mano jeg tiktai smerties kalti.* Ne tiktai turtus, bet ir gywatą gałėtumai atimti mań ir wisiems namams tėwo mano, ir tai nebutu neteisybės, iszkentus tau[1] tokias abidas. – *Ko galu szaukties karalui?* Buk mań darytu abidą.
29. *Ką daugiaus sakysi?* Kam daugiaus besakysi. – *Pasidalykit turtais.* Suprato Dowidas nekaltybę Miphibosetho, tik nenorėjo atmainyti żodżo, nei kankinti Sibos toję dienoję.
31. *Isz Rogelim.* Sawo miesto ażu Iordono.
32. *Esant taworijosę.* Manahaimę (2. Reg. XVII, 24.)
37. *Chamaam.* Sunus Berzellaio.
40. *Tiktai pusė tebuwo.* Kita gi pusė nepaspėjo. Isz to kiło rejastys.
41. *Kodel tawę pawogė brolai musu?* Parwedė wieni, be musu, kaip pasłapczomis.

Padėjimas XX.

Maisztas Sebos priesz Dowidą, pasibaigęs smertimi maisztinįko.

1. Atsitiko teipogi, jog tenai buwo wyras Belial, wardù Seba, sunus Bochri, wyras Ieminietys; ir sutriubawo triubą, ir tarė: Nėra mumus dalos Dowidę, nei tėwykszczos sunuję Isai: grįżk gėtrosna tawo Israelau.
2. Ir atsiskyrė wisas Israel nuog Dowido, ir sekė paskui Sebą sunų Bochri; wyrai gi Iudos głaudėsi karalausp sawo nuog Iordono iki Ierusalemui.
3. Ir atajęs karalus namuosna sawo Ierusalemę, paėmė deszimtį moteru priegułu, kurias buwo palikęs sergėt namamus, ir atadawė jas sargybon, duodamas jomus peną; ir neinejo pas jas, bet buwo ażudarytos iki dienai smerties sawo gywendamos naszlystėj.
4. Tarė gi karalus Amasai: Suszauk mań wisus wyrus Iudos ant dienos treczos, ir tu buk prie tam.
5. Nuejo tad Amasa, suszauktu Iudos, ir ilgiaus trùko, neg buwo karalaus sakyta.
6. Tarė gi Dowidas Abisaiui: Nunai łabiaus nuwargins mus Seba, neg Absalom: taigi paimk tarnus peno tawo, ir waikyk jį, idant kartais neaptiktu miestu apginkłuotu, ir isztruktu nuog musu.
7. Iszejo tad su juomi wyrai Ioab, Cerethi teipogi ir Phelethi; ir wisi twirtieji iszejo isz Ierusalemo waikytu Sebos sunaus Bochri.
8. Ir jiemus esant ties akmenimi didżu, esanczu Gabaonę. Amisa atajęs patiko juos. Nungi Ioab buwo apsiwilkęs siaurù rubù mieron budo sawo, ir isz wirszaus prisijuosęs kaławiją kabantį iki słėpsnomus, maksztyj, kuris pritaisytas menkù krustėrėjimu gałėjo buti isztrauktas ir suszert.

[1] tau – įtrp.

9. Ir teip tarė Ioab Amasai: Sweikas mano broły. Ir paėmė deszinę ranką smakrą Amasos, kaip ir buczuodamas jį.
10. Nungi Amasa nepamatė kaławijo, kurį turėjo Ioab, kuris sudawė jį szonan, ir iszpyłė widurius jo żemėn; nei bepridėjo kitos żaizdos, ir numirė. Ioab gi, ir Abisai, brołys jo, wijo Sebą sunų Bochri.
11. Tuo tarpu nekurie wyrai isz draugės Ioabo, atsistoję ties numirėlu Amasos, tarė: Sztai, kuris norėjo but ażu Ioabą draugę Dowido.
12. Amasa gi kruwinas gułėjo widuryj kelo. Iszwydo tai nekuris wyras, jog sustoja wisa żmonija pażiurėtu jo, ir nutęsė Amasą nuog kelo dirwon, ir apidengė jį rubu, idant praeidami nestotu del jo. –
13. Nutęsus tad jį nuog kelo, praeidawo kiekwienas wyras sekdamas paskui Ioabą wytu Sebos, sunaus Bochri.
14. Nungi anas buwo perejęs per wisas gentijas Israelaus Abelon, ir Bethmaachon; ir wisi wyrai rinktiniai buwo susirinkę pas jį.
15. Ir teip atajo ir ėmė jį Abeloj, ir Bethmaachoj, ir apikasė pylimais miestą, ir apigułtas yra miestas; wisa gi mynia, buwusi su Ioabu, sylyjosi iszgriaut murus.
16. Ir suszuko moteriszkė iszmintinga isz miesto: Kłausykit, kłausykit, sakykit Ioabui: Artinkis szenai, ir byłosiu su tawimi.
17. Kuriamui priejus pas ją, tarė jamui: Tugu esi Ioab? Ir ānas atsakė: Asz. Kuriamui sziteip byłojo: Kłausyk byłu tarnaitės tawo. Kuris atsakė: Kłausau.
18. Ir wėl ana: Była, taria, budawo sakoma senamę prieżodyj: Kurie kłausiasi, tegul kłausia Abeloj: ir teip darydawo.
19. Bau ne asz esmi, kuri atsakau tiesą Israeluję, ir tu nori sugriaut miesto, ir iszardyt motynos Israeluję? Kodel nubłaszki tėwykszczą Wieszpaties?
20. Atsakydamas Ioab tarė: Szalin, szalin tai nuog manęs nebłaszkiu, nei ardau.
21. Ne teip yra daiktas, bet żmogus isz kałno Ephraim, Seba sunus Bochri wadinamas, pakėłė ranką sawo priesz karalų Dowidą: iszduokit jį wieną, ir atsitrauksim nuog miesto. Ir tarė moteriszkė Ioabui: Sztai, gałwa bus permesta tau per murą.
22. Inejo tad ana pas wisą żmoniją, ir byłojo jiemus iszmintingai; kurie nukirstą gałwą Sebos sunaus Bochri iszmetė Ioabui. Ir ānas sutriubawo triubą, ir atsitraukė nuog miesto, kiekwienas gėtrosna sawo; Ioab gi pagrįżo Ierusaleman pas karalų.
23. Buwo tad Ioab ant wisos karios Israelaus; Banaja gi, sunus Iojados, ant Ceretheju ir Pheletheju (2. Reg. VIII, 16.)
24. Aduram gi ant mokestu; tolaus Iosaphat, sunus Ahiludo, raszytojas weikału.
25. Sėwa gi rasztinįkas; Sadok gi ir Abiathar, kunigai.
26. Yra gi, Iairietys, buwo kunigu Dowido.

Pareiszkinimai.

1. *Wyras Belial.* Gerai Seba wadinasi Belial, t. y. bejungiu, delto kad buwo nedoras ir maisztinįkas. – *Ieminietys.* Isz gentijos Beniamino. – *Sutriubawo triubą.* Szaukdamas Israelitus namo, apłaidus Dowidą. – *Nėra mumus dalos Dowidę, nei tėwykszczos sunuję Isai.* Teip sakydawo Ebrejai nenorėdami su kuomi susidėti.

3. *Ir atadawė jas sargybon.* Minksztai jas tekankė, kaipo nenoromis pasylintas Absalomas. *Naszlystėj.* Be wyro.
4. *Suszaũk mań wisus wyrus Iudos.* Norėjo prie wisiems daryti Amasos aukszczausiu kariawedžu, ir siųsti suturėtu maiszto Sebos.
6. *Tarė Dowidas Abisaiui.* Nenorėjo Ioabo palikti wyriausiu kariawedžu.
8. *Ties akmenimi didžù.* 40. warstu nuo Ierusalemo, kur kowėsi ir su Abneru (2. Reg. II.)
19. *Ir iszardyt motynos.* Miesto didžo, sostinio.
21. *Isz kałno Ephraim.* Tenai gyweno, bet buwo isz gentijos Beniamino. (eil. 1.)
22. *Byłojo jiemus iszmintingai.* Prikalbinėdama iszmesti Ioabui gałwą Sebos.
23. *Buwo tad Ioab ant wisos karios.* Delto kad kito statyti nebuwo galima be didžo sumiszimo.

Padėjimas XXI.

Badas ažu nuodėmes Saulo.

1. Stojosi teipogi badas dienosę Dowido per trejus metus nuołat, ir kłausėsi Dowidas žodinyczos Wieszpaties. Ir tarė Wieszpats: Ažu Saulą, ir namus jo kruwinus, jog pamuszė Gabaonitus.
2. Paszaukęs tad Gabaonitus karalus tarė jiemus: (Nungi Gabaonitai nebuwo isz sunu Israelaus, bet pałaikos Amorrheju; nes sunũs Israelaus buwo prisiegę jiemus, ir norėjo Saul pamuszt ju isz karsztybės, kaip ir del sunu Israelaus ir Iudos.) (Ios. IX. 15.)
3. Tarė tad Dowidas Gabaonitamus: Ką darysiu jumus? ir koks bus jusu apkuopimas idant pałaimintumet tėwykszczai Wieszpaties?
4. Ir tarė jamui Gabaonitai: Nėra mumus nesutikimo apie auksą ir sidabrą, bet priesz Saulą, ir priesz namus jo: nei norim idant butu ažumusztas žmogus isz Israelaus. Kuriemus karalus tarė: Ko gi tad norit, idant padarycza jumus?
5. Kurie tarė karalui: Wyrą, kuris sutrynė mus ir prispaudė neteisingai, teip turim isznaikint, idant nei wieno tieg neliktu isz kelmenies jo wisuosę krasztuosę Israelaus.
6. Bunai mumus duoti septyni wyrai isz sunu jo, idant nukryžiawotumem juos Wieszpati Gabaoj Saulo, kitados rinktinio Wieszpaties. Ir tarė karalus: Asz duosiu.
7. Ir pralaidė karalus Miphibosethui, sunui Ionathos sunaus Saulo, del prisiegos Wieszpaties, buwusios terp Dowido ir terp Ionathos, sunaus Saulo. (1. Reg. XVIII, 3.)
8. Ir teip paėmė karalus du sunu Resphos, dukteries Aios, pagimdytus Saulo, Armonį ir Miphibosethą, ir penkis sunus Michol, dukteries Saulo, kuriuos buwo pagimdžusi Hadrielui, sunui Berzellai, kuris buwo isz Molathi,
9. ir dawė juos rankosna Gabaonitu, kurie nukryžiawojo juos ant kałno po akim Wieszpaties; ir krito szie septyni kartu ažumuszti pirmosę dienosę piuties, prasidėstint mieżiapiuczui.
10. Paėmusi gi Respha, duktė Aios aszutinę pasikłojo ją po sawimi ant uołos nuog pradžos piuties, iki kołei łaszczotu wanduo ant ju isz dangaus, ir nełaidė paukszczu płėszytu ju per dieną, nei žwėru per naktį.

11. Ir buwo pasakyta Dowidui, ką buwo padariusi Respha, duktė Aios, priegulas Saulo.
12. Ir nuejo Dowidas, ir paėmė kaułus Saulo, ir kaułus Ionathos, sunaus jo, nuog wyru Galaado, pawogusiu juos isz ulyczos Bethsan, kurioj buwo juos pakorę Philisthiim, ażumuszę Saulą ant Gelboes, (1. Reg. XXXI, 12.)
13. ir ataneszė isz ten kaułus Saulo, ir kaułus Ionathos, sunaus jo, ir surinkę kaułus prisegtuju,
14. pakasė juos su kaułais Saulo ir Ionathos sunaus jo żemėj Beniamino, szonę, kapę Ciso, tėwo jo; ir padarė wisa, ką buwo prisakęs karalus; ir wėl susimyłėjo Diewas potam ant żemės.
15. Stojosi gi wėl karionė Philisthinu priesz Israelų, ir nużengė Dowidas, ir tarnai jo su juomi, ir kowėsi priesz Philisthiim. Apsłobus gi Dowidui,
16. Iesbibenob, kuris buwo isz gimės Araphos, kurio gełeżis ragotinės swerdawo tris szimtus unciju, ir prisijuosęs buwo naują kaławiją, norėjo ażumuszt Dowido. (1. Reg. XVII, 7.)
17. Ir apginkłui buwo jamui Abisai, sunus Sarwijos, ir ażugawęs Philisthiną ażumuszė. Tuomet prisiegė wyrai Dowidui, tarydami: Jau nebeiszeisi su mumis karionėn, idant neażugesytumai żibinės Israelaus.
18. Antra teipogi karionė buwo Gobę priesz Philisthinus; tuomet ażumuszė Sobochai isz Husathi, Saphą isz kelmenies Araphos isz geimės milżinu. (1. Par. XX, 4.)
19. Trecza teipogi buwo karionė Gobę priesz Philisthinus, kurioj ażumuszė Diewo duotas, sunus Miszko, riewėczus Bethlehemitas, Gollathą Gethejį, kurio kotas ragotinės buwo kaip welanas staklu.
20. Ketwirta karionė buwo Gethę, kurioj wyras buwo auksztas, kuris turėjo po szeszis pirsztus ranku ir koju, tai yra, dwi deszimti ir keturis, ir buwo isz pradżos Araphos.
21. Ir piktażodżawo Israelui; ażumuszė gi jį Ionathan, sunus Samaos brolo Dowido.
24. Szitie keturi buwo gimę isz Araphos Gethę, ir krito isz rankos Dowido ir tarnu jo.

Pareiszkinimai.

1. *Zodinyczos Wieszpaties.* Per Abiatharą aukszczausį kunigą, per ephod. – *Kruwinus.* Pralietojus kraujo. – *Jog pamuszė Gabaonitus.* Nežiurint prižadėjimo Iosues.
2. *Pałaikos Amorrheju.* Chananeju, wadinama kartais Amorrhejais. – *Kaip ir del sunu Israelaus ir Iudos.* Kuriems buwo įsakyta isznaikyti wisus Chananejus, taigi ir Iabaonitus.
3. *Koks bus jusu apkuopimas?* Ko norit ażu Saulo nusidėjimą. – *Idant pałaimintumet tėwykszczai Wieszpaties.* Nebepiktażodżuotumet.
4. *Apie auksą ir sidabrą.* Negeidżam aukso nei sidabro.
5. *Wyrą, kuris sutrynė mus.* Saulą.
6. *Idant nukryżiawotumem juos Wieszpati.* Wieszpati permaldyti. – *Gabaoj Saulo.* Ten kur Saul pradėjo karalauti.
8. *Penkis sunus Michol.* Begne Merob, wyresnė sesuo Micholes, Hadrielienė.
10. *Iki kołei łaszczotu ant ju wanduo isz dangaus.* Ir butu regima, jog Diewas numaldytas.

12. *Pawogusiu juos isz ulyczos Bethsan.* Ziur 1. Reg. XXXI, 10–12.
14. *Wėl susimyłėjo Diewas potam ant żemės.* Duodamas lietų ir waisius.
17. *Zibinės Israelaus.* Szłowės ir skaistybės.
19. *Sunus Miszko.* Ebr: sunus Ieharė. Iehare żenklina miszką.

Padėjimas XXII.

Dowido giesmė dėkawonės ażu iszgełbėjimą nuog wisu neprietelu.

1. Byłojo gi Dowidas Wieszpati żodżus szios giesmės dienoj, kurioj iszwadawo jį Wieszpats isz rankos wisu neprietelu jo, ir isz rankos Saulo, (Ps. XVII, 3.)
2. ir tarė: Wieszpats ùoła mano ir twirtybė mano, ir iszganytojas mano.
3. Diewas stipras mano, tikėsiuosi juomi, skida mano, ir ragas iszganymo mano: iszauksztintojas mano, ir priebėga mano: iszganytojas mano, isz nedorybės iszgełbėsi manę.
4. Garbintiną szauksiu Wieszpatį, ir nuog neprietelu mano busiu iszwaduotas. (Ps. XVII, 4.)
5. Nes apstojo aplink manę sutrynimai smerties: upelai Belial nugąsdino manę.
6. Wirwės pragaro aprangė manę: pralenkė manę żabangos smerties.
7. Sieławartę mano szauksiu Wieszpatį, ir Diewui mano rėksiu: ir iszkłausys isz bażnyczos sawo bałso mano, ir szauksmas mano atais ausysna jo.
8. Sujudinta yra ir sudrebo żemė: pamatai kałnu sukratyti yra ir supurtinti, jog papyko ant ju.
9. Wirsta dumai isz snerglu jo, ir ugnis rys isz burnos jo: żarijos indegintos yra nuog jo.
10. Palenkė dangùs, ir nużengė: ir rukas po kujom jo.
11. Ir żengė ant Cherubim, ir skraidė: ir krito ant sparnu wėjo.
12. Padėjo tamsybes aplinkom sawęs słaptą: koszdamas wandenis isz debesu dangū[1].
13. Nuog żaibo akysę jo użsidegė żarijos ugnies.
14. Griaũs isz dangaus Wieszpats, ir auksztasai duos bałsą sawo.
15. Łaidė szaudykłes ir iszbarstė juos: żaibą, ir suėdė juos.
16. Ir pasirodė iszłėjimai mariu, ir atsidengė pamatai skrito nuog barimo Wieszpaties, nuog dwelkimo dwasios ażusidegimo jo.
17. Nulaidė isz aukszto, ir paėmė manę, ir isztraukė manę isz daug wandenu.
18. Iszwadawo manę nuog neprietelaus mano galingiausio, ir nuog tu kurie neapikentė manęs: nes buwo stipresniais ażu manę.
19. Pralenkė manę dienoj nuowargio mano, ir stojosi Wieszpats twirtimu mano.
20. Ir iszwedė manę płatumon: iszwadawo manę, jog pamėgau jamui.
21. Ataduos mań Wieszpats pagal teisybės mano, ir pagal skaistybės ranku mano ataduos mań.
22. Jog sergėjau kelus Wieszpaties, ir nedariau nedorai nuog Diewo mano.

[1] dangū ← dangaus

23. Nes wisi sudai jo akysę mano: ir prisakymu jo nenustumiau nuog sawęs.
24. Ir busiu tobułas su juomi, ir sergėsiuos nuog nedorybės mano.
25. Ir sugrąžins mań Wieszpats pagal teisybės mano, ir pagal skaistybės ranku mano paweizdoj akiu sawo.
26. Su szwentu busi szwentas, su drutu tobułas.
27. Su iszrinktu busi iszrinktas, ir su perwerstu persiwersi.
28. Ir żmoniją neturėłę iszganysi; ir akim tawom auksztuosius pażeminsi.
29. Nes tu żibinė mano, Wieszpatie, ir tu, Wieszpatie, apszwiesi tamsybes mano.
30. Nes tawyj bėgsiu apsijuosęs: Diewę mano perszoksiu murą.
31. Diewas, nesuteptas kelas jo, yszkałba Wieszpaties ugnimi iszmėginta, skidą yra wisu duksinczusi jamę.
32. Kas yra Diewas be Wieszpaties: ir kas stipras be Diewo musu.
33. Diewas, kuris apjuosė manę stiprybę, ir iszlygino tobułą kelą mano.
34. Sulygindamas kojas mano su briedżais, ir ant auksztybiu mano statydamas manę.
35. Mokydamas rankas mano kauties, ir sudarydamas kaip kilpiną warinį peczus mano. (Ps. CXLIII, 1.)
36. Dawei mań skidą iszganymo tawo: ir tykumas tawo padangino manę.
37. Prapłatinsi żingsnius mano po manimi: ir nepasiłps rieszai mano.
38. Wysiu neprietelus mano, ir sutrupinsiu, ir nepagrįsziu iki kołei sunaikysiu juos.
39. Sunaikysiu juos ir sułaużysiu, jog nebesikełs: grius po kojom mano.
40. Apijuosei manę stiprybæ kowon: palenkei atsispirianczus mań, po manimi.
41. Neprietelus mano dawei mań nugarą: neapkenczanczus manęs, ir iszgaiszinsiu juos.
42. Szauks, ir nebus kam ju gełbėt, Wieszpati, ir neiszkłausys ju.
43. Isznaikysiu juos kaip dulkes żemės: kaip ulyczu purwus sutrinsiu juos, ir sutrupinsiu.
44. Iszwaduosi manę nuog priesztarawimu żmonijos mano, sergėsi manę gałwai giminiu: żmonija, kurios nepażįstu, wergaus mań.
45. Sunus swetimi prieszinsis mań, girdėjimu ausies pakłusni bus mań.
46. Sunus swetimi isztekėjo, ir susitrauks angsztumosę sawo.
47. Gywas yra Wieszpats, ir pagirtas Diewas mano, ir bus iszaukszintas Diewas stipras iszganymo mano.
48. Diewe kuris duosi atkerszimus mań, ir gułdai żmonijas po manim.
49. Kuris iszwedi manę nuog neprietelu mano, ir nuog atsispirianczu mań auksztini manę: nuog wyro nedoro iszwaduosi manę. (Ps. XVII, 49.)
50. Togidel iszpażinsiu tau, Wieszpatie, giminėsę, ir wardui tawo giedosiu.
51. Didindamas iszwadawimus karalaus sawo, ir darydamas miłaszirdystę pateptiniui sawo Dowidui, ir sėkłei jo ant amżiu.

Pareiszkinimai.

Padėjimas szisai nieko kito neturi, tiktai Psalmą XVII; ten ir bus iszguldyta.

Padėjimas XXIII.

Paskutiniai žodżai Dowido, ir garsieji wyrai jamui karalaujant.

1. Szitie gi yra Dowido žodżai paskutiniai. Tarė Dowidas, sunus Isai: Tarė wyras, kuriamui paskirta yra apie pateptinį Diewo Iakob įpatus giesminįkas Israelaus:
2. Dwasia Diewo byłojo per manę, ir była jos per lieżuwį mano.
3. Tarė Diewas Israelaus mań, byłojo Stipras Israelaus, Waldytojas żmoniu, teisus waldytojas baimėj Diewo,
4. kaip szwiesa auszros, tekant saułei, ryto be debesu spinda, ir kaip lietumis żela żołė isz żemės.
5. Nei tokie didi yra namai mano pas Diewą, idant sankałbą amžiną padarytu su manimi stiprą wisuosę daiktuosę ir patwirtintą. Nes wisas iszganymas mano, ir wisa wala: ir nėra nieko isz jos, kas neželtu.
6. Perżengėjai gi kaip erszkieczai bus iszrauti wisi, neimami rankom.
7. Ir jei kas norės ju paliest, apsiszarwuos geležimi ir medżù driauczuotu, ir ugnimi ażudegti sudegs, iki niekam.
8. Szitie wardai stipruju Dowido. Sėdįs sostę iszmintingiausis pirmasai terp triju, ānas yra kaip łaibiausia medżo kirmėlytė, kuris asztuonis szimtus ażumuszė użtikimù wienu. (1. Par. XI, 10.)
9. Po sziamui, Eleazar sunus dėdės jo Ahohitas terp triju galugu, buwusiu su Dowidu barant Philisthinus, ir susirinkusiu tenai kowon.
10. Ir atżengus wyramus Israelaus, anas atsistojo ir pamuszė Philisthinus, iki kołei nusiłpo ranka jo ir ażutirpo su kaławijù; ir padarė Wieszpats iszganymą didį anoj dienoj, ir żmonija, kuri buwo pabėgusi, pagrįżo płėsztu płėszmo pamusztuju.
11. Ir po sziamui, Semma sunus Age isz Arari; ir susirinko Philisthiim stowykłėj, nes buwo ten dirwa piłna lysziu. Ir pabėgus żmonijai nuog weido Philisthiim,
12. atsistojo anas widuryj dirwos, ir apgynė ją, ir pamuszė Philisthinus; ir padarė Wieszpats iszganymą didį.
13. Teipogi ir pirma buwo nużengę trys, kurie buwo pirmaisiais terp triju deszimtu, ir buwo atają metę piuties pas Dowidą urwan Odollam; taworijos gi Philisthinu buwo padėtos Słėnyj Milżinu.
14. Ir Dowidas buwo apginkłėj; nungi stowykłė Philisthinu tuomet buwo Bethlehemę. (1. Par. XI, 15.)
15. Troszko tad Dowidas, ir tarė: O kadgi kas mań duotu gert wandenies isz szulnio, esanczo Bethlehemę ties wartais!
16. Intsiłauże tad trys stiprieji taworijosna Philisthinu, ir pasėmė wandenį isz szulnio Bethlehemo, esanczo ties wartais ir ataneszė Dowidui, bet ānas nenorėjo gert, bet apierawojo jį Wieszpati,
17. tarydamas: Susimilie ant manęs Wieszpats, idant to nedarycza: nejaugi kraują szitu żmoniu, kurie ejo, ir baisybę dusziu gersiu? Nenorėjo tad gert; tai padarė trys stipriausieji.
18. Abisai teipogi brolys Ioabo sunus Sarwijos, pirmasai buwo isz triju; ānas yra, kuris pakėłė ragotinę sawo priesz tris szimtus, kuriuos pamuszė, wardyjamas trijuosę.

19. ir terp triju garbesnys, ir buwo ju kunigaikszczu, bet iki trimus pirmiemus nebuwo priejęs.
20. Ir Banaias, sunus Iojados wyro stipriausio, didżū darbū, isz Kapseel; ānas ażumuszė du lewu Moab, ir ānas nużengė, ir ażumuszė lewą widuryj szulnio dienosę sniego.
21. Anas teipogi ażumuszė wyrą Egiptėną, wyrą stebėtiną, turintį rankoj ragotinę; ir teip nużengęs jop su łazdą, per sylį isztraukė ragotinę isz rankos Egiptėno, ir ażumuszė jį ragotinæ jo;
22. Tai padarė Banaias sunus Iojados.
23. Ir ānas wardytas terp triju twirtuju, buwusiu terp triju deszimtu garbesniuju; taczaus gi iki trimus nebuwo priejęs, ir padarė jį sau Dowidas ausiniu sekretoriumi.
24. Asael, brolys Ioabo, terp triju deszimtu; Elchanan sunus dėdės jo isz Bethlehem;
25. Semma isz Harodi, Elika isz Harodi;
26. Heles isz Phalti, Hira sunus Akkes isz Thekua;
27. Abiezer isz Anathoth, Mobonnai isz Husati;
28. Selmon Ahohitas, Maharai Nethophathitas,
29. Heleth sunus Baanos, ir ānas Nethophathitas; Ithai sunus Ribai, isz Gabaath sunu Beniamino;
30. Banaia Pharáthonitas, Heddai isz upelo Gaas;
31. Abialbon Arbathitas, Azmaweth isz Beromi;
32. Eliaba isz Salaboni; sunūs Iassen, Ionathan;
33. Semma isz Orori, Aiam, sunus Sararo, Aroritas;
34. Elipheleth, sunus Aasbalo sunaus Machali, Eliam sunus Achitophelo Gelonitas,
35. Hesrai isz Karmelo, Pharai isz Arbi;
36. Igaal sunus Nathano isz Sobo Bonni isz Gadi;
37. Selek isz Ammoni, Naharai Berothitas, skidaneszys Ioabo sunaus Sarwijos.
38. Ira Iethritas, Gareb ir ānas Iethritas;
39. Urias Hethejas. Wisu trys deszimtys septyni.

Pareiszkinimai.

1. *Dowido żodżai paskutiniai.* Isz dwasios pranaszystės, arba pabaigoję psalmu paraszyti. – *Wyras kuriamui paskirta yra apie pateptinį Diewo Iakob.* 70: *kurį prikėlė Wieszpats ant pateptinio Diewo Iokubo.* Kuriam buwo Diewo skirta karalauti. – *Įpatus giesmiņkas.* Szwentu giesmiu sudėtojas ir giedotojas.
3. *Baimėj Diewo.* Byłojo żodżus diewabaimingus.
4. *Kaip szwiesa auszros.* Zodżai psalmu ir wisu knįgu Raszto szwento. Ir pats Dowidas ir wisa jo szeimyna, ir prowaikys jo Kristus. – *Ir kaip lietumi żela żołė isz żemės.* Lietumi yra Kristus, mylista Diewo, per Szwenczausią Mergą Diewo Gimdytoją isz żeldżusiam Kristų iszżeldė nesuskaitytus pułkus Szwentuju.
5. *Nei tokie didi yra namai mano pas Diewą.* Newerti to, ką jiems Diewas padarė. – *Sankałbą amżiną.* Apie kurią pasakyta Ps. CXXXI, 11: Prisiegė Wieszpats Dowidui tiesą, ir neatmainys jos: isz waisiaus yszczos tawo padėsiu ant sosto tawo. – *Nes wisas iszganymas mano.* Yra Diewas. – *Ir wisa wala.* Diewo mań duota. – *Ir nieko nėra isz*

jos kas nežełtu. Ko tiktai noriu pagal Diewo, wisa mań sekasi, szeimyna mano aptekusi wisokiomis gerybėmis.

6. *Neimami rankom.* Kad duria ir dreskia.
7. *Ir jei kas norės ju paliest.* Norėdamas iszrauti. – *Medżù driauczuotu.* Paiłgu kaip driauczus, idant neprisikiszti int juos.
8. *Sėdįs sostę.* Ebr: *iosceb hascebeth*, wardas asabos, 1. Par. XI, 11. *Ias baham* t. y. sėdįs żmonijoj. (S. Hieron. de tradit.). – *Terp triju.* Dowidas du trejatu atskyrė isz kruwos galugu. Nes Abisai 1. Par. XI, 20, 21. wadinasi garsiausiu terp triju, ir terp triju antruju, kunigaikszczù ju, kuris wienok pirmam trejatui dar nelygus. Teipogi eil. 23. pasakyta apie Banaią. Iasbahan tad buwo pirmuoju pirmamę trejatę, ir stipriausiu isz triju didżausiu galugu. – *Anas yra kaip łaibiausia medżo kirmelytė.* Ebr: *Hadino Hasnita.* Toks wardas jo żenklina: łabiausia kirmelytė medyję. Ir 70: padėta wardas: Adinon Asoneos. Pasakyta tad, jog Iasbahan buwo łabai stipras ir gałėjo lyginties su Hadino Hasnita, buwusiu senobėję galugù. 1. Par. XI, 20. pasakyta, jog Iasbahan pakėłė ragotinę sawo ant triju szimtu sużeistù kartù; Hadino gi asztuonis szimtus pamuszė wienu użtikimu, t. y. wienoję kowoję.
9. *Po sziamui Eleazar.* Antrasai pirmamę trejatę galugu. – *Sunus dėdės jo.* Sunus Dodi, nes Dodi żenklina dėdę. – *Ahohitas.* Anukas Ahohio. – *Barant Philisthinus*, wadinusius Ebrejus baiłais. – *Ir susirinkusiu tenai kowon.* T. y. wieton Phesdonim, kaip pasakyta 1. Par. XI, 13., esanczon gentijoję Iudos, ir wadinamon teipogi Domim, kaip sako Adrichomius.
10. *Ir atżengus wyramus Israelaus.* Pabėgus namo.
11. *Ir po sziamui Semma.* Treczasai pirmojo trejato. – *Stowykłėj.* Ebr: miestelyj. –
13. *Ir pirma buwo.* Dowidui kaujantis su Philisthinais Baalpharosimę (2. Reg. V. 20.) *Trys kurie buwo pirmaisiais*: Iesbohan, Eleazar ir Semma. – *Urwan Odollam.* (1. Par. XI, 15.) Artie to urwo ant uołos turėjo Dowidas apginkłę, gerą karionei, apie kurią pasakyta eiloję 14. – *Taworijos Philisthinu buwo padėtos* słėnyj Milżinu. Stowykłė gi Bethlehemę. – *Słėnyj Milżinu.* Raphaim. (2. Reg. V, 18.)
15. *Esanczo Bethlehemę ties wartais.* Zinomo Dowidui, augusiam Ionai.
18. *Abisai teipogi.* Cza prasideda antrasai trejatas galugu Dowido, isz kurio cza paminėta tiktai du wyru, Abisai ir Banaias. Tretį prideda Szw. Hieron. (De tradit.) Jonathaną sunų Semmos brolo Dowido. – *Pirmasai buwo isz triju.* Antrojo trejato. – *Pakėłė ragotinę sawo priesz tris szimtus.* Gełbėdamas Dowidą pasiłpusį (2. Reg. XXI, 17.)
20. *Didżũ darbũ.* Darytojas. – *Du lewu Moab.* Du wyru stipru kaip lewai. – *Widuryj szulnio.* Szulniais wadindawosi ir duobės iszkastos żwėrims gaudyti.
21. *Wyrą stebėtiną.* Łabai aukszto stogo. – *Su łazdą.* Pasirimsczuoti, ne ginties.
23. *Terp triju twirtuju.* Antrojo trejato. – *Iki trimus.* Pirmojo trejato.

Padėjimas XXIV.

Diewo kankis ant Dowido ażu paskaitymą żmonijos.

1. Ir pridejo ażusidegimas Wieszpaties pykt priesz Israelų ir pakurstė Dowidą ant ju sakantį: Eik, suskaityk Israelų ir Iudą. (1. Par. XXI, 1.)

2. Ir tarė karalus Ioabui, kariawedżui karios sawo: Pereik per wisas gentijas Israelaus nuog Dan iki Bersabeei: ir suskaitykit żmoniją, idant żinocza skaiczų jos.
3. Ir tarė Ioab karalui: Padauginie Wieszpats Diewas tawo żmonijų tawo, kaip didė nunai yra, ir wėl szimtatiek pridėstie akysę pono mano karalaus: bet kogi sau nori ponas mano karalus szitokiamę daiktę?
4. Priweikė gi była karalaus żodżus Ioabo, ir kariawedżu karios; ir iszejo Ioab, ir kariawedżai kareiwiu nuog weido karalaus, suskaitytu żmonijos Israelaus.
5. Ir persiłaidę per Iordoną, atajo ing Aroer po deszinei miesto esanczo słėnyj Gado,
6. ir per Iazer perejo ing Galaad, ir żemėn żemesnėn Hodsi, ir atajo miszkuosna Dano. Ir eidami aplink ties Sidonu.
7. perejo arti muru Tyro, ir wisą żemę Hewejo ir Chananejo, ir atajo pietusna Iudos Bersabeen;
8. ir perżiurėję wisą żemę, pribuwo po dewyniemus mėnesimus ir dwiem deszimtim dienu ing Ierusalem.
9. Dawė tad Ioab skaiczų suraszymo żmonijos karalui, ir buwo rasta isz Israelaus asztuoni szimtai tukstantu wyru stipru, isztraukianczu kaławiją, ir isz Iudos penki szimtai tukstantu kariaunįku.
10. Ażugawo gi szirdis Dowido jį, suskaiczus żmoniją, ir tarė Dowidas Wieszpati: Nusidėjau łabai sziamę darbę: bet meldżu, Wieszpatie, idant perkełtumai nedorybę tarno tawo, nes padariau łabai paikai. (1. Reg. XXIV, 6.)
11. Ir teip atsikėłė Dowidas ryto, ir była Wieszpaties stojosi Gadui, pranaszui ir Reginczamui Dowido, tarydama:
12. Eik ir sakyk Dowidui: Tai sako Wieszpats: Isz triju tau duota apsirinkt, apsirink wieną, kurį norėsi isz sziu, idant padarycza tau.
13. Ir atajęs Gad pas Dowidą, pasakė jamui, tarydamas: Ar septynelus metus atais tau badas żemėj tawo, arba tris mėnesis bėgsi nuog prieszu tawo, ir anys wys tawę, arba tieg tris dienas bus maras żemėj tawo. Nunai tad manyk, ir żiurėk kokią byłą atsakysiu tamui, kuris manę siuntė.
14. Tarė gi Dowidas Gadui: Esmi suspaustas perdaug: bet geriaus yra, idant inpulcza rankosna Wieszpaties (nes daug yra miłaszirdysczu jo), neg rankosna żmoniu. (1. Par. XXI, 13; Dan. XIII, 23.)
15. Ir intłaidė Wieszpats marą Israelun, nuog ryto iki metui paskirtamui, ir numirė isz żmonijos nuog Dan iki Bersabeei septynios deszimtys tukstantu wyru.
16. Ir isztiesus ranką sawo Aniołui Wieszpaties ant Ierusalemo, idant isznaikytu jį, susimyłėjo Wieszpats ant sieławarto, ir tarė Aniołui muszanczamui żmoniją: Gana, nunai suturėk ranką tawo; buwo gi Aniołas Wieszpaties ties kłaimu Areunos Iebusejo.
17. Ir tarė Dowidas Wieszpati, iszwydęs Aniołą muszantį żmoniją: Asz esmi kuris nusidėjau, asz nedorai padariau: szitie, kurie yra awys, ką padarė? bunai grężiama, meldżu, ranka tawo priesz manę, ir namus tėwo mano.
18. Atajo gi Gad pas Dowidą dienoj anoj, ir tarė jamui: Żengk, ir pastatyk ałtorių Wieszpati kłaimę Areunos Iebusejo.
19. Ir żengė Dowidas sulig byłą Gado, kurią buwo jamui prisakęs Wieszpats.

20. Ir žiurėdamas Areuna, pamatė karalų ir tarnus jo ateitant pas jį;
21. ir iszejęs pasikłoniojo karalui kniubsczu weidu ing žemę ir tarė: Kas do prieżastis yra, jog atait ponas mano karalus pas tarną sawo? Kuriamui Dowidas tarė: idant pirkcza nuog tawęs kłaimą, ir pastatycza ałtorių Wieszpati, ir palautu ażumuszimas, kuris płatinasi żmonijoj.
22. Ir tarė Areuna Dowidui: imie, ir apierawojie ponas mano karalus, kaip pamėgsta jamui: turi jauczus wisodeginiui, ir wežimą ir jungus jauczu małkomus.
23. Wisa dawė Areuna karalus karalui; ir tarė Areuna karalui: Wieszpats Diewas tawo priimie apiżadą tawo.
24. Kuriamui atsakydamas karalus, tarė: Ne teip kaip tu nori, bet pirksiu pinigais nuog tawęs, ir neapierawosiu Wieszpati Diewui mano wisodeginiu dykai duotu. Nupirko tad Dowidas kłaimą, ir jauczus, ażu penkias deszimtis sidabro siklu;
25. ir pastatė ten Dowidas ałtorių Wieszpati, ir apierawojo wisodeginius ir ramintines; ir susimyłėjo Wieszpats ant żemės, ir suturėta buwo kankis nuog Israelaus.

Pareiszkinimai.

1. *Ażusidegimas Wieszpaties... ir pakurstė Dowida.* 1. Par. XXI, 1. pasakyta: Pasikėłė gi Szėtonas priesz Israelų, ir pakurstė Dowidą. Diewui dałaidżant, ażu nusidėjimus żmoniu, del ju pakankinimo.
2. *Nuog Dan iki Bersabeei.* Dan żiemiu, Bersabee pietu galę szwentos żemės. *Idant żinocza.* Isz to regima, jog nebuwo reikało to suskaitymo.
3. *Bet kogi nori ponas mano karalus?* Ioab sako jog neiszpuoła skaityti be reikało. Dowidas puikybės pagautas nekłauso, ir teip nusidėjo.
5. *Atajo ing Aroer.* Pasienyję gentiju Rubeno ir Gado.
6. *Per Iazer.* Gentijoję Gado prie upelui Arnon. – *Zemėn żemesnėn Hedsi.* Nesenai pradėton dirbti.
8. *Ir perżiurėję wisą żemę.* Neskaitė Lewi ir Beniamino (1. Par. XXI, 6.)
9. *Isz Israelaus asztuoni szimtai tukstantu... ir isz Iudos penki szimtai tukstantu.* Nesuwisu toks skaiczus 1. Par. XXI, 5.
10. *Ażugawo.* Pajuto nerimastį sążinios. – *Idant perkełtumai.* Atłaistumai.
13. *Ar septynelus metus.* 1. Par. XXI, 13. trejus metus bado.
15. *Iki metui paskirtamui.* Ant triju dienu.
16. *Ties kłaimu Areuros Iebusėjo.* Ant kałno Moriah, kur Abraomas apierawojo Izaoką.
17. *Kurie yra awys.* Nekalti kaip awys.
22. *Jungus jauczu małkomus.* 1. Par. XXI, 23. ir *wežimėlus małkomus.* Prietaisai dantyti jawams kulti, kaip wežimėlai. –
24. *Ażu penkias deszimtis sidabro siklu.* 1. Par. XXI, pasakyta, jog ażumokėjo 600. Iszpuoła tad, jog ażu jauczus 50, ażu kłaimą gi 600. siklu ażumokėta. –

Treczoja kniga Regum (Karalu.)

Padėjimas I

Adonijos pasisawinimas sosto karaliszko, ir patepimas Salomono karalumi.

1. Ir karalus Dowidas buwo pasenęs, ir turėjo amżiaus łabai daug dienu; ir apsiwilkęs rubais, nesusziłdawo.
2. Tarė tad jamui tarnai jo: Jieszkokim ponui musu karalui jaunutės mergos, ir stowie po akim karalaus, ir prisigłaudie jop, ir miegie prieglobstyj jo, ir suszildie poną musu karalų.
3. Taigi jieszkojo mergaitės grażios wisuosę krasztuosę Israelaus, ir aptiko Abisag Sunamitką, ir atawedė ją pas karalų.
4. Buwo gi mergaitė łabai grażi, ir miegodawo su karalumi, ir tarnaudawo jamui; karalus gi nepażino jos.
5. Adonija gi, sunus Haggith, auksztindawosi, tarydamas: Asz karalausiu. Ir pasidirbo sau wežimus ir raitinįkus, ir penkias deszimtis wyru, kurie bėgtu pirma jo.
6. Nei jo subarė tėwas jo kadąnors, tarydamas: Kodel tai padarei? Buwo gi ir ānas łabai grażus, antrasai gimęs po Absalomui[1] (2. Reg. XIII, 21; XV, 1.)
7. Ir była jamui su. Ioabu, sunumi Sarwijos, ir su Abiatharu kunigu, szełpusiais szalį Adonijos.
8. Sadok gi kunigas, ir Banaja, sunus Iojados, ir Nathan pranaszas, ir Semei ir Rei, ir twirtybė karios Dowido nebuwo su Adonijąą.
9. Apierawojęs tad Adonija awinus ir werszius ir wisus riebiuosius prie akmeni Zoheleth, buwusiamui arti wersmės Rogel, paszaukė wisus brolus sawo sunus karalaus, ir wisus wyrus Iudos tarnus karalaus.
10. Nathano gi pranaszo, ir Banajos, ir wisu galugu, ir Salomono brolo sawo neszaukė.
11. Ir teip tarė Nathan Bethsabeei motynai Salomono: Ar girdėjai, jog karalawo Adonija, sunus Haggith, ir ponas musu Dowidas to nežino?
12. Nunai tad eik szen, imk sumanymą nuog manęs, ir waduok duszią tawo, ir sunaus tawo Salomono.
13. Nueik, ir ineik pas karalų Dowidą, ir taryk jamui: Baugi tu, pone mano karalau, neprisiegei mań tarnaitei tawo, tarydamas: Salomon sunus tawo karalaus po mań? Kodel tad karalauja Adonija?
14. Ir tau ten tebekałbant su karalumi, asz ataisiu po tau, ir papildysiu byłas tawo.
15. Ir teip inejo. Bethsabee pas karalų seklyczon; karalus gi buwo łabai pasenęs, ir Abisag Sunamitka tarnawo jamui;
16. pasilenkė Bethsabee, ir pasikłoniojo karalui. Kuriai karalus: ko tu, sako, nori?
17. Kuri atsakydama, tarė: Pone mano, tu prisiegei per Wieszpatį Diewą tawo tarnaitei tawo: Salomon sunus tawo karalaus po mań, ir ānas sėdės sostę mano.
18. Ir sztai, nunai Adonija karalauja, tau, pone mano karalau, nežinant.
19. Papiowė jauczus ir wisokius riebiuosius ir łabai daug awinu, ir suszaukė wisus sunus karalaus, Abiatharą teipogi kunigą, ir Ioabą aukszczausį kariawedį kareiwiu: Salomono gi tarno tawo neszaukė.

[1] Nubrauktas klaustukas

20. Wienokią, pone mano karalau, ing tawę žiuri akys wiso Israelaus, idant parodytumai jiemus, kas turi sėdėt sostę tawo, pone mano karalau, po tau.
21. Ir bus, ažumigus ponui mano karalui, su tėwais sawo, busim asz ir sunus mano Salomon nusidėjėlais.
22. Dar jai tebesikałbant su karalumi. Nathan pranaszas atajo.
23. Ir pasakė karalui, tarydami: Atajo Nathan pranaszas. Ir inejęs akysna karalaus, ir pasikłoniojęs jamui kniubsczas ing žemę,
24. tarė Nathan: Pone mano karalau, tugu tarei: Adonija tegul karalauja po mań, ir ãnas tegul sėdi ant sosto mano?
25. Nes nužengė szendiena, ir apierawojo jauczus ir riebiuosius ir łabai daug awinu, ir paszaukė wisus sunus karalaus ir kariawedžus karios, Abiatharą teipogi kunigą: ir jiemus wałgant, ir geriant po akim jo, ir sakant: Gywas bunai karalus Adonija:
26. manęs tarno tawo, ir Sadoko kunigo, ir Banajos sunaus Jojados, ir Salomono tarno tawo neszaukė.
27. Nejaugi nuog pono mano karalaus iszejo szis žodys, ir mań nepasakei tarnui tawo, kas turi sėdėt ant sosto pono mano karalaus po jamui?
28. Ir atsakė karalus Dowidas, tarydamas: Paszaũkit manęsp Bethsabeę. – Kuriai inejus po akim karalaus, ir atsistojus priesz jį,
29. prisiegė karalus, ir tarė: Gywas yra Wieszpats, kuris isztraukė duszią mano isz wisokios suspaudos,
30. jog, kaip prisiegiau tau per Wieszpatį Diewą Israelaus, tarydamas: Salomon sunus tawo karalaus po mań, ir ãnas sėdės ant sosto mano ažu manę, teip padarysiu szendiena.
31. Ir nułaidusi Bethsabee žemėn weidą, pasikłoniojo karalui, tarydama: Gywas bunai ponas mano Dowidas ant amžiu.
32. Tarė teipogi karalus Dowidas: Paszaũkit mań Sadoką kunįgą, ir Nathaną pranaszą, ir Banają sunų Iojados. Kuriemus inejus po akim karalaus,
33. tarė jiemus: Paimkit su sawimi tarnus pono jusu, ir užusodinkit Salomoną sunų mano ant mułės mano, ir weskit jį ing Gihon:
34. ir patepie jį tenai Sadok kunigas ir Nathan pranaszas karalumi ant Israelaus: ir triubuosit triubą, ir tarysit: Gywas bunai karalus Salomon!
35. ir žengsit paskui jį, ir atais, ir sėdės ant sosto mano, ir ãnas karalaus ažu manę: ir jamui prisakysiu, idant butu wadù ant Israelaus, ir ant Iudos.
36. Ir atsakė Banaja, sunus Jojados, karalui, tarydamas: Amen, sziteip kalbie Wieszpats Diewas pono mano karalaus.
37. Kaip buwo Wieszpats su ponu mano karalumi, teip bunai su Salomonu, ir auksztesnį dãrai sostą jo ažu sostą[1] pono mano karalaus Dowido.
38. Nužengė tad Sadok kunigas, ir Nathan pranaszas, ir Banaia sunus Jojados, ir Cerethi, ir Phelethi; ir užusodino Salomoną ant mułės karalaus Dowido, ir atawedė jį ing Gihon.

[1] ažu sostą ← ažusostą

39. Ir paėmė Sadok kunigas ragą alywos isz szėtros, ir patepė Salomoną; ir triubawo anys triubą, ir tarė wisa żmonija: Gywas bunai karalus Salomon.
40. Ir żengė paskui jį wisa daugybė, ir żmonija giestanczu su wamzdżais, ir linksminanczusi didżu dżaugsmu, ir skambėjo żemė nuog szauksmo ju.
41. Iszgirdo gi Adonija, ir wisi jo pakwiestieji (nes jau puota buwo pasibaigusi), bet ir Ioab, iszgirdęs bałsą triubos, tarė: Kas tai do szauksmas miesto użianczo?
42. Dar jamui tebebyłant, Ionatha sunus Abiatharo kunigo atajo, kuriamui tarė Adonija: Ineik, nes esi wyras stipras, ir nesząs gerą żinią.
43. Ir atsakė Ionatha Adonijai: Ne teip: Nes ponas musu karalus Dowidas użudėjo karalumi Salomoną.
44. ir siuntė su juomi Sadoką kunigą, ir Nathaną pranaszą, ir Banają sunų Jojados ir Cerethi ir Phelethi, ir użusodino jį ant mułės karalaus.
45. Ir patepė jį Sadok kunigas, ir Nathan pranaszas karalumi Gihonę, ir żengė isz ten dżaugdamies, ir suskambo miestas: tasai yra bałsas, kurį girdėjot.
46. Bet ir Salomon sėdi ant sosto karalystės.
47. Ir ineję tarnai karalaus łaimino ponui musu karalui Dowidui, tarydami: Padidinie Diewas wardą Salomono wirsziaus wardo tawo, ir paszłowinie sostą jo łabiausażu sostą tawo. Ir pasikłoniojo karalus łowoj sawo,
48. ir byłojo: Pagirtas Wieszpats Diewas Israelaus, kuris dawė szendiena sėdintį sostę mano, regint akim mano.
49. Nusigando tad, ir atsikėlė wisi, pakwiestieji Adonijos, ir ejo kiekwienas kelan[1] sawo.
50. Adonija gi bijodamas Salomono, kėlėsi, ir nuejo, ir intsitwėrė rago ałtoriaus.
51. Ir pasakė Salomonui, tarydami: sztai Adonija bijodamas karalaus Salomono, intsitwėrė rago ałtoriaus, tarydamas: Tegul prisiegia mań karalus Salomonas, jog neażumusz tarno sawo kaławijù.
52. Ir tarė Salomon: Jei bus wyras geras, nenukris nei wienas tieg płaukas jo żemėn: o jeigu piktybė bus atrasta jamę, numirs.
53. Siuntė tad karalus Salomon, ir iszwedė jį nuog ałtoriaus; ir ineję pasikłoniojo karalui Salomonui, ir tarė jamui Salomon: Eik namo tawo.

Pareiszkinimai.

Treczoja knįga karalu, żydiszkai: Malachim. Zydai ją wadina pirmąją knįgą karalu; bet geriaus Grekai ir Łotinai wadina ją treczają. Apraszyta joję smertis karalaus Dowido, karalawimas Salomono sunaus jo, ir persiskyrimas po smerti Salomono, jo karalystės ing dwi karalysti, Iudos ir Israelaus, darbai karalu Iudos iki Ioramui, ir karalu Israelaus, iki Ochozijai.

1. *Ir turėjo amżiaus łabai daug dienu.* Septynias deszimtis metu, karalauti pradėjo turėdamas 30, karalawo 40. metu (2. Reg. V, 4.)
2. *Tarė tad jamui tarnai jo.* Gydytojai, kaip numano Ioseph Flav.

[1] kęlan ← kalan

4. *Ir miegodawo su karalumi.* Bet su ją karalus nesiženijo. – *Ir tarnaudawo jamui...* Penėdama karalų sawom rankom, kaip pirmiaus Thamar Amnoną. – *Karalus gi nepažino jos.* Pasakyta tai 1. ant garbos karalui ažu nusiturėjimą, 2. ant garbos mergaitės, jog nekałtą mergą pasiliko, 3. delto kad paskum norėjo Adonija su ją ženyties, kiteip gi, nebutu gałėjęs to norėti.
5. *Aukształindawosi.* Puikybėn. – *Pasidirbo sau wežimus ir raitinįkus.* Kaip Absalom, numanydamas jog jam bus karalystė, kaipo brolu wyriausiam.
6. *Nei jo subarė tėwas jo kadąnors.* Delto kad buwo antrasai gimęs po Absalomui.
8. *Banaja.* Busįs kariawedys wisos karios. – *Semei.* Wadinamas Szw. Ieronimo (in trdit. Hebr.) Nabalu, tėwu Ieroboamo, karalaus Israelitu. – *Rei.* Wadinamas to paties Szwento Ira Iairithim, kunigas Dowido (2. Reg. XX, 26.)
9. *Apierawojęs.* Per kunigus. – *Prie akmeni Zoheleth.* Akmuo didys, kurį raiczodami stiprieji mėgindawo sawo stiprumą; buwo gi, kaip ir wersmė Rogel, pietu szalyję nuo miesto, pakałnėję Iosaphat arti upelo Cedron. – *Paszaukė wisus brolus sawo.* Apieros puoton, ir kitas asabas, norėdamas ju sawęsp nulenkti. Nekwietė gi Nathano Banajos, Salomono, kaipo prietelu Bethsabees, sawo prieszinįkės.
11. *Dowidas to nežino.* Be jo walos tai dedasi: Galima tad tai suardyti.
12. *Waduok duszią tawo, ir sunaus tawo Salomono.* Idant Adonija likęs karalumi neprażudytu.
13. *Neprisiegei mań.* Kadą prisiegė? Nuomanu jog linksmindamas[1] ją (2. Reg. XII, 24.).
21. *Ažumigus.* Numirus. – *Busim asz ir sunus mano Salomon nusidėjėlais.* Pramanys ant musu kokią klautį, ir nužudys.
24. *Tugu tarei: Adonija tegul karalauja po mań?* Delto kad teip daro, kaip butu tawo pastatytas karalumi.
25. *Gywas bunai karalus Adonija!* Nenorėjo Adonija tėwo nustumti nuo sosto, bet sau kelą grindė karalystėn po jo smerti.
33. *Tarnus pono jusu.* Cerethi ir Phelethi. – *Ant mułės mano.* Ant kurios wienas Dowidas tejodinėdawo; idant butu regima mano liepimas. – *Weskit jį ing Gihon.* Wersmė kitoję szalyję miesto nuog wersmės Rogel, prie kuriai buwo pateptas Adonija; idant anas nežinotu kas dedasi, kołei nebus wisa iszpildyta.
35. *Ir atais.* Cza pilin. – *Karalaus ažu manę.* Ne sako, po mań.
36. *Sziteip kalbie.* Tegul patwirtina.
42. *Stipras.* Chald. bijąs nusidėjimo, t. y. doras.
47. *Łaimino.* Sweikino gerais žodžais. – *Pasikłoniojo karalus łowoj sawo.* Diewui dėkawodamas.
49. *Kelan sawo.* Namo.
50. *Nuejo ir intsitwėrė rago ałtoriaus.* Gabaonan kur buwo szėtra ir ałtorius wisodeginio (2. Par. I, 3.). Kiti sako, jog ałtoriaus Ierusalemę Dowido pastatyto. Nuo rago ałtoriaus nedałaista buwo atatraukti per sylį (immunitas.).
51. *Jog neažumusz tarno sawo kaławiju.* Nužeminti žodžai, del numaldymo karalaus.

[1] linksmindamas – įtrp.

52. *O jeigu piktybė bus atrasta.* Kalczą papildytą atłaidżu, bet jeigu wėl nusidės, bus kankintas.
53. *Eik namo sawo.* Tais żodżais neatastuma jo nuo sawo dwaro, bet sako jog namė neturi bijoties błogumo jokio.

Padėjimas II.

Paskutiniai Dowido pamokymai Salomono, ir jo smertis.

1. Prisiartino gi dienos Dowido, idant numirtu, ir prisakė Salomonui sunui sawo[1], tarydamas:
2. Asz ineimi kelan wisos żemės: susistiprink, ir buk wyru.
3. Ir żiurėk sargybu Wieszpaties Diewo tawo, idant waikszczotumai keluosę jo, idant sergėtumai ceremonijas jo ir prisakymus jo, ir sudus ir ludymus, kaip paraszyta yra zokonę Maiżiesziaus, idant iszmanytumai wisa, ką darai, ir kur tiktai gręszlesi, (Deut. XVII, 19.)
4. idant patwirtintu Wieszpats byłas sawo, kurias byłojęs yra apie manę, tarydamas: Jei sergės sunūs tawo kelus sawo, ir waikszczos po akim mano tiesoj, wisoj szirdyj sawo, ir wisoj duszioj sawo, nebus tau ataimtas wyras isz sosto Israelaus.
5. Tu teipogi żinai ką padarė mań Ioab sunus Sarwijos, ką padarė dwiem kariawedżam karios Israelaus, Abnerui sunui Nero, ir Amasai sunui Iethero, kuriuos ażumuszė, ir iszłėjo kraują karionės pakajuję, ir padėjo kraują kowos ant dirżo sawo, buwusio aplink strėnas jo, ir ant autuwo sawo, buwusio ant koju jo. (2. Reg. III, 27; XX, 10.)
6. Padarysi tad sulig yszmintimi tawo, ir nenuwesi żiłumo jo ramybėj pragaran.
7. Bet ir sunumus Berzellai Galaadito ataduosi mylistą, ir bus walgytojais stalę tawo: nes pasitiko manę, bėgant nuog weido Absalomo brolo tawo. (2. Reg. XIX, 31.)
8. Turì teipogi pas sawę Semeį, sunu Geros sunaus Iemini isz Bahurim, kuris piktażodżawo mań piktażodżawimu błogiausiu, eitinczamui taworijosna: bet jog żengė manęs pasitiktu, pereit int per Iordoną, ir prisiegiau jamui per Wieszpatį, tarydamas: Neażumusziu tawęs kaławijù: (2. Reg. XVI, 5.)
9. tu nenorėk kęsti idant liktu be kankies. Esi gi wyras iszmintingas, jog żinosi, ką daryt jamui, ir nuwesi jo żiłumą su krauju pragaran.
10. Taigi użmigo Dowidas su tėwais sawo, ir pakastas yra miestę Dowido. (Act. II. 29.)
11. Dienos gi, kuriosę karalawo Dowidas ant Israelaus, yra keturios deszimtys metu; Hebronę karalawo septynelus metus, Ierusalemę tris deszimtis trejus. (1. Par. XXIX, 27.)
12. Salomon gi sėdo ant sosto Dowido tėwo sawo, ir sudrutėjo karalystė jo łabai.
13. Ir inejo Adonija; sunus Haggith, pas Bethsabeę motyną Salomono. Kuri tarė jamui: Ramusgu yra inejimas tawo? Kuris atsakė: Ramus.
14. Ir pridėjo: Była mań yra tawęsp. Kuriamui tarė: Byłok. Ir ãnas:

[1] Salomonui sunui sawo ← sunui sawo Salomonui

15. Tu, sako, žinai, jog mano buwo karalystė, ir manę buwo užsidėjęs wisas Israel ant sawęs karalumi: bet perkelta yra karalystė, ir stojosi brolo mano: nes nuog Wieszpaties teip yra jamui likta.
16. Nunai tad meldimo[1] wieno[2] meldžu nuog tawęs, neažugėdink weido mano. Kuri tarė jamui: Byłok.
17. Ir anas tarė: Meldžu, idant sakytumai Salomonui karalui (nes ir negali nieko tau atsakyt), idant duotu mań Abisag Sanamitką ažu paczą.
18. Ir tarė Bethsabee: Gerai, asz byłosiu ažu tawę karalui.
19. Atajo tad Bethsabee pas karalų Salomoną, byłotu jamui ažu Adoniją; ir kėłėsi karalus pasitiktu jos, ir pasikłoniojo jai, ir sėdosi ant sosto sawo; ir pastatyta yra sostas motynai karalaus, kuri atsisėdo po deszinei[3] jo.
20. Ir tarė jamui: Meldimo wieno mažutėlo asz meldžu nuog tawęs: neažugėdink weido mano. Ir tarė jai karalus: Melsk, motyna mano: nes ir neiszpuoła, idant nugręžcza weidą tawo.
21. Kuri tarė: Bunai duota Abisag Sunamitka Adonijai brolui tawo ažu moterį.
22. Ir atsakė karalus Salomon, ir tarė motynai sawo: Kam meldi Abisag Sunamitkos Adonijai? melsk jamui ir karalystės: nes ãnas yra brolys mano wyresnys ažu manę, ir turi Abiatharą kunigą, ir Ioabą sunų Sarwijos.
23. Ir teip prisiegė karalus Salomon per Wieszpatį, tarydamas: Tai dãrai mań Diewas, ir tai pridėstie, jog priesz duszią sawo byłojo Adonija žodį szitą.
24. Ir nunai gywas yra Wieszpats, kuris patwirtino manę, ir pasodino manę ant sosto Dowido tėwo mano, ir kuris padarė mań namus, kaip yra byłojęs, jog szendiena Adonija bus ažumusztas.
25. Ir siuntė karalus Salomon per ranką Banajos sunaus Jojados, kuris ažumuszė jį, ir numirė.
26. Abiatharui teipogi kunigui tarė karalus: Eik ing Anathoth dirwon tawo, tikrai esi wyru smerties: bet szendiena tawęs neažumusziu, jog nesziojai skrynią Wieszpaties Diewo po akim Dowido tėwo mano, ir iszkiłojai darbą wisuosę daiktuosę, kuriuosę dirbo tėwas mano.
27. Iszmetė tad Salomon Abiatharą, idant nebutu kunigu Wieszpaties; idant iszsipildytu była Wieszpaties, kurią yra byłojęs ant namu Heli Siloj. (1. Reg. II, 31.)
28. Atajo gi žinia pas Ioab, jog Ioab krypo paskui Adoniją, ir nekrypo paskui Salomoną; pabėgo tad Ioab szėtron Wieszpaties, ir intsitwėrė rago ałtoriaus.
29. Ir pasakyta karalui Salomonui, jog pabėgęs Ioab szėtron Wieszpaties, ir esąs prie ałtoriui; ir siuntė Salomon Banają sunų Jojados, tarydamas: Eik, užmuszk jį.
30. Ir atajo Banaja szėtron Wieszpaties, ir tarė jamui: Tai sako karalus: Iszeik. Kuris tarė: Neiszeisiu, bet cza numirsiu. Pasakė Banaja karalui byłą, tarydamas: Tai byłojo Ioab, ir tai atsakė mań.
31. Ir tarė jamui karalus: daryk kaip byłojo, ir ažumuszk jį, ir pakask, ir nustumsi kraują nekałtą, kuris yra iszlietas[4] Ioabo, nuog manęs, ir nuog namu tėwo mano.

[1] meldimo – *o* tais. [2] wieno ← *o* tais. [3] deszinei ← deszinei karalaus [4] iszlietas ← iszlietas nuog

32. Ir ataduos Wieszpats kraują jo ant gałwos jo, jog ażumuszė du wyru teisu, ir geresniu ażu sawę, ir ażumuszė juos kaławijù, tėwui mano Dowidui nežinant, Abnerą sunų Nero kariawedį kareiwiu Israelaus, ir Amasą sunų Iethero kariawedį karios Judos: (3. Reg. II, 5.)
33. ir pagrįsz kraujas ju ant gałwos Ioabo, ir ant gałwos sėkłės jo ant amžiu. Dowidui gi ir sėkłei jo, ir namamus, ir sostui jo bunai pakajus iki ant amžiu nuog Wieszpaties.
34. Zengė tad Banaja sunus Jojados, ir užpuołęs ant jo ażumuszė: ir pakastas yra namuosę sawo pustynėj.
35. Ir uždėjo karalus Banają, sunų Jojados, ażu jį ant karios, ir Sadoką kunigą dėjo ażu Abiatharą.
36. Siuntė teipogi karalus, ir paszaukė Semeį, ir tarė jamui: Pasistatyk sau namus Ierusalemę, ir gywenk ten: ir neiszeik isz tenai szen ir ten.
37. Kurioj gi dienoj iszeisi, ir pereisi per upelį Cedrono, žinok jog busi ażumusztas: kraujas tawo bus ant gałwos tawo.
38. Ir tarė Semai karalui: Gera była: kaip byłojo ponas mano karalus, teip darys tarnas tawo. Ir teip gyweno Semei Ierusalemę per daug dienu.
39. Atsitiko gi po trejiemus metamus, jog pabėgo tarnai Semeio pas Achis sunų Maachos karalų Getho; ir pasakyta buwo Semeiui, jog tarnai jo[1] iszeję ing Geth.
40. Ir kėłėsi Semei, ir pabałnojo asiła sawo, ir jojo pas Achis ing Geth atjieszkotu tarnu sawo, ir atawedė juos isz[2] Geth.
41. Pasakyta gi buwo Salomonui, jog jodinėjo Semei ing Geth isz Ierusalemo, ir pagrįžo.
42. Ir siuntęs paszaukė jį, ir tarė jamui: Baugi neludyjau tau per Wieszpatį, ir prasakiau tau: Kurioj norint dienoj iszejęs eisi szen ir ten, žinok jog reiks tau mirti? Ir atsakei mań: Gera była kurią girdėjau.
43. Kodel tad nesergėjai prisiegos Wieszpaties, ir prisakymo, kurį buwau tau prisakęs?
44. Ir tarė karalus Semeiui: Tu žinai wisa pikta, ką prisijaucza szirdis tawo, ką padarei Dowidui tėwui mano: atadawė Wieszpats piktybę tawo ant gałwos tawo.
45. Ir karalus Salomon pagirtas, ir sostas Dowido bus twirtas poakim Wieszpaties iki ant amžiu.
46. Ir teip liepė karalus Banajai sunui Jojados, kuris iszėjęs ażumuszė jį; ir numirė.

Pareiszkinimai.

2. *Asz ineimi kelan wisos žemės.* Grįžtu žemėn, isz kurios esmi padarytas. – *Susistiprink ir buk wyru.* Mań gywam esant, gałėjai buti jaunikaiczu; nunai buk wyru twirtu, iszmintingu, datyrusiu.
3. *Ziurėk sargybu Wieszpaties.* Prisakymu.
5. *Ką padarė mań Ioab.* Ażumuszdamas Absalomą, nartindamas manę (2. Reg. XIX, 7.)
6. *Ramybėj.* Be kankies. – *Pragaran.* Kapan.
7. *Nes pasitiko manę.* 2. Reg. XIX, 31.

[1] jo ← jo esą [2] isz – įtrp.

8. *Semej sunų. Geros.* 2. Reg. XIX, 5–7. – *Eitinczamui taworijosna.* Miestan Manahaim ażu Iordono.
9. *Su krauju.* Ażumuszęs.
10. *Miestę Dowido.* Pilyj Sijono.
12. *Sudrutėjo karalystė jo łabai.* Wisiems prisiegus jo kłausyti, ir iszgaiszus neprietelams.
16. *Neażugėdink weido mano.* Neiszkłausydama.
26. *Eik ing Anathoth dirwon tawo.* Anathoth kunigu miestas gentijoję Beniamino. (Ios. XXI, 18.). – *Esi wyru smerties.* Smerties kałtù, jog susitarei su Adonijà. – *Iszkiłojai darbą.* Per 46. metus buwai tikimas Dowidui.
28. *Atajo gi żinia pas Ioab, jog Ioab krypo paskui Adoniją.* Jog jau tai żinoma dwarę karalaus, apie antrą kartą susineszimo Ioabo su Adonijà geidżant Abisag ażu paczą.
29. *Szėtron Wieszpaties.* Ziuŕ. 3. Reg. I, 50.
31. *Ażumuszk jį.* Pagal zokono Exod. XXI, 14. –
32. *Kraują jo.* Jo pralietą.
37. *Pereisi per upelį Cedrono.* Tiek tołumo, kaip upelys Cidrono, kurion norint szalin miesto.
42. *Baugi neludyjau tau per Wieszpatį.* Bau gi neprisiegiau.
44. *Atadawė Wieszpats piktybę tawo ant gałwos tawo.* Dałaisdamas tau papildyti szitą nepakłusnybę priesz manį ir gałą gauti ażu abidwi kaltybi.
46. *Iszejęs.* Nuo weido karalaus, nenorėjusio ażumuszimo prie jam.

Padėjimas III.

Zenybos Salomono su dukterimi karalaus Egipto ir didė jo yszmintis.

1. Sudrutėjo tad karalystė rankoj Salomono, ir susigiminiawo su Pharaonu karalumi Egipto; nes paėmė dukterį jo, ir atawedė miestan Dowido, dar nepabaigęs statyt namu sawo, ir namu Wieszpaties, ir muro Ierusalemo aplinkom. (2. Par. I, 1; VIII, 11.)
2. Wienok żmonija apierawodawo auksztumosę, nes dar nebuwo pastatyta bażnycza wardui Wieszpaties, iki anai dienai.
3. Myłėjo gi Salomon Wieszpatį, waikszczodamas prisakymuosę Dowido tėwo sawo, iszėmus, jog auksztumosę apierawodawo, ir degindawo rukałą.
4. Nuejo tad ing Gabaon, apierawotu tenai, nes anoji buwo auksztuma didżausia; tukstantį apieru wisodeginiui apierawojo Salomon ant ano ałtoriaus Gabaonę.
5. Pasirodė gi Wieszpats Salomonui per nakties sapną, tarydamas: Melsk, ko nori, idant duocza tau.
6. Ir tarė Salomon: Tu padarei su tarnu tawo Dowidu tėwu mano miłaszirdystę didę, kaip waikszczojo akysę tawo tiesoj, ir teisybėj, ir tiesioj szirdyj su tawimi: sergėjai jamui miłaszirdystę tawo didę, ir dawei jamui sunų sėdintį ant sosto jo, kaip yra szendiena.
7. Ir nunai, Wieszpatie Diewe, tu karalaudinai tarną tawo ażu Dowidą tėwą mano: asz gi esmi waikas mażutys, ir nepażįstąs iszeigos, ir ineigos mano.

8. Ir tarnas tawo yra widuryj żmonijos, kurią iszrinkai, żmonijos begał didės, negalimos suskaityt ir surokuot ażu daugybės.
9. Duosi tad tarnui tawo szirdį mokytiną, idant gałėtu sudyt żmoniją tawo, ir atskirt terp gero ir pikto: nes kas gałės sudyt żmoniją szitą, żmoniją tawo szią didę? (2. Par. I, 10.)
10. Pamėgo tad była po akim Wieszpaties, jog Salomon meldė szitokio daikto.
11. Ir tarė Wieszpats Salomonui: Jog meldei żodżo szito, ir nesigeidei sau daug dienu, nei turtu, arba dusziu neprietelu tawo, bet meldeisi sau yszminties pażint sudui:
12. sztai padariau tau pagal byłu tawo, ir dawiau tau szirdį iszmintingą ir iszmananczą, teip łabai, jog nei wieno pirma tawęs tokio kaip tu nebuwo, nei kelsis po tau.
13. Bet ir tai, ko nemeldei, dawiau tau, tai yra turtus, ir garbę, jog nei wieno nebuwo tokio kaip tu terp karalu wisomis buwusiomis dienomis.
14. O jeigu waikszczosi keluosę mano, ir sergėsi prisakymus mano, ir liepimus mano, kaip waikszczojo tėwas tawo, prailginsiu dienas tawo.
15. Taigi nubudo Salomon, ir suprato, jog buta sapno; ir atajęs ing Ierusalem, stojo po akim skrynios sandaro Wieszpaties, ir apierawojo wisodeginius, ir darė apieras ramintines, ir didę puotą wisiemus tarnamus sawo.
16. Tuomet atajo dwi moteriszki pałaistuwi pas karalų, ir stojo po akim jo,
17. kuriu wiena tarė: Meldżu, mano pone: asz ir szioji moteriszkė gywenom namuosę wienuosę, ir pagimdżau pas ją kamaroj.
18. Treczoj gi dienoj, mań pagimdżus, pagimdė ir szioji: ir buwom kartu, ir nieko kito namuosę, tiktai mudwi.
19. Numirė gi sunus moteriszkės szios naktyj: nes ażumigusi nugułė jį.
20. Ir atsikėłusi widunakczo tyłoj, paėmė sunų mano nuog szono mano tarnaitės tawo mieganczos, ir pasidėjo jį priegłobstyj sawo: sawo gi sunų, numirusįjį, padėjo priegłobstyj mano.
21. Ir mań[1] atsikėłus ryto, żindytu sunaus mano, pasirodė numiręs, kurį rûpiai prisiżiurėdama skaisczoj szwiesoj, pażinau jog nemano yra, kurį buwau pagimdżusi.
22. Ir atsakė kita moteriszkė: Ne teip yra, kaip sakai, bet sunus tawo numirė, mano gi yra gywas. Prieszais anoji sakė: Mełuoji: nes mano sunus yra gywas, ir sunus tawo numirė. Ir sziteip rėjosi po akim karalaus.
23. Tuomet karalus tarė: Szitoji sako: Sunus mano gywas, ir sunus tawo numirė. Ir anoji atsako: Ne, bet sunus tawo numirė, mano gi gywas.
24. Tarė tad karalus: Atneszkit[2] mań kaławiją. Ir atneszus kaławiją po akim karalaus,
25. Perkirskit, sako, kudykį gywąjį, in dwi dali, ir duokit pusę wienai, ir pusę kitai.
26. Tarė gi moteriszkė, kurios sunus buwo gywas, karalui (nes sujudo jos widuriai ant sunaus sawo): Meldżu[3], pone, duokit jai kudykį gywą, ir neażumuszkit jo. Prieszais anoji sakė: Nei mań, nei tau nebunai, bet tegul bus perkirstas.
27. Atsakė karalus, ir tarė: Duokit szitai kudykį gywą, ir nebunai ażumusztas[4]: nes szioji yra motyna jo.
28. Ir teip iszgirdo wisas Israel sudą, kurį buwo apsudyjęs karalus; ir bijojosi karalaus, regėdami jog yszmintis Diewo yra jamę, sudui daryt.

[1] mań – įtrp. [2] Atneszkit – *At* tais. [3] Meldżu – *I* įtrp. [4] ażumusztas – *mu* įtrp.

Pareiszkinimai.

1. *Sudrutėjo tad karalystė rankoj Salomono.* Nužeminus ir isznaikius neprietelus. *Su Pharaonu karalumi Egipto.* Karalystės artimõs ir didės. Rasztę szwentamę nėra papeikimo tu ženybu, regima tad, jog karałaitė Egipto tuoj priėmė religiją szwentą. Juoties pasakyta, jog Salomon łabai myłėjo Wieszpatį. – *Miestan Dowido.* Pilin Siono. Pastaczus gi bažnyczą, buwo ir jai pastatyti namai, kuriuosę gyweno[1]. (3. Reg. VII, 8.)
2. *Żmonija apierawodawo auksztumosę.* Ziuř 1. Reg. IX, 12.
3. *Iszėmus, jog auksztumosę apierawodawo.* Ne pagal zokono Lewit. XVII, 4 Deut. XII, 13.
4. *Nes anoji buwo auksztuma didžausia.* Delto kad ten tebebuwo szėtra Wieszpaties.
5. *Melsk ko nori, idant duocza tau.* Diewas žinojo jo norą, bet norėjo, idant pats Salomon sawo norą geriaus pažintu.
6. *Ir tarė Salomon.* Sapnyję tarė, ko troszko ir meldė gułdamas. – *Miłaszirdystę didę.* Dedamas jį karalumi ant Israelaus. – *Sergėjai jamui miłaszirdystę.* Jog nenupuoło kaip Saul.
7. *Waikas mažutys.* Jaunikaitys. – *Iszeigos ir ineigos.* Ką daryti ir kaip waldyti žmoniją.
9. *Szirdį mokytiną.* Diewui pakłusną.
11. *Dusziu neprietelu tawo.* Atkerszimo ir smerties jiems.
14. *Prailginsiu dienas tawo.* Butu teip buwę, jei Salomon nebutu nusidėjęs.
15. *Ir suprato, jog buta sapno.* Siųsto nuo Diewo.
20. *Paėmė sunų mano.* Ne isz meiłės, bet pawydėdama gywo waiko, jai sawąjį nugałus.
28. *Bijojosi karalaus.* Dywyjosi isz tokios jo yszminties ir ga›bė.

Padėjimas IV.

Salomono perdėtiniai, jo galybė ir yszmintis.

1. Buwo gi karalus Salomon karalaująs ant wiso Israelaus,
2. ir szitie kunigaikszczai, kuriuos turėdawo: Azarija, sunus Sadoko kunigo;
3. Elihoreph ir Ahia, sunūs Sisos rasztinįko; Iosaphat, sunus Ahiludo, weikału raszytojas;
4. Banaja, sunus Jojados ant karios; Sadok gi, ir, Abiathar kunigai.
5. Azarija, sunus Nathano, ant stowėjusiu prie karalui; Zaboel, sunus Nathano kunigas, prietelus karalaus;
6. ir Ahisar, perdėtinys ant namu; ir Adoniram, sunus Abdos, ant mokestu;
7. Turėjo teipogi Salomon dwyliką wyriausiu ant wiso Israelaus, kurie duodawo penį karalui ir namamus jo; nes kas mėnuo per metus, wienas isz ju, pristatydawo ko reikia.
8. Ir szitie wardai ju: Benhur kalnę Ephraimo;

[1] Išbraukta: (eil. 7, 8)

9. Bendekar, Makkesę ir Salebimę ir Bethsamesę ir Elonę ir Bethananę;
10. Benhesed, Arubothę, jo buwo Socho ir wisa žemė Epher;
11. Benabinadab, kurio wisas Nephathdor, Taphethą dukterį Salomono turėjo moterį.
12. Bana, sunus Ahiludo, waldė Thanaką ir Mageddo ir wisą Bethsan, esantį ties Sarth aną po Iezrahel, nuog Bethsano iki Abelmehulai ties Iekmaan.
13. Bengaber, Bamoth Galaadę, turėjo Auothjair sunaus Manasses Galaadę, ãnas buwo ant wisos szalies Argob, esanczos Basanę, szesziu deszimtu miestu didžu ir murytu, turėjusiu spynas warines.
14. Ahinadab, sunus Addo, buwo ant Manaim.
15. Achimaas, Nephthalimę, bet ir ãnas turėjo Basemathą dukterį Salomono moterystėj.
16. Baana, sunus Husi, Aserę ir Balothę;
17. Iosaphat sunus Pharuės, Issacharę;
18. Semei, sunus Elos, Beniaminę;
19. Gaber, sunus Uri, žemėj Galaad, žemėj Sehono karalaus Amorrhejo ir Ogo karalaus Basano, ant wisu, buwusiu anoj žemėj.
20. Iuda ir Israel nesuskaitytini, kaip smėlys mariu daugybėj; walgydami ir gerdami ir linksmindamies.
21. Salomon gi buwo waldyboj sawo, turėdamas wisas karalystes nuog upės žemės Philisthiim iki krasztui Egipto, duodanczu jamui dowanas, ir tarnaujanczu jamui wisomis dienomis gywatos jo. (Eccli. XLVII, 15.)
22. Buwo gi penas Salomono kasdiena po tris deszimtis puru kwietieniu miłtu ir szeszias deszimtis puru miłtu,
23. po deszimtį riebiu jauczu, ir dwi deszimti jauczu ganykliniu, ir po szimtą awinu, iszėmus medžojimą briedžu, stirnu, ir stumbru, ir paukszczu łesinamu.
24. Nes ãnas waldė wisą szalį, buwusią ažu upės, nuog Thaphsos iki Gazan, ir wisus karalus anu szalu; ir turėjo pakajų isz wisu szonu aplinkom.
25. Ir gyweno Iuda ir Israel be jokios baimės, kiekwienas po wynomedžu sawo ir po fygomedžu sawo, nuog Dano iki Bersabeei, wisosę dienosę Salomono.
26. Ir turėjo Salomon keturias deszimtis tukstantu ėdžu arklu ważiuojamu, dwyliką tukstantu jojamu. (2. Par. IX, 25.)
27. Ir penėdawo juos aukszczaus pasakyti karalaus perdėtiniai; bet ir daiktus reikalingus stałui karalaus Salomono su didę rupestimi duodawo sawamę metę.
28. Miežius teipogi, ir pełus arklamus ir galwijamus suweždawo wieton, kur budawo karalus, kaip jiemus buwo įsakyta.
29. Dawė teipogi Diewas yszmintį Salomonui ir sąmanią łabai didę, ir płatumą szirdies kaip smėlį esantį pakrasztyj mariu.
30. Ir praneszdawo yszmintis Salomono yszmintį wisu rytieczu ir Egiptėnu,
31. ir buwo iszmintingesnys ažu wisus žmones; iszmintingesnys ažu Ethaną Ezrahitą ir Hemaną ir Chalkolą ir Dordą, sunus Maholo; ir buwo garsinamas wisosę giminėsę aplinkom. (Eccli. XLVII, 16.)
32. Byłojo teipogi Salomon tris tukstantis prilyginimu; ir buwo jo giesmės tukstantis ir penkios.

33. Ir byłojo apie medżus nuog cedro esanczo ant Libano, iki hyssopui, żelanczamui isz sienos; ir kałbėjo apie kełtuwus, ir skraistus ir rėplus ir żuwis.
34. Ir ataidawo isz wisu żmoniju kłausytu yszminties Salomono, ir nuog wisu karalu żemės, girdėjusiu yszmintį jo.

Pareiszkinimai.

2. *Ir szitie kunigaikszczai, kuriuos turėdawo.* Wyrai pirmieji, turėję aukszczausias wyresnybes karalaus dwarę. – *Azarija sunus Sadoko.* Buwo su kitiem dwiem tuoj po jam pasakytiem, rasztinįku, mokytoju zokono.
4. *Sadok gi, ir Abiathar kunigai.* Sadok aukszczausis kunigas; Abiathar iszmestas isz aukszczausios kunigystės, wardą tebeturėjo.
5. *Ant stowėjusiu prie karalui.* Dumczu ir sumanytoju. – *Kunigas.* Kunigaiksztys.
6. *Perdėtinys ant namu.* Prižiurėtojas ir aprupintojas szeimynos karalaus. –
21. *Nuog upės.* Nuo[1] Euphrates pradėjus, wisą żemę Żydu, Philisthinu, iki krasztams Egipto.
23. *Ganykliniu.* Nepenėtu[2].
25. *Be jokios baimės.* Isz szalies neprietelu. – *Nuog Dano iki Bersabeei.* Nuo wieno gało szwentos żemės iki kitam: Dan żiemiuosę, Bersabee pietusę.
26. *Keturias deszimtis tukstantu ėdżu arklu.* T. y. 40,000. arklu (2. Par. IX, 25.).
29. *Płatumą szirdies.* Iszsigałėjimą begał didį.
31. *Ethaną Ezrahitą.* Giesminįką (1. Par. XV, 14.). – *Hemaną.* Wieną isz pirmuju giesminįku (1. Par. XV, 19.)

Padėjimas V.

Prieruosza Salomono bażnyczai statyt ir sankałba su Hiramu karalumi Tyro.

1. Siuntė teipogi Hiram, karalus Tyro, tarnus sawo Salomonui; nes girdėjo, jog jį patepė karalumi ażu tėwą jo: nes buwo Hiram buwęs prietelumi Dowido per wisą łaiką.
2. Siuntė gi Salomon Hiramui, tarydamas:
3. Tu żinai walą Dowido tėwo mano, ir jog negałėjo pastatyt namu wardui Wieszpaties Diewo sawo del karioniu użtinkanczu aplinkom, iki kołei butu dawęs Wieszpats juos po pėdais koju jo.
4. Nunai tad dawė mań Wieszpats Diewas mano atilsį isz wisur: ir nėra prieszinįko, nei użtikimo pikto.
5. Togidel ketinu pastatyt bażnyczą wardui Wieszpaties Diewo mano, kaip yra byłojęs Wieszpats Dowidui tėwui mano, tarydamas: Sunus tawo, kurį duosiu ażu tawę ant sosto tawo, ãnas pastatys namus wardui mano. (2. Reg. VII, 13.)
6. Taigi prisakyk, idant tarnai tawo mań prikirstu cedru isz Libano, ir tarnai mano butu

[1] Nuo – įtrp. [2] Nepenėtu – pirmoji *n* tais.

su tarnais tawo: mokestį gi tarnu tawo duosiu tau, kokios tiktai geisi: nes žinai kaip nėra žmonijoj mano wyro, kuris mokėtu medžus kirst, kaip Sidonieczai.

7. Iszgirdęs tad Hiram žodžus Salomono, pradžugo łabai ir tarė: Pagirtas Wieszpats Diewas szendiena, kuris dawė Dowidui sunų iszmintingiausį ant žmonijos szios didžausios.
8. Ir siuntė Hiram Salomonui, tarydamas: Girdėjau, ką tiktai liepei mań: asz padarysiu wisą walą tawo apie medžus cedrinius ir eglinius.
9. Tarnai mano suwesz juos nuog Libano pamarėn: ir asz supinsiu juos sielais mariosę iki wietai, kurią parodysi mań: ir pristatysiu juos ten ir juos paimsi ir duosi mań ko reikia, idant butu duota penas namamus mano.
10. Ir teip Hiram duodawo Salomonui medžus cedrinius, ir medžus eglinius, sulig wisą walą jo.
11. Salomon gi duodawo Hiramui dwideszimti tukstantu puru kwieczu penui namamus jo, ir dwi deszimti puru skaisczausios alywos; duodawo tai Salomon kas metai.
12. Dawė teipogi Wieszpats yszmintį Salomonui, kaip yra byłojęs jamui; ir buwo pakajus terp Hiramo ir Salomono, ir sumuszė abudu sandarą. (3. Reg. III, 12.)
13. Ir iszrinko karalus Salomon darbinįkus isz wiso Israelaus, ir buwo rinklawa triju deszimtu tukstantu wyru.
14. Ir siųsdawo juos Libanan, po deszimtį tukstantu kas mėnuo wienus po kitiemus, teip jog per du mėnesiu budawo namė sawo; ir Adomiram buwo ant szitokios rinklawos wyresniuoju.
15. Ir buwo Salomonui septynios deszimtys tukstantu nasztanesziu, ir asztuonios deszimtys tukstantu akmeniałaužiu;
16. be ju dar wyresnieji, kurie buwo ant kiekwieno darbo, skaiczaus triju tukstantu, ir triju szimtu liepėju žmonėmus ir darbinįkamus.
17. Ir prisakė karalus, idant imtu akmenis didžus, akmenis brangius pamatamus bažnyczos, ir taikintu juos;
18. kuriuos taszė murinįkai Salomono ir murinįkai Hiramo; nungi Giblijai pritaisė medžus ir akmenis statyt namamus.

Pareiszkinimai.

4. *Nei užtikimo pikto.* Nei tokio kuris mań piktai darytu.
5. *Wardui Wieszpaties Diewo.* Diewui ant garbės.
6. *Kuris mokėtu medžus kirst kaip Sidonieczai.* Nesako cza, jog Israelitai nemoka medžu kirsti, bet jog Sidonieczai moka geriaus.
7. *Pagirtas Wieszpats Diewas.* T. y. Israelaus. (2. Par. II, 12.). Pagonu karalus garbino daug diewaiczu netikru; garbę duoda tikram Diewui. –
9. *Iki wietai, kurią parodysi mań.* Iki prieplaukai Ioppe (2. Par. II, 16.), isz kur Ierusaleman[1] buwo dar 10–12[2] adynu tołumo. – *Namamus mano.* Penui tarnausintiems tau. (2. Par. II, 10.)

[1] Ierusaleman – *Ie* tais. [2] 10–12 ← 10–12 myliu

13. *Ir buwo rinklawa triju deszimtu tukstantu wyru.* Isz paczu Iraelitu; ir dar daugiaus isz prozelitu, sunkiuosius darbus ir nuołat dirbusiu.
15. *Nasztanesziu.* Terp ju buwo weżimnįkai, yrėjai i. k.
16. *Skaiczaus triju tukstantu ir triju szimtu.* 2. Par. II, 2. 3600. Priskaityta ir wyresnieji wyresniuju.
17. *Brangius.* Paczus geruosius, delto ir brangius.
18. *Giblijai.* Gywentojai miesto Giblo Fenicijos żemėję.

Padėjimas VI.

Metas pradżos ir pabaigos statymo bażnyczos, jos weiksłė, dalys ir tułos pasudżos.

1. Stojosi tad ketwirtaszimtiniuosę ir asztuoniadeszimtuosę metuosę iszejimo sunu Israelaus isz żemės Egipto, metuosę ketwirtuosę, mėnesyj Zio (ãnas yra mėnuo antrasai), karalawimo Salomono ant Israelaus, buwo pradėta statyt namai Wieszpati. (2. Par. III, 1.)
2. *Namai gi, kuriuos statė karalus Salomon* Wieszpati, turėjo szeszias deszimtis wuołaktu iłgumo, ir dwi deszimti wuołaktu płatumo, ir tris deszimtis wuołaktu auksztumo.
3. Ir prieangė buwo priekyj bażnyczos dwieju deszimtu wuołaktu iłgumo, sulig płatumu bażnyczos; ir turėjo deszimtį wuołaktu płatumo priekyj bażnyczos.
4. Ir padarė bażnyczoj łangus pajżulnius.
5. Ir pastatė ant sienos bażnyczos griñdinius aplinkom sienosę namu aplink bażnyczą ir żodinyczą, ir padarė spandas aplinkom.
6. Grindinỹs[1] apatinys turėjo penkius wuołaktis płatumo, ir widurinys grindinys szeszias wuołaktis płatump ir treczas grindinys turįs septynias wuołaktis płatumo. Sijas[2] gi padėjo namuosę aplinkom isz oro, idant nesiektu muru bażnyczos.
7. Namus gi statant, statė isz akmenu taszytu ir iszdailintu; ir kujys ir kirwys ir jokia geležis nebuwo girdėta namuosę, statant.
8. Durys widurinio szono buwo deszinėj szalyj namu; ir lieswomis suktinėmis żengdawo widurinėn kamaron, ir isz widurinės treczojon.
9. Ir pastatė namus, ir pabaigė juos; apidengė teipogi namus łubomis cedrinėmis.
10. Ir pastatė griñdinį ant wisu namu penkiu wuołaktu auksztumo, ir apidengė namus medżais cedriniais.
11. Ir stojosi była Wieszpaties salomonui, tarydama:
12. Namai szie, kuriuos statai, jei waikszczosi prisakymuosę mano, ir darysi sudus mano, ir sergėsi wisus liepimus mano, żengdamas jais: patwirtinsiu byłą mano tau, kurią esmi byłojęs Dowidui tėwui tawo. (2. Reg. VII, 16.)
13. Ir gywensiu widuryj sunu Israelaus, ir neapłaisiu żmonijos mano Israelaus.
14. Taigi pastatė Salomon namus, ir pabaigė juos.
15. Ir pastatė sienas namu widuj grindiniaĩs cedriniais nuog asłos namu iki wirszui sienu,

[1] Grindinỹs ← Grindinis [1] Sijas ← Sienojus

ir iki łubomus apidengė medżais cedriniais isz widaus; ir iszgrindė asłą namu grindomis eglinėmis.

16. Ir pastatė dwieju deszimtu wuołaktu ażupakalin bażnyczos griñdinius cedrinius nuog asłos iki wirszui; ir padarė namus żodinyczos szwentu Szwentamui.
17. Nungi keturiu deszimtu wuołaktu buwo pati bażnycza priesz duris żodinyczos.
18. Ir cedru buwo aptaisyti isz widaus wisi namai, turėdami tekinimus ir sułaidimus dailus ir drożmenis iszsikiszusius; wisa buwo apidengta cedrinėmis grindomis, ir akmenu sienoj suwisu nesimatė.
19. Żodinyczą gi buwo padaręs widuryj namu widuj, padėti ten skryniai Wieszpaties.
20. Nungi żodinycza turėjo dwi deszimti wuołaktu iłgumo ir dwi deszimti wuołaktu płatumo, ir dwi deszimti wuołaktu auksztumo; ir apidengė ją auksu gryniausiu; bet ir ałtorių apidengė cedru.
21. Namus teipogi priesz żodinyczą apidengė auksu gryniausiu, ir prikałė blėtas aukso wynimis.
22. Ir nieko nebuwo bażnyczoj, kas nebutu apidengta auksu; bet ir wisą żodinyczos ałtorių apidengė auksu.
23. Ir padarė żodinyczoj du Cherubimu, isz alywos medżo, deszimties wuołaktu auksztumo.
24. Penkiu wuołaktu sparnas Cherubo wienas, ir penkiu wuołaktu sparnas Cherubo kitas; tai yra, deszimtį wuołaktu turį, nuog gało wieno sparno iki gałui sparno kito.
25. Deszimties teipogi wuołaktu buwo Cherub antrasai, lygios mieros; ir darbas buwo wienas dwiejuosę Cherubimuosę,
26. tai yra, auksztumo turėjo wienas Cherub deszimtį wuołaktu, ir tiekpat Cherub antrasai.
27. Ir pastatė Cherubimus widuryj bażnyczos widuj; isztiesė gi sparnus sawo Cherubim, ir siekė wienas sparnas sieną, ir sparnas antrojo Cherubo siekė sieną kitą; kiti gi sparnai widuryj bażnyczos terp sawęs susisiekė.
28. Apidengė teipogi Cherubim auksu.
29. Ir wisas sienas bażnyczos aplinkom iszdrożinėjo tułais drożmenimis ir tekinimais; ir padarė josę Cherubimus ir palmas ir teplones tułas, kaipir iszsikiszusias ir iszeitinczas isz sienu.
30. Bet ir grįstą asłą namu apidengė auksu widuj ir orę.
31. Ir ineigoj żodinyczos padarė durełes isz medżo alywu, ir wartelus penkiakampius.
32. Ir dwejas duris isz medżo alywu, ir iszdrożinėjo ant ju rasztais paweikslus Cherubimu ir palmu, ir drożmenis łabai iszsikiszusius; ir apwiłko teip Cherubimus kaip palmas ir kita auksu.
33. Ir padirbo ineigoj bażnyczos duris isz medżo alywu keturiakampes:
34. ir dweji duri isz medżo egłės isz abieju pusiu; ir abeji duri buwo dwaili, ir kruwon sukibę atsiwerdawo[1].
35. Ir iszdrożė Cherubimus ir palmas ir drożmenis łabai iszsikiszusius; ir apwiłko wisa blėtomis aukso ketwirtoto darbo sulig taisykłę.

[1] kruwon sukibę atsiwerdawo ← atsiwerdawo kruwon sukibę

36. Ir pastatė priemenį widaus trimis eilomis akmenu dailintu, ir wienĄ eilĄ medžu cedro.
37. Metuosę ketwirtuosę buwo pradėti namai Wieszpaties mėnesyj Zio;
38. ir metuosę wienuoliktuosę, mėnesyj Bul (anas yra mėnuo asztuntas) pabaigti yra namai wisamę darbę ju, ir wisosę pasudžosę[1] ju[2]; ir statė juos per septynelus metus.

Pareiszkinimai.

1. *Mėnesyj Zio.* Karwelo. – *Mėnuo antrasai.* Metu bažnyczos. –
2. *Turėjo szeszias deszimtis wuołaktu ilgumo.* Wienos asłos; su sienomis gi turėjo ilgumo wuołaktu szimtą, płatumo gi kone szeszias deszimtis. – *Tris deszimtis.* Su murais gi, 50. wuołaktu auksztumo.
3. *Prieangė.* Kiemas stogù dengtas terp bažnyczos ir ałtoriaus, (szw. Hieronimas.). Atskyrė ji wietą szwentą nuo szwentu Szwentosios.
4. *Ir padarė bažnyczoj łangus pajżulnius.* Isz oro siauresnius, widuję gi płatesnius. Zodinycza gi buwo be łangu, szwiesa ineidawo jon tiktai pro duris.
5. *Pastatė ant sienos bažnyczos griñdinius aplinkom.* Aplink bažnyczą buwo dwi sieni, wiena nuo kitos 5. wuołaktu tołumo. Tamę terpusieniję isz grindu buwo pardarimai, kamaros, bažnyczos daiktams sudėti, ir kunigams ineiti. Tu kamaru buwo trys eilos, apatinė, widurinė ir wirszutinė treczoja. Isz kamaru apatiniu buwo suktines apskritai lieswos, użlipti kamarosna widurinėsna, ir isz ten, wirszutinėsna. – *Sienosę namu.* Terpusienyję. – *padarė spandas aplinkom.* Murines atasparas (eskarpus).
6. *Grindinis apatinys.* Buwo mażesnys, widurinys gi didesnys, wirszutinys gi dar didesnys: delto kad sienoms ką auksztyn, tą płonyn einant, terpusienys ejo płatyn. – *Sijas*[3]. Ant kuriu pakłojo grindas asłai. – *Isz oro.* Terpusienyję. – *Idant nesiektu muru bažnyczos.* Ne skyłėsę muru, bet ant sujungimu draugėn abieju sienu.
7. *Kujys ir kirwys.* Akmenys ant wietos isz kur buwo imami, buwo nutaszyti, nudailinti ir priderinti murui, idant atweszti bažnyczon pritiktu sienai be jokio darbo.
8. *Durys widurinio szono.* Ties widuriu bažnyczos deszinėję pusėję, pietump. –
10. *Ir pastatė griñdinį ant wisu namu.* Pastogę isz grindu. – *Apidengė.* Stogą cedrinį.
12. *Patwirtinsiu byłą mano.* Iszpildysiu, ką esmi żadėjęs.
17. *Pati bažnycza.* Nuo prieangės iki żodinyczai.
20. *Ałtorių.* Kwėpianczu rukału, buwusį prieszakyj żodinyczos.
25. *darbas buwo wienas.* Toks wieno, kaip kito.
29. *Cherubimus.* Paweiksłus jaunikaiczu, su arło sparnais, lewo płaukais, jauczo nagomis, keturiais sparnais, dwiem, skraidyti, ir kitiem dwiem apsidengti sawo kuną.
30. *Widuj.* Szwentu Szwentumoję. – *Orę.* Szwentoję dalyję bažnyczos.
36. *Priemenį widaus.* Kunigũ ir Lewitu, kur buwo ałtorius wisodeginio.
38. *Metuosę wienuoliktuosę.* Karalawimo Salomono. – *Mėnesyj Bal.* Spalu ir Łapkriczo. –

[1] posudžosę ← posudżosę sawo [2] ju ← sawo [3] Sijas ← Sienojus

Padėjimas VII.

Pastatymas karalaus dwaru ir intaisymas tułu pasudžu bažnyczos.

1. Namus gi sau statė Salomon tryliką metu, ir suwisu pabaigė.
2. Pastatė teipogi namus girios Libano szimto wuołaktu iłgumo, ir penkiu deszimtu wuołaktu płatumo, ir triju deszimtu wuołaktu auksztumo; ir keturias waiksztinėtuwes terp stułpu cedriniu; nes buwo pakirtęs medžus cedrinius stułpamus. (3. Reg. IX, 10.)
3. Yra grindiniaĩs cedriniais pamuszė wisą sąjungą paspirtą keturiomis deszimtimis penkiais stułpais. Wiena gi eila turėjo stułpu penkioliką,
4. greczumi pastatytu,
5. ir stowinczu priesz wienakitą, lygią erdwę terp stułpu, ir ant stułpu medžai ketwirtoti lygūs ant wiso ko.
6. Ir priesienį stułpu padarė penkiu deszimtu wuołaktu iłgumo, ir triju deszimtu[1] wuołaktu płatumo; ir kitą priesienį ties didžuoju priesieniu; ir stułpus; ir stułpogalwius ant stułpu.
7. Padarė teipogi priesienį sosto, kuriamę yra tribunołas; ir apimuszė medžù cedriniù nuog asłos iki wirszui.
8. Ir namelai, kuriuosę sėsdawo sudytu, buwo widuryj priesienio tokio paties darbo. Pastatė teipogi namus dukteri Pharaono (kurią buwo paėmęs Salomon ažu moterį) tokio darbo kaip ir szitas priesienys.
9. Wĩsa akmenimis brangiais, sulig kokią taisykłę ir mierą teip isz widaus kaip isz eikszтės supiaustytais: nuog pamato iki wirszui sienu, ir isz oro iki didesnei prieangei. (3. Reg. III, 1.)
10. Pamatai gi isz akmenu brangiu, akmenu didžu deszimties arba asztuoniu wuołaktu.
11. Ir isz wirszaus buwo akmenys brangus lygios mieros taszymo, ir teip lygiai isz cedro.
12. Ir priemenė didesnėja triju eilu isz akmenu taszytu ir wienos eilos isz cedro drožto; teip ir widurinėj angoj namu Wieszpaties, ir priesienyj namu.
13. Siuntė teipogi karalus Salomon, ir paėmė Hiramą isz Tyro,
14. sunų moteriszkės naszłės isz gentijos Nephthali, isz tėwo Tyrionies, wariadarbį, ir pilną yszminties ir nuomonės ir moksło wisokiamui darbui padaryt isz wario. Kuris atajęs pas karalų Salomoną, padarė wisus darbus jo.
15. Ir padirbo du stułpu wariniu, asztuoniolikos wuołaktu auksztumo wieną; ir wirwė dwylikos wuołaktu apimdawo abu stułpu. (Ier. LII, 21.)
16. Padarė teipogi du stułpogalwiu, kurie butu padėti wirszuj stułpu, nulietu isz wario; penkiu wuołaktu auksztumo stułpogalwys wienas, ir penkiu wuołaktu auksztumo stułpogalwys kitas;
17. ir kaip tinkłas, ir lenciugėlu dywinu darbu draugėn supintu. Abudu stułpogalwiu stułpũ buwo nulietu; septynios eilos tinkłelu wienamę stułpogalwyj, ir septyni tinkłelai stułpogalwyj kitamę.

[1] deszimtu – įtrp.

18. Ir pabaigė stułpus ir dwi eili aplinkom kiekwieno tinkłelo, idant apdengtu stułpogalwius, buwusius wirszuj malogranatu; teip lygiai padarė ir stułpogalwiui antramui.
19. Stułpogalwiai gi, kurie buwo wirszuj stułpu, kaip darbu lelijos buwo padaryti priesienyj keturiu wuołaktu.
20. Ir wėl kiti stułpogalwiai gałę stułpu isz wirszaus sulig mierą stułpo priesz tinkłelus; obuolu gi granatiniu buwo du szimtu eilu aplinkom stułpogalwio antrojo.
21. Ir pastatė du stułpu priesienyj bažnyczos; ir pastatęs stułpą deszinį, praminė jį wardu Iachin; teipogi pastatė stułpą kitą, ir praminė jo wardą Booz.
22. Ir ant wirszaus stułpu padėjo darbą kaip lelijos; ir pabaigtas buwo darbas stułpu.
23. Padarė teipogi marias nulietas deszimties wuołaktu nuog kraszto iki krasztui apiskritas aplinkom; penkiu wuołaktu auksztumas ju[1] ir wirwełė triju deszimtu wuołaktu apjuosdawo jas aplinkom. (2. Par. IV, 2.)
24. Ir drožmuo po pakraszczu ejo aplink deszimtį wuołaktu apeidamas[2] marias; dwi eili drožmenu indubusiu buwo nulietu.
25. Ir stowėjo ant dwylikos jauczu, isz kuriu trys žiurėjo ing žiemius, ir trys ing wakarus, ir trys ing pietus, ir trys ing rytus[3], ir marios buwo ant ju wirszuj; kuriu pasturgalai wisi widuj słėpėsi.
26. Storumas gi szono buwo triju nykszczu; ir pakrasztys jo, kaip pakrasztys taurełės, ir łapas žydinczos lelijos; talpino sawyj dwi tukstanti wiedru.
27. Ir padarė deszimtį pakłodu wariniu, kiekwieną pakłodą keturiu wuołaktu iłgumo, ir keturiu wuołaktu płatumo, ir triju wuołaktu auksztumo.
28. Ir pats darbas pakłodu buwo wietomis nudailintas; ir drožmenys terp sułaidimu.
29. Ir terp wainikėlu ir pyniu, lewai ir jauczai ir Cherubimai, ir sułaidimuosę teipogi isz wirszaus; ir apaczoj lewai ir jauczai kaip szikszsnos isz wario kybanczos.
30. Ir keturi ratai kiekwienamę pakłodę, ir aszys warinės; ir keturiosę szalysę kaip petelai po masgotuwę nulieti, wieni priesz kitus žiurį.
31. Snukys teipogi masgotuwės buwo widuj ant[4] wirszaus gałwos, ir kas eikszten iszeję, buwo wienos wuołakties wĩsa[5] apiskrita, ir teipogi turėjo pusantros wuołakties, kampuosę gi stułpu buwo tuli drožmenys; ir terpus tułpės buwo ketwirtotos, ne apiskritos.
32. Keturi teipogi ratai, kurie buwo keturiuosę kampuosę pakłodo, turėjosi draugėj po pakłodu; wienas ratas turėjo auksztumą pusantros wuołakties.
33. Tokie gi buwo ratai, kokie esti wežimuosę; ir aszys ju, ir stipinai ir ratłankiai ir stebułės, wisa nulieta.
34. Nes ir anie keturi, petelai[6], kiekwienamę kampę wieno pakłodo, buwo nulieti isz paties pakłodo ir sugłausti.
35. Wirszuj gi pakłodo buwo kaip skritulys pusės wuołakties, teip pritaisytas, idant gałėtu buti isz wirszaus pastatyta masgotuwė, turįs sawus drožmenis, ir tułus drožinius isz sawęs paties.
36. Iszdrožinėjo teipogi anuosę grindiniuosę, kurie buwo isz wario, ir kampuosę, Che-

[1] penkiu wuołaktu auksztumas ju – įtrp. [2] apeidamas ← apeidamas jas [3] toliau einanti frazė *ir marios* nubraukta ir vėl parašyta [4] ant – įtrp. [5] wisa – įtrp. [6] keturi petelai ← petelai keturi

rubimus ir lewus ir palmas, kaipir ant paweiksło żmogaus stowinczo, teip jog regėjosi neiszdrożinėtais bet prikłotais aplinkom.

37. Sziteip padarė deszimtį pakłodu, wieno łėjimo ir mieros, ir drożinėjimo wienokio.
38. Padarė teipogi deszimtį praustuwiu wariniu; keturias deszimtis wiedŕu imdawo wiena praustuwė, ir buwo keturiu wuołaktu; ir kiekwieną praustuwę ant wieno, tai yra, wisas pastatė ant deszimties pakłodu.
39. Ir sustatė deszimtį pakłodu, penkis deszinėj szalyj bażnyczos, ir penkis karėj; marias gi pastatė deszinėj szalyj bażnyczos rytpieczuosę.
40. Padarė tad Hiram katiłus ir bludus ir szłakstinyczas, ir pabaigė wisą darbą karalaus Salomono bażnyczoj Wieszpaties.
41. Du stułpu ir ant stułpogalwiu stułpũ dwi wirweli stułpogalwiu; ir du tinkłelu dwiem wirwełėm apdengt, buwusiom ant stułpogalwiu stułpũ.
42. Ir obuolu granatiniu keturis szimtus dwiejuosę tinkłėluosę; dwi eili obuolu granatiniu kiekwienamę tinkłelyj, apdengt wirwełėmus stułpogalwiu, buwusiomus ant wirszaus stułpu.
43. Ir pakłodu deszimtį, ir praustuwiu deszimtį ant pakłodu.
44. Ir marias wienas, ir jauczu dwyliką po mariomus.
45. Ir katiłus ir bludus ir słakstinyczas; wisi indai kuriuos padarė Hiram karalui Salomonui namuosę Wieszpaties, buwo isz skaistawario.
46. Lygumoj Iordono nułėjo juos karalus molynėj, terp Sochoth ir Sarthan.
47. Ir padėjo Salomon wisus indus; del daugybės gi per didżos nebuwo sworos wario.
48. Ir padarė Salomon wisus indus namuosę Wieszpaties: aukso ałtorių, ir aukso stałą duonomus padėtinėmus padėti ant jo;
49. ir aukso żibinczus, penkis po deszinei, ir penkis po kairei priesz żodinyczą isz gryno aukso; ir kaip lelijos żiedus, ir wirszuj aukso żibines; ir aukso repłełes,
50. ir uzbonus ir kablus ir taurełes, ir piestełes ir rukinyczas, isz aukso gryniausio; ir ażukabas duru widuriniu namu szwentu Szwentuju ir duru namu bażnyczos, buwo isz aukso.
51. Ir pabaigė wisą darbą, kurį yra dirbęs Salomon namuosę Diewo, ir intneszė, ką buwo paszwentęs Dowidas tėwas jo, sidabrą ir auksą ir indus, ir sudėjo iżduosna namu Wieszpaties. (2. Par. V, 1.)

Pareiszkinimai.

1. *Namus gi sau.* Namai buwo wieni, bet ju trys dalys: wiena karaliui, kita karalienei, trecza wadinosi namais girios Libano, abiem kartu. Namai tie buwo rytu kałwoję Siono.
2. *Namus girios Libano.* Pastatyti pagirėję Siono, isz cedru Libano stułpai kaip miszkas, ir isz ju galima buwo intżiurėti Libaną.
9. *Akmenimis brangiais.* Marmurais ir kitais.
13. *Hiramą isz Tyro.* Zydai sako jog to Hiramo tėwas buwęs żydas isz gentijos Nephthali, bet turėjęs mokytojį Tyrionį. (S. Hieron.)

14. *Isz gentijos Nephtheli.* 2. Par. II, 14. Hiram wadinasi sunumi[1] moteriszkės isz dukteru Dano. T. y. miesczankos miesto Dano, buwusio gentijoję Nephthali, artie pradżos Iordono.
15. *Asztuoniolikos wuołaktu auksztumo.* 1. Par. III, 15. auksztumo 35. wuołaktys. Tiek iszeina kartù per abu stułpu turinczu po 17 ½ wuołaktu, ir ant stułpo po stułpogalwiu lenta stora ½ wuołakties.
16. *Penkiu wuołaktu.* Imant stułpogalwį su jo padabinimu.
21. *Jachin.* żenklina stiprai pastatytą. – *Booz.* t. y. jamę syłą.
24. *Deszimtį wuołaktu apeidamas marias.* Siaurumoję, turėjusioję aplinkom 10. wuołaktu.
26. *Talpino sawyj dwi tukstanti wiedru.* Tiek piłdawo wandenies josna. Sklidinos gi talpindawo 3000. wiedru (2. Par. V, 10.)
27. *Deszimtį pakłodu wariniu.* Praustuwėms pastatyti ant ju.
39. *Deszinėj szalyj bażnyczos.* Priemenėję kunigu.
46. *Terp Sochoth ir Sarthan.* Abudu miestu buwo ażu Iordono, gentijoję Gado. –
48. *Aukso ałtorių.* Ałtorių kwėpianczo rukymo.

Padėjimas VIII.

Intneszimas Skrynios Wieszpaties bażnyczon, ir paszwentimas bażnyczos.

1. Tuomet susirinko wisi wyresnieji Israelaus su kunigaikszczais gentiju, ir wyriausieji szeimynu sunu Israelaus pas karalų Salomoną ing Ierusalem, pernesztu skrynios sandaro Wieszpaties isz miesto Dowido, tai yra isz Sion.
2. Ir suejo pas karalų Salomoną wisas Israel mėnesyj Ethanim, garbioj dienoj, ãnas yra mėnuo sekmas. (2. Par. V, 2.)
3. Ir atajo wisi sẽniai isz Israelaus, ir ataneszė skrynią kunigai,
4. ir neszė skrynią Wieszpaties ir szėtrą sandaro, ir wisus indus Szwentinyczos, buwusius szėtroj, ir neszė juos kunigai ir Lewitai.
5. Karalus gi Salomon ir wisa daugybė Israelaus, kuri buwo suejusi pas jį, żingsniawo su juomi priesz skrynią, ir apierawodawo awis ir jauczus be branginimo ir skaiczaus.
6. Ir intneszė kunigai skrynią sandaro Wieszpaties wieton jos, żodinyczon bażnyczos, szwentu Szwentumon po sparnais Cherubimu.
7. Nes Cherubim buwo isztiesę sparnus ant wietos skrynios, ir apdengę skrynią, ir żałgas jos isz wirszaus.
8. Ir iszsikiszant żałgomus, ir pasirodżant gałamus ju isz Szwentinyczos priesz żodinyczą, nesirodydawo tolaus oran, kurios ir buwo tenai iki sziai dienai.
9. Skrynioj gi nebuwo nieko kito, tiktai dwi płokszti akmenini, kurias buwo indėjęs jon Maiżieszius ant Horeb, kai Wieszpats sukałbėjo sandarą su sunumis Israelaus, iszeitint isz żemės Egipto. (Exod. XXXIV, 27; Hebr. VIII, 4.)
10. Stojosi gi, iszejus kunigamus isz Szwentinyczos, debesis pripildė namus Wieszpaties,

[1] sunumi – *nu* įtrp.

11. ir negałėjo kunigai stowėt ir tarnaut ażu debesies; nes buwo garbė Wieszpaties pripildżusi namus Wieszpaties. (Exod. XL, 32.)
12. Tuomet tarė Salomon: Wieszpats tarė, jog gywens debesyj.
13. Statydamas pastaczau namus gywenimui tawo, stipriausį sostą tawo ant amżiu.
14. Ir atagrįżė karalus weidą sawo, ir pałaimina wisai bażnyczai Israelaus; nes wisa bażnycza Israelaus stowėjo.
15. Ir tarė Salomon: Pagirtas Wieszpats Diewas Israelaus, kuris yra byłojęs burną sawo Dowidui tėwui mano, ir rankosę jo iszpildė, tarydamas: (2. Par. VI, 1.)
16. Nuog dienos, kurioj iszwedżau żmoniją mano Israelų isz Egipto, neiszrinkau miesto isz wisu gentiju Israelaus, idant butu pastatyta namai, ir butu wardas mano tenai: bet aprinkau Dowidą, idant butu ant żmonijos mano Israelaus.
17. Ir norėjo Dowidas tėwas mano statyt namu wardui Wieszpaties Diewo Israelaus: (1. Reg. VII, 5.)
18. ir tarė Wieszpats Dowidui tėwui mano: Jog ketinai szirdyj tawo statyt namus wardui mano, gerai darei, tai pat mislyj wartydamas.
19. Wienok tu mań namu nepastatysi, bet sunus tawo, kuris iszeis isz strėnu tawo, ānas pastatys namus wardui mano.
20. Patwirtino Wieszpats byłą sawo, kurią yra byłojęs: ir stojau ażu Dowidą tėwą mano, ir sėdausi ant sosto Israelaus, kaip yra byłojęs Wieszpats, ir pastaczau namus wardui Wieszpaties Diewo Israelaus.
21. Ir paskyriau tenai wietą skryniai, kurioj yra sandaras Wieszpaties, kurį sumuszė su tėwais musu, iszejus jiemus isz żemės Egipto.
22. Atsistojo gi Salomon priesz ałtorių Wieszpaties akysę bażnyczos Israelaus, ir isztiesė rankas sawo dangausp,
23. ir tarė: Wieszpatie Diewe Israelaus, nėra tokio kaip tu Diewo danguj isz wirszaus, nei ant żemės isz apaczos: kuris sergi sankałbą ir miłaszirdystę tarnamus tawo, kurie waikszczoja po akim tawo wisoj szirdyj sawo,
24. kuris sergėjai tarnui tawo Dowidui tėwui mano, ką esi byłojęs jamui: burną byłojai, ir rankom padarei, kaip szioji diena parodża.
25. Taigi nunai, Wieszpatie Diewe Israelaus, użłaikyk tarnui tawo Dowidui tėwui mano ką esi byłojęs jamui, tarydamas: Nebus ataimtas wyras isz tawęs po akim mano, kuris sėdėtu ant sosto Israelaus, teip wienok jei sergės sunūs tawo kelą sawo, idant waikszczotu po akim mano, kaip tu waikszczojai akysę mano. (2. reg. VII, 12.)
26. Ir namai, Wieszpatie Diewe Israelaus, pasitwirtinie żodżai tawo, kuriuos byłojai tarnui tawo Dowidui tėwui mano.
27. Taigu reikia tikėt, jog tikrai Diewas gywena ant żemės? nes jei dangùs, ir dañgūs dangū negali tawęs apimt, kiekigu łabiaus namai szitie, kuriuos pastaczau?
28. Bet atsiżwelgk ant małdos tarno tawo ir ant meldimu jo, Wieszpatie Diewe mano: iszgirsk giesmę ir małdą, kurią tarnas tawo meldża po akim tawo szendiena,
29. idant butu akys tawo atwertos ant namu szitu naktį ir dieną; ant namu, apie kuriuos tarei: Bus wardas mano tenai; idant iszkłausytumai małdą, kurią meldża szioj wietoj tawęsp tarnas tawo. (Deut. XII, 11.)

30. Idant iszkłausytumai meldimą tarno tawo ir żmonijos tawo Israelaus, ko tiktai melsis szioj wietoj, ir iszkłausysi wietoj gywenimo tawo danguj, ir iszkłaũsęs busi numaldytas.
31. Jei nusidės żmogus artymui sawo, ir turės kokią prisiegą, kurią butu susiriszęs, ir atais del prisiegos po akim ałtoriaus tawo namuosna tawo,
32. tu iszkłausysi danguj: ir darysi, ir sudysi tarnus tawo, skandindamas nedorą, ir ataduodamas kelą jo ant gałwos jo, ir nuteisindamas teisų, ir ataduodamas jamui pagal teisybės jo.
33. Jei pabėgs żmonija tawo Israel nuog neprietelu sawo (nes nusidės tau), ir darydami pakutą, ir iszpażindami wardui tawo atais, ir melsis, ir maldys tawę sziuosę namuosę:
34. iszkłausyk danguj, ir atłaisk nusidėjimą żmonijas tawo Israelaus: ir pagrążinsi juos żemėn, kurią dawei tėwamus ju.
35. Jei bus ażudarytas dangus, ir nelys del ju nusidėjimu, ir melsdamies szioj wietoj darys pakutą wardui tawo, ir nuog nusidėjimu sawo bus susigrįżę del sieławarto sawo:
36. iszkłausyk juos danguj, ir atlaisk nusidėjimus tarnu tawo ir żmonijos tawo Israelaus: ir parodyk jiemus kelą gerą, kuriuomi waikszczotu, ir duok liėtų ant żemės tawo, kurią dawei żmonijai tawo sodybon.
37. Jei kiłs badas żemėj, arba maras, arba sugedęs oras, arba kałė, arba skeras, ar amałas, ir prispaus ją neprietelus jos wartus apgułęs, wisokia nełaimė, wisokia liga,
38. wisokis iszdergimas, ir piktażodżawimas, kuris atsitiktu wisokiamui żmogui isz żmonijos tawo Israelaus: jei kas pażintu żaizdą szirdies sawo, ir iszkėstu rankas sawo sziuosę namuosę,
39. tu iszkłausysi danguj, wietoj gywenimo tawo, ir pagaiłėsi, ir darysi, idant duotumai kiekwienamui pagal wisu kelu jo, kaip matysi szirdį jo (nes tu wienas tepażįsti szirdį wisu sunu żmoniu),
40. idant bijotusi tawęs wisomis dienomis, kuriosę yra gywi ant weido żemės, kurią dawei tėwamus musu.
41. Negana to ir swetimamui[1], kuris yra ne isz żmonijos tawo Israelaus, atajus isz tolimos żemės żemės del wardo tawo (nes bus girdėtas wardas tawo didys ir ranka tawo stipra ir petis tawo
42. isztiestas wisur), atajus tad, ir meldżantis szioj wietoj,
43. tu iszkłausysi danguj, twirtimę gywenimo tawo ir padarysi wisa, ko szauks tawęs swetimasys: idant iszmoktu wisos żmonijas żemiu bijoties wardo tawo, kaip żmonija tawo Israel, ir datirtu, jog wardas tawo szaukiamas yra ant sziu namu, kuriuos pastaczau.
44. Jei iszeis żmonija tawo karionėn priesz neprietelus sawo kelù, kur tiktai siųsi juos, melsis tau kelop miesto, kurį aprinkai, ir namump, kuriuos pastaczau wardui tawo,
45. ir iszkłausysi isz dangaus małdas ju, ir meldimus ju, ir padarysi sudą ju.
46. O jei nusidės tau (nes nėra żmogaus, kuris nenusidėtu), ir papykęs iszduosi juos neprietelumus ju, ir suimti bus iszwestais żemėn neprietelu tolimon arba artimon, (2. Par. VI, 36; 1. Ioan. I, 8.)

[1] swetimamui – *ma* tais.

47. ir darys pakutą wietoj newalos, ir susigrįžę maldys tawę newaloj sawo, tarydami: Nusidėjom, negerai darėm, nedorai dirbom:
48. ir pagrįsz tawęsp wisoj szirdyj sawo ir wisoj duszioj sawo žemėj neprietelu sawo, kurion suimti bus nuwaryti: ir melsis tau kelop žemės sawo, kurią dawei tėwamus ju, ir miesto, kurį aprinkai, ir bažnyczos kurią pastaczau wardui tawo:
49. iszkłausysi danguj, twirtimę sosto tawo małdas ju ir meldimus ju, ir padarysi sudą ju:
50. ir susimilsi ant žmonijos tawo, nusidėjusios tau, ir ant wisu nedorybiu ju, kuriomis nusižengė tau: ir duosi miłaszirdystę po akim tu, kurie juos turės newaloj, idant susimyłėtu ant ju.
51. Nes yra žmonija tawo, ir tėwykszcza tawo, kuriuos iszwedei isz žemės Egipto, isz widurio peczaus geležinio.
52. Idant butu akys tawo atmerktos ant meldimo tarnu tawo ir žmonijos tawo Israelaus, ir iszkłausytumai juos wisuosę daiktuosę, del kuriu szauks tawę.
53. Nes tu juos atsiskyrei sau tėwykszczon isz wisu žmoniju žemės, kaip esi byłojęs per Maižieszių tarną tawo, iszwedęs tėwus musu isz Egipto, Wieszpatie Diewe.
54. Stojosi gi, pabaigęs Salomon melsdamas Wieszpatį wisą szią małdą ir meldimą, atsikėłė nuog akiu ałtoriaus Wieszpaties; nes buwo atsikłaupęs ant abieju kelu, ir rankas iszkėtojęs dangausp.
55. Atsistojo tad, ir pałaimino wisamui susirinkimui Israelaus bałsù didžù, tarydamas:
56. Pagirtas Wieszpats, kuris dawė atilsį žmonijai sawo Israel, sulig wisù, ką yra byłojęs: nenukrito nei wiena sieg była isz wisu gerybiu, kurias yra byłojęs per Maižieszių tarną sawo.
57. Bunai Wieszpats Diewas musu su mumis, kaip buwo su tėwais musu, neaplaisdamas musu, nei pamesdamas.
58. Bet palenkie szirdis musu sawęsp, idant waikszczotumem wisuosę keluosę jo, ir sergėtumem įsakymus jo, ir ceremonijas jo, ir sudus, kuriuos tiktai įsakė tėwamus musu.
59. Ir bunai szios mano byłos, kuriomis meldžausi po akim Wieszpaties, prisiartinanczos Wieszpati Diewui musu dieną ir naktį, idant darytu sudą tarnui sawo ir žmonijai sawo Israelui kasdiena:
60. idant žinotu wisos žmonijos žemės, jog Wieszpats pats yra Diewas, ir nebėra daugiaus be jo.
61. Bunai teipogi szirdis musu tobuła su Wieszpatimi Diewu musu, idant waikszczotumem paskyrimuosę jo, ir sergėtumem įsakymus jo, kaip ir szendiena.
62. Taigi karalus, ir wisas Israel su juomi, apierawojo apieras po akim Wieszpaties.
63. Ir pamuszė Salomon apieras ramintines, kurias apierawojo Wieszpati, jaucza dwi deszimti dwi tukstanti ir awiu szimtą dwi deszimti tukstantu; ir paszwentė bažnyczą Wieszpaties karalus ir sunūs Israelaus.
64. Dienoj anoj paszwentė karalus widurinę prieangę, buwusią priesz namus Wieszpaties; nes tenai padarė wisodeginį, ir apierą ir taukus ramintiniu: jog wario ałtorius, kuris buwo po akim[1] Wieszpaties, buwo mažokas, ir negałėjo talpint wisodeginio ir apieros ir tauku ramintiniu.

[1] akim ← akim mažot

65. Padarė tad Salomon metę anamę szwentę garbią, ir wisas Israel su juomi, daugybė didė nuog ineigos Emath iki upei Egipto, po akim Wieszpaties Diewo musu per septynias dienas ir septynias dienas, tai yra, per keturioliką dienu.
66. Ir aszmoj dienoj pałaidė żmonijas, kurios łaimindamos karalui parejo gėtrosna sawo dżaugdomosi, ir linksmą szirdimi ant wisu gerybiu, kurias buwo padaręs Wieszpats Dowidui tarnui sawo ir Israelui żmonijai sawo.

Pareiszkinimai.

1. *Wyresnieji Israelaus.* Senatoriai aukszczausio senolo, wadinamo Sanhedrinu.
2. *Mėnesyj Ethanim.* Sekmamę, (Rugsėjo ir Spalu). – *Garbioj dienoj.* Szwentėj paszwentimo bażnyczos.
5. *Apierawodawo awis ir jauczus.* per kunigus.
8. *Ir iszsikiszant żałgomus.* Gałams żałgu (2. Par. V, 9.)
14. *Wisai bażnyczai.* Wisam susirinkimui[1].
15. *Rankosę jo.* Sawą diewiszką galybę iszpildė.
27. *Taigu reikia tikėt.* Zodys dywu ne abejojimo. – *Dañgus dangũ.* Dangūs aukszczausi.
29. *Akys tawo.* Apweizda ir mylista tawo.
34. *Pagrążink juos żemėn.* Isz newalos.
38. *Zaizdą szirdies sawo.* Diewo ryksztę płakusią juos.
42. *Szioj wietoj.* Prieangėj pagonu.
44. *Kelop miesto.* Atsigręžę miestop.
56. *Nenukrito.* Neliko neiszpildyta.
59. *Prisiartinanczos.* Miełas ir iszpildytos.
60. *Ir nebėra daugiaus be jo.* Nėra kito Diewo, kaip tiktai jis wienas.
65. *Nuog ineigos Emath.* Ziemiu szonę Libano, dabar wadinosi Antijochija Syrijos. – *Iki upei Egipto.* Wadinamai Rinokolura, ir isz pietu siekianczai żemę pażadėtą. –

Padėjimas IX.

Antras Diewo pasirodymas Salomonui, ir pastatymas Salomono daug miestu.

1. Stojosi gi pabaigus Salomonui rumą namu Wieszpaties ir rumą karalaus, ir wisa, ko buwo geidęs ir norėjęs padaryt,
2. pasirodė jamui Wieszpats antruokart, kaip buwo pasirodęs jamui Gabaonę.
3. Ir tarė Wieszpats jamui: Iszkłausiau małdą tawo ir meldimą tawo, kurį meldei po akim mano: paszwentinau namus sziuos, kuriuos pastatei, idant padėcza wardą mano tenai ant amżiu, ir bus akys mano ir szirdis mano tenai wisomis dienomis.
4. Tu teipogi jei waikszczosi po akim mano, kaip waikszczojo tėwas tawo, tiesumę szirdies ir lygumę, ir darysi wisa, ką prisakiau tau, ir sergėsi zokonystes mano ir sudus mano,

[1] Šita visa eilutė įtrp.

5. padėsiu sostą karalystės tawo ant Israelaus ant amżiu, kaip esmi byłojęs Dowidui tėwui tawo, tarydamas: Nebus ataimta wyras isz gimės tawo nuog sosto Israelaus. (2. Reg. VII, 12, 16.)
6. O jeigu nusigrįżimù nusigrįszit jus ir sunūs jusu, nesekdami paskui manę, nei sergėdami įsakymu mano ir ceremoniju mano, kurias padėjau[1] jumus, bet nueisit ir garbinsit diewus swetimus, ir kłoniosites jiemus:
7. atimsiu Israelų nuog wirszaus żemės, kurią dawiau jiemus, ir bażnyczą, kurią paszwentinau wardui mano, ir bus Israel ant prilyginimo ir ant pasakos wisomus żmonijomus.
8. Ir namai szitie bus ant paweiksło: kiekwienas, kuris eis pro juos, nustebs, ir suszwiłps, ir tarys: Kodel sziteip padarė Wieszpats sziai żemei ir sziemus namamus? (Deut. XXIX, 24; Ierem. XXII, 8.)
9. Ir atsakys: jog apłaidė Wieszpatį Diewą sawo, kuris iszwedė tėwus ju isz żemės Egipto, ir sekė anys diewus swetimus, ir kłoniojosi jiemus, ir garbino juos: todrin[2] intwedė Wieszpats ant ju wisa szį piktą.
10. Iszsipildżus tad dwiem deszimtim metu, po pastatymui Salomono dweju namu, tai yra, namu Wieszpaties ir namu karalaus, (2. Par. VIII, 1.)
11. (Hiramui, karalui Tyro, duostint Salomonui medżus cedrinius ir eglinius ir auksą sulig wisù, ko jamui buwo reikę) tuomet dawė Salomon Hiramui dwi deszimti miestelu żemėj Galilejos.
12. Ir iszejo Hiram isz Tyro, pażiurėtu miestelu, kuriuos buwo dawęs jamui Salomon; ir nepamėgo jamui,
13. ir tarė: Szitiegu miestelai, kuriuos dawei mań broly? ir praminė juos żemę Chabul iki sziai dienai.
14. Siuntė teipogi Hiram karalui Salomonui szimtą dwi deszimti talentu aukso.
15. Szitie yra isz wiso uždėjimai, kuriuos dawė Salomon karalus statyt namamus Wieszpaties ir namamus sawo, ir Mello ir murui Ierusalemo, ir Heserui ir Mageddo ir Gazerui.
16. Pharao karalus Egipto żengė, ir paėmė Gazer, ir sudegino jį ugnimi; ir Chananeją, gywenusį miestę, ażumuszė, ir dawė jį szarwu dukteri sawo, moteri Salomono.
17. Pastatė tad Salomon Gazer, ir Bethoron żemesnį,
18. ir Baalath ir Palmirą żemėj pustynės.
19. Ir wisus miestelus, jamui prigułėjusius, ir buwusius be muro, apmurijo; ir miestus wežimu ir miestus raitinįku, ir kas tiktai jamui pamėgo, idant statytu Ierusalemę ir Libanę ir wisoj żemėj waldżos sawo.
20. Wisą żmoniją, kuri buwo atlikusi isz Amorrheju ir Hetheju ir Pherezeju ir Heweju ir Iebuseju, kurie yra ne isz sunu Israelaus,
21. sziu sunus likusius żemėj, kuriu sakau sunūs Israelaus nebuwo gałėję isznaikyt: padarė Salomon duoklinįkais iki sziai dienai.
22. Isz sunu gi Israelaus neįsakė Salomon nei wienamui wergaut; bet buwo wyrais

[1] padėjau – pirma *a* įtrp. [2] todrin – *t* tais.

kariaunįkais, ir tarnais jo, ir kunigaikszczais, ir kariawedżais, ir užweizdais weżimu ir arklu.

23. Buwo gi pirmuju pastatytu ant wisu darbu Salomono penki szimtai penkios deszimtys, kurie turėjo po sawim żmoniją ir liepdawo įsakytus darbus.
24. Duktė gi Pharaono persigabeno isz miesto Dowido namuosna sawo, kuriuos jai Salomon buwo pastatęs; tuomet pastatė Mello.
25. Apierawodawo teipogi Salomon tris kartus kasmetai wisodeginius, ir ramintines apieras ant ałtoriaus, kurį buwo pastatęs Wieszpati, ir degindawo kwėpałus po akim Wieszpaties; ir buwo pabaigta bażnycza.
26. Łaiwus teipogi padirbo karalus Salomon Asiongaberę, esanczamę ties Ailath ant kraszto Raudonu mariu, żemėj Idumejos.
27. Ir siuntė Hiram łaiwuosę anuosę tarnus sawo wyrus płaukytojus ir pażįstanczus marias su tarnais Salomono.
28. Kurie atplaukę ing Ophir, paimtą isz ten auksą keturiu szimtu dwieju deszimtu talentu atyrė karalui Salomonui.

Pareiszkinimai.

1. *Ir wisa, ko buwo geidęs ir norėjęs padaryt.* Namams Diewo ir sawo. (2. Par. VII, 11.)
2. *Pasirodė jamui Wieszpats.* Per sapną, esant Ierusalemę.
3. *Ir tarė Wieszpats jamui.* Kietai persergėdamas priesz nuopolį Salomoną, jog bus błoga. – *Paszwentinau.* Parodydamas sawo garbę bażnyczoję. – *Wisomis dienomis.* Jei busit tikimi.
4. *Tiesumę szirdies.* Tikrybėję geros szirdies.
6. *Bet jeigu nusigrįżimu.* Toksai grasymas buwo jau Deut. XXIX, 24. ir paskum jau kone iszsipildżus jam, Ierem. XXII, 8.
7. *Ant prilyginimo.* Bus sakoma wisur: kaip żydu piktybė, kaip Zydu nełaimė. – *Ant pasakos.* Tawo nelaimes ir wargus sakys wieni kitiems kaip pasakas.
8. *Ant paweiksło.* Atkerszimo Diewo.
11. *Dawė Salomon Hiramui dwi deszimti miestelu.* Ant[1] łaiko sukałbėto, iki kołei mokestimis sau neatlyginsz ażu medżus ir auksą. – *Zemėj Galilejos.* Galilejos pagonu, wakaru szalis.
12. *Nepamėgo jamui.* Del neturtės gywentoju ir błogumo żemės.
13. *Chabul.* Nemėgstanti (Ios. Flav.); kiti gi iszgułdo: dumblynės.
15. Użdėjimai. Darbai[2]. – *Mello.* Gilus szlaitas terp kałno Sion ir kałno Moriah, ant kurio Salomon padirbo tiłtą isz karalaus namu bażnyczon. – *Heser.* Gentijoję Nephthali. – *Mageddo.* Gentijoję Manasses, sziąpus Iordono arti żemės Philisthinu. – *Gazer.* Gentijoję Ephraimo, miestas priebėgos, prigułėjo Lewitams.
16. *Paėmė Gazer.* Neprigułėjusį Salomonui, bet Chananejams ir Philisthinams. (1. Par. XL, 4.)

[1] Ant ← Ant kokio [2] Abu żodżiai įtrp.

17. *Bethoron žemesnį.* Gentijoję Beniamino. Bethoron auksztesnys buwo gentijoję Ephraimo (Ios. XVI, 5.)
18. *Baalath.* Gentijoję Dano (Adrichomius). – *Palmirą.* Pustynėję ažu Syrijos (Ios. Flav.).
19. *Ir miestus weżimu ir miestus raitinįku.* Kuriuosę buwo karionės weżimai ir arklai jiems ir raitinįkams. (2. Par. IX, 25.). – *Ierusalemę ir Libanę.* Libanu wadinasi bażnycza, kurioję buwo daug medżo nuo Libano (S. Hieron. de tradit. Hebr.).
28. *Ing Ophir.* Sała rytu Indijoję, Samatra (Salianus.). – *Keturiu szimtu dwieju deszimtu talentu.* Aukso szweisto. Neszweisto gi buwo 450. talentu (2. Par. VIII, 18.).

Padėjimas X.

Apłankymas karalienes Sabos Salomono.

1. Bet ir karalienė Saba, iszgirdusi garsą Salomono, wardan Wieszpaties pribuwo pamėgintu jo mąsłėmis. (2. Par. IX, 1; Matt. XII, 42.)
2. Ir inejusi ing Ierusalem su daugybę draugės ir turtu, kupranugariamus neszant kwėpałus ir begał daug aukso ir akmenėlus brangius, atajo pas karalų Salomoną, ir byłojo jamui wisa, ką turėjo szirdyj sawo.
3. Ir iszmokė ją Salomon wisu żodżu, kuriuos buwo jamui padawusi; nebuwo byłos, kurios karalus butu gałėjęs nežinot; ir nebutu jai atsakęs.
4. Regėdama gi karalienė Saba wisą yszmintį Salomono ir namus, kuriuos buwo pastatęs,
5. ir penybas stało jo, ir gywenimus tarnu ir eilas tarnaujanczu, ir rubus ju ir parangautojus gėrimo ir walgykłos, ir wisodeginius, kuriuos apierawodawo namuosę Wieszpaties, nebeturėjo daugiaus dwasios;
6. ir tarė karalui: Tikra yra była, kurią girdėjau żemėj mano[1]
7. apie byłas tawo ir apie yszmintį tawo: ir netikėdawau apsakinėjusiemus mań iki kołei pati atwykau, ir pamaczau akim sawo, ir pażinau, jog nei pusė nebuwo mań apsakyta: didesnė yra yszmintis ir darbai tawo ažu paskałą, kurį girdėjau.
8. Łaimingi wyrai tawo ir łaimingi tarnai tawo, kurie stowi po akim tawo wisados, ir girdi yszmintį tawo.
9. Bunai Wieszpats Diewas tawo pagirtas, kuriamui pamėgai, ir pasodino tawę ant sosto Israelaus, delto kad numyłėjo Wieszpats Israelų ant amżiu, ir uždėjo tawę karalumi, idant darytumai sudą ir teisybę.
10. Dawė tad karalui szimtą dwideszimti talentu aukso ir kwėpału łabai daug ir brangius akmenėlus; nebebuwo niekados ataneszta teip daug kwėpału, kaip tie, kuriuos dawė karalienė Saba karalui Salomonui.
11. (Bet ir łaiwai Hiramo, kurie atłaisdawo auksą isz Ophir, ataweżė isz Ophir łabai daug medżu thyininiu, ir brangius akmenėlus. (2. Par. IX, 10.)
12. Ir padarė karalus isz medżu thyininiu ramsczus namamus Wieszpaties ir namamus

[1] Nubrauktas taškas

karalaus, ir arpas ir kanklus giesminįkamus; nebuwo ataneszta szitokie medżai thyininiai, nei regėta iki sziai dienai.)

13. Karalus gi Salomon dawė karalienei Sabai wisa, ko tiktai norėjo, ir geidė nuog jo; atskyrus tai, ką pats buwo jai dawęs dowanomis karaliszkomis. Kuri pagrįžo ir parwažiawo żemėn sawo su tarnais sawo.
14. Budawo gi swora aukso, ataweżamo karalui Salomonui kas metai, po szeszis szimtus szeszias deszimtis szeszis talentus aukso;
15. Skyrium nuog to, ką atneszdawo wyrai, kurie budawo ant rinklawu, ir prekėjai, ir wisi pardawėjai pałaikiu, ir wisi karalūs Arabijos, ir kunigaikszczai żemės.
16. Padarė teipogi karalus Salomon du szimtu skidu isz aukso[1] gryniausio, szeszis szimtus siklu aukso dawė ant blėtu wieno skido.
17. Ir tris szimtus dengtuwiu isz aukso mėginto; trys szimtai minū aukso dengdawo wieną dengtuwę[2]; ir sudėjo jas karalus namuosę girios Libano.
18. Padarė dar karalus Salomon sostą isz słonio iltiės didį; ir apwiłko jį auksu łabai gełtonu,
19. kuris turėjo szeszis żinginius; ir wirszus sosto buwo apwałus ażupakalyį, ir dwi ranki isz tos ir kitos szalies remianczos sėdėjimą; ir du lewu stowėjo prie kiekwienai rankai.
20. Ir dwylika lewyczu stowinczu ant szesziu żinginiu isz tos ir kitos pusės; nebuwo padaryta tokio darbo wisosę karalystėsę.
21. Bet ir wisi indai, kuriais gerdawo karalus Salomon, buwo isz aukso, ir wisos pasudżos namu girios Libano isz aukso gryniausio; nebuwo sidabro, nei jokio jo branginimo dienosę Salomono,
22. nes łaiwai karalaus per marias su łaiwais Hiramo kas treti metai płaukdawo ing Tharsis, atweždami isz ten auksą ir sidabrą, ir iltis słoniu, ir beždżonas ir powus.
23. Padidintas tad yra karalus Salemen ant wisu karalu żemės turtais ir yszmintims.
24. Ir wisa żemė trokszdawo weido Salomono, idant girdėtu yszmintį jo, kurią buwo dawęs Diewas szirdin jo.
25. Ir kiekwienas atneszdawo jamui dowanas, indus sidabro ir aukso, rubus ir szarwus karionės, kwėpałus teipogi, ir arklus ir mułus kas metai.
26. Ir surinko Salomon wežimus ir raitinįkus, ir buwo jamui tukstantis keturi szimtai wežimu, ir dwylika tukstantu raitinįku, ir iszskłaistė juos po miestus apginkłuotus, ir su karalumi Ierusalemę. (2. Par. I, 14.)
27. Ir padarė, jog tokia didė buwo gausybė sidabro Ierusalemę, kokia ir akmenu; ir cedru dawė daugybę kaip fygomedżu, żelanczu łaukuosę.
28. Ir budawo iszwedami arklai Salomonui isz Egipto ir isz Koos. Nes prekėjai karalaus pirkdawo isz Koos ir ażu paskirtus pinigus atwesdawo.
29. Iszeidawo gi ketwertwežimys[3] isz Egipto ażu szeszis szimtus siklu sidabro, ir arklys ażu szimtą penkias deszimtis. Ir teip wisi karalūs Hetheju ir Syrijos arklus parduodawo.

[1] aukso – *ks* tais. [2] degtuwę – *n* įtrp. [3] ketwertwežimys – *wežimys* įtrp.

Pareiszkinimai.

1. *Karalienė Saba.* Karalystė jos buwo pietų szalyję nuo Ierusalemo, begne Arabijoję, kur yra daug kwėpału; ir ebraiszkai Saba, S raszant „sziną ženklina Arabiją; raszant gi per „samechą ženklina Etijopią. Gywentojai wadindawosi Sabejais. – *Wardan Wieszpaties.* Paskałas yszminties Salomono płatinosi, jog didżus daiktus padarė Wieszpati ant garbės. – *Pamėgintu jo mąslėmis.* Apie daiktus prigimimo ir religijos.
2. *Wisa, ką turėjo szirdyj sawo.* Wisus sawo abejojimus ir neiszmanymus.
5. *Nebeturėjo daugiaus dwasios.* Nustebo.
9. *Delto kad numyłėjo Wieszpats Israelų.* Esi karalumi del naudos Israelaus.
10. *Talentu aukso.* Talentę aukso buwo 3000. siklu, siklus ketwirtą dalį musu raudonojo.
11. *Medżu thyininiu.* Watabl: *karolu*; 70: *medżu nutaszytu.*
12. *Ramsczus.* Paiłgai lieswu, (pakopu) prisiturėt rankom, lipant.
15. *Pardawėjai pałaikiu.* Tułu mažu daiktu. – *Karalūs Arabijos.* Duoklinįkai Salomono.
16. *Du szimtu skidu.* Ebr: *tsinnah*, szarwas, ginkłas. Todel 2. Par. IX, 15: 200. driauczu aukso.
17. *Dengtuwiu.* Mažesniu apskritu skidu. – *Trys szimtai minū.* Kitas wardas siklo.
19. *Dwi ranki.* Du ramsczu. – *Stowėjo.* Priturėdami ramsczus.
21. *Sidabro, nei jokio jo branginimo.* Buwo atpigęs.
22. *Ing Tharsis.* Ing marias Indijos.
26. *Wežimus.* Dalgėtus, karionei. Kiekwienam wežimui ketwertas arklu.
27. *Kokia ir akmenu.* Hyperbola[1]. –
28. *Isz Koos.* Nėra žinios kur buwo Koa.

Padėjimas XI.

Stabmeldystė Salomono, kankis ažu szią nuodėmę ir smertis Salomono.

1. Karalus gi Salomon pamyłėjo moteriszkes giminiu daug, dukterį teipogi Pharaono, ir Moabitkas, ir Ammonitkas, Idumejas, ir Sidonietes ir Hethejas; (Deut. XVII, 17; Eccli. XLVII, 21; Deut. VII, 3.)
2. isz giminiu, apie kurias tarė Wieszpats sunumus Israelaus: Neinesit pas jas, nei isz ju neineis pas jusiszkes: nes tikriausiai nugręsz szirdis jusu, idant sektumet paskui diewus ju. Ir teip sziomus prilipo Salomon karszczausią meiłę. (Exod. XXXIV, 16.)
3. Ir buwo jamui moteru kaip karalieniu septyni szimtai, ir priegułu trys szimtai; ir nugręžė moterys szirdį jo.
4. Ir jau esant senamui, sugedo szirdis jo per moteriszkes, jog sekė paskui diewus swetimus; nei buwo szirdis jo tobuła su Wieszpatimi Diewu jo, kaip szirdis Dowido tėwo jo.
5. Bet garbdawo Salomon Astarthę, deiwę Sidonieczu, ir Molochą bałwoną Ammonitu.

[1] Hyperbola – *H* tais.

6. Ir padarė Salomon, kas nebuwo pamėgę po akim Wieszpaties, ir neiszpildė idant sektu paskui Wieszpatį, kaip Dowidas tėwas jo.
7. Tuomet pastatė Salomon bałwonyczą Chamosui bałwonui Moabo kalnę, esanczamę priesz Ierusalemą, ir Molochui bałwonui sunu Ammono.
8. Ir sziteip padarė wisomus moterimus sawo isz swetimu giminiu, kurios degindawo rukałus, ir apierawodawo diewamus sawiemus.
9. Taigi papyko Wieszpats ant Salomono, jog nusigrįžusi buwo mislis nuog Wieszpaties Diewo Israelaus, kuris buwo pasirodęs jamui antruokart, (3. Reg. IX, 2.)
10. ir buwo prisakęs apie żodį szitą, idant nesektu paskui diewus swetimus; ir nesergėjo ką liepė jamui Wieszpats.
11. Ir teip tarė Wieszpats Salomonui: Jog turėjai tai pas tawę, ir nesergėjai sankałbos mano ir prisakymu mano, kuriuos liepiau tau, perpłėszdamas perskirsiu karalystę tawo, ir duosiu ją tarnui tawo.
12. Wienok dienosę tawo nepadarysiu del Dowido tėwo tawo: isz rankos sunaus tawo perskirsiu ją, (3. Reg. XII, 15.)
13. nei wisą karalystę atimsiu, bet gentiją wieną duosiu sunui tawo del Dowido tarno mano ir Ierusalemo, kurį aprinkau.
14. Prikėłė gi Wieszpats prieszinįką Salomonui Adad Idumeją isz sėkłės karaliszkos, buwusį Edomę.
15. Nes esant Dowidui Idumejoj, ir żengiant Ioabui kariawedżui karios pałaidotu ażumusztuju, ir ażumuszus wisokį wyriszkį Idumejoj
16. (nes szeszis mėnesis tenai buwo Ioab ir wisas Israel, iki kołei ażumuszė wisus wyriszkius Idumejoj,) (2. Reg. VIII, 14.)
17. Pabėgo Adad pats, ir wyrai Idumejai isz tarnu tėwo jo su juomi, idant ineitu Egiptan; buwo gi Adad waikas mażutys.
18. Ir atsikėłę isz Madijan, atajo ing Pharan, ir pasiėmė su sawimi wyrus isz Pharan, ir inejo Egiptan pas Pharaoną karalų Egipto; kuris dawė jamui namus, ir penybas įstatė, ir żemę paskyrė.
19. Ir atrado Adad mylistą po akim Pharaono łabai, teip, jog dawė jamui moterį seserį moteries sawo, tikrą Taphnes karalienės.
20. Ir pagimdė jamui sesuo Taphnes Genubath sunų, ir aukłėjo jį Taphnes namuosę Pharaono: ir buwo Genubath gywenąs pas Pharaoną su sunumis jo.
21. Ir iszgirdęs Adad Egiptę, jog użmigo Dowidas su tėwais sawo, ir jog numirė Ioab kariawedys karios, tarė Pharaonui: Łaisk manę, idant eicza żemėn mano.
22. Tarė jamui Pharao: Nes kogi tau truksta pas manę, jog geidi eiti żemėn tawo? O ānas atsakė: Nieko, bet meldżu tawę, idant łaistumai manę.
23. Prikėłė teipogi jamui Diewas prieszinįką Razoną sunų Eliado, kuris buwo pabėgęs nuog Adarezero, karalaus Sobos pono sawo; (2. Reg. VIII, 5.)
24. ir surinko priesz jį wyrus, ir tapo kunigaikszczu piktadėju, naikant juos Dowidui; ir nuejo Damaszkan, ir gyweno tenai, ir użdėjo jį karalumi Damaszkę,
25. ir buwo prieszinįku Israelui wisosę dienosę Salomono; ir tai yra błogumas Adado ir neapikanta priesz Israelų; ir karalawo Syrijoj.

26. Ieroboam teipogi, sunus Nabato, Ephratejas, isz Saredos tarnas Salomono, kurio motyna buwo wardu Sarwa, moteriszkė naszlė, pakėlė ranką priesz karalų. (2. Par. XIII, 6.)
27. Ir szioji yra prieżastis maiszto priesz jį, jog Salomon pastatė Mello, ir ażulygino prapultį miesto Dowido tėwo sawo.
28. Buwo gi Ieroboam wyras drutas ir galingas; ir regėdamas Salomon jaunikaitį geros nuowokos ir prisimanantį, buwo użdėjęs jį wyresniuoju ant mokestu wisu namu Iosepho.
29. Taigi stojosi anamę metę, jog Ieroboam iszejo isz Ierasalom ir atrado jį Ahias Silonitas pranaszas ant kelo, apsiwilkęs apisiautą naują; buwo gi tiktai du łaukę. (2. Par. X, 15.)
30. Ir paėmęs Ahias apisiautą sawo naują, kurią buwo apsidengęs, supłėszė in dwyliką dalu.
31. Ir tarė Ieroboamui: Pasiimk sau deszimtį płėsziniu: nes tai sako Wieszpats Diewas Israelaus: Sztai asz perpłėsziu karalystę isz rankos Salomono, ir duosiu tau deszimtį gentiju.
32. Nungi wiena[1] gentija pasiliks jamui del tarno mano Dowido ir Ierusalem miesto, kurį aprinkau isz wisu gentiju Israelaus:
33. delto kad apłaidė manę, ir kłoniojosi Astarthei deiwei Sidonieczu, ir Chamosui diewui Moabo, ir Molochui diewui sunu Ammono: ir newaikszczojo keluosę mano, idant darytu teisybę po akim mano, ir prisakymus mano ir sudus, kaip Dowidas tėwas jo.
34. Nei atimsiu wisos karalystės isz rankos jo, bet kunigaikszczu padėsiu jį wisosę dienosę gywatos jo, del Dowido tarno mano, kurį aprinkau, kuris sergėjo liepimus mano ir prisakymus mano.
35. Atimsiu gi karalystę isz rankos sunaus jo, ir duosiu tau deszimtį gentiju:
36. sunui gi jo duosiu gentiją wieną, idant pasiliktu żiburys Dowidui tarnui mano wisosę dienosę po akim mano Iurusalemo miestę, kurį aprinkau, idant ten butu wardas mano.
37. Tawę gi paimsiu, ir karalausi ant wiso, ko geidża duszia tawo: ir busi karalumi ant Israelaus.
38. Taigi jei kłausysi wiso, ką prisakysiu tau, ir waikszczosi keluosę mano, ir darysi, kas yra tiesu po akim mano, sergėdamas liepimus mano ir prisakymus mano, kaip darė Dowidas tarnas mano: busiu su tawimi, ir pastatysiu tau namus tikimus, kaip pastaczau Dowidui namus, ir ataduosiu tau Israelų:
39. ir warginsiu sekłę Dowido per szita, wienok ne per wisas dienas.
40. Norėjo tad Salomon ażumuszt Ieroboamą: kuris kėlėsi, ir pabėgo Egiptan pas Sesaką karalų Egipto, ir buwo Egiptę iki smerti Salomono.
41. Kĩta gi żodżu Salomono, ir wisa ką darė, ir yszmintis jo, sztai wisa suraszyta yra Knįgoj żodżu dienu Salomono.

[1] wiena ← wiena karaly

42. Dienos gi, kuriosę karalawo Salomon Ierusalemę ant wiso Israelaus, yra keturios deszimtys metu.
43. Ir užmigo Salomon su tėwais sawo, ir pakastas yra miestę Dowido tėwo sawo; ir karalawo Roboam sunus jo ażu jį.

Pareiszkinimai.

1. *Dukterį teipogi Pharaono.* Pharaonaitė, priėmusi isz karto religiją, gal atkrito stabmeldystėn, kad cza Salomonui ženybos su ją paskaityta ażu nusidėjimą.
2. *Neineisit.* Teip buwo Wieszpaties užginta Exod. XXXIV, 16.
3. *Priegulu.* Menkesniu paczu. Salomon, tokią daugybę moteru imdamas, nusidėjo ne wienu nenusiturėjimu, bet ir peržengė zokoną imdamas pagonkas.
4. *Sugedo szirdis jo.* Netiktai ant pažiuros garbdawo bałwonus, bet ir szirdimi.
5. *Astarthę.* Ziur. pareiszkinimus Iudic. II, 13. – *Molochą.* Levit. XVIII, 21.
7. *Kalnę priesz Ierusalemą.* Begne kalnę Alywa, wadinamamę ażutat 4. Reg. XXIII, 13, kałnu pażeidimo.
11. *Ir teip tarė Wieszpats.* Per kokį pranaszą, begne Ahią.
15. *Pałaidotu ażumusztuju.* Nuog maisztinįku Idumeju.
18. *Ing Pharan.* Pustynė Israelaus iłgu kelawimu pagarsinta.
24. *Nuejo Damaszkan.* Tie piktadėjai, pabėgėlai nuo Adarezero, ir padarė Eliadą karalumi, duoklinįku Dowido. (2. Reg. VIII, 6.)
27. *Salomon pastatė Mello.* Uždėjęs ant žmoniu mokestis, kurias Ieroboam rankiojo isz dwieju gentiju, Ephraimo ir Manasses, liepiamas Salomono. Gawęs gi žinią nuo pranaszo, jog bus karalumi, Israelaus, žmones, murmėjusius jau ant Salomono ażu mokestis, priesz jį pigiai pakurstė.
28. *Wisu namu Iosepho.* T. y. Ephraimo ir Manasses.
29. *Ant kelo.* Einant ing Ephraim.
32. *Wiena gentija.* Neskaitant Iudos, isz kurios gimė.
34[1]. *Kunigaikszczu padėsiu jį.* Karalumi paliksiu.
36. *Ziburys Dowidui.* Karalus isz jo sėkłės.
38. *Pastatysiu tau namus tikimus.* Stiprus, ant kuriu gałėsi guldyti wiltį sawo.
39. *Warginsiu sėkłę Dowido per szita.* Pawydėjimu. – *Wienok ne per wisas dienas.* Po 256. metams iszwarius Israelitus newalon Asirijos, baigsis ju rejastys su żydais.
40. *Pas Sesaką karalų Egipto.* Jog tai nebuwo uoszwys salomono, regima isz to, kad Ieroboam teip drąsiai jop głaudėsi. – *Iki smerti Salomono.* Apie dwejatą metu.
41. *Zodžu.* T. y. darbu Salomono. Szitos knįgos nebėra. (2. Par. IX, 29.)
43. *Ir užmigo Salomon.* Wieni iszguldytojau sako jog Salomon paskandintas delto, kad niekur nepasakyta Rasztę szwentamę 1. apie jo pakutą, iszwertimą bałwonyczu; 2. Jog ir pats garbino bałwonus ir kitiems kelą wedė; 3. jog Diewas per jo tėwą Dowidą prasakė jam, jog jei kadą apłais Diewą, bus atamestas ant amžiu. (1. Par. XXVIII, 9.).

[1] Po skaitmens einanti frazė *Padėsiu jį* nubraukta

Kiti gi sako, esąs iszganytas, daręs pakutą, ir iszgriowęs bałwonyczas, arba norėjęs bet negałėjęs. Prov. XXIV, 32. wersijoję 70, apsakęs Salomon sawo tusztybes ir paikumą, prideda: *potam asz dariau pakutą.*

Padėjimas XII.

Roboam intstotojas Salomono ir persiskyrimas Żydu ing dwi karalysti, Iudos ir Israelaus.

1. Pribuwo gi Roboam ing Sichem; nes tenai buwo susirinkęs wisas Israel uždėtu jo karalumi.
2. Bet Ieroboam sunus Nabato, tebėbudamas Egiptę pabėgėlys nuog weido karalaus Salomono, iszgirdęs jo smertį, pagrįžo isz Egipto.
3. Ir siuntė ir paszaukė jį; atajo tad Ieroboam ir wisa daugybė Israelaus, ir byłojo Roboamui, tarydami:
4. Tėwas tawo kieczausį jungą uždėjo ant musu: ir teip tu nunai pamažink benkiek isz įsakymo tėwo tawo kieczausio ir isz jungo sunkiausio, kurį uždėjo ant musu, ir tarnausim tau.
5. Kuris tarė jiemus: Eikit iki treczai dienai, ir pagrįžkit pas manę. Ir iszejus żmonijai,
6. kłáusėsi sąmonios Roboam wyresniuosius, stowėjusius po akim Salomono tėwo jo, dar tebėsant jamui gywamui, ir tarė: Kokią duoste mań sąmonią, idant atsakycza żmonijai szitai?
7. Kurie tarė jamui: Jei szendiena pakłausysi żmonijos szitos, ir tarnausi, ir geidimui ju inteiksi, ir byłosi jiemus żodżus meilus, bus tau tarnais per wisas dienas.
8. Kuris apłaidė sąmonią seniu, kurią buwo dawę jamui, ir pawadino jaunikaiczus, kurie buwo iszaukłėti su juomi, ir stowėdawo prie jamui,
9. ir tarė jiemus: kokią mań duoste sąmonią, idant atsakycza żmonijai szitai, kurie tarė mań: Palengwink jungą, kurį uždėjo tėwas tawo ant musu?
10. Ir tarė jamui jaunikaiczai, kurie buwo aukłėti su juomi: Sziteip byłosi sziai żmonijai, kurie byłojo tau, tarydami: Tėwas tawo apsunkino jungą musu, tu palengwink mus; sziteip byłosi jiemus: Mażiausis pirsztas mano storesnys yra ażu nugarą tėwo mano.
11. Ir nunai tėwas mano uždėjo ant jusu jungą sunkų, aszgi pridėsiu ant jungo jusu: tėwas mano płakė jus botagais, asz gi płaksiu jus szwinszikszniais.
12. Atajo tad Ieroboam ir wisa żmonija pas Roboamą dienoj treczoj, kaip buwo byłojęs karalus, tarydamas: Pagrįżkit pas manę dienoj treczoj.
13. Ir atsakė karalus żmonijai gailai, apłaidęs samonią senuju, kurią buwo jamui dawę,
14. ir byłojo jiemus sulig sąmonią jaunikaiczu, tarydamas: Tėwas mano apsunkino jungą jusu, asz gi pridėsiu jungui jusu: tėwas mano płakė[1] jus botagais, asz gi płaksiu jus rapnįkais.
15. Ir nepritarė karalus żmonijai: delto kad nusigrįżęs buwo nuog jo Wieszpats, idant

[1] płakė – nubraukta ir vėl parašyta

prikełtu žodį sawo, kurį buwo byłojęs rankoj Ahios Silonito Ieroboamui sunui Nabato. (3. Reg. XI, 31.)

16. Ir teip regėdama žmonija, jog nenorėjo ju iszkłausyt karalus, atsakė jamui, tarydama: Kas mumus dalos Dowidę? arba kas tėwykszczos sunuję Isaijo? Eik gėtrosna tawo, Israelau, nunai žiurėk namu tawo, Dowidai. Ir parejo Israel gėtrosna sawo.
17. Ant sunu gi Israelaus, kurie tiktai gywendawo miestuosę Judos, karalawo Roboam.
18. Siuntė tad karalus Roboam Aduramą, buwusį ant mokestu; ir nuakmeniawo jį wisas Israel, ir numirė. Nungi karalus Roboam greitai žengė ant wežimo, ir pabėgo ing Ierusalem;
19. ir atsitraukė Israel nuog namu Dowido iki sziai dienai.
20. Stojosi gi iszgirdęs wisas Israel, jog pagrįžo Ieroboam, siuntė ir paszaukė jį surinkę susirinkimą, ir uždėjo jį karalumi ant wiso Israelaus; nei besekė niekas namu Dowido, tiktai wiena gentija Iudos.
21. Pribuwo gi Roboam ing Ierusalem, ir surinko wisus namus Judos ir gentiją Beniamino, szimtą asztuonias deszimtis tukstantu rinktiniu wyru kariaunįku, idant kautusi priesz namus Israelaus, ir pagrąžintu karalystę Roboamui sunui Salomono.
22. Stojosi gi była Wieszpaties Semeijai wyrui Diewo, tarydama: (2. Par. XI, 2.)
23. Byłok Roboamui sunui Salamono karalui Iudos ir wisiemus namamus Iudos, ir Beniamino ir kitiemus isz žmonijos, tarydamas:
24. Tai sako Wieszpats: Nežengsit, nei kariausit priesz brolus jusu sunus Israelaus: pagrįžtai wyras namuosna sawo, nes nuog manęs yra padarytas szitas žodys. Pakłaūsė byłos Wieszpaties, ir pagrįžo isz kelo, kaip jiemus buwo prisakęs Wieszpats.
25. Pastatė gi Ieroboam Sichemą kalnę Ephraimo, ir gyweno ten; ir iszejęs isz ten pastatė Phunuelį.
26. Ir tarė Ieroboam szirdyj sawo: Nunai pagrįsz karalystė namuosna Dowido,
27. jei ženginės žmonija szioji, darytu apieru namuosę Wieszpaties ing Ierusalem; ir grįszis szirdis žmonijos szios ponop sawo Roboamop karalausp Iudos, ir ažumusz manę, ir pagrįsz jop.
28. Ir iszmąstęs sąmonią padirbo du aukso wersziu, ir tarė jiemus: Nebewaikszczokit jau daugiaus ing Ierusalem: sztai, diewai tawo, Israelau, kurie tawę iszwedė isz žemės Egipto. (Tob. I, 5; Exod. XXXII, 8.)
29. Ir pastatė wieną Bethelyj, ir kitą Danę;
30. ir stojosi žodys szis nusidėjimù: nes eidawo žmonija kłoniotusi wersziui iki Danui.
31. Ir padarė bałwonyczas auksztumosę, ir kunigus isz paskuczausiu žmonijos, kurie nebuwo isz sunu Lewi. (2. Par. XI, 15.)
32. Ir įstatė dieną garbią mėnesyj aszmamę, penkioliktoj dienoj mėnesies, tokią kaip szwentė szwenczama Iudoj. Ir žengdamas ałtoriun teipaja darė Bethelyj, apierawotu wersziamus, kuriuos buwo padirbęs: ir uždėjo Bethelyj kunigus auksztumũ, kurias buwo padaręs.
33. Ir žengė ałtoriun, kurį buwo pastatęs Bethelyj penkioliktoj dienoj mėnesies aszmojo, kurią buwo pramanęs isz szirdies sawo; ir padarė szwentę sunumus Israelaus, ir žengė ałtoriun degintu rukało.

Pareiszkinimai.

1. *Ing Sichem.* Kone paczamę widuryję wisos karalystės, ir delto wietoję patogiausioję. – *Uždėtu jo karalumi.* Iwestu jo karalystėn, kurios buwo tėwainiu po Salomonui.
3. *Atajo tad Ieroboam, ir wisa daugybė.* Zymu yra, jog Ieroboamui liepta wardan wisos żmonijos melsti pamażinimo mokestu.
4. *Kieczausį jungą.* Mokestu. – *Pamażink benkiek.* Geidimas żmonijos teisus. Mokestys buwo uždėtos statant bażnyczą, bet ir pastaczus tebebuwo renkamos ne ant garbės Diewo.
6. *Wyresniuosius, stowėjusius po akim Salomono.* Banają sunų Jojados, ir Jahielį sunų Achamono, kiteip wadinamą Chilab. (1. Hieron. in Tradit. Hebr. 2. Par. X.)
8. *Jaunikaiczus.* Jaunesnius ażu pirmuosius.
11. *Szwinszikszniais.* Rapnįkais, pintais isz szikszną, gałais aplietais su szwinù.
15. *Delto kad nusigrężęs buwo nuog jo Wieszpats.* Neapszwiesdamas ju, idant kłausytu sąmonios geros senuju. – *Idant prikełtu żodį sawo.* Lig apsnudusį, neiszpildżant.
16. *Kas mumus dalos Dowidę?* 70: ganyk namus sawo, Dowido. Chald: dabar waldyk wyrus namu tawo, Dowido. – *Eik gėtrosna tawo Israelau.* Eik namo. Nusidėjo Diewui żmonija atsiskirdama nuo karalaus, del wienu żodżu jo. Nors teip buwo Diewo likta, bet jiems teip daryti neiszpuoło.
18. *Aduramą.* Begne tas pats, kuris 3. Reg. IV, 6, wadinasi Adoniramu, sunumi Abdo: wyresniuoju ant mokestu. – *Nuakmeniawo jį wisas Israel.* Neapkęsdamas jo ażu rinkimą mokestu.
20. *Siuntė ir paszaukė jį.* Pasikėłus maisztui, Ieroboamo szalin buta atsitraukta. –
28. *Padirbo du aukso wersziu.* Pagrįżęs isz Egipto, kur buwo diewaitys werszys Apis.
29. *Wieną Bethelyj.* Wieta paszwęsta Iokubo patrijarko (Gen. XXVIII, 19). Pastaczus gi Jeroboomui bałwoną, wadinosi nebe Bethel (namai Diewo), bet Betowen (namai bałwono.)
30. *Zodys szis.* daiktas szis. – *Nusidėjimu.* Prieżastimi stabmeldystės.
31. *Bałwonyczas auksztumosę.* Wirszukalwiuosę ir wirszukalniuosę. – *Isz paskuczausiu żmonijos.* Isz wisotimės. –
32. *Tokią kaip szwentė.* Paszwentimo bażnyczos, wadinamo Enceniją. – *Zengdamas ałtoriun.* statydamas sawę aukszczausiu kunigu.

Padėjimas XIII.

Suėdimas pranaszo nuog lewo ażu walgymą duonos wietoj Diewo ażugintoj.

1. Ir sztai wyras Diewo atajo isz Iudos byłoj Wieszpaties ing Bethel, Ieroboamui stowint ant ałtoriaus ir rukałą mėtant.
2. Ir suszuko priesz ałtorių byłoj Wieszpaties, ir tarė: Ałtoriau, ałtoriau: tai sako Wieszpats: Sztai sunus użgims namamus Dowido, Iosijas wardù, ir apierawos ant tawęs kunigus auksztumũ, kurie nunai tawyj degina rukałus, ir żmoniu kaułus ant tawęs degins.

3. Ir dawė anoj dienoj żenkłą, tarydamas: Szis bus żenkłas, kurį byłojo Wieszpats: Sztai ałtorius perplysz, ir iszbirės pełenai, kurie yra jamę. (4. Reg. XXIII, 16.)
4. Ir iszgirdęs karalus byłą żmogaus Diewo, kurią buwo iszrėkęs priesz ałtorių Bethelyj, isztiesė ranką sawo isz ałtoriaus, tarydamas: Pagaukit jį. Ir sudżuwo ranka jo, kurią buwo isztiesęs priesz jį, nei begałėjo suriest jos sawęsp.
5. Ałtorius teipogi perplyszo, ir iszbiro pełenai isz ałtoriaus, sulig żenkłu, kurį buwo prasakęs wyras Diewo byłoj Wieszpaties.
6. Ir tarė karalus wyrui Diewo: melsk weidą Wieszpaties Diewo tawo, ir melskis ażu manę, idant butu pagrążinta ranka mano mań. Ir meldėsi wyras Diewo weidui Wieszpaties, ir pagrįżo ranka karalaus jamui, ir stojosi, kaip buwo pirma buwusi.
7. Byłojo gi karalus wyrui Diewo: Eik szen su manim namo, walgytu pietu, ir duosiu tau dowanas.
8. Ir atsakė wyras Diewo karalui: Jei duotumai mań pusę namu tawo, neisiu su tawimi, nei walgysiu duonos, nei gersiu wandenies wietoj szioj:
9. nes teip yra liepta mań byłoj Wieszpaties prisakanczo: Newalgysi duonos, nei gersi wandenies, nei grįszi kelù, kuriuomi atajai.
10. Iszejo tad kitù kelù, ir nepagrįżo kelu, kuriuomi buwo atajęs ing Bethel.
11. Pranaszas gi nekuris senas gyweno Bethelyj, pas kurį atajo sunūs jo, ir apsakė jamui wisus darbus, kuriuos buwo padaręs wyras Diewo anoj dienoj Bethelyj; ir żodżus, kuriuos buwo byłojęs karalui, apsakė tėwui sawo.
12. Ir tarė jiemus tėwas ju: Kuriuomi kelu iszejo? parodė jamui sunūs jo kelą, kuriuomi buwo nuejęs wyras Diewo, kuris buwo atajęs isz Judos.
13. Ir tarė sunumus sawo: Pabałnokit mań asiłą. Kuriemus pabałnojus, użsėdo,
14. ir nujojo[1] paskui wyrą Diewo, ir atrado jį sėdintį po terebinthu; ir tarė jamui: Tugu esi wyras Diewo, kuris atajai isz Juda? Atsakė ānas: Asz esmi.
15. Ir tarė jamui: Eik szen su manimi namo, walgytu duonos.
16. Kuris atsakė: Negalu grįżt, nei eiti su tawimi, nei walgysiu duonos, nei gersiu wandenies wietoj szioj:
17. nes byłojo mań Wieszpats byłoję Wieszpaties, tarydamas: Newalgysi duonos, ir negersi wandenies tenai, nei pagrįszi kelu, kuriuo eisi.
18. Kuris tarė jamui: Ir asz pranaszas esmi toks kaip tu; ir Aniołas byłojo mań byłoję Wieszpaties, tarydamas: Pagrążink jį su tawimi namuosna tawo, walgytu duonos, ir gertu wandenies. Apgawo jį,
19. ir parsiwedė su sawim: walgė tad duoną namuosę jo, ir gėrė wandenį.
20. Ir jiemus sėdint ażu stało, stojosi była Wieszpaties pranaszui, kuris buwo jį pagrążinęs.
21. Ir suszuko wyrui Diewo, atajusiamui isz Iudos, tarydamas: Tai sako Wieszpats: Iog nebuwai pakłusnas burnai Wieszpaties, ir nesergėjai liepimo, kurį prisakė tau Wieszpats Diewas tawo,
22. ir pagrįżai, ir walgei duoną, ir gėrei wandenį wietoj, kurioj prisakė tau, idant negertumai wandenies, nebus intnesztas numirėlys tawo kapuosna tėwu tawo.

[1] nujojo ← nujojo paskui

23. Ir pawalgęs ir atsigėręs, pabałnojo asiłą sawo pranaszui, kurį buwo pagrążinęs.
24. Kuriamui iszjojus, atrado jį lewas kelyj, ir ażumuszė, ir buwo numirėlys jo pamestas ant kelo; asiłas gi stowėjo prie jamui, ir lewas stowėjo prie numirėlui.
25. Ir sztai, wyrai praeidami regėjo numirėlį pamestą ant kelo, ir lewą stowintį prie numirėlui. Ir atajo ir apsakė miestę, kuriamę pranaszas anasai senys gyweno.
26. Ką iszgirdęs pranaszas anàs, kuris buwo pagrążinęs jį isz kelo, tarė: Wyras Diewo yra, kuris nepakłusnas buwo burnai Wieszpaties, ir iszdawė jį Wieszpats lewui: ir sułaużė jį, ir ażumuszė sulig żodżu Wieszpaties, kurį byłojo jamui.
27. Ir tarė sunumus sawo: Pabałnokit mań asiłą. Kurį pabałnojus,
28. ir ãnas nujojęs, atrado numirėlį jo pamestą ant kelo, ir asiłą ir lewą stowinczus prie numirėlui; neėdė lewas isz numirėlo, nei żeidė asiło.
29. Paėmė tad pranaszas numirėlį wyro Diewo, ir użdėjo jį ant asiło, ir pagrįżęs intneszė miestan pranaszo senio, idant jį apraudotu.
30. Ir indėjo numirėlį sawo kapan; ir anys jo raudojo: Ai, ai, broly mano.
31. Ir apraudojus jį, tarė sunumus sawo: Kai numirsiu, pakaskit manę kapę, kuriamę yra pakastas wyras Diewo: prie kaułamus jo padėkit kaułus mano.
32. Nes tikrai atais była, kurią prasakė byłoj Wieszpaties priesz ałtorių, esantį Bethelyj, ir priesz wisas bałwonyczas auksztumũ, esanczu miestuosę Samarijos.
33. Po sziemus żodżamus nepagrįżo Ieroboam isz kelo sawo pikczausio, bet atwirsczai darė isz paskuczausiu żmonijos kunigus auksztumũ; kas tiktai norėdawo, pripildydawo ranką sawo, ir tapdawo kunigu auksztumũ.
34. Ir del szios prieżasties nusidėjo namai Ieroboamo, ir yra iszwersti, ir isznaikinti isz wirszaus żemės.

Pareiszkinimai.

1. *Wyras Diewo.* Ioseph Flav. wadina jį Iaddon; Szw. Hieronimas (2. Par. X,) Iaddo; Epiphanius (De vita prophetar.) Ioannes, Tertul. (De jejun. c. 16.) Semiam. – *Byłoj Wieszpaties.* Dekretą tikrą atneszdamas.
2. *Suszuko priesz ałtorių.* Kaip priesz gywą daiktą; pranaszystė buwo bediewiui karalui ir żmonijai, bet isz prieżasties to ałtoriaus. – *Byłoj Wieszpaties.* Wieszpaties liepiamas. – *Wardu Iosijas.* Iszsipildė szioji pranaszystė. 4. Reg. XXIII, 16.
9. *Nei grįszi kelu, kuriuomi atajai.* Ir kelas, wedąs bediewiump, suteptas yra.
11. *Pranaszas gi nekuris senas gyweno Bethelyj.* 4. Reg. XXIII, 18. pasakyta, jog atajo isz Samarijos. Chald. Paraphrasta wadina jį Michal.
18. *Ir asz pranaszas esmi toks kaip tu.* Wieni jį pripażįsta tikrù, kiti, netikrù pranaszu. *Apgawo jį.* Norėdamas nuo jo pałaiminimo; kiti gi sako, norėjęs smerties pranaszo, idant Ieroboam netikėtu jo pranaszystei. –
20. *Stojosi była Wieszpaties.* Tikra pranaszystė nuo Diewo.
24. *Atrado jį lewas.* Wisi iszguldytojai sako kaltybė pranaszo użmuszto nebuwusi didė. – *Lewas stowėjo prie numirėlui.* Diewas jį pastatė, garbdamas kuną Szwentojo.
33. *Pripildydawo ranką sawo.* Gaudawo kunigystę. – *Auksztumũ,* kałwũ ir kałnus, ant kuriu budawo bałwonyczos. –

Padėjimas XIV.

Pranaszystės priesz Ieroboamą, stabmeldystė karalystėj Iudos, kankis Diewo ażu ją.

1. Anuo metu sirgo Abija, sunus Ieroboamo.
2. Ir tarė Ieroboam moteri sawo: Kelkis, ir permainyk rubus, idant nebutumai pażinta, jog esi motė Ieroboamo: ir eik ing Silo, kur yra Ahija pranaszas, kuris byłojo mań, jog karalausiu ant żmonijos szios. (3. Reg. XII, 15.)
3. Pasiimk teipogi rankon sawo deszimtį duonu ir raguolį ir indą medaus, ir eik pas jį: nes ãnas pasakys tau, kas dėsis waikui sziamui.
4. Padarė, kaip buwo sakęs, motė Ieroboamo; ir atsikėłusi nuejo ing Silo, ir atajo namuosna Ahijos; bet ãnas negałėjo regėt, jog buwo aptemusios akys jo isz senatuwės.
5. Tarė gi Wieszpats Ahijai: Sztai motė Ieroboamo ineit, kłaustusi tawęs apie sunų sawo, kuris serga: tai ir tai byłosi jamui. Ineit int tad jai, ir nesirodżant kas ana buwo,
6. iszgirdo Ahija trepsėjimą koju jos ineitinczos pro duris, ir tarė: Ineik Ieroboamiene: ko tu apsimeti kitą? asz gi siųstas esmi pas tawę gaiłus pasiuntinys.
7. Eik ir sakyk Ieroboamui: Tai sako Wieszpats Diewas Israelaus: Jog iszauksztinau tawę isz widurio żmonijos, ir dawiau tawę wadù ant żmonijos mano Israelaus,
8. ir perpłėsziau karalystę namu Dowido, ir dawiau ją tau, ir nebuwai kaip tarnas mano Dowidas, kuris sergėjo įsakymus mano, ir sekė paskui manę wisoj szirdyj sawo, darydamas, kas pamėgdawo akysę mano:
9. bet darei pikczaus ażu wisus, buwusius pirma tawęs, ir pasidarei sau diewus swetimus ir nulietus, idant manę papykdintumai, manę gi pametei ażupakalin kuno tawo:
10. togdrin sztai, asz intwesiu błogumus ant namu Ieroboamo, ir pamusziu isz Ieroboamo mįżantį pasienyj, ir ażudarytą, ir paskutinį Israeluję: ir iszkuopsiu pałaikas namu Ieroboamo, kaip iszkuopiamas esti męszłas iki apikuopai. (3. Reg. XV, 29.)
11. Kurie numirs isz Ieroboamo miestę, sues juos szunys: kuriegi numirs łaukę, sułes juos dangaus paukszтės: nes Wieszpats yra byłojęs.
12. Taigi tu kelkis, ir eik namuosna tawo: ir paczoj ineigoj koju tawo miestan numirs waikas,
13. ir raudos jo wisas Israel, ir pakas: nes szis tiktai wienas isz Ieroboamo tebus intnesztas kapuosna, jog atrasta yra ant jo gera była nuog Wieszpaties Diewo Israelaus namuosę Ieroboamo.
14. Pasistatys gi sau Wieszpats karalų ant Israelaus, kuris pamusz namus Ieroboamo toj dienoj ir tamę metę:
15. ir ażugaus Wieszpats Diewas Israelų, kaip krutinama esti nendrė wandenyj, ir iszraus Israelų isz szios geros żemės, kurią dawė tėwamus ju, ir iszwėtys juos ażu upės: delto kad pasidarė sau gojus, idant papykdintu Wieszpatį.
16. Ir iszduos Wieszpats Israelų ażu nusidėjimus Ieroboamo, kuris nusidėjo, ir grieszińdino Israelų.
17. Ir teip atsikėłė motė Ieroboamo, ir iszejo, ir atajo Therson: ir ineitint jai per słenkstį namu, waikas numirė.
18. ir pakasė jį. Ir raudojo jo wisas Israel sulig byłą Wieszpaties, kurią yra byłojęs rankoj tarno sawo Ahijos pranaszo.

19. Kĩta gi žodžu Ieroboamo, kaip kariawo, ir kaip karalawo, sztai paraszyta yra Knįgoj žodžu dienu karalu Israelaus.
20. Dienu gi, kuriosę karalawo Ieroboam, yra dwi deszimti dweji metai, ir užmigo su tėwais sawo; ir karalawo Nadab sunus jo ažu jį.
21. Nungi Roboam sunus Salomono karalawo Iudoj. Keturiu deszimtu ir wienu metu buwo Roboam, pradėdamas karalaut; septynioliką metu karalawo Ierusalemo miestę, kurį aprinko Wieszpats, idant padėtu wardą sawo ten, isz wisu gentiju Israelaus. Wardas gi motynos jo Naçma Ammonitka. (2. Par. XII, 13.)
22. Ir padarė Iuda piktumą po akim Wieszpaties, ir papykdė jį łabiaus ažu wisa, ką buwo padarę tėwai ju nusidėjimuosę sawuosę, kuriais nusidėjo.
23. Nes pasistatė sau ir anys ałtorius, ir bałwonus ir trakus ant kiekwieno aukszto kałno ir po kiekwienu medžu szakotu.
24. bet ir pałaistuwai buwo žemėj, ir darė wisas biaurybes pagonu, kuriuos sutrupino Wieszpats priesz weidą sunu Israelaus.
25. Penktuosę gi metuosę karalawimo Roboamo atažengė Sesak karalus Egipto ing Ierusalem,
26. ir paėmė iždus namu Wieszpaties ir iždus karalaus, ir wisa iszpłėszė; skidos teipogi aukso, kurias buwo padaręs Salomon, (3. Reg. X, 16.)
27. ažu kurias padarė karalus Roboam skidas warines, ir padawė jas rankon wyresniuju skidinįku ir tu, kurie jutėdawo prie durim namu karalaus.
28. Ir ineit int karalui namuosna Wieszpaties, neszdawo jas kuriemus budawo weikałas pirma ejimo; ir potam parneszdawo ginklinyczon skidinįku.
29. Kĩta gi byłu Roboamo, ir wĩsa ką darė, sztai paraszyta yra Knįgoj byłu karalu Iudos.
30. Ir buwo karionė terp Roboamo ir Ieroboamo per wisas dienas.
31. Ir užmigo Roboam su tėwais sawo, ir pakastas yra su jais miestę Dowido. Wardas gi motynos jo Naama Ammonitka, ir karalawo Abijam sunus jo ažu jį.

Pareiszkinimai.

2. *Permainyk rubus, idant nebutumai pažinta.* Bijojosi, idant pranaszas nepasitiekėtu, arba nebartu, arba nieko nesakytu; słėpėsi nuo žmonijos, idant pajutusi[1] karalų kłausiantį pranaszus Wieszpaties, nepaniekintu jo bałwonu.
3. *Pasiimk teipogi rankon sawo deszimtį duonu.* Dowanoms pranaszui.
4. *Nuejo ing Silo.* Miestas gentijoję Ephraimo, kur iłgą metą budawo skrynia Wieszpaties.
10. *Ažudarytą ir paskutinį Israeluję.* Daiktus brangius ažudaromus, ir menkiausius nesergimus. – *Pałaikas namu.* Sunus ir prowaikius.
13. *Jog atrasta yra ant jo gera była Wieszpaties.* Miłaszirdystė; o gal ir gerumas waiko.
14. *Karalų ant Israelaus.* Baasą. – *Toj dienoj ir tamę metę.* Pranaszui bebyłant, jau Baaža pradėjo sawo sumanymą, iszsipildžusį po kelatui metu, gywiems tebėsant tos dienos žmonėms.

[1] pajutusi – *tu* įtrp.

15. *Ir ażugaus Wieszpats Diewas.* Zmoniją kłaũsiusią bediewio karalaus, błaszkys mamė karionėmis kaip nendrę wandenyję ir iszrowęs atadawęs newalon Asirijos iszwėtys in wisas szalis. – *Ażu upės.* Euphrates.
16. *Iszduos Wieszpats Israelų.* Asirijonims.
17. *Atajo Therson.* Kur tuomet buwo sostas Ieroboamo, nepastaczus dar Samarijos.
18. *Rankoj tarno sawo.* Per tarną sawo.
24. *Pałaistuwai.* Pasilaidę.
25. *Atażengė Sesak.* Prieżastis karionės nežinoma.

Padėjimas XV.

Karalawimas Abijamo, Azos ir Iosaphato Iudejoj, isznaikymas wisos giminės Ieroboamo karalaus Israelaus.

1. Taigi asztuonioliktuosę metuosę karalawimo Ieroboamo sunaus Nabato, karalawo Abijam ant Iudos.
2. Trejus metus karalawo Ierusalemę; wardas Motynos jo Maacha duktė Abessalomo. (2. Par. XIII, 2.)
3. Ir waikszczojo wisuosę nusidėjimuosę tėwo sawo, kuriuos buwo padaręs pirma jo; nei buwo szirdis jo tobuła su Wieszpatimi Diewu sawo, kaip szirdis Dowido tėwo jo.
4. Bet del Dowido dawė jamui Wieszpats Diewas jo žiburį Ierusalemę, idant prikełtu sunų jo po jamui ir patwirtintu Ierusalemą,
5. delto kad darė Dowidas tiesiai akysę Wieszpaties, ir nenusikreipė nuog wiso, ką buwo jamui prisakęs, per wisas dienas gywatos sawo, iszėmus byłą Urijos Hethejo. (2. Reg. XI, 4.)
6. Wienok karionė buwo terp Roboamo ir Ieroboamo per wisą łaiką gywatos jo.
7. Kĩta gi byłu Abijamo, ir wisa ką darė; bau tai neparaszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Iudos? Ir buwo karionė terp Abijamo ir terp Ieroboamo. (2. Par. XIII, 3.)
8. Ir użmigo Abijam su tėwais sawo, ir pakasė jį miestę Dowido; ir karalawo Asa sunus jo ażu jį. (2. Par. XIV, 1.)
9. Metuosę tad dwideszimtuosę Ieroboamo karalaus Israelaus karalawo Asa karalus Iudos,
10. ir keturias deszimtis ir wienus metus karalawo Ierusalemę. Wardas motynos jo Maacha, duktė Abessalomo.
11. Ir darė Asa tiesiai priesz akis Wieszpaties, kaip Dowidas tėwas jo;
12. ir nuėmė wisus pałaistuwus isz żemės, ir iszkuopė wisas biaurybes bałwonu, kuriuos buwo padarę jo tėwai.
13. Negana to ir Maachą motyną sawo atstatė, idant nebutu kunigaikszte apierosę Prijapo, ir trakę jo, kurį buwo paszwentusi; ir iszwertė urwą jo, ir sudaũżė bałwoną biauriausį, ir sudegino upelyj Cedrono;
14. auksztumũ gi nenuėmė. Wienok szirdis Asos buwo tobuła su Wieszpatimi per wisas dienas jo,

15. Ir intneszė tai, ką buwo paszwentinęs tėwas jo, ir apsiżadėjęs, namuosna Wieszpaties: sidabrą ir auksą ir indus.
16. Karionė gi buwo terp Asos, ir Baasos karalaus Israelaus pawisas dienas ju.
17. Atażengė teipogi Baasa karalus Israelaus Iudon, ir statė Ramą, idant negałėtu niekas iszeit arba ineit isz szalies Asos karalaus Judos. (2. Par. XVI, 1.)
18. Ir teip paėmęs Asa wisą sidabrą ir auksą, kuris buwo likęs iżduosę namu Wieszpaties ir iżduosę namu karalaus, ir dawė jį rankosna tarnu sawo; ir nusiuntė pas Benadad sunų Tabremono, sunaus Heziono, karalų Syrijos, gywenusį Damaszkę, tarydamas:
19. Sandaras yra terp manęs ir tawęs, ir terp tėwo mano ir tėwo tawo: todel siunczau tau dowanas sidabrą ir auksą, ir meldżu, idant ataitumai, ir sunaikintumai sandarą, kurį turi su Baasą karalumi Israelaus, ir atsitrauktu nuog manęs.
20. Pritaręs Benadad karalui Asai, siuntė kariawedżus karios sawo miestuosna Israelaus; ir pamuszė Ahion ir Dan ir Abel namus Maacha, ir wisą Cenneroth, tai yra wisą żemę Nephthali.
21. Ką iszgirdęs Baasa, palowė statyt Ramą, ir pagrįżo Therson.
22. Karalus gi Asa żinią siuntė wison Iudon, tarydamas: Niekas neatsisākai. Ir paėmė akmenis isz Ramos, ir medżus jo, kuriais buwo statęs Baasa, ir pastatė isz ju karalus Asa Gabaa Beniamin ir Maspha.
23. Kĩta gi wisu byłu Asos, ir wisos stiprybės jo, ir wĩsa ką darė, ir miestai kuriuos pastatė; baugi tai neparaszyta yra knįgoj żodżu dienu karalu Iudos? Wienokiej metę senatuwės sawo sopėjo kojas:
24. Ir użmigo su tėwais sawo, ir pakastas yra su jais miestę Dowido tėwo sawo. Ir karalawo Iosaphat sunus jo ażu jį. (2. Par. XVII, 1.)
25. Nadab gi, sunus Ieroboamo, karalawo ant Israelaus metuosę antruosę Asos karalaus Iudos; ir karalawo ant Israelaus dwejus metus.
26. Ir darė kas yra pikta akysę Wieszpaties, ir waikszczojo keluosę tėwo sawo, ir nusidėjimuosę jo, kuriais grieszindino Israelų.
27. Tykojo gi jo Baasa sunus Ahijos isz namu Issachar, ir pamuszė jį Gebbethonę, kuris yra miestas Philisthinu; nes Nadab ir wisas Israel buwo apgułą Gebbethon.
28. Ażumuszė tad jį Baasa metuosę treczuosę Asos karalaus Iudos, ir karalawo ażu jį.
29. Ir karalaudamas, iszmuszė wisus namus Ieroboamo; nepaliko nei wienos tieg duszios isz sėkłės jo, iki isznaikė jį sulig żodżu Wieszpaties kurį buwo byłojęs rankoj tarno sawo Ahijos Silonieczo, (3. Reg. XXI, 22; XIV, 10.)
30. del nusidėjimu Ieroboamo, kuriais buwo nusidėjęs, ir kuriais buwo grieszindinęs Israelų; ir del prożingio, kuriuomi buwo papykdęs Wieszpatį Diewą Israelaus.
31. Kita gi byłu Nadabo ir wĩsa, ką dirbo; bau tai neparaszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Israelaus?
32. Ir buwo karionė terp Asos ir Baasos karalaus Israelaus wisomis dienomis ju.
33. Metuosę treczuosę Asos karalaus Iudos karalawo Baasa, sunus Ahijos, ant wiso Israelaus Thersoj dwi deszimti ketwerius metus.
34. Ir darė piktumą po akim Wieszpaties, ir waikszczojo kelyj Ieroboamo, ir nusidėjimuosę jo, kuriais grieszindino Israelų.

Pareiszkinimai.

2. *Maacha duktė Abessalomo.* Ne sunaus Dowido, wadinamo teipogi Uriel, isz Gabaa gentijoj Beniamino (2. Par. XIII, 2.), Maacha wadinosi ir Michaja.
4. *Patwirtintu Ierusalemą.* Karalystę Iudos.
5. *Iszėmus byłą Urijos Hethejo.* Pati didėja kaltybė swetmoterystė su Bethsabeę ir nużudymas Urijos teip jog kiti jo nusidėjimai: suskaitymas żmonijos, ketinimas sunaikyti Nabalą Karmelę, regėjosi niekais, palyginus juos su sziais.
11. *Dowidas tėwas jo.* Senelys senelo jo.
12. *Nuėmė wisus pałaistuwus isz żemės.* Smertimi nukankino.
13. *Maachą motyną sawo.* Buwusią pasparą wiso zabobono. – *Bałwoną biauriausį.* Bałwoną Prijapo.
17. *Statė Ramą.* Rama buwo gentijoję Beniamino, arti Anathot ir Bethlehem.
19. *Terp tėwo mano ir tėwo tawo.* Terp Abijamo ir Tabremono.
22. *Niekas neatsisãkai.* Nuo szio darbo. –
23. *Sopėjo kojos.* Sirgo padagrą.

Padėjimas XVI.

Baasos ażumuszimas pranaszo Iehu, ir jo paties smertis, įstotojai Baasos iki bediewiui Achabui.

1. Stojosi gi była Wieszpaties Iehui sunui Hanani priesz Baasą, tarydama:
2. Ażu tatai, jog iszauksztinau tawę isz dulkiu, ir uždėjau tawę kunigaikszczu ant żmonijos mano Israelaus, tu gi waikszczojai kelyj Ieroboamo, ir grieszindinai żmoniją mano Israelų, idant manę pykdintumai nusidėjimuosę ju:
3. sztai asz nupiausiu paskui łakus namu[1] jo, ir padarysiu namus tawo kaip namus Ieroboamo sunaus Nabato.
4. Kas numirs isz Baasos miestę, suės jį szunys: ir kas numirs isz jo łaukę sułes jį skraistai dangaus. (3. Reg. XIV, 11.)
5. Kĩta gi byłu Baasos, ir ką tiktai darė, ir karionės jo: bau tai neparaszyta Knįgoj żodżu dienu karalu Israelaus?
6. Użmigo tad Baasà su tėwais sawo, ir pakastas yra Thersoj; ir karalawo Ela sunus jo ażu jį. (2. Par. XVI, 1.)
7. Stojusis gi żodżui Wieszpaties rankoj Iehu sunaus Hanani pranaszo priesz Baasą, ir priesz namus jo, ir priesz wisą piktumą kurį buwo padaręs po akim Wieszpaties, ant nartinimo jo darbuosę ranku sawo, idant stotusi kaip namai Ieroboamo; del szios prieżasties ażumuszė jį, tai yra Iehų sunų Hanani, pranaszą.
8. Metuosę dwideszimtuosę szesztuosę Asos karalaus Iudos karalawo Ela ant Israelaus Thersoj dwejus metus.

[1] namu ← namu tawo

9. Ir pasikėlė priesz jį karionėn tarnas jo Zambri, kariawedys pusės raitinįku; buwo gi Ela Thersoj gerdamas ir girtas namuosę Arsos perdėtinio Thersos.
10. Užtikęs tad Zambri ażugawo, ir ażumuszė jį metuosę dwideszimtuosę sekmuosę Asos karalaus Iudos, ir karalawo ażu jį. (4. Reg. IX, 31.)
11. Ir karalaudamas, ir atsisėdęs ant sosto jo, pamuszė wisus namus Baasos, ir nepaliko isz ju mįżanczo pasienyj, ir artymus ir prietelus jo.
12. Ir isznaikė Zambri wisus namus Baasos sulig żodżu Wieszpaties, kurį buwo byłojęs Baasai rankoj Iehu pranaszo,
13. ażu wisus nusidėjimus Baasos ir nusidėjimus Elos sunaus jo, kurie nusidėjo ir grieszindino Israelų iszwadindami Wieszpatį Diewą Israelaus tusztybėmis sawomis.
14. Kĩta gi byłu Elos, ir wisa ką darė; bau tai neparaszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Israelaus?
15. Metuosę dwideszimtuosę sekmuosę Asos karalaus Iudos karalawo Zambri septynias dienas Thersoj; nungi karia buwo apgulanti miestą Gebbethon miestą Philisthinu.
16. Ir iszgirdusi, jog pasikėlė karion Zambri, ir ażumuszė karalų, padarė sau karalumi wisas Israel Amrį, buwusį kariawedżu karios ant Israelaus dienoj anoj taworijosę.
17. Atażengė tad Amri ir wisas Israel su juomi isz Gebbethono, ir buwo apgulą Thersą.
18. Regėdamas gi Zambri, jog paimtas bus miestas, inejo dwaran, ir sudegino sawę su karalaus namais, ir numirė
19. nusidėjimuosę sawo, kuriuos buwo nusidėjęs darydamas piktai po akim Wieszpaties ir waikszczodamas kelyj Ieroboamo, ir nusidėjimę jo, kuriuomi grieszindino Israelų.
20. Kĩta gi byłu Zambri, ir tykojimu jo, ir gailumo; bau tai neparaszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Israelaus?
21. Tuomet persiskyrė żmonija Israelaus ing dwi dali; pusė żmonijos sekė paskui Thebnį sunų Ginetho, pastatytu jo karalumi; ir pusė Amrį.
22. Pergałėjo gi żmonija, kuri buwo su Amrimi, żmoniją sekusią Thebnį sunų Ginetho; ir numirė Thebni, ir karalawo Amri.
23. Metuosę trideszimtiniuosę pirmuosę Asos karalaus Iudos karalawo Amri ant Israelaus dwyliką metu; Thersoj karalawo szeszelus metus.
24. Ir nupirko kałną Samarijos nuog Semero ażu du talentu sidabro, ir statė ant jo, ir praminė wardą miesto, kurį buwo pastatęs, wardù Semero, pono kałno, Samarijį.
25. Darė gi Amri piktumą akysę Wieszpaties, ir dirbo nedoriaus ażu wisus, buwusius pirma jo.
26. Ir waikszczojo wisokiamę kelyj Ieroboamo sunaus Nabato, ir nusidėjimuosę jo, kuriais buwo grieszindinęs Israelų, idant nartintu Wieszpatį Diewą Israelaus tusztybėmis sawomis.
27. Kĩta gi byłu Amrio, ir karionės jo kurias darė; baugi tai neparaszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Israelaus?
28. Ir użmigo Amri su tėwais sawo, ir pakastas yra Samarijoj; ir karalawo Achab sunus jo ażu jį.
29. Achab gi sunus Amrio karalawo ant Israelaus metuosę trideszimtiniuosę aszmuosę

Asos karalaus Iudos. Ir karalawo Achab sunus Amrio ant Israelaus Samarijoj dwi deszimti ir dwejus metus.

30. Ir darė Achab sunus Amrio piktumą akysę Wieszpaties łabiaus ażu wisus, buwusius pirma jo.
31. Nei gana buwo jamui, jog waikszczojo nusidėjimuosę Ieroboamo sunaus Nabato; dar wedė moterį Iezabel dukterį Ethbaalo karalaus Sidonieczu. Ir nuejo, ir tarnawo Baalui, ir kłoniojosi jamui.
32. Ir pastatė ałtorių Baalui bałwonyczoj Baalo, kurią buwo pastatęs Samarijoj,
33. ir pasodino traką; ir pridėjo Achab darbę sawo, nartindamas Wieszpatį Diewą Israelaus łabiaus ażu wisus karalus Israelaus, buwusius pirma jo.
34. Dienosę jo Hiel isz Bethelo pastatė Iericho; Abiramę pirmagimyj sawamę pastatė jį, ir Segubę paskutiniamę sawo pastatė wartus jo, sulig żodżu Wieszpaties, kurį buwo byłojęs rankoj Iosues sunaus Nuno. (Ios VI, 26.)

Pareiszkinimai.

1. *Iehui sunui Hanani.* Zydai sako jog pranaszu buwęs Hanani, begnetas pats, paminėta 2. Par. XVI, 7.
3. *Paskui łakus.* Waikus ir prowaikius.
7. *Priesz wisą piktumą.* Kankis ażu piktumą ir nuodemes. – *Ażumuszė jį.* Karalus pranaszą.
19. *Nusidėjimuosę sawo.* Ażu nusidėjimus sawo.
20. *Tykojimu jo.* Baasos.
22. *Ir numirė Thebni.* Ne sawą smertimi.
26. *Tusztybėmis sawomis.* Bałwonais, esanczais tusztybėmis.
31. *Wedė moterį Iezabel.* Perżengė zokoną, ginantį żenyties su pagonkomis, nepriėmusiomis religijos, ir tapo dalinįku wisu Jezabelos nedorybiu. – *Tarnawo Baalui.* Sidonieczu diewaiczui, pasitiekėdamas Iezabelai.
33. *Pridėjo Achab darbę sawo.* Padaugino sawo nusidėjimus.
34. *Hiel isz Bethelo pastatė.* Ziur pareiszkinimą Ios. VI, 26.

Padėjimas XVII.

Elijoszius pranaszas warnũ penimas prie upelui Karith, ir pas naszlę Sarephtoj.

1. Ir tarė Elijoszius[1] Thesbitas isz gywentoju Galaado Achabui: Gywas yra Wieszpats Diewas Israelaus, kurio akysę stowmi, jei bus sziais metais kelais rasa ir lietus, jeg tiktai sulig burnos mano żodżais. (Eccli. XLVIII, 1; Iac. V, 17.)
2. Ir stojosi żodys Wieszpaties jamui, tarydamas:
3. Atsitrauk isz cza, ir eik ing rytus, ir pasisłėpk upelyj Karith, esanczamę priesz Iordoną,

[1] Elijoszius ← Elijas

4. ir tenai gersi isz upelo: ir warnamus prisakiau, idant tawę tenai penėtu.
5. Nuejo tad, ir padarė sulig żodżu Wieszpaties; ir nuejęs atsisėdo upelyj Karith, esanczamę priesz Iordoną.
6. Warnai teipogi atneszdawo jamui duoną ir mėsas ryto, lygiai duoną ir mėsas wakaro, ir gerdawo isz upelo.
7. Po dienomus gi iszdżuwo upelys; nes nebuwo liję ant żemės.
8. Stojosi tad była Wieszpaties jamui, tarydama:
9. Kelkis, ir eik Sarephton Sidonieczu, ir busi tenai: nes prisakiau ten moteriszkei naszłei, idant penėtu tawę.
10. Kėlėsi, ir nuejo Sarephton. Ir atajus jamui wartump miesto, pasirodė jamui moteriszkė naszlė rinkdama małkas, ir paszaukė ją, ir tarė jai: Duok mań szłakelį wandenies indę, idant gercza. (Luc. IV, 26.)
11. Ir jai eitint atnesztu, szaukė isz ażupakalo jos, tarydamas: Atneszk mań, meldżu, ir riekelę duonos rankoj tawo.
12. Kuri atsakė: Gywas yra Wieszpats Diewas tawo, jog neturiu duonos, tiktai kiek gali tilpt saujon miłtu uzbonę, ir szłakelį alywos taurelėj: sztai surenku dwi malki, idant ineicza ir darycza ją sau ir sunui sawo, idant walgytuwew, ir numirtuwew.
13. Kuriai Elijoszius tarė: Nebijokis, bet eik, ir daryk kaip sakei: wienok mań pirma isz tu miltelu padaryk papełanę duonelę mażutę, ir atneszk mań: sau gi ir sunui sawo padarysi paskum.
14. Tai gi sako Wieszpats Diewas Israelaus: Uzbonas miłtu nepristigs, nei taurelė alywos nesumażės iki dienai, kurioj Wieszpats duos lietų ant weido żemės.
15. Kuri nuejo, ir padarė sulig żodżu Elijosziaus; ir walgė ānas, ir ana, ir namai jos; ir isz anos dienos
16. uzbonas miłtu nepristigo, ir taurėlė alywos nesumażėjo, sulig żodżu Wieszpaties, kurį buwo byłojęs rankoj Elijosziaus.
17. Atsitiko gi potam, apsirgo sunus moteriszkės motynos szeimynos; ir buwo liga stipriausia teip, jog nebeliko jamę kwapo.
18. Tarė tad Elijosziui: Kas mań ir tau, wyre Diewo? inejai pas manę, idant atsimintu nedorybes mano, ir ażumusztumai sunų mano?
19. Ir tarė jai Elijoszius: Duok mań sunų tawo. Paėmė jį isz prieglobsczo jos, ir neszė kamaron kur pats gyweno, ir paguldė ant łowos sawo.
20. Ir szaukėsi Wieszpati, ir tarė: Wieszpatie Diewe mano, nejaugi naszlę, pas kurią asz szeip neteip mintu, susiełojai, idant ażumusztumai sunų jos?
21. Ir iszsitiesė, ir mestawosi ant waiko tris kartus, ir szaukėsi Wieszpati, ir tarė: Wieszpatie Diewe mano, pagrįżtai, meldżu, duszia szio waiko widuriuosna jo.
22. Ir iszkłaūsė Wieszpats bałsą Elijosziaus; ir pagrįżo duszia waiko widun jo, ir atgijo.
23. Ir paėmė Elijoszius waiką, ir nukėlė jį isz kamaros apatinin gyweniman, ir atadawė motynai jo, ir tarė jai: Sztai gywas yra sunus tawo.
24. Ir tarė moteriszkė Elijosziui: Nunai isz to pażinau, jog wyras Diewo esi tu, ir żodys Wieszpaties burnoj tawo yra tikras.

Pareiszkinimai.

1. *Elijoszius Thesbitas.* Elijas. Thesba buwo gentijoję Gado. Elijoszius buwo isz kunigu, gentijos Lewi. – *Isz gywentoju Galaado.* Ażu Iordono. – *Kurio akysę stowmi.* Kuriam tarnauju. – *Jei bus sziais metais kelais rasa ir lietus.* Nebus.
3. *Upelyj Karith.* Kokiamę urwę.
4. *Ir warnamus prisakiau, idant tawę tenai penėtu.* Diewas walđo ir paukszczus[1].
9. *Sarophton Sidonieczu.* Miestan terp Tyro ir Sidono arti gentijos Asero. –
10. *Pasirodė jamui moteriszkė naszłė.* Ir nuomonia nuo Diewo, jog ana jį penės.
12. *Taurėłej.* Molo ar stikło indelyję, kaip uzbonėlyję siaurù kakłù.
13. *Nebijokis.* Smerties, nenumirsi.
18. *Kas mań ir tau, wyre Diewo?* Ko tau nusidėjau, kad Diewas papykęs numarino mano sunų? – *Idant atsimintu nedorybės mano.* Senosios, prieszingos szwentumui tawo, ir Diewui bôdžos.
21. *Iszsitiesė, ir mestawosi ant waiko tris kartus.* Kwėpdamas kwapą weidan waiko, ant garbės Szwenczausiai Traicfli, kwėpusiai weidan Adomo.
24. *Ir żodys Wieszpaties burnoj tawo yra tikras.* Apie tikrąjį Diewą Israelaus, niekingumą Baalo, Astarthes ir kitu bałwonu.

Padėjimas XVIII.

Stebuklingas Elijosziaus sudeginimas Diewui apieru, ir ażugėdinimas kunigu Baalo.

1. Po daugiui dienu stojosi żodys Wieszpaties Elijosziui, metuosę treczuosę tarydamas:
Eik, ir pasirodyk Achabui, idant duocza lietų ant weido żemės.
2. Ejo tad Elijoszius, pasirodytu Achabui; buwo gi badas smarkus Samarijoj.
3. Ir paszaukė Achab Abdiją eikwotoją namu sawo; Abdija gi bijodawosi Wieszpaties łabai.
4. Nes ażumuszant Iezabelei pranaszus Wieszpaties, paėmė anas szimtą pranaszu, ir pasłėpė juos penkias deszimtis ir penkias deszimtis urwuosę ir penėjo juos duoną ir wandenimi.
5. Tarė tad Achab Abdijai: Eik żemėn pas wisas wandenu wersmes, ir wisus słėnius, jei kartais gałėsim atrast żołę, ir użłaikyt gywus arklus ir mułus, ir ne suwisu kełtuwai iszgaisz.
6. Ir pasidalijo sau szalis, idant jas apwaikszczotu; Achabejo wienu kelù, ir Abdija kitù kelù skirium.
7. Ir esant Abdijai kelyj, Elijoszius patiko jį; kuris pażinęs jį, kniubo ant weido sawo, ir tarė: Ar tu esi, pone mano, Elijoszius?
8. Kuriamui anas atsakė: Asz. Eik, ir taryk ponui tawo: Yra cza Elijoszius.
9. Ir anas: Ko nusidėjau, sako, jog iszduosi manę tarną tawo rankon Achabo, idant ażumusztu manę?

[1] paukszczus – *czus* įtrp.

10. Gywas yra Wieszpats Diewas tawo, jog nėra giminės arba karalystės, kur nebutu siuntęs ponas mano tawęs jieszkodamas: ir atsakius wisiemus: Nėra czonai; prisiegdino kiekwieną karalystę ir giminę, delto kad nebuwai atarastas.
11. Ir nunai tu sakai mań: Eik, ir taryk ponui tawo: Yra cza Elijoszius.
12. Ir mań atsitraukus nuog tawęs, Dwasia Wieszpaties nunesz tawę wieton, kurios asz nežinau: ir inejęs pasakysiu Achabui, ir neradęs tawęs, ażumusz manę: tarnas gi tawo bijosi Wieszpaties nuog kudykystės sawo.
13. Argi nepasakyta yra tau ponui mano, ką padariau, ażumuszant Iezabelei pranaszus Wieszpaties, jog pasłėpiau isz pranaszu Wieszpaties szimtą wyru, penkias deszimtis ir penkias deszimtis urwuosę, ir mitinau juos duoną ir wandenimi?
14. Ir nunai tu sakai: Eik, ir sakyk ponui tawo: Yra cza Elijoszius: idant ażumusztu manę?
15. Ir tarė Elijoszius: Gywas yra Wieszpats kariu, priesz kurio weidą stowmi, jog szendiena pasirodysiu jamui.
16. Nuejo tad Abdijas patiktu Achabo, ir pasakė jamui; ir atajo Achab patiktu Elijosziaus.
17. Ir iszwydęs jį, tarė: Tugu esi tas, kuris maiszai Israelų?
18. Ir ānas tarė: Ne asz maisziau Israelų, bet tu ir namai tėwo tawo, kurie apłaidėt įsakymus Wieszpaties, ir sekėt paskui Baalim.
19. Wienok nunai siųsk, ir surink[1] manęsp wisą Israelų ant kałno Karmelo, ir keturis szimtus penkias deszimtis pranaszu Baalo ir keturis szimtus pranaszu trakū, kurie wałgo isz stało Iezabel.
20. Siuntė Achab wisiemus sunumus Israelaus, ir surinko pranaszus ant kałno Karmelo.
21. Priejęs gi Elijoszius pas wisą żmoniją, tarė: Ikikołei szłubuojat ing dwi szali? jei Wieszpats yra Diewas, sekit paskui jį: o jeigu Baal, sekit paskui jį. Ir neatsakė jamui żmonija żodżo.
22. Ir tarė wėl Elijoszius żmonijai: Asz atlikau pranaszas Wieszpaties pats wienas: pranaszu gi Baalo yra keturi szimtai ir penkios deszimtys wyru.
23. Bunai duota mumus du jauczu, ir anys iszsirenkie sau jaucząwieną, ir supiaustę jį łustais uždestie ant małku, ugnies gi nepakurie: ir asz darysiu jautį kitą, ir uždėsiu ant małku, ugnies gi nepakursiu.
24. Szaūkit wardus diewu jusu, ir asz szauksiu wardą Wieszpaties mano: ir Diewas, kuris iszkłausys per ugnį, tasai bunai Diewù. Atsakydama wisa żmonija tarė: Geriausis padawimas.
25. Tarė tad Elijoszius pranaszamus Baalo: Apsirinkit sau wieną jautį, ir darykit pirmieji, nes jusu yra daugiaus: ir szaūkit wardus dėwu jusu, ir ugnies nepakurkit.
26. Kurie paėmę jauczą, kurį buwo dawęs jiemus, padarė ir szaukė wardą Baalo nuog ryto iki widudieniui, tarydami: Baal iszkłausyk mus. Ir nebuwo bałso, nei kas atsakytu; ir szokinėjo per ałtorių, kurį buwo padarę.
27. Ir esant jau widudieniui, juokėsi isz ju Elijoszius, tarydamas: Szaūkit bałsu didesniu: nes diewas yra, ir begne kałba, arba yra padwarijoj, arba kelyj, arba begne miega, idant nubustu.

[1] surink ← surink pas

28. Szaũkė tad bałsù didżu, ir piaustėsi pagal budo sawo peilais ir ragotinėłėmis, ikikołei kraujù apteko.
29. Praejus gi widudieniui, ir jiemus bepranaszaujant atajus metui, kuriamę apiera esti apierawojama, ir nesigirdint bałso, ir niekam neatsakant, nei kłausant meldżanczusi:
30. tarė Elijoszius: Eikit szenai pas manę. Ir priejus pas jį żmonijai, pataisė ałtorių Wieszpaties, kuris buwo sugriautas.
31. Ir paėmė dwyliką akmenu sulig skaiczumi gentiju sunu[1] Iokubo, kuriamui stojosi była Wieszpaties, tarydama: Israel bus wardas tawo. (Gen. XXXII, 28.)
32. Ir pastatė isz akmenu ałtorių wardan Wieszpaties; ir padarė łataką, kaip per dwi wageli aplink ałtorių,
33. ir sukrowė małkas, ir iszskłaistė sąnarius jauczo, ir uždėjo ant małku,
34. ir tarė: Pripilkit keturis wiedrus wandenies, ir iszpilkit ant wisodeginio, ir ant małku. Ir wėl tarė: Dar antruokart tai padarykit. Kuriemus padarius antruokart, tarė: Dar treczuokart tai pat padarykit. Ir padarė treczuokart;
35. ir tekėjo wandenys aplink ałtorių, ir rawas łatako buwo sklidinas.
36. Ir jau esant metui, idant butu apierawotas wisodeginys, priejęs Elijoszius pranaszas tarė: Wieszpatie Diewe Abraomo ir Isaoko ir Israelaus, parodyk szendiena, jog tu esi Diewas Israelaus, ir asz tarnas tawo, ir sulig prisakymu tawo padariau wisus żodżus szituos.
37. Iszkłausyk manę, Wieszpatie, iszkłausyk manę, idant iszmoktu żmonija szitoji, jog tu esi Wieszpats Diewas, ir tu wėl sugrążinai szirdis ju.
38. Nukrito gi ugnis Wieszpaties, ir prarijo wisodeginį, ir małkas, ir akmenis, dulkes teipogi, ir wandenį, buwusį łatakę, łaiżydama.
39. Ką iszwydusi wisa żmonija, sukniubo ant weido sawo, ir tarė: Wieszpats ãnas yra Diewu, Wieszpats ãnas yra Diewu.
40. Ir tarė Elijoszius jiemus: Sugaukit pranaszus Baalo, ir nei wienas tieg neiszbėgie isz ju. Kuriuos jiemus sugaudżus, nuwedė juos Elijoszius upelop Cison, ir ażumuszė juos tenai.
41. Ir tarė Elijoszius Achabui: Zeng, walgyk, ir gerk: nes szniosczkimas yra didżo lietaus.
42. Zengė Achab walgytu ir gertu; Elijoszius gi żengė wirszun Karmelo, ir kniubsczas żemėn padėjo weidą sawo terp kelu sawo,
43. ir tarė tarnui sawo: Zengk, ir paweizdėk ing marias. Kuris użużengęs ir pażiurėjęs, tarė: Nėra nieko. Ir wėl tarė jamui: Pagrįżk septynis kartus.
44. Septintuo gi kart, sztai, debesėlys mażas kaip żmogaus pėdas kiło isz mariu. Kuris tarė: Zengk, ir sakyk Achabui: Kinkyk weżimą tawo ir parważiuok, idant tawęs nesugautu lietus.
45. Ir besidairant szen ir ten, sztai dañgūs apniuko, ir dẽbesys, ir wėjas, ir stojosi lietus didys. Ir teip intsėdęs Achab nuważiawo ing Iezrahel;
46. ir ranka Wieszpaties stojosi ant Elijosziaus, ir apjuosęs strėnas bėgo pirma Achabo, ikikołei atajo ing Iezrahel.

[1] sunu ← sunu Izraelaus

Pareiszkinimai.

1. *Metuosę treczuosę.* Pabaigtuosę. Kepenia buwo trejus metus ir szeszis mėnesis. – *Idant duocza lietų ant weido żemės.* Sulig tawo meldimu.
2. *Buwo gi badas smarkus Samarijoj.* Buwo ir kitur, bet ten gaiłesnys kur bediewystė didesnė.
10. *Nėra giminės arba karalystės.* Hyperbola.
15. *Priesz kurio weidą stowmi.* Kuriam tarnauju.
17. *Maiszai Israelą.* Neželimu jawu ir badù.
21. *Szłubuojat ing dwi szali.* Tarnaujat ir Diewui ir bałwonams.
23. *Darysiu jautį kitą.* Apierawosiu.
24. *Kuris iszkłausys per ugnį.* Duodamas ugnį isz dangaus.
29. *Ir jiemus bepranaszaujant.* Chald: *bedukstant.* – *Atajus metui, kuriamę apiera esti apierawojama.* Sukałbėtam, jog kunigams Baalo bus rytas, Elijosziui popiet.
31. *Sulig skaiczumi gentiju sunu Iokubo.* Wisu wardan ir ażu wisus apiera.
32. *Wardan Wieszpaties.* Diewui ant garbės pastatytas.
34. *Pripilkit keturis wiedrus wandenies.* Idant stebukłas łabiaus butu regimas deginant szłapias małkas ir apieras.
40. *Sugaukit pranaszus Baalo.* Nedrįso Achab prieszinties, bijodamas żmonijos ir pats budamas nustebęs. – *Upelop Cison.* Isztekanczop isz kałno Thabor, tekanczop eiti Karmelo.
41. *Walgyk ir gerk.* Nurimk, tuoj bus lietus. –
42. *Zengė wirszun Karmelo.* Buwo nużengęs upelop ażumusztu netikruju pranaszu.
45. *Ing Iezrahel.* Miestą karalystės sawo; gentijoję Manosses, krasztuosę Issachor (S. Hieron.)
46. *Iki kołei atajo ing Iesrahel.* Arczaus neg Samarija nuo Karmelo ir Samarijoję buwo Iezabel papykusi ant Elijosziaus.

Padėjimas XIX.

Antras pasisłėpimas Elijosziaus pustynėj, ir Elizeuszas jo draugė ir įstotojas.

1. Pasakė gi Achab Iezabelei wisa, ką buwo padaręs Elijoszius, ir kaip pamuszė wisus pranaszus kaławijù.
2. Ir siuntė Iezabel pasiuntinį Elijosziui, tarydama: Tai mań padārai diewai, ir tai pridestie, jei szioj wałandoj rytoj nepadėsiu duszios tawo kaip duszią wieno isz ju.
3. Nusigando tad Elijoszius, ir atsikėłęs ejo kur tiktai jį neszė wala; ir atajo ing Bersabee Iudos, ir paliko ten tarną sawo,
4. ir ejo pustynėn, kelą wienos dienos. Ir atajęs, ir atsisėdęs po wienu ėglù[1] geidė dusziai sawo, idant numirtu, ir tarė: Gana mań, Wieszpatie, atimk duszią mano: nes nei esmi geresnys ażu tėwus mano.

[1] wienu ėglù – įtrp.

5. Ir sudribo, ir paunksnoj ėglo užmigo; ir sztai Aniołas Wieszpaties dasilytėjo jo, ir tarė jamui: Kelkis ir walgyk.
6. Atsiżwelgė, ir sztai prie gałwai jo papełanė duona, ir indas wandenies; walgė tad, ir gėrė, ir wėl užmigo.
7. Ir pagrįżo Aniołas Wieszpaties antruokart, ir dasilytėjo jo, ir tarė jamui: Kelkis, walgyk: nes didys tau tebėra kelas.
8. Kuris atsikėłęs, walgė ir gėrė, ir waikszczojo stiprybėj peno ano keturias deszimtis dienu, ir keturias deszimtis naktu, iki kałnui Diewo Horeb.
9. Ir nuejęs tenai, buwo urwę; ir sztai była Wieszpaties jop, ir tarė jamui: Ką cza darai, Elijosziau?
10. O ānas atsakė: Karsztybę karszczawausi ażu Wieszpatį Diewą kariu, jog aplaidė sankałbą tawo sunūs Israelaus, ałtorius tawo suardė, pranaszus tawo pamuszė kaławijù, apłaistas esmi asz pats wienas, ir jieszko duszios mano idant ją atimtu.
11. Ir tarė jamui: Iszeik, ir stowėk kalnę po akim Wieszpaties: ir sztai Wieszpats praeit, ir dwœsia didė ir stipra, werczanti kałnus, ir trupinanti uołas priesz Wieszpatį, ne dwasioj Wieszpats; ir po dwasiai sujudimas, ne sujudimę Wieszpats:
12. ir po sujudimui ugnis, ne ugnyj[1] Wieszpats, ir po ugni szwilpimas tykaus wėjelo.
13. Ką iszgirdęs Elijoszius, apsidengė weidą sawo apisiautą, ir atsistojo durysę urwo; ir sztai bałsas jamui sakąs: Ką cza darai, Elijosziau?
14. Ir ānas atsakė: Karsztybę karszczawausi ażu Wieszpatį Diewą kariu, jog apłaidė sankałbą tawo sunūs Israelaus, ałtorius tawo iszardė, pranaszus tawo ażumuszė kaławijù: apłaistas esmi asz pats wienas, ir jieszko duszios mano, idant atimtu ją. (Rom. XI, 3.)
15. Ir tarė Wieszpats jamui: Eik, ir pagrįżk kelan tawo ing Damaszką: ir nuejęs ten, patepsi Hazaelį karalumi ant Syrijos,
16. ir Iehų sunų Namsi patepsi karalumi ant Israelaus Elizeuszą gi, sunų Saphato, esantį isz Abel-Mehulos, patepsi pranaszu ażu tawę.
17. Ir bus, kas tiktai isztruks nuog kaławijo Hazaelo, ażumusz jį Iehu: ir kas tiktai isztruks nuog kaławijo Iehu, ażumusz jį Elizeuszas. (4. Reg. IX, 1.)
18. Ir pasiliksiu sau Israeluj septynias tukstantis wyru, kuriu kėlai nekłaupė priesz Baalą, ir wisokią burną, kuri negarbino jo buczuodama rankas. (Rom. XI, 4.)
19. Iszejęs tad isz ten Elijoszius, atrado Elizeuszą sunų Saphato, ariantį dwyliką jungu jauczu; ir anas dwylikoj jungu jauczu arianczu buwo wienas; ir atajęs Elijoszius pas jį, siautė apisiautą sawo ant jo.
20. Kuris tuoj palikęs jauczus bėgo paskui Elijoszių, ir tarė: Tegul pabuczuosiu, meldżu, tėwą mano, ir motyną mano, ir teip seksiu paskui tawę. Ir tarė jamui: Eik, ir pagrįżk: nes kas buwo mano, padariau tau.
21. Pagrįżęs gi nuog jo, paėmė du jauczu ir papiowė tad, ir arkłu jauczu iszwirė mėsas, ir dawė żmonijai, ir anys walgė; ir atsikėłęs nuejo, ir sekė paskui Elijoszių, ir tarnawo jamui.

[1] ugnyj – *y* tais.

Pareiszkinimai.

3. *Kur tiktai jį neszė wala.* Isz wietos wieton słapytusi. – *Ing Bersabee Iudos.* Pietu pakrasztyję Iudos. – *Paliko ten tarną sawo.* Begne sunų naszłės Sareptonkos, prikełtą isz numirusiu.
4. *Ir ejo pustynėn.* Kurioję Israelitai buwo, iszeję isz Egipto. – *Geidė dusziai sawo idant numirtu.* Meldė Diewą smerties nusibodęs bediewysczu Israelaus.
10. *Karsztybę karszczawausi.* Ażumuszdamas pranaszus Baalo.
11. *Dwasia didė ir stipra.* Didys wėjas. – *Sujudimas.* Drebėjimas żemės.
16. *Sunų Namsi.* Anuką Namsi, nes sunumi buwo Iosaphato (4. Reg. IX, 2.). – *Isz Abel-Mehulos.* Miesto gentijoję Manasses sziąpus Iordono. –
19. *Dwyliką jungu jauczu.* Draugėję dwylikos artoju.
20. *Tegul pabuczuosiu, meldżu, tėwą mano, ir motyną mano.* Duok atsisweikinti.
21. *Pagrįżęs gi nuog jo.* Nuo Elijosziaus.

Padėjimas XX.

Achabo pergałėjimas Syrijoniu.

1. Nungi Benadad, karalus Sirijos, surinko wisą karią sawo, ir tris deszimtis du karalu su sawimi, ir arklus ir wežimus; ir atżengęs kariawo priesz Samariją, ir apigułė ją.
2. Ir siųsdamas pasiuntinius Achabui karalui Israelaus miestan,
3. tarė: Tai sako Benadad: Sidabras tawo ir auksas tawo yra mano: ir moterys tawo, ir sunūs tawo geriausi, yra mano.
4. Ir atsakė karalus Israelaus: Sulig żodżu tawo, pone mano karalau, tawo esmi asz, ir wisi daiktai mano.
5. Ir pagrįżę pasiuntiniai tarė: Tai sako Benadad, kuris siuntė mus pas tawę: Sidabrą tawo ir auksą tawo, ir moteris tawo ir sunus tawo duosi mań.
6. Taigi rytoj szioj paczoj wałandoj siųsiu tarnus mano pas tawę, ir perkratys namus tawo, ir namus tarnu tawo: ir wisa, kas jiemus pamėgs, dės rankosna sawo, ir atims.
7. Suszaukė gi karalus Israelaus wisus wyresniuosius żemės, ir tarė: Ziurėkit, ir matykit, jog tyko musu: nes siuntė pas manę moteru mano ir sunu, ir sidabro ir aukso, ir neatsakiau.
8. Ir tarė wisi wyresnieji, ir wisa żmonija jamui: Nekłausyk, nei pritark jamui.
9. Ir teip atsakė pasiuntiniamus Benadado: Sakykit ponui mano karalui: Wisa, ko siuntė pas manę tarną tawo pradżoj, padarysiu: szito gi daikto daryt negalu.
10. Ir pagrįżę pasiuntiniai parneszė jamui. Kuris atasiuntė ir tarė: Tai padãrai mań diewai, ir tai pridestie, jei pakaks dulkiu Samarijoj saujomus wisos żmonijos, sekanczos paskui manę.
11. Ir atsakydamas karalus Israelaus tarė: Nesigirie apsijuosęs lygiai kaip nusijuosęs.
12. Stojosi gi, iszgirdęs Benadad żodį szitą[1], gėrė pats ir karalūs pawėnėsę, ir tarė tarnamus sawo: Apstokit miestą. Ir apstojo jį aplink.

[1] szitą ← szita wal

13. Ir sztai pranaszas wienas priejęs pas Achabą karalų Israelaus, tarė jamui: Tai sako Wieszpats: Tikrai gal regėjai wisą szią daugybę perdidę? Sztai, asz iszduosiu ją rankon tawo szendiena, idant žinotumai, jog asz esmi Wieszpats.
14. Ir tarė Achab: Per ką? Ir tarė jamui: Tai taria Wieszpats: Per pasekėjus kunigaikszczu waldybu. Ir tarė: Kas pradės kauties? Ir ānas tarė: Tu.
15. Suskaitė tad tarnus kunigaikszczu waldybu, ir rado skaiczų dwieju szimtu triju deszimtu dwieju; ir suskaitė po jiemus žmoniją, wisu sunu Israelaus septynias tukstantis;
16. ir iszejo widudienyj. Benadad gi gėrė girtas pawėnėj sawo, ir karalu trys deszimtys du su juomi, kurie padėtu jamui buwo atają.
17. Iszejo gi tarnai kunigaikszczu waldybu pirmoj eiloj. Siuntė tad Benadadui, kurie pasakė jamui, tarydami: Wyrai iszejo isz Samarijos.
18. Ir ānas tarė: Ar pakajaus atait, paimkit juos gywus: ar kautusi, gywus juos sugaukit.
19. Iszejo tad tarnai kunigaikszczu waldybu, ir kita karia sekė paskui;
20. ir pamuszė kiekwienas wyrą ataitintį priesz sawę; ir pabėgo Syrai, ir wijo juos Israel. Pabėgo teipogi Benadad karalus Syrijos raitas su raitinįkais sawais.
21. Ir iszejęs karalus Israelaus pamuszė arklus ir wežimus, ir pamuszė Syriją blėdimi didę.
22. (Priejęs gi pranaszas pas karalų Israelaus, tarė jamui: Eik, ir twirtinkis, ir žinok, ir matyk, ką turi daryt: nes kitais metais karalus Syrijos atžengs priesz tawę.)
23. Tarnai gi karalaus Syrijos tarė jamui: Diewai kalnu yra diewais ju, todel priweikė mus: bet geriaus yra, idant kautumemes priesz juos lygumosę, ir apeisim juos.
24. Tu tad daryk szitą žodį: Atstatyk kiekwieną karalų nuog karios tawo, ir padėk kunigaikszczus ažu juos:
25. ir papildyk skaiczų kareiwiu, kurie krito isz tawuju, ir arklus sulig arklais pirmykszczais, ir wežimus pagal wežimu, kuriuos pirma turėjai: ir kausimes priesz juos lygumosę, ir regėsi, jog ažeisim juos. Intikėjo sumanymui ju, ir padarė sziteip.
26. Taigi suejus metamus, suskaitė Benadad Syrus, ir žengė ing Aphek kautusi priesz Israelų.
27. Nungi sunūs Israelaus suskaityti yra, ir paėmę penybas eję prieszais statė taworijas priesz juos kaip du paskelu ožku; Syrai gi pripildė žemę.
28. (Ir priejęs wienas wyras Diewo, tarė karalui Israelaus: Tai taria Wieszpats: Jog sakė Syrai: Diewu kalnu yra Wieszpats, ir ne Diewu yra słėniu: duosiu wisą szią daugybę didę rankon tawo, ir žinosit jog asz esmi Wieszpats.)
29. Ir taisė eilas per septynias dienas szie ir tie wieni priesz kitus, sekmoj gi dienoj sułaista yra karionė: ir pamuszė sunūs Israelaus isz Syru szimtą tukstantu pėstinįku dienoj wienoj.
30. Pabėgo gi, kurie buwo likę ing Aphek, miestan; ir sugriuwo muras ant dwieju deszimtu septyniu tukstantu žmoniu. Kurie buwo likę. Nungi Benadad pabėgęs inejo miestan, kamaron, buwusion kamaroj;
31. ir tarė jamui tarnai jo: Sztai, girdėjom, jog karalūs namu Israelaus yra małonūs: ir teip užsidėkim maiszus ant strėnu sawo, ir wirwełes ant gałwu sawo, ir iszeikim pas karalų Israelaus: begne iszganys dusziu musu.

32. Apsijuosė maiszais strėnas sawo, ir padėjo wirwełes ant gałwu sawo, ir atajo pas karalų Israelaus, ir tarė jamui: Tarnas tawo Benadad taria: Gywa bunai, meldžu tawę, duszia mano. Ir ãnas tarė: Jei tebėra gywas, yra brolys mano.
33. Priėmė tai wyrai ažu gerą burtą, ir skubini nutwėrė žodį isz burnos jo, ir tarė: Brolys tawo Benadad. Ir tarė jiemus: Eikit, ir atweskit jį pas manę. Iszejo tad pas jį Benadad, ir pakėlė jį sawon wežiman.
34. Kuris tarė jamui: Miestus, kuriuos paėmė tėwas mano nuog tėwo tawo, ataduosiu: ir pasidaryk sau turgawietes[1] Damaszkę, kaip padarė tėwas mano Samarijoj, ir asz sandaruotas atsitrauksiu nuog tawęs. Sukałbėjo tad sandarą, ir pałaidė jį.
35. Tuomet wyras nekuris isz sunu pranaszu tarė draugei sawo byłoj Wieszpaties: Ažugauk manę. O ãnas nenorėjo ažugaut.
36. Kuriamui tarė: Jog nenorėjai kłausyt bałso Wieszpaties, sztai atsitrauksi nuog manęs, ir ažugaus tawę lewas. Ir jamui benkiek atsitraukus nuog jo, atrado jį lewas, ir ažumuszė.
37. Bet ir kitą atradęs wyrą, tarė jamui: Ažugauk manę. Kuris ažugawo jį ir intžeidė.
38. Nuejo tad pranaszas, ir patiko karalų kelyj, ir permainė pasibarstęs dulkėmis burną ir akis sawo.
39. Ir praejus karalui, szaukė karalų ir tarė: Tarnas tawo iszejo staczai kautusi: ir pabėgus wienamui wyrui, atwėdė jį nekuris pas manę, ir tarė: Sergėk wyrą szitą: kuris jei prapuls, bus duszia tawo ažu duszią jo, arba atswersi sidabro talentą.
40. Mań gi nusigandusiamui szen ir ten besidairant, beżiurint isznyko. Ir tarė karalus Israelaus jamui: Tas yra sudas tawo, kurį pats isztarei.
41. O ãnas tuoj nusiszluostė dulkes nuog weido sawo, ir pažino jį karalus Israelaus, jog buwo isz pranaszu.
42. Kuris tarė jamui: Tai taria Wieszpats: Jog pałaidei wyrą wertą smerties isz rankos tawo, bus duszia tawo ažu duszią jo, ir žmonija tawo ažu žmoniją jo. (3. Reg. XXII, 35.)
43. Taigi pagrįžo karalus Israelaus namuosna sawo, paniekinęs kłausyt, ir padukęs atajo Samarijon.

Pareiszkinimai.

1. *Benadad.* Sunus arba anukas Benadado kariawusio priesz 39. metus priesz Baasą karalų Israelaus (3. Reg. XV, 20.). Achabo nenorėta mokėti duokłės Syrijai. (eil. 34.). – *Tris deszimtis karalu su sawimi.* Satrapas arba kunigaikszczus waldybu nuo Libano iki Euphratei.
3. *Sidabras tawo ir auksas tawo.* Mań priguli, jei neduosi gerù, atimsiù.
4. *Sulig żodżù tawo.* Sakė, neketindamas duoti, bet minksztindamas jį.
5. *Tai sako Benadad.* Supratęs Achabą, stãczai geidża atadawimo wiso to.
10. *Jei pakaks dulkiu Samarijoj.* Tokią daugybę karios atwesiu.
11. *Nesigirie apsijuosęs lygiai kaip nusijuosęs.* Pradėdamas karionę, lygiai kaip pergałėjęs.

[1] turgawietes – *r* įtrp.

12. *Pawėnėsę.* Szėtrosę ir paunksnosę szakotu medżu.
13. *Pranaszas wienas.* Begne Micheas sunus Iemlo (Abulens. Syramus.). *Idant żinotumai jog asz esmi Wieszpats.* Prieżastis padėjimo nedoram Achabui priesz puikų Benadadą.
14. *Per pasekėjus kunigaikszczu.* Netikusius karionei. – *Ir anas tarė: Tu.* Tu użtiksi.
18. *Gywus juos sugaukit.* Toksai paniekinimas ju galybės.
20. *Ir pabėgo Syrai.* Diewo iszgąsdinti.
22. *Matyk ką turi daryti.* Aprupink reikałus sawo karalystės ir żiurėk kas iszpuls daryti.
23. *Diewai kałnu yra diewais ju.* Pilni kałnai Samarijos bałwonyczu; ir zokonas buwo duotas ant kałno Sinai. – *Apeisim juos.* Priweiksim.
27. *Kaip du pulkelu ożku.* Daug miestu Samarijos buwo atpuołę Iudon, ir daug kitu buwo ażueita Syrijos; teip jog menkai kas belikę buwo Israelui.
31. *Wirwełes ant gałwu sawo.* Ant kakłu użsinėrę, kaip piktadejai apsudyti ant smerties.
32. *Gywa bunai meldżu tawę, duszia mano.* Nedaryk mań smerties.
33. *Ażu gerą burtą.* Gerą żodį, żadantį jiems atłaidimą.
34. *Kuris tarė jamui.* Benadad Achabui. – *Pasidaryk sau turgawietes Damaszkę.* Muitui imti nuo prekioniu del manęs. – *Tėwas mano nuog tėwo tawo.* Syrai nuo Baasos, karalawusio pirma Achabo, nors nebuwusio jam tėwu.
35. *Wyras nekuris isz sunu pranaszu.* Micheas sunus Iemlo (Ioseph Flav.). – *Byłoj Wieszpaties.* Diewo prisakytas. – *Ażugauk manę.* Sużeisk gałwą ar weidą, kad regėczuosi sużeistas kowoję.
38. *Pasibarstęs dulkėmis.* Idant nebutu pażintas, ir iszkarto karalus nesuprastu jog prilyginimas yra jam derinamas.
40. *Tas yra sudas tawo, kurį pats isztarei.* Tau smertis, arba[1] newała arba mokestis talento sidabro. żmogui, liepusiam tau sergėti pabėgusį żmogų.
42. *Jog pałaidei wyrą wertą smerties.* Isz prilyginimo gałėjo Achab suprasti didumą sawo kalbybės, pałaidżant Benadadą. – *Bus duszia tawo ażu duszią jo.* Iszsipildė tai po trejiems metams, Syrams ażumuszus Achabą ir iszwaikius jo żmoniją. (3. Reg. XXII.).

Padėjimas XXI.

Achabo ażumuszimas Nabatho ir kankis Diewo ażu tatai prasakyta Elijosziaus.

1. Po sziemus gi żodżamus, anuo metu wynycza buwo Nabotho Iezrahelito, buwusi Iezrahelej, ties dwaru Achabo karalaus Samarijos.
2. Byłojo tad Achab Nabothui, tarydamas: Duok mań wynyczą tawo, idant pasidarycza sau[2] darżą darżowiu, delto kad prisiekia ir arti yra namu mano, ir duosiu tau ażu ją wynyczą geresnę: arba, jei tau regisi patogiaus, sidabro mokestį kiek yra werta.
3. Kuriamui atsakė Naboth: Susimylie ant manęs Wieszpats, idant neduocza tau tėwykszczos tėwu mano.
4. Parejo tad Achab namuosna sawo papykęs ir dantį grieżdamas ażu żodį, kurį buwo

[1] arba – įtrp. [2] sau ← sau soda dywu

jamui byłojęs Naboth Iezrahelitas, tarydamas: Neduosiu tau tėwykszczos tėwu mano. Ir sudribęs łowon sawo, nugręžė weidą sawo sienosp, ir newalgė duonos.

5. Inejo gi pas jį Iezabel motė jo, ir tarė jamui: Kas tai yra? isz kur duszia tawo yra nuludusi? ir ko newałgai duonos?
6. Kuris atsakė jai: Byłojau Nabothui Iezrahelitui, ir tariau jamui: duok mań wynyczą tawo, paėmęs pinigus: arba, jei tau tinka, duosiu tau wynyczą geresnę ażu aną. Ir anas tarė: Neduosiu tau wynyczos mano.
7. Tarė tad jamui Iezabel motė jo: Esi didzos swarybės, ir gerai wałdai karalystę Israelaus. Kelkis, ir walgyk duoną, ir buk lygios dwasios, asz tau duosiu wynyczą Nabotho Iezrahelito.
8. Ir teip paraszė gromatą isz wardo Achabo, ir pażenklino ją żiedu jo, ir siuntė wyresniemus, ir didżunamus, buwusiemus miestę jo ir gywenusiemus su Nabothu.
9. Gromatos gi szisai buwo sakymas: Ażusakykit posnįką, ir sėdėt liepkit Nabothui terp pirmuju żmonijos,
10. ir pasiųskit du wyru sunu Belialo priesz jį, ir sākai netikrą ludymą: Pałaimino Diewą ir karalų: ir iszweskit jį, ir akmeniuokit: ir teip numirsztai.
11. Padarė tad gywentojai jo wyresnieji ir didżunai, kurie gyweno su juomi miestę, kaip buwo prisakiusi jiemus Iezabel, ir kaip buwo paraszyta gromatoj, kurią buwo nusiuntusi pas juos;
12. ażusakė posnįką, ir pasodino Nabothą terp pirmuju żmonijos.
13. ir atwedę du wyru sunu welnio, pasodino juos priesz jį; o anys, tai yra kaipo wyrai welniszki, tarė priesz jį ludymą po akim daugybės: Pałaimino Diewą ir karalų. Todrin iszwedė jį isz miesto, ir akmenimis ażumuszė.
14. Ir siuntė Iezabelei, tarydami: Akmeniuotas yra Naboth, ir numirė.
15. Stojosi gi, iszgirdusi Iezabel jog Naboth akmeniuotas numirė, byłojo Achabui: Kelkis, ir apimk wynyczą Nabotho Iezrahelito, nenorėjusio tau pritart, ir duot ją paėmus pinigus: nes nebegywas Naboth, bet numirė.
16. Ką iszgirdęs[1] Achab, jog sakau numirė Naboth, atsikėlė, ir żengė wynyczon Nabotho Iezralehito, apimtu jos.
17. Taigi stojosi była Wieszpaties Elijosziui Thesbitui, tarydama:
18. Kelkis ir nużengk patiktu Achabo karalaus Israelaus, kuris yra Samarijoj: sztai żengia wynyczon Nabotho, apimtu jos:
19. ir byłosi jamui, tarydamas: Tai sako Wieszpats: Ażumuszei, ir dar apiėmei. Ir potam pridėsi: Tai taria Wieszpats: Szioj wietoj, kurioj łaižė szunys kraują Nabotho, łaižys teipogi kraują tawo. (3. Reg. XXII, 38.)
20. Ir tarė Achab Elijosziui: Ar atradai manę neprietelumi sau? Kuris tarė: Atradau, delto kad esi parsidawęs, idant darytumai pikta akysę Wieszpaties.
21. Sztai asz intwesiu ant tawęs pikta, ir nupiausiu paskuiłakus tawo, ir ażumusziu isz Achabo mįżantį pasienyj, ir ażudarytą ir paskutinį Israeluj. (4. Reg. IX, 8.)
22. Ir duosiu namus tawo kaip namus Ierobamo sunaus Nabatho, ir kaip namus Baasos

[1] iszgirdęs ← iszgirdęs Naboth

sunaus Ahijos: jog darei, idant manę papykdintumai, ir grieszindinai Israelų. (3. Reg. XV, 29; XVI, 3.)

23. Bet ir apie Iezabelę byłojo Wieszpats, tarydamas: Szunys suės Iezabelę łaukę Iezraheles. (4. Reg. IX, 36.)
24. Jei numirs Achalo miestę, suės jį szunys: o jeigu numirs łaukę, sułes jį skraistai dangaus.
25. Taigi nebuwo kitas toks kaip Achab, kuris yra parsidawęs, idant darytu pikta akysę Wieszpaties: nes pakurstė jį Iezabel motė jo,
26. ir biaurėtinas stojosi teip łabai, jog sekė paskui bałwonus, kuriuos buwo padarę Amorrhejai, kuriuos sunaikė Wieszpats nuog weido sunu Israelaus.
27. Ir teip iszgirdęs Achab byłas szias, perpłėszė rubus sawo, ir apidengė aszutinę mėsą sawo, posnįkawo ir miegojo maiszę, ir waikszczojo nułaidęs gałwą.
28. Ir stojosi była Wieszpaties Elijosziui Thesbitui, tarydama:
29. Bau nematei nusižeminusio Achabo po akim mano? Taigi jog yra nusižeminęs del manęs, neintwesiu pikto dienosę jo, bet dienosę sunaus jo intnesziu pikta namamus jo. (4. Reg. IX, 26.)

Pareiszkinimai.

1. *Buwusi Iezrahelej.* Eil. 18. pasakyta, jog wynyczos buta Samarijoję; 4. Reg. IX, 21, jog buwusi Iezraheleję.
3. *Idant neduocza tau tėwykszczos tėwu mano.* Pardawus karalui nebepagrįžtu nei subatiniuosę nei jubilauszo metuosę ir butu prieszinga zokonui.
4. *Papykęs ir dantį griežđamas.* Ažu atsispyrimą jo norui.
7. *Esi didžoj swarybėj.* Ir teip menko daikto padaryt nemoki kaip norėtumai. – *Gerai wałdai karalystę Israelaus.* Menkas gi padonas drįsta tawęs nekłausyti.
9. *Ažusakykit posnįką.* Posnįkaudami Zydai jieszkodawo žmonijoję nuodėmiu ir kankindawo kaltinįkas (Watablus); parodydami, jog kankina ne isz kokio geidulo, bet del teisybės Diewo (Abulensis). – *Sėdėt liepkit Nabothui terp pirmuju žmonijos.* Idant wyresnybės jį užgėdintu łabiaus ir iszduotu ant smerties.
10. *Du wyru, sunu Belialo.* Ziuř pareiszkinimą Deut. XIII, 13. – *Pałaimino Diewą.* Keikė, arba piktažodžawo. – *Iszweskit jį ir akmeniuokit.* Sulig zokonu Lev. XXIV, 16.
13. *Sunu welnio.* Taipat ką ir Belialo. –
15. *Apimk.* Skirdamas iždan, ažu nuodėmę priesz karalaus majestotą.
19. *Ažumuszei.* Nesuturėdamas Iezabeles. – *Apiėmei.* Ketinimę. – *Szioj wietoj.* Wietoj kraujo Nabotho.
20. *Ar atradai manę neprietelumi sau?* Ko tau nusidėjau, jog teip błogai buri del manęs? – *Kad esi parsidawęs, idant darytumai pikta.* Wisas atsidėjęs ant to.
21. *Paskui łakus tawo.* Waikus ir prowaikius. – *Ažudarytą ir paskutinį.* Brangenybes po raktu, ir niekniekius nerakinamus.
25. *Akysę Wieszpaties.* Eiszkiai, wisiemi matant.

Padėjimas XXII.

Karionė Achabo ir Iosaphato priesz Syrus ir smertis ju abieju.

1. Taigi praejo treji metai be karionės terp Syrijos ir Israelaus.
2. Metuosę gi treczuosę, atażengė Iosaphat karalus Iudos pas karalų Israelaus. (2. Par. XVIII, 2.)
3. (Ir tarė karalus Israelaus tarnamus sawo: Nežinot, jog musu yra Ramoth Galaad, ir apłaidżam atimt jį isz rankos karalaus Syrijos?)
4. Ir tarė Iosaphatui: Ar eisi su manimi karionėn ing Ramoth Galaad?
5. Ir tarė Iosaphat karalui Israelaus[1]: Kaip asz esmi, teip ir tu: żmonija mano, ir żmonija tawo yra wiena, ir raitinįkai mano, raitinįkai tawo. Ir tarė Iosaphat karalui Israelaus: Kłauskis, meldżu tawę, szendiena byłos Wieszpaties.
6. Surinko tad karalus Israelaus pranaszus, apie ketwertą szimtu wyru, ir tarė jiemus: Turiugu eiti ing Ramoth Galaad kariautu, ar palaut? Kurie atsakė: Zengk, ir duos jį Wieszpats rankon karalaus.
7. Tarė gi Iosaphat: Nėragu cza pranaszo Wieszpaties kurio, idant kłaustumemes per jį?
8. Ir tarė karalus Israelaus Iosaphatui: Atliko wyras wienas, per kurį galim kłaust Wieszpatį: bet asz jo neapkenczu, jog nepranaszauja mań gero, bet błoga, Micheas sunus Iemlos. Kuriamui Iosaphat tarė: Nesakyk teip karalau.
9. Paszaukė tad karalus Israelaus romytinį nekurį, ir tarė jamui: Skubykis atwest Micheją sunų Iemlos.
10. Karalus gi Israelaus, ir Iosaphat karalus Iudos sėdėjo kiekwienas sostę sawo, apsitaisę rėdykłu karaliszku, płotę ties wartais Samarijos, ir wisi pranaszai pranaszawo akysę ju.
11. Pasidarė teipogi sau Sedecijas sunus Chanaano ragus geležinius, ir tarė: Tai sako Wieszpats: Szitais purtinsi Syriją, ikikołei sunaikysi ją.
12. Ir wisi pranaszai teipaja pranaszawo, tarydami: Zengk ing Ramoth Galaad, ir eik łaimingai, ir iszduos Wieszpats rankosna karalaus.
13. Pasiuntinys gi, kuris buwo ejęs, paszauktu Michejos, byłojo jamui, tarydamas: Sztai byłos pranaszu wieną burną pranesza karalui gera: bunai tad była tawo tokia kaip ju, ir byłok gera.
14. Kuriamui Micheas tarė: Gywas Wieszpats, jog ką tiktai byłos mań Wieszpats, tai sakysiu.
15. Ir teip atajo pas karalų, ir tarė jamui karalus: Micheja, turim gu eiti ing Ramoth Galaad kariautu, ar palaut? Kuriamui ānas atsakė: Zeng, ir eik łaimingai, ir iszduos jį Wieszpats rankosna karalaus.
16. Tarė gi karalus jamui: Wėl ir wėl prisiegdinu tawę, idant nebyłotumai mań nieko, tiktai kas yra tiesą, wardan Wieszpaties.
17. Ir ānas tarė: Regėjau wisą Israelų iszskłaistytą kałnuosę, kaip awis neturinczas piemenies, ir tarė Wieszpats: Neturi szitą pono: pagrįżtai kiekwienos namuosna sawo pakajuję. (Num. XXVII, 17.)

[1] Izraelaus – *Iz* tais.

18. (Tarė tad karalus Israelaus Iosaphatui: Bau nesakiau tau, jog nepranaszauja mań gero, bet wisados błoga?)
19. Anas gi pridėdamas, tarė: Todel kłausyk błos Wieszpaties: Regėjau Wieszpatį sėdintį ant sosto sawo ir wisą dangaus karią stowinczą prie jamui po deszinei ir po kairei.
20. Ir tarė Wieszpats: Kas apgaus Achabą karalų Israelaus, idant żengtu ir pakłuptu Ramothę Galaadę? Ir tarė wienas szitokiuos żodżus, ir kitas kitoniszkus.
21. Iszejo gi dwasia, ir atsistojo po akim Wieszpaties, ir tarė: Asz apgausiu jį. Kuriamui sakė Wieszpats: Kuomi?
22. Ir anà tarė: Iszeisiu, ir busiu dwasią mełagę burnoj wisu jo pranaszu. Ir tarė Wieszpats: Apgausi, ir priweiksi: iszeik, ir padaryk teip.
23. Taigi nunai sztai dawė Wieszpats dwasią mełło burnon wisu pranaszu tawo, kurie cza yra: ir Wieszpats błojo priesz tawę błoga.
24. Priejo gi Sedecija sunus Chanaano, ir sudawė Micheją żandan, ir tarė: Manęgu tad apłaidė Dwasia Wieszpaties, ir błojo tau?
25. Ir tarė Micheas: Regėsi dienoj anoj, kai ineisi kamaron widuj kamaros, pasisłėptu.
26. Ir tarė karalus Israelaus: Paimkit Micheją, ir bunai pas Amoną miesto wyriausį, ir pas Ioasą sunų Amelecho,
27. ir tarykit jiemus: Tai sako karalus: Stumkit wyrą szitą kalinėn, ir mitinkit jį duoną sieławarto ir wandenimi angsztumo, iki kołei pagrįsziu pakajuję.
28. Ir tarė Micheas: Jei pagrįszi pakajuję, nebyłojo manyj Wieszpats. Ir tarė: Kłausykit żmonijos wisos.
29. Ir teip żengė karalus Israelaus, ir Iosaphat karalus Iudos ing Ramoth Galaad.
30. Ir teip tarė karalus Israelaus Iosaphatui: Imk szarwus, ir ineik kowon, ir apsiwilk rėdykłais tawo. Nungi karalus Israelaus permainė rubus sawo, ir inejo karionėn.
31. Karalus gi Syrijos buwo prisakęs kunigaikszczamus wežimu trimus deszimtimus dwiem, tarydamas: Nesikausit priesz mażesnį ir didesnį kurį norint, tiktai priesz karalų Israelaus patį wieną.
32. Iszwydę tad kunigaikszczai wežimu Iosaphatą, tarėsi, jogãnas esąs karalumi Israelaus, ir użtikę kowėsi priesz jį; ir suszuko Iosaphat.
33. Ir suprato kunigaikszczai wežimu, jog nebuwo karalumi Israelaus, ir lowėsi nuog jo.
34. Wyras gi nekuris intempė kilpiną, nežiurėdamas szaudykłę łaidė, ir atsitiko jog suszowė karalų Israelaus terp płauczu ir piłwelo. O ãnas tarė wežėjui sawo: Pagręžk ranką tawo, ir iszmesk manę isz karios, nes esmi sunkiai sużeistas.
35. Sułaista tad buwo kowa dienoj anoj, ir karalus Israelaus stowėjo wežimę sawo priesz Syrus, ir numirė wakaro; tekėjo gi kraujas żaizdos widun wežimo,
36. ir szaukołas ażuszaukė wisoj karioj priesz nusėdimą saułės, tarydamas: Kiekwienas pagrįžtai miestan ir żemėn sawo.
37. Numirė gi karalus, ir nuwežtas yra Samarijon; ir pakasė karalų Samarijoj,
38. ir numasgojo wežimą jo prudę Samarijos, ir łaiże szunys kraują jo, ir wadżas numasgojo, sulig żodżu Wieszpaties, kurį buwo błojęs. (3. Reg. XXI, 19.)
39. Kĩta gi błu Achabo, ir wisa ką darė, ir namai słonio kaułu, kuriuos pastatė, ir wisu miestu kuriuos statė; baugi tai neparaszyta yra Knįgoj błu dienu karalu Israelaus?

40. Užmigo tad Achab su tėwais sawo, ir karalawo Ochozija sunus jo ażu jį.
41. Iosaphat gi sunus Asos, buwo karalaut pradėjęs ant Iudos metuosę ketwirtuosę Achabo karalaus Israelaus.
42. Triju deszimtu penkelu metu buwo, pradėdamas karalaut, ir dwi deszimti penkelus metus karalawo Ierusalomę: wardas motynos jo Azuba duktė Salai.
43. Ir waikszczojo wisamę kelyj Asos tėwo sawo, ir nesisukė isz jo; ir darė kas buwo tiesu akysę Wieszpaties.
44. Wienok auksztumũ neataėmė; nes dar żmonija tebeduodawo apieras, ir degindawo[1] rukałą auksztumosę.
45. Ir pakajų turėjo Iosapkat su karalumi Israelaus.
46. Kĩta gi żodżu Iosaphato, ir darbai jo, kuriuos dirbo, ir karionės; bau tai nesuraszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Iudos?
47. Bet ir liekanas pałaistuwu, kurie buwo likę dienosę Asos tėwo jo, ataėmė isz żemės.
48. Nei buwo tuomet karalaus użdėto Edomę.
49. Karalus gi Iosaphat buwo padaręs łaiwus mariosę, kurie płaukytu ing Ophir del aukso; ir eit negałėjo, jog sułużo Aston gaberę.
50. Tuomet tarė Ochozias sunus Achabo Iosaphatui: Eity tarnai mano su tarnais tawo łaiwuosę. Ir nenorėjo Iosaphat.
51. Ir užmigo Iosaphat su tėwais sawo, ir pakastas yra su jais miestę Dowido tėwo sawo; ir karalawo Ioram sunus jo ażu jį.
52. Ochozias gi sunus Achabo karalaut buwo pradėjęs, ant Israelaus Samarijoj metuosę septynioliktuosę Iosaphato karalaus Iudos, ir karalawo ant Israelaus dwejus metus.
53. Ir darė piktai akysę Wieszpaties, ir waikszczojo kelyj tėwo sawo ir motynos sawo, ir kelyj Ieroboamo sunaus Nabuto, grieszindinusio Israelų.
54. Tarnawo teipogi Baalui, ir kłoniojosi jamui, ir pykdė Wieszpatį Diewą Israelaus sulig wisù, ką buwo padaręs tėwas jo.

Pareiszkinimai.

1. *Treji metai.* Nepilni.
3. *Ramoth Galaad.* Miestas ażu Iordono, prigułėjo kunigams, ir buwo priebėga. *Isz ranku karalaus Syrijos.* Paimtas begne Baasai statant Ramą ir neataduotas nežiurint sankałbos 3. Reg. XX, 34.
6. *Surinko... pranaszus apie ketwertą szimtu wyru.* Pranaszai netikri.
7. *Pranaszo Wieszpaties.* Pranaszo tikro.
8. *Atliko wyras wienas.* Samarijoję. Kitur gi buwo dar Elijoszius, Elizeuszas ir kiti.
10. *Płotę ties wartais Samarijos.* Ant ulyczos prie wartams.
15. *Zengk ir eik łaimingai.* Żodżai apjuokianczo.
17. *Kaip awis neturinczas piemenies.* Pranaszystė apie smertį karalaus Achabo.
19. *Pridėdamas tarė.* Micheas. – *Dangaus karią.* Aniołus.

[1] degindawo – *da* tais.

21. *Iszejo gi dwasia.* Piktoja, budama teipogi galybėję Diewo, ir jo kłausydamas.
22. *Iszeik, ir padaryk.* Ne liepimas, bet dałaidimas Diewo.
25. *Kamaron widuj kamaros.* słapiausion wieton. – *Pasisłėptu.* Nuo karalaus namiszkiu jieszkosinczu tawęs użmuszti ażu tuszczą kałbą netikros pranaszystės.
27. *Duoną sieławarto ir wandenimi angsztumo.* 2. Par. XVIII, 26. pasakyta: Duokit jamui truputį duonos ir szłakelį wandenies. – *Iki kołei pagrįsziu pakajuję.* Ir apsudysiu kaip mełagių.
28. *Kłausykit żmonijos wĩsos.* Atsiminkit mano żodį.
30. *Apsiwilk rėdykłais tawo.* Sako tai Achab, norėdamas Iosaphato pagarbinti ir pats persiwilkęs kitais rubais nuo Syru pasisłėpti.
31. *Nesikausit priesz mażesnį ir didesnį kurį norint.* Neażuginta ażumuszti kitus, tiktai įpaczai Achabo jieszkoti ir użmuszti liepta, nors ir gywi liktu wisi kiti. –
32. *Suszuko Iosaphat.* Wardą tikro Diewo, isz to suprato Syrai, jog tai ne Achab.
44. *Wienok auksztumũ neataėmė.* 2. Par. XVII, 6. *Auksztumas ir trakus isznaikė.* Isznaikė bałwonu auksztumas ir trakus, bet neataėmė auksztumu tikrojo Diewo.
49. *Sułużo Asion gaberę.* Priepłaukoję. Diewo buwo dałaista, ażu sandarą su Achabu.
50. *Eity tarnai mano.* Jau pataisius łaiwus. Iosaphat nenorėjo, supratęs jog tai Diewui nepamėgo.

9, II, 1902.

Ketwirtoja Kņiga Regum (Karalu)

Padėjimas I.

Liga Ochozijos, smertis jo Diewo łaista ażu jieszkojimą pagydymo nuog Beelzebubo.

1. Prasižengė gi Moab Israelui, numirus Achabui.
2. Ir nukrito Ochozijas pro krotełes wirszugrįtės sawo, kurią turėjo Samarijoj, ir sirgo, ir siuntė pasiuntinius, tarydamas jiemus: Eikit, pasikłauskit Beelzebubą, diewą Akkarono: Ar gałėsiu gywas but isz szios mano nesweikatos?
3. Aniołas gi Wieszpaties byłojo Elijosziui Thesbitui, tarydamas: kelkis, ir żengk patiktu pasiuntiniu karalaus Samarijos, ir sakysi jiemus: Nejaugi nėra Diewo Israeluję, jog eitat kłaustusi Beelzebubo diewo Akkarono?
4. Togidel tai sako Wieszpats: Isz łowos, ant kurios użużengei, nebenużengsi, bet smertimi numirsi. Ir nuejo Elijoszius.
5. Ir pagrįżo pasiuntiniai pas Ochoziją. Kuris tarė jiemus: Kodel pagrįżot?
6. O anys atsakė jamui: Wyras patiko mus, ir tarė mumus: Eikit, ir pagrįżkit pas karalų, siuntusį jus, ir tarysit jamui: Tai sako Wieszpats: Nejaugi, jog nebuwo Diewo Israeluję, siunti pasikłaustu Beelzebubo, diewo Akkarono? Todrin isz łowos, ant kurios użużengei, nebenużengsi, bet smertimi numirsi.
7. Kuris tarė jiemus: Kokio paweikslo ir rubo yra wyras anasai, kuris patiko jus, ir byłojo sziuos żodżus?
8. O ãnys tarė: Wyras płaukuotas, ir szikszniniu dirżu apsijuosęs strėnas. Kuris tarė: Elijoszius yra Thesbitas.
9. Ir siuntė pas jį penkiadeszimtinįką wyresnį ir penkiasdeszimtis buwusius po juomi. Kuris żengė pas jį, ir sėdinczamui wirszuj kałno tarė: Zmogau Diewo, karalus prisakė, idant nużengtumai.
10. Ir atsakydamas Elijoszius penkiadeszimtinįkui tarė: Jei żmogus Diewo esmi, nużengie ugnis isz dangaus, ir praryjie tawę ir penkias deszimtis tawuju. Ir teip nużengė ugnis isz dangaus, ir prarijo jį ir penkias deszimtis buwusiu su juomi.
11. Ir wėl siuntė pas jį wyresnį penkiadeszimtinįką kitą ir penkias deszimtis su juomi. Kuris byłojo jamui: Zmogau Diewo, tai sako karalus: Skubykis, nużengk.
12. Atsakydamas Elijoszius tarė: Jei żmogus Diewo asz esmi, nużengie ugnis isz dangaus, ir praryjie tawę ir penkias deszimtis tawuju. Nużengė tad ugnis isz dangaus, ir prarijo jį ir penkias deszimtis jo.
13. Wėl siuntė wyresnį penkiadeszimtinįką treczą ir penkias deszimtis, buwusius su juomi. Kuris atajęs atsikłaupė priesz Elijoszių, ir meldė jį, ir tarė: Zmogau Diewo, nenorėk paniekint duszios mano ir dusziu tarnu tawo, esanczu su manimi.
14. Sztai nużengė ugnis isz dangaus, ir prarijo du wyresniuoju penkiadeszimtinįku pirmu ir po penkias deszimtis buwusiu su jais: bet nunai meldżu idant pagailėtumai duszios mano.
15. Byłojo gi Aniołas Wieszpaties Elijosziui, tarydamas: Nużengk su juomi, nebijokis. Taigi kėlėsi, ir nużengė su juomi pas karalų,
16. ir byłojo jamui: Tai taria Wieszpats: Jog siuntei pasiuntinius kłaustusi Beelzebubo, diewo Akkarono, kaip nebutu buwę Diewo Israeluję, nuog kurio gałėtumai

kłausties byłos, todel isz łowos, ant kurios użużengei, nenużengsi, bet smertimi numirsi.

17. Numirė tad sulig byłą Wieszpaties, byłotą Elijosziaus ir karalawo Ioram brolys jo ażu jį, metuosę antruosę Ioramo sunaus Iosaphato karalaus Iudos; nes neturėjo sunaus.
18. Kĩta gi żodżu Ochozijos, kuriuos dirbo; bau tai neparaszyta yra Knįgoj byłu dienu karalu Israelaus?

Pareiszkinimai.

Knįga ketwirtoja karalu, żydiszkai antroja Malachim, apraszo pakrypimą ir iszgaiszimą pirma karalystės Israelaus, potam ir Iudos, ażu nuodėmes ir stabmeldystę ju karalu: sugaudymą ir iszwarymą ju żmonijos newalon, ir sunaikymą miesto Ierusalemo ir jo bażnyczos. Tie gi dwi knįgi nuo karalawimo Salomono iki pergabenimui Babilonan talpina sawyję 425. metus.

1. *Prasižengė gi Moab Israelui.* Palowė mokėti duoklę (4. Reg. III, 5.); Chald: Pakėlė maisztą Moabitai.
2. *Pro krotełes wirszugrįtės sawo.* Nuo szlekszno stogo apiwesto muru aplinkom. – *Beelzebubą.* Musiu poną. – *Akkarono.* Miesto Philisthinu, wienos isz penkiu waldybu.
5. *Ir pagrįżo pasiuntiniai pas Ochoziją.* Iszgirdę kur ir ko eina, intikėjo jog tai buwo pranaszas, ir pagrįżo nenorėdami Diewui nusidėti, jei butu eję tolaus.
8. *Wyras płaukuotas.* Wieni sako buwęs didżu płauku gałwos ir barzdos, kiti, płaukuoto kuno, kiti gi, płaukuotu rubu.
9. *Penkiadeszimtinįką.* Wyresnį ant penkiu deszimtu kareiwiu. – *Wirszuj kałno.* Karmelo. – *Żmogau Diewo.* Apjuokdamas tai sakė, ir tuoj buwo smertimi nukankintas. *Karalus prisakė, idant nużengtumai.* Norėdamas ar jo użmuszti, arba liepti iszmelsti nuo Diewo atłaidimą.
10. *Nużengie ugnis isz dangaus.* Keikė ne isz kerszto, bet Diewo liepiamas.
13. *Penkiadeszimtinįką treczą.* Buwęs tai Abdijas, eikwotojas Achabo, ir potam tapęs mokytiniu Elijosziaus, ir pranaszu, sako Jonas Ierusalemietys. cap. 15.

Padėjimas II.

Ėmimas Elijosziaus dangun, ir pirmieji weikałai Elizeuszo.

1. Stojosi gi, Wieszpati norint Elijoszių wiesułu kelt dangun, ejo Elijoszius ir Elizeuszas isz Galgalu.
2. Ir tarė Elijoszius Elizeuszui: Sėdėk cza, nes Wieszpats siuntė manę iki Bethel. Kuriamui tarė Elizeuszas: Gywas yra Wieszpats, ir gywa yra duszia tawo, jog neapłaisiu tawęs. Ir jiemus nużengus ing Bethel,
3. iszejo sunūs pranaszu, buwusiu Bethelyj, pas Elizeuszą, ir tarė jamui: Nejaugi żinai, jog szendiena Wieszpats paims peną tawo nuog tawęs? Kuris atsakė: Ir asz żinau: tylėkit.

4. Tarė gi Elijoszius Elizeuszui: Sėdėk cza, nes Wieszpats siuntė manę ing Iericho. Ir ãnas tarė: Gywas yra Wieszpats, ir gywa yra duszia tawo, jog neapłaisiu tawęs. Ir atajus jiemus Ierichan,
5. priejo sunūs pranaszu, buwusiu Ierichę, pas Elizeuszą, ir tarė jamui: Nejaugi żinai, jog Wieszpats szendiena paims poną tawo nuog tawęs? Ir tarė: Ir asz żinau: tyłėkit.
6. Tarė gi jamui Elijoszius: Sėdėk cza, nes Wieszpats siuntė manę iki Iordonui. Kuris tarė: Gywas yra Wieszpats, ir gywa yra duszia tawo, jog neapłaisiu tawęs. Taigi ejo abudu kartu,
7. ir penkios deszimtys wyru isz sunu pranaszu sekė paskui juos, kurie ir sustojo isz toło priesz; anys gi abudu stowėjo ant Iordono.
8. Ir paėmė Elijoszius apisiautą sawo, ir suwyniojo ją, ir sudawė wandenis, kurie persiskyrė in abi szali, ir perejo abudu per saũsumą.
9. Ir jiemus perejus, Elijoszius tarė Elizeuszui: geisk, ko nori, idant padarycza tau, pirma neg busiu paimtas nuog tawęs. Ir tarė Elizeuszas: Meldżu, idant stotusi manyj dwejatiek dwasios tawo.
10. Kuris atsakė: Daikto wargaus meldei: wienok jei regėsi manę, imant manę nuog tawęs, bus tau, ko meldei: o jeigu neregėsi, nebus.
11. Ir jiemus eitint, ir żengiantiemus kałbantis, sztai weżimas ugnėtas ir arklai ugnėti perskyrė abudu; ir użużengė Elijoszius per wiesułą dangun. (Eccli. XLVIII, 13; 1. Mach. II, 58.)
12. Elizeuszas gi regėjo, ir szaukė: Tėwe mano, tėwe mano, weżime Israelaus, ir weżėjy jo. Ir neberegėjo jo daugiaus; ir paėmė rubus sawo, ir perpłėszė juos ing dwi dali.
13. Ir pakėłė apisiautą Elijosziaus, kuri buwo nukritusi jamui, ir pagrįżęs atsistojo ant kraszto Iordono,
14. ir apisiautą Elijosziaus, kuri buwo nukritusi jamui, ażugawo wandenis, ir nepersiskyrė; ir tarė: Kur yra Diewas Elijosziaus ir nunei? Ir ażugawo wandenis, ir persiskyrė szen ir ten, ir perejo Elizeuszas.
15. Regėdami gi sunūs pranaszu, kurie buwo Ierichę isz priekio, tarė: Atsiłsėjo dwasia Elijosziaus ant Elizeuszo. Ir ataję patiktu jo pasikłoniojo jamui kniubszti żemėn,
16. ir tarė jamui: Sztai, su tarnais tawo yra penkios deszimtys wyru stipru, kurie gali eiti, ir jieszkot pono tawo, idant kartais nepaimtu jo Dwasia Wieszpaties, ir nepamestu jo wienan isz kałnu, arba wienan isz słėniu. Kuris tarė: Nenorėkit siųst.
17. Ir prispyrė jį, iki kołei pritarė, ir sakė: Siųskit. Ir siuntė penkias deszimtis wyru; kurie jieszkoję per tris dienas, neatrado.
18. Ir pagrįżo pas jį; o ãnas gyweno Ierichę, ir tarė jiemus: Argi nesakiau jumus: Nenorėkit siųst?
19. Tarė teipogi wyrai miesto Elizeuszui: Sztai gywenimas szio miesto yra geriausis, kaip tu pats, pone, matai: bet wandenys yra błogiausi, ir żemė nuałėjusi.
20. O ãnas tarė: Atneszkit mań indą naują, ir indėkit jau druskos. Ką jiemus atneszus,
21. iszejęs pas wersmę wandenu metė jon druską, ir tarė: Tai taria Wieszpats: Pagydżau wandenis sziuos, ir nebebus juosę smerties, nei newaisingumo.
22. Pagydyti tad yra wandenys iki dienai sziai, sulig żodżù Elizeuszo, kurį yra byłojęs.

23. Zengė gi isz ten ing Bethel; ir jamui eitint kelu, waikai mażi iszejo isz miesto, ir apijuokė jį, tarydami: Atżengk pliky, atżengk pliky.
24. Kuris atsiżwelgęs, iszwydo juos ir piktażodżawo jiemus wardan Wieszpaties; ir iszejo dwi meszki isz miszko, ir sudraskė isz ju keturias deszimtis du waiku.
25. Nuejo gi isz ten kałnan Karmelo, ir isz ten pagrįżo Samarijon.

Pareiszkinimai.

1. *Wieszpati norint Elijoszių wiesułu kelt dangun.* Wieni Bażnyczos tėwai sako, wieton nežinamon ant żemės, kiti kokion wieton dangaus, kiti gi, rojun. Isz kur pabaigoję swieto bus atasiųstas gelbėtu żmoniu isz bediewystės Antikristo. – *Wiesułu dangun.* Aniołu wedamu.
2. *Sėdėk cza.* Nenorėjo Elijoszius parodyti sawo garbės per żemybę szirdies, ir tyrė dwasią ir meilę Elizeuszo. – *Iki Bethel.* Wietai szwentai isz senobiu, ir gywenamai pranaszu, mokytiniu Elijosziaus. – *Gywas yra Wieszpats, ir gywa yra duszia tawo.* Kaip Diewas yra tikrai gywas, teip tikrai gywa bunai ir duszia tawo.
3. *Sunūs pranaszu.* Mokytiniai, ju ławinami. – *Nejaugi żinai.* Diewo tai apreikszta wienam isz ju. – *Ir asz żinau: tylėkit.* Nesakykit Elijosziui, jog mums Diewas apreiszkė.
7. *Penkios deszimtys wyru isz sunu pranaszu sekė paskui juos.* Nesikłausę Elijosziaus ir norėdami regėti gało. Todel sustojo isz toło.
8. *Apisiautą sawo.* 70: wadina kailiniais, delto kad isz kailu awiu buwo pasiuta. – *Sudawė wandenis.* Su małdos żodżais.
9. *Meldżu idant stotusi manyj dwėjatiek dwasios tawo.* Dwejopos dwasios, pranaszystei ir stebukłams; dwi dali dwasios isz triju dalu tawo; dwejatiek daugiaus ażu tawę. Duok mań pirmagimystę terp tawo mokytiniu, gaunanczą dwi dali tėwykszczos dalykuosę.
11. *Wežimus ugnėtas.* Ugnies debesis kaip wežimas ir arklai; wiesuło kelamas, Elijoszių neszė dangun.
12. *Wežime Israelaus ir wežėjy jo.* Małdomis, pamoksłais, stebukłais Israelų gelbėjai geriaus ażu karionės wežimus. Kelauk sweikas. – *Perplėszė juos ing dwi dali.* Gailėdamas atsiskyrimo Elijosziaus.
13. *Kuri buwo nukritusi jamui.* Elijosziui kįłant dangun.
14. *Ir nepersiskyrė.* Diewas apsaugojo Elizeuszą nuo tusztybės. – *Kur yra Diewas Elijosziaus.* Kur yra Elijosziaus dwasia mań duota; regėjau jį kįłantį dangun. – *Ir nunai.* Prireikus jo paszałpos.
15. *Kurie buwo Ierichę isz priekio.* Prie Ierichui ant kałwos, isz kur toli matėsi.
16. *Su tarnais tawo yra penkios deszimtys wyru.* Sakė apie sawę treczoję asaboję.
19. *Gywenimas szio miesto yra geriausis.* Oras sweikas, padėjimas patogus. – *Zemė nuałėjusi.* Ne wisà, tiktai wiłgomoja sugedusiais wandenimis.
20. *Indą naują.* Idant kas buwusiam jamę skystimui nepriskaitytu stebukło. – *Indėkit jan druskos.* Jus patys, kad nesiregėtu jums jog asz ką kitą indėjau.
21. *Pagydżau wandenis sziuos.* Per Diewo stebukłą, wałdanczo wisą prigimimą. – *Nebebus juosę smerties.* Żmonėms, galwijams ir żelmenims.

24. *Piktażodżawo jiemus wardan Wieszpaties.* Meldė Dievą jiems plakimo.
25. *Nuejo gi isz ten kałnan Karmelo.* Apłankytu sawiszkiu, ir wengdamas pykczo gywentoju ażu sudraskymą ju waiku.

Padėjimas III.

Stebuklingas Elizeuszo pristatymas wandenies wisai Israelaus kariai ir ju priweikimas Moabitu.

1. Ioram gi, sunus Achabo, karalawo ant Israelaus Samarijoj metuosę asztuonioliktuosę Iosaphato karalaus Iudos. Ir karalawo dwyliką metu.
2. Ir darė piktumą po akim Wieszpaties, bet ne teip kaip tėwas jo ir motyna; nes numetė bałwonus Baalo, kuriuos buwo padaręs tėwas jo.
3. Wienok nusidėjimuosę Ieroboamo sunaus Nabato, grieszindinusio Israelų, prilipo, nei atsitraukė nuog ju.
4. Nungi Mesa, karalus Moabo, szerdawo daug galwiju, ir mokėdawo karalui Israelaus szimtą tukstantu gėrelu, ir szimtą tukstantu awinu su wilnomis ju.
5. Ir numirus Achabui, peržengė sandarą, kurį turėdawo su karalumi Israelaus.
6. Taigi iszejo karalus Ioram dienoj anoj isz Samarijos, ir suskaitė wisą Israelų.
7. Ir siuntė Iosaphatui karalui Iudos, tarydamas: Karalus Moabo atsitraukė nuog manęs: ateik su manimi priesz jį kariautu. Kuris atsakė: Atżengsiu[1]: kas yra mano, yra tawo: żmonija mano, żmonija tawo, ir arklai mano, arklai tawo.
8. Ir tarė: Kuriuomi kelu żengsim? O ãnas atsakė: Per pustynę Idumejos.
9. Taigi ejo karalus Israelaus, ir karalus Iudos, ir karalus Edomo, ir aplink ejo kelu septyniu dienu; nei budawo wandenies kariai ir kełtuwamus, sekantiemus paskui juos.
10. Ir tarė karalus Israelaus: Ai, ai, ai, surinko mus Wieszpats tris karalus, idant iszduotu rankosna Moabo.
11. Ir tarė Iosaphat: Yragu cza pranaszas Wieszpaties, idant mełstumemes Wieszpati per jį? Ir atsakė wienas isz tarnu karalaus Israelaus: Yra cza Elizeuszas sunus Saphato, kuris piłdawo wandenį ant ranku Elijosziaus.
12. Ir tarė Iosaphat: Yra pas jį była Wieszpaties. Ir nużengė pas jį karalus Israelaus, ir Iosaphat karalus Iudos, ir karalus Edomo.
13. Tarė gi Elizeuszas karalui Israelaus: Kas yra mań ir tau? Eik pas pranaszus tėwo tawo, ir motynos tawo. Ir tarė jamui karalus Israelaus: Kodel surinko Wieszpats tris karalus sziuos, idant iszduotu juos rankosna Moabo?
14. Ir tarė jamui Elizeuszas: Gywas yra Wieszpats kariu, kurio akysę stowmi, jog, jei nesidrowėcza weido Iosaphato karalaus Iudos, nepaturocza tieg tawęs, nei żiurėcza.
15. Nunai gi atweskit mań giesminįką. Ir giestint giesminįkui, stojosi ant jo ranka Wieszpaties, ir tarė:
16. Tai sako Wieszpats: Padarykit wagą upelo szio, rawus ir rawus.

[1] Atżengsiu – *A* tais.

17. Nes tai taria Wieszpats: Neregėsit wėjo, nei lietaus: ir waga szioji prisipildys wandenimis, ir gersit jus ir szeimynos jusu ir kełtuwai jusu.
18. Ir tai yra menka akysę Wieszpaties: iszduos dar teipogi ir Moabą rankosna jusu.
19. Ir ażugausit wisokį miestą apmurytą, ir wisokį didżamiestį rinktinį, ir iszkirsit wisą medżą waisingą, ir ażukimszit wisas wandenu wersmes, ir wisokią gerąją dirwą apdengsit akmenimis.
20. Taigi iszaũszo rytas, kadą esti apierawojamos apieros, ir sztai, wandenys atatwino kelu Edomo, ir pripildyta yra żemė wandenimis.
21. Wisi gi Moabitai iszgirdę, jog atażengė karalũs, kariautu priesz juos, suszaukė wisus, kurie buwo apsijuosę juostą isz wirszaus, ir sustojo krasztuosę.
22. Ir atsikėłę anksti ryto, ir użtekėjus jau saułei priesz wandenis, iszwydo Moabitai prieszakyj wandenis raudonus kaip kraują,
23. ir tarė: Kraujas yra kaławijo: kowėsi karalũs priesz sawę, ir pamuszti yra wieni nuog kitu: nunai eik płėszmo Moabai.
24. Ir nuejo taworijosna Israelaus: nungi atsikėłęs Israel, ażugawo Moabą; o ãnys pabėgo po akim ju. Taigi atajo, kurie buwo priweikę, ir pamuszė Moabą,
25. ir miestus ju sugriowė, ir wisokią dirwą geriausią, mesdami kiekwienas akmenis, pripildė; ir ażukimszo wisas wandenu wersmes; ir pakirto wisus medżus waisingus, teip jog tiktai molo murai teliko; ir apstotas yra miestas swaidytoju, ir didżausiomis dalimis suardytas.
26. Ką iszwydęs karalus Moabo, jog pergałėjo neprietelũs, pasiėmė su sawimi septynis szimtus wyru isztraukianczu kaławiją, idant intsiwerżtu pas karalų Edomo; ir negałėjo.
27. Ir pagriebęs sunų sawo pirmagimį, kuris turėjo karalaut ażu jį, apierawojo wisodeginį ant muro; ir stojosi apmaudas didys Israeluję, ir tuoj atstojo nuog jo, ir pagrįżo żemėn sawo.

Pareiszkinimai.

2. *Nes numetė bałwonus Baalo, kuriuos buwo padaręs tėwas jo.* Begne speiczamas Iosaphato, iszbarto nuo pranaszo Iehu, ażu sandarą su bediewiù Achabu. (2. Par. XIX, 2.). Wersziu gi Ieroboamo nenumetė.
4. *Su wiłnomis ju.* Gėrelus[1] nenukirptus.
5. *Perżengė sandarą.* Nemokėdamas duokłės.
8. *Kuriuomi kelu żengsim?* Wienas kelas ejo staczai pro Galgalus per gentiją Rubeno Moabijon. Anys gi ejo aplinkom per pustynę Idumejos, norėdami pasiimti Idumejus ir użpulti, ant Moabitu netikėtai.
13. *Kas yra mań ir tau?* Kokia bendrybė? Kłauskis kunigus wersziu. – *Tėwo tawo ir motynos tawo.* Achabo ir Iezabeles.
15. *Atweskit mań giesminįką.* Idant giedodamas psalmus szirdį sujudintu, Diewą pagarbintu ir iszgautu aprieszkimą.

[1] Gėrelus – *G* tais.

20. *Kadą esti apierawojamos apieros.* Apieros rytmetinės. (Exod. XXIX, 38.)
21. *Apsijuosę juostą.* Prisijuosę kalawiją, kareiwiai. – *Krasztuosę.* Sawo žemės.
22. *Wandenis raudonus kaip kraują.* Nuo saulės ir smėlo.
25. *Tiktai molo murai.* Wardas karalaus miesto, muryto isz plytu.
26. *Idant intsiwerżtu pas karalų Edomo.* Szonan, isz kurio buwo Edomitai apgulę.

Padėjimas IV.

Tuli stebukłai Elizeuszo pranaszo.

1. Moteriszkė gi nekuri isz pranaszieniu, szaukėsi Elizeuszui, tarydama: Tarnas tawo wyras mano numirė, ir tu żinai, jog tarnas tawo bijodawos Wieszpaties: ir sztai patikėtojas atait paimtu dwieju sunu mano, ant wergawimo sau.
2. Kuriai tarė Elizeuszas: Ko nori, idant padarycza tau? Pasakyk mań, ką turi namuosę sawo? O ana atsakė: Neturiu tarnaitė tawo nieko namuosę sawo, tiktai szłaką alywos sau pasitept.
3. Kuriai tarė: Eik, melsk patikėjimo nuog wisu kaimynu tawo indu dyku nemaża.
4. Ir ineik, ir ażusidaryk duris tawo, widuj budama tu ir sunūs tawo, ir pilk isz ten wisuosna induosna sziuosna: ir kai bus sklidini, paimsi.
5. Ir teip ejo moteriszkė, ir ażudarė duris ażu sawęs ir ażu sunu sawo; ānys paduodawo indus, ir ana inpiłdawo.
6. Ir pilniemus esant indamus, tarė sunui sawo: Atneszk mań dar indą. Ir anas atsakė: Nebeturiu. Ir palowė alywa.
7. Atajo gi ana, ir pasakė żmogui Diewo. Ir ānas: Eik, taria, parduok alywą, ir ataduok patikėtojui tawo: tu gi, ir sunūs tawo miskit isz to kas liko.
8. Tapo gi nekuri diena, ir ejo Elizeuszas per Sunamą; buwo gi ten moteriszkė didė, kuri suturėjo jį, idant walgytu duoną; ir dażnai tenai praeidamas, ażeidawo pas ją, walgytu duonos.
9. Kuri tarė wyrui sawo: matau, jog szisai wyras Diewo yra szwentas, kuris dażnai pro mus praeitì.
10. Padarykim tad jamui grįczełę mażą, ir joj pastatykim jamui łową ir stałą ir[1] suołelį ir żibinczų, idant atajęs pas mus, tenai gywentu.
11. Tapo tad diena nekuri, ir atajęs ażuejo grįczełėn, ir atsiłsėjo tenai.
12. Ir tarė Giezi tarnui sawo: Paszaūk szią Sunamitką. Kuriamui ją paszaukus, ir jai stojus po akim jo,
13. tarė tarnui sawo: Byłok jai: Sztai, rupestingai wisuosę daiktuosę tarnawai mumus, ko nori idant padarycza tau? ar neturi reikało, ir nori idant sakycza karalui, arba karios wyriausiamui? Kuri atsakė: Widuryj żmonijos mano gywenu.
14. Ir tarė: Ko tad nori, idant padarycza jai? Ir tarė Giezi: Nesikłausk: nes sunaus neturi, ir wyras jos yra senas.

[1] ir ← ir żibinczu

15. Ir teip liepė, idant paszauktu ją; kuriai paszauktai esant, ir stowint prie durim,
16. tarė jai: Sziamę metę ir szioj paczoj wałandoj, jei busi gywa, turėsi yszczoj sunų. O ana atsakė: Nenorėk meldżu, pone mano, wyre Diewo, nenorėk mełuot tarnaitei tawo.
17. Ir prasidėjo moteriszkė, ir pagimdė sunų metę ir wałandoj toj paczoj, kurioj buwo pasakęs Elizeuszas.
18. Augo gi waikas. Ir esant wienai dienai, ir iszejęs ejo pas tėwą sawo pas piowėjus,
19. tarė tėwui sawo: Gałwą mań sopa, gałwą mań sopa. O anas tarė[1] tarnui: Paimk ir nuwesk jį pas jo motyną.
20. Kuriamui paėmus, ir nuwedus jį pas jo motyną, pasidėjo jį ana ant kelu sawo iki widudieniui; ir numirė.
21. Użużengė gi, ir paguldė jį ant łowos żmogaus Diewo, ir ażudarė duris, ir iszejusi
22. paszaukė wyrą sawo, ir tarė: Siųsk[2] su manimi, meldżu, wieną isz tarnu, ir asilyczą, idant iszjocza iki żmogui Diewo, ir pagrįsziu.
23. Kuris tarė jai: Ko josi pas jį? szendiena ne jaunas yra mėnuo, nei Subata. Kuri atsakė: Josiu[3].
24. Ir pabałnojo asilyczą, ir liepė tarnui: Ragink, ir skubinkis, idant mań netruktumai jodamas, ir tai daryk, ką tau prisakau.
25. Taigi jojo ana, ir atjojo pas wyrą Diewo kałnan Karmelo; ir iszwydęs ją wyras Diewo isz prieszakio, tarė Giezi tarnui sawo: Sztai Sunamitka anoji. (4. Reg. II, 25.)
26. Eik tad patiktu jos, ir taryk jai: Gerai gu tau sekasi, ir wyrui tawo, ir sunui tawo? Kuri atsakė: Gerai.
27. Ir atajusi pas wyrą Diewo kałnan, apsikabino kojas jo, ir priejo Giezi, atastumtu jos. Ir tarė żmogus Diewo: Pałaisk ją, nes duszia jos yra kartybėj, ir Wieszpats nusłėpė nuog manęs, ir neapreiszkė mań.
28. Kuri tarė jamui: Argi meldżau sunaus nuog pono mano? baugi netariau tau: Neapjuok manęs?
29. Ir ãnas tarė Giezi: Apsijuosk strėnas tawo, ir pasiimk łazdą mano rankon tawo, ir eik. Jei patiks tawę żmogus, nesweikink jo: ir jei sweikins tawę kas norint, neatsakyk jamui: ir użdėsi łazdą mano ant weido waiko.
30. Nungi motyna waiko tarė: Gywas yra Wieszpats, ir gywa yra duszia tawo, nepałaisiu tawęs. Kėłėsi tad, ir sekė paskui ją.
31. Giezi gi buwo pralenkęs juos, ir buwo użdėjęs łazdą ant weido waiko, ir nebuwo bałso, nei pajautimo; ir pagrįżo patiktu jo, ir pasakė jamui, tarydamas: Neprisikėłė waikas.
32. Inejo tad Elizeuszas namuosna, ir sztai waikas numiręs gułejo łowoj jo;
33. ir inejęs ażudarė duris ażu sawęs ir ażu waiko, ir meldėsi Wieszpati.
34. Ir użużnegė, ir użugułė ant waiko, ir padėjo burną sawo ant burnos jo, ir akis sawo ant akiu jo, ir rankas sawo ant ranku jo, ir susirietė ant jo; ir susziło mėsa waiko.

[1] tare ← tare waikui [2] Siųsk ← Siųsk mane [3] Josiu – *J* tais.

35. O ãnas pagrįžęs waikszczojo namuosę kartą szen ir ten, ir užužengė ant jo; ir[1] žiopterėjo waikas septynis kartus, ir atmerkė akis.
36. O ãnas paszaukė Giezį, ir tarė jamui: Szaũk szią Sunamitką. Kuri paszaukta inejo pas jį. Kuris tarė: Paimk sunų sawo.
37. Atajo ana, ir sukniubo kojump jo, ir pasikłoniojo iki żemei, ir pasiėmė sunų sawo, ir iszejo;
38. ir Elizeuszas pagrįżo Galgalon. Buwo gi badas żemėj, ir sunūs pranaszu gyweno po akim jo; ir tarė wienamui isz tarnu sawo: Prikaisk puodą didį, ir wirk wirałą sunumus pranaszu.
39. Ir iszejo wienas łaukan, rinktu żolu łaukiniu, ir aptiko kaip łaukinį wynomedį, ir nuraszkė isz jo łaukinius agurkus, ir pripyłė apisiautą sawo, ir pagrįżęs supiaustė juos puodan wirało; nes nežinojo, kas buwo.
40. Inpyłė tad anys draugei, idant walgytu; ir paragawę isz wirało, suszuko, tarydami: Smertis puodę, wyre Diewo. Ir negałėjo walgyt.
41. O ãnas: Atneszkit sako, miłtu. Ir atneszus miłtu, inbėrė puodan, ir tarė: Inpilk myniai, idant walgytu. Ir daugiaus nebebuwo nei kiek kartumo puodę.
42. Wyras gi nekuris atajo isz Baalsalisos, neszdamas wyrui Diewo duonas pirmenu, dwi deszimti duonu mieżieniu ir naujus jawu grudus terboj sawo. O ãnas tarė: Duok żmonijai, idant walgytu.
43. Ir atsakė jamui tarnas jo: Kiekigi tai yra, idant padėcza szimtui wyru? Wėl ãnas tarė: Duok żmonijai, idant walgytu, nes tai taria Wieszpats: Walgys, ir liks.
44. Ir teip padėjo po akim ju, kurie pawalgė; ir liko sulig żodżù Wieszpaties.

Pareiszkinimai.

2. *Szłaką alywos sau pasitept.* Gywentojai anos szalies dażnai tepdawosi alywą del sweikatos ir mėgimo; menką szłaką jos pranaszienė naszłė teturėjo.
4. *Kai bus sklidini, paimsi.* Kurį indą pripilsi piłną, atimsi.
8. *Per Sunamą.* Miestas Sunam buwo gentijoję Issachar. Per jį eidawo Elizeuszas nuo Karmelo in Iericho, Bethel, arba Galgala apłankytu pranaszu susirinkusiu. – *Moteriszkė didė.* Turtinga ir diewabaiminga. – *Walgytu duonos.* Peno.
13. *Tarė tarnui sawo.* Gal ana stowėjo ażu duru, drowėdamosi Szwento. – *Widuryj sawo żmonijos gywenu.* Yra kam ażu manę ażustot.
14. *Nesikłausk.* Ko gi kito turtinga żmona gali geist, jei ne waiko?
15. *Stowint prie durim.* Garbiant pranaszą.
16. *Sziamę metę.* Sziuosę metuosę. – *Nenorėk mełuot.* Isz dżaugsmo ir troszkimo dar nesuwisu tikėdama meldża iszpildymo żadinio.
21. *Paguldė jį ant łowos żmogaus Diewo.* Ar neatgys, ir kad wyras nežinotu ir netikėjimas jo neklutu stebukłui, ir jai einant pas pranaszą, nebutu pałaidotas.
23. *Szendiena ne jaunas yra mėnuo nei Subata.* Tomis dienomis waikszczodawo kłausytu zokono bażnyczon, arba pas kunigus ir pranaszus.

[1] ir ← ir susiżiowawo

26. *Kuri atsakė: Gerai.* Norėdama pati su pranaszu matyties ir parsiwesti namo waiko atgaiwintu.
29. *Apsijuosk strėnas sawo.* Ruoszkis kelonėn. – *Pasiimk łazdą mano.* Daryti stebukłui. – *Nesweikink jo.* Skubindamas.
30. *Nepałaisiu tawęs.* Kołei pats eisi.
33. *Ażudarė duris.* Idant kas netramdytu jo małdos ir gulinėjimo ant waiko.
34. *Użugłė ant waiko.* Szildydamas numirėlį.
35. *Waikszczojo namuosę.* Małsdamasi Diewui ażu numirėlį.
38. *Pagrįżo Galgalon.* Nusilenkdamas nuo żmoniu gyrimo ażu stebukłą. – *Gyweno po akim jo.* Buwo jo mokytiniais.
39. *Zolu łaukiniu.* Naminiu darżowiu nebeteko. – *Łaukinius agurkus.* Begał karczus ir newałgomus.
40. *Smertis puodę.* Bijojosi apsiwalgyti.
41. *Ir daugiaus nebebuwo neikiek kartumo puodę.* Ne nuo miłtu, bet per stebukłą.
42. *Isz Baalsalisos.* Baalsalisa miestas gentijoję Ephraimo.
44. *Sulig żodżu Wieszpaties.* Sakytu Elizeuszo.

Padėjimas V.

Elizeuszo apkuopimas Naamano kariawedżo Syrijos isz raupu, ir kankis tarno Giezi ażu geidulį łobio.

1. Naaman, wyriausis karios karalaus Syrijos, buwo wyras didys pas poną sawo, ir garbus, nes per jį dawė Wieszpats iszwadawimą Syrijos; buwo gi wyras stipras ir turtingas, bet raupuotas.
2. Nungi isz Syrijos buwo iszeję piktadėjai, ir pagawę newalon isz żemės Israelaus mergaitę mażutę, kuri buwo pasekėja Naamanienės;
3. kuri tarė poniai sawo: Kadgi benbutu ponas mano buwęs pas pranaszą, esantį Samarijoj: tikrai butu jį iszgydęs nuog raupu, kuriuos turi.
4. Ir teip inejo Naaman pas poną sawo, ir pasakė jamui, tarydamas: Teip ir teip byłojo mergaitė isz żemės Israelaus.
5. Ir tarė jamui karalus Syrijos: Eik, ir siųsiu gromatą karalui Israelaus. Kuris, nukakęs, ir pasiėmęs su sawimi deszimtį talentu sidabro ir szeszias tukstantis auksinu ir deszimtį atmainu rubu,
6. nuneszė gromatą karalui Israelaus, szitais żodżais: Paėmęs szią gromatą, żinok, jog siunczau pas tawę Naamaną tarną mano, idant pagydytumai jį nuog jo raupu.
7. Ir perskaitęs karalus Israelaus gromatą, perpłėszė rubus sawo, ir tarė: Nejaugi Diewas esmi asz, idant gałėcza ażumuszt, ir atgaiwint, jog anas siuntė pas manę, idant pagydycza żmogų nuog jo raupu? żiurėkit, ir matykit, jog klauczu jieszko priesz manę.
8. Ką iszgirdęs Elizeuszas, wyras Diewo, jog sakau perpłėszė karalus Israelaus rubus sawo, siuntė pas jį, tarydamas: Kam perpłėszei rubus tawo? ataity pas manę, ir żĩnai jog yra pranaszas Israeluję.

9. Pribuwo tad Naaman su arklais ir wežimais, ir stojo prie durim namu Elizeuszo;
10. ir siuntė jamui Elizeuszas pasiuntinį, tarydamas: Eik ir nusimasgok septynis kartus Iordonę, ir gaus sweikatą mėsa tawo, ir busi apikuoptu.
11. Papykęs Naaman atsitraukė, tarydamas: Asz tariausi, jog iszeis pas manę, ir stowėdamas szauks wardą Wieszpaties Diewo sawo, ir dasilytės ranką sawo wietos raupu, ir pagydys manę.
12. Bau negeresnės yra Abana ir Pharphar, upės Damaszko, ażu wisus wandenis Israelaus, idant apsimasgocza josę, ir apsikuopcza? Grįżtant tad jamui, ir atsitolinant rustaujanczamui,
13. priejo pas jį tarnai jo, ir byłojo jamui: Tėwe, nors ir didį daiktą butu sakęs tau pranaszas, tikrai turėtumai padaryt: kiekigi łabiaus, jog nunai tarė tau: Apsimasgok, ir busi pikuoptas?
14. Nużengė, ir masgojosi Iordonę septynis kartus sulig byłą wyro Diewo; ir atsilygino mėsa jo, kaip mėsa waiko mažutėlo, ir buwo apikuoptas. (Luc. IV, 27.)
15. Ir pagrįżęs atajo pas wyrą Diewo su wisą draugę sawo, ir stojo po akim jo, ir tarė: Tikrai żinau, jog nėra kito Diewo wisoj żemėj, kaip tiktai Israeluję. Ir teip meldżu, idant priimtumai pałaiminimą nuog tarno tawo.
16. O ãnas atsakė: Gywas yra Wieszpats, priesz kurį stowmi, jog nepriimsiu. Ir jamui sylinant, nei kiek nepritarė.
17. Ir tarė Naaman: Kaip nori, bet, meldżu, dałaisk mań tarnui tawo, idant paimcza nasztą dwieju mułu isz żemės: nes daugiaus nebedarys tarnas tawo wisodeginio, arba apieros diewamus swetimiemus, tiktai Wieszpati.
18. Tai gi tiktai tėra, ko melsk Wieszpatį ażu tarną tawo: ineitint ponui mano bałwonyczon Remmon, pasikłoniotu, ir jamui atsiremiant ant rankos mano, jei pasikłoniosiu bałwonyczoj Remmon, kłoniojantis jamui toj paczoj wietoj, idant atłaistu mań Wieszpats tarnui tawo ażu szitą daiktą.
19. Kuris tarė jamui: Eik pakajuję. Atsitolino tad nuog jo, aprinkęs żemės metą.
20. Ir tarė Giezi tarnas wyro Diewo: Atłaidė ponas mano Naamanui sziam Syrui, jog nepriėmė nuog jo, ką yra atneszęs: gywas yra Wieszpats, jog pawysiu jį, ir paimsiu kąnors nuog jo.
21. Ir sekė Giezi isz ażupakalo Naamaną; kurį iszwydęs ãnas bėgantį sawęsp, nuszoko nuog wežimo patiktu jo, ir tarė: Gerai gu yra wĩsa?
22. Ir ãnas tarė: Gerai, ponas mano siuntė manę pas tawę, tarydamas: Dabar atajo pas manę du jaunikaiczu isz kałno Ephraim isz sunu pranaszu: duok jiemus talentą sidabro, ir mainomus rubus dwejus.
23. Ir tarė Naaman: Geriaus yra, idant paimtumai du talentu. Ir prispyrė jį, ir intriszė du talentu sidabro dwiejuosę maiszuosę, ir dwejus rubus, ir uždėjo ant dwieju tarnu sawo, kurie ir neszė po akim jo.
24. Ir atajęs jau wakaro, paėmė isz rankos ju, ir pasłėpė namė, ir iszłaidė wyrus, ir iszejo anys;
25. ãnas gi inejęs, stojo po akim pono sawo. Ir tarė Elizeuszas: Isz kur ataisi Giezi? Kuris atsakė: Nejo tarnas tawo niekur.

26. O ãnas tarė: Bau nebuwo szirdis mano prie tau, grįżtant żmogui isz weżimo sawo tawęs patiktu? Taigi nunai priėmei sidabrą, ir priėmei rubus, idant pirktumai alywinyczas ir wynyczas, ir awis ir jauczus, ir tarnus ir tarnaites.
27. Bet ir raupai Naamano prilips tau, ir sėkłei tawo, iki ant amżiu. Ir iszejo nuog jo raupuotas kaip sniegas.

Pareiszkinimai.

1. *Karalaus Syrijos.* Syrijos Azaelo, nes jau Benadad buwo numiręs. (Salianus.) *Nes per jį dawė Wieszpats iszwadawimą Syrijos.* Karalaujant Benadadui. Kadą ir koks buwo tasai iszwadawimas, Rasztę szwentamę nepasakyta.
2. *Piktadėjai.* Kareiwiai. Ziur pareiszkinimus 2. Reg. IV, 2.
5. *Deszimtį talentu sidabro.* Talentas turėjo tris tukstantis siklu sidabro.
6. *Paėmęs szią gromatą.* Puikybės żodżai gromatoję.
7. *Perplėszė rubus sawo.* Płėszydawo Zydai rubus, iszgirdę bluznyjimą, arba gawę negerą żinią.
9. *Stojo prie durim namu Elizeuszo.* Samarijoję.
10. *Ir siuntė jamui Elizeuszas pasiuntinį.* Ne paniekindamas jo, bet Diewo liepiamas.
13. *Turėtumai padaryt.* Norėdamas pagyjimo isz teip biaurios ligos.
15. *Pałaiminimą.* Dowanas.
17. *Nasztą dwieju mułu isz żemės.* Tiek żemės, kiek pakełs du mułu, ałtoriui pastatyti. – *Tiktai Wieszpati.* Naaman nuo to meto garbino tiktai tikrą Diewą, wienok nepsipiaustė, ir prozelitu netapo.
18. *Bałwonyczon Remmon.* Diewaiczo Damaszko.
19. *Aprinkęs żemės metą.* Pawasarį. (Gen. XXXV, 16.)
23. *Prispyrė jį.* Rokamos nenorėjusį daugiaus imti, neg Elizeuszo buk sakyta.
26. *Bau nebuwo szirdis mano prie tau.* Dwasioję pranaszystės regėjau wĩsa.
27. *Raupuotas kaip sniegas.* Ażu ėmimą dowanu ir mełą.

Padėjimas VI.

Karionė Israelitu su Syrais, pamokymas Elizeuszo duotas karalui Israelaus.

1. Tarė gi sunūs pranaszu Elizeuszui: Sztai wieta, kurioj gywenam po akim tawo, yra mumus angszti.
2. Eime iki Iordonui, ir paimie kiekwienas isz miszko po medį, idant ten pasistatytumem sau wietą gywenimui. Kuris tarė: Eikit.
3. Ir tarė wienas isz ju: Eik szen tad ir tu su tarnais tawo. Atsakė: Asz ataisiu.
4. Ir nuejo su jais. Ir atajė pas Iordoną, kirto medżus.
5. Atsitiko gi, jog wienamui medżus kertant, nukrito kirwio gełeżis wandenin; ir suszuko ãnas, ir tarė: Ai, ai, ai, pone mano: ir tą patį buwau patikėjimu gawęs.
6. Tarė gi tarnas Diewo: Kur nukrito? O ãnas parodė jamui wietą, nukrito tad medżą, ir intmetė tenai; ir iszpłudo gełeżis.

7. ir tarė: Paimk. Kuris isztiesė ranką, ir paėmė ją.
8. Karalus gi Syrijos kariawo priesz Israelų, ir susimanė su tarnais sawo, tarydamas: toję ir toję wietoję padėkim apejimus.
9. Ir teip wyras Diewo siuntė karalui Israelaus, tarydamas: Saugokis nepereik wieton anon, nes ten yra Syrai apejimę.
10. Ir teip siuntė karalus Israelaus wieton, kurią buwo pasakęs jamui wyras Diewo, ir apiėmė ją, ir apsisaugojo tenai ne kartą ir ne du.
11. Ir sudrebo szirdis karalaus Syrijos ażu szitą daiktą; ir suszaukęs tarnus sawo, tarė: Kodel nepasakot mań, kas iszduotojas mano yra pas karalų Israelaus?
12. Ir tarė wienas tarnu jo: Neikiek ne, pone mano karalau, bet Elizeuszas pranaszas, kuris yra Israeluj, pasako karalui Israelaus wisus żodżus, kuriuos norint kałbėtumai gywenimę tawo.
13. Ir tarė jiemus: Eikit, ir żiurėkit, kur yra, idant siųscza, ir sugaucza jį. Ir pasakė jamui, tarydami: Sztai Dothanę.
14. Siuntė tad tenai arklus ir wežimus ir twirtybę karios; kurie ataję naktyj, aplink apstojo miestą.
15. Atsikėłęs gi brėksztant tarnas wyro Diewo, iszejęs, pamatė karią aplinkom miesto, ir arklus ir wežimus, ir pasakė jamui, tarydamas: Ai, ai, ai, pone mano, ką darysim?
16. O ãnas atsakė: Nebijokis: nes daugiaus yra su mumis, neg su jais.
17. Ir melsdamosi Elizeuszas, tarė: Wieszpatie, atwerk akis szio, idant regėtu. Ir atwėrė Wieszpats akis tarno, ir matė; ir sztai kałnas pilnas ugnies arklu ir wežimu aplinkom Elizeuszo.
18. Neprietelūs gi nużengė pas jį, nungi Elizeuszas meldėsi Wieszpati, tarydamas: Isztik, meldżu giminę szią aklybę. Ir isztiko juos Wieszpats, idant neregėtu, sulig żodżu Elizeuszo.
19. Tarė gi jiemus Elizeuszas: Ne szis yra kelas, nei szitas yra miestas; sekit paskui manę, ir parodysiu jumus wyrą, kurio jieszkot. Wedė tad juos Samarijon;
20. ir inejus jiemus Samarijon, tarė Elizeuszas: Wieszpatie, atwerk akis szitu, idant regėtu. Ir atwėrė Wieszpats akis ju, ir iszwydo jog ju esama Samarijoj.
21. Ir tarė karalus Israelaus Elizeuszui, iszwydęs juos: Ar pamusziu juos, tėwe mano?
22. O ãnas tarė: Nepamuszi: nes nei suėmei ju kaławiju ir hilpinu tawo, idant pamusztumai, bet padėk duoną ir wandenį po akim ju, idant pawalgytu, ir atsigertu, ir eitu ponop sawo.
23. Ir padėta buwo jiemus penybu didys pritaisymas; ir pawalgė, ir atsigėrė, ir iszłaidė juos, ir parejo pas poną sawo; ir daugiaus nebeatajo piktadėjai Syrijos żemėn Israelaus.
24. Stojosi gi, potam surinko Benadad, karalus Syrijos, wisą karią sawo, ir atażengė, ir apigułė Samariją.
25. Ir stojosi badas didys Samarijoj, ir teip iłgai buwo apgułta, jog parduodawo galwą asiło ażu asztuonias deszimtis sidabriniu, ir ketwirta dalis kabi mėszło karwelu ażu penkis sidabrinius.
26. Ir karalui Israelaus eitint wirszumi muro, nekuri moteriszkė suszuko jamui, tarydama: Gelbėk manę, pone mano karalau.

27. Kuris tarė: Negełba tawęs Wieszpats: isz kur tawę galu gełbėt? isz kłaimo, ar isz trėszkinės? Ir tarė jai karalus: Ko sau nori? Kuri atsakė:
28. Moteriszkė szioji tarė mań: Duok sunų sawo, idant suwalgytumem jį szendiena: ir sunų mano suwalgysim rytoj.
29. Iszwirėm tad sunų mano, ir suwalgėm. Ir tariau jai ant rytojaus: Duok sunų sawo, idant suwalgytumem jį. Kuri pasłėpė sunų sawo.
30. Ką iszgirdęs karalus, perpłėszė rubus sawo, ir ejo wirszumi muro. Ir regėjo wisa žmonija aszutinę, kurią buwo apsiwilkęs prie mėsai apaczoj.
31. Ir tarė karalus: Tai mań padārai Diewas, ir tai pridestie, jei stowės gałwa Elizeuszo sunaus Saphato ant jo szendiena.
32. Elizeuszas gi sėdėjo namuosę sawo, ir wyresnieji sėdėjo su juomi. Ir teip atasiuntė wyrą; ir pirma neg atajo pasiuntinys anàs, tarė wyresniemus: Ar žinot, jog atasiuntė szis žmogaužmuszio sunus, nukirstu gałwos mano? łiurėkit tad, atajus pasiuntiniui, ażudarykit duris, ir nełaiskit jamui ineit: nes sztai trinksėjimas koju pono jo yra paskui jį.
33. Dar jamui bebyłant jiemus, pasirodė pasiuntinys, kuris atajo pas jį; ir tarė: Sztai, teip didys błogumas yra nuog Wieszpaties: kogi daugiaus bełauksiu nuog Wieszpaties?

Pareiszkinimai.

1. *Sunūs pranaszu.* Gywentojai Galgalos. (Salianus.)
5. *Ir tą patį buwau patikėjimu gawęs.* Neturiu isz ko ataduoti.
6. *Nukirto tad medžą.* Pats pranaszas nukirto medžą; padaręs kaip kirwakotį, metė wandenin. Kirwakotys atatiko pentus skyłę ir kirwį iszkėłė wirszun wandenies stebuklingai.
13. *Sztai Dothanę.* Dothan, arba Dothain buwęs gentijoję Zabulono, kiti gi sako buwęs gentijoję Manosses, pakrasztyję gentijos Ephraimo, kur buwo Samarija.
18. *Nużengė pas jį.* Pas Elizeuszą einantį Samarijon. – *Aklybę.* Regincząą wienus daiktus, kitu gi nereginczą.
19. *Ne szis yra kelas.* Elizeuszas, ju nepażintas, pakłaustas kur gywenąs pranaszas, ar cza, ar kitur, ir kur kelas pas jį: atsako nereiszkiai, be meło. – *Parodysiu jumus wyrą, kurio jieszkot.* Ir parodė, bet Samarijoję, miestę neprietelu.
23. *Ir padėta buwo jiemus penybu didys pritaisymas.* Nors anys buwo neprietelumis.
25. *Sidabriniu.* Siklu. – *Ketwirta dalis kabi.* Tokia miera, kurion tilpdawo tiek grudu arba miłtu, kiek wienam žmogui gana ant wienos dienos. – *Mėszło karwelu.* Ioseph Flawius sako, jog pridėdawę to mėszło, neturėdami druskos.
27. *Isz kłaimo arba isz trėszkinės.* Nei grudu, nei wyno nebėra.
31. *Jei stowės gałwa Elizeuszo.* Ażu nedałaidimą pakajaus su Syriją ir neatmeldimą nuo tokios nełaimės. Bet Elizeuszas gałėjo atsakyt jam žodžais Elijosziaus, sakytais Achabui. 3. Reg. XVIII, 18.
32. *Zmogaužmuszio sunus.* Achabo, užmuszusio Nabothą. – *Trinksėjimas koju pono jo yra paskui jį.* Paskui jį tuoj eina pats karalus.

33. *Pasirodė pasiuntinys.* Siųstas Elizeuszo užmusztu. – *Ir tarė*: Karalus. – *Kogi daugiaus bełauksiu nuog Wieszpaties?* Jau błogiaus negali buti. –

Padėjimas VII.

Pabėgimas Syru, likimas gausybės ju turto ir peno.

1. Tarė gi Elizeuszas: Kłausykit żodżo Wieszpaties: Tai taria Wieszpats: Sziamę metę rytoj puras kwietieniu miłtu bus po wieną staterą, ir du puru mieżiu ażu wieną staterą wartuosę Samarijos.
2. Atsakydamas wienas isz kunigaikszczu, ant kurio rankos karalus buwo atsirėmęs żmogui Diewo, tarė: Jei Wieszpats padarytu ir ysztakas danguj, argi gałės but, ką sakai? Kuris tarė: Regėsi sawo akim: ir isz ten newalgysi.
3. Keturi tad wyrai buwo raupuoti ties ineigą wartu, kurie tarė wieni kitiemus: Ko cza buti norim, ikikołei numirsim?
4. ar ineiti norėtumem miestan, badu numirsim, ar butumem cza, reiks mumus numirti: eime tad szen, ir pabėgkim taworijosna Syrijos, jei prałais mumus, gywi busim, jeigu norės ażumuszt, taczaus numirsim.
5. Kėłėsi tad wakaro, eitu taworijosna Syrijos. Ir atają pradżon taworiju Syrijos, nieko tenai nerado.
6. Nes Wieszpats buwo dawęs girdėt taworijosę Syrijos trenksmą weżimu, ir arklu, ir daugio karios: ir tarė wieni kitiemus: Sztai pinigais pasamdė priesz mus karalus Israelaus Hetheju karalus, ir Egiptėnu, ir atajo ant musu.
7. Kėłėsi tad, ir pabėgo patamsyj, ir paliko gėtras sawo, ir arklus ir asiłus taworijosę, ir pabėgo tiktai dusziu sawo tenorėdami iszgełbėt.
8. Taigi atają anie raupuoti pradżon taworiju, inejo wienon szėtron, ir pawalgė ir atsigėrė; ir paėmė isz ten sidabrą ir auksą ir rubus, ir iszejo, ir pasłėpė; ir wėl pagrįżo kiton szėtron, ir isz ten teipaja iszneszę pasłėpė.
9. Ir tarė wienas kitamui: Netiesiai darom: nes szioji yra diena geros żinios. Jei tyłėtumem, ir nenorėtumem pasakyt iki rytui, busim nukaltinti nuodėmės: eikit szen, eime, ir pasakykim dwarę karalaus.
10. Ir atają wartump miesto, apsakė jiemus, tarydami: Ejom taworijosna Syrijos, ir neradom tenai nei wieno żmogaus, tiktai arklus ir asiłus pririsztus, ir timpsanczas gėtras.
11. Ejo tad wartinįkai, ir pasakė karalaus dwarę widuję.
12. Kuris kėłėsi naktyj, ir tarė tarnamus sawo: Sakau jumus, ką padarė mumus Syrai; Zino jog badą kenczam, ir todrin iszejo isz taworiju, ir słaposi łaukuosę, tarydami: Kai iszeis isz miesto, sugausim juos gywus, ir tuomet gałėsim ineiti miestan.
13. Atsakė gi wienas tarnu jo: Imkim penkis arklus, kurie liko miestę (nes tie tiktai tėra wisoj daugybėj Israelaus, kiti gi iszgaiszo), ir nusiuntę gałėsim perżiurėt.
14. Atawedė tad du arklu; ir siuntė karalus taworijosna Syru, tarydamas: eikit, ir pażiurėkit.

15. Kurie nujojo paskui juos iki Iordonui; sztai gi wisas kelas pilnas buwo rubu ir indu, kuriuos buwo pametę Syrai, budami nusigandę; ir pagrįžę pasiuntiniai pasakė karalui.
16. Ir iszejusi žmonija iszdraskė taworijas Syrijos; ir tapo puras kwietieniu miłtu po wieną staterą, ir du puru mieżiu ażu wieną staterą, sulig żodżu Wieszpaties.
17. Nungi karalus aną kunigaiksztį, ant kurio rankos ramstydawosi, pastatė prie wartamus; kurį sumindė mynia ineigoj wartu, ir numirė, sulig sakymu wyro Diewo, atOengus pas jį karalui.
18. Ir stojosi pagal byłos wyro Diewo, kurią buwo byłojęs karalui, tarydamas: Du puru mieżiu bus ażu wieną staterą, ir puras kwietieniu miłtu ażu wieną staterą, sziamę paczamę metę rytoj wartuosę Samarijos;
19. kai buwo atsakęs anasai kunigaiksztys wyrui Diewo, ir taręs: Nors Wieszpats padarytu ysztakas danguję, argi gałės stotis, ką sakai? Ir tarė jamui: Regėsi akim tawo, ir isz ten newalgysi.
20. Iszsipildė tad jamui, kaip buwo prasakyta; ir sumindė jį żmonija wartuosę, ir numirė.

Pareiszkinimai.

1. *Kłausykit żodżo Wieszpaties.* Kałba pranaszas karalui Israelaus ir inejusiems su juomi namuosna. – *Po wieną staterą.* Siklų.
2. *Jei Wieszpats padarytu ir ysztakas danguję.* Jei lytu kwieczais, argi gali buti toks pigumas.
6. *Hetheju karalus.* Hebr. ir Chald: *Chiteju.* Grek. *Cheteju.* Gywentoju szalies *Cetim,* sałoj Cipro widużemiu mariu.
9. *Netiesiai darom.* Wieni tełaimėdami ir palikdami wisus ałkanais.
13. *Iszgaiszo.* Liko suwalgyti.
14. *Du arklu.* Du raitinįku.
15. *Indu.* Ginkłu ir szarwu karionės. – *Buwo pametę Syrai.* Kad lengwiaus butu bėgti.

Padėjimas VIII

Badas Samarijoj, ir smertis Ioramo karalaus Iudos.

1. Elizeuszas gi byłojo moteriszkei, kurios sunų buwo atgaiwinęs, tarydamas: Kelkis, eik tu ir namai tawo, ir kelauk, kur tiktai atsirasi: nes szaukė Wieszpats badą, ir atais ant żemės septynelus metus. (4. Reg. IV, 35.)
2. Kuri kėłėsi, ir padarė sulig żodżu żmogaus Diewo; ir iszejusi su namais sawo kelawo żemėj Philisthiim daug dienu.
3. Ir pasibaigus septyneliemus metamus, pagrįżo moteriszkė isz żemės Philisthiim, ir iszejo atsiszauktu karalausp delnamu sawo ir del dirwu sawo.
4. Karalus gi kałbėjosi su Giezimi, tarnu wyro Diewo, tarydamas: Apsakyk mań wisus didżdarbius, kuriuos padarė Elizeuszas.

5. Ir jamui besakant karalui, kaip numirusį atgaiwino, pasirodė moteriszkė, kurios sunų buwo atgaiwinęs, szaukdamosi karalausp del namu sawo ir del dirwu sawo. Ir tarė Giezi: Pone mano karalau, szioji yra moteriszkė, ir szis yra sunus jos, kurį prikėlė isz numirusiu Elizeuszas.
6. Ir pakláusė karalus moteriszkę, kuri apsakė jamui. Ir dawė jai karalus wieną romytinį, tarydamas: Sugrąžink jai wisa, kas yra jos, ir wisas naudas dirwu nuog dienos, kurioj paliko žemę iki sziamui metui.
7. Atajo teipogi Elizeuszas Damaszkan, ir Benadad karalus Syrijos sirgo; ir pasakė jamui tarydami: Atajo wyras Diewo szen.
8. Ir tarė karalus Hazadui: Pasiimk su sawim dowanas, ir eik patiktu wyro Diewo, ir kłauskis Wieszpatį per jį, tarydamas: ar gałėsiu iszlikt isz szios mano nesweikatos?
9. Taigi ejo Hazael patiktu jo, turėdamas su sawimi dowanas ir wisokias gerybes Damaszko, nasztas keturiu deszimtu kupranugariu. Ir stojęs po akim jo, tarė: Sunus tawo Benadad karalus Syrijos siuntė manę pas tawę, tarydamas: Ar gałėsiu pagyt isz szios sawo nesweikatos?
10. Ir tarė jamui Elizeuszas: Eik, sakyk jamui: Pagysi; nungi parodė mań Wieszpats, jog smertimi numirs.
11. Ir stowėjo su juomi, ir nusigando, iki apsipylimui weido; ir werkė wyras Diewo.
12. Kuriamui Hazael tarė: Ko ponas mano werkia? O anas tarė: Jog žinau kokiuos błogumus padarysi sunumus Israelaus. Miestus ju apmurytus ugnimi sudeginsi, ir jaunikaiczus ju pamuszi kaławijù, ir mažutėlus ju iszdaužysi, ir mėszczas perkirsi.
13. Ir tarė Hazael: Nes kas esmi asz tarnas tawo szuwa, idant darycza szitą daiktą didį? Ir tarė Elizeuszas: Parodė mań Wieszpats jog tu busi karalumi Syrijos.
14. Kuris atsitolinęs nuog Elizeuszo, atajo pas poną sawo. Kuris tarė jamui: Ką sakė tau Elizeuszas? O ãnas atsakė: gausi sweikatą.
15. Ir atajus dienai antrai paėmė apkłodę, ir inpyłė wandenį, ir isztiesė ant weido jo; kuriamui numirus, karalawo Hazael ażu jį.
16. Metuosę penktuosę Ioramo sunaus Achabo karalaus Israelaus, ir Iosaphato karalaus Iudos, karalawo Ioram sunus Iosaphato karalus Iudos.
17. Triju deszimtu dweju metu buwo, pradėdamas karalaut, ir asztuonelus metus karalawo Ierusalemę. (2. Par. XXI, 5.)
18. Ir waikszczojo keluosę karalu Israelaus, kaip buwo waikszczoję namai Achabo; nes duktė Achabo buwo motė jo; ir darė, kas yra pikta akysę Wieszpaties.
19. Nenorėjo gi Wieszpats isznaikint Iudos del Dowido tarno sawo, kaip buwo priżadėjęs jamui, idant duotu jamui žiburį, ir sunumus jo per wisas dienas. (2. Reg. VII, 16.)
20. Dienosę jo atsitraukė Edom, idant nebutu po Iudą, ir uždėjo sau karalų. (2. Par. XXI, 8.)
21. Ir atajo Ioram ing Seira, ir wisi weżimai su juomi; ir kėłėsi naktyj, ir pamuszė Idumejus, kurie jį buwo aplink apstoję, ir kariawedżus weżimu; żmonija gi pabėgo szėtrosna sawo.
22. Atsitraukė tad Edom, idant nebutu po Iudą iki sziai dienai. Tuomet atsitraukė ir Lobna anamę metę.

23. Kĩta gi bylu Ioramo, ir wisa, ką darė; bau tai neparaszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Iudos?
24. Ir użmigo Ioram su tėwais sawo, ir pakastas yra su jais miestę Dowido; ir karalawo Ochozijas sunus jo ażu jį.
25. Metuosę dwyliktuosę Ioramo, sunaus Achabo karalaus Israelaus, karalawo Ochozijas, sunus Ioramo karalaus Iudos.
26. Dwieju deszimtu dweju metu buwo Ochozijas, pradėdamas karalaut, ir wienus metus karalawo Ierusalemę; wardas motynos jo Athalija duktė Amrio karalaus Israelaus. (2. Par. XXII, 1.)
27. Ir waikszczojo keluosę namu Achabo, ir darė, kas yra pikta po akim Wieszpaties, kaip namai Achabo; nes buwo żentu namu Achabo.
28. Iszejo teipogi su Ioramu, sunumi Achabo, kariautu priesz Hazaelį, karalų Syrijos, ing Ramoth Galaad, ir sużeidė Syrai Ioramą;
29. kuris pagrįżo gydytusi, ing Iezrahel; delto kad jį buwo sużeidę Syrai Ramothę kariaujantį priesz Hazaelį karalų Syrijos. Nungi Ochozijas, sunus Ioramo karalaus Iudos, nużengė apłankytu Ioramo, sunaus Achabo, ing Iezrahel, nes tenai sirgo.

Pareiszkinimai.

1. *Moteriszkei.* Sunamitkai, (4. Reg. IV.). Badas buwo pirma apgulimo Samarijos.
3. *Del namu sawo ir del dirwu sawo.* Kurias pagrįżusi rado paimta kitũ.
4. *Kałbėjosi su Giezimi.* Dar neraupuotu. Istorija Naomano buwo paskum.
6. *Kuri apsakė jamui.* Stebukłą pranaszo ir apie sawo namus ir dirwas.
7. *Atajo teipogi Elizeuszas Damaszkan.* Begne pateptu Hazaelo karalumi Syrijos. (3. Reg. XIX, 15.)
8. *Eik patiktu wyro Diewo.* Dar neinejusio miestan.
9. *Turėdamas su sawimi dowanas.* Nėra żinios, ar jas pranaszas priėmė.
11. *Nusigando iki apsipylimui weido.* Aszaromis Elizeuszo.
13. *Tarnas tawo szuwa.* Toks menkas.
15. *Paėmė apkłodę ir inpyłė wandenį.* Ar norėdamas jo prigirdyti, ar atwėdindamas karsztinę, ar paties Benadado liepiamas.
18. *Nes duktė Achabo.* Athalija.
19. *Idant duotu jamui żiburį.* (3. Reg. XI, 16; XV, 4.)
20. *Atsitraukė Edom.* (3. Reg. XXII, 48.)
21. *Ing Seira.* Kałnas Idumejoję.
22. *Tuomet atsitraukė ir Lobna.* Miestas kunigu gentijoję Iudos.
26. *Dwieju deszimtu dweju metu buwo Ochozijas pradėdamas karalaut.* 2. Par. XXII, 2. pasakyta jog 42. metu. Gali buti apsirikimas, Ebraiszki skaiczai 22, panaszus yra ir 42. –
27. *Nes buwo żentu namu Achabo.* Isz namu Achabo ėmė sau moterį.
28. *Ing Ramoth Galaad.* (3. Reg. XXII, 3.)

Padėjimas IX.

Elizeuszo patepimas Iehu karalumi Israelaus, ir isznaikymas giminės Achabo

1. Elizeuszas gi pranaszas paszaukė wieną isz sunu pranaszu, ir tarė jamui: Apjuosk strėnas tawo, ir paimk szią plėszkełę alywos rankon tawo, ir eik ing Ramoth Galaad.
2. Ir atajęs ten, matysi Iehu sunų Iosaphato sunaus Namsi: ir ineįęs prikelsi jį isz widurio brolu jo, ir intwesi jį widaus kamaron. (3. Reg. XIX, 16.)
3. Ir turėdamas plėszkełę alywos pilsi ant gałwos jo, ir tarysi: Tai taria Wieszpats: Patepiau tawę karalumi ant Israelaus. Ir atwėrsi duris, ir pabėgsi, ir nestosi tenai.
4. Nuejo tad jaunikaitys waikas pranaszo ing Ramoth Galaad,
5. ir inejo tenai; sztai gi kariawedżai karios sėdėjo, ir tarė: Zodys mań tawęsp, o kariawedy. Ir tarė Iehu: Kuriop isz wisu musu? O anas tarė: Tawęsp, o kariawedy.
6. Ir kėłėsi ir inejo kamaron; o ãnas pyłė alywą ant gałwos jo, ir tarė: Tai taria Wieszpats Diewas Israelaus: Patepiau tawę karalumi ant żmonijos Wieszpaties Israelaus,
7. ir pamuszi namus Achabo pono tawo, ir atkersziu kraują tarnu mano pranaszu, ir kraują wisu tarnu Wieszpaties isz rankos Iezabel.
8. Ir isznaikysiu wisus namus Achabo, ir ażumusziu isz Achabo mįżantį pasienyj, ir ażudarytą ir paskutinį Israeluję. (3. Reg. XXI, 21.)
9. Ir duosiu namus Achabo, kaip namus Ieroboamo sunaus Nabato, ir kaip namus Baasos sunaus Abijos. (3. Reg. XV, 29; XVI, 3.)
10. Iezabelę teipogi suės szunys dirwoj Iezrahel: nei bus kam pakast jos. Ir atwėrė duris, ir pabėgo.
11. Iehu gi iszejo pas tarnus pono sawo, kurie tarė jamui: Ar tiesiai yra wisa? ko atajo pas tawę szisai padukėlys? Kuris tarė jiemus: Pażįstat żmogų, ir ką byłojo.
12. O anys jamui atsakė: Netiesa yra, bet geriaus apsakyk mumus. Kuris tarė jiemus: Tai ir tai byłojo mań, ir tarė: Tai sako Wieszpats. Patepiau tawę karalumi ant Israelaus.
13. Ir teip skubinosi, ir kiekwienas paėmęs apisiautą sawo pakłojo po kojom jo kaip sudo sostą, ir sutriubawo triubę, ir tarė: Karalawo Iehu.
14. Susiprisiegė tad Iehu sunus Iosaphato sunaus namsi priesz Ioramą; nungi Ioram buwo apgułęs Ramoth Galaadą, pats ir wisas Israel priesz Hazaelį karalų Syrijos; (4. Reg. VIII, 28.)
15. ir buwo pagrįżęs, gydytusi Iezrahelėj nuog żaizdu, nes buwo jį ażugawę Syrai kariaujantį priesz Hazaelį karalų Syrijos. Ir tarė Jehu: Jei mėgsta jumus, tegul niekas neiszeit pabėgėlys isz miesto, idant nenueitu, ir pasakys Iezrahelėj.
16. Ir żengė, ir jojo Iezrahelėn; nes Ioram ten sirgo, ir Ochozijas karalus Iudos buwo atżengęs apłankytu Ioramo.
17. Taigi żiurėtojas, kuris stowėjo ant bokszto Iezrahelės, pamatė pułką Iehu ataitinczo, ir tarė: Matau asz pułką. Ir tarė Ioram: Paimk weżimą, ir siųsk patiktu ju, ir tãrai eitįs: Tiesugu yra wĩsa?
18. Iszważiawo tad, kuris buwo sėdęs weżiman, patiktu jo, ir tarė: Tai taria karalus: Tyku gu yra wĩsa? Ir tarė Iehu: Kas tau ir pakajui? praeik, ir sek paskui manę. Pasakė teipogi żiurėtojas, tarydamas: Priejo pasiuntinys jump, ir negrįżta.

19. Siuntė dar weżimą arklu antrą; ir atajo jump, ir tarė: Tai sako karalus: Ar yra pakajus? Ir tarė Iehu: Kas tau ir pakajui? praeik, ir sek paskui manę.
20. Pasakė gi żiurėtojas, tarydamas: Nuważiawo iki jiemus, ir nepagrįżta: yra gi eigastis kaip eigastis Iehu sunaus Namsi, nes smagiai sprusta.
21. Ir tarė Ioram: Kinkyk arklus. Ir pakinkė jo weżiman, ir iszejo Ioram karalus Israelaus, ir Ochozijas karalus Iudos, kiekwienas weżimuosę sawo; ir iszważiawo patiktu Iehu, ir atrado jį dirwoj Nabotho Iezrahelito.
22. Ir iszwydęs Ioram Iehų, tarė: Pakajus gu yra Iehu? O ānas atsakė: Koks pakajus? dar tebestaigo pałodos Iezabeles motynos tawo, ir daug jos nuodu.
23. Pasukė gi Ioram ranką sawo, ir pabėgdamas tarė Ochozijai: Apejimas Ochozija.
24. Nungi Iehu intempė kilpiną ranką, ir pakludė Ioramą terpupetin; ir iszejo szaudykłė per jo szirdį, ir tuoj sugriuwo weżiman sawo.
25. Ir tarė Iehu Badacerui kariawedżui: Paimk, intmesk jį dirwon Nabotho Iezrahelito: nes atamenu, kai asz ir tu sėdėdami weżimę sekėm Achabą tėwą szito, jog Wieszpats szią nasztą użkėlė ant jo, tarydamas:
26. Jei ażu kraują Nabotho, ir ażu kraują sunū jo, kurį regėjau wakar, taria Wieszpats, neataduosiu tau szitoj dirwoj, sako Wieszpats. Nunai tad paimk ir pamesk jį dirwon sulig żodżu Wieszpaties. (3. Reg. XXI, 22.)
27. Ochozijas gi, karalus Iudos, regėdamas tai, pabėgo kelù namu darżo; ir wijo jį Iehu, ir tarė: Ir szitą ażugaukit weżimą jo. Ir ażugawo jį pakiłumoj Gawer, esanczoj ties Ieblaam; kuris pabėgo ing Mageddo, ir numirė ten.
28. Ir użdėjo jį tarnai jo ant weżimo sawo, ir parweżė Ierusaleman, ir pakasė jį kapę su tėwais jo miestę Dowido.
29. Metuosę wienuoliktuosę Ioramo, sunaus Achabo, karalawo Ochozijas ant Iudos,
30. ir pribuwo Iehu Iezrahelėn. Nungi Iezabel, iszgirdusi jo injojimą, nudażė sawo akis baltimi, ir apsitaisė sawo galwą, ir pasiżiurėjo pro łangą
31. intjojanczo Iehu pro wartus, ir tarė: Argi gali buti pakajus Zambriui, ażumuszusiamui poną sawo? (3. Reg. XVI, 10.)
32. Ir pakėlė Iehu weidą sawo łangop, ir tarė: Kas yra szitoji? ir pasilenkė jop du arba trys romytiniai.
33. O ānas tarė jiemus: Meskit ją żemyn; ir iszmetė ją, ir apsitaszkė krauju siena, ir arklu nagos sumindė ją.
34. Ir ineję walgytu ir gertu tarė: Eikit, ir pamatykit aną prakeiktąją, ir pakaskit ją: nes yra duktė karalaus.
35. Ir nueję pakastu jos, neberado, tiktai galwos kiauszą ir kojas ir gałus ranku.
36. Ir pagrįżę pasakė jamui. Ir tarė Iehu: Była yra Wieszpaties, kurią byłojo per tarną sawo Elijoszių Thesbitą, tarydamas: Dirwoj Iezraheles sugrausz szunys mėsas Iezabelės; (3. Reg. XXI, 23)
37. ir bus mėsos Iezabeles kaip mėszłas ant weido żemės dirwoj Iezraheles, teip jog praeidami tarys: Szitoji gu yra anoji Iezabel?

Pareiszkinimai.

1. *Paszaukė wieną isz sunu pranaszu.* Patsai nejo, idant karalaus dwarę nenumanytu ir nesutramdytu.
3. *Ir pabėgsi ir nestosi tenai.* Idant Iehu weikiai iszpildytu parėdymą Diewo, turėdamas surinktą karią, ir abiem karalum esant draugėję ir nieko nežinant, pigiaus butu juos isznakint be didžo prałėjimo kraujo.
4. *Nuejo.* Gal isz Samarijos, kur buwo Elizeuszo namai, ir isz ten netoli ing Ramoth Galaad, kelatas adynu kelo.
5. *O kariawedy.* Kunigaikszty. Iehu terp kunigaikszczu karios buwo pirmasys.
7. *Isz rankos Iezabel.* Ažu jos gaiłumą ir bediewystę Akerszdamas.
10. *Ir atwėrė duris ir pabėgo.* Kad kas isz karaliszkiu jo nesugautu ir neažumusztu.
11. *Ar tiesiai yra wĩsa.* Ar gerą ar błogą žinią pranaszas ataneszė. – *Szisai padukėlys.* Dažnai pranaszus wadindawo padukėlais, jog pagauti Dwasios pranaszystės rodydawosi kaip padukę. – *Zinot žmogų, ir ką pasakė.* Zodžus kaip padukusio.
12. *Netiesa yra.* Negalim intspėti.
13. *Ir teip skubinosi.* Diewo judinami.
14. *Susiprisiegė tad Iehu.* Su kitais kunigaikszczais uždėjusiais jį karalumi.
17. *Paimk wežimą.* Raitinįką wikrą.
18. *Kas tau ir pakajui.* Kas tau darbo, ar karionė ar pakajus.
21. *Ir iszwažiawo patiktu Iehu.* Garbdamas karios wyriausį, ir tarydamas sau jog atsiweda daug karios neszdamas gerą žinią apie priweikimą Syru.
22. *Dar tebestaigo pałodos.* Garbinimai bałwonu neatpakutawoti.
23. *Pasukė gi Ioram ranką sawo.* Liepė wežėjui apsigrėžti ir pabėgti.
25. *Szią nasztą.* Kankį ant jo paskyrė.
26. *Jei ažu kraują... neataduosiu.* Jog ataduosiu. – *Ažu kraują sunũ jo.* Ažumuszta Achabo ir sunūs Nabotho; nors tai nepaminėta 3. Reg. XXI.
27. *Kelù namu darżo.* 70: *Betagan.* Toks kelo wardas.
30. *Nudažė sawo akis baltimi.* Puoszėsi kaipo karalienė, nesitikėdama smerties, kaipo moteriszkė.
31. *Ar gi gali buti pakajus Zambriui.* Lygina Iehu Zambriui, ažumuszusiam Elamą, sunų Baasos. 3. Reg. XVI, 10.
37. *Szitoji gu yra anoji Iezabel?* Isz tokios garbės tokion nełaimėn papuołusi.

Padėjimas X.

Ažumuszimas sunũ Achabo ir wisos jo giminės, ir isznaikymas brolu Ochozijos ir wisu kunigu garbintoju bałwonu.

1. Buwo gi Achabo septynios deszimtys sunu Samarijoj; paraszė tad Iehu gromatą, ir siuntė Samarijon didumenei miesto, ir wyresniemus, ir auklamus Achabo, tarydamas:

2. Tuoj, kaip tiktai apturėsit gromatą szią, kurie turit sunus pono jusu ir weżimus ir arklus ir miestus stiprus ir ginkłus,
3. iszrinkit geresnį, ir mėgstintįjį jumus isz sunu pono jusu, ir pasodinkit jį ant sosto tėwo jo, ir kaukites ażu namus pono jusu.
4. Nusigando anys łabai, ir tarė: Sztai du karalu negałėjo iszstowėt priesz jį, ir kaip mes gałėsim atsispirt?
5. Siuntė tad perdėtiniai namu ir waldytojai miesto ir wyresnieji, ir auklai Iehui tarydami: Tarnai tawo esme, ką tiktai liepsi, padarysim, nei statysimes sau karalaus: kas tiktai tau pamėgti, daryk.
6. Atraszė gi jiemus gromatą antruokart, tarydamas: Jeieste mano, ir pakłusni mań, paimkit gałwas, sunu pono jusu, ir ataikit manęsp szioj paczoj wałandoj rytoj ing Iezrahel. Nungi karalaus sunūs, septynios deszimtys wyru, buwo aukłėjami pas didumenę miesto.
7. Ir atajus gromatai pas juos, paėmė sunus karalaus, ir ażumuszė septynias deszimtis wyru, ir indėjo ju gałwas sudareczuosna, ir nusiuntė jamui ing Iezrahel.
8. Atajo gi pasiuntinys, ir pasakė jamui, tarydamas: Ataneszė gałwas sunu karalaus. Kuris atsakė: Sukraukit jas dwiejosna kruwosna ties ineigą wartu iki rytui.
9. Ir iszaŭszus, iszejo, ir stowėdamas tarė wisai żmonijai: Teisūs este: jei asz susiprisiegiau priesz poną mano, ir ażumusziau jį, kas pamuszė wisus sziuos?
10. Regėkit tad nunai, jog nenukrito isz byłu Wieszpaties żemėn, kurias yra bylojęs Wieszpats ant namu Achabo, ir Wieszpats padarė, ką byłojo rankoj tarno sawo Elijosziaus. (3. Reg. XXI, 29.)
11. Taigi pamuszė Iehu wisus, kurie buwo likę isz namu Achabo Iezrahelej, ir wisas didumenes jo, ir pażįstamus ir kunigus, iki kołei neliktu isz jo liekanu.
12. Ir kėłėsi, ir atajo Samarijon; ir atajęs grįczon piemenu kelyj,
13. rado brolus Ochozijos karalaus Iudos ir tarė jiemus: Kas jus este? Kurie atsakė: Esme brolai Ochozijos, ir atażengėm pasweikintu sunu karalaus ir sunu karalienės.
14. Kuris tarė: Sugaukit juos gywus. Kuriuos sugawę gywus, ażumuszė juos szulnyj ties grįczą, keturias deszimtis du wyru, ir neliko isz ju nei wieno.
15. Ir atsitolinęs isz ten, rado Ionadabą sunų Rechabo patinkantį sawę, ir łaimino jamui. Ir tarė jamui: Ar yra szirdis tawo tiesi, kaip szirdis mano su szirdimi tawo? Ir tarė Ionadab: Yra. Jei yra, sako, duok ranką tawo. Kuris dawė jamui ranką sawo. O ānas pakėłė jį sawęsp weżiman,
16. ir tarė jamui: Ataik su manimi, ir pamatyk karsztybę mano ażu Wieszpatį. Ir intsodintą weżimę sawo
17. weżė Samarijon. Ir pamuszė wisus, kurie buwo likę isz Achabo Samarijoj iki wienamui, sulig żodżu Wieszpaties, kurį yra byłojęs per Elijoszių.
18. Surinko tad Iehu wisą żmoniją, ir tarė jiemus: Achab garbino Baalą mażokai: asz gi garbinsiu jį łabiaus. (3. Reg. XVI, 31.)
19. Taigi nunai wisus pranaszus Baalo, ir wisus tarnus jo, ir wisus jo kunigus szaukit pas manę: nebunai nei wieno, kuris neataitu, nes yra mań didė apiera Baalui: kas tiktai nepribus, nebus gywas. Nungi Iehu darė tai priwiltinai, idant isznaikytu garbintojus Baalo.

20. Ir tarė: Szwęskit dieną garbią Baalui. Ir paszaukė,
21. ir siuntė wisuosna krasztuosna Israelaus, ir atajo wisi tarnai Baalo; nebuwo likęs tieg nei wienas, kuris nebutu atajęs. Ir inejo bałwonyczon Baalo; ir pripildyti buwo namai Baalo, nuog gało iki gałui.
22. Ir tarė tiemus, kurie buwo ant rubu: Iszneszkit rubus wisiemus tarnamus Baalo. Ir iszneszė jiemus rubus.
23. Ir inejęs Iehu ir Ionadab sunus Rechabo bałwonyczon Baalo, tarė garbintojamus Baalo: Perjieszkokit, ir žiurėkit, beg kartais nėra ko su jumis isz tarnu Wieszpaties, bet idant butu wieni tarnai Baalo.
24. Taigi anys inejo darytu apieru ir wisodeginiu; Iebu gi buwo sau prisitaisęs asztuonias deszimtis wyru, ir pasakęs jiemus: Kas tiktai pabėgs isz tu żmoniu, kuriuos asz atwesiu rankosna jusu, duszia jo bus ażu duszią to.
25. Stojosi gi, pabaigus wisodeginį, prisakė Iehu kareiwiamus ir kariawedżamus sawo: Ineikit, ir pamuszkit juos: tegul nei wienas neisztruksta. Ir pamuszė juos nasruosę kaławijo, ir iszmetė kareiwiai ir kariawedżai, ir ejo miestan bałwonyczos Baalo,
26. ir iszneszė bałwoną isz bałwonyczos Baalo, ir sudegino,
27. ir sutrupino jį. Sugriowė teipogi rumą Baalo, ir padarė isz jo szikinyczas iki sziai dienai.
28. Ir teip isznaikė Iehu Baalą isz Israelaus;
29. Wienok nuog nusidėjimu Ieroboamo sunaus Nabato, grieszydinusio Israelų, neatsitraukė, nei pametė aukso wersziu, buwusiu Bethelyj, ir Danę.
30. Tarė gi Wieszpats Iehui: Jog rupestingai darei, kas yra tiesu, ir pamėgo akysę mano, ir wĩsa, kas buwo szirdyj mano padarei priesz namus Achabo: sunūs tawo iki ketwirtamui gimdymui sėdės ant sosto Israelaus. (4. Reg. XV, 12.)
31. Nungi Iehu nesergėjo, idant waikszczotu zokonę Wieszpaties Diewo Israelaus wisoj szirdyj sawo; nes neatsitraukė nuog nusidėjimu Ieroboamo, grieszydinusio Israelų.
32. Dienosę anosę pradėjo Wieszpats bodėtis ant Israelaus; ir pamuszė juos Hazael wisuosę krasztuosę Israelaus,
33. nuog Iordono rytu szonę, wisą żemę Galaad ir Gad ir Ruben ir Manasse; nuog Aroer, esanczo ant upelo Arnon, ir Galaad ir Basan.
34. Kĩta gi żodżu Iehu, ir wĩsa ką darė, ir stiprybė jo; bau tai neparaszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Israelaus?
35. Ir użmigo Iehu su tėwais sawo ir pakasė jį Samarijoj; ir karalawo Ioachos sunus jo ażu jį.
36. Dienos gi, kuriosę karalawo Iehu ant Israelaus, yra dwideszimti ir asztuoneli metai Samarijoj.

Pareiszkinimai.

2. *Sunus pono jusu.* Ioramo ir Achabo.
3. *Kaukites ażu namus pono jusu.* Su manimi, iszeisinczu priesz jus su karią.
4. *Nusigando.* Ażusakymo karionės.

6. *Karalaus sunūs.* Ioramo ir Iosaphato.
11. *Ir pažįstamus.* Chald: *gentis.* – *Kunįgus.* Isz karalaus giminiu.
12. *Grįczon piemenu.* Hebr. ir 70. *Batakat.* Wardas wietos kirpimo awiu.
13. *Sunu karalaus ir sunu karalienės.* Ioramo ir jo paczos, arba ir Iezabeles.
15. *Ionadabą sunų Rechabo.* Mokytinį Elizeuszo, prowaikį Cinejo. – *Łaimino jamui.* tarė žodį. – *Tiesi.* Ar myli manę?
18. *Asz gi garbinsiu jį łabiaus.* Zodys ne meło bet yszjuokos.
25. *Iszmetė.* Numirėlus pamusztuju.
30. *Iki ketwirtamui gimdymui.* Po Iehui karalawo keturi jo sunus: Ioachas, Ioas, Ieroboam ir Zacharijas.
33. *Nuog Iordono rytu szonę.* Bais didė buwo toji blėdis, atimta liko wisa žemė ažu Iordono.

Padėjimas XI.

Gaiłumas ir smertis Athalijos, žengimas sostan Iudos Ioabo.

1. Athalija gi motyna Ochozijos, iszwydusi jog numirė sunus jos, kėłėsi, ir pamuszė wisą sėkłę karaliszką. (2. Par. XXII, 10.)
2. Paėmusi gi Iosaba duktė karalaus Ioramo, sesuo Ochozijos, Iousą sunų Ochozijos, pawogė jį isz widurio sunu karalaus, kurie buwo ažumuszami, ir aukłę jo nuog suoło; ir pasłėpė jį nuog weido Athalijos, idant nebutu ažumusztas.
3. Ir buwo su ją szeszelus metus pasłapczomis namuosę Wieszpaties; nungi Athalija karalawo ant žemės.
4. Metuosę gi sekmuosę siuntė Iojada, ir paėmęs szimtinįkus ir kareiwius intwedė pas sawę bažnyczon Wieszpaties, ir sukałbėjo su jais sandarą; ir prisiegdinęs juos namuosę Wieszpaties, parodė jiemus sunų karalaus, (2. Par. XXIII, 1.)
5. ir prisakė jiemus, tarydamas: Szioji yra była, kurią turit daryt:
6. Trecza dalis jusu ineity subatoj, ir sergy jutėjimus namu karalaus. Trecza gi dalis bunai prie wartamus Sur, ir trecza dalis bunai prie wartamus, esantiemus ažu gywenimo skidinįku: ir sergėsit jutėjimus namu Messos.
7. Dwi gi dali isz jusu, wisi iszeitį subatoj, sergy jutėjimus namu Wieszpaties aplink karalų.
8. Ir apkasit jį, turėdami ginkłus rankosę jusu: o jeigu kas ineis apitwaron bažnyczos, bunai ažumusztas: ir busit su karalumi ineitinczu ir iszeitinczu.
9. Ir padarė szimtinįkai pagal wiso, ką buwo jiemus prisakęs Iojada kunigas; ir pasiėmę kiekwienas wyrus sawo, ineidawusius subatoj, su iszeidawusiais subatoj, atajo pas Iojadą kunigą.
10. Kuris dawė jiemus ragotines, ir ginkłus karalaus Dowido, buwusius namuosę Wieszpaties.
11. Ir sustojo kiekwienas, turėdami ginkłus rankoj sawo, nuog deszinės szalies bažnyczos iki szali kairei ałtoriaus ir rumo, aplink karalų.

12. Ir iszwedė sunų karalaus, ir użdėjo ant jo wainiką, ir ludymą; ir padarė anys jį karalumi, ir patepė, ir plaukszėdami rankom tarė: Gywas bunai karalus.
13. Iszgirdo gi Athalija bałsą żmonijos bėganczos, ir inejusi pas mynias bażnyczon Wieszpaties,
14. iszwydo karalų stowintį ant pakiłumos sulig paproczu, ir giesminįkus ir triubas arti jo, ir wisą żmoniją żemės dżaũgiancząsi ir triubuojanczą triubomis; ir perpłėszė rubus sawo, ir suszuko: Susiprisiegimas, susiprisiegimas.
15. Prisakė gi Iojada szimtinįkamus, buwusiemus ant karios, ir tarė jiemus: Iszweskit ją isz apitwaros bażnyczos, ir kas tiktai seks paskui ją, bunai kertamas kaławijù. Nes buwo kunigas sakęs: Nebunai ażumuszta bażnyczoj Wieszpaties.
16. Ir użdėjo ant jos rankas, ir iszstumė ją kelu ineigos arklu ties dwaru, ir tenai yra ażumuszta.
17. Suderėjo tad Iojada sandarą terp Wieszpaties ir terp karalaus ir terp żmonijos, idant butu żmonija Wieszpaties; ir terp karalaus ir żmonijos.
18. Ir inejo wisa żmonija żemės bałwonyczon Baalo, ir sugriowė ałtorius jo, ir paweiksłus łabai sutrupino; Mathaną teipogi kunigą Baalo ażumuszė prie ałtoriui. Ir pastatė kunigas sargybas namuosę Wieszpaties.
19. Ir paėmė szimtinįkus, ir Cerethi ir Phelethi pułkus, ir wisą żmoniją żemės; ir nuwedė anys karalų isz namu Wieszpaties, ir atajo kelù wartu skidinįku dwaran; ir atsisėdo ant sosto karalu.
20. Ir linksminosi wisa żmonija żemės, ir miestas aptiłko; Athalija gi ażumuszta yra kaławiju namuosę karalaus.
21. Ir septynelu metu buwo Ioas, pradėdamas karalaut.

Pareiszkinimai.

1. *Pamuszė wisą sėkłę karaliszką.* Norėdama pati wiena karalauti, apsiginti nuo Iehu, paskyrusio ją, kaipo Achabaitę, ant smerties, ir płatinti sawo bediewystę.
2. *Iosaba.* Ne Athalijos duktė, kitos motynos, motė Iojados aukszczausio kunigo, wadinama teipogi Iosabeth (2. Par. XXII, 11.). – *Nuog suoło.* De triclinio; ir pasłėpė jį miegotuwėję prie bażnyczai, kamaroję Iojados.
4. *Metuosę gi sekmuosę.* Amżiaus Ioaso. – *Szimtinįkus.* Isz gentijos Lewi.
6. *Ineity subatoj.* Pradėdami sawo eilos sargybą ir tarnawimą ant wisos nedėlos. – *Prie wartamus Sur.* Prieangės Bażnyczos rytu szonę. – *Ażu gywenimo skidinįku.* Lewitu nesziojusiu prie sau skidas ir kaławijus. – *Messos.* Ne namu wardas esąs, bet żenklinąs; *rupestingai.* (Chald.)
7. *Wisi iszeitį subatoj.* Pabaigę sawo eilos nedėlinę sargybą ir tarnawimą bażnyczoję.
8. *O jeigu kas iszeis.* Prieszintusi mums. – *Apitwaron bażnyczos.* Priemenėn buwusion aplinkom wisos bażnyczos. – *Bunai ażumusztas.* Ne szwentoję wietoję bet orę.
10. *Ginkłus karalaus Dowido.* Atajo be ginkłu, idant nesuprastu szalinįkai Athalijos.
11. *Nuog deszinės szalies bażnyczos.* Pietu szonę. Karalui buwo wieta pritaisyta pakili, angoję Lewitu priesz ałtorių wisodeginio.

12. *Ludymą.* Knįgą antrojo zokono (Deuteronomium).
15. *Kas tiktai seks paskui ją.* Norėdamas jos apginti.
16. *Kelù ineigos arklu.* Ties dwaro wartais.

Padėjimas XII.

Ioaso atnaujinimas bažnyczos, iszdawimas jos iždu karalui Syrijos idant neapgultu Ierusalemo, ir smertis jo.

1. Metuosę sekmuosę Iehu karalawo Ioas, ir keturias deszimtis metu karalawo Ierusalemę; wardas motinos jo Sebia isz Bersabees.
2. Ir darė Ioas tiesumą po akim Wieszpaties wisomis dienomis, kuriosę mokė jį Iojada kunigas.
3. Wienok auksztumũ nenuėmė; nes dar żmonija tebeapierawodawo, ir degindawo auksztumosę rukałą.
4. Ir tarė Ioas kunigamus: Wisus pinigus szwentu, kurie bus intneszti bażnyczon Wieszpaties nuog praeitinczu, kurie esti apierawojami ażu atpirkimą duszios, ir kuriuos patys norėdami intnesza bażnyczon Wieszpaties:
5. imie juos kunigai pagal eilos sawo, ir pataĩsai czielybę namu, jei matys jog ką reikia pataisyt.
6. Taigi iki dwideszimtiemus tretiemus metamus karalaus Ioaso, nepataisė kunigai czielybės bażnyczos.
7. Ir paszaukė karalus Ioas Iojadą aukszczausį kunigą ir kunigus, tarydamas jiemus: Kodel nepataisot czielybės bażnyczos? nebeimkit tad pinigu pagal eilos jusu, bet ataduokit juos ant pataisymo bażnyczos.
8. Ir ażuginta buwo kunigamus tolaus imt pinigus nuog żmonijos, ir pataisyt czielybę namu.
9. Ir paėmė Iojada aukszczausis kunigas iždo skrynełę wieną, ir padarė skyłę isz wirszaus, ir padėjo ją ties ałtoriumi po deszinei ineitinczu namuosna[1] Wieszpaties, ir indėdawo jon kunigai, kurie sergėdawo duris, wisus pinigus, ataneszamus bażnyczon Wieszpaties.
10. Ir regint, jog pinigu per daug yra iždo skrynełėj, atżengdawo karalaus rasztinįkas ir aukszczausis kunigas, ir iszpiłdawo ir suskaitydawo pinigus, atrandamuosius namuosę Wieszpaties;
11. ir duodawo juos po skaiczumi ir mierą rankon tu, kurie buwo pastatyti ant murinįku namu Wieszpaties, kurie iszduodawo juos dailydėmus ir tiemus murinįkamus, kurie dirbdawo namuosę Wieszpaties,
12. ir pataisydawo czielybę, ir tiemus, kurie skaldydawo uołas, ir nupirkt medżamus ir akmenimus skałdomiemus, teip jog butu iszpildytas pataisymas namu Wieszpaties wisuosę daiktuosę reikaławusiuosę iszdawimo ant sustiprinimo namu.
13. Wienok neintaisydawo isz tu paczu pinigu wandeniui indu bażnyczos Wieszpaties,

[1] Namuosna ← namuosna Diewo

ir szakelu ir rukynyczu ir triubu ir wisokio indo auksinio ir sidabrinio isz pinigu intneszamuju bażnyczon Wieszpaties;

14. nes duodawo juos dirbantiemus darbą, idant butu pataisyta bażnycza Wieszpaties;
15. ir nekłausdawo skaiczaus nuog żmoniu, imanczuju pinigus, idant juos padalytu darbinįkamus; bet tikimai juos eikwodawo.
16. Pinigu gi ażu prożingį, ir pinigu ażu nusidėjimus neintneszdawo bażnyczon Wieszpaties, nes anys budawo kunigu.
17. Tuomet atażengė Hazael karalus Syrijos, ir kowėsi priesz Geth, ir paėmė jį, ir gręžė weidą sawo, żengtu ing Ierusalem.
18. Togidel paėmė Ioas, karalus Iudos, wisus daiktus paszwęstus, kuriuos buwo paszwentę Iosaphat ir Ioram ir Ochozijas, tėwai jo karalūs Iudos, ir kuriuos patsai buwo apierawojęs; ir wisą sidabrą, kuris gałėjo atsirast iżduosę bażnyczos Wieszpaties ir dwarę karalaus, ir nusiuntė Hazaelui karalui Syrijos; ir atsitraukė nuog Ierusalemo.
19. Kĩta gi byłu Ioaso, ir wĩsa ką darė; bau tai neparaszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Iudos?
20. Pasikėlė gi tarnai jo, ir susiprisiegė terp sawęs, ir ażugawo Ioasą namuosę Mello nużengimę Sella.
21. Nes Iosachar, sunus Semaatho, ir Iozabad, sunus Somero, tarnai jo ażugawo jį; ir numirė, ir pakasė jį su tėwais jo miestę Dowido, ir karalawo Amazijos sunus jo ażu jį.

Pareiszkinimai.

3. *Wienok auksztumu nenuėmė.* Ant kuriu apierawodawo Wieszpati, nuėmę áuksztumus bałwonu; prisakyta gi buwo apierawoti tiktai wienoję bażnyczoję Ierusalemo.
4. *Wisus pinigus szwentu.* Bażnyczai apierawojamus. – *Nuog praeitinczu.* Sułaukusiu 21. metu Lewitams suraszant żmoniją, mokėjusiu po pusę siklaus nuo gałwos, sulig zokonu Exod. XXX, 12, 13. ażu atpirkimą duszios.
5. *Pagal eilos sawo.* Kaip kam iszpułdawo eila tarnauti bażnyczoję.
6. *Iki dwideszimtiemus tretiemus metamus.* Menka tebuwo kunigu rupastis apie bażnyczą.
17. *Kowėsi priesz Geth.* Miestą kitados prigułėjusį Philisthinams, paimtą Dowido. – *Gręžė weidą sawo.* Wisa padarė, idant regėtusi einąs imtu Ierusalemo.
18. *Wisus daiktus paszwęstus.* Wisas brangias dowanas isz aukso ir sidabro.
20. *Ażugawo Ioasą.* Ażu użmuszimą Zacharijosziaus sunaus Iojados aukszczausio kunigo. (2. Par. XXIV. 25.)
21. *Iosachar sunus Semaath.* Kitas wardas to użmuszėjo Zabod. (2. Par. XXIV, 26.)

Padėjimas XIII.

Karalawimas Ioachazo ir Ioaso, ir smertis Elizeuszo pranaszo.

1. Metuosę dwideszimtuosę treczuosę Ioaso sunaus Ochozijos karalaus Iudos, karalawo Ioachaz sunus Iehu ant Israelaus Samarijoj septynioliką metu.

2. Ir darė piktumą po akim Wieszpaties, ir sekė paskui nusidėjimus Ieroboamo sunaus Nabato, grieszydinusio Israelų; ir neatsitraukė nuog ju.
3. Ir papyko ażusidegimas Wieszpaties priesz Israelų, ir iszdawė juos rankon Hazaelo, karalaus Syrijos, ir rankon Benadado, sunaus Hazaelo, per wisas dienas.
4. Meldė gi Ioachaz weidą Wieszpaties, ir iszkłaũsė jį Wieszpats, nes regėjo anksztumą Israelaus, jog buwo aptrupinęs juos karalus Syrijos;
5. Ir dawė Wieszpats gełbėtoją Israelui, ir iszwaduotas yra isz rankos karalaus Syrijos; ir gyweno sunũs Israelaus szėtrosę sawosą kaip wakar ir ażuwakar.
6. Wienok neatsitraukė nuog nusidėjimu namu Ieroboamo, grieszydinusio Israelų, bet juosę waikszczojo; nes ir trakas tebebuwo Samarijoj.
7. Ir neatliko Ioachazui isz żmonijos, jeg tiktai penkios deszimtys raitinįku ir deszims wežimu ir deszims tukstantu pėstinįku; nes buwo juos ażumuszęs karalus Syrijos, ir pawertęs kaip dulkes kułėj kłaimo. (4. Reg. VIII, 12.)
8. Kĩta gi było Ioachazo, ir wisa ką darė, ir stiprybė jo; bau tai neparaszyta yra Knįgoj było dienu karalu Israelaus?
9. Ir użmigo Ioachaz su tėwais sawo, ir pakasė jį Samarijoj; ir karalawo Ioas sunus jo ażu jį.
10. Metuosę trideszimtiniuosę sekmuosę Ioaso karalaus Iudos karalawo Ioas sunus Ioachazo ant Israelaus Samarijoj szeszioliką metu,
11. ir darė, kas yra pikta akysę Wieszpaties; neatsitraukė nuog wisu nusidėjimu Ieroboamo sunaus Nabato, grieszydinusio Israelų, bet juosę waikszczojo.
12. Kĩta gi było Ioaso, ir wĩsa ką darė, ir stiprybė jo, kaip kariawo priesz Amasiją karalų Iudos; bau tai neparaszyta yra Knįgoj było dienu karalu Israelaus?
13. Ir użmigo Ioas su tėwais sawo; Ieroboam gi sėdosi ant sosto jo. Nungi Ioas pakastas yra Samarijoj su karalumis Israelaus.
14. Elizeuszas gi sirgo nesweikatą, kurią ir mirė; ir nużenge pas jį Ioas Karalus Israelaus, ir werkė po akim jo, ir tarė: Tėwe mano, tėwe mano, wežime Israelaus ir wežėjy jo.
15. Ir tarė jamui Elizeuszas: Atneszk kilpiną ir szaudykłes. Ir jamui atneszus pas jį kilpiną ir szaudykłes,
16. tarė karalui Israelaus: Padėk ranką tawo ant kilpino. Ir jamui padėjus ranką sawo, użdėjo Elizeuszas rankas sawo ant ranku karalaus,
17. ir tarė: Atwerk łangą rytu szonę. Ir atwėrus, tarė Elizeuszas: Szauk szaudykłę. Ir szowė. Ir tarė Elizeuszas: Szaudykłė iszganymo Wieszpaties, ir szaudykłė iszganymo priesz Syriją: ir ażugausi Syriją Aphekę, kołei ją sunaikysi.
18. Ir tarė: Paimk szaudykłes. Kuriamui paėmus wėl tarė jamui: Suszerk szaudykłę żemę. Ir suszėrus tris kartus, ir nustojus,
19. papyko wyras Diewo priesz jį, ir tarė: Jei butumai suszėręs penkis arba szeszis arba septynis kartus, butumai ażugawęs Syriją iki isznaikymui: nunai gi tris kartus ją użgausi.
20. Numirė tad Elizeuszas; ir pakasė jį. Piktadėjai gi isz Moabo atajo żemėn tais paczais metais.
21. Nekurie gi łaidodami żmogų iszwydo piktadėjus, ir pametė numirėlį kapę Elizeuszo.

Kuriamui palietus kaułus Elizeuszo, atgijo żmogus, ir atsistojo ant koju sawo. (Eccli XLVIII, 14.)

22. Taigi Hazael karalus Syrijos wargino Israelų wisosę dienosę Ioachazo,
23. ir pasigailėjo ju Wieszpats, ir atsigrįžo jump del sankałbos sawo, kurią turėjo su Abraomu ir Izaoku ir Iokubu, ir nenorėjo isznaikyt ju, nei pamest suwisu iki sziamui metui.
24. Numirė gi Hazael karalus Syrijos, ir karalawo Benadad sunus jo ażu jį.
25. Nungi Ioas sunus Ioachazo ataėmė miestus isz rankos Benadado sunaus Hazaelo, kuriuos buwo paėmęs isz rankos Ioachazo tėwo jo teisą karionės; tris kartus ażugawo jį Ioas, ir atadawė miestus Israelui.

Pareiszkinimai.

3. *Per wisas dienas.* Gywatos Ioachazo. (eil. 22.)
4. *Jog buwo aptrupinęs*[1] *juos karalus Syrijos.* Hazael ir jo sunus Benadad.
5. *Dawė Wieszpats gełbėtoją Israelui.* Nėra żinios kokį, ar Ioachazą atsimełdusį Diewui, ar Aniołą, ar Ioasą sunų Ioachazo. – *Ir gyweno... szėtrosę sawo.* Tykiai ir drąsiai.
6. *Trakas.* Įweistas ant garbės Baalui.
16. *Padėk ranką tawo ant kilpino.* Ranką kairę. – *Uždėjo Elizeuszas rankas sawo ant ranku karalaus.* Pranaszaudamas ir żodżais ir ceremonijomis.
17. *Atwerk łangą.* Sakyta Elizeuszo ne karalui, kurio rankos buwo ażuimtos, bet kitam kam. – *Rytu szonę.* Syrija buwo żiemiuosę, rytuosę gi ażujordonieczai, ażeiti Syrijos.
19. *Papyko wyras Diewo.* Reiszkiai pasakęs, jog musz Syriją, jog teip mażai temuszė.
20. *Pakasė jį.* Samarijoj, arba pamiesties łaukę.
25. *Ataėmė miestus isz rankos Benadado.* Paimtus tiktai nuo jo tėwo; paimtuosius gi nuo Iehu, ataėmė jo proanukys Ieroboam.

Padėjimas XIV.

Karalawimas Amazijos, Azarijos, Ieroboamo ir Zacharijosziaus.

1. Metuosę antruosę Ioaso sunaus Ioachazo karalaus Israelaus karalawo Amasijas sunus Ioaso karalaus Iudos.
2. Dwieju deszimtų penkelu metu buwo, pradėdamas karalauti; dwi deszimti gi ir dewynelus metus karalawo Ierusalemę; wardas motynos jo Ioadan isz Ierusalemo. (2. Par. XXV, 1.)
3. Ir darė tiesiai po akim Wieszpaties, wienok ne teip kaip Dowidas tėwas jo. Sulig wisu, ką darė tėwas jo Ioas, darė;
4. tiktai tai wiena, jog auksztumũ nenuėmė; nes dar żmonija tebeapierawodawo, ir tebedegindawo rukałą auksztumosę.

[1] aptrupinęs – *tru* tais.

5. Ir apėmęs karalystę, pamuszė tarnus sawo, ażumuszusius karalų jo tėwą.
6. Sunũ gi ażumuszusiuju neażumuszė, sulig tuomi kas yra paraszyta knįgoj zokono Maiżiesziaus, kaip prisakė Wieszpats, tarydamas: Nenumirs tėwai ażu sunus, nei numirs sunūs ażu tėwus; bet kiekwienas numirs nusidėjimę sawo. (Deut. XXIV, 16; Ezech. XVIII, 20.)
7. Anas pamuszė Edom Słėnyj druskinyczu deszimtį tukstantu, ir paėmė uołą karionėj, ir praminė wardą jos Iektehel iki sziai dienai.
8. Tuo metu siuntė Amasijas pasiuntinius Ioasui sunui Ioachazo, sunaus Iehu karalaus Israelaus, tarydamas: Ataik, ir pasimatykim.
9. Ir parsiuntė Ioas karalus Israelaus Amasijai karalui Iudos, tarydamas: Usnis Libano siuntė cedrui, esanczamui Libanę, tarydama: Duok dukterį tawo sunui mano ażu moterį. Ir perejo żwėrys miszko, esanczos Libanę, ir sumindė usnį.
10. Ażugaudamas intsigałėjai ant Edomo, ir pakėlė tawę szirdis tawo: kakinkis garbės ir sėdėk namuosę tawo: kam iszwadini błogumą, idant pakłuptumai tu ir Iuda su tawimi?
11. Ir nepakłaũsė Amasijas. Ir atażengė Ioas karalus Israelaus, ir pasimatė, anas ir Amasijas karalus Iudos Bethsumesę miestelyj Iudos.
12. Ir użgautas yra Iuda po akim Israelaus; ir pabėgo kiekwienas szėtrosna[1] sawo.
13. Amasiją gi karalų Iudos sunų Ioaso sunaus Ochozijos sugawo Ioas karalus Israelaus Bethsamesę, ir atawedė jį ing Ierusalem, ir perłaużė murą Ierusalemo, nuog wartu Ephraim iki wartamus kampo, keturis szimtus wuołaktu.
14. Ir paėmė wisą auksą ir sidabrą, ir wisus indus, atsiradusius namuosę Wieszpaties ir iżduosę karalaus, ir żmones ażuguldytinius; ir pagrįżo Samarijon.
15. Kĩta gi żodżũ Ioaso kuriuos darė, ir stiprybė jo, kurią kowėsi priesz Amasiją karalų Iudos; baugi tai neparaszyta yra Knįgoj byłu dienu karalu Israelaus?
16. Ir użmigo Ioas su tėwais sawais, ir pakastas yra Samarijoj su karalumis Israelaus; ir karalawo Ieroboam sunus jo ażu jį.
17. Gyweno gi Amasijas, sunus Ioaso, karalus Iudos, numirus Ioasui sunui Ioachazo karalaus Israelaus, penkioliką metu.
18. Kĩta gi byłu Amasijos; bau tai neparaszyta yra Knįgoj byłu dienu karalu Iudos?
19. Ir pasidarė priesz jį susiprisiegimas Ierusalemę; o anas pabėgo ing Lachis. Siuntė gi paskui jį ing Lachis, ir ażumuszė jį tenai.
20. Ir ataweżė jį arklais; ir pałaidotas yra Ierusalemę su tėwais sawo miestę Dowido.
21. Paėmė gi wisa żmonija Iudos Azariją szesziolikos metu amżiaus, ir pastatė jį karalumi ażu tėwą jo Amasiją (2. Par. XXVI, 1.)
22. Anas pastatė Elath, ir pagrążino jį Iudai, użmigus karalui su tėwais sawo.
23. Metuosę penkioliktuosę Amasijos sunaus Ioaso karalaus Iudos karalawo Ieroboam sunus Ioaso karalaus Israelaus Samarijoj, keturias deszimtis ir wienus metus,
24. ir darė kas yra pikta po akim Wieszpaties. Neatsitraukė nuog wisu nusidėjimu Ieroboamo sunaus Nabato, grieszydinusio Israelų.
25. Anas sugrążino krasztus Israelaus nuog ineigos Emath iki Mariomus pustynės, sulig

[1] szėtrosna – *na* įtrp.

byłą Wieszpaties Diewo Israelaus, kurią byłojo per tarną sawo Jonoszių sunų Amathi pranaszą, kuris buwo isz Getho, kuris yra Opherę. (Ion. I, 1.)

26. Nes regėjo Wieszpats sieławartą Israelaus perdaug kartų, ir jog sunaikinti buwo iki użdarytiemus kalinėj ir paskuczausiemus, ir nebuwo kam padėt Israelui.
27. Nei byłojo Wieszpats, idant isznaikintu wardą Israelaus isz po dangaus, bet iszwadawo juos rankoj Ieroboamo sunaus Ioaso.
28. Kĩta gi byłu Ieroboamo, ir wĩsa ką darė, ir stiprybė jo, su kurią kariawo, ir kaip pagrąžino Damaszką ir Emathą Iudai Israeluję; bau tai nepaszyta yra Knįgoj byłu dienu karalu Israelaus?
29. Ir ażumigo Ieroboam su tėwais sawais karalumis Israelaus; ir karalawo Zacharijas sunus jo ażu jį.

Pareiszkinimai.

3. *Darė tiesiai.* Negarbindamas isz pradżos sawo karalawimo bałwonu, nors potam juos garbino.
4. *Aukszturnũ nenuėmė.* Ant kuriu garbindawo Żydai Wieszpatį, reikiant jį garbinti Ierusalemo bażnyczoję.
6. *Nenumirs tėwai ażu sunus.* (Deut. XXIV, 16; Ezech. XVIII, 20.). Suduosę żmoniu, nes Diewas dażnai kankina waikus ażu nusidėjimus tėwu iki treczam ir ketwirtam gimdymui.
7. *Pamuszė Edom.* Idumejus, atsiskyrusius nuo Iudos, karalaujant Ioramui. – *Słėnyj druskinyczu.* Kasyklu druskos. Gen. XIV, 8. wadinosi słėniumis ko, arti mariu mirusiu, pakrasztyję gentijos Iudos ir Iudumejos. – *Paėmė uołą.* Miestą Arabijos uołotos, kuriamę buwo stowykłė Idumėju.
8. *Pasimatykim.* Żodys iszwadinimo kowon: arba kłausyk manęs, arba kaukimes.
9. *Usnis Libano.* Prilyginimas. – *Sumindė usnį.* Teip ir asz tawę sumindysiu.
10. *Sėdėk namuosę tawo.* Hebr: *Girkis sėdėdamas namė.*
13. *Perłaużė murą Ierusalemo.* Sau intważiuoti su dżaugsmu (Ioseph Fl.) ir wisai kariai intwesti miestan. – *Nuog wartu Ephraim.* Pro kuriuos kelas iszeina ing Ephraim.
14. *Ir żmones ażuguldytinius.* Didumenę pasiėmė newalon, norėdamas prispirti Amaziją buti tikimu duoklinįku Israelaus.
19. *Ir pasidarė priesz jį susiprisiegimas Ierusalemę.* Didumenės, jog karalus nedrįsdamas prieszinties, pabėgo. – *Ing Lachis.* Miestan łabai stipran apginkłuotan, gentijoję Iudos, daloj Dano.
21. *Azariją.* Wadinamą ir Ozijį 2. Par. XXVI, 1.
22. *Pastatė Elath.* Atėmęs nuo Idumeju szį miestą pakrasztyję Raudonujuir. *Pagrąžino jį Iudai.* Nes Dowido, pamuszus Idumejį, ir szis miestas su priepłauką, pridėtas buwo Iudai.
25. *Nuog ineigos Emath.* Arti Damaszko ir kałno Libano. (Num. XXXIV, 8.). – *Iki mariomus pustynės.* Siekusioms pietusę Idumejį. – *Kuris buwo isz Getho, kuris yra Opherę.* Gentijoję Zabulono. Kitas Geth buwo Philisthinu.

26. *Iki uždarytiemus kalinėj ir paskuczausiemus.* Hebr: ir nebuwo uždaryto nei apłaisto; Chald: ir buwo iszskłaistyti ir apłaisti; 70: sumażėjusius, uždarytus ir apłaistus. t. y. Teip suspausti buwo Israelitai, jog niekas nebedrįso łaukan iszeiti, wieni tiktai pawargėlai ir neturėlai, Syru iszniekinti.
28. *Pagrąžino Damaszką ir Emathą.* Dowido ir Salomono paimtus. – *Iudai Israeluję.* Pirma prigułėjo Iudai, kurios buwo wisas Israelus; nunai gi Israelui.

Padėjimas XV.

Karalawimas Azarijos ir Ioathano Iudoj iłga eila karalu Israelaus kuriemus karalaujant Atsirijai[1] paėmė daug miestu Israelaus.

1. Metuosę dwideszimtuosę sekmuosę Ieroboamo karalaus Israelaus karalawo Azarijas sunus Amasijos karalaus Iudos.
2. Szesziolikos metu buwo, pradėdamas karalaut, ir penkias deszimtis dwejus metus karalawo Ierusalemę; wardas motynos jo Iechelia isz Ierusalem.
3. Ir darė, kas pamėgo po akim Wieszpaties, sulig wisa, ką darė Amasijas tėwas jo.
4. Wienok auksztumũ neiszgriowė; dar żmonija tebeapierawodawo, ir degindawo rukałą auksztumosę.
5. Ażugawo gi Wieszpats karalų; ir buwo raupuotas iki dienai smerties sawo, ir gyweno namuosę luosuosę skirium; Ioathan gi sunus karalaus waldydawo dwarą, ir sudydawo żmoniją żemės.
6. Kĩta gi byłu Azarijos, ir wĩsa ką darė; bau tai neparaszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Iudos? (2. Par. XXVI, 21.)
7. Ir użmigo Azarijas su tėwais sawais, ir pałaidojo jį su praboczais jo miestę Dowido; ir karalawo Ioathan sunus jo ażu jį.
8. Metuosę trideszimtiniuosę aszmuosę Azarijos karalaus Iudos, karalawo Zacharijas sunus Ieroboamo ant Israelaus Samarijoj szeszis mėnesis;
9. ir darė kas yra pikta po akim Wieszpaties, kaip buwo darę tėwai jo; neatsitraukė nuog nusidėjimu Ieroboamo sunaus Nabato, grieszydinusio Israelų.
10. Susiprisiegė gi priesz jį Sellum, sunus Iabes, ir ażugawo jį eiszkiai, ir ażumuszė; ir karalawo ażu jį.
11. Kĩta gi żodżu Zacharijos; bau tai[2] neparaszyta yra Knįgoj byłu dienu karalu Israelaus?
12. Szitoji yra była Wieszpaties, kurią yra byłojęs Iehui, tarydamas: Sunũs tawo iki ketwirtamui gimdymui sėdės ant sosto Israelaus. Ir stojosi teip. (4. Reg. X, 30.)
13. Sellum, sunus Iabes, karalawo trideszimtiniuosę dewintuosę metuosę Azarijos karalaus Iudos; karalawo gi wieną mėnesį Samarijoj.
14. Ir atażengė Manahem, sunus Gadi, isz Thersos, ir atajo Samarijon, ir ażugawo Sellum, sunų Iabes, Samarijoj, ir ażumuszė jį; ir karalawo ażu jį.

[1] Atsirijai – *ai* tais. [2] tai – įtrp.

15. Kĩta gi żodżu Sellumo ir susiprisiegimas jo, per kurį padarė apejimą; bau tai neparaszyta yra Knįgoj byłu dienu karalu Israelaus?
16. Tuo metu pamuszė Manahem Thapsą ir wisus buwusius jamę, ir krasztus jo nuog Thersos; nes nenorėjo atadaryt jamui, ir ażumuszė wisas nėszczas jo ir perkirto jas.
17. Metuosę trideszimtiniuosę dewintuosę Azarijos karalaus Iudos karalawo Manahem sunus Gadi ant Israelaus deszimtį metu Samarijoj.
18. Ir darė, kas buwo pĩkta po akim Wieszpaties; neatsitraukė nuog nusidėjimu Ieroboamo sunaus Nabato, grieszydinusio Israelų, per wisas dienas jo.
19. Ataidawo Phul karalus Assyrijonu żemėn, ir duodawo Manahem Phului tukstantį talentu sidabro, idant butu jamui ant padėjimo, ir sutwirtintu karalystę jo.
20. Ir intsakė Manahem sidabrą Israelui, wisiemus galintiemus ir turtingiemus, idant duotu karalui Assirijonu kiekwienas po penkias deszimtis siklu sidabro; ir pagrįżo karalus Assirijonu, ir netruko żemėj.
21. Kĩta gi byłu Manahemo, ir wĩsa ką darė; bau tai neparaszyta yra Knįgoj byłu dienu karalu Israelaus?
22. Ir użmigo Manahem su tėwais sawais; ir karalawo Phaceja sunus jo ażu jį.
23. Metuosę penktadeszimtuosę Azarijos karalaus Iudos karalawo Phaceja sunus Manahemo ant Israelaus Semarijoj dwejus metus;
24. ir darė kas buwo pĩkta po akim Wieszpaties; neatsitraukė nuog nusidėjimu Ieroboamo sunaus Nabato, grieszydinusio Israelų.
25. Susiprisiegė gi priesz jį Phacee, sunus Romelijos, kariawedys jo, ir ażugawo jį Samarijoj boksztę namu karalaus prie Argob ir prie Arie, ir su juomi penkias deszimtis wyru isz sunu Galaaditu, ir ażumuszė jį; ir karalawo ażu jį.
26. Kĩta gi byłu Phacees, ir wĩsa ką darė; bau tai neparaszyta yra Knįgoj byłu dienu karalu Israelaus?
27. Metuosę penktadeszimtuosę antruosę Azarijos karalaus Iudos karalawo Phacee sunus Romelijos ant Israelaus Samarijoj dwideszimti metu.
28. Ir darė kas buwo pĩkta po akim Wieszpaties; neatsitraukė nuog nusidėjimu Ieroboamo sunaus Nabato, grieszydinusio Israelų.
29. Dienosę Phacees karalaus Israelaus atajo Theglath phalasar karalus Assuro, ir paėmė Ajoną, ir Abel Domą, Maachą ir Ianoę ir Cedes ir Asor ir Galaad ir Galileją ir wisą żemę Nephthali; ir perkėlė juos Assirijon.
30. Susiprisiegė gi, ir darė apejimą Osee sunus Elos priesz Phaccę sunų Romelijos, ir ażugawo jį, ir ażumuszė; ir karalawo ażu jį dwideszimtuosę metuosę Ioathamo sunaus Ozijos.
31. Kĩta gi byłu Phacees, ir wisa ką darė; bau tai neapraszyta yra Knįgoj byłu dienu karalu Israelaus?
32. Metuosę antruosę Phacees, sunaus Romelijos karalaus Israelaus karalawo Ioatham sunus Ozijos karalaus Iudos.
33. Dwieju deszimtu penkelu metu buwo, pradėdamas karalaut, ir szeszioliką metu karalawo Ierusalemę; wardas motynos jo Ierusa, duktė Sadoko. (2. Par. XXVII, 1.)
34. Ir darė, kas pamėgo po akim Wieszpaties; sulig wisa, ką buwo daręs Ozijas tėwas jo, dirbo.

35. Wienok auksztumũ nenuėmė; dar żmonija tebeapierawodawo, ir tebedegindawo rukałą auksztumosę; anas pastatė wartus namu Wieszpaties aukszczausius.
36. Kĩta gi byłu Ioathamo, ir wĩsa, ką darė; bau tai neparaszyta yra Knįgoj żodżu dienu karalu Iudos?
37. Dienosę anosę pradėjo Wieszpats siųst Iudon Rasiną karalų Syrijos, ir Phaceę sunų Romelijos. (Isai. VII, 1.)
38. Ir użmigo Ioatham su tėwais sawais, ir pałaidotas yra su jais miestę Dowido tėwo sawo; ir karalawo Achaz sunus jo ażu jį.

Pareiszkinimai.

4. *Auksztumũ neiszgriowė.* Garbei Diewo ne bałwonu.
5. *Buwo raupuotas.* Prieżastis to 2. Par. XXVI, 19. – *Gyweno namuosę luosuosę skirium.* Atskirtuosę nuo kitu triobu; ażu miesto Ierusalemo.
7. *Ir pałaidojo jį.* Arti kapu karalu.
12. *Była Wieszpaties.* 4. Reg. X, 20. – *Iki ketwirtamui gimdymui.* Ant Zacharijos gałas.
16. *Pamuszė Manahem Thapsą.* Thapsa miestas arti Thersos.
25. *Prie Argob ir prie Arie.* Wardai draugės.
29. *Theglathphalasar karalus Assuro.* Karalu Asyrijos eila: 1. Sardanopal; 2. Phal; 3. *Theglathphalasar*; 4. Salmanasar; 5. Sennacherib; 6. Assaradon, 7. Berodad; 8. Benberodak; 9. Nabuchodonosor.

Padėjimas XVI.

Bediewys Iudos karalus Achaz, ir doras jo intstotojas karalus Ezechijas.

1. Metuosę septynioliktuosę Phacees sunaus Romelijos karalawo Achax sunus Ioathamo karalaus Iudos.
2. Dwieju deszimtu metu buwo Achaz, pradėdamas karalaut, ir szeszioliką metu karalawo Ierusalemę; nedarė, kas pamėgo akysę Wieszpaties Diewo jo, kaip Dowidas tėwas jo; (2. Par. XXVIII, 1.)
3. bet waikszczojo kelyj karalu Israelaus; negana to dar ir sunų sawo paszwentė, perneszdamas per ugnį pagal bałwonu pagonu, kuriuos iszbłaszkė Wieszpats po akim sunu Israelaus.
4. Apierawodawo teipogi apieras, ir degindawo rukałą auksztumosę, ir kałwosę, ir po wisokiu medżu szakotu.
5. Tuo metu atażengė Rasin karalus Syrijos, ir Phacee sunus Romelijos karalus Israelaus ing Ierusalem kariautu; ir apgułę Achazą, negałėjo priweikt jo. (4. Reg. XV; 37.)
6. Metę anamę pagrążino Rasin, karalus Syrijos, Ailą Syrijai, ir iszmetė Zydus isz Ailos; ir Idumejai atajo Ailon, ir gyweno ten iki sziai dienai.
7. Siuntė gi Achaz pasiuntinius Theglathphalasarui karalui Assyrijos; tarydamas: Tarnas tawo ir sunus tawo asz esmi: atżengk, iszgełbėk manę isz rankos karalaus Syrijos, ir isz rankos karalaus Israelaus, kurie pasikėłė priesz manę. (4. Reg. XV, 29.).

8. Ir surinkęs sidabrą ir auksą, gałėjusį rasties namuosę Wieszpaties, ir iżduosę karalaus, siuntė karalui Assirijos dowanas.
9. Kuris ir pritarė walai jo; nes atażengė karalus Assyrijos Damaszkan, ir naikė jį, ir perkėlė gywentojus jo Cyrenen; Rasiną gi ażumuszė.
10. Ir nukako karalus Achaz patikru Theglath phalasaro karalaus Assyrijos Damaszkan; ir iszwydęs ałtorių Damaszkę, siuntė karalus Achaz Urijai kunigui paweikslą jo, ir prilyginimą sulig wisokiu jo darbu.
11. Ir pastatė Urijas kunigas ałtorių wisa, ką buwo prisakęs karalus Achaz isz Damaszko; teip padarė padarė kunigas Urijas, kołei pribuwo karalus Achaz isz Damaszko.
12. Ir atwykęs karalus isz Damaszko, iszwydo ałtorių, ir garbė jį; ir użużengė ir apierawojo wisodeginius ir apierą sawo,
13. ir apierawojo skystimus, ir łėjo kraują ramintiniu apieru, kurias buwo apierawojęs, ant ałtoriaus.
14. Nungi ałtorių warinį, buwusį po akim Wieszpaties, perkėlė isz weido bażnyczos ir isz wietos ałtoriaus, ir isz wietos bażnyczos Wieszpaties; ir padėjo jį paszonėj ałtoriaus żiemiump.
15. Prisakė teipogi karalus Achaz Urijai kunigui, tarydamas: Ant ałtoriaus didżojo apierawok wisodeginį rytmetinį, ir apierą wakarinę, ir wisodeginį karalaus, ir apierą jo, ir wisodeginį wisos żmonijos żemės, ir apieras ju, ir skystimus ju, ir wisą kraują wisodeginio, ir wisą kraują apieros ant jo iszliesi: ałtorius gi warinys bus priruosztas ant walos mano.
16. Taigi padarė Urijas kunigas pagal wiso, ką buwo prisakęs karalus Achaz.
17. Paėmė gi karalus drożinėtus pakłodus, ir masgotuwę, buwusią isz wirszaus, ir marias nuog jauczu wariniu, paramsczusiu jas, ir padėjo ant asłos grįstos akmenimi.
18. Musach teipogi subatos, kurį buwo pastatęs bażnyczoj, ir ineigą karalaus isz oro pawertė bażnyczon Wieszpaties del karalaus Assyrijos.
19. Kĩta gi żodżu Achazo, kuriuos darė; bau tai neparaszyta yra Knįgoj byłu dienu karalu Iudos?
20. Ir ażumigo Achaz su tėwais sawo, ir pakastas yra su jais miestę Dowido; ir karalawo Ezechijas sunus jo ażu jį.

Pareiszkinimai.

3. *Sunų sawo paszwentė.* Perneszdamas per ugnį ant garbės Molochui diewui Ammonitu.
6. *Ailą.* Kiteip wadinamą Elath (4. Reg. XIV, 22.); ataimtą Ozijos nuog Syru (2. Par. XXVI, 2.).
7. *Tarnas tawo ir sunus tawo.* Duoklinįkas ir rupestinys tawo. *Atżengk ir iszgełbėk manę.* Nusidėjo Achaz Diewui, szaukdamas pagoną gełbėtu, ir Diewo buwo padrąsintas priesz sziuos karalus per Izajoszių pranaszą, sielusį jam ir stebukłą.
9. *Cyrenen.* Auksztojon Medijon (Ioseph.). – *Rasiną gi ażumuszė.* Kowoję.
10. *Siuntė... paweikslą jo.* Achaz iszmesdamas zokoniszką ałtorių iszniekino Bażnyczą. Ant naujojo ałtoriaus rokamos apieros buwo Diewui tikram; bet Damaszkę, jei pats apierawojo, tai darė pagoniszkai.

13. *Ramintiniu apieru.* Dėkawojant Diewui ażu pagrįżimą ir sweikatą karalaus ir ażu łaimę wisos karalystės.
15. *Ant ałtoriaus didżojo.* Naujojo. – *Ałtorius gi warinys.* Salomono padarytas. – *Bus priruosztas ant walos mano.* Padarysiu su juomi, ką norėsiu.
17. *Padėjo ant asłos grįstos akmenimi.* Idant butu perniek.
18. *Musach teipogi subatos.* Wieni sako jog tai buwusi ażuodanga ażu kurios Subatomis gywendawę tarnai bażnyczos; kiti gi, jog tai buwusi wieta, isz kurios kunigai skaitydawę żmonijai zokoną; kiti, jog tai buwusi iżdo skrynełė apieroms ant pataisymo bażnyczos, duodamoms subatomis. Rabbi Salomon tuokia, jog tai buwusi wieta prieangėję bażnyczos, padabinta karalui sėdėti subatomis ir szwentėmis.

Padėjimas XVII.

Nuwarymas Israelitu newalon Assyrijos ir apsodinimas ju żemės żmoniją swetimą

1. Metuosę dwyliktuosę Achazo karalaus Iudos karalawo Osee sunus Elos Samarijoj ant Israelaus dewynelus metus.
2. Ir darė piktumą po akim Wieszpaties; bet ne kaip karalūs Israelaus, kurie buwo pirma jo buwę.
3. Priesz szį atażengė Salmanasar karalus Assyrijos, ir tapo jamui Osce wergu; ir mokėdawo jamui duokłes. (4. Reg. XVIII, 9; Tob. I, 2.)
4. Ir pamatęs karalus Assyrijos Oseę, jog norėdamas spirties, siuntė pasiuntinius Suai, karalui Egipto, idant nemokėtu duoklu karalui Assyrijos, kaip mokėdawo kas metai, apigułė jį ir suriszęs intmetė kalinėn.
5. Ir iszwaikszczojo wisą żemę, ir atżengęs Samarijon, apigułė ją per trejus metus.
6. Metuosę gi dewintuosę Osees, paėmė karalus Assyrijos Samariją, ir perkėłė Israelų Assyrijon; ir pasodino juos Haloj ir Haborę paupėj Gozan, miestuosę Medu. (4. Reg. XVIII, 10.)
7. Nes stojosi, nusidėję sunūs Israelaus Wieszpati Diewui sawo, iszwedusiamui juos isz żemės Egipto, isz rankos Pharaono karalaus Egipto, garbino diewus swetimus.
8. Ir waikszczojo pagal budo giminiu, kurias buwo isznaikęs Wieszpats akysę sunu Israelaus, ir karalu Israelaus, jog teipaja buwo padarę.
9. Ir apimaudė sunūs Israelaus żodżais netiesiais Wieszpatį Diewą sawo; ir pasistatė sau áuksztumas wisuosę miestuosę sawo nuog Bokszto sargu iki miestui apginkło.
10. Ir pasidirbo sau bałwonus ir trakus ant wisokios kałwos auksztos ir po wisokiu medżu trakuotu,
11. ir degindawo tenai rukałą ant ałtoriu[1] teip kaip giminės, kurias buwo perkėłęs Wieszpats nuog weido ju, ir darė żodżus pikczausius nartindami Wieszpatį;
12. ir garbino biaurybes, apie kurias prisakė jiemus Wieszpats, idant nedarytu żodżo szito.

[1] ałtoriu ← ałtoriu pagoniszkai

13. Ir ludyjo Wieszpats Israeluj ir Iudoj per ranką wisu Pranaszu ir reginczuju, tarydamas: Pagrįžkit nuog kelū jusu pikczausiu, ir sergėkit prisakymus mano ir ceremonijas sulig wisu zokonu, kurį prisakiau tėwamus jusu, ir kaip siunczau jumus rankoj tarnu mano pranaszu. (Ier. XXV, 5.)
14. Kurie nekłaūsė, bet ażukietino sprandą sawo sulig sprandu tėwu sawo, nenorėjusiu pakłusnais buti Wieszpati Diewui sawo.
15. Ir pametė zokonystes jo ir sandarą, kurį suderėjo su tėwais ju, ir ludymus, kuriais apludyjo juos; ir sekė anys paskui tusztybes, ir paikai darė, ir sekė paskui gimines, buwusias aplinkom ju, apie kurias buwo prisukęs Wieszpats jiemus, idant nedarytu, kaip ir anos darydawo.
16. Ir apłaidė wisus prisakymus Wieszpaties Diewo sawo, ir pasidirbo sau du nulietu wersziu ir krumus, ir kłoniojosi wisai kariai dangaus, ir tarnawo Baalui,
17. ir paszwentė sunus sawo ir dukteris sawo per ugnį, ir tarnawo spėjimamus ir burtamus; ir atsidawė, idant darytu piktumą po akim Wieszpaties, idant nartintu jį.
18. Ir papyko Wieszpats smarkiai ant Israelaus, ir nustumė juos nuog weido sawo; ir nebeliko daugiaus, tiktai wiena gentija Iudos.
19. Bet nei pats Iuda nesergėjo įsakymu Wieszpaties Diewo sawo; bet waikszczojo suklydimuosę Israelaus, kuriuos buwo padirbęs.
20. Ir pametė Wieszpats wisą sėkłę Israelaus, ir pawargino juos, ir iszdawė juos rankon płėszytoju, iki kołei juos numetė nuog weido sawo;
21. jau nuog to meto, kuriamę atakirstas yra Israel nuog namu Dowido, ir statėsi sau karalų Ieroboamą sunų Nabato; nes Ieroboam atskyrė Israelų nuog Wieszpaties, ir grieszydino juos nusidėjimą didį. (3. Reg. XII, 19.)
22. Ir waikszczojo sunūs Israelaus wisuosę nusidėjimuosę Ieroboamo, kuriuos buwo padaręs; ir neatsitraukė nuog ju,
23. ikikołei Wieszpats atametė Israelų nuog weido sawo, kaip buwo byłojęs rankoj wisu tarnu sawo pranaszu; ir perkełtas yra Israel isz żemės sawo Assyrijon iki sziai dienai. (Ier. XXV, 9.)
24. Atawedė gi karalus Assyrijos isz Babilono ir isz Kuthos ir isz Awaho ir isz Ematho, ir isz Sapharwaimo; ir pasodino juos miestuosę Samarijos ażu sunus Israelaus, kurie apsėdo Samariją, ir gyweno miestuosę jos.
25. Ir pradėję tenai gywent, nesibijodawo Wieszpaties; ir użłaidė Wieszpats ant ju lewus, kurie ażumuszdawo juos.
26. Ir duota buwo żinia karalui Assyrijos, ir pasakyta: Giminės, kurias perkełei, ir ingywendinai miestuosę Samarijos, nepażįsta zokonysczu Diewo żemės, ir użłaidė ant ju Wieszpats lewus, ir sztai ażumusza juos, delto kad nemoka budo Diewo żemės.
27. Prisakė gi karalus Assyrijos, tarydamas: Weskit ten wieną isz kunigu, kuriuos isz ten suėmę atawedet, ir nueity, ir gywenie su jais, ir tegul mokia juos zokonysczu Diewo żemės.
28. Taigi atajęs wienas isz kunigu, nuwestuju newalon isz Samarijos, gyweno Bethelyj, ir mokydawo juos kaip garbint Wieszpatį.
29. Ir kiekwiena giminė pasidirbo diewą sawą, ir pastatė juos bałwonyczosę auksztosę,

kurias buwo padarę Samaritai, giminė ir giminė miestuosę sawuosę, kuriuosę gywendawo.

30. Nes wyrai Babilonijos padarė Sochothbenothą, wyrai gi Chutejai padarė Nergelį, ir wyrai isz Ematho padarė Asimą.
31. Nungi Hewejai padarė Nebahazą ir Tharthaką. Tie gi, kurie buwo isz Sepharwaimo, degindawo sawo sunus ugnimi, Adramelechui ir Anamelechui diewamus Sepharwaimo,
32. ir taczaus garbindawo Wieszpatį. Pasidarė gi sau isz paskuczausiu kunigus auksztumũ, ir dėdawo juos bałwonyczosę auksztosę.
33. Ir Wieszpatį garbindami, diewamus teipogi sawiemus tarnaudawo pagal paproczo giminiu, isz kuriu buwo perkelti Samarijon.
34. Iki sziai dienai seka paprotį senobiszką; nesibijo Wieszpaties, nei sergi jo ceremoniju, sudu ir zokono, ir liepimo, kurį buwo prisakęs Wieszpats sunumus Iokubo, kurį praminė Israelumi; (4. Reg. XXI, 9; Gen. XXXII, 28.)
35. ir buwo sumuszęs su jais sankałbą, ir buwo liepęs jiemus, tarydamas: Nesibijokit diewu swetimu, ir nesikłoniokit jiemus, nei garbinkit ju, ir neapierawokit jiemus:
36. bet Wieszpatį Diewą jusu, kuris iszwedė jus isz żemės Egipto stiprybėj didėj ir petyj isztiestamę, jo bijokites, ir jamui kłoniokites, ir jamui apierawokit.
37. Ceremonijas teipogi, ir sudus ir zokoną, ir liepimą, kurį paraszė jumus, sergėkit idant darytumet wisomis dienomis, ir nesibijotumet diewu swetimu[1].
38. Ir sankałbos kurią sumuszė su jumis, neażumirszkit: nei garbinkit Diewu swetimu,
39. Bet Wieszpaties Diewo jusu bijokites, ir ãnas isztrauks jus isz rankos wisu neprietelu jusu[2].
40. Anys gi nekłaũsė, bet pagal paproczo sawo pirmykszczo darydawo.
41. Taigi buwo giminės szitos bijanczos tieg Wieszpaties, bet taczaus ir bałwonamus sawiemus tarnaujanczos; nes ir sunũs ju, ir anukai, kaip darė tėwai ju, teip daro iki sziai dienai.

Pareiszkinimai.

2. *Bet ne kaip karalũs Israelaus, kurie buwo pirma jo buwę.* – Assysijonams iszweżus aukso werszius isz Bethelo ir Dano, Osee nebegindawęs tris kartus ant metu Israelitams eiti bażnyczon Ierusalemo, kaip pirma budawo użginta (Chron. Hebr. c. 22.)
3. *Priesz szį atażengė Salmanaser.* Ażu nemokėjimą duokłės. –
4. *Kalinėn.* Paėmus Samariją.
9. *Nuog Bokszto sargu.* Nuo menku triobu iki didiems miestams apginkło.
11. *Zodżus pikczausius.* Daiktus ir weikałus pikczusius.
12. *Biaurybes.* Bałwonus.
13. *Rankoj tarnu mano pranaszu.* Per tarnus mano pranaszus.
15. *Ludymus.* Zodżus pranaszu.

[1] Vietoj taško buvo padėtas kablelis ir jis nubrauktas [2] Abi šios eilutės *Bet Wieszpaties Diewo jusu bijokites, ir ãnas isztrauks jus isz rankos wisu neprietelu jusu* išbrauktos

16. *Kariai dangaus.* Zwaizdėms.
21. *Atskyrė Israelų nuog Wieszpaties.* Liepdamas garbinti bałwonus.
24. *Isz Kuthos ir Awaho.* Szalys Arabijos pustynės. – *Ematho.* Arti kałno Libano.
29. *Pasidirbo diewą sawą.* Tos szalies diewą, isz kur buwo atają. – *Giminė ir giminė.* Kiekwiena giminė.
30. *Sochothbenothą... Nergelį.* At. Wardai bałwonu.
32. *Isz paskuczausiu.* Isz niekingiausiu.
40. *Pagal paproczo sawo pirmykszczo darydawo.* Bałwonus garbindawo.

Padėjimas XVIII.

Ezechijos isznaikymas bałwonu Iudoj, ir bluznyjimas Diewui Rabsaceso kariawedžo Assyrijos.

1. Metuosę treczuosę Osees, sunaus Elos karalaus Israelaus, karalawo Ezechijas sunus Achazo karalaus Iudos. (2. Par. XXVIII, 27; XXIX, 1.)
2. Dwieju deszimtu penkelu metu buwo, pradėdamas karalaut, ir dwi deszimti dewynelus metus karalawo Ierusalemę; wardas motynos jo Abi duktė Zacharijos.
3. Ir darė, kas buwo gera po akim Wieszpaties, sulig wisa ką buwo daręs Dowidas tėwas jo.
4. Ānas iszbłaszkė áuksztumas, ir sutrupino bałwonus, ir sudegino trakus, ir sułaužė żaltį warinį, kurį buwo padaręs Maižieszius (nes iki anamui metui sunūs Israelaus degindawo jamui rukałą); ir praminė wardą jo Nohestan. (Num. XXI, 9.)
5. Wieszpatimi Diewu Israelaus tikėjosi; ir teip po jamui nebuwo tokio kaip ānas isz wisu karalu Iudos, bet nei isz tu, kurie buwo pirma jo;
6. ir prikibo Wieszpati, ir neatsitraukė nuog pėdu jo, ir darė liepimus jo, kuriuos buwo prisakęs Wieszpats Maižiesziui.
7. Ażu tatai ir buwo Wieszpats su juomi, ir wisuosę daiktuosę, kuriu imdawosi, iszmintingai jamui sekdawosi. Atsispyrė teipogi priesz karalų Assyrijos, ir newergawo jamui.
8. Anos pamuszė Philisthinus iki Gazai, ir wisus krasztus ju nuog bokszto sargu iki miestui apginkło.
9. Metuosę ketwirtuosę karalaus Ezechijos, kurie buwo metais sekmais Osees sunaus Elos karalaus Israelaus, atażengė Salmanasar karalus Assyrijos Samarijon, ir ėmė ją,
10. ir paėmė. Nes po trejiemus metamus, metuosę szesztuosę Ezechijos, tai yra, dewintuosę metuosę Osees karalaus Israelaus, paimta yra Samarija; (4. Reg. XVII, 3.)
11. ir perkėlė karalus Assyrijos Israelų Assyrijon, ir patalpino juos Haloj ir Haborę, upėsę Gozano miestuosę Medu,
12. jog nekłaūsė Wieszpaties Diewo sawo, bet peržengė sankałbą jo; wiso, ką buwo prisakęs Maižieszius tarnas Wieszpaties, anys[1] nekłaūsė, nei darė.

[1] anys – įtrp.

13. Metuosę keturioliktuosę karalaus Ezechijos atažengė Sennacherib karalus Assyrijos wisuosna Iudos miestuosna apginkło, ir paėmė juos.
14. Tuo metu siuntė Ezechijas karalus Iudos pasiuntinius karalui Assyrijos ing Lachis, tarydamas: Nusidėjau, atsitrauk nuog manęs: ir wisa, ką uždėsi ant manęs, nesziu. Ir teip ažusakė karalus Assyrijos Ezechijai karalui Iudos tris szimtus talentu sidabro ir tris deszimtis talentu aukso. (2. Par. XXXII, 1.)
15. Ir dawė Ezechijas wisą sidabrą, atsiradusį namuosę Wieszpaties ir iždusę karalaus.
16. Metę anamę sułaužė Ezechijas duris bažnyczos Wieszpaties ir aukso blėtas, kurias pats buwo prisegęs, ir dawė jas karalui Assyrijos.
17. Siuntė gi karalus Assyrijos Tharthaną ir Rabsarisą ir Rabsacę isz Lachis karalui Ezechijai su ranką stiprą Ierusaleman; kurie atžengę, atajo Ierusaleman, ir sustojo ties łataku prudo auksztesniojo, esanczu kelyj Dirwos dažiko.
18. Ir paszaukė karalų; iszejo gi pas juos Eliacim, sunus Helcijos perdėtinys namu, ir Sobna rasztinįkas, ir Ioahe sunus Asapho raszytojas weikału.
19. Ir tarė jiemus Rabsaces: Bylokit Ezechijai: Tai taria karalus didys, karalus Assyrijos: Kas yra szioji paduksis, kurią pasiremi?
20. Begne sumanei, idant prisiruosztumai kowon. Kuomi tikiesi, jog drįsti spirties?
21. ar gułdai wiltį ant łazdos nendrinės ir sułużusios Egipto, ant kurios, jei atsirems žmogus, sułużusi intraks rankon jo, ir perskros ją? teip yra Pharao karalus Egipto wisiemus, kurie tikisi juomi.
22. O jeigu sakysit mań: Ant Wieszpaties Diewo musu turim paduksį: bau ne ãnas yra, kurio nuėmė Ezechijas áuksztumas ir ałtorius, ir prisakė Iudai ir Ierusalemui: Priesz ałtorių szitą kłoniosites Ierusalemę?
23. Taigi nunai pereikit ponop mano karalausp Assyrijos, ir duosiu jumus dwi tukstanti arklu, ir žiurėkit, beg gałėsit turėt žergėjus ju.
24. Ir kaip galit spirties priesz wieną satrapą isz tarnu pono mano mažiausiu? Ar tikies Egiptù del weżimu jo ir raitinįku?
25. Argi be Wieszpaties walos atažengiau wieton szion, idant ją sugriaucza? Wieszpats tarė mań: Zengk szion žemėn, ir sugriauk ją.
26. Tarė gi Eliacim, sunus Helcijos, ir Sobna ir Ioahe Rabsacei: Meldžam, idant byłotumai mumus tarnamus tawo syriszkai: nes suprantam tą kalbą, ir nebyłotumai mumus žydiszkai, girdint žmonijai, esanczai ant muro.
27. Ir atsakė jiemus Rabsaces, tarydamas: Nejaugi pas poną tawo ir pas tawę siuntė manę ponas mano, byłotu byłu szitu, ir nełabiaus pas wyrus, sėdinczus ant muro, ir ėdanczus męszłus sawo, ir gerianczus sawo mįžałus su jumis?
28. Ir teip atsistojo Rabsaces ir suszuko didžu bałsu žydiszkai, ir tarė: Kłausykit žodžu karalaus didžo, karalaus Assyrijos.
29. Tai taria karalus: Neapgaunie jusu Ezechijas, nes negałės isztraukt jusu isz rankos mano.
30. Nei paduksies jumus neduostie ant Wieszpaties, tarydamas: Isztraukdamas iszwaduos mus Wieszpats, ir nebus iszduotas szisai miestas rankon karalaus Assyrijos.
31. Nekłausykit Ezechijos. Nes tai taria karalus Assyrijos: Darykit su manimi, kas jumus

yra naudinga, ir iszeikit manęsp: ir walgys kiekwienas isz wynyczos sawo ir isz fygos sawo, ir gersit wandenis isz szulniu jusu,

32. kołei ataisiu; ir perkelsiu jus żemėn, tokion kaip żemė jusu, żemėn waisingon ir skalsion wyno, żemėn duonos ir wynyczu, żemėn alywynyczu ir alywos ir medaus, ir gywi busit, ir nenumirsit. Nekłausykit Ezechijos, kuris jus apgauna, tarydamas: Wieszpats iszwaduos mus.
33. Argi iszwadawo diewai giminiu żemę sawo isz rankos karalaus Assyrijos?
34. Kur yra diewas: Emath ir Arphad? kur yra diewas Sepharwain, Ana ir Awa? baugi iszwadawo Samariją isz rankos mano? (4. Reg. XIX, 13; Isai. XXXVII, 13; 4. Reg. XVII, 24.)
35. Kuriegi yra wisuosę żemiu diewuosę, kurie isztraukė sawo szalį isz rankos mano, idant gałėtu isztraukt Wieszpats Ierusalemą isz rankos mano?
36. Ir teip tylėjo żmonija, ir neatsakė jamui nieko; nes buwo gawę prisakymą karalaus, idant neatsakytu jamui.
37. Ir atajo Eliacim, sunus Helcijos perdėtinys namu, ir Sobna rasztinįkas, ir Ioahe sunus Asapho raszytojas weikału pas Ezechiją perplėsztais rubais, ir pasakė jamui żodżus Rabsaceso.

Pareiszkinimai.

1. *Sulig wisa, ką buwo daręs Dowidas tėwas jo.* Tokį pagyrimą gawo łabai nedaug karalu: Asa (3. Reg. XV, 11.), Iosaphat (2. Par. XVII, 3); Iozijas (2. Par. XXXIV, 2; 4. Reg. XXII, 2.)
4. *Iszbłaszkė áuksztumas.* Begne buwo aplenkęs auksztumos ant kałno apmaudos Salomono pastatytos, bet jau nebegarbiamos żmoniu (4. Reg. XXIII, 13, 14.). – *Sułaużė żaltį warinį.* Kuriamę, tarėsi żydai, buwusi kokia Diewo galybė. – *Nohestan.* Menkas wārys.
7. *Atsispyrė teipogi priesz karalų Assyrijos.* Kurio galybėję jau buwo Zydai nuo meto Achazo ten Ezechijos (4. Reg. XVI, 7.)
17. *Rabsacę.* Zydai tuokia jog Rabsaces buwęs isz Zydu, religiją pametęs, kad gerai mokėjo żydiszkai kałbėti, ir jam bluznyjant, didumenė perplėszė rubus, ko nedarydawo, bluznyjant pagonams.
18. *Eliacim... perdėtinys namu.* Wieszpaties, aukszczausys kunigas.
22. *Priesz ałtorių szitą.* Esantį bażnyczoję.
26. *Meldżam, idant byłotumai mumus... syriszkai.* Zmoniu syriszkai nemokėta.
34. *Emath... Ana ir Awa.* Begne wardai bałwonu, garbiamu Samarijoję.
36. *Buwo gawę prisakymą karalaus.* Idant kartais kas neiszsitarytu kokio żodżo neiszmintingo.

Išleido Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas
Antakalnio g. 6, LT-10308 Vilnius
Tel. +370 5 2125332, faksas +370 5 2616254
El. paštas: knyga@llti.lt
Svetainė internete: www.llti.lt
Spausdino UAB „Petro ofsetas“
Račių g. 24, LT-03156 Vilnius
Tel. +370 5 2733347, faksas +370 5 2733140
El. paštas: priemimas@petroofsetas.lt
Svetainė internete: www.petroofsetas.lt